GHM

Historie
af
Danmark,
fra
de ældste Tider
til
Aar 803.

Ved

Peter Friderich Suhm.

I. Tome.

Kiøbenhavn.
Trykt med Brødrene Berlings Skrifter
1782.

Fortale.

Jeg overgiver herved Publicum den første Del af min Danske Historie, som gaaer fra de ældste Tider, og til Aar 803, da Godefrid blev Konge, fra hvilken Tidspunkt alting bliver klarere og vissere i vor Historie. Hvad Indholden af den her givne angaaer, da haaber jeg at have meddeelt et fuldstændigt og troe Malerie af vore Fædres Tænke- og Handlemaade, saa og en, om ikke i alle Begivenheder tilforladelig, saa dog i de fleste, og i det Hele, den best muelige Fortælling af deres Bedrifter, og af vor Konge-Følge, som vel neppe skal kunne forøges eller forbedres, med mindre nye og skiulte Kilder opdages. En over i tyve Aar uophørlig Randsag-

ning

ning i denne Tids Alder af vor Historie, og især med at bringe i orden, hvad Saxo beretter om den, haaber jeg at give mig Ret til at skrive saaledes, allerhelst jeg har havt en Torfæus til Forgiænger, og en Schöning til Medhielper, hvorfor jeg ogsaa allevegne henviser til dem, hvilket er saa meget mere fornødent, som vor Historie haver i dette mit Værk en gandske nye, fremmed og uventet Skikkelse, og jeg desuden haver sendt saa mange critiske Bind i Forveien, hvor de fleste stridige Poster ere blevne overveiede og undersøgte. Nogle vilde maaskee ønske, at jeg efter saa mange nye og gode Historieskriveres Maade, en Velly og hans Eftermænd, en Lagerbring, en Schmidt, en Guldberg, havde for sig afhandlet i særskilte Capitler alt hvad vedkom Rigets Forfatning, Folkets Sæder og mere saadant; En Maade, jeg ingenlunde forkaster, og som vidst haver sine store Fordele: dog haver jeg heller villet skrive efter alle gamle Historieskriveres Viis, nemlig fortælle mere og dømme mindre, giøre eet Heelt af det altsammen, og indflette, saavidt mueligt, de faae Betragtninger i Historien selv, og lade dem, saa at sige, fødes af Tingene, korteligen, overlade meget til Læsernes egen Tanke og Flid. Derfore have altid Herodotus, og vor Snorro, behaget mig meget, saasom man ved idelig Giennemlæsning finder altid noget Nyt i dem, noget Nyt at legge Mærke til, noget Nyt at drage ud og bringe i Orden efter sin Maade; De sætte Forskere uophørligen i Arbeid, og ere uudtømmelige Guldgruber. Vor Saxo haver og noget af dette hos sig, alene, at han væver for meste. Hvad Sproget angaaer, da haver jeg søgt at skrive det reneste Dansk mig muligt var, dog uden reent at forjage alle fremmede Ord, naar de ere aldeles vedtag-

ne,

ne, og af større Fynd og Korthed end vore egne, men dog haver jeg hel sielden betient mig af dem. Saa vidt muligt haver jeg søgt at glemme Fædreneland, og Troe, thi Historien er og bør være en stræng Dommer, ei forvende eller fortie nogen Sandhed, hvorved Thucydides, Polybius, Saluſtius, Tacitus have opnaaet den høieste Ros, da derimod Maimbourg, Varillas, Beruyer have ifort den en sminket og romansk Dragt. Vel sandt, at denne min egen Historie indeholder mange Fabler, men de ere saadanne, som ere uadskillelige fra et troe Malerie over vore Fædre, saadanne som ei kunne udelades, uden at kaste Sandheden bort tilligemed, et Tilfælde, i hvilket den gode Fader Herodotus ogsaa ofte haver befundet sig. Mangen Ting synes ogsaa kun utrolig, fordi de ere vidt adskilte fra vore Sæder, og vor Tænkemaade. Jeg holder og for, at man bør fortælle Historien saaledes, at enhver Læser kan finde om hvad Tids Alder ham da fortælles, og ligesom tænke sig over i den. Paa mange Stæder haver jeg og givet tilkiende, at jeg selv anseer Fortællingen for Fabel; Men allevegne har jeg ikke giort det, ligesaa lidet som Herodotus og Livius, hvilken sidste var dog alt for klog til at troe, at en Oxe havde talet, men ansaae alligevel for Historieskriverens Pligt at berette, hvad fordum var optegnet, allerheldst naar det vedkom Religionen; Undertiden trækker han vel og paa Smilebaandet, nok for vittige Folk, men altid, det var at giøre Historien til en Satyre, fra hvilken den bør være ligesaa langt som fra Lovtalen.

Nogle Smaating i dette Værk maae jeg nu giøre Rede for, hvi de ere saaledes, og ei anderledes, allerheldst jeg ikke har talet, eller

 har

har kunnet tale om dem i den critiske Historie. Hertil regner jeg, at de første Sider i denne Historie ere ikke skrevne i en fortællende, men undersøgende Stil, fordi noget stod endnu tilbage om disse ældste Tider at oplyse, hvilket ei var forekommet mig førend jeg havde udgivet mine første Bind. Men hvad videre af saadant indfalder, har jeg, som kortere, indført i Anmærkningerne, for ikke at afbryde Historiens Traad. Længere frem i Værket haver jeg giort den tredie Othins Sønner, saa og den sariske Othins, til Regentere i Saxen og Angeln, paa de Grunde, at de stammede fra Othin, som virkeligen regierede, saa og at Hengst og Hors stammede fra dem, der og begge virkeligen regierede, og endeligen, at nogle af dem selv uden Tvil ogsaa regierede; Men vil nogen derimod troe, at de kun have fortsat Linien, og at Saxer og Angler have alene, som de Tydske Sønden for Elven, valgt Regentere, naar Krig paakom, saa vil jeg derom ikke indlade mig i vidtløftig Trætte, hvorvel det synes mig troligt, at de Tydske Norden for Elven, have ligesaavel havt stadige Konger, og vedblevet Konge-Slægten, som de andre nordiske Folk, hvilke alerede giorde saa i Taciti Tid. I Historien af Engellands Erobring ved Angler og Saxer har jeg undertiden fulgt Galfrid af Monmouth, naar det han fortæller er muligt, og passende med Tidernes og Tingenes Omstændigheder; thi vel er han en ilde udraabt Skribent, der ogsaa haver meget feilet i Tidsregningen, og ofte ladet sig henrive af Kierlighed til Fædrenelandet, men med alt det, haver han dog unægteligen havt ældre brittiske Beretninger at gaae efter. Det samme mener jeg og bør have Stæd i Henseende til de ældste frisiske Skribenter, af hvilke jeg haver taget noget,

heldst

heldst i de seneste Tider af dette her beskrevne Tidsrum. Imedens dette Værk var under Trykken, udgav Hr. Geheime-Conferentz-Raad Wedel sin Scandinavische Geschichte, et Værk der er meget sindrigt, og fuldt af Læsning og Undersøgelser, i hvilket han i adskillige Poster kommer overeens med mig, heldst hvad Pytheas angaaer; I de Poster derimod, hvorudi han viger fra mig, og hvilke ere mange, har jeg efter noieste Læsning og Overveielse ei fundet mig overtydet om at kunne give ham Bifald, da de ikke grunde sig paa Skribenteres tydelige Vidnesbyrd, men paa flygtigen udfundne Hypotheser, hvilket jeg offentligen maae give tilkiende, med al den Hoiagtelse jeg bær for Mandens store Læsning og Lærdom, og det Venskab, som jeg haaber, ubeskadiget, der altid har været imellem os; Dersom jeg ikke offentligen skrev dette, kunde saavel han, som andre, forundre sig over, hvi jeg ikke rettede nogle af mine Fortællinger ind efter hans, hvilket vilde være min Pligt, saasnart jeg ansaae dem for rigtige, og ingen Skam, saasnart de vare sande. Men nu noie at giennemgaae Forskiellen mellem hans og mine Sætninger, tillader hverken min Tid eller Lyst mig, da min Alder paaminder mig om at haste med Historien, hvortil kommer at alle Grundene for min Mening ere forhen vidtløftigen udførte i den critiske Historie, hvilke, om de ere rigtige, saa bliver min Bygning rigtig, at forstaae hvad det Hele angaaer, thi i mange Bisager kan jeg vidst have feilet, men i dem indlader Wedel sig ikke.

I de følgende Bind skulle Citationerne anføres ved hvert Aars eller Tings Beslutning, thi jeg mærker at det er alerede i denne ubeqvæmt, at de staae kun ved Enden af hver Konges Regimente

gimente, hvilken Ubeqvæmhed især ytrer sig i Regnar Lodbrocs Historie, formedelst Citationernes Mængde. Registeret ved dette Bind er forfærdiget af Hr. Sandvig, og saaledes agter jeg herefter at sætte Register ved hvert Bind. Nu dette Bind udkommer, ligge alerede tvende andre færdige, hvoraf det ene slutter med Aar 900, og det andet med Aar 1000, men som ei ere saa store som dette.

Ingen Historie uden den hellige kan begynde forend efter Syndfloden, saasom alle Mennesker druknede, undtagen de, der vare i Arken (1), altsaa maa vore Fædre stamme fra Noe og en af hans tre Sønner, efterdi Skriften ei siger, at Noe avlede Børn efter Syndfloden, men tvertimod vidner udtrykkelig, at ved Sem, Cham og Japhet blev al Jorden beboet (2). Og som alle Mennesker vare samlede ved Babel, hvilket laae østen for Euphrat, paa det Stæd hvor Hella nu ligger, og deres Sprog blev der forvirret, saa at de maatte skille sig ad, og adsprede sig over den hele Jord (3), saa er det heraf klart, at Babel maae sættes til Middel-Puncten af Menneskernes Udbredelse; og denne mærkværdige Tildragelse skeede Aar 1757 efter Verdens Skabelse, og 101 Aar 1757.

 Aar

(1) Min Tome 1. p. 8.
(2) T. 1. p. 56. 75.
(3) T. 1. p. 14—18. 26.

Aar efter Floden (4). Skriften (5) vidner, at Japhet, det er at sige hans Afkom, beboede Hedningernes ɔ: Folkenes Øer, hvorved Hebræerne fornemmelig forstode Øerne i og Kysterne ved Archipelagum. Og de grækiske og latinske Poeter (6), udgive Japetum for Menneskernes Stamfader; hvilket tilhobe taget viser, at Japhets Afkom haver besat Europa. Da nu Folkene stammede fra Japhets Sønner; Scytherne hemlig fra Magog (7), og følgeligen Sarmaterne og Slaverne ogsaa (8); Medierne fra Madai (9); og følgeligen Armenierne ogsaa (10); Grækerne og Italienerne tildeels fra Javan (11), Thracier, og Celter fra Thiras (12), saa viser disse Folks Sprog uovervindeligen, at de Danskes Fædre have ei kunnet stamme fra nogen af dem, eller været nær beslægtede med noget af disse Folk. Heraf følger at de maae stamme fra en af de trende andre Japhets Sønner, og haver jeg da efter Formodninger valgt Gomer (13), om hvilken der ere adskillige rimelige Grunde for at troe at Phrygierne, hvis Sprog haver nogen Lighed med vort (14), have stammet fra ham (15) og af Go-

(4) T. 1. p. 28—30.

(5) Gen. c. 10. v. 5. T. 1. p. 169.

(6) Aristoph. Nidr. v. 994. Horati l. 1. Od. 3. Hesiodi opera codices v. 50. Ovidius 1. Metam. v. 82.

(7) Gen. c. 16. v. 2. Ezech. c. 38. v. 2. 3.

(8) T. 1. p. 151. 158. 162. 163

(9) Gen. c. 10. v. 2. Esa. c. 13. v. 17. Jer. c. 51. v. 11. 28.

(10) T. 1. p. 163—165.

(11) T. 1. p. 75. 165—181.

(12) T. 1. p. 228—326.

(13) T. 1. p. 87. 88. 140. 142. T. 2. p. 121. 122. T. 5. p. 146.

(14) T. 1. p. 328. Tav. 4 a. T. 3. p. 12. 262.

(15) T. 1. p. 139. 140. 327.

Gomers Sønner haver jeg igien valgt Ascenaz (16). Dog ville nogle heller med Schöning følde paa Thubal (17), da vil jeg ikke heller være ham imod, thi den hele Sag med at udlede vor Herkomst fra nogen vis af Japhets trende øvrige Sønner er meget tvilsom; Men dette er vidst, at de Danske, Norske og Svenske maae have havt fælles Udspring med de Tydske, thi Sprogene viser det uimodsigeligen (18). Det er ogsaa vidst efter Sprogene, at da Romere og Latiner stamme fra Japhet, saa maae de Danske ogsaa (19), thi mellem Latin og Dansk findes dog nogen Overeenstemmelse, men næsten ingen imellem Dansk, og Sprogene af de Folk, som man mener at stamme fra Sem og Cham. Ligeledes synes det rimeligst, at Cimerierne have ogsaa stammet fra Gomer (20); Og ved temmelig stærke Grunde kan det gotgiøres, at Cimbrer have stammet fra Cimmerier, og i Henseende til Herkomst været eet Folk med dem (21); og da Grundene for den Meening at Cimbri have været Tydske, ogsaa ere temmelig stærke (22), saa følger heraf, at Cimmerier have været beslægtede med vore Folk. Deres første Boepæl var fra Donau til Crim langs Havet, hvorfra de bleve forjagede ved Scytherne 1000 Aar for Darii Hystaspis Feltog imod dem (23), og er det ikke urimeligt, at nogle have da alerede taget Flugten hid nord, og bragt det Cimmeriske, som her blev til det Cimbriske, Navn, ind med sig (24). Derpaa nedsatte Aar 2500.

(16) T. 1. p. 141—143. 338. T. 2. p. 261. 262.
(17) Schöning om de Nordiske Folks Oprindelse p. 28—32.
(18) T. 1. p. 96. 98. 352. Tav. 4 a.
(19) T. 1. p. 75. 82.
(20) T. 1. p. 140. 339.
(21) T. 1. p. 335. 336. 354. T. 2. p. 20. 212. 213. 310.
(22) T. 1. p. 353. T. 2. p. 214—220.
(23) T. 1. p. 331.
(24) T. 1. p. 332. T. 5. p. 151.

te sig Cimmerierne paa den østre Side af den sorte Søe, og ved
3300. Mæotis, samt paa Crim (25), hvorfra de atter omtrent 860 Aar efter bleve uddrevne af Scytherne, hvorpaa de flyede til lille Asien, og førte store Krige med de Lydiske Konger, men bleve der tilsidst udroddede af dem (26), og synes det ikke urimeligt at nogle Cimmerier have da atter flyet nord paa til deres Landsmænd vore Nordiske Cimbrer, og dette iblant andet giort sit til Talrigheden af den siden udvandrende Cimbriske Krigshær (27). Men man haver og Grunde for at troe, at nogle Cimmerier ere blevne tilbage boende ved den Cimmeriske Bosporum, eller Udfaldet af Mæotis i den sorte Søe, og blevne siden bekiendte under Navn af Aser, hvilke vare de egentlige og rette Alaner, og maaskee tiltaget sig det Navn af Aser, fordi de vare vendte did tilbage fra Asien (28). Udi samme Egn findes adskillige flere smaae Folk, som synes at have været beslægtede med Cimmerier og vore Nordiske, nemlig Camariter nu Dagestaner, der boede ved det Caspiske Hav (29), Tauri, der beboede Crim (30), og Sindi, som boede ved Mæotis Udløb i Ponto (31). Mærkeligt er det, at man haver nogle Spor efter, at den Del af Gomers Afkom, som beholdt Navnet efter ham, nemlig Gomeriter, Camariter, Cimmerier ere fra Babel dragne lige i Nord langs Euphrat og den sorte Søe (32), hvilket gior det rimeligt at vore Fædre ere komne

(25) T. 1. p. 330. 331. 335. 336. 337. 338. 340. 342.
(26) T. 1. p. 330—333. 335. 335. 337.
(27) T. 1. p. 332. 340.
(28) T. 1. p. 334. 335. 337. 338. T. 2. p. 32. 33. T. 7. p. 580. T. 10. p. 4.
(29) T. 1. p. 60. 342. 343. T. 2. p. 86.
(30) T. 1. p. 338. 340. 345—347.
(31) T. 2. p. 66. 82.
(32) T. 1. p. 344.

komne hid ind igiennem Rusland, og den østlige Del af Polen. Da de nu komme til Østersøen i det nu værende Liflandske, skilte de sig i tvende store Hobe, hvoraf den ene gik nord efter, og fra den stammer egentligen vore Fædre, og den anden gik vester paa, og blev Stamfader for mange Tydske Folk, og var begges almindelige og ældste Navn det Jotiske; begge fulgte Havet. Andre Tydske Slægter, fra hvilke Syd-Tydsklands Folkeslag udspirede, synes at have trukket sig langs de Carpathiske Bierge (33). Men udi vort Norden finder man fra umindelige Tider tvende haande Folk. De rette Nordiske eller Joter og Finner, af hvilke dog de første ere efter mange rimelige Grunde, hvortil jeg fornemmeligen regner at samme Sprog er fra umindelige Tider bleven talt i Norden, som nu omstunder (34), Nordens første Beboere (35), eftersom det er vidst, at Finnerne have i temmelig sene Tider, endog efter Christi Fødsel, boet langt sønder paa i Polen og udi Stor-Hertugdommet Lithauen (36), da derimod og paa samme Tid og udi det 2 Sæculo endnu boede Nordiske Folk i Stor-Hertugdommet Finland (37), hvorvel der og paa de Tider boede alerede Lapper i Lapland, og Finner i Finmarken (38), hvilke uden Tvil ere komne did ind langs Is-Havet, og kunne maaskee paa de Kanter være de ældste Indbyggere (39), thi ved Is-Havet boe fra umindelige Tider Samojeder, Ostiaker, Biarmer

 eller

(33) T. 1. p. 352. T. 2. p. 22. 23.
(34) T. 2. p. 165.
(35) T. 2. p. 9—12. 104. T. 4. p. 454.
(36) T. 2. p. 12—15. Kiøbenhavnske Sælskabs Skrifter. Tom. 10. p. 50—60.
(37) T. 2. p. 16. K. S. Skr. l. c.
(38) T. 2. p. 16. 17. 20.
(39) Ib. p. 17. 18.

eller Permier, Soefinner, hvilke alle ere beslægtede med hine. Og tiener alt dette til at vise, at vore Nordiske ere komne hid ind igiennem Finland, og at de ei ere gangne nord om Botnen, men over Alands Hav (40). Og at de ere komne ind giennem Finland, og ei giennem Tydskland, bevises og af den Kiæde af Folk, der have været beslægtede med vore, og boet fra Østersøen af til Mæotis, ja til Caucasus og længere borte, nemlig Indvaanerne i det Holmgardske Rige, som stødte op til Finland, og strakte sig i det mindste til Novogrod og endda længere sønder paa (41); Til dem stødte imod vester, og udbredte sig lige til Østersøen, og til Weixelen, ja ind i Tydskland, Jotiske Folkeslag, siden kaldte Gothiske (42); Sønden for Joter eller Gother, og for Indvaanerne af Holmgard opholdte sig Roxolaner ɔ: Alaner ved Grændserne fra Smolenskov af, og til Landene mellem Dnieper og Don (43); Op til dem boede Alaner ved Tanais, i Sindica, og ved Mæotis imod Østen, hvorvel nogle Alaner synes endog at have boet paa begge Sider af Dnieper, høit oppe baade i Rusland og Polen (44). Oven for dem boede Budini imellem Wolga og Tanais, iblant hvilke opholdte sig Geloni af Græsk Herkomst, hvilket giør det troeligt, at disse Budini, som synes selv at have været et Slags Alaner, af Oprindelse have været de Vaner, hvilke vore Forfædre ophøiede for deres Visdom, og som fulgte med Odin hid til Norden; hvilket og bekræftes derved, at Skribenterne sætte disse Budini paa adskillige Stæder, som imellem Dnieper og Don, østen for denne sidste, ja endog i Polen;

(40) Ib. p. 18. 19. T. 7. p. 566. 567. 587.
(41) T. 2. p. 21. 22.
(42) T. 4. p. 1—7. T. 5. p. 498. 499. T. 7. p. 617.
(43) T. 2. p. 24. 25. 28. 29.
(44) T. 2. p. 27. 28. 30. 33. T. 4. p. 330. 331. 462. 514.

len; thi deraf sees at de have vandret om, og ved disse Geloner og Budiner ere uden Tvil de mange Grækiske Ord indkomne i vort Sprog, som endnu findes deri (45). Har nu Odin været en Aser, det er en Alaner, og egentligen boet ved Udfaldet af Mæotis; Budini været Vaner, der boede ved Tanais, ei meget langt derfra, og hvilke bare det Navn Vaner af Floden Tanais, som vore Fædre kaldte Vana; Alanerne været fra gammel Tid beslægtede med vore Fædre, og det Slægtskab blevet vedligeholdt ved idelige Vandringer fra dem til os, som først det Cimmeriske, 600 Aar før Christi Fødsel, siden det Budiniske og Asi- 3400.
ske, i Anledning af Darii Tog mod Scytherne, 500 Aar for 3500.
Christo, og under Anførsel af den mellemste Odin, og endelig det Asiske 60 Aar for Christo under den sidste Odin, og maaskee ogsaa 3940.
ved Vandringer fra os til dem, som vidst er om Gotherne, og have Geloni, der boede iblant Budiner, været Græker, saa er det let at fatte, hvorfra den sidste Odin haver lært at kiende Bogstaver, og at bygge Templer, hvorledes vore Fædre ere saa tiligen komne til at dyrke og besaae Jorden, da Geloni dyrkede den (46), og saa har man ikke engang nødig herudi at tage Phoenicierne til Hielp. Alanerne vare ellers delte i mange smaae Folk, nemlig: 1) Aser eller Aspurgitaner, der boede Sønden for Budini ved Udløbet af Mæotis, og de ere uden Tvil de samme Aser som i vor Historie ere saa navnkundige, og som undertiden synes ogsaa at være blevne kaldte Abcasser (47). Mærkeligen kalder den Arabiske

(45) T. 2. p. 33—37. T. 1. p. 157—159. T. 2. p. 62. 67.

(46) T. 2. p. 35. 63. 64. T. 3. p. 35—39. 99. 305. T. 7. p. 2. 15.

(47) T. 2. p. 48. 50. 58—84.

disse Skribent Abulfeda (48), som levede ved 1320, udi sin Geographie dem Aser eller ol As, som boede paa Crim udi hans Tid ved Kertz, og hvilke Josephus Barbarus, Busbecq og andre kalde Gother, og om hvis Slægtskab med Tydske og Nordiske ei kan tviles, og som endnu boe der. 2) Abcasser, Abasger eller Abasser, en Green af Aserne, boede inde i Landet ved Floden Phasis, og nævnes de alerede under Keiser Adriano (49). 3) Apsilier, der og vare en Green af Alaner, og boede ved Phasis norden for Lazier og sønden for Abascer, og 4) Misimianer, som igien stammede fra Apsilierne, og boede Nordost for dem (50). 5) Aorser der boede ved den østlige Side af Tanais (51). 6) Udini, som opholdte sig ved de Caspiske Porte, og da Terki ligger i den Egn, saa er det rimeligt, at de Tyrker, som fulgte med Odin hid ind, ere komne derfra, allerheldst naar Snorro siger at Tyrkland laae sønden for Asernes Land (52), og udi dette Navn Udini synes ogsaa Budinernes at stikke, dog tør jeg deraf ei strax slutte, at de have været eet Folk, da maaskee hverken Udini eller Budini haver været deres egentlige Navn, og at det kun er et Tilnavn, taget af Sarmaternes eller Slavernes Sprog, fordi de boede ved Vande. Man seer ellers heraf, at mange Folk ere blevne kaldte Alaner og regnede til dem, som just derfore ikke have været beslægtede med Aserne, hvilke af Alanerne egentlig ikkun angaae os; og herover maa man ikke undre sig, da

(48) T. 2. p. 46. 48. 49. 51. 57. T. 7. p. 575.
(49) I Büschings Magazin T. 5. p. 364.
(50) T. 2. p. 47. 49. 110. 111.
(51) T. 7. p. 571.
(52) T. 2. p. 37. 47. 52. 59. 72 — 74. 86. 87. T. 3. p. 209. 381. H. K. t. 1. p. 5. Fundin Noregs p. 14. Hervarar S. p. 1. 5. 6.

da det Alaniske Navn i det Mungalske Sprog kun vil sige Bierg-Bebvere, hvortil kommer at Alanerne undertiden ogsaa udstrakte ved Seiervindinger deres Grændser meget vidt (53); og som Mungalerne uden Tvil stamme fra Hunerne, saa maae man heraf slutte, at Græker og Romere have faaet Alanernes Navn fra Huniske Folkeslag. Saaledes finder man at Alaner sættes ved Borysthenes, eller Dnieper, og oven for den Tauriske Chersoneso eller Crim (54), ved Donau (55), ved Tanais eller Don og ved den Mæotiske Morads (56), i hele Nord-Delen af det Asiatiske Scythien, paa denne Side af Bierget Imaus, ved hvilken Leilighed de kaldes Alani Scythæ (57), ved Udspringet af Borysthenes (58), paa den Tauriske Chersoneso (59), ved Thermodon i Asien, ja lige indtil Ganges (60), ved Phasis paa de yderste Kanter af Caucaso, hen imod Iberien og Armenien (61), ved de Caspiske Porte og derfra til Caucasus (62), ved hvilke sidste vel sigtes til forommeldte Udiner. Og endskiønt nu alle disse Folk ei vare virkelige Alaner, saa vare dog mange af dem det, og mange af de andre stode enten i Forbund med dem, eller og under dem, hvorfore det er ingen Under, at de adskillige Gothiske Folkeslag, efter at de vare dragne ud fra Scandinavien, og fra Landene sønden for Østersøen, og havde begivet sig hen til

 de

(53) T. 2. p. 32. 78. 80. 82.
(54) T. 2. p. 26.
(55) Ib. p. 27.
(56) Ib. p. 27. 32.
(57) Ib. p. 29.
(58) Ib. T. 6. p. 365.
(59) Ib.
(60) Ib. p. 32.
(61) Ib. p. 46.
(62) Ib. p. 47. 82.

de Egne, hvor Alaniske Folkeslag boede, at de ere blevne i en Hast saa mægtige der, da venteligen mange Alaner have frivilligen imodtaget dem, hvorvel man veed om nogle at de med Magt bleve undertvungne af dem (63). De Alaner, som fornemmeligen angaae os, nemlig Aserne, bleve derimod stadig boende ved Udløbet af Mæotis i Ponto, hvilket ogsaa af nogle kaldes Tanais (64), og der, og det egentligen i Landet af den Stamme, som kaldtes Abasger, laae uden Tvil det gamle Asgard, eller Asburg, Odins Hovedstad (65). Spørsmaal om de i vor Tid saa bekiendte Circasser, ei i Henseende til første Oprindelse have været en Green af Aserne, i det mindste synes de tvende sidste Stavelser af deres Navn at vise det, saa og den Egn de beboe. Vel sandt at de nu tale et Sprog, nemlig Tyrkisk, som haver liden Overeenstemmelse med vort (66), men hertil kan findes god Grund i Mungalernes Indfald i det 13 Sæculo (67). Mærkeligt er det, at de Navne Alaner, Abcasser eller Awchaszer, Asi eller Ossi endnu gives indtil denne Dag adskillige Folk paa de Kanter (68), og at Alanerne der havde ved 1260 endnu deres eget Sprog, og bleve omsider gandske adskilte fra Hyner og Mungaler (69). End mærkeligere er det, at man ved Christi Fødsel finder et Folk ved Navn Asii, at have boet i det Landskab Resan i Rusland, og i det 1 og 2 Sæculo Asæi paa samme Sted (70), hvilket giør det troeligt, at Odin haver taget den Vei hid nord, og paa den efterladt

(63) Ib. p. 41. 56. 68.
(64) Ib. p. 59. 62. 63. T. 4. p. 306.
(65) Ib. p. 50. 59. 63. 65. 66. T. 7. p. 574. 575.
(66) Ib. p. 57. 87. T, 3. p. 62.
(67) Ib. p. 54.
(68) Ib. p. 49. 52. 57. 58. T. 1. p. 210.
(69) T. 2. p. 54 56.
(70) Ib. p. 65. 75.

nedsadt sig en Colonie, og det maaskee allerede den mellemste Odin; thi fra den sidste Odin er Tiden næsten for knap til, at Strabo, som skrev omtrent 20 Aar efter Christi Fødsel, skulde kunne have faaet Underretning om dette Folk. Den Sætning at vore Nordiske ere komne hid igiennem Rusland, bekræftes og ved den Overeensstemmelse af Sæder, der findes imellem dem, og de gamle Folk, der beboede Rusland (71). Hvad Tiden angaaer, naar Folk ere komne ind i vort Norden, da beviser den tilige Beboening af andre Lande, som ligge deels ligesaa langt, deels længere fra Babel, Udbredelsens Middelpunkt, end vort Norden, Rimeligheden af den Sætning, at det ei alt for sildig er bleven beboet (72), og at det haver fra Finland af over Ålands Havet kunnet faae sine første Indvaanere 815 Aar efter Adspredelsen, og været be- 2572.
boet indtil Skaanes yderste Grændser 105 Aar efter, og til Norges 2677.
yderste Grændser indtil Finmarken, det dog undtagen, 210 Aar 2782.
efter Nordens første Beboelse, følgeligen kunde de Danske Øer fra Skaane af let besættes, ligesom den Cimbriske Halvøe fra Tydsk-
land af paa samme Tid, thi de Tydske naaede Traven Aar 920 2677.
efter Adspredelsen, hvorefter at dømme den Cimbriske Halvøe
kunde være beboet indtil sin yderste Spidse til Aar 980 (73). 2737.
Imidlertid er det langt fra at jeg udgiver alt dette for nogen fuldkommen historisk Sandhed, men naar man dog betænker, at dette er vist og urykkeligt, at 900 Aar efter den Tid jeg antager 3680.
Norden at have været allevegne beboet, var den det virkelig efter en Mands øiensynlige Vidnesbyrd, som selv haver været her,

 nemlig

(71) T. 2. p. 96. 97.
(72) T. 2. p. 4—9. 126—130. T. 7. p. 537. 538.
(73) T. 2. p. 133 og 134. T. 5. p. 150. Det første Chart. 7. p. 706.

nemlig efter Pytheas, at vore Fædre da dyrkede Jorden, tærskede Kornet i Lader, havde Bier, tillavede Miød, men at de nordligste Deele deraf, som vare kaaldere, havde ingen dyrkede Frugter, og lidet tamt Qvæg, saa at Menneskerne levede af Manna, Urter, vilde Frugter og Rødder, og endelig at den store Cimbriske Udvandring og begyndte at skee omtrent paa samme Tid, (74) som Pytheas levede, saa kan jeg ikke andet end falde paa de Tanker, at Nordens Bebygning ei stort senere maa nedsættes, ligesom det end mindre gaaer an at lade det for bebygges. Her levede nu Folkene uden Tvil temmelig vilde, eenfoldige og uslebne, indtil denne deres Tilstand deels blev forandret ved Phoeniciernes Beseiling af Østersøen (75), og deels ved den mellemste Othins Ankomst, som sidst fra Duna Floden ved Østersøen, og først fra Mæotis Udløb i Ponto førte det Asiske, siden kaldet det Gothiske, Folk ind med sig (76), da først opkomme ordentligere Selskaber, mægtigere Stater, Indsigt i Krigsvidenskaber, bedre Vaaben, Jorddyrkning, men tillige blev Religionen mere kunstlet, det er at sige mere fordærvet, og Belønning efter Døden udlovet i Valhalla for dem, som fulde i Strid, hvilket sidste dog synes at have været forhen en giængs Lærdom iblant alle Celtiske, Germaniske, Getiske og Nordiske Folk, hvorvel de ei have anvist dem Plads i Valhalla, men deels ved deres Graver, deels hos Giebeleizin Geternes Gud, i Glæsiswol, og Udainsakur (77). Fra denne Odins Tid af have uden Tvil Norske og Svenske Navne, Folk og Riger været bekiendte; De første i den

(74) T. 2. p. 148. 149. 247—250. T. 5. p. 152. T. 7. p. 588.

(75) T. 2. p. 58. 148. 155—158.

(76) T. 3. p. 82—84. T. 6. p. 200.

(77) T. 3. p. 2. 23.

den Egn hvor Tronhiem nu ligger, og rundt om Tronhiems Fiord; De sidste ved Mæleren, og have begge disse Riger rimeligen Navn af deres Beliggenhed, det Norske af det, at det ligger imod Norden og det Svenske imod Sønden (78). Det samme nemlig Tiden af Navns, Folks og Rigers Opkomst maae og siges om Gother, med hvilke det efter al Anseende ei varede længe forend de bleve udi Sverrige delte i Ost- og Vest-Gother, af hvilke de første boede ved Øster-Søen, og paa Øen Gulland, og de sidste inde i Landet, og strakte sig til Væner-Søen, og bleve de først fuldkommen forenede med Sverrige udi det 12 Sæculo (79). Lidet senere opkom det Danske Folk, Rige og Navn, uden Tvil først i det egentlige Sverrige selv, efterdi det var en Green af de Svenske Folk, som maaskee ikke da kaldtes engang saaledes, og trak det sig siden ned i det Svenske Gotland (80), og derfra til Skaane (a), hvor de fæstede Sæde for bestandig, og bleve kaldte Daunskir af det Ord Daun ɔ: lav, flet, fordi de beboede et jevnt, flet Land, og blev heraf med Tiden giort Danske, Danir, Dani, Denen. Alle disse Folk, hvis almindelige Navn var det Gothiske, som tilsidst udstraktes til alle Nordiske Folk i de nu værende Riger, Danmark, Norge og Sverrige (81); Alle disse Folk siger jeg, førte jevnligen og ideligen

 Krige

(78) T. 7. p. 790. T. 6. p. 10. 11. 12. 13. 14. 3. 9. 22. 23. 25. 366. 515.

(79) T. 4. p. 20—26.

(80) T. 6. p. 28—102. 114. 124. 154—157. 185. 196. 197. 201. 228. T. 7. p. 800. 813. 814. 822.

(a) Skaane har nok Navn af Skaun ɔ: Skov. See min T. 6. p. 172, eller og af Skane, Kane, ɔ: en Baad. See Lagerbrings Svenske Historie T. 1. p. 327.

(81) T. 7. p. 803. 805. T. 6. p. 87. 235.

Omtrent Aar 3700. Krige med Nordens gamle Beboere Joterne, og fange med Tiden Magt over dem, hvilken vel haver, ligesaavel, som den navnkundige Cimbriske Hav-Flod, nod de saa navnkundige Cimbrer (82), til at vandre ud, hvis rette almindelige Navn hiemme var Joter, hvoraf Jotland eller Jylland haver endnu sit Navn (83). Efter bemeldte Hav-Flod er uden Tvil det Jydske Reſen-Levning, som stadfastes derved, at forstenede Rodder og Stammer af Træer endnu opfiskes der (84). Vel sandt, at disse Cimbrer, for saavidt, at de droge ud fra den Cimbriske Halvøe, vare ikke Nordiske, men Tydske, men som Ligheden imellem Tydske og Nordiske var da langt større, end nu omstunder, fordi de vare deres fælles Udspring saa meget nærmere, saa tviler jeg ikke paa, at jo mange Nordiske Joter have da begivet sig til dem fra Scandinavien, ei allene for Gothernes Overmagts Skyld (85), men og fordi den Cimbriske Vandflod synes ogsaa at have truffet dem (86), hvortil kommer at det er hel mærkeligt, at Cimbrerne ved deres Ankomst til Alperne bleve aldeles ikke bange for dem, men satte sig i deres Skiolde, og lode sig glide ned af dem, hvilket passer sig meget bedre paa Folk, der have beboet det klippefulde Norge, end det sidliggende og jævne Jylland, saa og at deres Sæder siges

(82) Dette Navn kommer uden Tvil af Kiæmpere, det er Stridsmænd. T. 2. p. 196.

(83) T. 10. p. 20.

(84) Schöning om de Nordiske Folk p. 6. 233. 238. Alg. W. H. 32 Th. p. 308. K. S. Skr. T. 9. p. 312.

(85) T. 2. p. 196—205. 214—220. 227. 235—243. 296. T. 4. p. 14. 15. 16. 18. 356—362. 560. 564. 565. 614. 616. 619—621. 629. 631. T. 5. p. 2. 30. 45. 46. 60. 61. 153. T. 7. p. 601.

(86) Schöning om de Nordiske Folks Oprindelse p. 233—238.

siges at have været vildere end Germaniernes (87). Udi Jylland forekomme allerede hos Ptolemæum, som haver taget sine Beretninger af langt ældre Grækiske Skribenter, Navne paa mange særdeles Folk, saasom Cimbrer, hvilke kiendes igien i Himmer-Syssel; Sabalingi udi Salling; og Harudes i Har-Syssel, hvilket sidste Folk endnu foærmede om i Tydskland udi Cæsars Tid (88), men alle disses almindelige Navn hiemme, var det Jotiske, og ude det Cimbriske. I Anledning af denne store Udvandring troer jeg og, at Langobarderne have forladt Vend-Syssel, trukket sig ned efter Halvøen, og tilsidst nedsat sig ved Elven, eller og, om man nøiere vil følge vore gamle Traditioner, er det først skeet i den sidste Odins Tid (89). Med Cimbrerne fulgte ogsaa Teutonerne, hvilke foruden Meklenborg og det Lauenborgske beboede Syd-Delen af Halvøen, ligesom Cimbrerne Nord-Delen, hvorvel, efter Navnet Thytæ Syssel i Jylland at dømme, det lader at Teutoner og engang have boet nord paa (90); Til dem regner jeg de saa kaldte Ambrones, hvis Navn er maaskee bleven tilovers i Øen Amrom, og maaskee ogsaa i Amerland, en Del af det Oldenborgske, som siden bleve bekiendte under Navn af Saxer, og under det beboede i Begyndelsen 3 Øer norden for Elven, hvoraf Helgeland har maat være den ene, saa og beboede de Ryggen af den Cimbriske Chersonesus indtil den Flod Chalusus, som uden Tvil er Traven (91). Og af disse Teutoner have maaskee ogsaa Anglerne været

en

(87) T. 2. p. 298. 301. 304—312.

(88) T. 2. p. 209. 281—283.

(89) T. 4. p. 558—569. 583. 584. 602. 603. 614. 616. 619—621. 624. 629. 631. T. 5. p. 155.

(90) T. 2. p. 252—266. T. 6. p. 213. Kong Waldemari 2 Jordebog MSS.

(91) T. 2. p. 268—276. Ptolemæus l. 2. p. 58. Speneri Germania T. 2. p. 21. Langebec T. 3. p. 166. not. q.

en Stamme, der vel efter Ptolemæus kunne engang have været langt inde i Tydskland, men dog rimeligen derhos ogsaa paa Øst-Siden af det Slesvigske og Wager-Land, ligesom deres Brødre Saxerne paa Vest-Siden, og just maaskee for denne Omflakning og Vandrings Skyld ere Anglerne blevne regnede til Sueverne. Dog er det vel muligt, at de fornemmeligen ere komne hid ind efter Cimbrers og Teutoners Udvandring (92). Endeel af de udvandrende Cimbrer nedsatte sig i Erkgt-Bremen, og boede der længe, som et ringe og ubekiendt Folk, indtil det omtrent i Midten af det 3 Sæculo blev navnkundigt under Navn af Franker (93), og blev det strax i Begyndelsen størkt ved Forbund med Saxer, og siden med andre og flere Folk, saa og ved nogle Folks Undertvingelse (94). Endeel Cimbrer komme og tilbage til deres Land igien, hvorved maaskee forstaaes Jylland, eller og det Bremiske, og til dem maae det være den Pontiske Konge Mithridates sendte Bud om Hielp og Forbund imod Romerne (95). Juthungi ɔ: Juth-Unger ere og efter mine Tanker uddragne med Cimbrerne, og fra det 3 Sæculo af blevne regnede til det Alemaniske Forbund (96). At fortælle her hvilke Bedrifter Cimbrerne have giort paa deres Udvandring, kommer ikke mit Forehavende ved, som alene nu er at skrive den Danske Historie, og det saa meget desmindre, som jeg ikke anseer Cimbrerne for Danske, ja ikke engang for Nordiske, og

(92) T. 1. p. 273. T. 3. p. 243—247. T. 4. p. 16. 361. T. 5. p. 2—8. 24. 30. 45. 46.

(93) Havde Navn af det Spyd Fracka, hvorfore vore Fædre kaldte dem Frackur. T. 7. p. 596. 597.

(94) T. 2. p. 220—234. T. 4. p. 583. T. 5. p. 60. 61. T. p. 598.

(95) T. 2. p. 291. 249. T. 7. p. 692.

(96) T. 4. p. 89. 349. T. 5. p. 114—119.

og er desuden allerede forhen engang skeet af mig (97). Det samme maae jeg og sige om Odin og hans Bedrifter, undtagen den sidste af det Navn, om hvilken nødvendig maae handles. Dog maae jeg ved Odin anmærke i Almindelighed, at først er den øverste, eeneste og sande Gud bleven forstaaet ved dette Navn, hvorvel kun fornemmeligen imedens vore Fædre endnu boede i Asien (98); Siden tilegnede det Menneske Odin Börs Søn, (uden Tvil den samme som af de Engelske kaldes Geta eller Geata, og udgives for en Gud, i Edda Jat, og i Langfedgatal Eat og hans Fader kaldes i den sidste Beaf, i Edda Biaf, med Tillæg, som vi kalde Biar, og af de Engelske Beav, Bean, Bea, Beo, Beau, hvorudi Navnet Bör synes mig tydeligen at stikke. Det Navn Geta eller Jat betyder efter mine Tanker, saa meget som Jöternes Gud. Sandt nok, at saavel de Engelske som vore have da meget forvirret Ledderne, thi de sætte Jat Biars Søn nogle Ledder efter Sceaf, Heremodii Søn, efter al Anseende er dog Jat Biars Søn vor ældste Odin, som var en Søn af Bör, hvorefter Sceaf, saafremt en Odin stikker i ham, maae blive den mellemste, thi Sceaf kom til Scandinavien, hvilket gierne kan antages om den mellemste Odin, men neppe om den ældste. Og denne Biar eller Bur kaldes ogsaa allerede Tyrkernes Konge, nemlig over de Tyrker som boede ved Tanais,) som boede i det gamle Asgard, det er Asernes Bye, ved Udløbet af Tanais, eller rettere af Mæotis, og var af Folkefærd en Aser (99), sig guddommelig Ære, og indførte der Solens Dyrkelse, hvilket foraarsagede at Odins Guddom blev

C med

(97) T. 2. p. 290—312.

(98) T. 3. p. 4. 7—9.

(99) T. 2. p. 60—62.

med Tiden ogsaa hos os anseet for Solen (1). Mange, som vidste at denne Odin havde været et Menneske, nedstødte ham derfore fra den øverste Guds Plads, og giorde ham ikkun til den øverste af Under-Guderne, som dog havde skabt Jorden og Menneskene, endskiønt han selv var skabt, og disse kaldte den sande Gud Alfader (2). Alle disse Begreb bleve deels antagne af de allerførste, som beboede vort Norden, og indførte med dem, deels indbragte siden efterhaanden, og som vore Nordiske, og de Tydske vare udi Førstningen een Folkefærd lige indtil Duna, hvor de først adskilte sig, saa er det intet Under at og de Tydske dyrkede Odin, under Navn af Wodan, ja maaskee endog at Teut hos dem er ingen anden end Wodan, saasom Teut betyder ikkun Folkets Gud, og at de egentligen have kaldet ham Wodan, hvilket ogsaa bestyrkes derved, at de tillagde Manno Teuts Søn 3 Sønner, ligesom vore tillagde Bör 3 Sønner, Odin, Vile og Ve; Overalt synes de Tydskes og Nordiskes Gude-Lære at have havt meget tilfælles (3). Alle disse forskiællige Meeninger giorde, at nogle fulde paa de Tanker, at Verden og Naturen vare Gud, og at andre ei skiøttede nogen Guddom, uden maaskee Thor, der var Gud for Styrke og Tapperhed, men troede og stolede paa sig selv og deres egne Kræfter (4). De ældste Jotner eller Joter synes ogsaa at have kaldet disse 3 ovenmeldte Guder anderledes, nemlig Utgarde Loke,

(1) T. 3. p. 24—27. 57. 80—82. T. 5. p. 151. T. 6. p. 539. T. 7. p. 665. 666. Sch. N. O. p. 80—94.

(2) T. 3. p. 9—13. 8. 81. 82.

(3) T. 3. p. 10. 40—46. 54—60. 233. 275. T. 4. p. 502. 503. 560.

(4) T. 3. p. 9. 10. 135—139. 301—304. 298. 319. T. 4. p. 4. T. 7. p. 691.

Loke, Geirraud og Gothmund (a), og disse samme synes at have anseet Glæsisvoll og Odainsakur for de Lyksaliges Boeliger, hvilke de satte henne ved Biarmeland eller Permia, og østen for Dwina Floden; hvor Jotunheim laae (b), ligesom de og troede at mange af de Afdødes Siæle opholdte sig ved deres Legemers Graver, og vare de vi nu kalde Giengangere, og da Drauger. Og som Jotunheim laae ved det hvide Hav, og tildeels Østen for Dwina, saa er det saa meget desrimeligere, at vore ældste Fædre, der vare Joter, have sat de Lyksaliges Boeliger der, hvilket og kan bringe en paa de Tanker, at de have beboet de Egne forend de komme hid ind. Udi saadan Tilstand kom den mellemste Odin Heremods Søn, og uden Tvil stammende fra den første Odin, fra det gamle Asgard med en Sværm af Aser og Budiner, hvilke i Henseende til første Oprindelse vare af samme Folkefærd som vore, han

(a) Og vedvarede Dyrkelsen af disse Jotiske Guder længst i Jylland, som og længst vedligeholdt det Navn Jotland, fordi Gotherne komme senere hid ind end i noget andet Nordisk Land. Saaledes dyrkedes Utgarde Loke endnu i det 9 Sæculo af den Jydske Kong Gorm.

(b) Torfæus viser H. Norv. T. 1. p. 162, at Jotunheim haver undertiden strakt sig lige til Norge, og til Karelerne, og rundt om Gandvig, eller den hvide Søe, men undertiden bleve og de Lande, som laae mellem Norge og Gandvig, kaldte med de særdeles Navne af Hundingialand og Biarmeland, og Jotunheim lagt ved Elivoga, det er Floden Petzora, og ved den og den Riphaeiske Biergstrækning skilt fra Kænugard, som var den tredie Del af det store Garderige, eller Nordl. Rusland, og som uden Tvil har Navn af Qvæner eller Cajaner, og derfra strakte Jotunheim sig lige til Floden Oby. Ib. p. 164—166. Og dette om Jotunheims Beliggenhed giver ogsaa Müller Bifald i Gatterers historische Bibliothek. T. 5. p. 317, og forekommer det i Gange Hrolfs S. c. 3. p. 25, og c. 37. p. 318. At Cajanien forstaaes som østest ved Kænugard, haver jeg og viist T. 10. p. 35. Floden Elivoga nævnes og i Hervarar S. p. 2, og kunde man efter Navnet let tænke paa Vagi hos Jornandes.

kom til Østersøen, flygtende for Darius Hystaspis Søn, som da regierede i Persien, og for det Indfald han havde giort i Scythernes Lande (a), og anlagde denne Odin det nye Asgard ved Duna, og kaldtes Landet der og ved Weixelen længe efter ham Gotland, Reid-Gotland og Asa Sysler (5). Ja det som mere er, saa er jeg nær ved at troe, at Sciri og Hirri, Gothiske Folk, der boede norden og sønden for Duna, have været en Odins, maaskee den mellemstes, egentligste Gother, og som Turcilingi findes udenlands at have været jævnlig i Sælskab med Scirer, og ogsaa vare Gother, og deres Navne desuden synes at betyde saa meget, som Tyrk-Unger, saa slutter jeg, at de og have boet hos Scirer og Hirrer i Lifland, og været en Afkom af de Tyrker, som Odin førte med sig, venteligen den mellemste (6). Ellers kan det og være at Tyrk haver været et almindeligt Navn paa alle de Folk der fulgte Odin, saavel Gother og Aser, som Vaner, thi jeg finder i Langfedgatal, at Odin er bleven kaldet Tyrkernes Konge, og Niords Fader Ingve kaldes af Are ligeledes Tyrkernes Konge, og dette bekræftes derved, at Tyrk synes at have været et Ære-Navn for mange Folk, eller og et almindeligt Navn for alle omvandrende Folk eller Nomader (7). Og hvad Hirri angaaer, da er jeg ikke

(5) T. 3. p. 82. 83. 93. 94. 105. 108. 218. 232. T. 4. p. 2. 3. 30. 31. 119. 332. 340. T 5. p. 154. T. 6. p. 268. 269. 513. T. 7. p. 716.

(6) T. 4. p. 456. 457. 467. 468. 470. T. 7. p. 754. T. 2. p. 60. T. 5. p. 35. T. 6. p. 200.

(7) T. 6. p 478. T. 2. p. 73. T. 7. p. 579. T. 6. p. 23. 539. T. 9. p. 219. Are p. 76.

(a) Reid-Gotland strakte sig med Tiden ud fra Ingermanland indtil Wagrien langs Østersøen, og er det ikke at tvile paa, at der i denne lange Strækning have hersket mange og adskilte Konger. See min T, 10. p. 35. 38.

ikke langt fra at troe, at deres Navn betyder det samme som Herrer, maaskee fordi de vare de fornemste af dem der fulgte Odin. Sandsynligt kommer det mig og for, at nogle af dem have fulgt med ham til Scandinavien, og faaet der Navn af Heruler, hvorved det bliver fatteligt, hvi de Heruler, som i det 6 Sæculo vendte efter Procopii Fortælling tilbage fra Donau til Scandinavien, satte sig der ned hos Gotherne (8). Siden gik den mellemste Odin over Havet til Øen Gulland, og derfra til det Land som nu kaldes Sverrige, og som de Folk han førte med sig vare af samme Oprindelse som Joterne der boede sønden for Østersøen, og udi Norden, og mange af disse Joter sloge sig til ham, saa blev den Folkefærd han førte med sig, kaldet Gode-Joter, det er Gudernes Joter, og sammentrukket Gother. Og da den Egn han først kom fra var fuld af Grækiske Colonier, der ogsaa laae en Phoenicisk, saa førte han Kundskab om Jord-Dyrkelse hid ind, saa og at bygge Templer, oprette Billeder, giøre Vers, stille Krigshær i Orden, og maaskee ogsaa Runers ellers Bogstavers Brug, som dog snarere ere blevne indførte af den sidste Odin. Han, eller rettere hans Efterkommere, oprettede de Svenske, Gothiske og Norske Riger, og noget efter udspirede de Danske Folk af det Svenske, som da vel endnu kaldtes det Gothiske. Men som Odin baade her og sønden for Østersøen førte store Krige, og fordrev og ihielslog alle de Joter, der ei vilde erkiende hans Guddom, og ansee ham for Solens Søn og Gesandt, ei heller troe Sielenes Ophold i Valhalla, saa blev Odins Navn derover forhadt, eller i det mindste ringe agtet af mange, og Odin derfor af Endeel anseet enten ikkun for Krigens Gud, eller endog for et ont Væsen, hvil-

(8) T. 7. p. 774.

hvilket samme ogsaa gielder om den sidste Odin (9). Og udi denne mellemste Odins Tid troer jeg at den bekiendte Oller eller Uller Thors Stifsøn, og uden Tvil en indfødt Nordisk haver levet, som paa ingen anden Maade kunde tilvælde sig det øverste Sæde iblant Guderne, uden ved at kalde og give sig ud for Odin, hvorfore og Saxo kalder ham Mit-Othin, det er Med-Odin; Og han blev tilsidst ihielslaget udi Sverrige af de Danske, hvilket da viser det Danske Folks og Navns Ælde. Mærkeligt er det og, at Uller blev siden anseet for en Gud, endskiønt han satte sig op mod Odin (10). Endelig kom den sidste og navnkundigste Odin Fridleifs Søn hid ind, omtrent 50 Aar for Christi Fødsel. Han kom ogsaa først fra det gamle Asgard ved Mæotis, opholdt sig siden en

Aar 3950. Tid lang i Rusland og i det nye Asgard. Drog derpaa over til Sverrige, boede i Sigtuna, og bygde Templet i Upsala, hvor Religionens fornemste Sæde siden længe blev, hvoraf fornemmelig vel kommer det Fortrin, som de Svenske Konger og Folk tilegnede sig en Tid lang over andre Nordiske Folk, helst over Gotherne. Og denne Odin blev tilligemed sit Sælskab i Følge af den Lærdom om Siele-Vandringen anseet for at være den rette Odin, og de som fulgte ham for de rette Aser, og i Henseende til sit Legeme gav han sig og ud for at stamme fra ham. Han tilegnede sig alting ved List, og ved at besvogre sig med Joter og Gother, og saare lidet ved Magt, og var egentlig kun Dommer og Gudernes Præst, i hvilket Embede Niord, en Vaner, og en af hans Følge, fulgte ham, men hvis

(9) T. 3. p. 27 — 31. 73. 82 — 84. 104. 105. 107. 116 — 123. 134. 148. 151. 152. 154. 155. 157 — 160. 167. 168. 195. 198. 203. 266. 327. 333. 382. T. 4. p. 6 — 9. 16. 18. 19. 77. 190. 355. 378. T. 5. p. 152. T. 7. p. 753. 743. 664.

(10) T. 3. p. 85. 101. 103. 214. 82. 104. 166. 213. T. 7. p. 666. 667.

hvis Efterkommere inden føie Tid bemestrede sig ogsaa al den verdslige Magt, og den Ret at anføre Krigshæren, thi disse tre Forretninger udgiorde da den Kongelige Magt og Myndighed. Til en af sine Sønner, ved Navn Seming, fik Odin et Rige udi det Tronhiemske, til sin Søn Gaut Gotland i Sverrige (11), og til sin Søn Skiold et Rige paa Siælland, og de andre smaa Danske Øer (12), og til Heimdal, som og var en af hans Sønner, et Rige i Skaane over de egentlige Danske (13). Til de Krige, som den mellemste Odin haver ført, maa vel regnes Krigen imellem hans Sønner Balldur, og Boe eller Vile med Hother, i det mindste for saavidt de staa i Edda, thi meget af det Saxo fortæller om dem hører uden Tvil til den Saxiske Odin, da det i Edda derimod haver saa fabelagtig en Anseende, at jeg ikke tør henføre det til saa sene Tider, som den Saxiske Odins. Dog kan vel saa meget hos Saxo henhøre til den mellemste, Odin som der angaaer Hother som Svensk Konge (14). Den Lærdom Odin førte ind, at ingen kom i de Lyksaliges Boeliger, uden han enten døde i Strid, eller dog paa en voldsom Maade, haver uden Tvil giort det meste til vore Forfædres rasende Tapperhed (15), formodentlig haver og Gaut været en Søn af denne sidste Odin, og Faderen ved List tilvældet ham et Herredømme over de Svenske Gauter, og denne List haver fornemmelig bestaaet derudi, at han og hans Følge have

(11) Tavle i 4 Tome. T. 9. Tav. 33.

(12) T. 2. p. 60. T. 3. p. 84—112. 131. 149. 183. 184. 191. 203. 264. 267. 348. 349. T. 4. p. 329. T. 5. p. 155. T. 6. p. 26. 363. T. 7. p. 680—682. 684. 465. 794.

(13) T. 6. p. 28. 29. 238. 242. 250. 515. T. 9. Tav. 14.

(14) T. 3. p. 87 og 88. 168. 211. 212. T. 6. p. 497.

(15) T. 3. p. 72. 304—312.

ve udgivet sig for de gamle Aser, paa den Maade uden Tvil, at de gamles Siæle oplivede hans og Folges Legemer (16).

Ligesom der vare tre Odini, een i de ældste Tider ude ved Mæotis, een i Darii Hystaspis Tid ogsaa der, men som drog hid ind til vort Norden eller Scandinavien, og atter een ved Mæotis, som flyede for den Romerske Felt-Herre Pompejus, og kom hid ind omtrent 50 Aar for Christi Fødsel (17), hvilke synes at have stammet fra hinanden, og fra den første (18), ei at tale om Oller, og om den Saxiske Odin, om hvilken sidste jeg skal handle, naar jeg kommer til Historien af det 3 og 4 Sæculo; Saa vare der og flere af de andre Guders Navne, til hvilket altsammen den Lære om Siæle-Vandringen var en frugtbar Moder; Thi de Hovdinger og Præster, som komme ind med den sidste Odin, betiente sig af den, udgave sig for de gamle Aser og belagde sig med deres Navne, og deraf kommer, at de Ord As, Odin, Thor &c. findes i saa mange Byers og Egnes Navne hos os. Deraf kommer og de forskiellige Navne og Guddoms Embeder, som tillagdes dem: Saaledes var der baade en Asa Thor, og en agendes Thor; Saavel Odin som Tyr vare Krigens Gud, baade Frigga og Freya vare Kierligheds Gudinder; Snart var Thor Fader til Odin, og snart, og det gemeenligst, var han igien hans Søn; Nu var Jorden Moder til Thor, nu igien Frigga. Korteligen i vore Fædres Gude-Lære forestilte Guderne, ligesom i alle andre gamle Folkes Gude-Lære, snart historiske, snart physiske og snart

(16) T. 4. Tab. ved p. 38.

(17) T. 3. p. 87—92. T. 6. p. 371. T. 9. Tavle 82.

(18) T. 9 Tav. 16 og 17 med Anmærkninger. T. 3. p. 203. T. 6. p. 505—515. 359. Lang. Scr. T. 1. p. 6—9.

skare moralske Personer, hvilket enhver opmærksom Læser af den trykte Edda, og af mit Værk om vore Forfædres Gude-Lære letteligen vil kunne indsee (19).

Da den sidste Odin kom fra det gamle Asgard ved Mæotis til det nye ved Duna, og derfra over til Sverrige, som det da alerede kaldtes, var Tilstanden i vort Norden saaledes. Udi det egentlige Sverrige regierede Gylfe, som synes at have stammet fra den mellemste Odin ved hans Broder Alfur (20). Han beherskede ogsaa Sieland, ligesaavel som hans Fader Urbar (21), og havde der en Regent under sig ved Navn Hæner, som var en af Odins eller Asernes Selskab (22). Ja det lader endog, at Gylfe haver behersket alle de andre Danske Øer, som ligge om Sieland, undtagen Fyen (23), (a), hvilken synes at have havt sin egen Regent, ja maaskee flere (24). Alle disse Øer beboedes af Nordiske Joter, thi der vare og tydske Joter i Jylland, og Sønden for Østersøen, hvilke vel havde fælles Udspring med de første, men dog vare ved Tidens Længde blevne til adskilte Folk og Stater (25). I Skaane boede de Danske, i Halland Heruler, begge af Gothisk Herkomst, og hvilke uden Tvil beherskedes af Drotter, det

D et

(19) T. 3. p. 28—33. 128. 137. 144. 149. 168. 145. 188. 213. 214. 248—255. 258. 263. T. 7. p. 621. 641. 650. 651. 653. 654. 665.

(20) T. 6. p. 9. 509. T. 3. p. 83. T. 7. p. 628. 314. 322. 481. 382.

(21) T. 7. p. 481. 482. 803.

(22) T. 3. p. 221. 227. T. 7. p. 67. 95. 96.

(23) T. 7. p. 35. 481.

(24) T. 7. p. 481. T. 8. p. 8.

(25) T. 6. p. 12. T. 4. p. 1—6.

(a) Fyen, som Islænderne kalde Fion, har uden Tvil Navn af det gamle Ord Fion ɔ: Adskillelse, fordi det er adskilt ved et smalt Sund fra Jylland. T. 2. p. 193.

er Herrer, som alle Regentere kaldtes af de Nordiske Folk, forend Konge-Navnet opkom (26). I Norge boede Joter og Gother om hinanden, de første fra de ældste Tider, men de sidste ikkun fra den mellemste Odins, og havde de under Thors Anførsel ført adskillige Krige der, ligesom og denne Thor har i Landene ved Østersøen ført mange Krige med Joterne (27). Hvad Jylland angaaer, da haver jeg forhen fortalt, hvilke Folk der boede, nemlig Tydske Joter, som igien vare delte i adskillige mindre Folk, nemlig Cimbrer, Sallinger, Harboer eller Harudes, Abioner, i Abo Syssel, Vendelboer, fra hvilke Langobarderne siden udstammede, og flere; I Nordalbingien, eller Landet mellem Elven, Elder og Traven, boede Teutoner og Saxer, og haver Ditmarsken der uden Tvil Navn af Teutoner (a), og er Vagrien bleven egentligen beboet af Teutonoarii eller Teutovari ɔ: de overblevne Teutoner, som siden alene bleve kaldte Vari eller Vagri, og af hvilke Vagrien har faaet sit Navn (28). Man finder hos Grækiske og Romerske Skribenter i Historien af Cimbrernes Udvandring, at disse Folk, Cimbrer og Teutoner, beherskedes og anførtes af Konger, da de nærmede sig Italien, af hvilke ogsaa nævnes: Bojorix, Teutobodus, Lugius, Claodicus, Cesorix (29), men uvidst bliver det dog, om disse Folk have hiemme ladet sig regiere af Konger, eller først sat dem over sig, da de droge ud. Den Endelse Rix, som er Celtisk, og betyder

(26) Snorro T. 1. p. 24 af den nye Udgave, c. 20 i Ynglinga Saga.

(27) T. 3. p. 150. 154. 155. T. 7. p. 647.

(28) T. 7. p. 602. 603. Witichindus i Meibomii Scr. T. 1. p. 660.

(29) T. 2. p. 295. 296.

(a) T. 2. p. 264, hvor dets ældgamle Retskrivelse Thiatmarsgaai bekræfter det. Arpe Them. Cimbr. p. 74. Not. 38 troer og at den første Stavelse i deres Navn er opkaldt efter Teutoner.

betyder det samme, som det latinske Rex eller Konge, bringer mig snarere til at troe det sidste, og at de hiemme have ladet sig regiere, næsten i hver Gouw eller Bøygd, Herred, af en Dommer eller Eldste, ligesom de senere Saxer, hvis Magt, saavelsom de følgende Kongers, var ogsaa meget indskrænket, da intet sær vigtigt kunde afgiøres uden paa Thingene, hvor den hele frie Almue i hvert Herred og Syssel blev sammenkaldet; Dog finder jeg, at man havde saadan Agt for disse Regentere, at man undertiden svor ved deres Navn, en Skik som vedvarede længe i Skotland, hvor man ansaae den Eed, som blev giort ved Navnene af Hovederne for Claserne, lig med den allerhelligste (30). Kort førend den sidste Odin kom her ind, var der skeet en stor Udflotning af de Jøter, som da beboede det nu værende Stor-Hertugdomme Finland, da kaldet Jotland, under Anførsel af en vis Hler, Søn af den Jotniske Konge Forniotur. Bemeldte Hler tog sit fornemste Sæde paa en Øe, der efter ham blev kaldet Hlessøe, og udbredede sig med sit Følge hist og her paa alle de Danske Øer, hvor deres Afkom endda fandtes længe efter, noget hen i det andet Sæculo efter Christi Fødsel. Og som Hler var mægtig til Søes, hvilket hans Ankomst fra Finland, Ophold paa Lessøe, og Udbredelse paa de Danske Øer viser, saa blev han med Tiden anseet for Havets Gud, og sammenblandet med den ældre Guddom Æger (31).

Paa samme Tid regierede en vis Snio over Vendelboerne, saa og dem i Thye, og udi Ommungær Syssel, hvor Viborg (a) var

D 2 den

(30) Penant's tour in Scotland 1772. p. 184.

(31) T. 3. p. 218—221. T. 9 Tav. 82.

(a) Haver Navn af Ve, det er hellig; hvilket Navn ogsaa en Broder af en Odin bar. See T. 3. p. 10. 106. 171. T. 7. p. 635. 698. Anden, men urigtig Etymologie, giver Worm i Additamentis ad Mon. Run. p. 2. D. Atlas T. 4. p. 596.

den fornemste Bye, hvorved man dog ei maae tænke paa nogen Kiøbstæd, thi de ere meget senere, men paa en stor Landsbye, hvis Indvaanere nære sig af Ager og Eng, og, ligger den ved Søen, da ogsaa af Fiskerie. Men saa mægtig denne Snio end var, saa stod han dog under bemeldte Hlers Herskab, og havde forhen været hans Træl. Det lader og, at han i visse Maader haver staaet under de Svenske, hvilket Nærheden af Sieland, som de besad, giør saa meget destroligere. Han var stolt, uretfærdig, grum, tog fra de Gode og gav til de Onde, hvilke ventelige vare hans Handlangere. Han satte uretfærdige og ubillige Love, dømte uretfærdig, og plagede Almuen, som dog blev ved at være ham underdanig. Saa gammel er Tyrannie og Vold, at hvor Historien begynder, begynder ogsaa den. Dette haarde Regimente, tilligemed et indfaldende ont Veirligt, giorde at der opkom en stærk Dyrtid, og som vore Fædre forbrugte i de gamle Dage mere Korn til Øl end til Spise, saa forbød Snio at man ei maatte drikke Øl i Gilder og Samqvæme. Denne Lov søgte dog en bekiendt Dranker at undgaae, i det han gav sig til at sobe Øllet; og da han derfor blev af Snio sat tilrette, undskyldte han sig med, at han ei drak, men søbede Øllet. Og som dette ogsaa blev ham forbudet, saa fandt han paa at bløde Brød i Øllet, og aad sig fuld. Herpaa fulgte nye Tilrettesættelse, Undskyldning, og Forbud under Livs Straf. Men derpaa gik han aabenbare til Værks, bryggede selv Øl, og drak for alles Øine. Paa Tiltale svarede han uforfærdet, at han ei kunde forestille sig andet, end at Kongen (a) frygtede for først at døe af Ham-

(a) Læserne maae tilgive mig, at jeg her strax betiener mig af det mest bekiendte Ære- og Herskabs-Navn, førend det var i Brug, i Stæden det

Hunger, og at han derfore havde udgivet saa haard en Lov, for at have Ol i Forraad, paa det man efter Sædvane kunde til hans Ære drikke ved hans Gravfæstelse. Dette Svar giorde Snio undseelig, saa han, for at undgaae Forhaanelse og Undersaatternes Vrede, ophævede Forbudet. Da nu den dyre Tid havde noget vedvaret, deels ved for megen Torke, deels ved for megen Vædske, saa blev paa Thinget fastsat og samtykket efter Raad af Aage og Ebbe, at alle gamle Folk og Born skulde ihielslaaes, og ingen blive i Live uden de, der vare duelige til Krig, og til at dyrke Jorden. Saa haarde vare de Tider, saa lidet vidste de af Regierings-Konsten, og hvor anseelige Næringsveie, Handel og Haandgierning ere. Dette vilde Raad havde dog faaet Fremgang, hvis ei bemeldte tvende Mænds Moder Gunborg havde efter Thingets Slutning sat sig derimod, og forestillet sine Sonner, at man paa en bedre Maade kunde foreene sammen, Hungerens Afvendelse, og den Kierlighed man skyldte sine Forældre og Born; Dette kunde afgiores ved Lodkastning, og dersom da Lodden faldt paa de Gamle, saa burde de Unge gaae i deres Sted, og forlade Fædrelandet, for at soge nye Boeliger. Denne Mening blev forebragt Thinget, og fandt Bifald. Hver tredie, eller som andre sige, hver niende af det unge Mandskab maatte ud af Landet, fornemmelig af Vend-Syssel, hvorfore de og bleve kaldte Vinuler eller Vendelboer. Saadan Udvandring svækkede paa nye Danmark, og især Jylland, thi hvorvel de fleste vare Jyder, saa have der dog uden Tvil været nogle med af de andre Landskaber, og var Svækkelsen saa stor, allerhelst den Cimbriske og Teutoniske

 Udvan-

det for Drot eller Regent, som ere mere ubekiendte og usædvanlige, allerheldst disse Drotter vare dog virkelig i Gierningen Konger.

Udvandring endda ikke var forvundet, at det dyrkede Land blev paa mange Stæder begroet med Skov (32). Og denne Folke-Mangel gav de saa bekiendte Angler et Svevisk Folk Beqvemhed til at trække sig alt mere og mere ind paa Halvøen. Først havde de beboet den Strækning Land, som ligger imellem de Hartziske Bierge, og de Floder Aller, Weser og Elven; Derfra trukke de sig hen til Halvøen, og især ind i det Land som nu kaldes Hertugdømmet Slesvig, Holsten og Wagerland, hvilke twende sidste de dog ei besadde altsammen, hvor de i en kort Tid sammensmæltede med Saxer og Jyder, om ei til een Stat, saa dog i mange Maader til eet Folk, som havde fælles Skikke, Sprog, Love og Gude-Lære (a), hvilket saa meget lettere kunde skee, som Saxerne talte Tydsk, og Jyderne den Gang ogsaa, hvorvel det ved Beliggenhed og Omgang nærmede sig meget det Nordiske, hvorfore og det Plattydske, eller Neder-Saxiske, som er en Spire af disse gamle Saxers, Anglers og Jyders Sprog, har større Overeenstemmelse med vort Nordiske end det Hoi-Tydske har (33). Og kunde Anglerne saa meget lettere udbrede sig paa Halvøen, som ovenmældte Vendelboer droge langs igiennem den, og toge ved den Leilighed mange af disse Landes Indvaanere med sig; De ginge under Anførsel af Aage og Ebbe over Elven, og nedlode sig i det nu værende Lüneborgske og gammel Mark, hvilke twende Lande vore Gamle kalde Scoringa, hvor de i en Krig mod Vandalerne

(32) T. 7. p. 89. 91. 93. T. 8. p. 430. 493. 502—505. T. 4. p. 558—564. Saxo l. 8. p. 158—160. Langebec T. 1. p. 252.
(33) T. 5. p. 1—8.

(a) I det mindste dyrkede Avioner, det er Indvaanerne af Abs Syssel, Gudinden Hertha eller Jorden, ligesaavel som Anglerne, og tillegger Tacitus syv Svevisk Folk denne Dyrkelse, som de forrettede paa en Øe, hvilken jeg anseer for Femern. T. 2. p. 289. T. 3. p. 246.

dalerne finge i Anledning af deres lange Skiegge Navn af Langobarder. De dyrkede da Odin, som de efter de Tydskes vis kaldte Wodan, saa og Frygga, og venteligen de flere Nordiske Guder, og havde uden al Tvil denne Dyrkelse fra den mellemste Odins Tid. Ved Christi Tider, ja endog længe efter under Keiser Trajano, var deres Tal endda ei stort, men dog vare de skrækkelige for alle deres Naboer ved Stridbarhed og en Vildhed, som overgik Germanernes eller de andre Tydskes, og prøvede Romerne adskillige gange deres Mod. Men hvad Langobardernes videre Skiæbne og Tildragelser angaaer, da haver jeg udførligen handlet forhen derom i den 4 Tome (34).

Af alt dette sees, at der vare tvende Nordiske Hoved-Folk i Norden, Joter og Gother, som dog begge troede paa en Odin, og vare hengivne til den Lærdom om Siælevandringen fra et menneskeligt Legeme til det andet. Disse Folk, heldst Joterne, vare og ved Udvandringer blevne meget svækkede. De vare fremdeles temmelig ukyndige, og havde ingen Bogstaver; og endeligen bare de et indgroet Had til Romerne, for de Nederlag som deres Landsmænd Cimbrer og Teutoner havde for noget siden lidet ved dem. I saadanne Omstændigheder indfaldt den tredie og sidste Odin. Odin.
Selv flygtende for Romerne bar han et endnu større Had til dem, end de Nordiske, thi de havde tvunget ham til at forlade sin Værdighed og sit Land ude ved Mæotis. Og som han enten virkelig hedte Odin, og stammede fra den mellemste, eller dog vidst var i det mindste hans Præst, saa faldt det ham let at indbilde Gotherne, som boede ved Østersøen, og som ogsaa troede paa en Odin, og paa Siele-Vandringen, at han var den gamle Odin, som

(34) T. 4. p. 566—573. &c. T. 3. p. 56—58. T. 9 Tav. 83.

Odin. som venteligen var kommet her at sætte de Nordiskes og Tydskes forfaldne Sager paa Fode igien. Ved Duna laae det nye Asgard, og der var den Odinianske Lære i fuld Flor. Formedelst alle de imellem Mæotis og Duna boende beslægtede Folk, var det en let Sag for Odin, at faae Efterretning om Landenes Tilstand ved Østersøen. Ingen undre sig derfor over, at han begav sig saa langt bort, hvortil vel og den nødvendige Sikkerhed for Romerne giorde noget. Men vort Norden var det Maal, hvortil Odin sigtede. Reid-Gotland, thi saaledes kaldtes alt Landet ved Stranden fra Weixel-Strømmen og til den Finske Bugt (a), var ikkun en Tumleplads for ham, hvor han søgte at giøre sig ret beqvem til at spille en større Rolle. Imidlertid synes det, at han haver opholdt sig en Stund i Estland, hvor det lader at Byen Odenpa bær Navn efter ham. Som en listig og forslagen Mand udstuderte han snart deres Sinds Beskaffenhed, som han havde med at giøre. Vidunder, ubegribelige og sælsomme Ting røre mest den Eenfoldige, og bringe dem til at troe, at taale alle Ting. Han havde reist om vidt og bredt, og derved forhvervet sig megen Kundskab; ved Skrivekunsten vedligeholdt han den, og fik tilligemed bestandig end flere Efterretninger fra fremmede Lande. Denne Kunst holdt han hemmelig for Almuen, og ikkun nogle faae af hans udvaldeste Venner vare erfarne i den. Almuen ansaae derover Skrivekunsten for Troldom, og Runerne, saa kaldtes vore Bogstaver, for Hexetegn; Dette foraarsagede, at de og virkeligen bleve brugte dertil, lige indtil Christendommen afskaffede slig Overtroe. Saadan Tanke tilligemed de ubeqvæme Ting vore Fædre havde at skrive paa, eller rettere at grave Bogstaver ind

(a) I senere Tider blev det endog udstrakt fra Weixelen til Meklenborg, ja som det endog synes til Wagerland.

ind i, nemlig Træ, Bark og Steen, giorde at skriftlige Efterretninger bleve rare hos os, endskiønt vi havde Bogstaver. De Kundskaber Odin fik paa en for Almuen ubegribelig Maade, foraarsagede at den troede, at han ei allene ved Troldom, som var inddeelt i tvende Slags, Galder, der forrettedes ved Viser, og Seid, hvilken sidste bestod i en Slags Kaagning, men endog ved andre usædvanlige Midler erhvervede sig dem; Saaledes troede den, at et afhugget og balsameret Hoved af en vis Mimer, som Odin eiede, gav ham Svar, og berettede ham mange hemmelige Ting: Den troede og, at han ligeledes ved tvende Ravne, han udsendte i fremmede Lande, fik ei ferre hemmelige Ting at vide. Korteligen: den troede, at han kunde opvække Døde, slukke Ild og stille Hav ved blotte Ord; Endog hans Skib Skidbladner forekom forunderligt, venteligen fordi det havde Seil. Hertil kom, at han var en deilig og anseelig Mand, lykkelig og dristig i Krig, (a) veltalend og en god Skald. Desuden drev han meget paa den ældgamle Lærdom om Valhalla, hvorhen alle de komme, som døde i Krig eller paa en voldsom Maade, og hvor de nøde langt større Forlystelser end de Fredelige, som fore til Hel, ligesom de onde bleve forsendte til Nifheim, hvor de pinedes. Ja, han fik Spillet fuldkommen vundet, da han bragte Folkene til, stadig at troe, at Forlystelserne i Valhalla bestode i Figtning, Blod og Saar, og at ingen døde forend han skulde, saa at ei nogen kunde undgaae sin Skiæbne. De mest indtagne heraf, løbe som rasende Mennesker uden Forsvarsvaaben ind paa

 Fien-

(a) Hvorvel man ikke veed, hvilke Krige han har ført i Reid-Gotland og Rusland, og det ei heller lader at han haver ført nogen Krig her i Norden. Overalt vedkommer nok endeel af dette, heldst om Skidbladner, den mellemste Odin.

Fienden, og troede at intet Vaaben bed paa dem; Saadanne kaldtes Berserker, fordi de ginge bare uden nogen Serk eller Brynje paa sig. Og af slige findes endnu iblant Tyrkerne, der løbe langt frem for de andre ind paa Fienden, drevne af den Lærdom om Skiæbnen (35).

Rygtet om Odin spredde sig snart over Havet, og kom Gylfe for Ørene, som da regierede i Sverrige. Denne Mand var klog efter sin Tids Maade, og ansaaes ogsaa for meget erfaren i Hexe-Konsten og Koglerier. Han stammede desuden fra Odin, den mellemste nemlig, og undredes meget over, at en nu kom og udgav sig for Odin. Efter Læren om Siæle-Vandringen var det mueligt; Han foer derfore selv af Sted, som en ubekiendt, gammel og ringe Mand, for at udforske Sandheden. Odin og Aserne havde faaet Efterretning herom, men lode ligesom de ei kiendte ham, og vidste de saaledes at indtage ham, saa at han drog hiem, overbeviist om at de vare de rette Aser, og at deres Gude-Lære var sand og rigtig, og udspredde han denne Lærdom over sit gandske Rige, og gik den siden fra Haand til Haand, og blev troet af alle (36).

50 Aar for Christo. Nu syntes Odin at det var Tid selv at drage til Norden. Han kom derover til Sverrige, giorde Forbund med Gylfe, og nedsatte sig ved den store Søe Mæleren (a), paa et Sted som siden

(35) T. 3. p. 102—111. 116—123. 304—312. 353. T. 6. p 215. T. 7. p. 6, 26. 632. Snorro T. 1. p. 4. 7—9.

(36) Edda Resenii. Dæme-Saga 2—49. T. 6. p. 9. 10.

(a) At han valgte Upland frem for andre Landskaber, siger Snorro, skeede for dets Frugtbarheds skyld, hvoraf man næsten kan slutte, at det maae have været længre beboet end Nordens øvrige Landskaber, thi ellers ere begge Gotlande, Skaane, Sieland, Fyen frugtbarere i sig selv.

siden blev kaldet Gammel Sigtun, og der opbygde han et stort Tempel, og fik alt Landet der omkring, saavidt han kaldte det Sigtun (a), til Eiendom, og de fornemste af sit Sælskab, som beløbe sig til tolv, efter de tolv store Nordiske Guders Amt og Navne (b), gav han gode Stæder at boe paa, og oprettede et Dommer-Sælskab af dem, hvoraf den saa navnkundige Tolv Mænds Dom og Ret er kommet. Disse vare tilligemed Offer-Præster, hvorfore og en Præst og en Dommer kaldes paa det gamle Nordiske Sprog med eet Navn, nemlig Gode. Ved Religionens fortryllende Magt, og ved Odins andre forhen anførte Egenskaber, saa og ved den Pragt og Stads han og hans Følge førte, som var over de Tider, bragte han det nu saavidt, at først de Svenske, og siden flere Nordiske Folk, antoge blindt hen alle de Løve og Skikke det behagede ham at paalegge dem. Saaledes indrettede han tre store Offer-Fæste om Aaret, en henimod Vinteren for et got Aar, den anden om Mid-Vinter, hvilken kaldtes Jul (c), og holdtes i tre Uger i den Maaned Goe, det er endeel af Januarii og endeel af Februarii, og skeede den, for at erlange

(a) Sigtun betyder Siges Bolig eller Plads, hvoraf man snart skulde slutte, at Odins rette Navn havde været Sigge; med hvilket han og blant mange andre belegges i Edda.

(b) De hedte Odin, Thor, Freyr, Tyr, Niord, Heimdal, Brage, Vidar, Hother eller Hödur, Vale eller Vile, Uller, Hænee. Foruden dem vare mange Gudinder, og mange Under-Guder.

(c) Om Navnets rette Oprindelse af et Hiul, fordi Aaret da vender sig om, see Schefferi Upsalia p. 199. Vel burde da Festen have været holdt i December ved Solstitium, men Procopius de Bello Gothico l. 2. c. 15. p. 81 lærer os Aarsagen, nemlig at Indvaanerne paa Thule eller Scandinavien vare saa ukyndige i Astronomien, at de for at indrette denne Fest, maatte stige op paa de høieste Bierge, for at iagttage Solens Gang.

en god Afgrøde, og den tredie firedes henimod Sommeren for Seiervindings Skyld. Ved disse Fest-Dage, som holdtes i og ved Upsal, saaledes kaldtes Templet, opnaaede Odin sit Øiemærke, nemlig at give sin Lære og sit Regimente Fasthed og Bedvarenhed, thi ved saadanne Hoitidligheder samledes sammen i Upsal Folk fra alle Nordiske Lande, som erkiendte Odins Lærdomme; Der taledes de ved, der lærte de at kiende hinanden, der afgiordes Trætter, der besluttedes Venskaber, der foreenedes stridige Stater, korteligen: der bleve de paa en vis Maade til eet Folk, ved Religionens og Samqvæmets helligste Baand. Odin indførte ogsaa den Skik at brænde de Døde (a), med deres fornemste Eiendomme, og forsikrede han at de skulde igien nyde dem i Valhalla, og herved sigtede han uden Tvil til at giøre dem begiærlige efter Krig og Bytte, thi nu kunde Sønnen ei arve, hvad Faderen havde paa den Maade erhvervet; og end videre drev han dette, ved at overtale dem til at troe, at hvad enhver nedgrov i Jorden, skulde han siden nyde got af i Valhalla. Lig Lycurgus stiftede Odin altsaa en Lære, beqvæm til at danne Krigere, haarde og sunde Mennesker, og derfore og beqvæm til at qvæle Handel, Vindskibelighed, almindelig Godhed, Barmhiertighed, men at man dog finder ofte Spor efter disse Ting hos vore Nordiske Folk, heldst af de sidste Egenskaber, det maae man tilskrive, deels Menneskets Forskiellighed, deels den Lyst til at erhverve, nogles medfødde Godhed, den overmaade Ærbødighed for det smukke Kiøn, en af de største Drivere til ædle og store

Hand-

(a) Af Schoepflin i Alsatia illustrata T. 1, p. 512 og 513 læres man, at den Skik at brænde de Døde vedvarede endnu hos Romerne i 2 og 3 Sæculo, tilligemed den, at begrave dem heel og holden; og gik det ligeledes til hos os, at den sidste kunde ei strax fortrænge den første, saa at de begge vedbleve længe sammen.

Handlinger, medfød Kierlighed til Børn og til sig selv, og endelig Sæde-Læren kaldet Havamal, det er den høie Tale, som vel ogsaa tillægges Odin, og hvoraf maaskee nogle Regler kunne skrive sig fra ham, men i Almindelighed vel indeholder alt hvad vore hedniske Fædre have tænkt i den Sag, og hvorudi findes mange ypperlige Regler, som ofte stemme slet overeens med en Blod-Religion, hvorover dog ingen maae forundre sig, da intet er sædvanligere hos Mennesket, end at være i bestandig Modsigelse med sig selv. End videre forordnede Odin at Høie skulde opkastes over fornemme Mænd, og Bautestene, det er høie og spidse Stene, opreises over dem der havde giort mærkelige Bedrifter; Asken af de Døde, skulde enten nedgraves eller udkastes i Søen; Af gandske Sverrige skulde for hver Næse aarligen gives ham Penge, enten i Guld, Sølv eller Kobber (a); hvorimod

 han

(a) Ingen maae undres paa, at Penge nævnes at have været saa tilligen i Brug udi Norden, da vore Fædre kunde erhverve dem ved Søerøverie, thi jeg troer ikke at de selv have slaget Mynt, førend længe efter. Ellers seer man af Saxo, hvilket herefter jevnligen anføres i denne Historie, at Penge forekomme ofte hos vore Fædre alle Tider igiennem. Saa siger Snorro i Ynglinga Saga c. 52, at den Norske Konge Halfdan Milde, som levede med Regnar Lodbrok, han gav sine Mænd i Sold tilgesaa mange Guld-Penge, som andre Konger gave Sølv-Penge. Imidlertid er dette og vidst, at der undertiden findes Mynter i Jorden hos os, som ei kan henføres til noget bekiendt Folk, og som see meget barbariske ud, og venteligen derfore ere enten slagne hos os selv, eller og i Irland. Af den firkantede Guld-Mynt hos Sperling p. 548 de nimis bracteatis er paa eengang fundet en Mængde i Norge; p. 55 forekommer en stor Guld-Mynt, fundet i Holsten, og en mindre i Fyen. Om tre saadanne store Guld-Mynter har Scheffer skrevet en Afhandling de tribus orbibus aureis in Scania repertis. Lehmann har og i sær skrevet om Nauclis, eller de Penge Holstenerne gave de Døde med i Graven, og anfører endeel, som paa

han skulde værge Landet for Ufred, og ofre for Folket. Disse Penge bleve egentligen anvendte til Templets og Præsternes Underholdning, og til Offer-Bekostninger, thi det er klart af alle Ting, at Odin har ei tilvældet sig det verdslige Regimente i Sverrige, men ikkun Overherskabet i Religionen, og den Magt at udgive Love, saavidt de vedkomme hans nye Lære. Man finder derfore og, at han vel haver sat sine Sønner til Regentere i Skaane, Sieland, Gotland, Angeln, Saxen og det Tronhiemske, men at derimod en Niord, som var en af hans Sælskab, og maaskee stammede fra den mellemste Odin, fulgte efter ham i Sverrige, og fik der samme Magt som han selv havde havt. Havde Odin selv været Regent, saa havde han vel søgt at faae en af sine Sønner til Eftermand. Mig kommer det rimeligt for, at Freyr, Niords Søn, eller og Freyrs Søn Fiolner er først bleven Regent i Sverrige, og regierede hans Affkom siden med stor Myndighed, saasom baade den geistlige og verdslige Magt var foreenet i een Person, hvorfore ogsaa Tacitus allerede taler om de Svenske Kongers uindskrænkte Magt (37). Da Odins Følge kaldtes Aser, saa kaldtes og det Sprog de talte Asa-Maal, hvilket dog efter al Anseende haver kommet meget overeens med det Gothiske, saaledes som det nu findes i Ulphilæ Evangelier, forsaavidt det kan ansees for Nordisk. Med Odin tænker jeg og at de Grækiske Ord ere komne ind i Nordens Sprog, som endnu findes

paa eengang ere fundne i Rendsborg, men de høre til langt senere Tider, og han har ikke kunnet læse dem.

(37) Snorro i Ynglinga Saga c. 5. 8. 12. Schöning om de Nord. Opr. p. 301—306. Lagerbring Swea Rikes Historia T. 1. p. 52—73. Taciti Germ. c. 44. Kristni Saga p. 92. c. 11. n. 99. T. 3. p. 63. 65. 108. 348. 349. 369. T. 7. p. 567. T. 9. p. 219.

findes der; thi hvad Joternes Sprog angaaer, da mener jeg at det har mest nærmet sig det Plattydske og Danske, og da bliver det begribeligt, hvi Asa-Maal ei er saa meget indkommet i det Danske, som i Norsk og Svensk, thi Joterne beholdte længre Herredømme i Danmark end i de andre Riger, hvor Gotherne snarere udbredede sig (38).

Ingen troer vel at Odin haver selv gandske og aldeles opfundet alle disse Meninger og Love; Nei mange fandt han for sig her i Norden fra den mellemste Odins Tid af, ja før, hvilke han tildels anvendte paa sin Lærebygning, saa got han kunde, og dels maatte lade staae, endskiønt de aldeles ei passede paa den; Saaledes var og blev den Lære almindelig, at Verden og alle Guderne, ja Odin selv, skulde engang forgaae, omkomme og ophrænde i Ragnarockr ɔ: Gudernes Thus-Mørke eller Verdens Undergang. Og da skulde Alfader alene blive af alle Guder tilovers: og med ham søgte derfor Odin at blande sig. Den Skik at ofre Mennesker til Guderne, havde og uden al Tvil været i Brug fra den ældre Freyr, som levede med den mellemste Odin, ja maaskee endog indført ved Phoenicierne, som i Anledning af Bernstens Handlingen i Preussen, before Norden; dog lader det, at man i Forstningen haver ofret til alle Guder under eet, indtil en Freyr indførte Offer til hver især. Mange Love og Meninger haver derimod Odin ført ind med sig, derfore siger Snorro udtrykkelig, at han gav Love i Norden, som før havde været giængse iblant Aserne; Men hvorfra havde de faaet dem, uden Tvil fra Chaldæer, Perser og Græker; fra de første vel ei umiddelbar, men igiennem

(38) Torfæi Ser. p. 129. Edda præf. c. 3. Alg. W. H. Th. 32. p. 326.

igiennem Perserne, hvis Herskab strakte sig til Bierget Caucasus, og dem maatte de vel takke for den Lærdom om tvende Hoved-Guder, en god og en ond, Alfader eller Odin, og Loke, for den om tre Væsener i den gode Gud, hvilken endnu er giængs i Indien, og hvilke hos os kaldtes enten Har ɔ: den Hoie, Jafnhar ɔ: den lige Hoie, og Thridie ɔ: den tredie, eller og kaldtes de Odin, Ve og Vile, og udgaves for Brodre, hvilket samme giælder om Odin, Hæner og Lödur. Men almindeligen kaldtes de Odin, Thor og Freyr, hvorved vore Fædre egentligen forstode tre Egenskaber hos Gud, hans Evighed, hans Magt og hans Godhed. Den Skik at ægte sine egne Sostre, er vel og kommet fra Perserne til Budinerne, eller Vanerne, som vore Nordiske kalde dem. At begrave de Dode i Hoie, synes Aserne at have lært af Scytherne, og Brændingen af de dode Legemer maaskee af Grækerne, ligesom Skrivekunsten (39).

Nu havde den sluge Odin saavel befæstet sin Vælde og Hoihed i Sverrige, at han og tænkte paa at udbrede den i de ovrige Nordiske Landskaber. I Gotland blev det ham let, saa og i Skaane hos de egentlige Danske, saasom de vare Gother ligesaavel som de Svenske, og antoge en Odins Guddom, saa det ikkun kom an paa, at formaae dem til at ansee ham for den rette Odin. De Svenskes og Gylfes Exempel giorde vel meget til, at dette lykkedes ham, ja han bragte det endog saavidt, at Gotherne antoge hans Son Gaut til deres Regent, og de Danske Heimdal, en anden af hans Sonner. Men Odin tænkte, som alle store og duelige Mænd, at intet var giort, naar noget endda stod tilbage.

Joterne

(39) T. 2. p. 5. 6. 143—145. 155—158. T. 3. p. 65. 185. 217. 219. 312. T. 7. p. 668. Snorro i Ynglinga Saga, c. 4. 8.

Joterne vare Gothernes Fiender, følgeligen ogsaa Afernes. De herskede endda for det meste i det nu værende Danmark og Norge. Faae af dem havde antaget den mellemste Odins Lære, og de havde deres særdeles Guder, Ugarthiloke, Geruth, Gudmund, Hother, Tyr, Æger, Goe, Thorgerdur Haurgabrud, Yrpe, og flere; og har maaskee Thor været deres fornemste og ældste Guddom, den samme som Celternes Taranus; De satte de Lyksaliges Boliger henne ved Ishavet, forbi Dwina-Floden, hvor mange Joter fra ældgamle Tider havde boet, og endda boede, og hvor Landet derfore kaldtes Jotunheim, hvor de Afdøde paa et Stæd kaldet Udainsakur ɔ: de Udødeliges Egn, skulde opholde sig. De troede ogsaa at de Afdødes Siæle boede meget i Grav-Høiene, ginge igien, og foruroeligede de Levende; Endeligen anfaae de og det Træe som ved Drosselen plantes i Egetræet med ligesaa stor Ærbødighed som Druiderne anfaae det i Gallien, og havde i alle Ting meget tilfælles med Celterne. Odin indsaae letteligen, at det vilde blive vanskeligt at udrette noget imod dem ved aabenbare Magt, List vare og hans Yndlings Vaaben. Han greb derfore til Ægteskab og Overtalelse. Indfaldende Omstændigheder komme ham og til Pas. Hans Hustrue Frygga døde, ei længe efter giftede han sig med Skade, en Dotter af den Jotun Thiaffe i det Tronhiemske, med hvilken dog Aferne have efter Edda ført Krig, og ihielslaget ham. Hun havde før været gift med Niord, men forlod nu ham for at ægte Odin, med hvilken sidste hun avlede mange Sønner, og deriblant Seming, som Faderen satte til Regent i det Tronhiemske, formodentligen over de Lande der tilhørte Skade. Af denne Historie kan man ellers slutte, at Odin haver været yngre end Niord, og at Odin ei just haver med sin gode Villie overladt til Niords Afkom det øverste Odin.

 Præste-

Odin. Præstedom i Sverrige, men venteligen i Følge en Forening mellem ham og Niord, hvilken han ei turde bryde, da Niord var meget mægtig, og Regent over de Vaner, der havde fulgt hid ind med Odin, et Folk der vel i Sprog, Religion og Herkomst var beslægted med Aserne, men dog ellers adskilt fra det. Odin lod det ikke blive derved, at han selv giftede sig med et Jotisk Fruentimmer, men han søgte og at besvogre sine Børn og Venner med dem. Saaledes giftede Freyr sig med Gerdur, en Datter af den Jotun Gymer; Odins egen Søn Thor avlede Børn med det Jotniske Fruentimmer Jarnsaxe, med Arinefia, Dronning i Jotunheim, og med en ubenævnt, ved hvilken han blev Fader til den Jotun Svade, som boede paa Dofrefield; Ja det lader endog at hans rette Kone Sif, som han ægtede her i Norden, haver været af Jotnisk Herkomst. Foruden Skade havde Odin ogsaa Omgang med de Jotniske Fruentimmer Gerdur, Gunlöd, en Dotter af den Jotun Suttung, som efter al Anseende boede i Preussen, hvor Odin stridde med ham; og Grydur, med hvilken sidste han avlede Vidar, som regnedes iblant de tolv store Guder. Men det vigtigste Svogerskab stiftede han ved at gifte sin Søn Skiold med den Jætinde eller Jotniske Qvinde Gefion fra Fyen, thi det gav Anledning til Oprindelsen af det Danske Rige paa Øerne (40).

Med forhen omtalte mægtige Hler indgik Odin et nye Forbund, og lader det, at saadant haver meget banet Veien for hans Søn Skiold til Herskabet over de Danske Øer, ja siden endog

(40) T. 2. p. 94. 140—142. T. 3. p. 215—266. 184. 267. 166. 167. 129. 211. 278—280. T. 7. p. 67. 642. 675. 683. 684. T. 10. p. 10. T. 9. p. 66. Snorro i Ynglinga Saga c. 4. 5. 9.

og over endeel af Jylland, thi det synes endogsaa, at Hlers Fader og Brødre have fra Finland af giort Odin og Skiold Bistand. Anledning til Venskab imellem Hler, Odin og Aser, var, at den første reiste til dem i Besøg til det nye Asgard, og blev der meget vel imodtaget med Miød og anden stærk Drik; Hler forundrede sig over den Pragt, som fandtes der, med de glindsende Sværde, de smukke Skiolde, hvormed Væggene vare behængde, og at de tolv Aser og ni Asynier, eller Gudinder sadde i Hoisædet. Brage den veltalenste af Aserne, hvorfore han og blev siden anseet for Veltalenheds Gud, fortaalte da Hler adskillige Eventyrer om Asernes, venteligen de gamle Asers, Bedrifter, heldst imod Jotnerne, maaskee i Tanke herved at indjage ham Frygt og Ærbødighed for Aserne. Hler fandt sig saa fornoiet, at han indbød Aserne igien til Giest hos sig om tre Maaneder. Odin med sex Aser og sex Asynier drog ogsaa did. De bleve herligen beværtede med Miød og Øl, og Hler viiste dem sin store Rigdom af Guld (41). Af det Hler besøgte Odin i Asgard, er det klart, at dette maae være skeet forend Odin drog til Sverrige, hvor det synes at han siden stedse haver opholdt sig, og sees heraf, hvorledes Odin vilde have alting jævnet, og sig bestyrket ved Forbund, forend han begav sig til Norden. Odin.

Hvorledes Odin er kommet til at faae sin Søn Balder, som han havde avlet med Frygga, til Regent over Anglerne (a) i det Slesvigske, og en anden Søn Vegdeg til Regent over Saxerne

(41) Edda Resenii Dæmesaga 50—58. Lokasenna i den utrykte eller Sæmundi Edda. T. 3. p. 117. 218. T. 7. p. 88.

(a) Angler have venteligen Navn af Angler, eller Kroge, som de have brugt til Gevæhr. See min 5 Tome p. 39.

Odin. ne (a) i det Holsteenske, det skal jeg ikke kunne sige; Men da han- de Angler og Saxer vare Tydske Joter, og da de maaskee dyrke- de den mellemste Odin, saa har dette sidste, og Odins Svogerskab og Venskab med Joterne, vel giort meget hertil. Og dette sidste haver og uden Tvil hiulpet til at Seming Odins Søn er bleven Regent i det Tronhiemske, thi Haloge en Broder af Hler regiere- rede paa det Norske Helgeland (42).

30 Aar for Christo. Efterat Odin havde i det mindste været omtrent tyve Aar her i Norden, døde han omsider i Sverrige, hvilket synes at være det eeneste Land han selv er kommet til i Norden, og lod sig før han døde, for derved at befæste sin Lære om Valhalla, mærke med Spyds Od ni sammen i en Cirkel udi sit Hoved, det er at sige, han lod sig med et Spyd skiære og stinge ni Huller. Derhos gav han de omkring staaende tilkiende, at alle de som døde i Krig, skulde høre ham til, at han selv drog nu til Godheim (b), for der at modtage sine Venner. Denne hans Adfærd bekræftede de Svenske, og de flere Nordiske Folk i den Mening, at han var den

(42) Tavle 85 i Tabel-Tomen.

(a) Dette Folk har uden Tvil faaet Navn af deres korte Sværde, Sax eller Sahs kaldte, ligesom deres Brødre Frankerne af den Øxe, Francisca, de brugte. See min T. 2. p. 277. Saa og Herrauds Saga p. 69, og Verelii Noter p. 102 dertil. Dufresnes Gloff. medii latinitatis in voce Saxa. Rigsþattr utrykte. Menage dict. Etym. v. Francisque. Ovenmældte Saxer kunde ikkun skiære og hugge paa den ene Side, og vare gemenligen ei meget lange, men at ansee som store Knive, dog findes de undertiden ogsaa lange i Grav-Høyene. Vore Saxer føre vel saadant Navn i Efterligning af de andre, fordi de ikkun skiære paa den ene Side.

(b) Det er Gudernes Hiem, hvorved vel ogsaa i sin første og oprindelige Mening Gudernes Hiem betegnedes, men da blev anseet for Afernes Land.

den rette og gamle Odin, og nu draget hiem til det gamle Asgard. Efter sin Død blev Odin brændt paa et anseeligt Baal, efter den Indretning han selv havde giort (43).

Odin.

Og dette om Odin, og det mere, var fornødent som en Ind-ledning; herefter skal alene handles om Historien af det Danske Rige og dets tilhørende Landskaber. Forhen haver jeg løseligen mældet, at Skiold kom til Regieringen over de Danske Øer, som egentligen da kaldtes Gotland, og Gothe-Slette, hvoraf nogle have uretteligen giort Vithe-Slette; Nu maae dette og de foregaaende samt efterfølgende af hans Bedrifter udførligere afhandles. Allerede fra sit femtende Aar viste han ved sin Størrelse og Styrke, hvad man kunde vente sig af ham i Fremtiden; Thi da hændte det, at han paa Jagten, hvortil hans Fosterfædre havde givet ham Forlov, mødte udi Sverrige en usædvanlig stor Biørn, hvilken han uden Vaaben gik løs paa, bandt med sit Bælte, og lod derpaa dræbe af sine Staldbrødre (a).

Skiold I Regent i Leyre over Gotherne. 40 Aar for Christo.

Saa tilig Modenhed giør det troeligt, at Skiold er tilig kommet til Regimentet, og bleven tilig gift med Gefion i Sverrige, som det synes, hvilket og bevises deraf, at Skiold haver regieret før hans Fader Odin døde, og at Skiolds Sønnesøn Frode regierede

(43) Tavle 82 i Tabel-Tomen. Snorro i Ynglinga Saga c. 10. Den Danske Snorro af Wormii Udgave p. 8. Arnæ n. 116, 8vo, Mss. p. 22 efter min Udskrift. T. 7. p. 462. 636.

(a) Uden Tvil er Skiold først fra denne Tid bleven anseet for mandhaftig, thi i Finni H. eccl. Island, T. 1. p. 27. Not. a vises, at Børn bleve paa Island i 10 Seculo endnu viste fra Leg, naar de ei havde dræbt noget Dyr i det mindste. Og saaledes tænkte og de gamle Scyther, Sarmater, Langobarder ꝛc. Saa megen Umag giorde man sig da for at danne haarde og blodgiærige Mennesker.

regierede da Christus blev fød, hvorefter det bliver troeligt, at Skiold selv er fød førend Odin kom hid til vort Norden. Hvorom alting er, saa staaer dette fast efter vore gamle Skribenter, at Gefion var fra Fyen, forhen gift med en Joter, med hvilken hun havde avlet fire Sønner. Hun var meget erfaren i Skalde-Konsten, og indtog saaledes derved den Svenske Gylfe, at han overlod Sieland til hende, hvilken hun som en Brude-Skat tilbragte sin anden Mand Skiold. Venteligen haver Gylfe i Førstningen forbeholdet sig Overherredømmet, og Skiold bleven anseet som hans Mand, det er, været forpligtet til visse Tienester; thi Lehns-Forfatningen haver i Henseende til Lande og Riger været meget gammel her i Norden. En vis Hæner regierede da over Sieland under Gylfe. Han var af Asisk Æt, og i Begyndelsen en Ven af Odin; men blev siden, uden Tvil ved denne Leilighed, hans Uven; Men som man finder, at Skiold og Afkom bleve i Besiddelsen af Sieland, saa har Hæner uden Tvil maat vige, hvilket saa meget des lettere kunde skee, efterdi han beskrives som meget frygtagtig. Og denne Uenighed, samt den Afmagt Gylfe og Afkom inden kort Tid fulde i, da Niords Slægt bemestrede sig den Svenske Throne, saa og det Venskab og Forbund Skiold og Odin havde med den Jotiske Fyrste Hler, og med Joterne fra Fyen, foraarsagede uden Tvil, at ovenmældte Lehns-Rettighed hørte saa snart op, og blev siden ei mere omtalet. Skiold besad derfore de nu værende Danske Øer frit og frank. De kaldtes da, ligesom meget andet af Norden, Jotland, et Navn, som Danmarks største Landskab har vedligeholdt, kun at det for længe siden ved en noget forandret Udtale kaldes Jylland, hvorvel det ogsaa og Indvaanerne af gamle Skribenter ofte kaldes Gotland, og Gother, især af Procopius, Other og Afferius, og det med

rette,

rette, fordi de Danske Gother, ja og Joter forhen, ginge siden derover, og bleve Mestere af det, ved det saa mange Cimbrer vare udvandrede; hvorfore ogsaa vor Konge kan i den alleregentligste Mening kaldes Gothernes Konge, ligesaavel som den Svenske Konge kan kaldes det. Og ved disse Overgange af Nordiske Joter og Gother til Jylland, bleve Indvaanere der efterhaanden fra Tydske til Nordiske. Men som den Folkefærd, Skiold og Odin førte med sig, egentligen kaldtes med et almindeligt Navn Gothet, saa bleve og de nærværende Danske Øer kaldte Gotland, og Folket Gothiod, det er det Gothiske Folk; Ja hele Norden blev inddelet i twende Hovedparter; Ey-Gotland, det er Øe-Gotland, hvorved forstodes alle de nu værende Danske Øer, som ligge tæt hos hinanden, tilligemed Bornholm, Øland, Gulland, Øsel, Dagøe &c., og formodentligen Jylland og Angeln, hvilket sidste begreb da det meste af Hertugdømmet Slesvig i sig, og ere disse sidste nok blevne regnede til Ei-Gotland, fordi de ligge paa en Halvøe, som ved Elven og Traven bliver næsten til en Øe, og derfore finder man ofte, at Jyderne kaldes Gother, og Landet Gotland, af fremmede Skribenter; Dog nægter jeg ikke, at jo Jylland undertiden af nogle Skribenter kaldes ogsaa Reid-Gotland, det er det faste Gotland, som var Nordens anden Hovedpart, og hvorved forstodes Sverrige, Øster og Vester-Gotland, samt Skaane, Halland og Bleking, og undertiden Norge, og hel sielden Jylland, men alleregentligst og oftest de Gothiske Lande sønden for Østersøen fra Weixelen og til den Finske Bugt, hvilket Reid-Gotland blev og siden ved de Gothiske Vaaben udstrakt fra Weixelen og til Meklenborgs Grændser omtrent, eller maaskee endog til Wagrien, og synes det Reid-Gothiske Navn at have vedvaret længst i Preussen, Curland og Liefland, og allerlængst endda i For-Pommern.

Men

Men endskiønt de Danske Øer regnedes saaledes i Almindelighed til Ei-Gotland, saa beholdt dog hver af dem sit eget og ældgamle Navn, som Sieland, fordi det er et Land eller en Lund i Søen, hvorfore og de Gamle skrive det Sialand, Søelund; Lolland, fordi det er et lavt Land, Langeland, fordi det er et langt Land, Fyen, fordi det er adskilt fra Jylland af det gamle Ord Fion, det er adskilt, Falster, fordi det er et Fæ-Alster (a). Saasnart Skiold saae sig fast paa Thronen, besluttede han og Gefion, at udsee sig et beqvæmt Sæde til Bolig, og dette fandt de i Leire (b), som vel laae ved en Aqe (c), og derfore beqvæm til Skibsfart og Søe-Toger,

(a) T. 7. p. 592. Lang. Scr. T. 2. p. 118. Og ere saadanne Udledninger af Landenes Beskaffenhed meget sædvanlige. See Thunmans Nordische Völker 8vo. p. 64.

(b) Uden Tvil har Leire Navn af en Leir, det er et Leie, fordi det var Kongernes Leie, Leir eller Opholdssted, og skulde man deraf snart slutte, at de første Huse havde ikkun været Hytter. Stædets nu værende Tilstand beskrives og aftegnes i Wormii Monum. p. 22, Stephanii Noter til Saxo p. 74 og 75. Det beskrives og i Danske Atlas p. 369 og 370. Höyer i novis literariis n. 3 i Bedømmelsen af Hesseldahls Dissertation de Lethra vil, at Erte Dal ei har Navn af Gudinden Herthe, hvorom Anchersen har skrevet en hel Afhandling, men af Erter, som der ere blevne saaede, og derudi troer jeg at han har Ret. Men naar han vil at Hylde Høi ei skulde have Navn af det Kongerne ere blevne hyldede der, men af Hylde-Træer, da troer jeg at han feiler, efterdi Høien er omsat med Stene. Islænderne kaldte Stædet Hledru. Hesseldahl haver i ovenmældte Dissertation trykt Hafniæ 4to 1720. samlet noget om Leire, paa Latin kaldet Lethra. Wadskiær har i Poetisk Skueplads p. 93—95 og samlet endel om den. Af Svend Aagesen synes det at være klart, at Leire har endda i Slutningen af 12 Sæculo været en Kiøbstæd, hvorvel ringe, og af Saxo p. 314, at der har da været et befæstet Stæd.

(c) Kornerup Aae, da seilbar, men nu næsten en Bæk. Om Seiladsens Mulighed i gamle Dage til Leire, som Höyer har villet nægte, handles i Danske Atlas T. 6. p. 99. 157.

Toger, men derhos dog saa langt fra Havet, at intet hastigt og uformodentligt Overfald af Søe-Rovere saa let kunde befrygtes. Skiold.
Efter al Anseende haver Leire da, og en Tid efter, ikkun været et Slot eller Konge-Sæde, hvor dog efterhaanden endeel Huse byggedes, for Kongens Hof- og Krigs-Folk, hvilket da betydde eet og det samme, og for de Personer, som Guds-Tienesten førte did; Thi hvert niende Aar komme de Danske did hen til Jule-Høitid i Januarii Maaned, og ofrede (a) da til Guderne 99 Mennesker, 99 Heste, 99 Hunde og 99 Haner i Stedet for Høge, menende derved at stille Guderne tilfreds for deres Misgierninger. Og saadan Indretning haver Skiold uden Tvil alerede indført efter sin Faders Exempel i Sverrige, og for des fastere at grunde sin nye Stat. Udi andre Ting viste Skiold sig en ei mindre duelig Regent efter sin Tids Beskaffenhed og Indsigter, thi han søgte ved adskillige Øvelser og Idretter at bringe de Orkesløse og til Drukkenskab henfaldne til et dueligt og virksomt Liv; Til den Ende afskaffede han utilladelige og vrange Love, og satte taalige og gode udi Stedet. Og som en Træl, hvilken han havde skienket Frihed, stod efter hans Liv, saa udgav han en Lov, hvorefter Trælles Frihed kunde, naar de saaledes forurettede deres forrige Herrer, igien

(a) Offer-Dyrene blve i de ældste Tider slagtede med Steen-Knive, hvilke derfore meget ofte findes i Gravhøiene, og ere gemenligen af Flinte-Stene. Saadan en beskrives i Wormii Epistler. p. 1111 og 1113. Siden bleve de vel, ligesom alt andet Gevæhr, giorde af Kobber, og endeligen tilsidst af Jern. Udi Sverrige skeede ogsaa i Upsal det meget store Offer hvert niende Aar, som derhos varede i 9 Dage, see Adamus Bremensis de situ Daniæ p. 62, og hans Scholiast. I min 3 Tome p. 327—353 har jeg samlet de fleste Efterretninger, som hist og her findes adspredte om Ofringer, Templer, Præster, Spaaemænd.

Skiold. igien blive ophævet (a). De Fattiges Giæld betalte han af sit eget Skatkammer, hvilket viser, at der da maae have været en Slags indenlands Handel. Til de Syge gav han Lægedom og Underholdning; Sine Kæmper og Hofmænd skiænkede han Bytte og tilligemed Besoldning, og pleiede han at sige, at Byttet tilhørte Krigsmanden, men Æren Felt-Herren. Et andet fyrsteligt Ord lod han og høre fra sig, nemlig at hans Omsorg var ikke for ham selv, men for sit Fædreneland. Korteligen, det er ingen Under at denne Herre er blevet i en Tid, da man forgudede alle store og veldædige Mennesker, ogsaa bleven giort til en Gud efter sin Død, saa at hans Billede fandtes i et Norsk Tempel udi St. Olufs Tid, med mindre at derved skulde sigtes til en af Odins og Skiolds Forfædre, som ogsaa hedte Skiold, og uden Tvil har faaet saadant Navn, af det Forsvars Vaaben Skiold. Men dette er vist, at alle Danske Konger bleve siden længe efter ham til Ære kaldte Skioldunger. Tidsregningen synes at vise, at det er og Skiold, og ikke hans Fader Odin, som haver indsat Skiolds Brødre til Regentere, hver i sine Lande: Heimdal over de egentlige og ældste Danske i Skaane, og maaskee endeel af Halland (44): Balder over Anglerne i det Slesvigske; og Vegdeg over Saxerne i det Holstenske, hvilket sidste Navn vel endda ei var paa de Tider opkommet, og som ellers nok betyder intet andet end

Heimdal I. Regent over de Danske i Skoane.

Balder I. Regent over Anglerne i det Slesvigske.

Vegdeg I. Regent over Saxerne i det Holstenske.

(44) T. 8. p. 14. T. 3. p. 206. T. 6. p. 238. 239.

(a) Om Trælle har Verelius in Notis ad Gothrici S. p. 19—22 samlet endeel. Om dem troede man, at de ei kom til Valhalla, see Finni H. E. Islandiæ T. 1 p. 32, dog kunde det vel skee undertiden, naar de dræbte sig efter deres Herrers Død, og vilde ei overleve dem. Den Islandske Lov i Arngrimi Crymogæa p. 92, at en Frigiven mistede sin Frihed, naar han søgte at skille sin forrige Herre ved en Arv, har nogen Lighed med denne Skiolds Lov.

end Saxerne, der boede i Holten eller Skoven, hvorfore Indvaanerne ogsaa kaldes af de Gamle egentligen Holt-Sassen eller Holt-Saten, hvoraf det latinske Navn Holsatia siden er giort, og ved en Sammentrækning uden Tvil det Tydske Holstein, hvorvel Wachter giver i Ordet Steirn en anden Oprindelse til sidste Stavelse, ligesom Franck i Alt und Neues Meklenburg l. 1. c. 17. p. 97. udleder med mange flere den første Stavelse af Holtz. Paa Islandsk kaldtes det Holsetuland, see Samson Fagres S. p. 39. Oluf Tryggesöns S. Part. 2. p. 139. Suffridus Petrus de Ant. Fris. l. 2. p. 421. har den Etymologie af Olt-Saxen. Westphal derimod Mon. T. 1. Præf. p. 94. c. 98. den af Holt-Seat eller Holt-Satt, hvilken og Christiani in Geschichte von Schleswig und Holstein Th. 1. p. 27. bifalder. Og at Lande paa de Kanter have faaet Navne deraf, kan sees af den Pagus Waldsatia, som forekommer i S. Willehadi vita c. 6., hos Langebec T. 1. p. 356., og som var en mindre Deel af Wigmodia, see Grupens Orig. Germ. T. 1. p. 241-243.; Boguphalus i Scr. Siles T. 2. p. 19. synes og at bifalde Holstens Etymologie af Holtz, naar han siger, at nogle Slaver kaldes Drewaane af Træe, og af de Tydske Halczste, (hvorudi mig synes at Holsteens Navn stikker). Deres fornemste Stæder bliver han ved ere Buccuwecz, nu Lubeck, Ham eller Hamberg, og Breme den fornemste. Dette Folk kaldes og af Floden Trawna Travnani, hvorved Francks Erymologie i hans Meklenborgske Historie falder mig ind, at Traven skulde have Navn af Træe, og være Ptolemæi Chalusus, saa kaldet af Choltz, Holtz. Ved at antage at Skiold haver sat sine Brødre ind, kommer den tredie Odin ei uden for Sverrige, maaskee Norge her i Norden, hvortil mange Grunde des-uden føre. Hvorom alting er, saa er det vidst at disse tre Odins Sønner efterlod Rigerne igien til deres Afkom, og giorde der uden al Tvil Skiold.

Skiold. samme Indretninger, som Odin og Skiold havde giort i Sverrige og Sieland; I det mindste er det rigtigt, at Lund og Slesvig (a) ere ældgamle Stæder, og bekiendte for den hedniske Gudsdyrkelse fra de ældste Tider, og kommer det mig troeligt for, at Gudsdyrkelsen haver først foraarsaget, at Huse ere blevne bygde paa saadanne Stæder, hvor Menneskernes Tilløb efterhaanden foraarsagede en Slags Handel, hvorved Kiøbstæder opstode. Ellers vides saare lidet om disse tre Regenter. Dog berettes om Heimdal, at han skal have været den dummeste og daarligste af alle Aser, og om Balder derimod, saafremt dette vedkommer ham, og ei en ældre og yngre Balder, at han var deilig, god, vis, veltalend, barmhiertig, og hans Domme retvise. Anledningen til, at Skiold kunde hielpe sine Brødre Balder og Vegdeg til Lande, haver uden Tvil været denne. Det lader at hans Fyrstinde Gefion levede ikkun kort. Derpaa indlod han sig i andet Ægteskab med Alvilde, som nok blev Moder til Leif, siden kaldet Fridleif. Det synes at hun har været en Jotisk Prindsesse fra Jylland. Hendes ugemene Deilighed foraarsagede, at tvende friede til hende paa eengang; Vor Skiold og Skate, en Tydsk Fyrste, snarere fra Thye, hvilke efter min Mening da vare endnu Tydske, og maaskee

(a) Slesvig eller Slesvic kaldes ogsaa i gamle Dage Sliesdorp, hvilket tilligemed dette, at Saxerne gave den disse tvende Navne, bringer mig paa de Tanker, at Vik vil her sige saa meget, som Bye, Byen ved Slien, og ei Sliensvig, allerhelst de Danske ogsaa kaldte den Hedebye, hvilket maaskee vil sige saa meget som Hovedbye, Haufud Bæ hos Islænderne, Head hos Engellænderne, allerhelst Landsbyen, som ligger just paa det Stæd, den gamle Bondebye har ligget, kaldes endnu Haddebye, Dog kan vel og maaskee den almindelige Udledning af det Ord Hede, fordi den ligger paa en Hede, en Slætte, være rigtig. See herom Langebecks Excerpter om Slesvig.

maaskee var han en Søn af forommtalte Snio (a). Skiold ihielslog ham, undertvang Thye, giorde det skatskyldig, og fik Prindsessen til Belønning, thi fornemme Møer vare i de Tider Tapperheds Priis, og bestege som oftest Brudesengen, rygende af deres Fædres, Brødres og Brudgommers Blod. Saaledes finge Gother, de Danske Gother, først Fod paa Jylland, som da frem for alle Danske Landskaber var svækket ved Cimbrers, Teutoners og Langobarders Udvandring, og er det ikke utroeligt at end flere have da udvandret, kiede af det fremmede Regimente, og anseende den mellemste Odin alene for den rette, og denne sidste Odin og hans Partie for falsk, og slaget sig til deres Landsmænd Langobarderne i Tydskland, som iblant andet synes at være skeet med Avioner, ogsaa kaldte Chaiboner, som i 2 og 3 Sæculo vare i Selskab med Langobarder og Heruler, og ginge baade over Donau, saa og fulde ind i Gallien. Rimeligt er det, at Snio er ei død meget længe for denne Tid. Hans Død svarede til hans Levnet og Regimente, thi først giorde en vis Röth Opstand imod ham, understøttet af den bekiendte Hler, og tilsidst blev han befaldet med den pinsomme Svaghed, kaldet Luse-Sot, saa at hans hele Legeme vrimlede af Lus, hvorfore han i Angest og Smerte satte sig paa sin Hest, og styrtede sig ved Viborg (b) i en Bæk, som siden til Amindelse blev kaldet Luse-Bæk. Den retfærdige guddommelige Hævn forfølger undertiden her i Live paa saa skinbarlig en Maade, store Tyranner: Sulla og Philip 2. i Spanien døde ligeledes. Nu havde Skiold saa stort et Rige, Skiold.

(a) Det er ikke urimeligt, at i Thye, Thyte-Syssels Navn stikker en Levning af de gamle Teutoners, hvilket Folk haver i de ældste Tider strakt sig maaskee saa langt nord.

(b) Det er det hellige Berg af Ve'e: hellig, hvilket viser, hvor gammel den hedniske Gudsdyrkelse har været der.

Skiold. thi ved Snios og Skates Død maae han i det mindste have faaet de trende Jydske Sysler, Omungær, Thye og Vindle, at ham syntes at han burde fastsætte dets Grændser, for med des mere Sikkerhed og Rettighed at regiere over det. Til den Ende afgiorde han med Ingvefreyr Niords Søn, som da regierede i Sverrige, hvad hvert Rige skulde besidde, hvoraf sees at Skiold har overlevet Niord, og at dette maae være skeet i Skiolds sidste Regierings Tid, saa og at Ingvefreyr var da den rette Regent i Sverrige, saa at Regimentet maae alerede være kommet fra Gylfes Afkom, ligeledes at Skiold er i det mindste da blevet fri for al Afhængighed af Sverrige, hvilket saa meget lettere kunde skee, som en nye Slægt sad der paa Thronen, som var saa nær forbundet med Skiold, og hvis fælles Fordeel udfordrede at holde sammen imod fælles Fiender. Under Skiold skeede det og, at Bornholm fik en nye Colonie af Joter fra Helgeland i Norge ved en vis Veser, Jarl af Haloge, Hlers Broder Konge paa Helgeland, som blev af sin Herre uddrevet, fordi han havde friet til hans deilige Dotter, da Kongen syntes at der vare saa mange Konger paa de Tider, at hans Dotter kunde let vælge sig en Mand iblant dem. Visil, Vesers Broder, blev af samme Aarsag og ved samme Leilighed drevet i Landflygtighed, fordi han havde friet til Kongens anden Dotter. Han begav sig først med sin Broder til Bornholm (a), men da det blev ham for trangt der, forføiede han sig til en Øe ved Ulleraker (b) i Sverrige, som efter ham blev kaldet Visils Øe. Heraf

(a) Bornholm, som og skrives Borringholm Borendeholm, og i gamle Dage Borgundarholm, har uden Tvil Navn af Borg ɔ: et fast Slot, som den blødere Tunge udtaler Borre. See min T. 6. p. 233.

(b) Har uden Tvist Navn af det Ord Ager, og maaskee af den Gud Uller eller Oller. Og sigtes herved uden Tvil til Ulleraker ved Upsal, og ei til det i Vestmanland, om hvilket see Grauns Westmanland p. 618.

af maae man baade slutte, at Bornholm haver forhen havt endeel Indvaanere, saa og at den nye ankomne Colonie har været temmelig stærk. Alle disse Udvandringer og Flytninger vise at Landene have endda ei været meget beboede, at sige i Forhold af de Nærings-veie, som dá vare; at vore Fædre have været meget kyndige i Skibsfarten, og at Danmark haver været delet i mange smaae Stater, hvilket det og efter sin Beliggenhed maatte være, ei at tale om, at jo nærmere Staterne vare deres oprindelige Herkomst af den Faderne Magt, jo mindre og flere maatte de være. Det er derfor troligt, at Danmark har i de ældste Tider havt ligesaa mange Konger som Sysler, foruden mangfoldige Næsse-Konger, saa kaldte fordi de boede paa Næssene, for desbedre at drive Søe-Roverie, som da var lovlig og hæderlig: Søe-Konger, kaldte saa, fordi de sværmede om paa Søen med deres Floder, for at røve og plyndre: Hær-Konger, hvilke finge Navn deraf, at de bleve udsendte med en Hær, for at plyndre og indtage fremmede Lande, Under-Konger, som stode under de mægtigere Konger, gemeenligen kaldte Stoel-Konger. Imidlertid maatte dog ingen kalde sig Konge, uden han var en Konge-Søn. Dog maae mærkes, at i denne Tid kaldtes alle de endda Drotter, som siden finge Navn af Konger, hvilket jeg dog ofte bruger, som et mere bekiendt. Men for at komme til Skiold igien, saa er det ingen Under, at han ved at føre saadant Regimente, blev til en berømmelig Mand, hans Rige folkerigt og stort, og at der var god Fred i Landet, saa og frugtbare Aaringer, som den gamle Skribent af Rymbegla siger (45). Skiold.

Det

(45) T. 3. p. 369. T. 6. p. 65. 66. 68. 71. 110. 256. 231. 232. 174. 177. T. 7. p. 27. 28. 36. 95. 96. 263. 287. 288. 433. 790.

15 Aar for Christo. Fridleif I. II. Regent i Leire.

Det lader ei at Skiold haver opnaaet nogen høi Alder; Han efterlod Riget til sin Søn Leif, saa kaldet af Leif ɔ: Levning, fordi hans Fader levnede ham Land og Løsøre, men siden kaldet Fridleif, fordi han holdt saa god Fred i sit Land, at intet Drab skeede i det, hvilket han udrettede ved sin Klogskab. Imidlertid er det dog ikke urimeligt, at han snarest er bleven kaldet Fridleif efter sin Farfader. Jeg giver ham Navn af den første, for at skille ham fra de flere af det Navn, da det ellers ikke blev brugeligt, at sætte Tal ved Regenternes Navne, førend i meget sene Tider. Fridleifs Dronning skal have hedet Falka, et Navn som uden Tvil har sin Oprindelse af den bekiendte Fugl Falk. Saaledes levede denne Regent ogsaa i Fred, hvilket hans Fader og giorde for det meste, og hvorudi endel af hans Eftermænd synes at have fulgt ham (46).

8 Aar for Christo. Frode I. Fredegode III. Regent i Leire.

Frode I. Fridleifs Søn, havde ikkun 7 Aar, som Saxo beretter, da han efter sin Fader kom paa Thronen, hvorover der bleve satte ham Formyndere, der kunde styre baade ham og Riget. Saasnart han kom til skiæls Aar og Alder, søgte han efter de Tiders Maade, at giøre sig berømmelig ved adskillige Krigs-Toge. Men herved satte han den Skat til, som hans Fader og Farfader

790. Tavle 82 og 83 i min Tabel-Tome. T. 3. p. 309. T. 8. p. 504. T. 7. p. 66—97. 481. 687. 712. 792. T. 4. p. 361. T. 5. p. 38. T. 10. p. 20. 21. 42. Rymbegla 3 Part. c. 1. p. 316. Snorro i Ynglinga Saga c. 5. Ditmarus l. 1. p. 327 in Leibnitzii Scr. Brunsw. T. 1. Saxo l. 1. p. 5. 6. Edda Dæme Saga 20. Sch. N. H. T. 1. p. 98. 99. Edda i Wormii Codex p. 174, efter min Udskrift Torfæi Series p. 88. 97. Gram in Meursium col. 1. Not. c. Þorsten Vikingsons S. p. 9. c. 2.

(46) Rymbegla 3 Part. c. 1. p. 318. T. 7. p. 515. 524. 525. 527. 528.

Farfader havde efterladt ham, saa at han var ei mere i Stand til at rekke Krigsmændene deres Sold. Udi saadan Nod underviste en Skald ham ved et Vers, at ei langt derfra boede en mægtig Kæmper paa en Oe (a), og besad stor Rigdom, hvilken Poeten opmuntrede ham til at bemestre sig, ved at slaae Kiæmperen ihiel. Frode fulgte dette Raad, og blev herved i Stand til at underholde sine Krigsfolk (b), og at samle efter de Tider en anseelig Rigdom, for hvilket han og er blevet meget navnkundig, og have Poeterne her atter paa deres Vis udtrykket det saaledes, at han kom stødt Guld paa sin Mad, hvorvel Saxo vil, at han giorde det for at undgaae Virkningerne af Troldmænds onde Kunster, hvilket viser, hvad for besynderlige Kræfter man fra ældgamle Tider haver tillagt Guldet, og heraf have Poeterne taget Anledning at kalde Guld, Frodes Meel (c). Ei mindre navnkundig er Frode blevet af den Fred, som han stiftede inde i Landet, hvilken Poeterne have atter saaledes beskrevet, at alting var saa sikkert, at der hverken var Tyv eller Ransmand, at ingen skadede den anden; Frode I.

(a) I Erici Pomerani Krønike siges, at han boede i Vendsyssel. Langebec Script. T. 1. p. 151. Min Tome 7. p. 152. 153.

(b) Udi Verset kaldes denne Kæmper paa en Poetisk Maade en Drage, deels for hans Grumhed og Gierighed, deels maaskee og fordi han kan have ført en Drage i sin Fane, eller i Forstavnen af sit Skib, see T. 10. p. 34. og beskrives han ogsaa som en Drage, og dette har den gode Saxo taget efter Bogstaven, som han allevegne giør, og derved giver sin Historie en saa fabelagtig Anseende. Saafremt Verset virkeligen var giort i Frodes Tid, som var det uden al Tvil det ældste i Norden, men saadant tør jeg ikke paastaae, hvorfore det vel er giort af en senere Poet, dog i Danmark, hvor jeg og troer at alle de Vers, der forekomme hos Saxo, ere giorde, hvilket han og selv siger i Fortalen.

(c) Hvorvel ved denne Talemaade og sigtes til en senere Frode, som skal have ladet male Guld.

Frode I. den, om han endog fandt sin Faders eller Broders Banemand los eller bunden, og som Frode var den Mægtigste af de da levende Nordiske Regentere, saa blev Freden efter ham kaldet Frode-Fred, hvoraf hans Tilnavn Fredegode er kommet. End videre, blive Skaldene ved, Frugtbarheden var saa stor, at Agrene bare af sig selv, og man ei havde nødig at forsyne sig til Vinteren med Mad-Vare. Alle Slags Malmer bleve da og fundne i Jorden. Korteligen, vore Poeter have vidst, ligesaavel som Grækiske og Romerske, prægtigen at afmale Guld-Alderen. Saa meget synes heraf at flyde, at Tiderne have ei været slette under de første Danske og Svenske Regentere, thi Snorro beskriver dem og meget gode under den Svenske Regent Freyr, og er det meget rimeligt, at de Forandringer, som Aserne indførte, og som i mange Henseender vare til det Beste, have virkeligen frembragt gode Virkninger, hvortil kom den Ærbødighed man bar for dem, som Guder, saa at man derfore nøie fulgte deres Forskrifter, og var derhos fornøiet med alle Ting. Saadant maatte virke Rolighed indbyrdes, hvorimod det desmere er gaaet ud over dem, som vare af anden Folkefærd, Joter, Tydske, Vender, hvilke Kriges Omstændigheder dog ere længe siden forglemte, thi man seer at Skiold, Frode have været duelige Stridsmænd. Overalt er det en Følge af enhver nye Statsforfatning eller Religions-Stiftelse, at frembringe for en Tid store Virkninger, saa længe Enthusiasmus giør at Blodet kaager, og løber varmt om i Aarene; Men med Tiden forkioles det, og da behoves et nyt Stød for at opvække Dorskheden. Saa lykkeligt et Regimente, tilligemed den Kundskab og Forstand Frode besad, foraarsagede, at alle kloge og vise Mænd bleve siden efter ham kaldte Frode, og heraf slutter jeg, at han selv har faaet det Navn Frode af det gamle Ord Fro,

det er en Helte, saa og en Dommer. Under Frode, hvis Regimente var langvarigt, døde Balder, Anglernes Regent, Odins Søn, og efterlod Riget til sin Søn Vaga, som formodentligen og er død imedens Frode regierede, hvorpaa hans Søn, hvis Navn er ubekiendt, kom efter ham. Balder havde foruden Vaga, tvende andre Sønner: Brond, som kom til at herske over nogle Saxer, der nedsatte sig formodentligen i Stormarn og Ditmarsken; og synes det at Brond ogsaa er død førend Frode. Beonok var hans Søn og Eftermand. Den tredie Balders Søn hedte Forsete, og blev han og en Regent over Saxer, dem nemlig, som boede paa Øen Helgeland, ogsaa efter ham kaldet Fosetisland. Han var berømt for at forlige alle stridende Parter, som komme for hans Domstol, og blev han derfore ogsaa efter sin Død dyrket som en Gud paa bemældte Øe, hvor han ved Aar 800 havde endda sine Templer. Om hans Afkom findes intet. Vegdeg Odins Søn, og Frodes Farfaders Broder, er, og rimeligen død i Begyndelsen af Frodes Regiering, saa og siden hans Søn og Eftermand, hvis Navn ikke vides, og som begge regierede over Saxerne i det Holsteenske. At Odins Afkom saaledes beherskede Angler og Saxer, var nok til for efterhaanden at udslette det Svenske hos de første, og at gløre dem til Saxer, op til hvilke de boede. Det langvarige Regimente Frode førte, hans Visdom, Magt og Rigdom giorde ham anseelig iblant Nordens Regentere, allerheldst han ei misbrugte disse Ting til at bekrige eller undertvinge dem, men tvertimod til at vedligeholde den gode Forstaaelse, nu i lang Tid havde været imellem de Danske og Svenske, hvorfore og Frode og den Svenske Regent Fiolner, som ogsaa levede i Fred og Rolighed, bøde hinanden ofte til Giest. Engang hændte det sig, da Fiolner var i et stort Giestebud hos Frode i Leire,

Frode I.

10 Aar efter Christum.
II. Vaga Anglernes Regent.

40 Aar efter Christum.
III. En Anonymus Anglernes Regent.

I. Brond, Balders Søn Regent over Saxerne i Stormarn og Ditmarsken.

Aar 50 efter Christum.

Ved Christi Fødsel.
II. En Anonymus, Regent over Saxerne i Holsten.

30 Aar efter Christum.

Frode I. didhen mange fra omliggende Lande vare budne, at Fiolner blev ganske beskienket. Nu havde Frode en stor Gaard, og stod der i det nederste Værelse et overmaade stort Kar fuldt af Miod, sammenslaget af store Timmer-Stokke. Over det var et Loft, hvorudi Gulvet var aabent, saa meget, at man derigiennem kunde nedhælde Mioden. Om Aftenen blev Fiolner og hans Følgeledsaget til Herberge i et Loft tæt ved det andet. Men om Natten gik han ud i Svalen, og da han vilde gaae tilbage, tog han Feil

Aar 35 efter Christum. af Lofts-Døren, faldt ned i Miodkarret, og druknede. Frode levede vel tyve Aar efter ham, men omkom dog ogsaa paa en voldsom Maade, ret ligesom de Tiders Regentere vare bestæmte til en unaturlig Død, endskiønt de imod Tidernes Sædvane elskede Fred. Med Frodes Død gik det saaledes til. Han forfulgte en Hiort paa Jagten, traf den med sit Spyd, men blev med Hiortens Horn saaledes stødt i Maven, at hans Indvolde væltede ud,

Aar 55. hvorpaa han døde og blev begravet i Sieland, da han havde, efter min Regning regieret i 63 Aar, og var 70 Aar gammel. Og af denne jevne Fortælling har Saxo, følgende uden Tvil en gammel Poet, giort en forundringsfuld, nemlig at en gammel Hexe, som var vred paa Kongen, omskabede sig til en Søekoe, og stan-

Aar 20. gede ham ihiel ved Strand-Bredden. I denne Konges Tid især bekrigede Romerne de Tydske meget, og trængede lige ind til Elven, hvorover mange Tydske flyede over den nord efter (a), ved hvilken Leilighed jeg tænker at Angler, og maaskee flere af de 7 beslægtede Folk, som Tacitus nævner, der alle dyrkede Hertha, ere komne hid ind i Stædet for Cimbrer og Teutoner. Med Frode

II. Kige de Danskes Regent i Skaane.

(a) See Strabo l. 7. p. 446, som i sær beviser det om Langobarderne.

Frode levede ogsaa Heimdal, de Danskes Regent i Skaane, og gav Frode sin Søster Gunvara til dennes Søn Rig I. (47).

Fridleif II. IV. Fridleif II. Regent i Leire.

Efter Frode kom hans Søn Fridleif II. til Regieringen; Udi hvis Tid Krig, Vold og Ran igien toge Overhaand, hvorover han af sin Tapperhed i Krigen blev kaldet Hiorleif eller Herleif, men de tapre Gierninger han haver giort, ligge begravne i et ævigt Mørke, caret qvia vate sacro. Med Hilda avlede han tvende Sønner: Havar hin Handramme, det er den haandfaste, som døde forend Faderen, efterladende Leire Rige til sin Søn Frode, og Leif hin Frække, det er den stridbare, som blev Formynder for sin Broder-Søn Frode, og beholdt selv ogsaa et Rige i Sieland, venteligen i Middel-Syssel, hvor Ringsted (a) haver fra uminde-lige Tider af været en Konge-Bolig. Imedens Fridleif regierede i Leire, beherskedes de Svenske af Svegder, som reiste til Godheim, eller Gothernes Land, Odins første Hiem, hvor han fandt Steene saa store som Huse, under hvilke Dværge boede, hvilket viser at Steen-Huse endda ei fandtes i Norden, og at de med Forundring ansaaes af vore Fædre; og de Danske i Skaane beherskedes af Rig, som efterlod det til sin Søn Dag. En ubekiendt Søn af Vaga regierede over Anglerne, og efterlod dette Herskab til sin Søn, hvis Navn ogsaa er ubekiendt. Tvende ubekiendte af Navne regierede ogsaa efter hinanden over Saxerne i Holsten, og Beonok Bronds Søn over

Leif hin Frække og hans 6 Sønner, Regentere i Ringsted.

Aar 90. III. Dag, de Danskes Regent i Skaane.

Aar 80. IV. Anonymus, Anglernes Regent.

A. 60 og 90. III. og IV. Anonymi, Saxernes Regenter i Holsten.

Aar 80. II. Beonok, Regent over Saxerne i Stormarn og Dithmarsken.

(47) Saxo l. 5. p. 67. 96. l. 2. p. 20. 27. Stephanius i Noter p. 70. Edda af Wormii Codex p. 174 efter min Udskrift. Edda Resenii Dæmesaga 66. 26. Rymbegla 3 Part c. 1. p. 218. Snorro i Ynglinga Saga c. 12. 13. 14. T. 3. p. 262. 204. 205. T. 9. Tavle 14 82. 83. T. 7. p. 141. 152. 153. 154. 162. 163. T. 8. p. 90.

(a) Maaskee den har Navn af det den ligger midt i Landet, der omgiver den som en Ring. T. 10. p. 37.

Fridleif II. de Saper i Stormarn og Dithmarsken, havende sin Søn Gethbrand
Aar 70. til Eftermand (48).

Fra Scandinavien skeede paa disse Tider med 3 Skibe under Anførsel af en vis Berig en Udvandring til Reid-Gother ved Weixelen, og som de, der vandrede ud, ogsaa vare Gother, saa stødtes de begge snart sammen til eet Folk. Berig blev egentligen Stifter for Vest-Gother, og troer jeg derfore, at de som vandrede ud med ham, have mest været Svenske Vest-Gother, hvorvel jeg derfor ikke nægter, at jo endeel maaskee, heldst fra Skaane, saa og Norske, have været iblant de udvandrende Gother. Nogle af denne Sværm bleve i Reid-Gotland kaldte Gepider, og voxte siden til et berømt Folk. Da den Svenske Regent Svegder reiste efter Snorronis Beretning ud tvende Gange for at opsøge Godheim og Asgard, og synes endog at være kommet til Tanais, saa kan han maaskee have givet Anledning til denne Udvandring, allerheldst Tiden treffer vel ind. En Stund efter skeede det, at en vis
Aar 120. Amala, som stammede fra Gaut, Odins Søn, hvorfor og alle Gothiske Konger kaldtes Aser, og ansaaes for Halv-Guder, han førte Øst-Gother til Weixelen, fra det Svenske Øst-Gøtland, og fra den Tid af vare Vest- eller Visi-Gother og Øst-Gother længe berømte, og mægtige i Polen og Rusland, og siden end navnkundigere ved Ødeleggelsen af det Romerske Rige. Dog forbleve Gother en Tid lang boende ved Weixel og Duna, indtil Filimer førte dem til Nieper og Tanais, hvorved Gothernes Magt Sønden for Østersøen blev efterhaanden svækket, saa at Finske, Lettiske og Slaviske Folk listede sig uformærkt ind fra Weixelen til den Finske Bugt, ja endog ind i det nu værende Stor-Hertugdømme Finland, efter Joternes Udvandring til Norge.

(48) T. 7. p. 46. 529. T. 8. p. 20. 128. Tavle 82. 83. T. 9. p. 91. Kiøbenhavnske S. Skr. T. 8. p. 38.

Norge. Ovenmældte Folkeslag komme fra det indre Polen og Rusland, fra Landene ved Tanais, Wolga, Mæotis og den sorte Soe. Imidlertid beholdte dog Gotherne længe, meget længe et Rige, ja Riger ved Oster-Soens sydlige Bredde, hvorvel mindre mægtige end forhen. Og da Gother i Norden, og Gother Sonden for Oster-Soen havde fælles Gudelære og Sæder, og til dels Sprog, og jævnlig Omgang med hinanden, saa troer jeg og, at dette haver giort meget til den Rolighed, som man længe efter Odin finder, baade i Danmark og Sverrige, thi disse Lande maae være blevne meget svækkede ved de idelige Udvandringer (49). Og at disse Gother have været Nordiske, og beslægtede med os, sees foruden Sproget, iblant andet deraf, at de regnede deres Kongers Herkomst fra Odin, og ofrede Fanger til ham (50). Men som de fleste Gother, der vandrede til Nieper, og boede paa Tydsk Bund, ogsaa vare af Tydsk Herkomst, saa er det derfor inter Under, at der i Ulfilæ Oversættelse af Evangelierne forekommer saa meget Tydsk, hvorfore og Smaragdus, en Skribent af 9 Sæculo vidner, at der var Lighed imellem Gothisk og Frankisk (51). Bemældte Ulfilas oversatte hele Bibelen, undtagen Kongernes Bøgger, paa Gothisk, men af hans Oversættelse haves kun nu de fire Evangelier, og noget af Pauli Epistel til de Romere, og er dette det ældste, som man med Vished veed, tilovers blevne, og nu værende Skrift i Nordens Sprog, og forfattet omtrent Aar 370. Hvor talrige Gotherne have været, sees deraf,

Fridleif II.

(49) Lagerbrings S. R. H. T. 1. p. 545. Snorro i Ynglinga S. c. 15. T. 4. p. 34—52. 57. 59. 97. T. 2. p. 12—18. Tavle 83. 88. T. 4. p. 378. 401. 402. Frecrulphus i Bibl. Max. Patr. Lugd. T. 14. p. 108. l. 2. c. 17.

(50) T. 4. p. 59. 245. 246. 389. 390. 392. 393. T. 7. p. 715. 718. 723. 747. T. 8. p. 2.

(51) T. 4. p. 388. 390.

Frode II. deraf, at endskiønt de ginge til Pannonien, Illyricum, Italien, Gallien, Spanien, lille Asien, og bleve der blandede med Indvaanerne, saa boe der dog endnu Gother i Crim, som have deres egen Bisp, og eget hvorvel bedærvet Sprog, og ere de Gother Busbecq omtaler, og Procopii Gothi Tetraxitæ, ja der boe endog Gother ved Silistria, i Bulgariet, hvilket sidste den afdøde Professor Thunmann i Halle har i et Brev forsikret mig.

Aar 96. V. Frode II, hin Haarde Regent i Leire.

Frode II. Fridleifs Sønnesøn ved Havar, kom da han var 12 Aar gammel til Regieringen, under Formynderskab af sin Farbroder Leif, og hans sex Sønner, hvis Navne alle endtes paa Leif (a). Leif havde avlet dem med Hilda, Dotter af den Oplandske Kong Alf i Norge (52). Frodes Bedrifter ere ligesaa ubekiendte, som de forrige Kongers, hvilket deels maae tilskrives den lange Tid han haver levet for os, deels vel og, at Leire Kongers Magt var i Forstningen svag, saalænge Danmark var deelt i mange smaae Stater. Dette alene kan man slutte, at Frode maae have fort et strængt Regimente, siden han fik Tilnavn af den Haarde. Imedens Frode regierede i Leire, forandrede Regenterne i de andre Danske Landskaber sig saaledes: Dag, Regent over de Danske i Skaane døde, og hans Søn Skiold kom efter ham: Den ubenævnte over Anglerne, havde sin Søn Vigleg til Efterfølger; Den ubenævnte over Saxerne i Holsten, havde en anden ubenævnt til Efterfølger; og Waebrad fulgte paa sin Faders Geth-

Aar 120. IV. Skiold, de Danskes Regent i Skaane.

Aar 110. V. Anonymus, Anglernes Regent.

Aar 120. V. Anonymus Saxernes Regent i Holsten.

Aar 100.

(52) T. 7. p. 147. 148. 449. 450. T. 10. p. 37. T. 6. p. 374.

(a) Herleif, Humleif, Aleif, Oddleif, Geirleif, Gunnleif. Arngrimi Supplementum p. 526 efter min Udskrift, som er taget af Bartholins Mss. i Universitetets Bibliothéque.

Gethbrand, som Regent over Saxerne i Stormarn og Dithmarsken, og efterlod igien Regieringen til sin Søn Waebrad (53).

Frode II. IV. Gethbrand, Regent over Saxerne i Stormarn og Dithmarsken.

I Norge skeede imedens Frode regierede i Leire, en anseelig Forandring, som her maae korteligen omrøres, for den store Indflydelse, som disse tvende Riger have altid havt paa hinanden. De tvende Jotiske Prindser og Brødre fra Finland, Sønner af Thorre, Nor og Gor, droge hver ud med sin Hær, den første til Lands igiennem Lapland, og den anden til Vands forbi Danmark, hvor han besøgte alle Øer, og fandt der sine Frænder, som stammede fra Hler paa Lessøe. Begge droge de til Norge, bekrigede og overvunde mange Konger, og stammede de fleste af de Norske Konger siden fra dem. Og da Thor var Joternes fornemste Guddom, saa er det ingen Under, at han og blev de Norskes fornemste, og som Norges Skytsgud, thi Odins Lærdomme bleve ikkun der indførte ved Seming, og i senere Tider ved de Ynglingske Konger (53 a).

Aar 130. IV. Waebrad over samme Folk.

Aar 110.

Kort førend Frode skreve de Romere Mela og Plinius, af hvilke den første taler om Øen Codanonia, og de begge om Sinus Codanus, udi hvilke Ord aabenbare stikker de Navne Dani, Dania, og synes at sige Bugten, Øen op ved de Danske, og lader fast at Jylland forstaaes ved Codanonia, hvor da Tydske Folk upaatvivleligen tildeels endnu boede, og siger Mela selv, at der boede Teutoner; Og ved Sinus Codanus forstaaes vel endeel af Øster-Søen og af Vester-Havet, og ere disse Vidnesbyrd mærkelige Beviis paa vort Folks Ælde, og at dets Navn havde trænget ind til Romerne. Om Codanonia vidner Mela, at den baade var den største og den frugtbarste af bemeldte Øer. Han taler hes og om 7 Æmodiske Øer paa de Kanter, og som vendte imod Tydskland,

(53) Fundinn Noregr p. 2. T. 3. p. 161. Tavle 85.

(53 a) Tavle 82 og 83.

Frode II. hvorved nok sigtes til de Saxiske eller nu værende Slesvigske Øer i Vester-Havet. Ligeledes taler han om Hermiones, som boede længre bort end Cimbrer og Teutoner, og tviler jeg ikke paa, at der jo bør læses Suiones, det er Svenske. Plinius nævner og saa Scandinavia, det er Skaane, Hilleviones, hvilket jeg læser Suiones, det er Svenske, og hvilke efter hans Sigende beboede 500 Pagos, det er Egne, Bøygder. Han nævner og ligeledes den Sinus Cylipenus, saa kaldet maaskee af Penefloden i Pommern, udi hvis Indgang laae den Øe Latris, som kanskee betyder Sieland, af Leire, Lethra; Øen Baltia efter meget gamle Skribenter, som levede 200 til 300 Aar for Christi Fødsel, og hvorudi upaatvileligen stikker vort Belt, hvis Navn endnu er tilovers i Store- og Lille-Belt, og hvoraf sees Ælden af vort Sprog og Folk her i Norden; Den Bugt Lagnus, der maaskee har faaet Navn af Øen Langeland, og maaskee begrebet Havet baade Sønden og Norden for Fyen i sig, udi hvilken Bugt Cimbrernes Forbierg, kaldet Cartris, gik langt ud i Havet, og er jeg heller ikke utilbøielig til Anchersens Mening, at ved Cartris forstaaes det Forbierg Skagen, men at Hollænderne skulde efter det have kaldet Cattegattet, derpaa tviler jeg. Bemældte Bugt blev foraarsaget ved den Fieldstrækning Sevo, hvorved uden Tvil sigtes til de Norske Fielde fra Lindesnæs af, øster paa. Ja Norge selv forekommer allerede hos ham under det Navn Nerigon. Da Romerne i, for og efter Plinii Tid besadde al Søe-Kysten af Frisland indtil Emsen, og havde under Augusti Regiering trængt ind til Elven, og vare seilede op ad Weseren, saa er det ei at undres over, at de kiendte noget til vort Norden. Tacitus skrev i Rom imedens Frode regierede hos os. Han beskrev Tydskland, og dets Indbyggeres Sæder, kort, men stærkt,

med

med malerske Træk. Cimbrerne vare endda til udi hans Tid, vel svage, men store ved Rygtet om fordums Bedrifter, og synes det, at han sætter dem i det Bremiske, hvor man i senere Tider finder Franker. Syv Sueviske Folk, beboede Landet ved Øster-Søen fra det Slesvigske af til Øen Rygen, nemlig Varner (a), Avioner, som synes at have været fra Abo Syssel i Jylland, men maaskee da trukket sig ned i Wagerland; Reudigni, uden Tvil Deuringi eller Thuringi, Nuithones, maaskee Tuitones eller Teutones, og Angli, samt Eudoser og Suardoner, hvilke tvende sidste Folk jeg ikke kiender, og dyrkede de alle Gudinden Hertha, det er den Moder Jorden, paa en Øe i Oceano, hvilken jeg forhen haver formodet at være Femern. Der forvaredes i en Skov en tildækket Vogn, som ingen uden Præsten maatte komme til. Saasnart han mærkede at Gudinden var der tilstæde, lod han Køer spænde for Vognen, og den age om; hvor den kom hen vare lutter Glæde og Fest-Dage. Da hvilede alle Vaaben, al Krig standsede, Fred og Rolighed herskede alene, indtil at Præsten igien lod kiøre Gudinden til sit Tempel, nu mættet af de Dødeliges Omgang. Og blev da baade Vogn, og Dække, ja Guddommen selv, aftoet i en Søe, hvortil ingen anden maatte komme (b). Trælle tiente derved, opslugede strax af samme Søe; En hemmelighedsfuld Skræk og en gudelig Vankundighed opstod herved, at ingen, uden de som omkomme, saae den Helligdom (c). Efter denne Taciti Fortælling skulde Anglerne endda have hørt til Frode II.

(a) Dette Folk beboede alerede i Ptolemæi Tid upaatvileligen det Meklenborgske. See min 4 Tome p. 486. 487. T. 10. p. 22. Torfæi Series p. 101.

(b) Det er at sige Gudindens Billede, hvilket haver nogen Lighed med den Skik de Norske brugte med deres Guders Billeder, hvilke de smurte, og tørrede ved Ilden.

(c) Hvo vil tvile paa at jo Præsterne have dræbt disse Trælle.

Frode II. de Suevifke Folke-Slægter, hvorom alting er, saa hørte de vist til Saxerne i det tredie Sæculo. Og Odin kunne de endda have dyrket, endskiønt de dyrkede Hertha eller Jorden, thi Jorden var Odins Kone, i det mindste blev hun tillagt den ældste eller mellemste Odin. Ovenmældte Folk have strakt sig langs Øster-Søen i det Slesvigske, Wagerland og Meklenborg. Paa Scandinavien, at jeg skal bruge dette vedtagne Navn, hvorvel det ei forekommer hos Tacitus, nævner han Suiones, eller Svenske, og Sitones, uden Tvil Gitones, det er Gother. Mærkeligt er det, at han ei siger det Svenske, det Gothiske Folk, men de Svenske, de Gothiske Folk, hvilket og saavel kommer overeens, baade med de rimelige og med de virkelige Omstændigheder. De Svenske vare mægtige, baade til Lands og til Vands. De satte Priis paa Rigdom (a); Een regierede alene hos dem, og det med en uindskrænket Magt, hvorfore og ingen maatte gaae med Vaaben, men alle Vaaben laae under Forvaring, og det under en Træls, paa hvilken Kongerne mente at de mest kunde lide. Denne sidste Omstændighed stemmer aldeles ikke overeens med hvad vi vide om vort Norden af indenlandske Skribenter, og maae derfore være bleven forandret i saa gamle Tider, at Efterretningen om denne ældre Tilstand er bleven forglemt hos os. Men hvad Kongernes uindskrænkede Magt angaaer, da har den vel fornemmeligen beroet derpaa, at de vare de Ypperste, baade i geistlige og verdslige Sager; at de vare Dommere, Krigs-Anførere, Præster, og forrettede selv Ofringer; Og da Tilstanden var paa de Tider ligesaa

(a) Dette giør troligt, hvad der fortælles om Rigdommen af Upsala Tempel, om den Penge-Skat Odin paalagde, og om de Nordiskes ældgamle Søerøverier, hvorved de erhvervede sig Rigdomme. Korteligen, jeg troer, at Tilstanden har i mange Ting været anderledes, og mere selden hos os, end de fleste nu forestille sig.

ligesaa i Danmark, saa har vore Kongers Magt uden Tvil og- saa været meget stor. Dog beroede denne Magt fornemmelig paa Kongernes Duelighed, thi ellers vare Folkene da saa haardføre, stridbare, urolige, og Jarlernes og Under-Kongernes Anseelse saa stor, at der let kunde skee Opstand. Men endskiønt Tacitus vidner, at de Svenske vare mægtige til Søes, saa have dog deres Skibe endda været smaae og uanseelige, og maaskee udhulede af Eegetræer, som i disse gamle Tider bleve, formedelst Mangel paa Hugst, større end nu. Hvorom alting er, saa brugte de Svenske ikke Seil til deres Skibe, og ei heller ordentlige Aarer, men roede med samme Aarer, snart paa den ene, snart paa den anden Side. Skibet havde ogsaa Forstavn paa begge Ender, det er at sige, det var rundt baade for og bag, og i sig selv ikkun en liden Baad. Rimeligen have vore Fædre ei begyndt at bygge store Skibe, forend de saae Romernes i Britannien og Gallien (55). Frode II.

Da Frode døde, var hans Søn Vermund endnu gandske ung, hvorover dennes Morfader Viglet regierede som Formynder; og da han alerede var Anglernes Regent, saa blev herved for første Gang det Gothiske Rige paa Øerne, og det Angliske paa Halvøen forenet sammen. Viglets Regimente var fredeligt og lykkeligt; hans Dronning hedde Anna eller rettere Nanna; og dette er alt hvad Alderdommen har levnet os om ham. Efter Saxo skal han have regieret længe, og være død af Sygdom. Ved samme Aar 134. VI. Viglet Regent i Lethre og i Angeln.

 Tid

(55) Plinius T. 1. l. 4. p. 475—478. 482. T. 5. p. 367. Taciti Germania c. 37. 40. 44. 45. Mela l. 3. c. 3. 6. Schöning i Kbh. S. Skr. T. 9 p. 191—280. Min T. 2. p. 168—170. T. 3. p. 241—247. Tavle 83. Murray in novis Comment. Götting. T. 4. p. 121. 122. Schlözer in Alg. W. H. T. 31. p. 44—47. Aar 150.

Viglet. Tid som han, døde Skiold, de Danskes Regent i Skaane, og som hans Søn den bekiendte Rig II. efter ham; Den ubekiendte over Saxerne i Holsten, døde og ved den Tid, og var hans Søn og Eftermand ligesaa ubekiendt af Navn. Det lader at Viglet har forladt Angeln, og siden opholdt sig i Leire. I det mindste finder man, at Freothogar eller Frode, som stammede fra Brond, var paa de Tider Statholder eller Jarl i Slesvig (56).

V. Rig 2 Regent over de Danske i Skaane.

VI. Anonymus Saxernes Regent i Holsten.

Den bekiendte Geographus Ptolemæus skrev udi Alexandria i Egypten, da Viglet regierede hos os. Han er den første som nævner Saxer, og sætter dem dels paa Vest-Siden af det Holstenske paa nogle Øer, og dels Sydligst paa Halvøen, ligesom han sætter Cimbrer, Haruder og Sabalinger, samt flere ubekiendte Folk, nordligst, hvis Navne synes tydeligen igien at kiendes i Himmer, Har og Saling Sysler udi Jylland. Ligeledes nævner han fem Skandiske Øer, hvoraf een var den største, og peger derved tydeligen paa Skaane, og de Danske Øer. Paa den største Skanden sætter han sydligst Daukiones, det er Daunskir (a) eller Danske, og længer nord Gutæ, det er Gother, Guter, Gauter, thi med saa mange, og end flere forskiællige Navne kaldes de og Levoni, som jeg mener er en Skriverfeil, istædet for Suioni, Suiones eller Svenske. Og da Ptolemæus haver ei just beskrevet, heldst langt fraliggende Lande i Norden, som den var i hans Tid, men ofte som den længe forhen havde været, hvortil den store Bog-Forraad i Alexandria gav ham rig Anledning, saa sees heraf,

(56) Tavle 78. 81. 82. 83. T. 6. p. 491. 492. T. 7. p. 370. 371. 372. 373. Saxo l. 4. p. 59.

(a) Saa kalde Islænderne os iblant.

og hvor gamle Folk de Danske, Svenske, Gother have været. Beskrivelsen af hans Thule passer sig gandske paa Norge (57), (a).

VII. Vermund den Hoge-Regent i Leire og i Angeln.

Vigler maae ingen Born have efterladt sig, thi jeg finder at Vermund, Frodes Son, har ei alene efterfulgt ham i Riget paa Oerne, hvilket tilkom ham med rette, men endog i Angeln, og som

(57) Ptolemæi Geographia l. 2. c. 11. p. 58. 60. 61. Min T. 2. p. 170. 171. 281. Sch. i Kh. S. Skr. T. 9. p. 281—317. Schlözer i A. W. H. T. 31. p. 148—170.

(a) Abel i Säch. Alt. p. 571 og 624 formoder, at Ptolemæi Statutanda er Stade, hvilket ei er usandsynligt, og kommer overeens med vore Efterretninger, som giøre Stade meget gammel. Eccard de orig. Germ. p. 71 giør det derimod til Sieland og Phileum til Fyen, da dog det sidste upaatvileligen er Flavum, Fli, dog forandrer han p. 420 sin Mening, og læser Siatutanda, Sliamuanda, hvorved det bliver til Sliemynde, og Phileum, eller Phleum giør han til Flensborg. P. 423 paastaaer han retteligen, at Ptolemæi Tal ere meget bedærvede. Jordan i orig. Slav. part. 3. p. 1 &c. gaaer Ptolemæi Grader nøyagtigst igiennem af alle dem jeg kiender. Anchersen i orig. Dan. p. 287—213 igiennemgaaer de Folk Ptolemæus sætter paa den Cimbriske Halvøe, og anviser hvert sin Plads, hvorudi jeg dog ingen Deel vil tage. J altes aus allen Theilen der Geschichte. 8vo. Chemnitz 1763. Th. 2. p. 87 handles om den første Udgave af Ptolemæo 1478, som dog ikkun er paa Latin. Alting. i Descr. agri Batavi part. 1. p. 116 henfører Siatutanda til at have ligget der, hvor Dollart nu har druknet Landet; maaskee og han har snarere Ret, end Abel. Ortelius i orbe Gothico l. 1. p. 39—45 gaaer Ptolemæi Scandiske Folk igiennem, og udleder deres Navne af det Slaviske. Mærkeligen siges i Danske Atlas T. 4. p. 698, at paa Lessøe er et Kirke Sogn ved Navn Als, thi det kunde bringe en paa de Tanker, at Lessøe, Anholt og Samsøe vare Ptolemæi 3 Aloriske Øer. Becanus i orig. p. 755 nægter, at Ptolemæus forstaaer det store Scandinavien ved Scandeia, og grunder denne Benægtelse alene paa de faae Graders Størrelse, Ptolemæus tillegger denne Øe. Raidelius de Ptolemæo p. 31. 78. 79 eftersees. Venusinus i 5 Tome af Bartholins Mss. p. 110 formoder, at Ptolemæi Siguløner have boet paa Øen Sylt, og p. 109 vil han, at Ptolemæus Geographen og Astronomen have været forskiellige, og hin 200 Aar yngre end denne. Et underligt Indfald.

Vermund. som det lader, at han og haver besiddet endel af Jylland, saa blev han derved til den mægtige Regent, som hidindtil havde været i vort Danmark. Han opholdt sig mest i Leire, og derfore satte han Frovin Freothogers Søn til Stadtholder i Slesvig, og siden begge dennes Sønner Keto og Vig. Vermund regierede længe i en uafbrudt Fred og Rolighed, men havde den Vanhæld ingen Sønner at faae, førend han alerede var temmelig kommet til Alders, da Uffo (a) blev ham fød, dog Glæden varede ikkun kort, thi for det første var Prindsen blind til sit syvende Aar, og endskiønt han tiltog med Aarene i Styrke, Førlighed og Smukhed, saa var han dog derhos saa sløv og forsagt, at han syntes næsten ikke duelig til nogen Ting. Han var Folkeskye, loe aldrig, skiæmtede ikke, var ei med i nogen Leg, og taug fast altid, hvorimod han var hengiven til Mad og Drikke, og varede denne Taushed fra hans syvende til hans tredivte Aar. Da han voxede til, giftede Faderen ham med den Slesvigske Stadtholder Frovin, hans Dotter, for at erhverve ham en Støtte ved saadan Foreening. Paa denne Tid regierede Gothilas, ogsaa kaldet Adils, i Ost-Gotland, en mægtig og stridbar Herre, som foruroligede alle sine Naboer, og gik ofte, iført herlige Vaaben, alene ud paa Eventyr, om nogen turde møde ham. Engang foer han til Slesvig, og anfaldt Frovin; Striden var hæftig, og begge Anførere mødte hinanden, Adils havde da den Lykke at nedlegge Frovin; En Lykke, som han aldrig glemte siden at bryste sig af, og ved alle Leiligheder at broute over. Frovins Sønner, Keto og Vig, bleve af Vermund indsatte i deres Faders Stæd. Da Adils det hørte, samlede han al sin Magt sammen, og drog atter til Slesvig. Keto fandt sig ikke stærk nok til at imodstaae ham alene, sendte derover Folke, Hovedsmand over For-Tropperne, om Hielp til

Aar 175.

Vermund,

(a) Samme Navn som Offa, Ove.

Vermund, som de opholdt sig i Jelling (a). Folke fandt Kongen til Vermund.
Bords med sine Hofmænd. Han frembragte sit Ærinde, og sagde til, at nu var den længe foronskte Leilighed for Haanden, at indlegge Hæder i Krig, og at hævne den Skade, som Adils nyeligen havde tilføiet ham. Vermund roste hans snilde Foredrag, og bad ham at spise, for at styrke sig; Men han nægtede at tage herimod, og bad alene om Drikke. Den blev ham rakt i et Guld Begger. Behold det, sagde Vermund, thi det er bedre paa Reisen at drikke af et Begger, end af Haanden. Folke vort svarede: før jeg i din Nærværelse o Konge! skal vende Fienden Ryg, før skal jeg drikke ligesaa meget af mit eget Blod, som jeg nu har drukket af dette Begger. Saa modigt et Løfte, paafulgte efter de Tiders Sædvane, en ligesaa modig Fuldbyrdelse, thi i den paafølgende Strid skede det, at Adils og Folke mødte hinanden; Efter en tapper Modstand, maatte den første snart flye med sine Folk til Skibene. Folke blev og snart træt og mødig; af Saar, Arbeide og Hede, maatte han aflade at følge de flygtige. Da tog han Hielmen af sit Hoved, lod sit Blod rinde i den, og drak. Vermund saae det, og roste Opfyldelsen af hans Løfte. Hæderlige Løfter bør opfyldes svarede Folke. Efter vundet Seier gav Keto sin Forundring tilkiende, at Adils havde undgaaet Døden, endskiønt han baade selv var den første i Strid, og den sidste til Flugt, og de Danske (b) desuden higede efter hans Død.

(a) Da der endnu i Haderslev Amt, Taps Sogn findes en Høy, hvorudi efter Sigende en Fyrste ved Navn Atislef skal ligge begravet, saa bekræfter Nærheden imellem Jelling og Taps, tilligemed dette Rygte, Sandheden af Adils Tog, og Nederlag.

(b) Saa kalder Saxo dem, endskiønt deres rette Navn endnu var det Gothiske; men da alt Folket ei meget længe efter fik Navn af det Danske,

Vermund. Død. Vermund svarede, at han ei undlate forandre sig herover, da der altid var fire Slags Folk i Striden. De første som stode i Spidsen, og med hvilke Adils alene havde havt at giøre, vare ædelmodige Krigere, de fegtede alene imod dem, som forsvarte sig, og undsaae sig ved at forfølge den flygtige. Dernæst vare og de igien, som stolende paa Sinds og Legems Kræfter, brugte ingen Skaansel, men henrevne af Ungdoms Hede, og Begierlighed efter Roes, giorde ingen Forskiel paa det Anstændige og Uanstændige, men huggede ligesaavel paa Fiendens Ryg, som Bryst, og Adils havde været saa lykkelig, ei at møde nogen af disse. Atter vare der andre af høi Byrd og Rigdom, og anseelig Størrelse, hvilke vankede imellem Undseelse og Frygt, og derfore hverken turde giøre Anfald eller flye, og endelig bestod det fierde Slags af saadanne, som holdte sig bagest i Hæren, og vare de seneste til Strid og de første til Flugt; Og var der ingen Under, at Adils havde ingen Skade lidt af disse twende sidste. Ved saadanne og flere Taler erhvervede Vermund sig Navn af hin Witre, det er den Wittige, saa og af den Kloge.

Nu var Adils vel slaget, men dog vedblev han at rose sig af sine Seier over Frovin. Saadant faldt Kero og Vig utaaleligt, og som de ei dristede sig til, ved aabenbare Krig at bestride ham, saa reiste de eenlig, og let bevæbnet til Ost-Gotland, og skiulte sig i en Skov, hvor de vidste at Kongen ofte opholdt sig. De mødte ham, gave sig ud for Slesviger, som for et Drab Skyld havde begivet sig bort. Adils spurgte da, hvem de Danske ansaae for Frovins Banemand. Det er wist, blev Svaret, siden han omkom

og Landet af Danmark, saa har jeg ei taget i Betænkning her og paa flere Steder at bruge det forud.

omkom i et offentligt Slag. Forgiæves svarede Adils, tillegges Vermund. hans Død nogen anden end mig, men har han efterladt sig Børn. Jo, svarede Kero, tvende Sønner af samme Alder og Skikkelse som vi. Ja besadde De hans Sind og Tapperhed sagde da Adils; saa vilde en haard Dyst forestaae mig; men tale de ofte om deres Faders Død? Nei, svarede Kero, hvad der ei kan ændres er forgiæves at tale meget om. En anden Dag mødte de Kongen bevæbnede paa Veien i samme Skov. Adils blev staaende, og giorde sig færdig til Kamp. Og som de sagde sig at være komne for at hævne Frovins Død, allerhelst han saa utroligen pralede af at være hans eneste Banemand; Saa bad Adils dem betænke sig, skaane deres Ungdom, og lade sig med Penge forsone for deres Faders Død, som han af Medynk og ei af Frygt tilbød dem; han forestillede dem og, at det var Ære nok for dem, at de havde bragt saa mægtig en Konge, som han var, til at byde Bod for sig. Forgiæves forhaler du Tiden, svarede Kero, for vor billige Hævn, forgiæves mener du at stille den ved Penge; Er der Mod og Kræfter hos dig, saa gaae imod mig eene, thi det var skammeligt, om jeg kaldte min Broder til Hielp. Adils derimod paastod, at de begge skulde angribe ham, men Kero viste saadan Afsky derfor, at han sagde sig heller at ville døe end giøre det. Derpaa stridde de, men Adils gik kun forsvarsvis til Værks, og gav svage Hug paa sin Fiendes Skiold. Da dette havde varet længe, bad Adils ham atter tage sin Broder til Hielp, siden han saae sig eene intet at kunde udrette. Kero afslog det, hvorpaa Adils angreb ham hæftig. Nu gav Kero ham et vældigt Hug, saa at Hielmen kløvedes indtil Hovedet. Da Adils fornam sit Blod flyde, blev han forbittred, og gav Kero mange store Hug, saa at han faldt paa Knæerne. Vig saae det, blev utaalmodig,

Vermund. Aar 200.

glemte Tvekamps (a) og Ærens Love, henrevet af broderlig Kierlighed, angreb og fældte Adils. Hovedet hug de derpaa af, men Legemet førte de paa en Hest til næste Landsbye, giørende derhos bekiendt, at Frovins Sønner havde hævnet deres Faders Død. Vermund gav dem stor Belønning, seende mere paa Nytten end paa Æren. Men Fremmede dømte ilde om, at Tvekamps-Lovene vare overtraadde. Og giorde Vermund sig ved saadan Opførsel mistænkt for, at have udsendt Frovins Sønner.

Aar 180. VII. Anonymus Saxernes Regent i Holsten. VIII. Sigar ligeledes der.

Da Vermund blev gammel, tabte han sit Syn, hvorvover han af nogle kaldtes den blinde, hvilket giorde den Saxiske Konge Sigar, som regierede i Holsten, og havde regieret der en rum Tid efter sin Fader, hvis Navn er ubekiendt, saa dristig, at han ved Gesandtere lod ham affordre Riget, beraabende sig uden Tvil paa det Slægtskab der var dem imellem, da han stammede fra Vegdeg Odins Søn, hvorhos han bebreidede ham hans Alder og Blindhed, og at Riget derover fattedes baade Love og Forsvar. Paa en spodsk Maade spurgte han derhos, om han havde en Søn, som i Veigrings Fald, kunde stride med den Saxiskes Søn, og Seietherren beholde Riget, men forkastede han begge Vilkaar, da vilde han bekrige ham, og med Magt indtage Riget. Vermund beklagede med mange Sukke den Uret som ham blev tilføiet, og at den Saxiske Konge ei heller vilde oppebie en gammel Mands Død, end røve Riget fra ham i levende Live. Men for ei at overgive sit frie Rige til en fremmeds Aag, tilbød han sig selv at

(a) Omstændeligst Efterretning om Tvekamps Love findes i Kormaks Saga, hvilken om nogen Tid kan ventes udgivet af den Magnæanske Commission. See og Finni H. E. Isl. T. 1. p. 176. Kialnesinga S. c. 9. p. 16 i Biörn Marcus Sonars Saga Samling 8vo. Vigaglums S. c. 4. ib. p. 187. Eigla c. 65. 66.

at gaae i Kamp med ham. Gesandterne sagde det at være Spot Vermund.
at figte imod en blind Mand, men billigt at begges Sønner bur-
de stride sammen. De Danske, hvilke Kongen havde sammen-
kaldet til en almindelig Rigsdag, blevs tauske herved, og vidste ei
hvad de skulde svare. Uffo, som var tilstæde, begiærte da af sin
Fader Frihed at tale. Vermund, som ei var vant til noget man-
digt af sin Søn, vilde længe ei troe, at han havde sagt dette,
og havde hans Hofmænd Møie med at overtale ham hertil, og at han
vilde give Sønnen Lov at tale. Uffo svarede derpaa, at deres Kon-
ge forgiæves begiærede Riget, saa længe det understøttedes baade
ved sin egen Regent, saa og ved tapre og kloge Hovedsmænd.
Han selv var bered til ei alene at gaae deres Konges Søn i Mø-
de, men endog desuden hvilken det skulde være af deres tapperste
Mænd. Tid og Stæd til Kampen blev derpaa fastsat, ei uden
Gesandternes Latter og med de Danskes Forundring, og kunde
den gamle Herre endda ei længe overtale sig til at troe, at hans
Søn havde talet dette, forend han ved nøie at beføle og videre at
tale med ham, var derom bleven overbeviist. Paa Spørgsmaal,
hvi han vilde stride med tvende, svarede han, at det var for at
aftoe den Plet, som hans Fæderneland var bleven paasat ved
Adils Død. Nu bleve Vaaben frembragte, som han skulde øve
sig i at bære, og hugge med. Men intet Pantzer var stort nok
til ham, hans egen Faders brast, hvorover Vermund lod det op-
skiære i den venstre Side, og fæste med en Hægte, thi den Side
forsvaredes dog ved Skioldet. Ligeledes gik det med Sværdene;
Intet vilde holde ham, uden hans Faders Sværd, Skrep kal-
det, som den gamle havde nedgravet paa Marken i en Hule, da
han ansaae sin Søn for uduelig til at bruge det, og vilde ei unde
det til nogen anden. Nu kom man til Kamp-Pladsen, som var

Vermund. paa en Øe i Eideren, og blev denne Plads siden til en Erindring heraf kaldet Kuningekamp, og i de Christne Tider, Sognet som laae der, Kampen, hvis Kirke først 1690 blev nedbrudt, da Christian V. udvidede Rendsborgs Fæstningsværker, thi det er i Egnen uden for Rendsborg, at denne mærkelige Kamp stod. Nu ginge Uffo frem, og den Saxiske Prinds Hildebrand med hans Cammerad Svend. Begge Krigshære stode paa sin Side af Flodbredden. Den gamle Vermund lagde sig yderst paa Broen, for at styrte sig i Floden, saafremt hans Søn blev overvundet. Uffo bødte længe ikkun af for sig med sit Skiold, thi han frygtede for at hans Sværd skulde springe, og søgte beqvæm Leilighed til, med eet at dræbe den som var ham farligst. Vermund lagde dette anderledes ud, og frygtende for sin Søns sædvanlige Uduelighed, flottede han sig endnu længer ud paa Broen. Imidlertid eggede Uffo sine Fiender op ved Ord, og formaaede derved Svend til at gaae sig nærmere, hvilken han derpaa med eet Hug delte i tvende Parter (a). Sværdets Lyd opmuntrede Vermund, og han sagde, nu hørte jeg Lyden af Skrep, og da han fik Huggets Tyngde at vide, lagde han sig op paa Broen igien. Nu traadde Hildebrand frem, men Uffo hug ham tvers over, og anden Gang glædede Vermund sig ved Skreps Lyd. Vidnerne, som vare paa begge Sider satte til Dommere, gave nu den Gamle tilkiende, at hans Søn havde dræbt begge sine Fiender, hvorover han af Glæde brast i Graad. Derpaa angrebe de Danske Saxerne, joge deres Krigshær paa Flugt, saa at Sigar med mange af sine druknede

Aar 205.

(a) Ligesaa utroligt et Hug fortæller Plutarchus om Pyrrho. Jeg for min Part troer, at der skal megen Styrke og Behændighed til, at kløve Hovedet paa en; men man holder Alderdommen tilgode, om den undertiden fortæller paa en fabelagtig, romansk og utrolig Maade.

de første Floden. Sletten hvor Slaget havde staaet, fik Navn af Blodvæld, og Stædet hvor Uffo lod alle de Fornemme prægtig begrave, blev kaldet Qvalmhul. Navne, som uden Tvil ere tagne af en gammel Poet. Saadan Bedrift forhvervede Uffo Tilnavn af den Stærke, og var han da 30 Aar gammel. Følgen af denne Seier var, at Sigars Rige kom under Lethræ Konger, og blev dem skatskyldig, thi Sigars Søn Svæfdæg eller Svibdager blev dog under dem Regent over Saxerne i Holsten, endskiønt det Navn og de flere, Stormarn, Ditmarsken &c., vare endda ikke til, hvorvel jeg for at betegne Grændserne, er nød til at bruge dem. Nogen Tid efter afstod Vermund Riget til sin Søn, og døde kort derpaa i en meget høi Alder (56).

Vermund.

IX. Svæfdæg eller Svibdager Regent over Saxerne i Holsten. Aar 210.

Saaledes hævede det Gothiske Rige paa Øerne sig, til en stor Magt under Vermund; Det bestod af Sieland, Fyen, og omkringliggende Øer, af en stor Del af Jylland, af det hele Hertugdom Slesvig, af det egentlige Holstenske, og uden Tvil af noget af det tilgrændsende Stormarn og Wagerland. Ved Jarler lod Vermund bestyre det Slesvigske, og uden Tvil ogsaa sine andre Landre; Holsten alene regiertes af sin egen Regent Svibdager, dog som Lehnsmand under Vermund. Paa samme Tid begyndte det Danske Rige i Skaane at hæve sig. Rig (a) som regierede der, mærkede at Mangel paa god Orden var det som hidindtil havde hindret hans Riges Fremgang. Han opfandt derfore vel ikke først Indretningen af og Forskiellen imellem Jarler

(56) T. 6. p. 491. 492. 502. 503. T. 7. p. 370. 408—449. 456—458. 512. Tavle 82 og 83. Saxo l. 4. p. 59—65. Langebec T. 1. p. 152.

(a) Dette Navn skal betyde Rigor efter Gunnar Paulsöns Anmærkning, og det samme siger Mathæus Paris i Offæ Levnet om sin Riganus.

ler og andre slige fornemme Mænd, og imellem Bonder eller frie Folk, og endeligen imellem Trælle, men han var dog den første, som satte de rette Grændser imellem dem, og gav hver sine bestemte Forretninger og Rettigheder. Alt dette fortælles paa en forblommet Maade i Rigsþattr, hvoraf tilligemed sees, at man brugte grovt og Askebaget Brod, Suppe i en Skaal, og kaagt Kalv, som ansaaes for den beste Ret. Giæster sadde i Høisædet, og de som havde hiemme paa begge Sider af dem. Ligeledes laae de i Senge, som stode i Midten, og Husets egne Folk, endog Qvinder, paa begge Sider af dem. Nyefødde Born bleve da overøste med Vand, og finge Navn. Trælle bleve dagligen brugte til, at søge Ris sammen, og bære det hiem. Slavinderne ginge barbenet. De første maatte passe Qvæg og Høns op, slaae Høe, giærde Markerne, giøde Ageren, vogte Svin og Gedder, og skiære Torf. De sidste forrettede Gierningen inde i Huset, og ginge i vide Særker, som og kunde bindes tæt sammen. Bonden derimod bygde Hus og giorde Tømmermands Arbeid, forarbeidede Tømmer og anden Ager-Redskab, bygde Lader, tæmde Heste og ploiede Jorden; hans Skiæg og Hovedhaar vare smukt dannede, hans Skiorte sad tæt, og var aaben i Halsen. Hans Hustrue spandt, hendes Haar vare spids opbundne, paa Hovedet, hendes Særk aaben paa Brystet, om Halsen havde hun et Skiul, og paa Axlerne var Særken opbundet Naar deres Børn fødtes, bleve de svøbte i Linned. Bondens Brud kiørtes hiem paa Slæde, havende Nøgle ved Siden, og iført et Gedde-Skind, og byttede da Ringe med sin Brudgom. Bonderne tiente da i Krig, og foere til Skibs, og arvede deres Eiendomme Mand efter Mand. Dørrene paa de Fornemmes Huse vendte imod Sønden, og luktes op og i med en Ring;

Vermund.

Deres

Deres Gulve bleve strøede med Straae, og satte Husbond og Hustrue saaledes lige over for hinanden, at de saae paa hinanden. Han øvede sig i at skyde med Pil, og hun spandt. Hendes Haar vare bundne spids op, hun havde et Smykke paa sit Bryst, i Skikkelse af en Halvmaane, og hendes Kiortel var blaae. De dækkede Spisebordet med en hvid Linddug, som var prydet med adskillige Farver. Deres Brød var hvidt, tyndt som Kager, og af Hvede. Deres Fade vare overtrukne med Sølv, og de fremsatte paa Bordet Flesk, stegte Fugle, og Viin i Kanden, Beggerne vare beklædde. Ved saadan Leilighed drak de, og afgiorde tilligemed Sager. Dog skeede alt dette ikkun naar der vare Giester. De fornemme Børn bleve ved deres Fødsel svøbte i Silke, overøste med Vand, og navngivne. Deres Sønner bleve underviste i at kaste med Spyd, at skyde med Bue, at støde med Lantzer, at ride, gaae paa Jagt, hugge med Sværde, svømme. Naar saadan fornem Mand, som en Jarl, hans Dotter blev gift, holdtes et linned Klæde over hende. Videre tillægges de Fornemme at kiende Runer, at stille Storm, og slukke Ild, at forstaae Fugle-Skrig, og at have otte Mænds Styrke, (lutter Ting som og tillægges Odin, og som maaskee blev anseet for at være tilfaldet dem efter ham, og hvoraf venteligen de Ringeres Ærbødighed for Jarler og Herser kom) bemældte Poëma slutter dermed, at Konr, Søn af en Jarl, skulde ei sysselsætte sig med at skyde Fugle, men ride Hest og fælde Hær, samt som Dan og Danps, ride Kiøl, det er fare til Skibs, prøve Odden, og aabne Saar. Upaatvileligen er dette Poëma skrevet i den hedenske Tid, og rimeligen til en vis Konr, der stammede fra Dan Mykillati, og forsømte Krigs-Sager for Jagten; Men da her tillegges vore Fædre temmelig Pragt, saa Vermund.

Vermund. er det vel ikke skrevet forend i 8 eller 9 Sæculo, og altsaa kan man ei tilegne Rigs Tid slig Levemaade i alle Dele, hvorvel Rig derfor haver kunnet være den, der først ret inddeelte Standerne. Da Rig nu saaledes havde sat Riget i Stand indvortes, besluttede han og at formere det udvortes. Til den Ende angreb han de imod Norden hosgrændsende Heruler, et Jotisk Folk (a), som da beboede det Landskab, der efter dem kaldtes Herland, eller Harland, og nu ved en ældgammel og blødere Udtale Halland. Dog synes nogle af dem at have strakt sig ind i det nu værende Bahus Lehn. Han overvandt dem, og indtog det hele Land. En stor Deel Heruler vandrede da ud, og nedsatte sig, venteligen efter nogen Omflakning, som det synes i Jylland, og i Nordalbingien, og toge Bolig i det Meklenborgske, hvorpaa de siden forføiede sig til Landene ved Mæotis, og derfra til Øvre-Ungarn, og siden til Illyricum og Dacia Ripensis, og er 565 det sidste Aar man finder dem nævnte. Der vare de snart Romernes Fiender, snart deres Venner, og glemte imidlertid ikke deres Scandinaviske Herkomst, hvorom mere siden. Da Heruler, som udvandrede, have uden Tvil været de sletteste af dem, og saa at sige Udskuddet af Folket, hvorfore vel og Procopius beskriver i senere Tider deres Sæder saa ilde. Saadanne Bedrifter og Indretninger bragte Rig paa de Tanker, at et nyt Værdigheds Navn passede sig paa ham; han forlod derfore det gamle Navn Drot, og lod sig kalde Konge, maaskee efter de Tydskes Kunig, i Anledning af det han ægtede den Tydske Prindsesse Gryhe, og beholdte siden alle Regenter af hans Slægt Konge-Navnet. Saa herlige

(a) Efter deres Gudsdyrkelse og Sæder, som Procopius beskriver, er det rimeligt, at giøre dem til Joter; men efter det de siden nedsatte sig hos Gotherne, kan man og formode, at de have været af Gothisk Herkomst.

-ge Bedrifter giorde, at han i meget gamle Vers bliver kaldet den Tapre og retskafne meget kyndige As (a), den stærke og hurtige Rig, og er det derfore ikke utroligt, at Rig, som stammede fra Heimdal, har tilegnet sig hans Navn og Lykke, og ei alene udgivet sig for at have Omgang med ham, men endog villet ansees for Heimdal selv, i Følge den Lære om Sielevandringen, og altsaa for guddommelig, og efterat han havde faaet saadan Tanke indprentet hos sit Folk, var det ham siden let at udrette hvad han vilde. Rig efterlod Herredømmet til sin Søn Dag eller Danp. Over Holstenerne i Stormarn og Dithmarsken, regierede følgende, Søn efter Fader, imedens Vermund sad paa Leire Throne: Ingebrad, Aloe og Angenwit (58).

Vermund.

Aar 200. VI. Dag eller Danp, Konge over de Danske i Skaane.

Aar 160. V. Ingebrad, Regent over Saxerne i Stormarn og Dithmarsken.

Aar 190. VI. Aloe ligeledes der.

VII. Angenvit, ligeledes.

Faae Regentere opvakte større Haab ved deres Ankomst paa Thronen end Uffo, thi han synes at besidde alle de Egenskaber, som da hørte til en stor og fortreflig Regent; han var stærk, føer og stor, han havde nylig vist sig tapper og krigersk, han var ogsaa sindig, og endelig var han mægtigere og eiede flere Lande end nogen Leire Konge for ham. Dog hans medfødde alt for store Ligegyldighed, som vanartede til Dorskhed, tog snart igien Overhaand, saa han kort efter henfaldt saa aldeles til den paa nye, at intet formaaede mere at vække ham op af Søvne; Et stærkt Stød havde engang giort det, men han havde og derved saaledes tilsat alle

Uffo den Stærke VIII Regent i Leire og VII i Angeln.

(58) T. 7. p. 455. 474—477. 480. 806. 807. T. 6. p. 239. T. 4. p. 423—426 432. 436. 437. 441. 450. 452. T. 10. p. 6. Tavle 82 og 83. Snorro i Ynglinga S. c. 20. Rigsþattr i Arnæ n. 754, 4to, og i Eddæ Cod. Worm. p. 431—443 efter min Udskrift. Provst Gunnar Paulsön har sendt mig en skreven latinsk Oversættelse af Rigsþattr med Anmærkninger.

(a) Fordi han stammede fra den Aser Heimdal, Odins Søn.

Uffo. alle Kræfter af Duelighed, at ingen flere var tilovers hos ham. Det lader og, at et nyt Giftermaal haver giort meget hertil, som han, efter Frovins Dotters Død, indgik med en Prindsesse, hvis Deilighed var saa stor, at hendes egen Fader havde villet voldtage hende, hvorover hun maatte tage Flugten. Hun skal have været fra den Del i Brittannien, som siden blev kaldet Northumberland, og blev hun Moder til en Søn og en Datter. Denne Uduelighed og dette orkesløse Liv giorde, at alle de Jarler og Herser, som stode under ham, fulde fra og giorde sig uafhængige, ja foragtede ham i Alderdommen, og dog foretog han intet Skridt for at holde Riget sammen, men blev ved at leve i sin søvnige Fred, Vellyst og Efterladenhed, som ikke forstyrredes ved noget, uden ved hans Giærighed, der bragte ham til at samle et Skatkammer. Svibdager, som under ham regierede Saxerne i Holsten, satte sig derfor i Frihed, og var venteligen, som den længst fraliggende, den første. Den Norske Prinds Gram, Søn af Kong Halfdan den Gamle i Ringerige, landede paa Vestkanten af Jylland, og oprettede sig et Rige i Barwith Syssel, og maaskee i flere Sysler.

Aar 220. Givis IX Regent i Angeln og VIII i Stormarn og Ditmarsken.

Givis en Søn af Vig, giorde sig uafhængig, og da Angenwit, Saxernes Regent i Stormarn og Dithmarsken, forlod med en talrig Hob sit Land, for at gaae over Elven, synes det at Givis er ogsaa bleven Regent over d: af ham forladte Lande, thi saa meget er vidst, at Cerdic, den første Vest-Saxiske Konge i Engelland, stammede fra ham, hvorom mere siden, og at det gandske Vest-Saxiske Folk i Engelland, kaldtes efter ham det Gevissiske. Angenwit nedsatte sig først i det Bremiske, udi Hadeler Land, og fordrev Thüringerne derfra, hvoraf opkom et stadigt Fiendskab imellem begge Folk, som endtes med de sidstes Ødeleggelse, allerheldst Thüringerne havde og forhen ved nogle Grusomheder giort

sig

sig Frankerne til Fiender, som de havde fordrevet, hvoraf opkom et Had, der stedse vedvarede mellem disse tvende Folk, Franker og Thüringer. Men Frankerne derimod indgik Angenwit Forbund, og hiulpe disse tvende Folk, Franker og Saxer, længe hinanden til fælles Magt. Fra det Bremiske bredede Saxerne sig efterhaanden ud, og bemestrede sig det Land, som efter dem kaldtes Vest-Saxen eller Westphalen (a). Dog synes meget deraf at være skeet, mere ved Forbund end ved Magt, saa at mange Folk have efterhaanden foreenet sig med dem, som Chamavi, Angrivarii &c., og derfore er det ikke at undre over, at man iblant Saxerne, Sønden for Elven, finder saa faae Spor efter Nordens Skikke og Odins Lære, iblant andre ikke Billeder, som det dog var almindeligt at dyrke i Norden (59). I det femte Sæculo, mener en berømt Skribent (60), at de endnu ei strakte sig videre end fra Ems til Eider, hvilket jeg ogsaa nok vil tilstaae om Strandkanten. Men at komme til Uffo igien, saa synes hans Efterladenhed at være gaaet saavidt, at han endog har ladet Fyen falde fra sig, i det mindste findes en Regent der ved Navn Sumble. Saaledes kom Danmark igien i den naturlige Tilstand, som det efter de Tiders Sæder maatte have, da det ei kunde holdes samlet, uden ved en meget aarvaagen og tapper Konge: havde Uffo levet Uffo.

 i rolige

(59) T. 7. p. 781.

(60) Du Bos Mon. Franç. T. 1. p. 167 &c., hvor han og handler om deres Hær, Sæder, Skibe ꝛc.

(a) Hickesius Lit. T. 1. i Gram. Isl. p. 77 leder den sidste Stavelse phal af det Nordiske Ord Fold ɔ: Jorden, som ogsaa forekommer i det Angel-Saxiske Sprog, hvorfor der og i Norge forekommer baade Øst-Fold og Vest-Fold. Schaten i Annal. Westphaliæ p. 421 af det Tydske Feld ɔ: en Slette, hvilket vel har sin Oprindelse af Fold, hvilket sidste Ord Verelius in Hervarar S. p. 78 forklarer ved Jordens Overflade.

Uffo. i rolige og fredelige Tider, hvo veed, om han ei kunde have været som en æret og priset Regent (61).

Gram, Re- i Barwith og Warwith Syssel og i Vest-Gotland.

Jeg haver nylig nævnet Gram; Denne mærkelige Herre, giver mig Anledning til Historie. Hans Fader Halfdan den Gamle, en af de mægtigste Regentere i Norge, da han regierede baade over Ringerige, Valders og Vestfold, havde 18 Sønner med Alfny, en Dotter af Eyvind, Konge i Holmgard (a), saaledes kaldte

skade. Wachter i det Ord Westphalen anmærker rigtig nok, at Indvaanerne af det Land skrives af de Frankiske Skribenter Westfalahi, og udleder deres Navn af Falahus ɔ: dedisticius, fordi de overgave sig til Carolus Magnus, ret ligesom de ei forhen havde ført saadant Navn. Cluverius i Germ. l. 1. p. 35 leder det af Füllen, og siger at Saxerne havde i deres Fane ført et Føl, da de dog have ført efter Witichindi Beretning en Løve, og en Drage med en overflyvende Ørn. Suffridus Petrus de orig. Fris. l. 2. c. 14. p. 453—481 nægter, at Vestphaler og Ostphaler ere Saxer, og giør dem til Vandaler, og disse sidste igien paastaaer han ogsaa at have hedet Valer. Men at anføre ham, er tilligemed at giendrive ham. Spelman i Glossario p. 210 leder Westphalens Navn af Falda, Fald, og p. 548 af Vala; Otrokocsi orig. Hung. T. 1. p. 300 af Fold; Strodtman idiot. Osnabr. p. 52 af Fahl; Dufresne Gloss. T. 4. p. 1400 handler om Wesfelding.

(61) T. 7. p. 411. 416. 417. 447. 448. Tavle 82. 83. T. 5. p. 122. T. 2. p. 277. Witichindus i Meibomii Scr. Germ. T. 1. p. 629.

(a) Holmgaard er samme Rige, som vi og kaldte Garderige, af den sidste Stavelse Gaard, eller Gard, og strakte det sig i de ældste Tider ei videre, end jeg har sagt i Texten, men efterhaanden udbredede det sig lige til Kiow, og over Lifland, ja til Don, og kaldtes af sine egne Indvaanere og af Fremmede Rusland, man beholdt hos os Navnet Holmgaard. Saxo kalder det allevegne Ruscia. Rudbek i Tavlerne ved hans Atlantis, og Strahlenberg p. 192 søge Stædet og Navnet af Byen Holmgard i Cholmogorod ved Dwina-Floden, om hvilken Müller orig. Russ. i Gatterers Hist. bibl. t. 5. p. 315 dog viser, at den haver været de Biarmiske

kaldte vore Fædre et Rige nordlig i nu værende Rusland, som Usse.
begrebe det Novogrodske i sig indtil den Finske Bugt, og til Lado-

gasøe

de Kongers Hovedstad. At Garderige i senere Tider strakte sig vidt, kan sees af Torfæi H. N. t. 1. p. 165, hvor den Russiske Kong Wolodimers Sønner delte sig saaledes i Garderige, at Jarisleif fik Holmgard, det er Novogrod; Burislaus eller Boris Kænugard eller Chunigard, det er Kiow, og Vartislar eller Brätschislaw, som dog var Wolodimars Sønnesøn, Paltescia, det er Polocz, see og herom Scherers tydske Nestor p. 109, 116, 117. I Eigil Einhendtes Saga, som findes i Arnæ N. 340. 4to. p. 355 efter min Afskrift, tales om Øster Russia, som laae mellem Hunaland og Garderige; Efter dette Lagd mener jeg at derved forstaaes Kænugard, som gierne kan kaldes Ost-Rusland, eller øster i Rusland, og maae da Chazarernes Land vel her blive Hunaland, hvilket bør søges paa adskillige Stæder i vore gamle Sögur, efterdi mange ere blevne regnede til Hunerne, og de have udstrakt deres Vaaben til mange Stæder. Udi en Art af Islandsk Geographie i Arnæ N. 281, 4to. p. 126 opregnes blant de Lande Magogs Afkom besatte: Kylfinge Land, som vi kalde Garderige, hvoraf saadant Navn er kommet, skal jeg ikke sige. Kylfings Land forekommer og i Bodvar Biarkes utrykte Saga p. 16. c. 2. I Gange Hrolfs S. Arnæ N. 152. Fol. p. 1 siges med udtrykkelige Ord Holmgarde Rige, som nogle kalde Garderige, og p. 3 om en Konge der, at han undertvang de Lande, som laae ved Floden Dyna ɔ: Duna, og krigede i Austur-Rige, og undertvang der mange Slags Folk, Ymisligar Piodir, hvilket tiener herligen til at oplyse Navnet af Ymisland i Hervarar Saga, og passer denne Beskrivelse ogsaa hel vel paa Austur-Rige, det er Lifland, Kurland, Preussen, og kommer got overeens med Saxonis Beskrivelse derover p. 103. Af trykte Sturlaug Starfsames Saga c. 27. p. 73, ja af Snorro selv, og af alle vore Sögur, som handle om Garde-Rige, sees, at det haver strakt sig til Havet, nemlig til Enden af den Finske Bugt i Ingermanland. Thunman har i Nordische Völker p. 60. N. 11 en Oprindelse til Navnet Garderige, som jeg aldeles ikke bifalder. Eccard de orig. Germ. p. 390 og 391 har gandske underlige Meninger om Garde-Riges Beliggenhed, saa og om den første Bopæl af Odin. Om Kolmogori eller Kolmogorod ved Dwina handler og Büsching i sin Geographie T. 1. Part. 2. p. 716, og forekommer der ogsaa p. 710 og

711

Uffo. gafoe og forbi dem. De 9 ældste af disse Prindser holdte bestandig sammen, og giorde Toge med hinanden. De fulde ogsaa alle i Krig. Gram var

711 Byer som hede Tholm, og endes paa Tholm. Men hvad Kænugard angaaer, da forstaaes ogsaa undertiden Qvæn- eller Cajanland derved; See min 10 Tome. p. 35, om det sidstes Beliggenhed handler Torfæus i H. Norv. T. 1. p. 160 efter Eigla, og T. 2. p. 32 nævner han ved Aar 877 Qvænernes Konge Farevid. Om Kænugards Etymologie, saavidt det vedkommer Kiow, og har Navn af Huner, handler Müller i Gatterers Hist. Bibl. T. 5. p. 317, og om Qvænlands p. 329, saa og om Russernes Etymologie p. 294, dog uden selv at fastsætte nogen, dog troer jeg snarest at de have Navn af Adspredelse, ligesom de gamle Spali, og Spori, der maaskee have tildels været deres Slaviske Forfædre. Om Qvænerne handler Schöning meget grundig i Norges gamle Geographie p. 28—30. P. 14 mener han at de Lapper, som omtales i Fundinn Noregs, i Anledning af Nors Tog til Norge, have været Qvæner, og beviser af Other, at Qvænerne have i 9 Sæculo strakt sig til Norge. Vidst er det, at hist og her i Finmarken, og de Norske Nordlande, ligesom i det Svenske Lapland, boe endnu Qvæner, foruden dem der boe i det egentlige Cajanien. Hvo veed om Qvænerne ei ere komne fra det sydlige Kænugard ved Kiow i Rusland, og gangne nord efter. Adamus Bremensis hos Lindenbrog p. 37, 58 og 59 er den ældste udenlandske Skribent, som nævner Qvæner, under Navn af Amazoner, eller terra fæminarum forført dertil ved Ligheden i Udtalen af Qvæn, og Qvinde; og Other er i sin Reise bag ved Bussæi Are Frode p. 12 og 14 den ældste indenlandske Skribent, som nævner dem; med mindre Paulus Diaconus, de gestis Lang. l. 1. c. 15 forstaaer dem ved Amazoner, som han siger sig at have hørt, endda at boe udi hans Tid i Tydsklands inderste Dele. Hel mærkeligen siges i Kristni S. c. 12. p. 102 i den nye Udgave, at tvende Islændere droge fra Jerusalem til Miklagard, det er Constantinopel, og derfra til det østre Kænugard op ad Nieper-Floden; thi heraf sees først, at ved Kænugard forstaaes her det Kiowske, og dernæst at der maae have været mere end eet Kænugard, siden dette kaldes det østlige, da venteligen Cajanien i Finland bliver det vestlige. I et Islandsk Fragment hos Langebec T. 2. p. 36 vidnes, at i Garderige ligge: Palteskia, som i Noten urigtig giøres til Pleskov, da det er Polocz: Kænugard, hvorom

var en af dem, den berømmeligste og mægtigste, og om ham skal nu handles. Fra sin Ungdom af lagde han sig efter de Kunster, som Ufo.

om gode Ting i Noten, undtagen at nogle Skribenter, som der anføres, vel have sigtet til Cajanien, (om dette egentlige Cajanien eller Kuenland handler Biörner de Varegis p. 115 og 116), Kurland, Kirialand ɔ: Karelen, Samland, Ermland, Vindland, som ligger vesterst næst Danmark, ere der og. Dette Ermland behøver Oplysning, thi man kunde efter Landenes Opnævnelse let falde paa, at derved forstodes nu værende Ermeland i Preussen; men intet er mindre grundet. Det er uden Tvil samme Land som i Herrauds S. p. 69 kaldes Ormaland, see min T. 9. p. 171. Tav. 33, didhen Konrad, Rigards Søn, og Herrauds Sønne-Søn, siges at have faret, og om hvilken Konrad haves en fabelagtig Saga. Thunman in Unters. über die alte Ges. einiger Nord. Völker p. 60 vidner, at Werwianer eller Wermianer, i de Russiske Annaler kaldte Ormoji, have tilligemed flere Folk beboet Lithauen, og de stode under Russerne omtrent fra 9 Sæculo af. Udi Are Frodes Schedis c. 8. p. 50 tales der om 3 Ermskir, Biskoper, der i 10 Sæculo komme til Island, hvilke i Appendix til Landnama p. 181 udgives for at have været fra Armenien. Engang har jeg ment, at de kunde have været fra det Preussiske Ermeland, men det var ikke da Christen. Finnur Jonsen i H. Eccl. p. 89. Not. b. formoder, at de have været fra Armorica, Armagh og saa videre, men da han selv siger, at de Islandske Bisper Thorlâc og Ketil i Kristen Retten c. 10, skrevet ved 1123, fastsatte, at lærde Engelske og Græske Bisper kunde komme til Island, og forbyde, at betiene sig af dem, saa mener jeg at ovenmældte Ermskir have været fra Lithauen, som da tilhørte Rusland eller Garderige, hvor og den Grækiske Religion alerede var antaget og bekiendt, og hvilket Rige havde megen Omgang med vore Nordiske Folk. En Islandsk Geographie i Arnæ N. 281, 4to. p. 147 kalder dog Armenien ogsaa Ermland det store, og opregner siden p. 151 følgende Lande, eller Hoved-Gaarder i Garde-Riget Agramar; som jeg ikke kiender, med mindre det er Moramor; Rostofa ɔ: Rostov; Surdalar ɔ: Susdal; Holmgard ɔ: Novogrod; Syrnes ɔ: Syrenien; Palteskia ɔ: Polocz; Kænugard ɔ: Kiow. Samme Navne forekomme i Arnæ N. 765. 4to, som er en Geographie. Ved Garde-Rige boede, bliver n. 281. ved, Kylaler ɔ: Kareler; Refa-

lye

Uffo. som dannede de Tiders Krigere. Af Figtere lærte han paa det nøieste at give og afværge Stød. For des mere at giøre sig sin Foster-

ler ɔ: de af Reval; Tafastaland ɔ: Tavastien; Vyrland ɔ: Virrien; Eistland; Lyfland; Kurland; Ermland; Pulinaland; Vindland. I Gange Hrolfs S. N. 152. Fol. p. 318 tales først om Kiænngard, som ligger ved det Fiæld, der skiller mellem Jotunheim og Holmgard, og derpaa siges: Der er og Ermland, og andre flere smaae Riger, og herved tænker jeg sigtes til det Russiske, og ei til det Preussiske Ermeland. Udi Orvar Odds S. i Arnæ N. 340, 4to. p. 303—305 siges at Garde-Rige var et meget stort Land, og at der vare mange Kongeriger. Moramar ɔ: Murom; Radstaffaland ɔ: Rostow; Sursdal ɔ: Susdal; Holmgard ɔ: Novogrod; Paltesklubotg ɔ: Polocz; Kiænuborg ɔ: Kiow. Der siges og at Folk af Kirialand, Tafestaland, Refsaland ɔ: Reval, Virland, Eistland, Lifland, Curland, Samland, Ermland, og Pulinaland hiulpe Russerne. Og med disse Læsemaader, thi ubetydelig Forskiæl stadfæster dem just, komme andre Codices af denne Saga overeens, nemlig 471, 4to; 342, 4to, p. 247—249; N. 343, 4to, p. 386, 387; N. 341, 4to; alene i en Codex, som har tilhørt Biörn af Skardsæe, staaer p. 305 Morialand i Stædet for Moramar, hvilket viser, hvor let Morer og Morland kunne ofte uforskyldte komme ind i vore gamle Historier, og p. 306 Lybialand i Stædet for Kirialand, Gistrekaland i Stædet for Tafestaland. Da saavel de Garderigiske Kongers ældgamle Residence Aldeigeborg, nu Ladoga, som siden alene blev til en Havn og Handels-Plads, som og deres nyere Residence Novogrod laae ved store Søer, saa er det ingen Under, at vore Nordiske Fædre have kaldet Riget Holmgaard. Udi Orvar Odds trykte Saga p. 7 nævnes Vina-Flod, 5, 7, 47, Biarmeland, hvor Sproget ei kunde forstaaes af de Norske; 45, 51 Gallea, som uden Tvil er Semigallien; 51 Galla, der nok er Halicz, og kaldet Gallicia i Polen, og hvis Navn og Folk maaskee er kommet fra det Landskab Galitschaia i det Archangelske Gouvernement, see Büschings Geographie T. 1. p. 727. p. 41. nævnes Bialkeland, Wallachiet uden Tvil. Ovenmældte Gallicia forekommer hos en Anonymus i Schwandtneri Scr. Ung. T. 1. c. 11. p. 9. Müller hos Gatterer p. 320—323 imodsiger den Mening, at det gamle Ladoga har været Aldeigeborg, og hælder snarere til den, at det har lagt, hvor nu Petersborg ligger, men er dog uvis.

Galacia

Fosterfader Hroar forbunden, tog han hans Dotter til ægte, som han havde været opfød med, og hvilken han siden overlod til sin

M 2 Stald-

Galicia og Lodomeria, som gemeenligen sættes sammen, nævnes i den Ungarske Konges Andreæ Diploma af 1222, og kalder han sig Konge af de Lande i Dregeri Cod. Dipl. Pomeraniæ p. 102. I Halfdan Eistensons S. Arnæ N. 340. p. 535, tales om Biarmeland og Nygard ɔ: Novogrod, hvorledes Søerøvere plyndrede i dem, og havde underlagt sig Kirialabotn ɔ: Landene ved den Carelske eller Finske Bugt, saa og meget af Ruzaland; hvor det er mærkeligt, at der skilles imellem Holmgard eller Novogrod, og Rusland. Hos de Byzantinske og Frankiske Skribenter findes det Russiske Navn ei førend i det 9 Sæculo, hvorvel man af vore Nordiske Sögür kan see at det er langt ældre, hvilket og bekræftes derved, saafremt min Formodning er rigtig, at i Stædet for Ruffis bør læses Russis hos Mamertinum i XII Panegyricis, thi der stader: Ipsos Persas, ipsumque Regem adscitis Sacis, Ruffis, & Gellis, ved hvilke jeg i en særdeles Afhandling har viist, at Cadusier bør forstaaes, petit frater Ormies, thi endskiønt nogle gamle Skribenter tale om Gentes russæ paa de Kanter, saa er det dog ikke rimeligt, at Mamertinus har villet faa slet hen, og midt imellem tvende andre Folk, tale om Rusæ. I Bodvar Biarkes S. Arnæ N. 286, 4to, c. 3. p. 18 siges Meginræt, som havde sin egen Konge, at have ligget imellem Kurland og Kalbaks Side, Biörner de Varegs p. 121 siger, at det er Søekysten af Kvenland, thi han giør Kurland til Kyrialand eller Carelen, og Kalbaksside mener han endnu at være tilovers i det Sogn Kalisia, som venteligen ligger i Finland. Men da jeg ikke tør forandre Curland til Kyrialand, saa maae jeg søge Meginræt paa et andet Stæd, og falder mig da ind, at Kalbaksside er maaskee Witland, en Deel af Samland, hvis Indbyaanere efter Prætorius og Bayer kaldes Baltikhei, og herved blev Meginræt til Søekysten af Preussen fra Samland af indtil Kurland. Herberstein i Commentariis rerum Moscoviticarum p. 81 nævner Staden Colmogor, og siger at Dwina-Floden falder sex Dages Reise dersra ud i det store Hav. Af Orkneyinga Saga udi Arnæ N. 325, 4to. p. 16 efter min Udskrift, er det klart, at Riget kaldtes Garde-Rige, Hovedstaden Holmgard, og Havnen Aldeycborg; og naar man sammenligner den med Nestor, er det og klart, at da Jarisleif regierede, kaldte vore Nordiske Byen Novogrod Holmgard.

Uns.

Ufo. Staldbroder Belle, som en Belønning for den tapre Tieneste han havde beviist ham. Hans første Bedrift, i det mindste som er kommet til os, thi man seer af det Saxo lader ham selv sige, at han forhen skal have overvundet mange Konger, var, at han antog sig Gro, en Dotter af den Ost-Gothiske Konge Sigtryg, og til hvilken en Jotun eller Joter (a), en af Landets gamle Indvaanere friede, og med hvilken hun og var bleven forlovet, dog som det synes imod hendes Faders Villie; og disse Joter bleve af de senere ankomne Gother og Aser anseete med saadan Foragt; at de beskreve dem som Uhyrer, Vanskabninger og Kiæmper. Imidlertid er det dog mærkeligt, at Gram selv var ogsaa en Joter, nedstammende fra Nor, og dog turde han vove at tænke paa en Gothisk Prindsesse; men det lader ligesom Joterne fra Finland have været mere slebne end Nordens egne gamle og indfødde Joter; Maaskee de ved Nærheden af de andre Joter ved Duna og Weixel, hvilke vare for den største Del blevne til Gother, og havde antaget Odins Lære, ere blevne dannede efter Asernes Smag, og have tildels ogsaa fulgt Odins Lære; Ei at tale om, at mange af Nordens Joter bleve og Odins Tilhængere, og at de giftede og blandede sig med de nys ankomne Gother. Det er ellers mærkeligt, at den Geist at antage sig Fruentimrets Ære, at agte dem, og ansee deres milde Oiekast for den hoieste Belønning, har fra de ældste Tider været almindelig i Norden, og er fornemmelig ved vore

. Holmgard. Dog lader denne Benævnelse af Garderige om Rusland, at have været meest brugelig i Norge og Island, og maaskee Sverrige, da de Danske derimod kaldte den Østergaard, see Helmoldus l. 1. c. 1. p. 1. Mærkeligen siger Liuthprandus ap. Duchesne T. 3. p. 565 og 567. at, dem, Grækerne kaldte Russer af deres Legemers Egenskab, kaldte de Tydske Normanni.

(a) Maaskee Svaran eller Svarin Konge i Vest-Gotland.

Uffo.

- - - Nordiske bleven udbredet til de sydlige Lande. Og som Chevaleriet, eller rettere den dermed forbundne Geist, forædlede og forbedrede den ellers i Middel-Alderen grove og vankundige Tænkemaade, og lagde Grunden til den bedre og friere Levemaade, som nu hersker, saa kan man med rette sige, at det Hæld, som vi Europæer nu i mange Maader nyde, maa vi takke vort Norden for. Men at komme til Gram igien, saa besluttede han at forklæde sig, for des sikrere at drage ind i Gotland; til den Ende iførte han sig Gedde-Skind, og andre vilde Dyrs Huder, og tog en Kæmpe-Kølle i sin Haand, hvorved han saae ud som en Jotun. Besse fulgte med ham, saa og hans egen Fader Halfdan med en Hær. Ingen Under derfore, at Prindsessen, som med sine Tærner var redet ud i Skoven for at toe sig, blev forfærdet, tænkende at det var hendes forhadte Frier, hvorover hun rystede og vilde tage Flugten, men Besse opmuntrede hende, og fortaalte at det var Gram. Da raadde hun dem til at flye, at ei hendes Fader skulde ophænge Gram i en Galge, en da meget sædvanlig Dødsmaade; Hun bad ham at frygte for Krigshæren af hendes Kiærestes Broder, hvilken uden Tvil var Sumble, Regent i Fyen. Nu traadde Gram selv til, formildede sin Stemme, som han forhen havde giort skrækkelig, for desbedre at forestille en Jette; han gav hende Foræringer af Guld, afkastede de vilde Dyrehuder, og viste sig i sin egen smukke Skikkelse. En ung, smuk, rig og mægtig Elsker er altid lykkelig; Prindsessen gav derfore sit Minde til, at Brylupet ufortøvet maatte holdes. Nu drog Gram videre frem, og mødte tvende Røvere paa Veien, som han strax ihielslog, og da han ansaae Gotherne for sine Fiender, saa agtede han herved ei at bevise dem nogen Velgierning, og derfore bandt han de Døde fast ved nogle Pæle med frastaaende Fødder, for

Ukn. derved at skrække de Forbigaaende, ligesom de endda vare levende. Saaledes drev Hævnen vore Forfædre, undertiden endog til Barnagtigheder. Gram havde alerede eengang forsøgt hvad Guld formaaede, dette opmuntrede ham til at bruge det end oftere; Nogle af de fornemste Gothiske Hovdinger lode sig ved det forblinde, til at træde over paa hans Side. Ingen Under derfore, at Slaget faldt lykkelig ud for ham, og at Sigtryg selv, blev enten af ham eller hans Fader Halfdan nedlagt i Tvekamp. Spaaemændene skulle have sagt Gram, at Sigtryg kunde ei overvindes ved Jern, men alene ved Guld; Gram var forstandig nok til at tage det i sin rette Meening, nemlig i en forblommet, ligesom Themistocles fordum Oraclets Svar om Træe-Mure, hvorved Athenen skulde forsvares. Imidlertid have dog Poeterne taget det efter Bogstaven, og berettet at Gram satte et Guld-Hoved paa en Trækolle, og dermed ihielslog Sigtryg. Neppe var Gram kommet ud af denne Krig, førend han maatte føre en anden imod Svaran, Vest-Gothernes Regent, hvilken baade vilde hævne den Spot og Skade, Gram havde tilføiet ham, og desuden paastod det Ost-Gothiske Rige, som dog ingen af dem synes at have erholdet, da en Humle ei længe efter regierede der. Denne Svaran var en Søn af Starno (a). Han havde ført mange Krige i Irland. I Irland havde han overvundet de fleste Helte, undtagen Cuchullin, som ved Hielp af den Galiske eller Caledoniske Konge Fingal, i det nu værende Skotland, ei alene overvandt, men endog fangede ham, men var saa ædelmodig,

(a) Svaran forekommer uden Tvil under det Navn af Scarin i det ældgamle Poëma Voluspa, som jeg troer at være fra 6 eller 7 Seculum; det kaldes en Høy efter ham. T. 10. p. 15.

nødig, at han sendte ham tilbage til sit Land igien (a). Og kunne disse Bedrifter aldrig blive udslettede af Folkes Minde, da de ere Uffø.

(a) Om denne Krig see Ossians Works T. 1. i Fingal p. 4, hvor der tales om Svarans Skibe, p. 18 kaldes han Havets Konge, p. 23 Konge af de mørkebrune Skiolde, p. 55 og 61, samt T. 2. p. 239 om hans Søster Agandecca. P. 202 i Noten, at Swarans Indfald skeede i Cuchullins 25 Alders Aar, og 2 Regierings; i Catha Loda T. 2. p. 246 kaldes Swaran de ferske Søers Herre, hvilket vel passer sig paa Vest-Gotland, og hans Fader Starno de Fremmedes Fiende; p. 148 i Noten, vises, at Swaran først angreb alene dem i Ulster; p. 34 i Blairs Afhandling mældes om et Irsk Poëma om Ossian, hvor Swaran kaldes Garibb Mac-Starn. Ellers tales paa mange Stæder i Fingal om Swaran. Om Starno Swarans Fader siges T. 1. p. 52—55, at han blev fanget af Fingal, og sendt frie til sine Skibe; der kaldes hans Land skovrigt; den graaehaarede Snivan sang der rundt om Lodas Cirkel, og Magtens Steen hørte hans Skrig, (hvorved maaskee forstaaes Thors Billede, som vore Fædre forestillede maaskee endda ved en uformelig Steen, ligesom Loda er Odin). Starno søgte siden at forraske Fingal ved at love ham sin Dotter Agandecca, som han dog selv dræbte, da han formærkte hendes Kiærlighed til Fingal. I Almindelighed kaldes vort Norden allevegne i disse Poemata Lochlin, med hvilket Navn det endnu belegges i det Cambriske, Waliske, Galiske og Irske Sprog. Der forekomme desuden mange særdeles Navne paa Konger og Lande i Lochlin, hvoraf dog næsten ingen kan forklares af vort Sprog, fordi de gandske ere dannede efter det Galiske, nemlig: Gormal en Klippe ved Starnos Sæde, hvorefter det ofte kaldes, T. 1. p. 16. 17. 54. 55. 112. 116. T. 2. p. 238. 271; Morla, Søn af Swart, som tienede hos Swaran, T. 1. p. 37; Lothval, en Krigshelt hos Swaran, p. 112; Lubar, en Flod i Lochlin p. 55; Ronan, et Fiæld der, p. 55; Lano, en Søe paa Inisthona, (ved hvilket sidste forstaaes uden Tvil Sieland, i det mindste er Inis en Øe, og Annir og Erragon synes at have regieret paa Sieland), p. 151, 154, 155; Luno, en Smed i Lochlin, p. 279, T. 2. p. 8, 159; Larthmor Konge af Berrathon, en Øe i Lochlin, hvis liden Konge stod under Over-Kongen af Lochlin, og Uthal hans Søn, samt Niora-thorna, den sidstes Kiæreste, Dotter af Torthoma, en Naboe Konge af Larthmor p. 356. 362.

Uffo. ere paa den uefterligneligste Maade besiungne af den Skotske Poet Osſian, og Svaran derved nydt en Hæder, som saa mange større Helte end han har maat undvære. Med saadan Mand var det at Gram skulde stride. De mødtes i en Tvekamp, og Svaran maatte sætte Livet til. Han efterlod sig 16 Brødre, 7 fødde i Ægteskab, og 9 af en Frille. Dem maatte Gram og møde paa eengang, og havde den Lykke at nedlegge dem alle (a). Og ved

362. Finthormo Uthals Pallads p. 364. Inistore ɔ: det er Hval-Fiskenes Øe, hvorved Orkenøerne forstaaes, p. 9. 11. 126. 135. 269. 276. T. 2. p. 37. 240. Iniscon ɔ: Shetland p. 21, hvilket da, li-gesaavel som Orkenøerne, stod under Lochlin, efter en Note af Macpherson, og hvilket man og paa mange Stæder i Osſian kan see. Ithorno en Øe i Lochlin T. 2. p. 228, 230, 258—261, hvor Culgorm og Suran-Dronlo, tvende Konger paa Øer i Lochlin figtede sammen om et Vild-Sviin; Runo-forlo, den sidstes Dotter p. 230—232. Cormantrunar Konge i Urlor, og hans Kiæreste Foinar-bragal Annirs Dotter, og Starno's Søster, p. 268, 269. Mal-orchol Konge i Fuarfed, en Øe i Lochlin p. 276, 280. Oina-morul hans Dotter p. 277, 278. Ton-thormod Konge i Sardronlo p. 276. U-thormo en vis Bugt p. 238; Turthor en Strøm p. 242, 251; Torcul-thorno Konge i Crathlun, som blev dræbt af sin Giest Starno, fordi han paa Jagt havde imod Brug fældet et Vildsvin, førend den indbudne Giest, p. 243. Conban-carglas hans Dotter. p. 243, 247. Lulan, en Strøm der, p. 243, 244. p. 270 siges at de af Lochlin frydede sig i tre Dage over de Ihielslagne, og kaldte Himlens Høge (til at fortære dem), p. 259 mener Macpherson, at den Sang Fón Oi-marra Bergskotterne bruge, er kommet fra Lochlin. P. 278 siges, at Oina-morul, Dotter af Mal-Orchol, spilte paa Harpe. Navnet Lochlyn er uden Tvil giort af det Galiske Loch ɔ: Vand, Havet, allerheldst alle Fribyttere fra Øster- og Nordsøen kaldes saa af Irrer og Skotter, alene de Danske kaldes de sorte Lochlyner, og de Norske de hvide. See min T. 2. p. 134. T. 6. p. 165—168. T. 7. p. 593, hvor det giøres rimeligt, at de Danske brugte sorte Seyl paa deres Skibe, og de Norske hvide, samt at de deraf have faaet disse Tilnavne.

(a) I saadan ulige Strid, naar den var aftalt og bestemt, greb dog

ved denne Leilighed kom Gram i Besiddelse af West-Gotland. I det Slesvigske erhvervede han sig og et Rige, nemlig Barwith Syssel; og udbredede han maaskee og sin Magt i Nord-Jylland; Men naar dette egentlig er skeet, vides ei. Og da han altsaa har regieret i vort Danmark, saa er det billigt, at hans Bedrifter og her fortælles. Rimeligt er det, at Gram Herred i Amtet Hadersleb, og Barwith Syssel bærer Navn efter denne Konge. Gram var skabt til Krig, og til Kierlighed; ustadig i begge, friede han nu til Signe, Dotter af den Fyenske Konge Sumble; Maaskee han tænkte herved at dæmpe den Krig, det Had og den Hævn, som havde været dem imellem siden Svarans Død. Ved Egteskabet med Gro havde han forbundet sig Gother, nu vilde han maaskee og forbinde sig Joter, hvilke man seer endda at have boet, ja hersket paa Fyen. Nu glemte han sin elskte Gro, endskiønt han alerede havde avlet en Søn, Guthorm med hende. Han lovede at forskyde hende, og at ægte Signe, som paa dette Vilkaar blev ham trolovet. Men imedens han var borte i Fyen, havde Svibdager, Konge over Saxerne i Holsten, over Helgeland i Norge, og over endeel af Alfheim, anfaldet fiendtligen hans Lande og voldtaget hans Søster og Dotter, som han venteligen havde avlet med Hroars Dotter. Saaledes saarede den guddommelige Hævn den paa det ømmeste, som forhen havde været haard nok til at saare Hiertet af sin elskte Gro. Nu maatte Gram derfore vende sine Vaaben imod Svibdager, og lader det at Krigen er bleven

Ulfa.

Sumble, Konge i Fyen.

drog den hele Mængde ei den eene an paa eengang, men een efter anden, saa at naar en faldt, eller blev ubrugelig til Striden, geck en frisk an i hans Sted.

Usso. ven fort i Norge. Men Ulykken kommer sielden ene. Imedens Gram var i Norge, brød Sumble sit Løfte, og bortlovede Signe til den Saxiske Prinds Henric, Søn af Ubbo, som synes at have regieret et Sted i Wagrien. Rygtet bragte snart denne Tidende til Gram. Optændt af Kiærlighed og Hævn, glemte han sin Krigshær, og hastede til Fyen. Der gik han iført ringe Klæder ind i Brude-Salen, og satte sig nederst. Han udgav sig for en Læge. Da nu Giæsterne vare drukne, og hele Salen fuld af Bulder, tiltalede han Signe paa Vers, opregnede sine Bedrifter, og forekastede hende Utroskab og Ustadighed, følgende derudi, lagde han til, Fruentimrets sædvanlige Spor. Saaledes begegner det bevæbnede Kiøn gemenligen det ubevæbnede, og glemmer sin egen Opførsel. Saasnart Verset var endt, drog han sit Sværd, igiennemborede Henric ved Bordet, nedhug mange af Giesterne, bortførte Prindsessen, og seilede fort med hende. Vore stolte og stundom ædle Forfædre, ansaae altid Hævn for Dyd, og listig og hastig Overfald for Heltemod. Men Gram nød ei længe Signe og sin Seier, thi da han kort efter blev angreben af foreenede Saxers og Norskes Kræfter, under Anførsel af Svibdager, som ei allene havde sine egne, men og
Aar 240. Henrics Saxer til Hielp, kunde han ei imodstaae denne store Magt, men satte Livet til i Slaget tilligemed 8 af sine Brødre.
Aar 270. Efter denne stridbare Herre, blev om saie Tid brugeligt, da Dag regierede i Sverrige, at kalde en Høvding, der førte Krig, Gram, og Krigsfolket Gramer, ja det blev og siden et Hæders Navn for en Konge, som forekommer hos de Poeter Thiodolph i det 9, og Eyvind i det 10 Sæculo. Ligeledes kaldtes en Gram, naar man vilde sige at han var meget haard og stærk. Gram blev

ei

ei meget gammel, og overlevede hans Fader Halfdan ham, thi han opnaaede en høi Alder (62). Ulfo.

Svibdager, fød Konge over Saxerne i Holsten, havde siden, dels maaskee ved Vaaben, dels maaskee og ved Slægtskab, thi hans Moder skal have været fra Norge, der erhvervet sig Helgeland, og endel af Alfheim udi bemeldte Rige. Nu faldt efter Grams Død ogsaa de tvende Sysler Barwith, og Warwith udi Danmark, samt Vest-Gotland i hans Hænder; Og herved blev han til en af de mægtigste Regenter, som hidindtil havde hersket i Norden. Heraf tog og Saxo Anledning, og mange nyere efter ham, til at giøre ham til Konge over Danmark, Norge og Sverrig, fordi han eiede nogle Stykker udi alle disse tre Riger. Imidlertid viser dog dette, hvor megen Omgang der alerede var imellem disse trende Folk, som let kunde vedligeholdes, ved det de ideligen flakkede om til Søes. Imidlertid kunde dog dette, og at Svibdager selv, var en tapper og aarvaagen Herre, ei holde disse saa langt fra hinanden liggende Lande sammen. Saasnart Gram var faldet, tog Brache sin Foster Søn Guthorm, og drog med ham til Sverrige, og overgav ham til de Jøter Vagnoft og Hasle deres Forsørg og Forsvar. Atter et Bevis paa, hvor omstrøede Jøterne boede i vort Norden. Men Guthorm forblev ei længe der, thi hans Søster, som Svibdager imens havde ægtet, aflod ei at plage sin Mand, forend han overlod Barwith Syssel til ham, thi hvad Warwith Syssel angaaer, da havde Lofde, en

Svefdæg eller Svibdager, Regent over Saxerne i Holsten, over Vest-Gotland i Sverrige, Helgeland og Alfheim i Norge, Barwith og Warwith Sysler i Danmark.

(62) Tavle 82. 83. 85. T. 7. p. 82. 98—116. T. 8. p. 10. Saxo p. 6—9. Edda i Codice Wormiano p. 341. 342. hvor et Vers om Gram og Brødre forekommer af Poeten Ottar, der levede ved Oluf den helliges Hof. Snorro i Ynglinga Saga c. 21. Schønings N. H. T. 1 p. 162—169.

Uffo. Lofde., Konge i Warwith Syssel. Guthorm, Konge i Barwith Syssel.

en Broder af Gram, alerede sat sig med væbnet Haand i Besiddelse deraf. Dog maatte Guthorm love at give Svibdager Skat, og saaledes foredrog han sin egen Rolighed for Hævnen efter sin Fader. Men en farligere Fiende fik Svibdager i den Thelemarkiske og Haddingdalske Konge Hadding 3 fra Norge, som stammede fra Raum, Nors Søn. Denne var ogsaa bleven opfostret hos ovenmældte Jetter. Fra Ungdommen af havde hans Hu staaet til Strid og Vaaben. Længe søgte Hartgrepe, hans Foster-Faders Vagnofti Dotter, forgiæves at bevæge ham til at elske sig. Den Lyst han havde til Krigen, og de Aar hun havde frem for ham, thi hun havde givet ham at die, giorde ham længe døv for hendes Forslag. Imidlertid giver Saxo dog her gandske andre Aarsager, følgende en af de gamle Skalders poetiske Opfindelser, og det almindelige og slette Begreb man havde om Jetterne, nemlig at de vare af en uhyre Størrelse. Harthgrepe skal tilsidst have overtalet Hadding, ved det hun viste ham, at hun snart kunde giøre sig høi, snart liden, snart brede sig ud, snart trække sig sammen, ligesom Lavater forestiller sig de Saliges Legemer i hin Verden. Maaskee herved sigtes til Harthgrepes besynderlige Klogskab, hvorved hun kunde rette sig efter alle Folk. Korteligen, Harthgrepe naaede sit Ønske, og var saa indtaget af Hadding, at hun i Mands-Klæder fulgte ham paa sin Hiemreise til sit Fædreneland. Underveis mødte dem sælsomme Eventyrer, thi da Harthgrepe var en Jetinde, saa maatte hun og nødvendig kunne hexe, og hertil brugte hun Runer, det forstaaer sig, thi dem brugte vore Fædre virkelig, naar de vilde udøve deres formente Hexerie. Og ved saadanne Runer udrettede Harthgrepe intet mindre end at opvække en død Mand, som billigen fortørnet, over det man havde forstyrret hans Rolighed, spaaede hende ont,

men

med at Hadding derimod skulde undgaae Straf. Kort efter blev hun og i en Skov dræbt af andre Jetter, og det venteligen med de flere Joter, som vare i Selskab med hende; Men Hadding som skulde hævne Grams Død paa Svibdager, maatte efter Poeternes Tænkemaade altid beskyttes paa en besynderlig Maade, allerhelst han nu ved dette Nederlag havde tabt sin Støtte. Derfore kommer Guden Odin selv til ham, i Skikkelse af en gammel Mand med eet Øie, og formaaer den Søerøver Liser til at indgaae Forbund og fast Brødre-Laug med ham, som efter de Tiders Maade gik saaledes for sig, at de fyldte hinandens Fodspor med hinandens Blod. I Følge heraf, foere de sammen hen at bekrige den Curiske Regent Loker. Men de bleve overvundne og slagne paa Flugt. Strax var Odin, eller den samme gamle Mand tilstede, og førte Hadding i Sikkerhed paa sin Hest Sleipner, og skaffede ham hans Førlighed igien ved en behagelig Drik. Ingen kan tvile paa, at jo Hadding paa en behændig og næsten ubegribelig Maade har undgaaet den over ham hængende Fare; Og som han tilligemed var meget lykkelig i Krig, saa kunde det efter de Tiders Religion og Tænkemaade ei være andet, end at han maatte være Odin sær kiær, og at Odin maatte paa en besynderlig Maade tage sig af ham. Og da denne Tænkemaade havde saa megen Indflydelse paa Tidens Handlinger, saa kan det derfore ei altid forbigaaes at fortælle slige Fabler og Eventyrer, hvilket jeg vil have sagt eengang for alle. Ved ovenmældte Drik skal Hadding være blevet stærkere end forhen. Odin spaaede ham derpaa i et Vers, hvad der videre skulde hænde ham, og bragte ham paa sin Hest tilbage til sit forrige Stæd. Da skal Hadding have seet igiennem et Hul paa den gamle Mands Kiortel, i hvilken han var indsvøbt, og med Forskrækkelse formærket, at de rede over Havet; Uso.

 For-

Uffo. Formodentligen er han kommet tilbage paa et Skib, hvilket Skalde[ne] kaldte Havets Hest. Nu fornyede han Krigen imod Loker, men havde den Uhæld at blive fanget og bundet, for at skulle kastes for en Løve (a). Men da Vogterne faldt i Søvn, søndersled han sine Baand, igiennemstak Løven, aad efter Odins Raad af dens Kiød, og drak af dens Blod, og fik derved usædvanlig Styrke. Derefter krigede han længe i Austurveg, det er Landene ved Øster-Søen, Kurland, Lifland 2c. Og som han imedens havde giftet sig med en Dotter af Gram og Signe, saa besluttede han at bekrige Svibdager, deels for at sætte sig i Besiddelse af Barwith Syssel, som han meente at tilkomme sig, da Guthorm imedens var bleven dræbt af Svibdager, og deels for at hævne Grams Død. Ved Øen Gulland kom det til et stort Søeslag, hvorudi Svibdager blev overvundet og ihielslaget. Derpaa bemestrede Hadding sig Barwith Syssel; Og Svibdagers Sønner beholdte tildeels hans øvrige Lande. En af dem, hvis Navn er ubekiendt, fik Holsten; og Asmund blev Konge i Vest-Gotland, men hvorledes det er gaaet med Helgeland og Alfheim, vides ei. Imedens alle disse Omtumlinger skeede, døde Givir, Regent

Aar 250. Hadding I. Konge i Barwith Syssel. X. Anonymus, Regent over Saxerne i Holsten.

(a) Da disse Kurer have uden Tvil været de Gothiske Seyrer, der boede ved Duna-Floden, udi Reid-Gotland, og hvilke først i senere Tider ere blevne til et Livisk Folk under samme Kuriske Navn; Saa indseer vel enhver, at Løven er her en Poetisk Digt, og at det maae have været en Biørn, eller en Ulv. Imidlertid have vore gamle Skribenter havt meget med Løver at giøre, og da der aldrig i Norden, og rundt omkring har været Løver, saa maae de have faaet Efterretning om dem ved Gother, Vandaler, og i senere Tider ved Normanner. Det forekommer og jævnlig hos vore gamle Skribenter, at Helte bleve modige, stærke og grumme, ved at æde Ulve- Løve- og Drage-Kiød, helst Hierterne, og ved at drikke deres Blod. Maaskee vore Fædre have virkeligen tænkt noget saadant, og derfore undertiden prøvet dette.

Regent over Anglerne, og over Saxerne i Ditmarsken og Stormarn, og er hans Søns Navn ubekiendt, som kom i hans Stæd. Den Danske Kong Dag eller Danp i Skaane og Halland var paa de Tider en tapper Herre, som førte mange Krige, heldst til Søes, men hvorom ingen Beretning er kommet til os, undtagen denne, at han længe havde ført Krig med den Svenske Kong Dyggve, som var en Søn af hans Dotter Drot, og hvilken først af de Svenske Regenter tiltog sig Konge-Navn, venteligen fordi hans Fader Domar havde bemældte Danske Prindsesse. Af denne Krig bleve endeligen begges Undersaatter kiede, saa at de giorde Fred sig imellem, imod deres Kongers Villie, hvilke dog siden bleve saa gode Venner, at de sendte hinanden Gaver, og holdte Freden saa længe de levede. Dag var gift med en Dotter af Humble, Regent over Øst-Gotland, som var af Jotisk Herkomst, hvorover nogle ogsaa have giort Dags Søn Dan til en Joter, og Kiæmpe, hvilke tvende Navne ere ofte blevne anseede for at betyde eet. Og denne Dan besteg efter sin Faders Dags Død den Danske Throne, og fik formedelst sin Tilbøielighed til Pragt, og for sine store Bedrifters Skyld Tilnavn af Mikillati, det er den Prægtige, og den Hoimodige, thi han bragte først af alle det hele Land, som nu kaldes Danmark, under eet Hoved, og han udstrakte efter sit Folkes Navn det Navn Danske, og Danmark til det hele Rige, samt indførte Konge-Navnet for Bestandighed (63).

Uffo. IX. Anonymus, Regent over Anglerne, og over Saxerne i Ditmarsken og Stormarn.

Aar 235.

VII. Dan Mikillati, Konge over de Danske i Skaane og Halland.

Imedens

(63) T. 7. p. 111. 102. 105. T. 6. p. 13. 181. 239—241. Tavle 82. 83. 85. T. 7. p. 116—122. 138. 139. T. 6. p. 349. 540. T. 7. p. 14. 15. 463. 468. 117. 122. 124. T. 9. p. 97. T. 10. p. 15. Saxo p. 9—12. Snorro i Ynglinga Saga c. 20. Alanus de Saxone Gram. Thesi 16. 20. Sch. N. H. T. 1. p. 200. Fundinn Noregr p. 11.

Imedens det Danske Rige saaledes fik mere Styrke, tog Leire Rige af. Den svage Uffo døde, og efterlod det til sin Søn Aleif eller Oluf, hvilken, hvorvel en Kriger, kunde dog ei bringe Riget til sin forrige Magt igien, alene at han igien tvang Fyen til Lydighed. Hvad som mest hindrede ham heri, var hans Øines Svaghed, som giorde at han ei duede meget til Felt-Herre. Denne Regent førte sig i ingen Ting anderledes op end hans Hofmænd, og derfore fik han det Tilnavn Litillati, det er den Ydmyge, den som gior ei meget af sig. Han havde ikkun een eneste Dotter Olufa, hvilken han giftede med den Skaanske Regent Dan, hvorpaa Dan paastod at blive erklæret til Arving i hans levende Live, fordi han ingen Sønner havde. Oluf gav ei alene sit Samtykke hertil, men overgav endog alle faste Pladser, tilligemed Skatkamret til Dan. Men da ham nogen Tid efter omsider blev fød en Søn, kaldet Hugleik, saa vilde han giøre det om igien, hvorover det kom til aabenbare Krig, udi hvilken mange af Undersaatterne toge Dans Partie, saa at Aleif, som, desuden for sit svage Syn, kunde ei være nok agtsom i Krigen, blev overvundet og ihielslaget, hvorpaa Dan besteg hans Throne, og tog sin Bolig i Leire, hvor Oluf altid havde opholdt sig. Imedens Oluf regierede der, endte den Norske Hadding, Konge i Barwith Syssel i det Slesvigske, og i Haddingdallen sit Liv, og efterlod Riget til sin Søn Hogne. Han efterlod sig og en Dotter, gift med den Ost-Gothiske Konge Hodbrod, hvilken man finder at have ogsaa regieret i Ellæm Syssel i det Slesvigske, hvoraf det er slutteligt, at Hadding haver og regieret over det. Den ubenævnte i Angeln døde ogsaa, og havde maaskee sin Søn, hvis Navn og er ukiendt, til Efterfølger, dog troer jeg snarere at denne alene haver hersket i Stormarn og Ditmarsken, og at Angeln haver i en

Aar 250. IX. Aleif eller Oluf I. Litillati, Regent i Leire.

Aar 270.

Aar 260. Hogne, K. i Barwith Syssel.

Aar 270. X. Anonymus, Regent over Saternet Stormarn og Ditmarsken.

den Tid lang ingen Konge havt, hvilket det paafølgende synes at vise (64). Oluf.

Efterat Dan havde saaledes overvundet sin Svigerfader Oluf, lod han sig paa nye af alt Folket paa de 5 Øer Sieland, Fyen, Møen (a), Falster, Lolland udvælge til Konge, thi han frygtede for sin Kones Broder den unge Hugleik, hvilken nogle kalde Angul, hvorom mere siden, og giøre uretteligen til hans egen Broder. Og frygtede Dan saa meget desmere, som han endnu ingen Søn havde med sin Dronning Olufa. Dog havde han allerede tvende Sønner Humble, og Lother med sin første Dronning Gyrithe. Da Dan var en mægtig og tapper Herre, paa Fæderne Side en Gother, og paa Møderne en Joter, saa vare alle hans Undersaatter af begge disse Folkeslag vel fornøyede med ham, og derfor faldt det ham let at formaae Høvdingerne, og dem alle, til at forandre det almindelige Navn Øerne førte af Gotland (b) til Danmark, et Navn, som Skaane og Halland allerede forhen førte. Ja det lader endog, at der er bleven giort X. Dan Mikillāti, Konge i Leire og over gandske Danmark.

en

(64) T. 7. p. 13. 29. 30. 43. 46. 48. 303. 304. 417. 423. 425. 436. 438. 439. 442. 443. 444. 445. 447—449. 451. 461. 471. 478. 485. 501. T. 6. p. 255. 106. 369. 370. 496. T. 8. p. 128. Tavle 82. 83. T. 10. p. 31. T. 9. p. 91. 98. Janus Coldingensis i Descr. Daniæ p. 39 har maat have en mærk Efterretning om denne Sandhed, at Olufa Dans Kone og Angul vare Sødskende, naar han siger, at Grytha, Dronning af vor første Kong Dan efter Saxo, var Anguls Søster, da dog Saxo selv giør Dan og Angul til Brødre.

(a) Møen har nok Navn af det Celtiske Ord Man ɔ: liden, allerheldst vi have endnu i vort Sprog, mindre, mindst. See T. 7. p. 38.

(b) Nogle af vore gamle Skribenter belegge dem med Navn af Wetalaheedh eller Withesleth. See T. 7. p. 481. Gram in Meursium Col. 1. Not. c.

Dan. en Slags Foreening, at alle disse Lande skulde bestandig blive sammen, hvilken Foreening blev dog ofte brudt i Fremtiden. Ved denne hoitidelige Leilighed skal og alt Landsfolket have svoret ham. Og har man ingen Aarsag til at drage dette i Tvil, thi saa tidlig Religion kom i Brug, saa tidlig komme og Eeder. Dan tog Leire til sit bestandige Opholds-Stæd, venteligen baade fordi det havde været Kongers Bolig forhen, saa og fordi det laae midt i hans Rige. Man har ei Aarsag at tvile paa, at han jo haver udvidet den, hvorfore og nogle gamle Skribenter have tillagt ham dens første Anlæg. For sin Kones Broder Hugleik, drog Dan Omsorg, og lod ham opføde i Skaane. Men ved hans tilvoxende Alder kom Uvillie mellem dem, maaskee fordi Hugleik lod sig mærke med, at han havde større Ret til Leire Rige end Dan, og derfore begierte at blive med deelagtig i Riget, og skal denne Ueenighed være gaaet saa vidt, at Dan søgte at skille ham ved Livet. Imidlertid viste sig noget efter en ønskelig Leilighed, hvorved Dan kunde paa en god Maade slippe fra ham, allerheldst han mærkede, at Undersaatterne bare Yndest for ham, og toge ham i Forsvar, fornemmelig ved det han begyndte alerede at giøre sig bekiendt ved Krigs-Bedrifter, foer om paa Søen, og nedsatte sig paa Øen Gulland, hvorfra han giorde adskillige Søetoge, og i et af dem nedlagde de tvende Svenske Kæmper Hömoth og Högrin. Ovenmældte lykkelige Tilfælde bestod deri, at den Saxiske Konge i Ditmarsken og Stormarn, en Sønnesøn af Givis, angreb Anglerne, fordi hans Fader og Farfader havde behersket dem. Og da dette Anfald var saa hæftigt, at ei alene Angler, men endog Jyder, vidste sig intet andet Raad, end at kalde deres Naboe Regent den mægtige Kong Dan til Hielp,

Aar 280. saa er det ikke at tvile paa, at jo ei alene de flere Saxiske Konger

paa

paa Halvøen, saasom Svibdagers Søn eller Sønnesøn, der regierede i Holsten, Valtam og hans Søn Vegtam, der vare smaae Konger i Wagrien, have fulgt Givis Sønnesøn, men endog at Saxer Sønden for Elven, og Friser, som nogle sige, have og slaget sig til samme Partie. Spørsmaal og, om ei nogle af Jyderne selv have holdt med dem, og om den hele Krig ei er opkommet af Frygt for Dans tilvoxende Magt. Hodbrod, Konge i Ost-Gotland og i Ellæm Syssel, Hogne, Konge i Barwith Syssel, og Skyle Lofdes Søn, Konge i Warwith Syssel vare alle Fremmede, og de tvende sidste Norske. De havde derföre og Aarsag at frygte for Dan. Krigen har uden Tvil varet længe, og mange store Bedrifter ere nok skeede i den, thi baade Dan og Hugleik roses for deres særdeles Tapperhed, og om Dan siger Saxo, at han erholdt mange Seiervindinger over Fremmede, og udbredede sit Herredømme, men med alt det ere alle disse Bedrifter begravne i Forglemmelsens Nat, undtagen at Dan skal have slaaet Fienden ved Kovirke. Hvorom alting er, saa synes saavel Angler som Jyder, at de kunde ei bedre sætte sig i Sikkerhed imod Saxernes Anfald og paa en kraftigere Maade bevise deres Taknemmelighed imod Dan, end ved at vælge ham til deres Herre og Konge. De første giorde det ved den saa kaldte Kograben eller Kovirke, en Grav og Trævold (a), som Dan havde ladet imod

Dan.

Skyle, Konge i Warwith Syssel.

(a) Da det Ord Brothe her bruges af den gamle Skribent, saa forstaaes maaskee snarere herved en Forhugning af fældede Træer. See min T. 7. p. 868. Dansk Atlas T. 7. p. 29, og den udførligste Efterretning om denne gamle Grav i Petersens utrykte Beskrivelse af Byen Slesvig c. 128, hvor han mener, at Navnet vil sige saa meget, som Gowgrav, en Grav, der beskytter en Gow, Pagus, Egn, og anfører til Bevis, at de Gamle ogsaa havde Gow-Grever. Denne Petersens Beskrivelse af Kograben

Dan. Sayernes Anfald foretvert over Landet, ei langt fra Byen Slesvig, og hvilken blev den første Oprindelse til den bekiendte Vern Danevirke; De sidste derimod, nemlig Jyderne, valgte ham ved Viborg paa den saa kaldte Danerliung, som maaskee først fra den Tid af haver faaet dette Navn, og hvor de Danske Konger i de sildigere Tider bleve valgte og hyldede, hvad Jylland angik. Paa begge Steder skeede det paa den Maade, at han stod i Midten under aaben Himmel paa en Steen, og Folket omkring ham ogsaa paa Stene, givende deres Stemmer, for derved at betegne den Bestandighed og Fasthed, Foretagendet skulde have (a). Saaledes foreenede Dan de tre forskiellige Hovedriger sammen; Det Danske i Skaane, det Gothiske paa Øerne, og det Jotiske i Jylland, og var Foreeningen saa stærk, at endskiønt de ofte siden bleve adskilte, saa beholdt dog det hele Folk Navn af Danske (b), og det gandske Rige Navn af Danmark, det er de Danskes Slette eller Mark. Imidlertid var dog Foreeningen ei stærkere, end at hvert Rige beholdt sine egne Skikke, og derfore

og

Kogråben og Danevirke bliver ogsaa indført i den Danske Atlas 7 Tome. Noodt i Beyträge T. 2. p. 568 formoder og, at Kohgraben er fra meget gamle Tider.

(a) Stephanius i Noterne til Saxo siger, at saadanne Stene rundt omkring den Steen, Kongen stod paa, pleyede gemeenligen at være 12, maaskee efter Antallet af de 12 Dommere, der venteligen da have samlet Folkets Stemmer.

(b) Dette Navn er af de Nordiske gamle Folk bleven udtalet og skrevet paa adskillige Maader, nemlig Dannskir, hvoraf Ptolemæus uden Tvil har giort sine Daunkiones, Döner, Danir, Daunir; ligesom de Tydske kalde os Denen, Dänen, See min T. 7. p. 809. T. 6. p. 155.

og siden fik hvert sin egen Lovbog, og fik eget Vaaben, og til Erindring deraf uden Tvil 3 Lover. Den Skik at vælge og hylde Konge i hvert af de tre Riger, i Skaane uden for Lund paa St. Liborii Høi (a), i Siælland ved Leire paa Konge-Stolen, og ved Isefiorden (b), i Jylland paa Danerlyng, har og siden længe vedvaret, og været i Brug fra de ældste Tider. Men saadan Skik foraarsagede ogsaa, at Rigerne undertiden adskildte sig, og at der bleve to til tre Over-Konger paa eengang. Særdeles blev Jylland længe Tvistens Æble mellem Saxer og Danske, saa at Jyderne regnedes i lang Tid snarere til de første, end til de sidste, hvorfore de ginge i Midten af det 5 Seculo og derefter over til Brittannien i Følge af Saxer og Angler, og nævnes der ingen Danske ved den Leilighed. Ovenmeldte Skik at vælge Konger var ingen blot Høitidelighed, hvorvel de først i senere Tider indskrænkedes ved Haandfæstninger og Eeder, nei Folket formente, at have Magt til at vælge selv sin Konge, dog saa, at det gierne vedblev den Kongelige Slægt, hvilken Skik gik saa vidt, at man endog tog mindreaarige Prindser til Konger, og satte dem Formyndere (c). Kongerne ansaae derfore og Tingen saaledes, at Riget paa en vis Maade hørte deres Slægt til, og derfore finder Dan.

(a) Dette er dog først skeet under de Christne Konger, dog tviler jeg ikke paa, at jo Kongerne ere i den hedniske Tid blevne valgte ved Lund, da der haver været en ældgammel Offer-Plads.

(b) Denne Fiord har nok Navn af den ødelagde Bye Isbye, som laae ved dens Indgang, tæt ved Nørvig Kirke. See T. 10. p. 16.

(c) Det er derfor aldeles ugrundet, hvad Wadskiær i Poetisk Skueplads, og de af ham der anførte Skribenter P. 10 — 13 paastaae, at Danmark altid har været et Arve-Rige. Hvorimod Lakman i Comp. annorum per hyemes p. 55. Not. a forsvarer den rette Mening.

Dan. man og, at alle Konge-Sønner, naar de drage ud paa et Tog, kaldte sig Konger, og at ingen Jarl eller Herse dristede sig til at antage det Navn. Men nu at komme til Dan igien, da skal han i Anledning af ovenmældte Krig, have bekriget Frisland, og den Frisiske Konge Ubbö have sendt sin Prinds Haron Ubbo, som da var kun 12 Aar gammel, til Danmark at opdrages, hvor han siden skal have ægtet den Danske Konges Dotter, venteligen en Dotter af Dan. Nu var Dan Herre over alt det, som siden har ført Navn af Danmark, men han selv beholdt det ei engang altsammen til sin Dødedag, thi Hugleiks Rettigheder og Tienester burde tilfredsstilles og belønnes.

Aar 290. Det syntes Dan, at Angeln var hertil beqvemest, baade fordi Anguls Oldefader Vermund, og Farfader Uffo havde først erhvervet det og beskyttet det imod Saxerne, saa og fordi Hugleik, som en ung og tapper Herre kunde bedre end nogen anden forsvare dette Grændse-Landskab imod Saxerne. Hertil kom, at Dan havde endnu ingen Søn med Olufs, og det maaskee vilde falde ham vanskeligen at tilvende sine andre Sønner Humble og Lother Riget paa Øerne, saalænge Hugleik ei var bleven fornøiet med noget. Imidlertid lader det dog, at Dan haver overladt til sine tvende fornævnte Sønner Middel-Syssel i Sieland, og er det vel ei at tvile paa, at de ikkun have regieret under ham, hvilket samme maaskee giælder om Hugleik selv, der tog sit Ophold i Staden Slesvig. Toe Aar efter

Aar 293. at Dan havde skilt sig ved Angeln, fødde Olufa ham en Søn som blev kaldet Frode. En vis Ring af en fornem Slægt i Sieland, giorde da Oprør, foragtende Faderens Alderdom, og Sønnens Ungdom. Mange sloge sig og til ham. Men Dan, uagtet sin høie Alder, angreb og overvandt ham. Og dette er den sidste Krigs-Forretning som findes optegnet om Dan, hvorvel han og

skal

skal have giort mange Bedrifter til Soes, som dog alle ere for- glemte. Syv Aar efter Frodes Fødsel døde Dan i Leire, og blev af Olufa og hans Søn Frode begravet i en Høi, tæt derved, som endnu findes der, og skal have 400 Alen i Længden. Han naae- de en meget høi Alder, og var den første i Danmark, som ubrændt blev nedsat i en Høi, som han selv havde ladet opkaste, og be- falet sig did at henføres udi Kongelig Dragt og Vaaben, med hans Hest opsadled, og med meget andet Gods. Han vilde og der nedsættes paa en Stoel. Mange af hans Afkom fulgte siden denne Skik, og fra denne Tid af begyndte i Danmark den saa kaldte Haugs-Old, det er Høienes Tid, da den forrige Tid der- imod kaldtes Bruna-Old, det er Brændetiden. Imidlertid maae den Skik at brænde de Døde, endda længe have vedvaret, ei alene iblant Almuens Mænd, men endog iblant Fornemmere, saasom i de fleste Høie findes Krukker med brændte Ben og Aske i, og det vilde være forvovent at troe, at de fleste ere ældre end Dans Tid, da de vel snarere ere yngre. Hertil kommer, at man un- dertiden finder nederst i Høiene hele Beenrader, og oven til Aske- Krukker, hvoraf man maae slutte, at de nederste ere begravne der efter Kong Dans Tid, og de øverste endda senere, af dem, der vedbleve den Skik at brænde de Døde, thi at troe at de nederste ere fra den alleræld ste Tid, da man begrov hele Legemer, og for- end Bruna-Old indkom, vilde være at gaae alt for langt tilba- ge i Tiden, da man giør best udi et tvilsomt Tilfælde, at ansee heller en Ting for nye end alt for gammel. Saaledes vilde Dan end i Døden vise sig prægtig, og høi- eller stormodig, ligesom han stedse forhen havde viset sig i Live, paa en Maade, som synes at medbringe, at hans Tilnavn Mikillari vel og kan over- sættes ved stolt, thi han lod sig stedse opvarte af en Konge, og

Dan. Aar 300.

tvende

Dan. tvende Herser maatte, naar han reiste, sadle hans Hest, og holde Stigbøilen for ham, naar han steg op og ned af den. Ja Saxo vidner, at han gik saa vidt i sin Pragt, at han forødede hvad de forrige Konger havde samlet, og han selv erhvervet udi Krig. Den Skik ubrændt og med Rigdom at begrave de Døde, foraarsagede ogsaa, at dristige og giærige Personer opbrøde i senere Tider de Dødes Høie, for at bortrane hvad Sølv, Guld og andet Liggendefæe der fandtes. Og da de Døde, sadde ligesom levende paa Stole, og vore Fædre troede ei alene Sielenes Udødelighed, men endog, at de Dødes Skygger vandrede som Giengangere omkring, og opholdte sig især i deres Høie, en Levning af den ældgamle Jotiske og Celtiske Lære, saa gav det Anledning til mange Eventyrer, hvorledes disse Høibrydere, saa kaldtes de, havde maat figte med Draugerne, det er de Afdøde. Naar jeg overveier dette, saa er jeg af den Tanke, at ei alene Lyst til Pragt haver bevæget Kong Dan til at lade sig begrave ubrændt, men at han og maaskee, siden han havde en Jotisk Moder, har hældet til den Jotiske Lære om Sielenes Tilstand efter Døden, nemlig at de havde skyeagtige Legemer, boede meest i deres Høie, havde Heste, Hunde, Vaaben altsammen af Skyer og Damp til deres Tieneste; Og saadan Blanding af Jotisk og Gothisk Lære, hang stedse ved vore Forfædre, angaaende Tilstanden efter Døden (65).

Efterat

(65) T. 9. p. 295. 347. T. 7. p. 31. 32. 33. 36. 41. 42. 43. 53. 54. 82. 83. 61. 451. 27. 455. 459. 461. 462. 481. 486. 428. T. 6. p. 180. 55—57. 60. 142. 143. 149—154. 255. 256. 456. 464. 481. 94. 95. T. 7. p. 49024. 29. 30. 31. 437. 468. 437. 48—50. 808. 809. 353. 354. 495. 496. 501. T. 3. p. 295—298. T. 5. p. 8.

Efterat jeg saaledes haver bragt Dans egen Historie til Ende, vil jeg nu efter Sædvane beskrive, hvad der videre er hændet i Danmark med de smaae Konger, og hvad som ellers kan tiene til at give en Afridsning paa vort Nordens da værende Tilstand. Den unævnte Regent over Saxerne i Holsten døde, og hans Søn og Efterfølger er ligesaa ubekiendt af Navn. Ligeledes gik det i Stormarn og Ditmarsken. Franker og Saxer begyndte ellers paa denne Tid vidt og bredt at udstrække deres Søerøverier. Nogle Fanger af de første giorde et Søetog fra Ponto Euxino af, igiennem Middel-Havet, plyndrede Syracusa, og komme lykkeligen hiem over det store Hav. Og gik begges Dristighed saavidt, at Carausius, som havde udi Brittannien opkastet sig til Keiser, maatte opholde sig i Bologne, i nu værende Picardie, for at beskytte Kysterne fra Bretagne af og til Holland imod Frankers og Saxers Anfald. Ja Romerne beskikkede i det 4 og 5 Sæculo en vis Anfører til at vogte disse Kyster, som kaldtes Comes litoris Saxonici ɔ: Bevogter af den Saxiske Strandbred, hvoraf man snart skulde slutte, at Saxerne havde ei alene bekriget disse Kyster, men endog taget Bopæle der, og finder man ogsaa en Sværm Saxer under en vis Audovachrii Anførsel at have boet i Anjou og paa Øer i Loire's Udløb udi det 5 Sæculo; ved 463 og 471 (66). Og i samme Sæculo finder man at Saxer have

Aar 280.

XI. Anonymus Regent over Saxerne i Holsten.

XI. Anonymus, Regent over Saxerne i Stormarn og Ditmarsken.

p. 8. Tavle 82. Danske Atlas T. 2. p. 370. Not. *. Saxo l. 4. p. 65. 66. l. 1. p. 5. 8. Snorro i Fortalen. c. 29 i Ynglinga Saga. Arngrimi Suppl. Mss. p. 531. 532. Gebhardi dänische Geschichte p. 358. T. 1. den 32 af Weltgeschichte. Rigsmal i Wormii Codice af Edda.

(66) Du Bos Mon. Franç. T. 2. p. 111 — 114. 151 — 154. hvor han dog urætteligen giør de Saxiske Øer hos Gregorius Turonensis til hem ved det Slesvigske.

Dan. have staaet i Romersk Sold, og udi det 6 beboede de Egnen af Bayeux i nu værende Normandie, og have venteligen siddet der længe forhen (67). (a) Frankerne boede i det 3 Sæculo vel alle Synden for Elven, men af Saxerne derimod boede ei alene mange endnu Norden for, men Landenes Strækning, og vore Forfædres Dristighed og Kundskab i Soevæsen tillade ei heller at vise paa, at endog mange af vore Fædre have havt Deel i disse Saxernes Streiferier. Dette bekræftes derved, at Jyder og Angler fulgte med Saxer i det 5 Sæculo til Britannien, at Friser nævnes af ingen Skribent paa denne Tid, som deltagende i disse Søetoge, hvilket de dog efter deres Beliggenhed ved Havet hos Franker og Saxer, upaatvileligen maa have været, og endelig derved, at den Norske Kong Halfdan den Gamles Sønner nedsatte sig ved disse Tider langs paa Kysten fra Jylland af og til Gallien. Forhen have vi seet det om Gram og Lofde, som finge Riger i Jylland. Ligeledes erhver-

(67) Du Bos T. 1. p. 169. T. 3. p. 363.

(a) For at vise, hvor tillig Saxerne have angrebet de Romerske Eiendele i Gallien, vil jeg nu anføre nogle Steder af gamle Skribenter. Prosper i Scaligers Eusebio p. 51 beretter, at Aar 411 plyndrede Saxerne endel af Gallien; Hieronymus der p. 187, at 373 bleve Saxerne slagne i Frankernes Land ved Deuso, nu Duitz, see Scaligers Animadversiones p. 259. Hieronymus Erasmi T. 1. p. 93 ad Gerohtiam regner Saxer iblant de Folk, der ødelagde Gallien, og dette skrev han under Honorio. Af Notitia imperii, som og er skrevet under Honorio. Fol. 95. p. 1 sees, at Romerne da havde Saxer i Tieneste; Fol. 114. p. 2 og Fol. 161 tales om Comes littoris Saxonici per Britannias, og Fol. 174. p. 2 kaldes endel af Armorica ved Granona, nu Guerande i det Franske Bretagne littus Saxonicum, og F. 175. p. 2 siges Marcis, nu Merq, mellem Calais og Grevelingen i Belgica Secunda, at ligge i littore Saxonico. Vignier de origine Francorum hos Du Chesne T. 1. p. 147 vil, at de der boede ved Havet, kaldtes Saxer, og de ved Rhinen Franker.

hvervede Budli sig et ved Söekysten i Saxen, Audi et i det Landskab, som nu kaldes Zeeland, og er en af de syv foreenede Nederlande, hvilket Zeeland med endel maaskee af Holland vore Fædre da kaldte Valland (a); og Næfil ligeledes et hoit oppe i Tydskland i det Colniske, hvorhen han uden Tvil var kommet paa Rhin-Strommen. Romernes aftagende Magt i de Egne har rimeligen giort Dan.

P 2

(a) Thi det er langt fra at vore ældre Forfædre kaldte Italien Valland, nei det er kommet i Brug i nyere Tider; Derimod kaldte de det Roma-Rike, see Langebec Scr. Dan. T. 2. p. 28. Vel sandt at Indvaanerne af Flandern iblant kaldes Valer, hvorfor og deres Sprog endnu kaldes det Wallonske, men herover maae ingen undre sig, da det ligger imellem Valland eller Zeeland, og Gallien. I Arnæ N. 736, 4to. p. 8 nævnes Valir, Flæmingiar og Frackar, hvor jeg efter Landenes Beliggenhed slutter, at ved de første forstaaes Beboerne af Zeeland, med mindre man vilde tænke paa dem af Wales, eftersom Einglandsmenn nævnes næst foran. Eyndius i Chr. Zel. p. 153 formener at dem de Tydske kaldte Welgæ, Welgers kaldte Romerne Belgæ, og at Øen Walchern bær endnu Navn efter dem. Lemnius de Zelandia i Scriverii Batavia p. 148 fremsætter iblant andre Formodninger denne, at Walchern har Navn af Galli. Jeg tænker at den kaldes saa af det at Zeeland forhen hedte Valland, og Folket Valer. Bisskop Finnur Joensen viser i sin Islandske Kirke-Historie T. 1. p. 200. Not. c, at de Nordiske i de ældre Tider forstode gemenligen Frankerige ved Valland, men efter Aar 1400, og heldst efter 1500 Italien. Saaledes kaldes i de Islandske Annaler iblant Arnæ Mss. N. 417, 4to Italien Valland p. 9, og ere de skrevne i det 16 Sæculo, hvorimod i et gammelt Islandsk Fragment hos Langebec T. 2. p. 28 kaldes Frankerige Valland, og Tydskland Fracland, ligesom dette sidste ofte kaldes af Middelalderens Skribenter og i Diplomata Francia, Francia orientalis, heldst Sydbelen deraf; men nu er Navnet indskrænket til Frankenland, eller den Frankiske Kreds. Udi Orkneyinga Saga i Arnæ N. 325, 4to. p. 87 kaldes Frankerige Valland. I Knytlinga Saga p. 14 og 15 forstaaes ved Valland Flandern. Af Rognvald Jarls Reise i Orkneyinga Saga er det klart, at Frankerige og Normandie i Specie forstodes ved Valland i det 12 Sæculo, hvorvel Magnus Olavius i Arnæ N. 762, 4to. p. 126 efter min Udskrift har ved denne Leilighed uretteligen forklaret det ved Italien.

Dan. giort meget til, at de Nordiske Folk kunde saaledes stifte sig smaae Stater, og vare vore Fædre politiske nok til at holde sammen, naar det gialdt imod fælleds Fiender, thi det lader ikke, at hverken Franker, Saxer eller Friser have sat sig imod disse Anlæg, hvilke uden Tvil alle vare en Følge af det Had Odin havde indprentet vore Landsmænd imod Romerne, og en Følge af den Lære om Udødeligheden i Valhalla for dem, som fulde med Vaaben i Haand. Ligesom Danske, Norske, Saxer, Franker ængstede Romerne i Vester, og opæggede andre Tydske til det samme, hvoraf det Alemaniske store Forbund var en Frugt, saa angrebe ogsaa Gother fra Norden og fra Tydskland, Heruler, Langobarder, Gepider, Vandaler, Romerne med end større Fremgang i Østen, toge Dacien fra dem, ginge over Donau og foere grumt ad Stæd baade til Lands og Vands i Grækenland, Thracien og Asien, dog ikke uden imdertiden at lide store Nederlag. Forsynet lod saaledes ved Odins Sønner, ved Odins Tilbedere hævne den Uret som var Verden tilføiet, og de Lænker, som vare den paalagde af det stolte Rom maatte det nu selv bære. Odins Tilbedere skulde føres til Roms Rige for at aflegge deres vrange Lære; for at bøie deres stive Halse under Christi milde Aag, for igien at skaffe Folke Frihed, hvorvel blandet med haarde og uslebne Sæder, med megen Vankundighed og Overtroe, hvilken efterhaanden skulde efter mange Aarhundrede vel uformærkt fordrives, men derimod igien bane Vei for Vantroe, Letsindighed og Despoterie, saa det endnu seer langt ud med den forønskte Tilstand, at gandske Verden skulde blive oplyst, hvilken dog synes nødvendigen at henhøre til Guds Plan. Udi disse saa mærkelige Udtoge navngives de Svenske ligesaalidet som de Danske, men da de sidste upaatvileligen skiules under Saxer, saa skiules de første ligesaa unægteligen

fællgen under Gother. Imidlertid ere dog vel ikke nær saa mange Dan.
Folk udgangne fra de Svenske og Danske, som fra de andre,
hvorfore og disse Folk finge i Norden Leilighed til at udbrede sig
mere end andre, og at voxe dem over Hovedet. Saaledes
finder jeg, at den Svenske Konge Dag haver giort et, hvorvel Aar 270.
ulykkeligt, Tog til Reid-Gotland, i nu værende Lifland, og hans
Søn og Eftermand Agnæ et andet med stort Held til Jotland, Aar 296.
nu værende Finland, af hvilket sees hvor længe Nordiske Jøter
have boet i bemeldte Land, og hvor seent de egentlige Finner ere
komne did ind. Men nu at komme til vor Halvøe igien, saa var
Hugleik den berømmeligste af alle de Konger, som regierede der,
hvorvel hans fornemste Bedrifter skeede under Dans Søn og Ef-
mand Frode 3. Denne Prinds kaldes af mange vore gamle
Skribenter Angul, fordi han regierede over Anglerne, og vil jeg
herefter betiene mig af det Navn. Imidlertid finder man og i se-
nere Tider Personer af det Navn Angul, som venteligen ere blev-
ne opkaldte efter ham (a). Han er og bleven bekiendt under Navn
af den Saxiske Odin, kaldet saa, deels for sine store Krigs-Be-
drifter, deels fordi han stammede fra Odin, deels ved det han fuld-
kommen indførte den sidste eller tredie Odins Dyrkelse iblant Saxer
og Angler, og dels maaskee fordi han enten selv, eller og Efterti-
den ansaae ham for den sande Odin, i Følge den Lære om Siele-
vandringen. Den Saxiske kaldes han, fordi han nøie foreene-
de ved Forbund og Religion de trende Folk, Saxer, Ang-
ler og Jyder, og fordi de blede, fornemmeligen i senere Tider, da de
vandrede sammen til Britannien, kaldte i Almindelighed Saxer,
ved det Saxerne vare de mægtigste Folk iblant dem. Og denne nøie
Foreening mellem Saxer, og Folk der vare Nordiske, nemlig Jyder-

 ne,

(a) See min T. 7. p. 864.

Dan. ne, haver foraarsaget, at nogle Middel-Alderens Skribenter have udgivet Sagerne for Nordiske. Saa længe Dan levede, yppede Angul intet, men han bestyrkede sig alene ved Svogerskab, og ægtede en Dotter af Vegtam, Saxisk Konge i Wagrien; hvilken Prindsesse nogle kalde Angela, venteligen fordi hun var gift med Angul. Paa de Tider giorde Hadding, Søn af Hogni, Konge i Haddingdalen i Norge og i Barwith Syssel i det Slesvigske, og Sønneson af ovenmældte Hadding, sig bekiendt, baade imedens hans Fader levede, og efter hans Død som Konge, hvilket Navn han var den første i Jylland der tiltog sig. Efter de Tiders Sædvane drog han til Austurveg (a), for at erhverve Ære og Bytte. Den bekiendte Helt Helge Haddinga Skate, det er de Haddingers Kiæmpe, Søn af den Norske Kong Hiorvard, fulgte med ham, om hvilken Helge haves en fortreflig Sang i den utrykte eller saa kaldte Sæmundi, Edda. Dog har Helge uden Tvil først betrædt Skuepladsen i næste Seculo, og mere fulgt de Norske Konger Hadding 5 og 6, Søn og Sønneson af denne Hadding, som iblant de Haddingdalske Konger, er den 4 i Tallet. Udi Austurveg bekrigede Hadding ved Duna-Floden Handuvan, Konge af Reid-Gotland, som havde der en meget befæstet Stad, hvis Mure vare saa høie, at Hadding derover ei kunde indtage den. For dog at erobre den, lod han fange mange Fugle, bandt Svamper under deres Vinger, og satte Ild paa dem. Da skeede det, Det

(a) Ved Austurveg, som og undertiden kaldes Austur Rike, forstaaes al Søe-Kysten fra Veixelen af øster og nord paa lige til den Finske Bugt, og ved Eistland derimod det nu værende Estland. See min 7 Tome p. 769. Navnet forekommer jævnlig hos Snorro, saa og i Fundinn Noregs p. 2. 10, Herrauds S. p. 11, Samson Fagres S. p. 20, Illuge Grydar Fostres S. p. 14, Halfdan Eistensons S. i Arnæ N. 340, 410. p. 455, og hos mange flere.

da Fuglene søgte deres Reder, at de satte Ild paa Byen. Nu forlode Indvaanerne Mure og Porte for at dæmpe Ilden, og let blev det da for Hadding at indtage Staden, som han dog ei handlede ilde med, men lod løse sig med saa meget Guld (a), som han, nemlig Hadding, selv veiede; Og denne Krigs-List blev siden i det 9 Sæculo efterfulgt af den Danske Hasting; og i det 11 af den Norske Kong Harald Haardraade. Ovenmeldte Stad skulde jeg efter Beliggenhedens næsten troe at være det nye Asgard; og rimeligt synes det ogsaa at være, at Lettiske, Finske og Vendiske Folke-Slægter, begyndte da at indskrænke og angribe det Reid-Gothiske Rige, eftersom Gotherne vare i Hobetal derfra udvandrede, og at vore Fædre da have villet komme deres Landsmænd Gotherne til Hielp, og vel ogsaa ved den Leilighed fiske i rørt Vand. Noget efter dette kom Hadding i Krig med den Vest-Gothiske Konge Asmund, der vilde hævne sin Faders Svibdagers Død, og strax fik Aarsag til at hævne en anden nok saa kiær Vens Død, thi hans Søn Henric faldt i Striden. Asmund blev herover saa forbittred, at han kastede Skioldet bag paa sin Ryg, hug med begge Hænder, og lig en Rasende, rusede frem, og nedlagde mange. I saadan nød paakaldte Hadding sin Farfaders Fosterfader Vagnoft, som tilligemed var en Iotisk Guddom. Han skal og have lader sig see med sit krumme Sværd, hvilke Slags Sværde troedes af vore Forfædre altid at føre en Art Troldom med sig. Asmund skal derfore og have klaget over Uret, som

(a) Underligt er det, at vore gamle Skribenter Saxo, Snorro, i Hervarar Saga, og i alle de Sögur Biörner har trykt, forekommer arbeidet og uarbeidet Guld saa ofte, og Sølv derimod sielden, ligesom man og i Grav-Høie og ellers i Jorden finder ofte Ting af Guld, men sielden af Sølv.

Dan. Aar 280. som skeede ham ved slig Hexerie, og ved fortryllede Vers. Men i det han saa klagede, giennemborede Hadding ham med et Kaste-Spyd, som var bundet til en Rem. Dog den døende Asmund havde endnu Kræfter til at saare Hadding i Foden saaledes, at han sin Livstid derover maatte halte. Hans efterladte Dronning Gunhild vilde ei overleve ham, og stak sig derfore selv ihiel. Fælles Venner lode dem herligen brænde, og nedsætte i en Hoi hos hinanden. Saaledes giorde Gunhild frivillig af Kiærlighed til sin afdøde Mand, af Attraae efter Ære og et stort Navn, det Lov og Skik twinge Hustruerne til i Indien. Asmunds Søn og Efterfølger Uffo saae sig ikke i Stand til at imodstaae Haddings seierrige Vaaben, derfore faldt han paa et snildt Raad, og forflyttede Krigen til Jylland, til Haddings Rige, hvorved Hadding blev nød til at forlade Vest-Gotland, og haste hiem for at forsvare sit eget Land. Ved sin Ankomst fandt han Skatkammeret bestiaalet, hvorover han lod Skatmesteren Glumer ophænge, og tilligemed bekiendtgiøre, at hvo der af Tyvene bar det Stiaalne igien, skulde faae Glumers Betiening. En af dem var saa trøsk̃yldig, at han giorde det, og blev derfore af Hadding æret og belønnet. Da de andre Tyve mærkede det, bare de alt det Stiaalne tilbage. I Forstningen begavede og Hadding dem, for at holde sit Ord, med Ære og Belønning, men siden lod han dem aflive, og viste derved, hvor lidet man bør fæste Troe til en forsonet Fiende, og en fortørnet Konge. Vinteren hengik i adskillige Krigs Tilberedelser, men om Foraaret drog Hadding igien til Vest-Gotland, og blev ved at krige der i samfælde fire Aar, hvorved hans Krigshær kom i saa stor Nød, at den, efter at have fortæret al Fætalien, saae sig twungen til at æde Svamper i Skoven, tilsidst at slagte sine egne Heste, og endeligen selvdøde Hunde.

Helvde: Ja Hungeren blev saa svar, at man ei engang holdt sig fra Menneskekiød. Udi saadan Nød komme de Danske i slig Fortvilelse, at de besluttede at vove en Hoved-Træfning, tvertimod en klog Mands Raad, som ved et Vers formanede dem til at forlade Gotland. De holdte Slaget Dagen efter, og tabte det, lidende et stort Nederlag. Nu vilde Gotherne igien angribe dem. En viis Gothisk Mand brugte ligeledes hos dem forgiæves sin Veltalenhed, som han efter de Tiders Viis fremførte i Vers. De giorde Angrebet næsten efter foreommeldte Slag, og sloge de Danske af Marken. Tvende gamle skallede Mænd, hæsligere end Mennesker pleie at være, viste sig da. Den ene holdt paa de Danskes Side, den anden paa Gothernes. Uden Tvil maae disse have været Guder, thi i Folkenes Begyndelse og Børndom kunde intet skee uden Gudernes synlige Nærværelse og Hielp, og den hele Historie var da et bestandigt Episk Digt. Den overvundne Hadding flyede til Helsingeland (a), hvor alting gik ham imod, thi den Ulykkelige har mange Fiender, hans eget Mod svækkes, og ingen vil give ham Raad. Ved Storm mistede han der sin Flode, og da han kom til Land, vilde ingen huse ham. Poeterne have udtrykket dette saaledes, at han, ved Leilighed af at bade sig, ihielslog et meget stort Havdyr, og lod det trekke ind i sin Leir; Men da mødte en Qvinde ham, og foresang ham et Vers af dette Indhold: „Sætter du Fod paa Jord, „eller spænder Seil ud paa Hav, vrede Guder skulle allevegne møde dig; Og i den gandske Verden skal Mannen stride „mod

(a) Adamus Bremensis hos Lindenbrog p. 61 er den ældste Skribent, som nævner Helsingaland. Om Tiden og Anledningen af Landets første Beboelse handler Schønning N. H. T. 1. p. 190.

Dan. „ mod dine Foretagender. Paa Land skal du falde, paa Sø
„ omtumles, Storm skal være din stedsevarende Ledsager. Hvirvl
„ stedse forfølge dine Seil, Huus falde over dig, dit Qvæg om-
„ komme af Kulde. Alting sørge ved din Ankomst. Alting skye
„ dig som Gift, og som Pest. Saaledes skal Himlens Straf
„ forfølge dig, thi du haver under fremmed Skabning dræbt en
„ Gud; Derfore skal Norden og Sønden tude imod dig, Ve-
„ ster og Øster kæppes om at fordærve dig, indtil du forsoner
„ Gudernes Vrede, og afvender din velfortiente Straf." Saa
truende sang denne Spaaeqvinde. Modgang giør kleinmodig,
og overtroisk, og naar intet synligt vil hielpe, flyer man til det
usynlige. Hadding giorde nu og saaledes. Freyr var Gud for
Veiret, til ham anrettede han derfore et Offer af sort Qvæg;
og blev det siden en Skik aarligen at giøre saadant Offer. Det
lader, at Hadding haver derpaa begivet sig til Haddingdalen og
Thelemarken i Norge, venteligen for at tage dette Rige paa Besid-
Aar 290. delse, hvoraf jeg slutter at hans Fader Hogne har da været død.
Hadding 2, Konge i Barwith Syssel, og i Haddingdalen og Thelemarken. I Nærværelsen af disse tvende, boede Hakon, Konge paa Rithersen
i Romerige. En Jette var bleven forlover med hans Datter
Ragnild. Dette kunde Hadding ikke lide. Den Uret, som vi-
derføres en ung Pige, en Prindsesse, vederfaer ham selv efter
Tankemaaden af de Tiders Helte. Derover drager han did, og dræ-
ber Jetten i Tvekamp, men ikke uden mange Saar, som Prindses-
sen selv lægede, uvidende om hans Herkomst. Intet var almin-
deligere paa de Tider, end at Fruentimmer forrettede alle Ting af
Betydenhed, naar de ei anginge Krigssager, hvormed de dog un-
dertiden ogsaa befattede sig. Saaledes vare de Præstinder, La-
gerske, Spaaqvinder. Ragnild, som ei kunde faae at vide hvo
hendes Befrier var, og dog vilde gierne kiende ham igien, lagde

til den Ende en Ring ind udi et Saar, som han havde paa sit Ben. Noget efter skeede det, at Kongen hendes Fader gav hende Lov til, selv at vælge en Mand; til den Ende blev et Giestebud anrettet, og alle unge Folk af Stand indbudne. Ragnild gik da om og saae efter sin Ring, thi hun vilde ingen have uden den, der havde befriet hende fra den fæle Jette. Hun fandt Ringen, favnede Hadding, og skiænkede sig selv til sin Befrier. Vore Gamle have giort Hadding i alle Ting til en forunderlig Mand, men nu fortælles det allerforunderligste om ham, at han nemlig levende er nedstegen til de Dødes Boliger, til Valhalla, ligesom fordum den Ægyptiske Konge Rampsinitus, om hvilken den ærlige Herodotus, paa de Ægyptiske Præsters Tro og Love, fortæller noget ligedanne. Jeg kan tænke at Hadding har været nysgiærig, og frittet meget om Valhalla, og om Siælenes Tilstand. De Irske Munke viste ogsaa de Nysgiærige i St. Patriks Hule Siælenes Tilstand i Skærsild; Hvorom alting er, saa skal Hadding have seet ei enkelte Personer, men hele Krigshære figte sammen. Og dette skal have hendet ham hos hans Brud i Norge. Med hende seilede han hiem til Danmark, og havde den Lykke underveis ved sine gode Skibe at undgaae Søerøvere, som satte efter ham. Den Gothiske Uffo glemte imedens ikke sit Had, men lod bekiendtgiøre, at den som giorde Løfte at dræbe Hadding, skulde have hans deilige Dotter til ægte. En vis fornem Biarner (a), ved Navn Thu-

Dan.

(a) Torfæus H. Norv. T. 1. p. 163. 164 og 166 beviser meget got, at de Nordiskes Gandvig er den hvide Søe, og at Biarmeland haver ligget noget længre bort end Indløbet til denne Søe, naar man kommer fra Norge og Finmarken, omtrent ved Dvina-Floden. Nu omstunder boe Biarmer noget inde i Landet, og kaldes Permier. Chalcocondylas i Corp. Byz. T. 16. l. 3. p. 55 vidner, at de hvide Sarmater ɔ: Russer,

Dan. Thuning giorde da dette Løfte, og samlede en Hær af Biarmer sammen. Da Hadding fik saadant at vide, besluttede han at forekomme ham, og seilede derfore til Biarmeland langs de Norske Kyster. Her skal Odin selv i Skikkelse af en gammel Mand have lært ham den Slagt Orden, som vore Fædre kaldte at Svin Fylke, fordi den gik spids til som en Svine-Tryne, eller en Kile. To Mænd bleve satte først, derpaa fire, og siden bestandig dobbelt.

Til-

ɔ: Russer, boede langt nord, og oven for dem Permier, som talte deres Sprog, og vare et meget gammelt Folk, der nærede sig af Jagt, og hans drev sin meste Tid dermed. Af Alfs S. p. 6 sees, at Biarmer heve boet ved Dwinæ Udløb, at en Norsk Konge har i det 6 Sæculo brækket deres Grav-Høye op, og udtaget mange Penge af dem, i Henseende til hvilket sidste eftersees Strahlenberg p. 103—105. 182. 284. 337. Videre om Biarmelands Beliggenhed efterse Torfæi Grönlandia p. 23. Merkeligt er det, at Biarmerne havde deres egen Konge, see Strahlenberg l. c. Müllers Rußische Sammlung T. 1. p. 228. De vare rige, see Herrauds S. c. 7. p. 24 &c. Verelii Noter derved p. 71. Flere vigtige Efterretninger om Biarmer, deres forrige Magt og Rigdom, samt hvorledes de i 15 Sæculo bleve undertvungne af Russerne, forekommer hos Herberstein i Comment. rer. Muscov. p. 85. 164, i verändertes Rußland. Th. 1. p. 187. 200. Th. 2. p. 181. Voyages au Nord T. 8. p. 393. 394. Novo orbe reg. p. 481, 488, 489, 492. Müllers Rußische Samml. T. 3. p. 339, 347, T. 6. p. 161 — 163, 180. T. 8. p. 37. Sturlangs S. p. 46, 49, 55, 62. Others Reise p. 6, 8 bag Are Frode, og i Langebecs Scr. Dan. T. 2, p. 109, 110, Not. i, l, hvor det er klart, at Biarmer og Finner have havt een Herkomst. Desuden tales ofte om dem hos Snorro, og Saxo. I Fortalen p. 4 nævner Saxo Ganvic. Schöning i sin Nordiske Geographie p. 67 viser, at det hvide Hav forstaaes derved, hvilket og bekræftes ved Illuge Grydar Fostres S. p. 7, 8 og 18. Det samme er og allerede bleven tilstaaet af Verelius i hans Lexico p. 135 i det Ord Jotunheimar. Bureus i Descr. Sueciæ p. 42 og Pontanus i Historia Daniæ p. 703 formene uden Tvil med Rette, at Biarmeland har Navn af det Finske Värama, som betyder et biergigt Land. Scheffer giør i Lapponia p. 49 Grandvik urigtigen til Sinum Botnicum.

Tilsidst Steen-Slynge- og Bue-Skyttere satte, saa og et Slags Blide (a), af den Art at ti Pile kunde paa eengang af den udskydes, og ved saadan Slagt-Orden vandt Hadding, endskiønt Biarmerne grebe til deres sædvanlige Kunster med at opvække Storm og Hagel ved deres Vers; hvilket Uveir Odin dog skal ved et andet Uveir, og andre Skyer have fordrevet. Saaledes maatte alle Folk af Finsk Slægt i de Tider beskyldes for Trolddom, og bestyrkedes denne Tanke derved, at der virkelig undertiden faldt Uveir ind, som nok ogsaa her er skeet. Ved Afskeden skal Odin have givet Hadding denne Lære, at han snarere skulle søge Krig langt fra end nær ved, en Regel som vel den sande Statsklogskab indgav Hadding, thi det var ei got at binde an med Naboen den mægtige Dan Mykillati, og er dette bleven anseet for saadan Viisdom, at ingen mindre end Odin selv kunde have indgivet Hadding det. Da Uffo hørte at Hadding var med Seier kommet tilbage, besluttede han at forraske ham med List. Til den Ende indbød han ham til Upsal, hvor Kongerne for Religionens og andre Sagers Skyld ofte forsamledes. Der gav han ham og Følge et Giestebud, men naar nogen Dansk vilde gaae ud af Salen, stod en uden for, og hug hans Hoved af. Hadding mærkede dette, og undflyede om Natten, men mistede sit Følge. Derpaa samlede han en Krigshær sammen, angreb og ihieslog Uffo, men lod ham hæderligen begrave, og indsatte hans Broder Hunding til Konge i hans Stæd, for derved at stifte Fred og Ven-

Dan.

(a) Det Navn Blide for en Machine, at skyde Steene ud af, forekommer i Annales de Dunstaple, som ere paa Latin, p. 390 ved Aar 1266. Det Tydske have og brugt det Ord Blide, see Schannat Samml. in 4to p. 109, og Leibnitzii Script. T. 3. p. 76. Romerne kaldte dem Balistæ. Videre om Blider see i Speculum regale p. 409.

Dan. Aar 280. Egdi, Konge i Warwith Syssel. Aar 290. Hother, Konge i Ellæm Syssel. Skiold, Konge i Abo Syssel.

Venskab imellem begge Folk. De øvrige af Haddings Bedrifter ere skeede under Frode 3, og bør der fortælles. Med de andre smaae Konger i Jylland skeede og under Dan Regente Skifte. Den Norske Skyle Konge i Warwith Syssel døde, og giorde Plads for sin Søn Egdi. Ligeledes døde Hodbrod Konge i Øst-Gotland og Ellæm Syssel, og efterlod det første til sin Søn Adils, og det andet til sin Søn Hother. Det lader og at Skiold, en Søn af Skelver Konge paa Vors udi Norge, og Sønnesøn af Halfdan den Gamle, har havt paa denne Tid et Rige i Danmark udi Abo Syssel i Jylland, thi der ligger i Kalløe Amt, i Synder Hald Herred, Kold Sogn, imellem de tvende Bondebyer Kold og Nimtoft en Skiold og hans Kone Hiele begravne i tvende store Høie (68).

XI. Frode 3, den fredsommelige. Humble, Konge i Middel-Syssel udi Sieland.

Frode 3, som siden fik Tilnavn af den fredsommelige, hvilket Islænderne kalde Fridsami, var ikkun syv Aar gammel, da hans Fader døde, hvorover hans Halvbroder Humble, Konge i Middel-Syssel i Sieland antog Rigs-Styrelsen som Formynder, og blev han da paa samme Maade valgt og hyldet, som hans Fader Dan, og fik Konge-Navn. Men hermed vare Jyderne ikke fornøiede, mange af dem sloge sig til Angul, som nu aabenbare tragtede efter det Danske Rige. Dog Hother, Konge i Ellæm Syssel satte sig imod ham, og blev enten Frode troe eller og tænkte selv at fiske i rørt Vand. Skaaningerne derimod

(68) T. 2. p. 224. 277. 278. T. 3. p. 112—115. 173. T. 7. p. 76. 123—130. 135. 139. 424. 41. 205—214. 324. 606. Tavle 82. 83. 85. Snorro i Ynglinga S. c. 21. 22. Saxo l. 1. p. 12—17. Stephanii Noter p. 52. Notitia imperii Fol. 95. a. F. 114. b. F. 126. b. F. 161. F. 174. b. F. 175. b.

maa adlydede enten Frode selv, eller og ansaae de Humble for deres Konge, siden han var fød imedens Dan endnu alene var Konge i Skaane. Bemeldte Hother Hothbrods Søn var bleven efter Foranstaltning af hans Fader Hothbrod opfød hos Gevar eller Jofur, Søn af Dag, I. Konge i Ringerige, som og selv besad et lidet Rige, uden Tvil i den Egn. Og da Hothbrod skal have været gift med en Norsk Prindsesse ved Navn Gyrithe, saa haver vel og dette givet Anledning til Hothers Norske Opdragelse. Hos ham giorde Hother stor Fremgang i Legems Styrke og Førlighed, i Svømmekunsten, i at skyde med Bue, at brydes, og i alle Slags Legems Øvelser, som udfordrede Hurtighed. Han kunde spille bedre end nogen paa Harpe, paa Lire, Mund-Harpe, og Hakkebret, samt al Slags Strengeleg (a), saa at han derved Frode 3.

(a) Om Harpe tales i Herrauds og Bosa S. c. 10. p. 46. Worm i Mon. Dan. p. 48 beretter, at i Mandalen, tæt ved Hølløsen, ere blevne fundne tvende Urner, den ene fuld af Aske, og Been, og i den anden en Mund-Harpe af forgyldt Kobber, og meget glindsende. Snorro i Ynglinga S. c. 25 taler om dem, der spilte paa Harper, Giger, og Fidler; og i Oluf Helges S. c. 96, hvorledes den Svenske Konge Oluf, Skaut-Konung lod over Tafel spille for sig paa Harper, Giger, og Sang-Spillewerk, (hvorved jeg forstaaer et Slags Orgel). I Volsunga S. c. 46 fortælles, hvorledes Gunnar spilte, da han skulde døe, særdeles konstigen paa Harpe, og C. 52 om en Harpe saa stor, at et Barn af tre Aar kunde skiules i den. Om Nornagest siges i hans Saga C. 3 og 6, at han spilte vel paa Harpe, og iblant andre derpaa Gunnars Slag, og Gudruns gamle Greb, hvilket viser at denne Skribent har anseet disse Stykker for ældre end Oluf Tryggvasön. Hialmar taler i Hervarar S. c. 5. p. 71 om Jomfruers smukke Sang. I samme Saga c. 19 tales om en Ludur-Svend, det er at sige en, der især var beskikket til at blæse paa Luder. I Viglunder Saga c. 3 tales om en Harpe af en prægtig Lyd, som Harald Harfager spilte paa, og som havde Strænger om hinanden af Sølv og af Guld. Om en Luder Heimdal alerede skal have eyet, tales i Edda Dæme Saga 25, og om en Harpe i Voluspa Strophe 40.

Frode 3. derved kunde boie Menneskernes Sind til Glæde, Bedrøvelse og Medynk, ligesom han vilde. Ved saadanne Egenskaber blev Nanna Jofurs Datter gandske indtaget af ham, endskiønt han ikke var smuk. Men da skede det at Balder (a), Anguls Søn, fik ved en Hændelse Nanna nogen at see, da hun badede sig, og blev saa henrykt i hendes overmaade Skiønhed, at han aldrig kunde aflegge sin Kierlighed, og blev dette siden en af de fornemste Aarsager hvorfore Hother satte sig imod Angul, og da han i denne mærkelige Strid fik Overhaand for en Tid, og ihielslog Balder, og denne, samt hans Fader Angul, eller den Saxiske Odin blive siden forvexlede med de gamle Guder Odin og Balder, saa er det intet Under, at vore Fædre have fortaalt saa forunderlige Ting om Hother, som vi nu strax skulle faae at høre, for derved at giøre det begribeligt, hvorledes et Menneske kunde overvinde Guderne. Saaledes berettes, at Hother har, forvildet ved Taage paa Jagt, truffet Valkyrierne i Skoven, hvilke vare Krigens Gudinder, og raadde ham fra at bekrige Balder, saasom han var en Halvgud. Imidlertid foræreде de ham en Kiortel som intet Vaaben kunde bide paa. Venteligen haver Hother brugt et Pantser, som ved sine mange ganges Spening var meget fast. Og derpaa skulle de være forsvundne. Dette fortaalte Hother til Jofur strax ved sin Hiemkomst, og begiærte Nanna til ægte. Men Jofur svarede, at han ei turde legge sig ud med Balder, siden han først havde begiært hende, da han desuden var ustaaelig. Imidlertid raadde han ham til, at drage til Finmarken til Mimer, som alene besad det Sværd, der kunde dræbe Balder. Desuden eiede han

(a) Af saadant Navn forekommer en Orkenøisk Regent ved Aar 640. Hvoraf sees, hvor længe dette Navn er vedblevet at være i Brug. See min T. 7. p. 664.

sad han et fortryllet Armbaand, som forøgede Eierens Midler. Men Veien did var kaald, lang og besværlig, og kunde ei skee uden i Slæde med Rensdyr for. Hocher drog afsted, stilte sit Telt som han slog op, saa at Mimer fik det ei at see, gik om Dagen paa Jagt, og passede om Natten paa beqvem Leilighed at forraske Mimer, hvilket og lykkedes, saa at han overfaldt og bandt ham, og aftvang ham baade Sværd og Armbaand. Kort efter dette begyndte Krigen mellem Angul paa den ene Side, og Frode med hans Venner paa den anden. Angul, som forudsaae at denne Krig vilde blive langvarig og besværlig, havde givet sin Dotter til den Saxiske Kong Gelder, der uden Tvil regierede et Sted i Wagrien, og fik han ham herved til Bunds-Forvandte. Sin Svigerfader Vegram havde han alerede før, og lader det at alle Saxer Norden for Elven have i det mindste holdt med ham, om endog ei nogle Sønden for den. Bemældte Prindsesse kaldes af nogle Engela, hvilket vel ei vil sige andet end Anguls Dotter. Forvirringen blev nu overmaade stor i det Danske Rige, og forøgedes derved, at Lother, Humbles Broder tragtede efter Magten og Riget, ved at støde sin Broder Humble derfra, hvilken ikkun var lidet beqvem dertil. Lother fik et stort Anhang, bekrigede og fangede sin Broder, som han derpaa nødde til at staae fra Regimentet. Maaskee Humbleøre, Humblebæk i Sieland have Navn af denne Herre, saa og den Landsbye Humble paa Langeland, hvor han efter Sagn skal ligge i en Høi begraven, og i hvilken er for omtrent nogle og fyrgetive Aar siden fundet et Beenrad af en ugemeen Størrelse (a). Og synes det ikke urime-

Frode 3.

Gelder, Konge i Wagrien.

Aar 302.

Lother, Konge i Middel Syssel.

 ligt,

(a) Bemældte Humble Øre skal være en Skov ei langt østen for Sorøe, hvorudi der, paa en Høi omgivet med en Grav, skal endnu 1591 have været at see Levninger af et Slot Humble der bygde.

Frode 3. ligt, at han haver begivet sig til denne Øe efter sin Afsættelse, fra at leve frie for al Uroe og Tummel. Men dog vilde man ei lade ham være med Fred, thi Angul, hvis Dotter han skal have ægtet, og hvilket uden Tvil har været en Hoved-Aarsag, hvorfore man ei vilde lade ham være Formynder for Frode, denne An-
Aar 307. gul nemlig, samlede en stor Hær sammen af Jyder, Angler, Saxer og maaskee Friser, under Paaskud at ville hielpe Humble, som paa nye var bleven grueligen forurettet af sin Broder Lother, der havde ladet dræbe hans Søn Dan. Lother havde da Krig med de Svenske, men kom hastig tilbage, giorde Fred med dem,
Aar 308. og gik Angul i Møde. Ved en Flod kom det til et stort Slag, hvorudi Humble satte Livet til, og som der siges blev dræbt af Lother selv, og Lother derimod blev fanget og omkommet. Derpaa blev Fred sluttet paa Vilkaar, at Frode skulde regiere, og opfødes i Jylland under Anguls Opsigt. Lothers Dronning skal have hedet Ulvild. Det var ellers intet under, at hans Endeligt blev saa slet, thi han skal have regieret tyrannisk, og dræbt mange af de Fornemme, holdende dem for sine Fiender. Men det gik ham, som det altid pleier at gaae, at naar en legger sig ud med Mængden, saa sees det tydeligen at een formaaer ei noget imod mange. Humble havde efterladt sig en Søn, ved Navn Böge; han fik og et Regimente, venteligen i Middel-Syssel, og fik han det ve[d] Anguls Hielp, hvis Dotter-Søn han var, men han skal sir[en]
Aar 313. være bleven dræbt af Frode. Angul som havde mange Forretn[in]ger, satte egentligen sin Søn Balder til Regent og Formynde[r] i Sieland, og skal han neden for Leire ret ved nu værende Roskild, have indført Offer til Guderne paa nogen anden Maade, end hidindtil brugelig havde været, en Maade som han maaskee har optaget efter Angler og Saxer. Udi saa forvirrede Tider er

det

det intet Under, at den Hordelandske Konge fra Norge Eric den Frækne, det er den hurtige og modige, som efter sin Fader Skiold regierede tilligemed over Abo Syssel i Jylland, har grebet om sig, og især giort sig navnkundig, ved at antage Formynderskabet for Frode, og ham maae det fornemmeligen tilskrives, at Frode ei mistede gandske sit Rige. Men herom at handle vil jeg opsætte til bedre frem, og begive mig igien til Angul og Hother. Efterat denne sidste havde erhvervet det meget skionne Bytte hos Mimer, besluttede den Saxiske Gelder, som let indsaae hvor farlig Hothers tilvoxende Magt vilde blive for Angul, at angribe ham. Josur, som havde faaet Underretning herom, advarede Hother, og lærte ham, at han i Slaget skulde ikkun afbøde Gelders Skud med sine Skiolde, og naar han havde forskudt sig, da først begynde at skyde, og kaste Hager paa Skibene, til at fordærve dem, saavelsom Skiolde og Hielme. Gelder havde et udvalgt ungt Mandskab med sig. Hother fulgte Josurs Raad, og lod sine Folk tæt bedække sig med Skioldene. De fiendtlige Pile og Spyde fulde derfore enten i Vandet, eller bleve siddende i Skioldene og Skibene, og faae saarede nogen. Saasnart derfore Hother mærkede, at Fienden havde forskudt sig, lod han sine Folk skyde og angribe af al Magt, hvorved Gelder blev nød til at fæste et lyserødt Skiold oppe i Toppen af Masten (a), til et Freds-Tegn at han vilde overgive sig. Hother tog venligen imod ham, og indgik Fred og Forbund med ham. Dog Hother viste sig ei alene stor Frode 3.

 i Krig

(a) Snorro i Magni Barfods Saga c. 8. p. 209 efter Peringskiolds Udgave siger, at Freds-Skioldet var hvidt. I Friþiof Fræknes Saga p. 43; Halfdan Eistenssons S. p. 6. 51, og Gautreks og Hrolfs S. p. 129. 222 tales og om Freds-Skiolde, dog uden at nævne deres Farve. Saadanne Skiolde brugtes og til Lands.

Frode 3. i Krig, han viiste sig og stor i fredelige Kunster, og brugte dertil især sin Veltalenhed. Anledningen hertil var denne: Helge, Konge i det Norske Helgeland, friede ved Gesandter til Thora, Dotter af Cuso, Finnernes og Biarmernes Konge. Han friede ved Gesandter, saasom han efter de Tiders Sædvane turde ei selv frie, fordi han ingen Gaver havde til at tale. Cuso svarede, at den ei var hans Dotters Haand værdig, som ikke driftede sig til selv at frie, men maatte dertil bruge andre. I saadan Nød tog Helge sin Tilflugt til Hother, og bad ham komme sig til Hielp med sin Veltalenhed. Hother lod sig overtale, og drog med en vel udrustet Flode til Norge, for med Magt at udrette det, som maaskee ei kunde skee ved Ord. Ved sin Veltalenhed bragte han det og endelig saa vidt hos Cuso, at han overlod hele Sagen til sin Dotter, som, henrevet af Hothers Veltalenhed, lovede at ægte Helge. Imedens Hother var reist saa langt bort at frie for andre, havde han nær mistet det han høist elskede, thi Balder drog med en Krigshær ind i Jofurs Lande, for at frie til Nanna. Jofur vælte de Sagen fra sig, og overlod den til hende, men hun blev bestandig ved at afslaae Balder, ei agtende alle hans søde Ord, og sigende, at hun var for ringe til at opnaae saa høit et Giftermaal, der var alt for stor Forskiel imellem Guder og Mennesker, og Guderne pleiede desuden ofte og uformodentligen at ophæve de ulige af dem sluttede Ægteskaber. Uden Tvil har hun og Fader fulgt den Jotiske Lære, allerheldst de stammede fra Joterne. Hother har vel og fulgt den, og derfor tildels faaet Fortrin. Saaledes har Religions Adskillighed medført fra de ældste Tider Had, Foragt og Forfølgelse. De som ikke troede Sielevandringen, kunde ei heller andet end synes meget underligt derom, at levende Mennesker udgave sig for Guder. Saasnart Hother fik Efter-

retning

retning om Balders Foretagende, reiste han i Følge af sin Ven Helge did med en anseelig Flode. Den Saxiske Konge Gelder var nu og paa hans Side. Derimod havde Balder sin egen Fader Angul, og sin Broder Thor med sig. I denne haarde Strid havde Hother god Nytte af sit ovenmeldte Pantser, og erholdt endelig tilsidst Seier, efterat han havde jaget Thor (a) paa Flugt. De fleste af Balders Skibe bleve enten ved Jernhager fordærvede, eller nedsiunkne, og satte Hother efter dem med al Magt; Balder selv undgik ved Flugten. Stædet, hvor Søeslaget havde staaet, blev siden til en Erindring kaldet Balders Havn. Den Saxiske Gelder satte Livet til i dette Slag, og lod Hother oprette et stort Baal af Skibe, hvorpaa han tilligemed sine Roerskarle blev brændt. Derefter lod han opkaste en anseelig Høi over Gelder, og besørgede ham i andre Maader en statelig Ligfærd. Nu syntes det ham og, at det var ei længre Tid at opsætte Brylluppet med sin elskte Nanna, thi derved alene kunde Balders Haab blive gandske nedslaget. Efter alt dette gav han anseelige Foræringer til Helge og Thora, og drog med sin unge Dronning til Ost-Gotland, hvor det lader at han selv har, ligesaavel som hans Broder Adils, besiddet et Rige. Men kort efter bleve alle Hothers Seiervindinger ham til ingen Nytte, thi de Danske og især Sielandsfarerne havde en overmaade stor Kiærlighed til Balder, baade for hans egen Godheds Skyld, saa og fordi han stammede fra deres gamle Konger, og derfore bliver han og af nogle vore gamle Skribenter kaldet Konge i Sieland. Indvaanerne af denne Øe fulde derfore i Hobetal til ham, og lader det at han, og Faderen Angul Frode 3.

(a) Det er uden Tvil denne Thor, som skal have i Østerlandene fægtet imod Svarans Sønner, og paa Lessøe have ihielslaget nogle Jettinder. T. 3. p. 157. 158.

Frode 3. gul have da og erobret Fyen. Imidlertid blev dog Hother ogsaa af en Deel taget til Konge, saa det synes ligesom Frode er kommet reent i Forglemmelse. Hother lod derpaa fra Ost-Gotland føre Skatten til Danmark, venteligen for derved at smigre for de Danske og at skaffe sig et des større Anhang. Nu samlede baade Hother og Balder alle deres Kræfter sammen, og holdte et stort Slag, hvorudi Hother blev gandske overvundet, saa han maatte romme Riget, og flygte til Jofur, og herved syntes det Jotiske Partie i Danmark at være gandske dæmpet, og det Gothiske alene at have Overhaand. Og for end mere at bestyrke det, bleve Underværker foregivne, nemlig at en Kilde var opvældet, da Balders Hær var meget tørstig. Dette er vist, at en Bondebye tæt ved Roskild kaldes endnu Baldersbrønd, uden Tvil efter Balder. Saaledes seirede vel Balder, men han var derfor dog ikke lykkelig. Nannæ skiønne Skabning svævede allevegne for hans Oine; han havde ingen Roe hverken Nat eller Dag, og han blev derover saa svag, at han maatte lade sig føre i en Bærestol, eller og i en Vogn med tvende Heste for. Seiren agtede han for intet, naar han ei kunde nyde Nanna. Denne Balders slette Tilstand, saa og Adils Død, der indfaldt paa samme Tid, og hvorved Hother fik hans Rige i Ost-Gotland, opmuntrede Hother til paany at giøre et Forsøg. Med en mægtig Flode landede han i Isefiord, og fik der mange paa sin Side, af hvilke han blev valgt og hyldet til Konge. Men Balder indfandt sig og strax med sin Flode, og fik Almuen atter omvendt, allerhældst Hother var draget til Ost-Gotland for at tage det nye Rige i Besiddelse. Dersfra kom han vel med sin Hær tilbage, men havde det Uhæld at tabe Slaget, hvorpaa han flyede til sit Jydske Rige, og opholdt sig der i den Bye, som han havde kaldet efter sit Navn Hother,

ther, og hvilken nu er den Landsbye Hoyer i Amtet Tondern, hvor og maaskee Hötherslyng er blevet kaldet efter ham. Her forblev han Vinteren, og drog derpaa alene til Ost-Gotland, for at være desmere ukiendt. Der kaldte han de Fornemme til sig, beklagede sin haarde Skiæbne, og sagde at han var kiæd af Verden og af Livet, hvorpaa han begav sig til eenlige og ubeboede Stæder, og overlod sig gandske til sin Græmmelse. Saaledes kunde en ung Pige, ved nogle Skiønheds Træk og Farver, giøre Livet bittert for tvende Helte, og bevise derved den gamle Sandhed, at Skiønhed som oftest vinder Seier over Fornuften. Imidlertid glemte dog Hother ei gandske at han var Regent, men skiftede undertiden Retten til sine Undersaatter siddende paa et hoit Bierg. Dog giorde saadan Opførsel og Ingetogenhed dem meget misfornøiede, saa at de høit knurrede derover. Altsaa kunde de største da ligesaa lidet som nu ubemærkt giøre Feiltrin, eller undgaae den offentlige Dom. Denne Undersaatternes Klage, og egen Eftertanke opvakte Hother af sin Døsighed, saa at han besluttede endnu engang at prøve Lykken. Men den poetiske Alderdom, som vilde giøre alting underfuldt, beretter Tingen saaledes, at Hother traf paa sine eenlige Veie ovenmældte Valkyrier, som opmuntrede ham til, ei at lade Modet falde, og forsikrede ham om et lykkeligt Udfald, hvis han kunde komme til at nyde en vis sød og behagelig Spise, som var tillavet for Balder. Hans Mod blev nu saa stort, at endskiønt adskillige raadde ham fra at fornye Krigen, vilde han dog ei afstaae fra sit Forsæt. Begge Krigs-Hære mødte nu hinanden. Balder havde Danske, Angler og Saxer med sig, Hother derimod Gother og Norske. Striden varede indtil Natten og Tabet var lige paa begge Sider. Nu stod Hothers Liv og Lykke i Vove, derover kunde han ingen Søvn faae. Gik derfore Frode 3.

Frode 3. fore midt om Natten ud for at bespeide Fiendens Leir, og dette har uden Tvil givet ham Anledning til samme Nat at overfalde og slaae Balder. Men hermed have vore Poeter ikke været noiede. Nei Hother saae tre Nympher gaae ud af Balders Leier, som havde bragt ham den rare Føde. Hother fulgte deres Spor, som dryppede af Honning-Dug, og kom derved til deres Bolig. Paa Tilsporsel udgav han sig for en Harpeslager, og beviste det ved hurtigen at spille for dem. En af Nympherne vilde da give ham den rare Spise, som tillavedes af det trende Hugorme lode dryppe af deres Mund; Men den ældste Nymphe forbød det, sigende at det ei var billigt, at styrke Balders Fiendes Kræfter. Hertil svarede Hother, at han ei var Hother, men en af hans Følge. Dog foræredede de ham et skiønt Skiærv, og et Bælte, som formaaede at give Seier i Krig. Paa Tilbageveien mødte Hother Balder, og gav ham et dødeligt Saar. Saasnart det blev bekiendt opfyldtes Hothers Leier med Frydeskrig, og Balders derimod med Sorg. Balder mærkede vel, at det vilde blive hans Død, og derover forbitred fornyede han Striden Dagen efter, og lod sig bringe i den i en Bærestol, da han holdt det for skammeligt at døe ubemærket i sit Tælt. Natten derpaa skal Hæl, de Dødes Gudinde, have aabenbaret sig for ham, og sagt, at hun Dagen efter skulde nyde hans Omgang, og døde han ogsaa den

Aar 315. tredie Dag efter han havde faaet Saaret. Krigshæren begrov ham Kongeligen, og opkastede en Høi over ham, hvilken endnu er at see med tvende Spidser ei langt fra Balders Brønd, midt imellem Kiøbenhavn og Roskild. Den Bondebye Balderup fordum Balderstorp (a), som ligger ei langt fra Kiøbenhavn, har

(a) Det gamle Thorp er siden i alle Byers Navne bleven forandret til rup og drup.

har uden Tvil Navn efter ham. Balders Dronning skal have hedet Rune, og skulle de have opholdet sig paa det Sted Tune ei langt fra Roskilde. Jeg mærker og at den Flekke Baldrikeswich i den Pago Osterburg, som begriber Grevskabet Schaumburg, og Forstendømmet Minden i sig, har i senere Tider faaet Navn efter Guden Balder (69). Udi saadanne Uroligheder er det intet Under, at man finder adskillige Norske Konger, af hvilke navngives, Niorfe og Jokul Fader og Søn, Konger i Alfheim, Bele Konge i Sogn, og de Helte Viking, samt hans Søn Thorstein, saa og Anganyr, Søn af Herraud, Jarl i Gotland, at disse siger jeg plyndrede i Øster-Søen og Cattegattet paa de Danske og Saxiske Farvande, ved Limfiorden, Bornholm, ja satte vel og i Land paa de Danske Øer, i Sverrige og i Tydskland. Thorstein og Bele vare saamsomme imod Kiøbmænd og Søefarende, og angrebe alene Søerøvere. Jokul var gift med Olof, Dotter af Vilhelm Konge i Valland, uden Tvil Søn af ovenmældte Audi (70). Disse indbyrdes Krige have uden al Tvil svækket baade Balders og Hothers Partie saa meget, at den egentlige Konge Frode er derover kommet i rolig Besiddelse af Skaane, Halland, Sieland og Smaae-Øerne; Thi Fyen synes at være forbleven i Anguls Magt, og Jylland var deelt imellem Angul, Hother, Hadding og flere; og med denne sidstes Dotter giftede Frode sig, uden Tvil for derved at faae en Støtte i Jylland, da han ikke kunde Frode 3.

lide

(69) Sch. N. Hist. T. 1. p. 65. Saxo l. 2. p. 28. l. 1. p. 5. l. 3. p. 39—43. Min Tavle 85. T. 3. p. 67. T. 6. p. 179. 507. 508. T. 7. p. 285. 318. 131. 40. 41. 33. 52. 25. 412—414. 55—58. 60. 61—65. 328. 16—18. 306. 479. 485—490. 494. 303. 307. 308. 310. 319. 301. 322. 325. 329. 330. 676. 53. 314. 327. 332. 323. T. 9. p. 98. Barth. Antiqv. p. 297. Lang. Scr. Dan. T. 1. p. 356.

(70) Thorstein Vikingsons S. c. 18. p. 92—93. Sch. N. Hist. T. 1. p. 222—228.

Frode 3. lide paa Hother. Og om Hadding maae jeg nu handle noget mere. Denne, i sin Ungdom saa urolige Fyrste, havde nu i lang Tid levet fredelig, dog tilsidst blev denne hans Rolighed afbrudt ved en vis Toste, som forøvede saa mange Grusomheder og Roverier, at han derfor blev kaldet den onde Toste. Han lod sig ikke nøie med at tilføie sit Fædernecland Jylland ont, men han plyndrede endog i Saxen, hvis første Sifred, som regierede uden Tvil et Stæd i Wagerland, fik ei Fred paa anden Maade, end at han maatte love ham at staae ham bie imod Hadding. Og dette giorde Sifred vel saa meget des hellere, som han skal have været Gelders Søn, og Anguls Dotter-Søn, og derfore søgt ved den Leilighed at udbrede Anguls Magt. En Trefning til Lands skeede, hvorudi Hadding blev overvundet, og tog Flugten i en Baad, dog ikke forend han havde uformærkt igiennemboret de fiendtlige Skibe. Toste ledte længe efter hans Lig paa Valdpladsen, og blev endelig en Baad vaer ude paa Havet. Den forfulgte han med sine Skibe, men havde nær druknet ved det de løbe fulde af Vand. Dog afstod han ei fra sit Forsæt, han begav sig med andre Skibe i Søen, og forfulgte Hadding, som i saadan Nød spurgte sine Følgesvend om han kunde svømme, og, da han svarede nei, hvælvede Hadding Baaden om, og holdt sig under den. Da tænkte Toste at han var druknet, og lod af at forfølge ham. Men kort efter overfaldt Hadding den trygge Toste, som opholdte sig med Byttet, slog hans Hær, tog Byttet fra ham, og jog ham paa Flugt. Toste var nu saa svækket, at han saae ingen Leilighed mere til at sætte sig i Stand hiemme. Derover besluttede han at seile til Angul, og bede ham om Hielp. Underveis komme Skibsfolkene over Bretspil i Uenighed, og sloge hinanden ihiel. Disses efterladte Eiendele bemestrede Toste sig, og giorde Forbund

med

med Kol, en berømt Søerøver paa de Tider. I Selskab med Frode 3.
ham vendte han tilbage til Jylland, for at bekrige Hadding. Denne udfordrede da Kol til en Tvekamp, og var saa lykkelig at dræbe ham. Dog Hadding havde ei overstaaet alle sine Gienvordigheder. Den største stod ham tilbage nemlig at forfølges af sin egen Dotter. Saadant skal være blevet ham tilkiendegivet i en Drøm. Hans afdøde Hustrue nemlig aabenbarede sig for ham, og sang: „Et Udyr er fød dig, som i Grusomhed overgaaer de
„ bidende Ulve, og som skal spæge de vilde Dyrs Rasenhed;
„ men vogte dig for den skadelige Fugl, som haver Svane-Sang
„ i Munden og Uglegalde i Hiertet." En Spaaemand udlagde dette saaledes, at ved det vilde Dyr forstodes hans Søn (a), og ved Svanen hans Dotter. Hin skulde blive forfærdelig for sine Fiender, men denne forræderisk imod sin egen Fader. Noget efter blev Dotteren Ulvild gift med en vis Bonde, af Navn Guthorm. Brændende efter en falsk Ære, og Fortrin, og derhos fortrydende paa, at Søsteren havde ægtet saa mægtig en Konge, som Frode, æggede Ulvild sin Mand uophørligen op til at dræbe den gamle Hadding, og at rive Riget til sig. Endeligen bragte hun det saa vidt, at Kongen blev af dem indbudet til et Giæstebud, og naar han da var beskiænket, og i Færd med at pryde sit Hoved, stryge og kiæmme sit Skiæg, og at høre paa Eventyr og Fortællinger, da skulde Guthorm selv med egen Haand dræbe ham. Hadding kom vel til Giæstebudet, men han havde ei glemt sin Drøm, og derfore stillet bevæbnede Folk i Nærheden. Nu nærmede Guthorm sig med et kort Sværd under Kiortlen, efterat Hadding var gaaet til Bords. Men denne mærkede det, og gav sine Folk Tegn ved en Pibe. De brøde ind, og dræbte den Skyldi-

(a) Haddings, om hvis Bedrifter især dog intet er kommet til os.

Frode 3. ge. Imidlertid bragte Rygtet en falsk Beretning herom til Haddings Ven, den Vest-Gothiske Konge Hunding, som herover bedrøved, og for at ære sin Vens Minde, indbød sine fornemste Mænd, og lod midt i Salen sætte et meget stort Fad fuldt af Øl. Selv gik han om, og saae Giæsterne til gode. Men da havde han det Uhæld, at glide med Foden, falde i Fadet, og drukne. Saa snart var ei herom Tidende kommet til Hadding, forend han besluttede ei at overleve sin Ven, baade for det Løfte de havde giort, Aar 320. at den ene ei skulde overleve den anden, saa og for at erhverve Ære ved en mandig Død. Til den Ende hang Hadding sig op i alles Paasyn. Saaledes kan et falskt Begreb om Ære, og end mere om Tilstanden efter Døden, og om Udødeligheden, bringe Mennesket til ei at agte Livet, det kiæreste han har. Han efterlod til sin Søn Hadding alle sine Riger, og er han den tredie i Barwith, og 5 i Haddingdalen og Thelemark.

Hadding 3, Konge i Barwith Syssel, og 5 i Haddingdalen og Telemarken.

Forhen har jeg sagt, at Frode blev fornemmeligen befæstet paa Thronen ved Hielp af den Hordelandske Konge Erik hin Frække, som tilligemed eiede Abo Syssel i Jylland. Hvori hans Bedrifter egentligen have bestaaet vides ikke; Dog har han vel hiulpet til at overvinde ovenmældte Bögi, og at skaffe Fred med Angul, thi efter Balders Død finder jeg ikke at Angul har foretaget sig noget imod Hother i lang Tid. Ellers fik Frode Leilighed siden at bruge Eric, thi Gestiblinde Konge i Øst-Gotland, maaskee en Søn af Dag, tog sin Tilflugt til Frode, og bad ham om Hielp imod Alrec de Svenskes Konge, som blev ham for overmægtig, og lovede Gestiblinde for saadan Hielp at underkaste sig og Riget Frodes Herskab. Her var nu en skiøn Leilighed at udvide sit Herredømme, thi det maae vel mærkes, at Frode

kald-

kaldtes den Fredsommelige, ei fordi han ikke førte udenlandske Krige, men fordi han holdt god Fred inde i Landet, efterat de indbyrdes Krige vare blevne dæmpede. Frode sendte derfore en anseelig Krigshær Gestiblinde til Hielp, under Anførsel af Eric den Frække, og den Skaaninger Skalk. Gestiblinde vilde strax have angrebet Alrec, men Eric raadde til først at angribe hans Svigersøn Gunthiof, som havde et lidet Rige i Vermeland (a), og Solløer, og var en Søn af den mægtige Ringerigske Konge Frithiof. Dette lykkedes, og Gunthiof blev udjaget, hvorvel han siden kom did igien, og længe efter døde der, og gav Navn til sin Gravhøi. Og heraf opkom det Fiendskab som Frithiof fattede imod Eric, hvilket hans Søn Alfrec maatte siden undgielde, i det han skilte ham ved hans Lande Hordeland, Vors og Rogaland. Nu rykkede Alrec selv an med en Krigshær. Dog førend han vilde vove noget Slag, søgte han ved Overtalelser at formaae Eric til at forlade Forbundet. Han indbød ham til en hemmelig Samtale, i hvilken han forestillede deres Fædres Venskab, og bad ham staae fra Gestiblinde. Eric forkastede det altsammen. Derpaa foreslog Alrec en Tvekamp mellem sig og Gestiblinde. Men Eric undskyldte ham med hans høie Alder og Svaghed, og tilbød sig at træde i hans Stæd. Nu kom det til et stort Slag, i hvilket Alrec blev overvundet, og som han og hans Broder Eric kort efter dræbte hinanden indbyrdes, og hans tvende Sønner Alf og Yngve ei vare fuldvoxne, saa blev det en skiøn Leilighed og Paaskud for Frode, at sætte Eric den Frække dem til Formynder, og paa en vis Maade derved at giøre sig det Svenske Rige under- Frode 3. Aar 321.

 danig,

(a) Heraf sees at noget i Vermeland har dog været opryddet førend Oluf Træteljes Tid.

Frode 3. danig, hvilket da alerede skal have strakt sig over Lapland (a), og Helsingeland. Den Svenske Alrec havde avlet Alf med den Norske Prindsesse Degeid, Dotter af Dag, og Søster, til ofte ommældte Jofur, som var Hothers Svigerfader og Ven, og hvilket vel ogsaa kan have giort noget til Ueenigheden mellem Frode og Alrec. Hidindtil havde Frode ei selv været i Krig, nu besluttede han efter de Tiders Maade at forsøge sig. Austurveg var den Landt hvorhen han vendte sine Vaaben, og Handuvan den Fiende han opsøgte. Denne erindrede hvad Hadding før havde giort sig, og ødelagde derfor alle Fugle i Byen; Dog Frode fandt paa en nye Krigslist. Han klædede sig med flere i Fruentimmer-Dragt, løb over til Fienden, og gav sig og Følge ud for Skioldmøer. Alting i Staden udspeidede han paa det flittigste; Sendte Dagen derpaa en ud for at befale Krigshæren at rykke om Natten an til Murene; han vilde holde Portene aabne for den. Anslaget lykkedes, Staden blev indtaget, og plyndret. Handuvan førte sin Skat paa nogle Skibe, og lod den siunke ned. Derefter sendte Frode Gesandter til Handuvan, og lod begiære hans Dotter til ægte. Hertil var denne ei utilbøielig, men gav derhos tilkiende, at det da ei vilde anstaae Frode, at berøve ham sit Rige. Dette fandt og Frode billigt, og Fred blev sluttet imellem dem. Formodentligen har da Haddings Dotter været død, efterat hun havde fød ham Dan. Men forend hendes Død er det vel skeet, at hendes Søster Svanhvide, i Følgeskab af sine andre Søstre, er reist til Vest-Gotland, i Anledning deraf, at den Vest-Go-

thiske

(a) Lapper nævnes i Fundinn Noregs p. 3 ved Nors Tider. Schæffer og Högström handle udførligen om dem og deres Land. Venteligen have de Navn af det Ord Lapp, ɔ: en Overløber, en Omstripper, hvilket vel er kommet af deres Levemaade.

thiske Dronning Thorilde Hundings Efterladte, begegnede sine Frode 6.
tvende Stedsønner Regner og Thorald meget slet, og satte dem tils
sidst at vogte Qvæget, efterat hun først havde underkastet dem mange Farer. Denne hendes Reise har Saxo, følgende de gamle Skalder, beskrevet hel Poetisk, nemlig at hun og Følge om Natten komme til dem, at Svanhvide fraraadde sine Søstre at stige af deres Heste, saasom der var en hel Hær samlet af Alfer, Dværge, Landvættir, Norner, Troller, Drauge, Jetter, Thusser, Bergboer, Riser, og hvad flere Navne vore Fædre havde paa Aander og underjordiske Folk. Hun kunde see dem, hvilke vore Fædre kaldte at være fremsynet eller synsk, men Søstrene kunde ikke see dem; Det var derfor ei trygt at stige af Heste-Ryggen. Saadan Overtroe findes endnu hist og her paa Landet. Regner, som intet kunde see, mente at hun ansaae ham for en Trold, sagde derfor at han og Broder vare Kongelige Trælle, men som ei dristede sig til at vende tilbage, fordi de havde mistet Qvæget. Ei seer du ud som Træl, svarede Svanhvide, Kongelighed lyser af dine Øine og Ansigt. Men Regner blev ved at udgive sig for en Træl, fordi han undsaae sig ved sin usle Dragt, endskiønt, lagde han til, at tappert Mod skiules ofte under den, saa at han frygtede for ingen uden tagen for Thor. Af saadant Mod blev Svanhvide indtaget, saa at hun kastede Sløret af sig, og fremviste slig Skiønhed, at Regner strax fik Kierlighed til hende. Hun gav ham derpaa et Sværd, duelig til at Slags Strid, aabnede Øinene paa ham, saa han saae de fæle Spøgelser, og opmuntrede ham saaledes, at han derpaa angreb og dræbte dem alle, hvormed den hele Nat hengik, og om Morgenen fandtes Thorilde iblant de døde Legemer. Og herved satte hun Regner paa den Øst-Gothiske Throne, og blev selv

til

Frode 5. til Belønning hans Dronning. Det er klart, at udi denne Fabel ligger, at en ægte og heroisk Kierlighed har opvakt Regner af sin Søvn og Dorskhed, og at han ved Svanhvides Opmuntring og Hielp har besteget sine Fædres Throne. Imedens Svanhvide førte sig saa priselig op, blev Søsteren Ulvilde ved at spille den engang paatagne slette Rulle. Paa nye var hun bleven gift med en hvis Ubbe, som forestod det Danske Rige imedens Frode krigede i Østerlandene. Denne hendes Mand opæggede hun ved sine sædvanlige Kunster ogsaa til Frafald. Frode skyndte sig derover hiem, men fortørnet over at hans Svigerske Svanhvide havde giftet sig uden hans Villie, paaførte han først Ost-Gotherne Krig. Der skeede et haardt Slag, hvorudi hans Krigshær led meget. Derfore drog han om Natten ud i en Baad, for at bespeide den fiendtlige Flode, og at see sig Leilighed til at igiennembore den. Paa denne Færd mødte han Svanhvide, som og eene var draget ud i samme Ærinde at bespeide hans Flode. Nu tales de ved, og hun bragte ham paa billigere Tanker, ved den Forestilling, at han selv havde givet hende Lov til at vælge sig en Mand, da han drog ud i Øster-Landene. Fred blev derpaa sluttet, al Fornærmelse paa begge Sider tilgivet, og saa mange Ost-Gother føiede til Frodes Hær, som han i Striden imod dem havde tabt Folk. Derefter drog han til Danmark, overvandt og fangede Ubbe, men skiænkede ham dog Livet, fordi han vidste at det ei var af egen Drift, men af sin Hustrues Tilskyndelse, at han havde staaet ham efter Riget. For egen Sikkerheds Skyld, saa og for at paalegge dem nogen Straf, skilte han dem dog ad, og tvang Ulvilde til at ægte en vis Skotter, som var hans Ven. Den Gang boede Skotterne endnu paa Irland, men som Fergus

førte

førte dem derfra Aar 403 til det nu værende Skotland (a), saa er det efter Tiden hel mueligt at han haver været Ulvildæ Søn, heldst efterdi Saxo udgiver hendes Mand for at have været Skoternes Stifter og Skotske Skribenter (b), selv sige at Danske have hiulpet Fergus til at erobre Land i Skotland. Vidst er det, at saavel Frode, som hans Svigerfader Hadding, have havt meget at bestille i Skotland, thi den sidste havde fra sin Ungdom af været en god Ven af den berømte Fingal Konge over Morven i nu værende Skotland, hvor Caledonierne boede. Udi hans Alderdom hendte ham den Vanhæld, at en vis Cormalo, maaskee ovenmældte Guthorm, thi Osian giør alle vore Nordiske Navne til Gåliske, dræbte hans tvende Sønner Argon og Runo udi Turnering, og bortførte derpaa hans Dotter, som han ei alene giftede sig med, men endog Frode 3. Aar 403.

derefter

(a) Om Skoters Herkomst handle best: Macpherson of the Caledonians 4to. Cambdeni Britannia p. 82—91. 682—684. 701. 706—708. Stillingfleet orig. Brit. præf. p. 38. Usserius ant. Eccl. Brit. p. 6. 213 300 &c. 510—513 og Innes Essay on the ancient inhabitants of Scotland.

(b) Fordun l. 3. c. 1. 2, som dog ei alene tilskriver Skoter og Danske dette, men endog Irrer og Norske, ja Huner, hvilke sidste have slet intet Stæd her. Hector Boethius derimod l. 7. Fol. 115. p. 2. Fol. 116 nævner alerede Hielpe-Tropper fra Danmark, Norge, Orkenøer, Sydersøer, Irland. Nu ere disse Skribenter vel nye, og man kiender ikke deres Kilder, imidlertid siger dog Claudianus, som levede sidst i 4 Sæculo, at Romerne sloges da med Skoter i Irland, og Saxer paa Thule, ved hvilket sidste han maae forstaae et meget nordlig Land, og vidst er det, at Danske og Norske have i de Tider ofte stukket under Saxerne. Macpherson vidner ogsaa i en Note til Ossian T. 2. p. 216, at i mange gamle Poemata tales om, at Druiderne kaldte Hielp fra Scandinavien, da det gik slet til med dem, og i Ossians Poema Cathlin paa samme Stæd p. 216 og 217 tales om en Søn af Loda fra Lochlin, det er vort Norden, som krigede i nu værende Skotland.

Frode 3. derefter giorde Opror imod sin egen Svigerfader, hvorpaa Fingal sendte ham sin Sonneson Oscar til Hielp, der dræbte Cormalo og gav Annir, saa kalder han Hadding, sin Dotter igien. Kort derefter døde Annir, og en baute Sten blev opreist over ham. Noget efter geraadede Fingal i Krig med Frothal, det er Frode, Haddings eller Annirs Svigerson. Aarsagen hertil var denne: Frode havde, imedens Hadding endda levede, forelsket sig i Comala, Dotter af Sarno Orkenøernes (a) Konge, men han var bleven overvundet og fanget af Cathulla, som sendte ham tilbage, og ægtede derpaa Comala. Nu han var bleven mægtigere, drog han til Orkenøerne, og angreb Carrie Thura, hvor Cathulla boede, men Fingal kom uformodentlig denne til Hielp. Thubar, Konge for det flodrige Tora ɔ: et Stæd hvor Hvalfiske findes, mødte Fingal med en stor Krigshær, men blev slaget paa Flugt (b). Derfore besluttede Frode selv at angribe Fingal, og var han hertil bleven forsynet af Ulvilde med et Pantser, som intet Jern kunde igiennemtrænge. Dog forend han gik i Striden bad han Thubar at hilse sin elskte Utha, Dotter af Herman eller Handuvan ved Dunafloden, og at forsikre hende, at hans forrige Elskov til Comala skulde ei opvaagne, thi hun var død. Nu gik Frode i Striden, efterat han havde ydet Elskov sin Pligt. Men Utha var nær, forklæd i Mandsdragt havde hun fulgt med. Hastig sprang hun frem, da hun saae sin Elsker i Fare, som forgiæves paakaldte Odin

(a) Ossian nævner Orkenøer under Navn af Inistore; hos Plinius forekomme de alerede. Wallace har i en særdeles Bog beskrevet dem, og 1750 ere i een Samling til London adskillige Charter komne ud over dem. Cambdenus i Britannia p. 848, 849 har samlet endeel om Orkenøerne, eller Orcades, Orkney, og mener at Navnet betyder saa meget som Ar Cath ɔ: det er oven for Cath, eller Cathnes.

(b) Maaskee er Thubar den Skotter, som ægtede Ulvilde.

Odin, for at bedække ham med Skioldet, løb hun til, men uvant faldt hun, Skiold og Hielm rullede fra hende, og lange Haar flagrede paa hendes Skuldre. Fingal, den ædle, blev rørt, begge Konger bleve Venner, Frode og Utha, begge i deres blomstrende Alder, droge ind i Carric-Thura, og Frode seilede hiem til sit Land. Med en anden liden Sielandsk Konge, hvis rette Navn er ubekiendt, da han ei forekommer i vore Historier, havde og Fingal at giøre. Anledningen var denne. Aldo, en Helt fra Morven, landede ved Lumars Bugt, forelskede sig i den skiønne Lorma Erragons Dronning, og førte hende bort. Fingal vred over denne sin Undersaats Ugierning, tilbød da Erragon i Forsoning 100 Heste, 100 Piger af fraliggende Lande, 100 Falke, 100 Baand til at lette Qvindernes Fødsel, ti Skaale, prydede med Edelstene, og tagne fra Romerne. Men Erragon forlangede Fingals Faders Sværde, og hans Fædres Skiolde, og drog med sin Hær til Morven. Saa ubillig Fordring og Færd gik Fingal kiæk i Møde. I paafølgende Slag fulde baade Erragon og Aldo. Den ulyksalige Lorma sørgede sig til Døde, og høstede saaledes Udyds sædvanlige Frugter. Ulvilde havde dog bedre Lykke, thi vel blev hun tvunget til at ægte Thubar, og derved at forlade sit Fædernelande; Men den ædelmodige Frode tænkte dog mere paa det nær Svogerskab, end paa hendes onde Hierte, og lod hende med de Kongelige Vogne bortføre. Dog en ond glemmer ei let sin Natur. Ulvilde forhærdet, søgte ogsaa at ophidse denne sin tredie Ægtefælle mod sin Velgiører, og at formaae ham til at ihielslaae Frode og at indtage Danmark. Men da det var ei mueligt at bringe Thubar hertil, saa vendtes al Vreden imod ham selv. Hun leiede nogle for at dræbe ham imedens han sov. En Tienestepige aabenbarede dette onde Anslag Frode 3.

Frode 3. for Thubar, som derover gik til Sengs, iført et Jern-Panser. Noget efter stilte han sig an at falde i Søvn. Forræderne brøde da ind, men Thubar sprang op og dræbte dem alle (71).

Nu havde Frode forsøgt sin Krigslykke paa adskillige Steder; Norge stod tilbage. Det Venskab, som havde været mellem Hother, og Helge Konge paa Helgeland, gav uden Tvil Anledningen hertil, thi Frode havde derved Grund til at ansee Helge for sin Fiende. Toget gik derfore til Helgeland. En forfærdelig Krigsmagt blev samlet, ei alene af Frodes eget Rige Danmark, men og af de med ham forbundne Gotland og Sverrige. Selv anførte han sin Flode, men lod Erik den Frække anføre Landmagten, hvilken først blev til Skibs fort op ad den Botniske Bugt, og siden Landveien igiennem Helsingland og Lapmarkene til Helgeland; did de Norske samlede sig fra alle Kanter for at forsvare sig, rigtigen sluttende, at det kunde giælde dem allesammen, naar Helgeland (a) var undertvunget. Efterat Frode var kommet derop, lod han, for nogenlunde at vise Størrelsen af sin Krigshær, enhver Soldat kaste een Steen i en Hob; og brugte de Norske samme Maade at vise deres Mængde paa. Disse Steen-Høie skulle endda have været til i Saxonis Tid. Derefter skeede et stort Slag, som vedvarede den gandske Dag, og fornyedes Dagen efter, da Eric var med sine Folk kommet Frode til Hielp. Slaget skal da have været saa stort, at de Danske beholdte ikkun 170 Skibe tilbage af 3000, saa skriver Saxo, hvorved dog maae mærkes at Skibene vare i de Tider endda meget

(a) Ved Helgeland forstodes i de ældre Tider det hele Norske Nordland.

(71) T. 7. p. 142. 153. 159. 130 — 136. 143. 144. 156 — 161. T. 3. p. 233. T. 8. p. 39. 61. 62. Saxo l. 1. p. 18. 19. 22 — 25. 27. l. 5. p. 90. Sch. N. Hist. T. 1. p. 252. 250. 165. Snorro i Ynglinga S. c. 23. 24. Ossian T. 1. p. 269. 270. 280. 282. 283.

get smaat. De Norskes Nederlag var og saa stort, at der ei blede flere Folk tilovers, end at den femte Del af Landet kunde dyrkes, og at ti Norske Anførere satte Livet til i det. Derpaa angreb Frode en vis Kong Frøger, Søn af den Saxiske Odin, for hvis Magt at dæmpe denne Krig vel og tildels er ført. Samme Froger var ei alene anseelig for sin Herkomst, sit Konge-Navn og Magt, men og for sit Kiæmpe-Mod, hvortil Rygtet lagde, at hans Fader havde givet ham den Kraft, ei at kunne overvindes, uden af den, som i Strid kunde med sin Haand optage Støvet under hans Fødder. Med saadan en vældig Kiæmper holdt Frode Tvekamp paa en Øe, som siden efter ham blev kaldet Frodøe, og hvilken ligger i Tronhiems Stigt tæt ved Christiansund. Men Fienden var saa farlig, at Frode besluttede at betiene sig, saavel af List, som af Magt. Han foregav derfor, at han var uerfaren i Figte-Konsten, og udbad sig at lære den af Froger, hvilken stolt og fornøiet herover, beskrev først paa Jorden twende firkantede Skikkelser, og skulde hver af dem tage Plads i en. Derefter foreslog Frode at bytte Stæd og Vaaben, hvortil Froger saa meget des lettere gav Samtykke, som Frodes Pantser, Hielm og Kaardegreb glindsede af Guld. Saasnart Froger gik af sit Rum, forsomte Frode ey at tage Støvet op. Derpaa gav han sig i ordentlig Kamp, og var hæftig nok til at overvinde ham. Imedens Frode opholdt sig i Norge, kom Arngrim, en navnkundig Kiæmper til ham, hvilken boede i Ymisland (a) som laae mellem den Botniske Bugt, og Jishavet. Saxo kalder ham en Svensk, fordi han uden Tvil længe Frode 3.

 havde

(a) Det fører ikkun saadant Navn; fordi der boede adskillige Slags Folk, Lapper, Qvæner, Finner, Kareler, saa og vel Nordiske endda tildeels. Torfæus H. Norv. T. 1. p. 418 gior det til Finmarken, og det Norske Nordland.

Frode 3. havde ophોldt sig der. Denne Mand havde forhen været gift med Amu Imufs Dotter, og avlet Hergrim med hende. Nu kom han for at begiære Frodes Dotter Ofura til ægte, hvis Moder uden Tvil var Utha Handuvans Dotter. Den Helte-Giærning han meest brammede af var denne, at han i Tvekamp havde ihielslaget den Skaaninger Skalk, fordi han havde skilt ham ved et Skib. Men som Frode afslog hans Begiering, tog han sin Tilflugt til Eric, hvilken raadde ham til at giøre nogen mærkelig Bedrift, for derved at vinde Kongens Yndest. Han foreslog ham at stride imod Biarmelands Konge Egther, og Finmarkens Konge Thengil, som beqvæmest dertil, fordi han best kiendte Leiligheden af de Lande, ved det hans Fæderneland grændsede op til dem; Desuden mente Frode at have Rettighed til de Lande, efterat han havde overvundet Helgeland, fordi de tilforn havde været Skatskyldige der under, og dog vilde disse Fyrster ikke underkaste sig. Saadant Forslag fandt Bifald hos Arngrim, først drog han til Finmarken med sin Krigshær, for at forstyrre fredelige og uskyldige Folks Roe. Man turde tænke at deres armod og Usselhed, det haarde og kaalde Land skulde have skyttet dem; nei, Ære og Vindings-Syge overstiger alle Vanskeligheder. Arngrim skal have stridet imod dem i tre Dage, og de ved deres Troldomskunster have giort ham Seieren tung, thi efterat han den første Dag havde jaget dem paa Flugt, kastede de tre Stene bag sig, hvilke syntes som Bierge. Den anden Dag giorde de ligesaa med Sne, der syntes som en stor Flod. Men den tredie Dag vidste de intet og derfore overgave sig. Arngrim paalagde dem saadan Skat, at ti Finner skulde hvert tredie Aar give en Slæde fuld af Dyre-Skind. Derefter bekrigede han Egther, overvandt ham i Tvekamp, og paalagde Biarmerne at

give

give hver et Skind i Kopskat. Nu kom han med Bytte og Ære beladt tilbage til Eric, ved hvis Forbøn han og derpaa fik Ofura til ægte. Frode havde saa meget i Norge at bestille, og det behagede ham saa got der, at han opholdt sig i dette Rige syv sammfelde Aar, og blev ham imedens en Søn ved Navn Alf fød der, hvis Moder uden Tvil var Inga, Dotter af den Svenske Kong Ingve, hvis Broder Alf er bleven opkaldt af Frode (72). Frode 3. Aar 335.

Imedens Frode tumlede sig saaledes om, vides ei meget om Angul. Det lader, at hans Kræfter ere blevne meget svækkede, ved hans kiæreste Søns Balders Død, og at han derfore haver ikkun tænkt paa, at sætte dem i Stand igien, dels ved Fred, dels ved Forbund. Frode lod ham og sidde i Roe, hvad enten Slægtskabet har dertil giort meget, saa og Anguls egen Magt, eller og at der virkeligen er bleven sluttet Fred imellem dem. For at opnaae sine Hensigter valgte Angul de beste Midler. Han foreenede end nøiere Saxer og Jyder med Angler, og synes det at Jylland har da næsten været tabt for Frode. Den halstarrige Hother alene kunde Angul ikke twinge. Derfore pønsede han og fornemmeligen paa Hævn imod ham. Han begav sig til Austurveg, og havde der adskillige Tildragelser, blant andre med Geiröd, en Reid-Gothisk Konge, med hvilken han først levede i god Forstaaelse, men siden kom i Uvenskab, saa han slog ham ihiel, og overlod Riget til hans Søn Agnar. Men det meste havde han at bestille med en Russisk Konge, hvis Navn er ubekiendt, og med hvilken han søgte at besvogre sig, for derved at bestyrke sine

(72) T. 8. p. 39. 40. 63. 64. T. 7. p. 492. 162. 495. 496. T. 9. p. 45. Tav. 8. 21. Sch. N. H. T. 1. p. 212—214. 96. Saxo l. 5. p. 91. 92. 93. l. 4. p. 66.

Frode 3. sine Sager, og faae en Hævner over Balders Død, hvilket synes at vise, at han haver ei agtet sig og Sønner stærke nok til alene at udføre Hævnen imod Hother. Prindsessen hedte Rinda, og fik Angul, eller den Saxiske Odin hende tilsidst, hvorvel med megen Møie, og imod hendes Villie, til ægte, og avlede Boe med hende, som siden hævnede Balders Død, hvilket Angul dog ikke oplevede. Alt dette fortæller Saxo saaledes, vel med endeel fabelagtige Omstændigheder, hvorudi dog ere mange sande, men derhos gandske i vore gamle Forfæders Smag, og derfore værde at anføres. Da Balder var død, adspurgte Odin alle Spaae- og Troldmænd, hvorledes han skulde faae Hævn for sin Søn; Ingen uden den Fin Rostiof kunde sige, at han med den Russiske Prindsesse Rinda skulde avle en Søn, der vilde hævne Broderens Død. Saasnart Odin havde faaet dette at vide, forklædde han sig, og satte en Hat dybt ned i Ansigtet, for at være ukiendt, og begav sig i den Russiske (a) Konges Tieneste. Af ham blev han giort til Feltherre, og en Krigshær betroet, hvormed han erholdt en stor Sejer. Herover kom han i stor Naade hos Kongen, og blev begavet baade med Skiænk og Ære. Derefter skal han eene have drevet en anseelig Krigshær paa Flugten, og saadant lader sig høre om en Gud. Nu blev han dristig nok til at betroe Kongen sin Kiærlighed, som og dertil gav sit Samtykke.

Herved

(a) Dette Rusland maae nok søges omtrent i Midten af det nu værende Rusland, og er vel Rezan en Levning deraf. Heraf slutter jeg, at det haver grændset til det egentlige Holmgardske eller Garderige, hvoraf det Novogrodske var en Deel, og stødte Holmgard igien til Reid-Gotland. I Halfdan Eistensons S. p. 4, 8 og 15 giøres ogsaa Forskiæl imellem Garderige, og Rusland, og ligeledes i Landnama 3 Part. 9. c. p. 101 gamle Udgave.

Herved voxte hans Dristighed, saa han forlangte et Kys af Prindsessen, men blev modtaget med et Ørefigen. Aaret efter kom han igien i en nye og hel ringe Dragt, at han var gandske ukiendelig. Han kaldte sig Roster, og udgav sig for en Smed; forfærdigede ogsaa af Kobber mangehaande Ting, hvorover Kongen betroede ham en stor Klump Guld, til at giøre Fruentimmers Smykker af, iblant andet et Armebaand og adskillige Ringe, som han overgav til Prindsessen. Men dette kunde end ikke bøie hendes haarde Sind, saa han derfore blev nu behandlet ligesom før. Kongen talede hende herover alvorlig til, og vilde at hun skulde gifte sig med Odin, men hun undskyldte sig med sine unge Aar. Atter kom Odin igien, og udgav sig for at være erfaren i alle Slags Krigs-Øvelser. Han viste sig og som den der af alle best kunde ride en Hest. Men intet formaaede at forandre Prindsessens Sind, og at bøie hende til Kiærlighed. Tvertimod, denne gang stødte hun saa hæftig til ham, at han faldt paa Jorden. Nu blev han vred, skrev Runer paa Bark, kastede dem paa hende, og giorde hende derved som afsindig. Vidst nok kan Kiærlighed og Had giøre afsindig. Men endda afstod han ikke fra sit Forsæt, thi han stolede paa sin Byrd og Magt. Nu paatog han Qvinde-Dragt, og udgav sig for en Pige, og var ved alle Leiligheder ei alene virksom, men endog ligesom nødde sig paa hende. De fleste troede at han var et Fruentimmer. Han udgav sig og for erfaren i Lægekunsten, og blev brugt i adskillige Tilfælde. Endeligen blev han antaget ved Dronningens Hof, og blev sat til at opvarte Prindsessen. Blant andre Forretninger toede han hendes Fødder. Imidlertid vilde dog længe ingen beqvem Leilighed vise sig, indtil Lykken gav den ved Haanden. Rinda faldt i en stor Svaghed, udi hvilken han blev kaldet til Frode 3.

 Hielp.

Frode 3. Odin sagde da, at Sygdommen var hel farlig, og kunde ei hielpes uden ved en sterk Drik, som vilde giore saadan Virkning hos hende, at hun derfore maatte bindes. Kongen, som var bidende om alle Ting, lod hende derpaa binde og legge i Sengen. Odin, ildet om i sin Kierlighed, betiente sig nu af Leiligheden, og Boe blev deraf Frugten, hvilken han oplærte i alle Krigsovelser, og stedse opmuntrede til at hævne Balders Dod. Med disse Odins Handeler i Austurveg synes omtrent ti Aar at være medgangne, og han imedens at have været i en Slags Landflygtighed fra sit Rige, og siden igien at være kommet til det. Hans fornemste Opholdssted var Byen Slesvig; og var han ei alene kyndig ved Krigs-Bedrifter, men og ved den Omsorg han drog for Agerdyrkningen. For desmeere at ligne den rette og sidste Odin kaldte han adskillige af sine Sonner op efter ham, som Balder, Vegdeg, hvilken og kaldes Vitha, og for desmeere at forbinde Saxerne og de Nordiske Folk sammen, synes det at han afskaffede Hertha Dyrkelse. Mange Danske fulgte ham og fra Sverne og Skaane, og nedlode sig i Angeln, og Saxen, og herved bleve disse Folk blandede og forenede sammen, deres Gudstieneste og Sprog hinanden mere lige, hvorvel Anglerne dog i de Tider mere nærmede sig Saxerne end de Danske, og derfore ogsaa bleve regnede til de forste, og ikke til de sidste. Om Anguls, og især om Balders Bedrifter, vilde nok haves megen mere sikker Efterretning, saafremt det Poema, som Ulf Uggeson sammenskrev ved Aar 1000, og hvorudi meget fandtes om Balder, endda var til. Men hvor mange Farer end Angul havde undgaaet, hvor mange Trefninger han end lykkeligen var kommet fra, saa kunde han dog tilsidst ei undgaae den paa de Tider,

saa

saa almindelige Skiebne, nemlig at døe paa en voldsom Maade. Frode 3.
Udi Fyen blev han, efterat have tildels hersket i 8 Aar over de Aar 330.
Danske Øer, ihielslaget af de Danske, ei langt fra Odensee, som han skal have anlagt, og i den Egn ogsaa begravet i en Hoie ved en Aae. Imidlertid findes i Jylland i Wiborg Stigt, Aalborghus-Amt, forhen kaldet Himmer-Syssel, Aads-Herred, Hyllebierg Sogn nogle Hoie paa det Bierg, hvor Kirken staaer, hvilke Hoie stikke i Veiret over Kirken; og udi hvilke skal efter Sagn en Kong Hugler ligge begravet, som jeg efter Navnet dømmer at have været vor Hugler eller Angul. Hvis dette er rigtigt, maae han enten være bleven ført did fra Fyen, eller den Jydske ikkun være en Ære-Hoi, saafremt vore Fædre have brugt saadanne. Maaskee og, at de adskillige Landskaber, han herskede over, have tvistet om Æren af hans Begravelse, og derfore delet hans Legeme, og kastet en Hoi op over hver Part; ligesom det skeede i sildigere Tider med den Norske Konge Halfdan den Svarte. Angul efterlod sig adskillige Sønner. Eomer blev Konge over det egentlige Angeln, og opholdt sig i Byen Slesvig. Wila blev Under-Konge der. Casser synes at have faaet Øen Als, og Andesc, en af hans sidste Sønner, Vestenland, eller det Eiderstedtske og de fiere Marsklande i det Slesvigske, som da strakte sig langt længere ud, end nu, i Vester-Havet. Da intet findes om deres og Eftermænds Bedrifter, hvilket samme ogsaa giælder om de fleste Saxiske Konger i Holsten, og i Stormarn, saa vil jeg ikke videre her opregne dem, men have henviist i Henseende til deres Folge og Tids-Orden til den 87 og 88 Tavle i Tabeltomen. Foruden disse Sønner havde Angul flere: Froger og Roe, om hvilke allerede ere talte, Sigurlami, som blev Konge

Frode 3. i Garderige, Sige Konge i Hunsingow (a) udi Groningen, hvis
Folk derover blev kaldet Huner, og var et Slags Franker, og
endelig Siggeir Konge over Frankerne, hvilke da synes alerede at
have trukket sig til Betau i det nu værende Gueldern, og herved,
nemlig fælles Udspring af deres Konger, bliver det klart, hvi
Franker og Saxer saa længe vare eenige, og hvi et stadigt Rygte
havde udspredt hos de første, at de stammede fra de Danske,
som og uden Tvil har meget havt sin Grund deri, at Franker vare
Cimbrer, der i de ældste Tider boede i Jylland, og Saxer vare
Teutoner, som i de ældste Tider boede i Holsten. Og da alle disse
Prindser og deres Afkom stamme fra en Nordisk og Dansk
Prinds, saa er det billigt at baade her og paafølgende Stæder
Sigurlami Konge i Garderige. handles om dem, ligesom Tiden det medfører. Hvad Sigurlami
angaaer, da skal Angul have endnu i sit levende Live skaffet ham
Garderige. Han var en meget smuk Mand til Anseende og var
gift med Heidis, Dotter af Gylfe, Søn af den Norske Kong
Aar 360. Halfdan den Gamle. Han faldt i Krig mod den Jotter Thiasse,
som synes at have regieret i det ældste Rusland (b) og efterlod
Riget til sin Søn Svafurlami. Sige skal paa følgende Maade væ-
re

(a) Saaledes heder den nu, men i Middel-Alderen kaldtes den Hunesga, Hunsgve, Hunsingia, Hunesgewe af Floden Unsingia eller Hunesa, og altsaa ikke af Hunerne. See Chronic. Gottw. p. 640. Falke trad. Corbei. p. 440. Hervarar S. i Arnæ N. 345. p. 359 siger, at Reid-Gotland og Hunaland kaldes nu Tydskland, hvilket og er rigtigt nok, for saavidt at det første er For- og Bag-Pommern, og det sidste Hunsingow, men ei rigtig i den Mening Autor siger det, nemlig at Angantyrs Reid-Gotland, og Humles Hunaland skulde findes der. Paa samme Stæd siges, at Tydskland begriber i sig 12 Kongeriger, ligesom Norge.

(b) Dette Rusland, hvor det Russiske Navn vel først er opkommet, synes at have ligget imellem Duna-Floden og Garderige. See min T. 6. p. 420.

re kommen til Riget i Hunsingow. Han var en rig og anseelig Mand, og meget anseet, fordi han var Odins Søn. En anden ved Navn Skade var paa samme Tid en mægtig og duelig Mand. Denne havde en Træl, Brede kaldet, som var behændig og erfaren i mange Idrætter. Engang hændte det sig, at Sige og Brede foere paa Jagt sammen, og at den sidste da fangede mange flere Dyr end den første, som, derover forbitred, slog Brede ihiel, og nedgrov ham i en Snedrive. Vel søgte han at besmykke dette Mord, ved at foregive, at Brede havde redet fra ham i Skoven, men Skade vilde ei troe det, lod lede efter Brede, og fandt ham død i Snedriven. Nu blev Sige erklæret for Varg i Vean, det er Ulv i Helligdommen, hvilket vil sige saa meget, som en Freds-Forstørrere, og blev derfor dømt fredløs og landflygtig, saa at hver den der fandt ham, maatte slaae ham ihiel. Mærkeligt er det, at i de Tider overgik Mægtige og Ringe lige Dom, og kunde Konge-Sønner ei engang undgaae at lide Straf for slige Gierninger, vore Fædre ansaae for skammelige, og Nidings-Værk. Angul førte da sin Søn ud af Landet i Sikkerhed, og skaffede ham Krigsskibe, hvormed han giorde mange store Bedrifter, og tilsidst erhvervede sig Rige i Hunsingow, hvor han giftede sig, og blev en mægtig og anseelig Konge. Og som dette Land egentligen var en Del af Frisland, saa tiener det til at bekræfte Omgangen mellem Friser, Saxer og Angler. Sige blev gammel, hvoraf jeg slutter, at han maae have været Anguls første Søn, thi det viser de følgende Ledder efter ham, hvoraf den fierde har maat leve med den tredie efter Frode 3. I sin Alderdom fik han mange Uvenner, endog dem han mindst ventede, nemlig hans Kones Brødre, hvilke overfulde ham uformodentligen, da han ikkun havde faae Folk hos sig, og ihielsloge ham med alle hans

Frode 3.

Sige Konge i Hunsingow udi Grøningen.

Frode 3. Hofmænd. Hans Søn Rerer var da ikke tilstæde, og fik siden saa stor Hielp af alle sine Venner, at han blev Konge efter sin Fader. Derpaa drog han med en stor Hær imod sine Morbrødre og dræbte dem alle. Hvad den tredie Anguls eller Odins Søn Siggeir angaaer, da vides intet om ham, uden at han er blevet Konge over Frankerne, men hans Efterkommere ere gandske ubekiendte. Ved Anguls Død tænkte Hother nu at kunne leve i Fred, men han fik strax en nye Krig i Anledning af hans Svigerfaders Josurs Død. Denne Prinds var bleven forrasket om Natten og indebrændt af sin Jarl Gunnar. Hother hævnede ham, thi han fangede Gunnar, og lod ham levende brænde paa et Baal; Satte derpaa Josurs Sønner Herlit og Gerit ind i hans Rige. Denne Krig bragte han snart til Ende, men noget efter forestod ham en haardere, thi Boe Odins Søn angreb ham med en stor Krigshær. Hother blev herved meget eftertænksom, og gav tilkiende paa Thinget, at han forestilte sig sin Død i denne Krig, hvilket og Spaamændene havde forud sagt ham; han bad derfore Folke-Forsamlingen, at den vilde beskikke hans Søn Rerer til Konge i hans Stæd, saa vilde han døe med Glæde. Denne Begiæring blev ham tilstaaet. I det paafølgende Slag satte han Livet til, og Boe blev dødeligen saaret, saa han maatte bæres til Teltet i sit Skiold, og bar Fod-Folket ham vexelviis. Dagen efter døde han og blev herligen begravet af den Russiske Hær, som opkastede ham en Høi, kaldet efter hans Navn: Og denne Høi er uden Tvil den, som endnu findes i Aarhus Stigt, Skanderborg Amt paa Marken af Lynge Sogn, og kaldes til denne Dag Boes-Høi, havende en anden ved sig, kaldet Rysfers Høi, og skal Hother selv ligge i en Høi ved Sveistrup, som fører Navn af Kongens Høi, i samme Sogn, hvilken Greve

Sigeir Konge over Frankerne.

Aar 340.

Niels

Niels Friis, omtrent Aar 1710, lod omkaste, og befandtes 24 Kampestene satte om Randen, inden i Hoien var en Mur af Kampestene, 3 Alen hoi og bred; neden under den en anden, og under den igien den tredie Hvælving af lige Hoide og Brede, og i denne fandtes 3 store Leer-Urner med Leer-Laag, glasserede uden og inden, med Aske og Menneske-Ben udi. Rerec Hothers Søn kom vel til Regimentet efter sin Fader, men der vides intet om ham, uden at den Saxiske Odins Anhang kaldte ham af Foragt en Rakke, det er en Hund. (73).

Frode 3.

Rerec Konge i Ellem Syssel.

Imedens denne Krig fortes mellem Hother og Boe, bliver Frode slet ikke nævnet, og lader det at han efter den Norske Krig haver aldeles slaget sig til Rolighed, og derved med Rette fortient Tilnavn af den Fredsommelige. Det synes at han gandske haver givet Jylland til Priis, som derfor og havde sine mange egne Konger, hvoraf faae eller ingen har erkiendt Frodes Overherskab. Dog troer jeg, at Fyen er igien kommet under hans Lydighed efter Anguls Død. En viis Gudlaug Norsk Konge paa Helgeland satte sig da fast i Vend-Syssel i Jylland, og var uden Tvil i Forbund med den berømte Norske Helt Hake, som da havde besteget den Svenske Throne, og forestod Gudlaug maaskee

(73) T. 3. p. 253. 254. 130—132. 466. 467. T. 6. p. 443. 508. T. 7. p. 17. 313. 314. 365. 461. 462. 486. 487. 492. 497. 502. 849. 664. 21. 22. 42. 57. 192—194. 323. 326. 301. 302. 315. 837. 64. 771. 869. 870. T. 8. p. 78. 486. Tavle 8. 87. 88. 89. T. 9. p. 99. 279. 299. 321. 363, om Nødvendigheden, at sætte Anonymi ind i de Angel-Saxiske Konge-Ledder paa Halvøen. p. 366. Saxo l. 3. p. 44—46. Arngrimi Suppl. p. 561. 562. Hervarar Saga c. 2. Volsunga-Saga c. 1—3. Grimnismal i utrykte, eller den saa kaldte Sæmundi Edda.

Frode 3. skee de Lande, som denne eiede i Danmark, hvorom mere siden. Paa de Tider sværmede tvende Svenske Prindser og Brodre, Jorund og Eric, af Konge-Blodet, om paa Havet, og dreve Soeroverie, for at erhverve Ære og Bytte. De truffe bemældte Gudlaug i Danmark, og angrebe ham som Hakes Ven, der var deres Fiende, og havde bemestret sig deres Fæderne Throne. Efter en skarp Trefning nedlagde de alle dem, der vare om Borde paa hans Skib, toge ham selv til Fange, og lode ham siden ophænge i en Galje, paa et Stæd kaldet Stromsoenes, maaskee nu

Aar 358. Stromsoe i Norge, hvor hans Folk opkastede en Hoi over ham. Gylaug hans Son kom til Regimentet efter ham. Men foruden disse regierede andre Norske paa de Tider i Danmark, ja endog i Sieland selv, hvilket altsammen har nok været en Folge af det Tog Frode giorde til Norge, som de Norske vilde hævne. Imidlertid kan jeg dog ei forestille mig andet, end at Sigar, som stammede fra Halfdan den Gamle, og som regierede i Middel-Syssel, haver der været Frodes Under-Konge, og at Frode haver paa saadant Vilkaar overladt ham det, efterdi han nu var kiæd af Krig, og vilde nyde Fredens Sodhed. Paa samme Tid blev Havet foruroliget af de fire Tronhiemske Prindser og Brodre, Amunds Sonner, Hake og Hagbarth, Helvin og Hamund. Disse tre sidste truffe om Foraaret Sigars Sonner Alf og Alger med 100 Skibe. Strax gave de sig i Fegtning sammen, som varede den gandske Dag indtil Aftenen, og var saa blodigt, at de ei formaaede at fornye Striden Dagen efter, hvorover de indginge Fostbrodre-Lag og derpaa samtligen droge til Sieland, hvor Hagbarth vidste saavel at indtage Signe Sigars Dotter, at hun lovede hemmeligen at vilde giore hans Villie. Men som hun kort efter i en Sang udbrod til Hakes Roes, saa robede det deres

Signe Konge i Middel-Syssel.

Kiær-

Kiærlighed, thi Folk forstode strax, at hun havde roset den ene Broder under den andens Navn. Paa den Tid havde Sigar twende Raadgivere, Bilvise og Bolvise, begge gamle Mænd, begge Brødre, og begge blinde, men i alle andre Ting meget ulige. Den første lagde al Vind paa at forlige Uvenner; hvorimod den sidste stræbte af al Magt efter at giøre Venner til Fiender. Saaledes vare Hofferne i disse raae Tider ei befriede fra deres almindelige Pest, Hyklere og Smigrere og Bagvaskere. Bolvise fulgte altsaa sin Natur, naar han forestillede Sigars Sønner, at det indgangne Forbund med Amunds Sønner var ei trygt, og at de snarere burde twinges ved Krig, end ved Løfter. Hvo veed om Frode ei haver stukket under dette, for derved at sætte Splid mellem de Norske Prindser, hvis Eenighed var farlig for ham, og om han ikke ved Gaver har underkiøbt Bolvise, som Saxo fortæller, en Hildegisl at skulle have giort, der dog hører til senere Tider. Bolvises Forestillinger giorde saadanne Indtryk paa de unge Prindser, at de angrebe og nedlagde Helvin og Hamund i Hamundar Vog. Hagbarth, som da ikke var tilstæde, men langt borte paa Søerøverie, hvilken han ofte øvede i Sælskab af sin Broder Hake, og ofte for sig, kom strax efter med fulde Kræfter over dem, og nedlagde dem begge. Nu turde Hagbarth ei vise sig aabenbare hos Sigars Dotter, og hans Kiærlighed tillod ham dog ei at undvære hende. Han længtes efter hendes Løftes Opfyldelse. Kiærlighed drev derfore denne tapre Helt til at skiule sig i Qvinde-Klæder, og at udgive sig for en af Hakes Skiold-Møer, der i et vidst Ærinde var sendt til Signe. Senge-Plads blev ham nu anviist i Pige-Kammeret, men Pigerne kunde ikke nok forundre sig over, at hans Hænder vare saa haarde at føle paa, og hans Bene saa bevoxede med Haar, thi de toede dem efter de Frode 3.

Frode 3. Tiders Skik. Han svarede, at herover maatte de ei undre sig, da Hake brugte sine Skiold-Moer i Krig baade til Lands og Vands. Signe understøttede dette, og sagde, at anderledes kunde de Hænder ei være, som oftere behandlede Glavind og Aare end Uld og Rok. De Fødder maatte og være haarde, som bare havde gaaet saa mange Stier, og over saa mange Stene. Og for at giøre ham desmere Ære, blev ham nu anviist Hvile-Plads hos Prindsessen selv. De lykkelige Elskere, fortryllede af Elskov og Vellyst, talte da meget sammen, og Hagbarth spurgde sin Signe ad, hvad om din Fader fanger mig, og Døden da bliver min visse Løn, thi jeg ihielslog hans Sønner, og nu holder jeg dig imod hans Villie indsluttet i mine Arme, hvad da min eeneste Glæde, hvad vil du giøre, hvad naar du mister mig, vil du glemme mig, vil du give dig til anden Elskov? Signe svarede: Troe, Elskte, troe at jeg vil døe med dig, saafremt den fæle Død skiuler dig i Høien. Ja hvordan du døer, ved Sygdom, ved Sværd, i Hav, paa Land, saa vil jeg følge dig efter, al anden Elskov er mig forhadt, fælles Kiærlighed har bundet os sammen, fælles Død skal forene os. Din Død skal jeg føle, og ei forlade den, som jeg har agtet min Elskov værdig; Den som haver givet mig de første Kys, den som første gang har lært mig Elskov. Intet Løfte skal være helligere, saafremt Qvinde-Mund nogensinde udsagde Sandhed. Hagbarth blev nu saa glad, at han følte mere Vellysten af dette Løfte, end Faren af sin Bortgang. Dog de utroe Piger forraadde ham, og han blev i Udgangen grebet af Sigars Drabantere, hvorvel ikke uden efter tapper Modstand, og efterat have nedlagt mange af dem. Nu blev han ført for Thinget (a). Stemmerne vare delte, mange dømte

(a) Paa mange Pladser i Danmark sees endnu saadanne Thing-Steder

te ham til Døde. Men Bilvise, og de Klogeste, raadde til, at man burde betiene sig af hans tapre Arm, og ei foretage sig noget grumt imod ham. Dog Bolvise imodsagde og paastod, at det var skammeligt, ei at understøtte Kongens Hævn imod den, som havde dræbt hans tvende Sønner, og skiændet hans Dotter. Efter de fleste Stemmer blev derfore Hagbarth fordømt, og affagt, at han skulde hænges. Da traadde Dronningen til, rakte ham et Horn-Begger, og sagde: Uforskammede Hagbarth! drik nu den sidste Drik, du som det gandske Thing har dømt til Døde; Frode 3.

det. Oluf Worm i Monum. p. 68. 117—121 beskriver det ved Wordingborg, som han selv havde seet. Det var omkringsat med 46 store Stene, og den største 2¼ Alen høi, stod i Midten. Skikkelsen var en aflang Rundeel. Imod Norden og Sønden vare ligesom tvende Indgange. Det var 96 Skridt langt og 20 bredt. Paa bemældte store Sten stod en Rune-Inscription, som Worm forklarer saaledes: Saasom Disa Love ere i Priis, saa bør Kæremaal hid bringes. Men efter mine Tanker er enten denne Inscription urigtig læst, eller og falsk og sat i nyere Tider, thi Disa var ingenlunde Gudinde for Retfærdighed, eller Forstanderske for Thing og Markeder, men Diser kaldtes alle Gudinder i Almindelighed, og især Nornerne og Valkyrierne, der havde med Menneskets Liv og Død at bestille. Efter Danske Atlas T. 4. p. 407 kaldes en stor Høi i Aarhuus Stigt Tings Høi. Udi det Svenske Upland findes efter Peringskiold i Mon. Upl. p. 230 ligeledes et Tings Berg, hvor man af de store Stene kan see, at Thinget fordum er bleven holdet. Testrup har skrevet en Afhandling om Thingene, trykt Flensborg 4to 1747, hvor han p. 38 melder: Tingstæderne vare indrettede paa Marken med 4 Ting-Stokke, som i en Firkant laae paa Stene, hvorpaa sadde Fogden og Skriveren, med flere, som administrerede Retten, saa og de 8 Mænd, som af disse Ting-Stokke kaldes Stokkemænd. Midt paa denne Plads mellem de 4 Stokke laae en stor Sten, som endnu paa Thingstæderne er tilsyne; paa denne skulle Tyvene sidde, naar de skulle dømmes, hvilke Stene endnu desaarsag kaldes Tyv-Stene paa denne Dag. Videre beretter Testrup, at Landstinget holdtes under aaben Himmel paa Torvet i Viborg indtil 1552. Dog adskilligt af denne Thingets Indretning hører gandske vidst til senere og Christne Tider.

Frode 3. Døde; Du hvis Legeme skal hænge i Galjen, og hvis Aand komme til Hæl i de underjordiske Boliger, hos den strænge Gud (a). Hagbarth tog Beggeret, og svarede: Sidste Drik tager jeg nu imod, jeg som haver dræbt begge dine Sønner, ei uhævnet kommer jeg til de Lyksaliges Boliger, og de afdøde sæle Aander, som jeg haver sendt for mig i Veien. Denne høire Haand har dryppet af dit Blod, den har afskaaret Livets spæde Traad paa dem dit Liv har baaret til Verden. Skammelige, rasende Qvinde, ulyksalige Moder, ingen Tid kan igien give dig det, du har tabt, skal ei igien give dig det, og hver Dag skal fornye din Smerte. Og med disse Ord kastede han hende Drikken i Ansigtet. Den troe Signe spurgde imedens sine Piger, om de vilde følge hendes Forsæt. De græde og svarede ja. Nu brast Signe i Graad, sigende, at hun i Døden vilde følge den, som eene havde ligget ved hendes Side, de skulde derfore, saasnart Tegn var givet, sætte Ild paa Huset, giøre sig Strikker af deres Sløer, legge dem om Halsen, og spænde Fodskamlerne bort. For desmere at opmuntre dem, skiænkte hun dem til. Nu førtes Hagbarth til den Høi, som siden fik Navn efter ham, og laae uden for Sigersted, hvor Kong Sigar gemeenligen opholdt sig. Da vilde han forsøge sin Elskes Troskab, og bad derfore Drabanterne, som tillige vare Bødler, at de vilde først ophænge hans Kiortel, for ved dette sandselige Billede at forestille sig sin egen Død. Den som var sat paa Vagt, tænkte da at Hagbarth selv var hængt, og gav det bestilte Tegn. I Øyeblikket kastede Signe og hendes Piger Strikkerne om Halsen, og satte Ild paa Huset. Da nu Hagbarth saae Slottet brænde, og det ham bekiendte Sovekammer,

(a) Dette sidste forekommer ofte paa Runestenene, og forstaaes derved Odin.

mer, kunde han ek skiule den Glæde, han følte over sin Elsktes Frode 3.
Troskab, som langt overgik Smerten af hans egen forestaaende
Død. Thi skyndte han selv paa Bødlerne, at ile med hans
Død, og sagde: „Hastig svinger mig i Luften, sødt er det mig
„ at døe du Elskte efter din Død. Jeg seer Slottets Luer og
„ Bragen, tilsvoren Elskov opdager sin Pagt. Dit Løfte er ei
„ mere tvilsomt, du følger mig i Liv og udi Død. Een Ende
„ tage vi begge, eet Baand sammenføier os, og den første Kiær-
„ lighed kan aldrig forgaae. Lyksalig er jeg, som har saa vær-
„ dig et Følge, nu skal jeg ikke alene komme til Dødens Guder.
„ Lad Strikken nu længe nok klemme min Hals; Døden paa-
„ fører mig ei andet end mine Ønsker; Fast Haab har jeg nu
„ at fornye min Elskov, og snart skal Døden blive Vellyst.
„ Den hele nordre Verden skal tale om vor troe Fælleskab og
„ Elskov. Selv i Dødens Boliger skal vor Kiærlighed ei op-
„ høre.“ Og nu døde han glad. Hvo kiender ei i denne mær-
kelige Tildragelse vore Fædres Hævn-Begiærlighed, faste Mod,
og usvigelige Had og Kiærlighed til Fiender og Venner. Hvil-
ken Lighed med Amerikas Vilde. Samme Foragt for Døden,
samme Traadsen i den, samme Haanhed over sine Fiender,
samme Trofasthed mod Venner, understyttet ved et urykkeligt
Haab om en ævig Lyksalighed, en ævig Samqvæm med de Elsk-
te. Lifligt er det undertiden at skue tilbage i hine raae men tro-
faste Tider, at betragte hine vilde, men ophøiede Sæder, for
hvilke vore smaae Siæle skiælve, og zitre tilbage, vi som ei finde
een Ven, fordi vi ei selv vide at være Venner. Hvor vel har
Lucanus sjunget om vore Fædre, naar ikkun de første Ord und-
tages:

Frode 3.

Certe populi, qvos despicit Arctos
Felices errore suo, qvos ille timorum
Maximus haud urget leti metus; inde ruendi
In ferrum mens prona viris, animæque capaces
Mortis, & ignavum rediture parcere vitæ.
L. I. v. 458–462.

Da Hagbarths Broder Hake fik dette Sørgespil at høre, drog han med en Krigshær til Danmark, for at hævne sin Broders Død. Ved Hærvig, nu Kallundborg, giorde han Landgang, og lod de to Parter af Skibene roe om til Suseaae og op ad den, for at komme Fodfolket til Hielp, om Behov giordes, thi med det drog han fra Hærvig af Stæd, men holdt sig meest i Skov-Egnene, for ei at opdages, og den Tid var fast alt Landet fra Hærvig og til Sigersted bedækket med Skov, hvorimod det i Saxo's Tid var meget opbrudt til Ager. I Skovene lod han hugge Greene af, med Befaling at bære dem naar de komme paa Sletten, og blev til Erindring heraf en Møse kaldet Mordkiær. Og paa det de skulde blive deslettere til at gaae, lod han dem afkaste Overklæderne, og Kaarde-Skederne, saa de ginge med de blotte Værger. Og førte udi Saxo's Tid endnu en Høi og et Badstæd Navn efter Hake, fordi han der havde ved ovenmeldte Middel undgaaet tvende Vagters Agtsomhed. Men den tredie Vagt løb forfærdet ind til Sigar, og berettede, at han saae en bevægelig Skov, som rykte om, og var nær ved. Da spaaede Kongen sig sin Død, men besluttede dog at sætte sig til Modværge; Drog derfore ud af Sigersted, og stilte sin Hær i Orden paa Sletten, men han blev overvundet og ihielslaget, og Stædet til Erindring kaldet Valbrynde ɔ: de Slagnes Baal. Hake forfulgte sin Seier med

yderste

yderste Grumhed. Han sparede hverken Alder eller Kiøn, og omkom Mødre med Børn. Ved denne Leilighed maae Hake have erobret en Deel af Danmark, venteligen Middel-Syssel, efterdi Saxo kalder ham de Danskes Tyran, og til Beviis at dette med Hagbarth og Signe er skeet i Sieland, fortæller Saxo, at en Landsbye ei langt fra Sigersted skal føre Navn efter Hagbarth. Med denne Hake var den ældste Sterkodder, Storverks Søn, som var af Jette eller Thusse-Aetten, fra Landene østen for Øster-søen, og som fulgte med ham til Sverrige imod Kong Hugleik, og hialp til at overvinde ham. Men da var Hake saa uforsigtig at lade baade ham og sine andre 11 stridbare Kæmper gaae fra sig, hvorved Jorund og Eric, Sønner af Kong Yngve, finge Leilighed at overfalde ham i Sverrige. Der blev en stor Strid paa Fyris Val eller Vold, tæt ved Upsal. Eric satte Livet til, og Hake blev dødeligen saaret, hvorpaa han lod sig bringe paa sit Skib, og aflivede sig paa den Maade, der længe efter var saa berømt i Norden. Nemlig han befoel, at føre af de Ihielslagens Vaaben og Legemer paa Skibet, samt en stor Deel tørt Brænde, hvoraf han lod giøre et Baal, lagde sig paa det, tændte det an, befoel at hisse Seglene op, og lod Skibet for Vinden drive fra Landet. Ovenmældte Sterkodder boede ved Alusosse, og var forlovet med Ogn Alfa Fostre. Men engang han var reist nord over Elivoga, ved Dwina-Floden, tog Hergrim, Arngrims Søn hende fra ham. Hvorover Sterkodder siden i Tvekamp dræbte Hergrim. Ogn saae paa deres Kamp, men da hun mærkte Udfaldet, stak hun sig selv igiennem, thi hun vilde ikke have Sterkodder. Denne tog derpaa alle Hergrims Eiendele til sig, saa og hans Søn Grim, der voxte op hos ham, og noget efter røvede Sterkodder Alfhild, Dotter af Alf, der regierede et Stæd i Alfheim. Dette Jomfrue-Rov

skeede

Frode 3.

Aar 356.

Aar 359.

Aar 3[illegible]

Frode 3. skeede paa den Tid en Fest firedes til Gudindernes Ære. Med hende avlede Sterkodder Bauggerd, som siden blev giftet med Grim, og Storverk. Alf skal have paakaldet Guden Thor, som og skal have slaget Sterkodder ihiel, da han traf ham eene paa en Baad i den Finske Bugt, og ladet Alfhild med Grim fare hiem til Faderen Alf. Grim var ei ældre end 12 Aar, da han foer paa Søerøverie, (a) og nedsatte sig siden paa Øen Bolm, der laae paa Helgeland i Norge, og blev Fader til Andgrim, eller Arngrim, hvorom mere siden. Storverk Sterkodders Søn kom i Tieneste hos Kong Harald paa Agde-Siden. Han bortførte Onne Dotter af Freke Konge paa Helgeland, og avlede den mellemste Sterkodder med hende, som siden blev saa navnkundig i vor Danske Historie, hvorfore jeg og her har omtalet hans Forfædre. Frekes Sønner Fiorvi og Fyrve overfulde siden om Natten deres Svoger Storverk, og brændte ham, tilligemed deres Søster, og alle Folk inde. Den unge Sterkodder blev derpaa opfostret ved Kong Haralds Hof. Men nu ville vi forlade ham en Tid, og begive os til Hogni og Hedin, hvilke og bleve navnkundige under Frode. Denne Hedin Hiarande ellers Hiorvards Søn, en Norsk Prinds, skal engang være kommet til Frode med 150 Skibe, af hvilke han med 12 seilede i Forveien, lod hidse et Skiold oppe i Masten, og gav derved tilkiende, at de vare Venner som ankomme. Der blev snart stort Venskab imellem ham og Frode. En vis Hogni, en liden Konge i Jylland, havde en meget berømmelig Dotter, ved Navn Hildur. Hun og Hedin finge alene ved Rygtet Kiærlighed til hverandre, som blev saa hæftig, da de kom sammen, at

(a) At vore Fædre ginge meget unge i Krig, vises i min 6 Tome p. 6, hvor Exempler paa 12 og 15 Aar anføres, og i min 7 p. 790 om en Walisk Prinds af 10 Aar.

at ingen af dem kunde see sig mæt paa hinanden. Nu besluttede Hedin og Hogni at fare i Soerøverie sammen, og vidste den sidste intet af den førstes Kiærlighed til sin Dotter. Den første var liden af Vext, men vel skabt. Den sidste derimod anseelig, og af et paastaaende Sind. Han bortlovede sin Dotter til Hedin, og de sammensvore sig, at den eene skulde hævne den andens Død. Derefter droge de til Orkenøerne, og undertvunge dem. Men ved deres Hiemkomst blev det forebragt Hogni, at Hedin havde krænket hans Dotter førend Bryllupet, hvilket da blev anseet for en uhørlig Misgierning. Hogni troede dette, og angreb Hedin, som var ude i Kongens Ærinde, men blev overvundet, og flyede til Jylland. Da Frode fik dette at vide, lod han dem begge kalde for sig, og søgte, at forlige dem; men Hogni var uforsonlig, og fordrede sin Dotter tilbage, hvorover Kongen paalagde dem Tvekamp. I den fik Hedin et stort Saar, men Hogni ynkedes over hans Skiønhed og Ungdom, og derfore sparede ham. Dog syv Aar efter mødtes de igien paa Hithinsøe ved Rogaland i Norge, og der dræbte de hinanden. Rygtet lagde i disse overtroiske Tider til, at Hildur havde saadan Længsel efter sin Mand, at hun ved sine Vers vækkede hver Nat de Døde op, hvilke derpaa fornyede Kampen, som saaledes skulde vedvare, indtil Ragnarockr eller Verdens Ende. Og af denne Hildur tillagde Opførsel er det nok, at vore gamle Skalder have kaldet Krig Hildurs Leg (74).

Frode 3.

Aar 360.

Nu

(74) Snorro i Ynglinga Saga c. 25—28. Sch. N. H. T. 1. p. 198—211. 94. 96. 93. 275. Saxo l. 7. p. 128. l. 6. p. 104. 103. l. 5. p. 88. 89. 90. Hervarar S. c. 1. Hrolfs og Gautreks S. c. 3. T. 7. p. 236. 253. 254. 49—51. 60. 91. T. 8. p. 207. 104. Tav. 21. Edda Dæme Saga 67. I gamle Danske Historiske Elskovs Viser,

Kiøben-

Frode 3. Nu havde Frode siddet længe gandske stille, saa at det derfore er, ligesom han var aldeles ud af Verden, en Skiæbne der gemeenligen rammer de fredelige Konger, allerheldst i saa krigerske Tider, som vore gamle Forfædres vare. Forhen haver jeg talet om, at Frodes Søn hedte Dan. Denne Herre opmuntret ved sin egen Drift, og maaskee ogsaa ved Undersaatternes Klager og Forestillinger over, at Jylland og flere Lande undroge sig det Danske Herredømme, begyndte fra sit tolvte Aar at vise sig som en Krigs-Helt. Da aleredе drog han ud med den Danske Ungdom imod de Saxer, der boede sønden for Elven, hvilke ved Gesandtere fordrede Skat af de Danske, eller og forkyndte dem Krig. Dan skal da have havt saa stor en Flode, at han med sine Skibe lagde en Broe over Elven, saa at man kunde gaae over den. Den Saxiske Konge blev derfor nød til at underkaste sig de Vilkaar, som han forhen havde forelagt de Danske. Underligt er det, at Krigen blevført imod de Saxer, som boede sønden, og ei imod dem, der boede norden for Elven, hvoraf jeg slutter, at disse sidste have da holdt Fred med de Danske. Denne Prinds maae og have forskaffet de Danske noget Herredomme igien i Jylland, som baade kan sluttes deraf, at Hogni, en liden Jydsk Konge, stod under Frode, saa og deraf, at Dan selv blev ihielslaget i Jylland, hvilket viser at han har ført Krig der. Saa meget er vidst, at i Aarhuus Stigt, Dronningborg Amt, i Aasferg Sogn, vises en Dige, kaldet Dans Dige, og derhos en Hoi, kaldet Dans Hoi, hvorom siges at Kong Dan skal

Kiøbenhavn 8vo 1657, en meget rar Bog, som jeg har faaet til Laans af Geheime-Raad Hielmstiernes Bibliotheque, handler den første Vise om Haldar og Signild, men ei alene er Sproget deri giort meget nyt, hvorved hist og her udfaldet med gamle Ord, men endog er Tildragelsen gandske forvendt, og de handlende Personer giorde til Christne.

skal være der begravet, og strax derved en anden Hoi, kaldet Dans Knos, hvor hans troe Tiener, som med ham blev slagen, skal ligge begravet. Denne Herres Tilnavn skal have været den Stille, hvorved vel er bleven sigtet til hans Væsen, thi i Henseende til Krige var han ikke stille. Han efterlod sig tvende Sønner Halfdan, den ældste, og Fridleif, som efter deres Farfader herskede over de Danske. Forhen haver jeg nævnet Helge Haddinga Scate, eller de Haddingers Kæmpe, nu vil jeg anføre noget om ham efter den Vise, som haves om ham i Sæmundi Edda, thi da han rimeligen haver fulgt 5 og 6 Hadding, og de rimeligen beholdt Riget i Warwith Syssel efter Hadding 4, og Helge desuden havde at bestille med Eylime Konge i Warwith Syssel, saa hører han for saavidt til de Danske. Om Helge fortælles saaledes. Den Norske Kong Hiorvard havde fire Koner. Med den ene Alfhild avlede han Sønnen Hedin, uden Tvil den samme som stridde med Hogni, med den anden Særeidur avlede han Humlungur; Ved den tredie Sinread blev han Fader til Hymlingur. Nu giorde Hiorvard det Løfte, at han skulde ægte det deiligste Fruentimmer, og fik at vide at Kong Svafnirs Dotter Sigurlin skulde være uden Lige. Strax sendte han sin Jarl Idmund ad Stad med hans Søn Atli, at frie til hende. Han blev en hel Vinter opholdt hos Svafnir. Svafnirs Jarl Franmar var Sigurlins Foster-Fader, og bleve Sigurlin og Alof Jarlens Dotter opfødde sammen. Tilsidst fik Idmund Nei efter Franmars Raad, thi Sigurlin havde ei Lyst til at eie den Mand, der forhen havde tre Koner. Atli giorde sig vel megen Umag, men forgiæves, og maatte bringe Hiorvard denne ubehagelige Tidende. Dog Hiorvard lod sit Forsæt ei fare, men drog anden gang selv afsted med dem til Svafa-Land, hvorved Torfæus forstaaer Svabsted i det

Frode 3.

Aar 365.

Frode 3. Slesvigske (a). Da de komme der, saae de en stor Røg stige op af Jorden, og megen Brand, thi Kong Hrodmar havde været der, dræbt Svafnir, og skiændt og brændt Landet. Nu drog Hiorvard ind i Landet, og blev Natten over ved en Aae, men Atli drog over den, dræbte Franmar Jarl, og tog baade Sigurlin og Alof bort. Hiorvard fik den første, og han selv den anden. De avlede en Søn, som blev stor og smuk, men var uden Navn, indtil Svafa, Dotter af Kong Eylime i Warwith Syssel, gav ham det Navn Helge, da hun som en Valkyrie red igiennem Luften, og berettede ham, at paa Sigarsholm laae et Sværd, hvorved han skulde faae Seier, og stod hun ham siden ofte bi i Orlog. Paa saadan Maade, stedse ved det Forunderlige, blev Svafas Attraae til Strid, og det hun var en Skioldmøe, forestillet af vore Fædre. Forhen i Visen kunde Atle ei heller paa anden Maade faae Underretning om Sigurlins Hiertelaug, end ved en Fugl, hvis Skrig og Sprog han vel forstod. Nu blev Helge en drabelig Krigshelt. Hans Fader gav ham Folk, hvormed han og Atle droge imod Hrodmar, og dræbte denne hans Morfaders Bane. Mange andre Bedrifter giorde han, og omkom den Jotun Hate, som boede paa et Bierg ret ved Hates Fiord. Efter dette drog Helge til Eylime, og friede til hans Dotter Svafa. De elskede hinanden meget, Svafa blev hiemme hos sin Fader, og var Valkyrie nu som før, men Helge drog i Krig. Da skeede det, at Hedin, Helges Broder, faldt til den Dadelighed en Juule-Aften, da Brage Beggere ginge om, og Løfter bleve giorde ved at lægge Haanden paa Freyrs Galt, at Hedin, siger jeg, giorde det dadtlige Løfte, at eye Svafa, sin Broders

(a) See Torfæi Norske Historie T. 1. p. 439. Maaskee Landet Swansen kan herved forstaaes. See og min T. 7. p. 852.

Broders Elskte, og kom strax i saadan Vildelse, at han gik eene for sig paa Skoven. Efter de Tiders Tænkemaade maatte saadant endeligen være ham paalagt ved Troldom, hvorfore der fortaaltes, at han forhen mødte i Skoven en Troldkone, som red paa en Ulv, og havde en Slange til Tømme. Hun bad ham følge sig, men da han svarede nei, truede hun, at han skulde undgiælde det ved Brage Beggerne. Og dette Syn skal Helge siden have udlagt saaledes, at derved sigtedes til hans Bane, og at de vare hans Fylgir, det er Skyts-Aander, som Hedin havde seet. Noget efter holdte Helge og Alf, Hrodmars Søn, Strid med hinanden paa Sigarsvold (a), og fik Helge der Baanesaar, hvorpaa han sendte Sigar til Svafa. Hun kom, Helge bad hende egte Hedin, hun undskyldte sig, og Hedin giorde Løfte at hævne Helges Død. Vore Forfædre troede at Helge og Svafa oplivede siden Helge Hundingsbane og Sigrun. Om denne sidste Helges Forfædre Sige og Rerer har jeg alerede forhen talet. Samme Rerer blev, efterat han havde hævnet sin Faders Siges Død, en mægtigere Konge end han, drog i Krig, og giorde et meget got Giftermaal, alene at de ingen Børn finge, hvorover de giorde ivrige Bønner til Guderne om at faae dem. Odin skal da have bønhørt dem, hvilket fortælles paa følgende fabelagtige Maade. Odin sendte sin Ønske-Møe, Dotter af den Jotun Hrimnir, til Rerer, havende et Æble i sin Haand. Hun tog en Krageham paa sig, fløi dermed afsted, og lod det falde i Kongens Skiød, da han sad paa Høien, hvor han venteligen giorde Offer til Guderne, for at faae en Arving. Kongen tog det, forstod strax, hvortil det duede, og aad noget deraf. Dronningen blev derpaa med Barn, men kunde ei føde det. Saaledes gik hun i sex

Frode 3.

 Aar.

(a) Maaskee det bør søges i Sieland, ei langt fra Sigersted.

Frode 3. Aar 350.

Aar. Imedens drog Rerer i Søetog, udi hvilket han døde. Da nu Dronningen mærkede, at hun ei kunde føde, bad hun at Barnet maatte skiæres ud af hendes Side, hvilket og skeede. Drengen var overmaade stor, og skal have kyst sin Moder før hun døde. Saaledes har den fabelagtige Alderdom gierne villet berette forunderlige Ting om berømte Mænds Fødsel, thi Volsung, saaledes blev han kaldet, var siden saa navnkundig, at den hele Slægt kaldtes efter ham den Volsungiske. Efter denne Beretning skulde man ellers troe, at Volsung var bleven fød efter sin Faders Død, men det kan paa ingen Maade foreenes med Tids-Regningen, efter hvilken han endog maae have været temmelig gammel, da Faderen døde. Hvorom alting er, saa blev Volsung tilig moden, og skikket til alle Manddoms Gierninger. Han var Konge i Hunsingow efter sin Fader, og indlagde sig megen Ære i Krig. Da han var fuldvoxen, sendte Hrimner sin Dotter til ham. Han ægtede hende. De havde sammen ti Sønner og een Dotter. Sigmund og Signe vare de ældste, og Tvillinger, og de berømmeligste og smukkeste af hans Børn. Paa den Tid regierede Siggeir, en Norsk Prinds, som stammede fra Halfdan den Gamle, i Øst-Gotland. Han var mægtig, og raadde over mange Undersaatter. Denne Konge friede til Signe, men hun vilde unødig have ham, fordi han var gammel, og havde mange voxne Sønner; dog overlod hun det til sin Fader, hvilken tilligemed sine Sønner gav Samtykke dertil, hvorpaa Siggeir med sine Sønner og et stort Følge komme til Volsungs Hof. Der var da bygget en stor Sal, og styre Ilde vare antændte langs efter i den; I Midten stod et stort Eegetræe, hvis Grene strakte sig ud over Taget. Da kom en ukiendt Mand indgaaende, uden Tvil Odin, som Volsungernes Stifter, han havde en spraglet

Kaabe

Kaabe over sig, var barbenet, og hans Lin-Brixer knyttede sammen om Benene, paa Hovedet havde han en sid Hat, og Sværd i Haand. Han gik til Træet, stak Sværdet ind, lige til Hæftet, og sagde: Hvo der drager dette Sværd ud, skal eie det, og da befinde, at aldrig haver nogen baaret bedre Sværd. Denne Mand var meget hoi, gammel og eenøyet. Enhver søgte da at drage Sværdet ud, men ingen kunde rokke det. Alene Sigmund Volsungs Søn tog det ud uden Møie. Siggeir bød ham saa meget Guld derfor, som det veiede, men Sigmund vilde aldeles ikke, og svarede haanligen. Siggeir taug, men besluttede hos sig selv, som en undersundig Mand, det som noget efter kom op. Dagen efter drog Siggeir bort til Skibs, skyldende paa, at Veiret var got, og at han ei vilde ligge og vente saa længe, indtil det blev slet. Signe forsikrede sin Fader, at dette Giftermaal stod hende ikke an, og at hun ved sin hendes Slægt medfødde Spaadoms-Aand forud saae, at det vilde blive til største Skade, om det ei strax blev ophævet. Men Volsung svarede, at hvad der var giort, burde holdes. Ved Bortreisen bad Siggeir Volsung, og saa mange han vilde tage med, at komme til sig om tre Maaneder til Giest i Ost-Gotland. Til bestemte Tid droge Volsung og hans Sønner did med deres Skibe. Reisen var langsom, og komme de frem sildig om Aftenen. Signe kom strax til dem, og berettede, at Siggeir havde samlet en mægtig Hær, og agtede at svige dem. Raadde derfor til, at de skillde drage Hiem, samle Folk, og hævne sig. Men Volsung, som altid var hoihiertet, svarede, at han havde giort et Løfte forend han blev fød, (a) aldrig at skye enten Ild eller Sværd, saa havde han giort hid-

Frode 3.

(a) Læseren maae vel erindre sig, at han havde været sex Aar i Moders Liv. Saa hengivne vare vore Skalder til det Forunderlige, at det altid maatte indblandes i de meest naturlige Ting.

Frode 3. hidindtil, agtede nu ei at handle anderledes, da han var gammel, og ikke heller skulde Jomfruer bebreide hans Sønner i Leeg, at de frygtede for deres Død, thi engang skal Mennesket dog døe. Jeg haver været i hundrede Figtninger, lagde han til, og stundom havt flere, stundom færre Folk, og altid vundet Seier. Dagen efter ginge de væbnede op paa Landet; Siggeir mødte dem med en utallig Hær, og endskiønt de værgede sig tapperligen, saa faldt dog Volsung, og alt hans Folk, og hans Sønner bleve fangne og fængslede. Deres Straf blev opsat efter Signes Begiering. Derpaa følger en hel fabelagtig Fortælling, men hvis Indhold er, hvorledes de 9 bleve dræbte, hver sin Nat, og Sigmund frelst ved Signe, hvorpaa han længe opholdt sig fordulgt i en Skov, og blev underholdt af hende, uden at Siggeir vidste det. Dog da de følgende Tildragelser med ham ere skeede under Regieringen af Frodes Sønner Halfdan og Fridlev, saa vil jeg opsætte at fortælle dem indtil den Tid (75).

Frode havde nu regieret meget længe, saa det er ingen Under, at han derover fik Tilnavn af den Gamle. Af nogle blev han og kaldet Mikillati, ligesom hans Fader, fordi han havde samme Sinds-Beskaffenhed. Andre kaldte ham den Gode, venteligen for den lange Fred han levede i, og for den gode Fred han holdt inde i Landet, hvorover og nogle have skrevet om ham, at han var skabt til Rolighed, og ikke til Vaaben. I hans Tid skal en Britter, ved Navn Irp Lyidog være kommet med en Hær til Norge, venteligen i Anledning af de Krige Frode havde ført paa

(75) Saxo l. 4. p. 66. T. 7. p. 505. 507. 508. 194—197. Snorro i Ynglinga Saga c. 29. Torfæi Series p. I Sæmundi Edda Mss. Quiþa Helga Haddinga Skaþa. Volsunga S. c. 3—10.

paa Orkenøerne og i Norge, dog videre Omstændigheder om denne Krig vides ikke. Men hvor fredelig Frode end var i sine sidste Aar, saa kom han dog tilsidst i Krig med sin egen Svoger, den Vest-Gothiske Kong Regner, hvortil en ubillig Mistanke Frode havde fattet imod ham var Anledning. Et Soeslag skede ved de Skaanske Kyster, hvorudi Frode satte Livet til, ei ved Fiende-Haand, men ved sine egne Vaabens-Tyngde, hvilke han formedelst Alderdom og Svaghed ei formaaede at bære. Og ved denne Dødsmaade bleve de Store i Stand til at fordølge Frodes Død i tre Aar, for derved at holde Landene i Ave. Og for desbedre at skiule Dødsfaldet, toge de Indvoldene ud af det døde Legeme, og saltede det, og saaledes kiørte det om paa en Vogn, ligesom det endda var levende. Men da den onde Lugt ei længere tillod at dølge hans Død, saa begrove de ham ved Værebroe i Siæland i en Høi, som endnu kaldes Frodes Høi, hvilken den Roskildske Bisp Rönnov lod i Christiani 3 første Regierings-Aar opgrave, men fandt intet uden nogle Ben. Dog forsikrer Worm, at gamle Mænd bevidnede i hans Tid, at Stene, hvorpaa stod en Gravskrift, vare blevne bortførte af Stenhuggere. Efter min Tanke have de Danske fornemmeligen søgt at dølge Frodes Død af Frygt for den mægtige Vest-Gothiske Konge Regner, maaskee og for den Svenske Under-Konge Erik den Frækne, som kort efter viste sig i sin Alderdom at være Danmarks Fiende, hvormeget han forhen havde været dets Ven (76).

Frode 3.

Aar 370.

Aar 373.

Tilstanden var efter Frodes Død denne. Han efterlod sig trende Sønner, Harald, Roe og Skate, og tvende Sønne-Sønner

Halfdan 1. og Fridlev 3. 12 og 13 Konger i Leire.

(76) T. 7. p. 151. 162. 163. 464. 492. 153. 820. T. 8. p. p. 76. 77. 88. Saxo l. 2. p. 27. l. 5. p. 96.

Halfdan 3 og Fridlev 3. ner Halfdan og Fridlev af sin ældste Søn Dan. Denne sidste var da fraværende og opdroges i Rusland, hvoraf jeg slutter, at hans Moder har været en Russisk Prindsesse, og venteligen er han bleven opdraget hos Svafurlami Konge i Garderige, thi det laae ved Søen, og derimod det egentlige Rusland inde i Landet, med hvilket vore Fædre vel ei saa let havde Samqvæm, som med de Lande der laae ved Søekanten. Harald og Halfdan vare de fornemste af de andre Prindser, og delte de Regimentet saaledes imellem sig, at de skulde hvert fierde Aar skiftes til at herske den ene til Lands og den anden til Vands, og begyndte Halfdan med Land-Regimentet, imedens Harald drog om til Søes. Men som det var ei almindelig bekiendt, at Frode var død, saa bleve de imidlertid ikkun anseede for Under-Konger. I Begyndelsen af disse Kongers Regiering giorde den Svenske Kong Jorund et Tog til Danmark, og plyndrede i Jylland, ja løb om Høsten op i Limfiorden, og tog der ligesaa af Stæd.

Gylaug, Konge i Vendsyssel. Nu kom Gylaug Helgelands og Vendsyssels Konge med en stor Hær imod ham, da han laae i Odda-Sund (a), som løber imellem det faste Land af Jylland og Øen Mors, og begyndte at stride med ham. Da komme alle Indvaanerne fra alle Kanter til i smaae og store Skibe, og hiulpe Gylaug. Herved blev

Aar 371. Jorund overvundet, og hans eget Skib taget, han selv fanget, ført til Land, og hængt, for derved at giengielde ham, at han paa samme Maade havde forhen dræbt Gylaugs Fader Gudlaug. Da nu de Danske Konger havde Overherskab paa nogle Stæder i Jyl-

(a) Samme Sund, som nogle ville at skulle have Navn af Keiser Otte, men da det rimeligen haver fra langt ældre Tider hedet Odde-Sund, saa slutter jeg, at det snarere haver Navn deraf, at Landet løber der ud i en Odde.

i Jylland, saa tog den Svenske Under-Konge Erik den Frække dette saa ilde op, at han i sin høie Alder besluttede derfore at paaføre Danmark Krig, thi Jorunds Søn Aun var endnu for ung til at udføre den. Dog lader det, at han har biet hermed indtil han var vis paa, at hans Ven og Velgiører Frode virkelig var død, hvorom han fik fuld Overbevisning, da han blev begravet ved Værebroe. Men inden denne Begravelse gik for sig, døde den Vest-Gothiske Konge Regner, og hans Dronning Svanhvide Haddings Dotter, kort efter af Sorg. Deres Søn Hodbrod blev Konge efter dem, og forbandt han sig strax med Eric imod de Danske, hvilke paa samme Tid havde desuden en nye Fiende, hvortil Anledningen var denne. De Danske havde ei ladet sig nøie med høitideligen at begrave deres elskte Frode, men de giorde sig og Flid for at opsøge den beste Skald, til at giøre et Ære-Vers over Frode. En vis Hiarne skal da have giort det best. Verset forekommer hos Saxo, er hel kort og simpelt, hvilket vidner om dets Ælde, og er af dette Indhold: De Danske førte den døde Frode, som de havde ynsket et længere Liv, længe om i deres Land; Nu skiules denne store Fyrstes Lig i en Høi under den bare Himmel. Dette Vers satte Hiarne i saadan Anseelse, at da han noget efter forsøgte at bevæge Jyderne til Frafald fra de Danske, lykkedes det ham saa vel, at han ei alene drev dette igiennem, men endog blev selv valgt til deres Konge, hvilket saa meget des lettere kunde skee, som han var af Jotisk Herkomst, og Jyderne for det meste endnu vare Joter, hvilke nu for sidste gang søgte at afkaste Gothernes Aag. Rimeligen have Saxer og Angler staaet dem bi heri, hvortil er kommet, at Halfdan da var ude paa Søerøverie, og Harald ei var saa duelig, som han. Det Angreb, som Erik og Hodbrod ved

Halfdan 1 og Fridlev 3.

Aar 373.

Aar 374.

Halfdan 1 samme Tid giorde paa Danmark, har og befordrer Hiarnes Foretagende. Erik havde saadan Fremgang, at han overvandt Harald i trende Slag, ja dræbte ham i det fierde, og derpaa blev af de Store udvalgt til Konge, ved hvilken Værdighed han og forblev i trende Aar. Udi al den Tid var Halfdan borte i Krige til Soes, og blev engang ved 12 Norske Brødre (a) bragt i saadan Knibe, at han maatte flygte til sin Broder Fridlev i Garderige, og bede om hans Hielp; og dette var Aarsagen, hvi han lod Erik sidde saa længe i Roe i Danmark, og saa sent hævnede sin Farbroders Død. Han havde ellers holdt først mange Slag ud med disse Brødre, og var bleven i dem alle overvundet, forend han flygtede til Garderige. Begge Brødre Halfdan og Fridlev droge nu afsted til Norge med en mægtig Hær. Ved deres Ankomst bleve Brødrene forladte af deres Bundsforvandte, hvorover de indsluttede sig paa Baldisholm i Vingulmark. Der opkastede de paa Sletten en høi Vold, som var omgivet med en meget stærk og strid Strøm, med et Vandfald i, og derfra plyndrede de ved idelige Udfald rundt omkring i Egnen. For at komme ud havde de en Vindebroe, som de lode ned, og trukke ved Tønger til Fæstningens Port, naar de vare komne ind igien. De vare alle unge, stærke, modige, navnkundige ved Seiervindinger, og rige ved Bytte. Biörn, den ene af dem, havde saa skiøn en Hest, at han kunde sætte med den igiennem Fossen, hvilket ingen af hans andre Brødre turde vove. Han eiede og en Hund, stor og stærk, som efter Rygtet kunde alene dræbe tolv Mænd, og som forhen skulde have tilhørt den navnkundige Kempe Offor, efter hvilken en Fiord, som er Enden af den store Vest-Fiord,

og
Fridlev 3.
Aar 375.

(a) Navnene af de 6 ere komne til os: Gerbiörn, Gunbiörn, Arnbiörn, Stenbiörn, Esbiörn, og Biörn.

Fiord, er bleven opkaldet i Saltens Fogderie udi de Norske Nordlande. Stolte af og sikre ved denne Befæstning, voxede disse Brødres Overlast hver Dag; de plyndrede Husene, ihielsloge Qvæget, førte stort Bytte bort, opbrændte Vaaningerne, og dræbte Mænd og Qvinder uden Forskiæl (a). Engang overfaldt dog Fridlev dem, og tvang dem til at flye til deres Befæstning, og maatte de da lade en skiøn Hest i Stikken. Derefter lod Fridlev bekiendtgiøre, at hver den, som kunde ihielslaae nogen af disse Brødre, skulde have saa meget Guld, som den Dødes Legeme veiede (b). Mange af Fridlevs Stridsmænd lovede da og forpligtede sig til ved deres eget Liv, at ville bringe disse Brødres Hoveder; Fridlev prisede deres Iver, men som han higede efter Roes ved berømmelige Bedrifter, saa bad han dem at opholde sig paa et vist Stæd, og begav sig, alene fulgt af een Træl, til Strømmen om Natten. Derefter ihielslog han denne sin Følgesvend med Stene, og kastede det blodige Legeme i Floden, efterat han først havde iført det sine Klæder, og han igien paataget den Afdødes. Saaledes vare Krigslist, og tapre Gierninger besmittede i de Tider med utilladelig Vold og Grusomhed, og Heltene formaaede siælden at optænke andet end det, som var vildt og umenneskeligt. Hesten, hvorpaa han var redet did, besmurte han og med Blod, paa det den skulde bringe Rygtet om hans Død til Leiren. Nu satte han sig paa den anden Hest, gav den Spore-

Halfdan 1 og Fridlev 3.

(a) Siden Halfdan og Fridlev toge sig de Norske i den Egn an, saa er det rimeligt, at de Danske have fra Frodes Tog til Norge beholdt noget Land der.

(b) Det behøves ei at siges, at Saxo, eller rettere Poeten, han har fulgt, skiær her i Vanten; imidlertid er det mærkeligt, at vore gamle Skribenter nævne ved alle Leiligheder Guld, og snart aldrig Sølv.

Halfdan 1 og Fridlev 3. Sporerne, styrtede sig med den i Floden, svømmede lykkelig over, og kom op paa Volden ved en Stige, uden at Vagterne mærkede det. Derpaa listede han sig sagteligen hen, og stod i Svalen ved Dørren, hvor Brødrene spiste inden for. Disse havde overladt sig til Drukkenskab, thi de vare trygge, og meente, at ingen hverken i Baad, eller ved at svømme, kunde komme over til dem. Biörn sad da, og fortaalte sig at have drømt, at et Udyr steg op af Floden, som spyede Ild, og forbrændte alting rundt om sig, han bad derfore sine Brødre, ei at stole for meget paa Stædets Fasthed, men at betænke, at intet Stæd er fast, at det jo behøver Menneske-Tilsyn. De ginge derfore ud, og randsagede allevegne, og da fundte de den løse Hest, hvoraf de sluttede, at Fridlev var omkommet i Vandet, og at Hesten havde alene svømmet over. Men Biörn grundede dog paa sin Drøm, og bad dem derfore at holde Vagt. Imidlertid var Kongens Hest kommet til Leiren, og havde derved sat dem i Allarm, hvorover Stridsmændene hastede til Strømmen, og da de i den fundte den ihielslagne Træl, iført Kongens Klæder, og knuset med Stene, bleve de derved bekræftede i den Mening, at Kongen havde mistet Livet ved at ville sætte over Floden, og var bleven knust imod de der i Grunden værende Stene og Klipper. Rasende herover, og brændende af Begierlighed efter, at opfylde deres Løfte, løbe de nu imod Floden, og søgte at komme over. Fridlev saae dette, og lukte Vindebroen ned. Derpaa bleve Vagterne ihielslagne, og siden de øvrige, undtagen Biörn, hvilken han lod læge af de bekomne Saar, og indgik siden Fost-Brødre-Lav med ham, thi han besluttede at betiene sig af hans tapre Arm, og ynkedes over hans Ungdom. Paa saadan Maade

Aar 378. med slige Bedrifter løbe tre Aar hen, men da kom Halfdan tilbage

fra

fra sine Søetoge, og betiente sig af følgende List, for at overvinde Erik. Han seilede i Forveien ikkun med tvende Skibe, hvorover Erik drog imod ham med ti. Da lod Halfdan, som han tog Flugten, og lokkede Erik saaledes efter sig, at han uformodentlig fandt sig omringet af den hele fiendtlige Flode. Ved saadan List blev han overvundet og fanget. Halfdan tilbød ham da vel Livet, men paa Vilkaar, at blive ham underdanig, og da Erik høimodigen afslog dette, var Halfdan grusom nok for at lade ham binde i Skoven, og sønderslides af vilde Dyr, en uværdig Skiæbne for saa tapper en Helt. Efter dette besluttede Haldan, at forflytte Krigen til Sverrige selv, men forend han foretog sig det, beskikkede han sin Farbroder Roe, og Broder Fridlev til Med-Regentere, dræbte derimod sin anden Farbroder Skate, og kastede hans Anhængere først i Fængsel, med lod dem siden ophænge. Halfdan 1. og Fridlev 3.

Noget for dette var det vældige og rige Gothiske Rige ved Nieper meget bleven knækket, ja næsten forstyrret af Hunerne, og den mægtige Kong Ermanaric nød til at aflive sig selv. Aarsagen til denne saa snare Overvindelse af et saa stridbart og mægtigt Folk, som Gotherne, har uden Tvil været denne, at deres Ryttere brugte ikke Bue, men alene Spyd og Sværd, thi vel havde de Bueskyttere, men de fegtede altid til Fods, og bedækkedes af deres tung bevæbnede Fodfolk, hvorfor og deres Rytterie altid kom til kort imod et andet, der brugte Bue, og kunde deres Fodfolk ei heller udrette noget imod saadant Rytterie; Og just det havde Hunerne, ligesom alle gamle Scythiske og Parthiske Folk, og de nu værende Tatarer; og dette viser, tilligemed meget andet, at Gotherne have ei været beslægtede med Scyther og Tatarer, men med vore Nordiske, hvor Bueskyttere og alene fegtede til Fods. Slægtskab mellem Nordiske og Gother vises og Aar 375.

derved,

Halfdan 1 og Fridlev 3.

derved, at begge brugte Drager i deres Felttegn eller Faner. Dog maae man tilstaae, at Scytherne brugte alerede Drager til Felttegn i det 2 Sæculo. Mærkeligen beskriver Arrianus dem saaledes: De vare giorde af sammensyede Lapper af adskillig Farve, i Lignelse af en Slange, som hang ned af en lang Stang; Naar nu Rytterne rede i fuld Ridt med dem, bleve de ei alene opblæste af Vinden, men gave end og en Hvidslen fra sig, da de ellers hængde ned ligesom Lumper. Da nu vore Fædres navnkundige Fane Ravnen var giort paa samme Maade, saa have venteligen deres Drage-Faner været giorde ligedanne, og deraf vore Poeter ogsaa taget Anledning at digte om levende Drager. Dette bekræfter ogsaa, at Odin og Aserne ere komne fra de Scythiske Egne, hvorvel de derfor ei selv vare Scyther. Ovenmældte Gothernes Nederlag skeede omtrent Aar 375. Bemældte Gothiske Rige strakte sig da fra Donau langs Havet til Don, og derfra til Wolga, ind i det nu værende Casanske, og til Susdal; Paa den anden Side strakte Ermanarics Rige sig lige til Østersøen, hvor Weixelen falder i den, og hvor Esthier boede, thi han havde undertvunget baade Vender, som da vare slet bevæbnede, saa og Esthier, der for det meste vare da vel alerede Finner, og har da uden Tvil det Reid-Gothiske Rige eller Riger ogsaa staaet under ham. I saadan Nød flyede mange Gother over Donau ind paa Romersk Bund, og mange bleve ogsaa tilbage i deres Land, og underkastede sig Hunernes Aag, dog saaledes, at de beholdte deres egen Konge, og findes der endnu 300 Gothiske Landsbyer i Crim, som tale det Gothiske Sprog, hvilket de havde bevaret ubedærvet til Tatarernes Indfald. Deres Bisp opholder sig i Caffa. Hvo vil tvile paa, at i ovenmældte Tummel ere og mange Gother flyede nord paa til Reid-

Got-

Gotland og Sverrige, og at Fridlev har ved den Leilighed ført derfra nogle hid til vort Danmark; I det mindste levede der længe efter i det 7 Seculo endnu af Ermanarics Æt-Mænd her i vort Norden, som den gamle Vise Hindluliod i Sæmundi Edda vidner. Hvorom alting er, saa var dette det første Fridlev foretog sig, at han paaførde Hiarne Krig, ved hvilken Leilighed mange forlode den sidstes Partie, fordi han ei var af Konge-Blodet. Fridlev lod derfor og Hiarne vide, at han maatte enten stride mod sig, eller og nedlegge Konge-Værdigheden. Dog Hiarne gik ham kiæk i møde, men blev overvundet, og flyede til Jylland; Samlede atter en Hær, som han paa nye gandske mistede, og flyede derpaa alene til en Øe, som efter ham blev kaldet Hiarnøe, og ligger en halv Fierding ud i Havet, og tilhører Aarhuus Stigt. Hidindtil havde Hiarne opført sig som en tapper Mand, og berømmes han og for at have været viis, og veltalende, men nu greb han til List, og uanstændige Midler. Han forklædde sig, begav sig til Fridlevs Hof, og sagde at han var en Saltsyder, blev og antaget i Tieneste, og sat nederst. Men som han overalt var bedækket med Saar, som han havde faaet i Krigen, saa dristede han sig derfor ikke til at bade sig. Dette bragte Fridlev paa Mistanke, saa han nødde ham til at gaae i Bad, hvorved han blev røbet. Da sagde Fridlev; Du slemme Røver, hvad vilde du vel have giort ved mig, om du saa aabenbare havde grebet mig i Trætthed at omkomme dig? jeg vilde, svarede Hiarne, have gaaet i Tvekamp imod dig, paa det din Brøde skulde derved have blevet saa meget desstørre. Fridlev giorde saa, og nedlagde ham i Kampen. Paa Hiarnøe er endnu hans Grav-Høi at see, 30 Alen lang, og 20 bred. Rundt om den ligge flere end 20 andre, hvoraf de mindste ere 12 til 13 Alen

Halfdan 1 og Fridlev 3.

 lange,

Halfdan 1 lange, og 4 til 5 brede. Tæt ved Hiarnøe ligger Alrøe, hvor
og Hiarnes Dronning Alrune skal ligge begravet i en Høi af 45
Fridlev 3. Alens Længde, og 12 Alens Brede. Nu syntes det Halfdan at
være Tid, at paaføre Sverrige Krig, og at hævne paa Aun det
Onde, som Erik havde tilføiet Danemark. Denne Krig varede
Aar 380. i 16 samfælde Aar. Halfdan begyndte den med at angribe og
plyndre Øland og hosliggende Øer. Paa dem opholdt han sig
Aar 383. om Vinteren, trak sine Skibe i Land, og kastede en Vold op
om dem. Paa saadan Maade krigede han i tre Aar. Fridlev
giorde sig imedens ligesaa navnkundig ved Krige i Norge, som
hans Broder ved Krige i Sverrige. Anledningen til den Norske
Krig var denne. Fridlev havde ved Gesandter ladet bede om
Frogerthe, Dotter af den Tronhiemske Konge Asmund, Fader
til Hake og Hagbarth. En af Gesandterne ved Navn Fröke
druknede under Veis, og gav Sundet Navn efter sig, hvilket
nu heder Frekeyarssund paa Møre. Asmund tog ilde imod Ge-
sandterne og afslog Begiæringen, forevendende, at Frode havde
forhen behandlet Norge saa slet. Frogerthe derimod, som saae
paa Fridlevs høie Byrd, og berømmelige Bedrifter, var herover
ikke fornøiet med sin Fader. Derfore afferdigede Fridlev Ge-
sandter paa nye, hvorover Asmund blev saa forbittret, at han lod
dem henrette: Nu seilede derfore Fridlev med sin Flaade til Nor-
ge. Asmund samlede og sin Magt sammen, og mødte begge
Floder hinanden i Frokesund. Da skal det være skeet om Nat-
ten, da Fridlev var udfaret, for at bespeide den fiendtlige Flode,
at han hørte trende Svaner synge, at imedens Hichin Thelemar-
kens Konge (a) var udi i Leding, havde en Træl bemæstret sig
Riget,

(a) Den rette Konge der var den berømte Vikar, hvorover Hichin maae have været en Under-Konge eller Jarl.

Riget; drak Melk af gyldene Begger, og lod sig opvarte af den som var fød af Konge-Blod. Og med det samme faldt et Bælte ned af Luften, hvorpaa stod skrevet med Bogstaver Betydningen af dette Vers. Venteligen har Fridlev faaet ved tre Mænd, eller snarere Qvinder, som førte et Brev, Underretning om denne Begivenhed. Hvorom alting er, saa besluttede Fridlev strax at angribe den fule Jette, som havde bortført Kongens Dotter, og tvang hende nu til selv at roe i Baaden, for at sættes over til den anden Side af Sundet. Prindsessen advarede Kongen, at førend han indlod sig i Kamp, var det fornødent først i Vers at skiælde Jetten brav ud, og derved betage ham Kraften. Fridlev tiltalede ham derpaa haanlig, og skiældte ham ud paa got Hamerisk. Derpaa hug han Haand og Fod af ham, borttog al hans Rigdom af hans Hule, ladde sin Baad med den, og drog tilbage til sin Flode, trøstende sig underveis ved en Sang, at denne Heltegierning bedrevet om Natten imedens Asmund sov, skulde bevæge Frogerthe til end mere at elske sig. Dagen efter skeede et stort Slag imellem Fridlev og Asmund, baade til Lands og Vands. I denne Strid skal ei alene ovenmeldte Biörn have været med, men endog Kong Halfdan selv. Da Biörn mærkede, at hans Folk begyndte at vige tilbage, hidsede han sin store Hund paa Fienden, og roddede den snart Vei om sig. Korteligen, de Norske bleve overvundne, og Asmund selv faldt. Dennes Kæmper Ove, kaldet Bueskytter, fordrede da Fridlev ud til Tvekamp, men Biörn sagde, at det sømmede sig ei en Konge at gaae imod en ringe Mand. Nu skulde da Biörn og Ove figte sammen og prøve deres Kunst i Bueskyden, men da Biörn havde lagt Pilen paa Buen, skiød Ove, og gik Pilen igiennem det øverste af Strængen paa Biörns Bue. Strax derpaa fulgte en anden Pil, som streifede

Halfdan 1. og Fridlev 3.

Halfdan 1. og Fridlev 3. fede midt paa de middelste Knogler af Biörns Fingre. Endelig gen kom den tredie og traf Pilen, der laae paa Buen, og herved vilde Ove vise, hvor let det havde været for ham at treffe Manden selv, men at han ikkun søgte at bringe ham til at staae fra sit Forsæt. Dog Biörn lod sig ei heller herved forfærde, og gav sig i Kamp med sin Modstander, udi hvilken de begge bleve saarede. Noget efter figtede de atter sammen ved Agdernes, som ligger ved Aabningen af den store Tronhiems Fiord, og har i ældre Tider været Grændsen imellem Tronhiem og Morene. Men endskiønt Fridlev saaledes havde overvundet og nedlagt sin Modstander Asmund, saa fik han dog ei Dotteren Frogerthe den gang, men drog uden Tvil hiem, hvad enten Fiender indfaldne i Danmark nødde ham dertil, eller og andre Aarsager. Nogen Tid sad han i en dyb og tryg Fred, endeligen tænkte han igien paa Frogerthe. Nu besteg han sin Krigsflode, og drog til Norge. Modvind, nødde ham til at søge Vigen, og der at gaae i Land for Proviants Skyld. En vis Ali, en gammel og fornem Mand i de Egne, tog vel imod og beværtede ham. Til Belønning krænkede han hans Dotter Gyrithe, som bragte Ali til Verden, der siden blev en berømt Konge og Strids-Helt. Derefter seilede han længer nord, og ægtede endeligen sin saa længe søgte Frogerthe, som siden blev Moder til Frode 4. Paa Hiemveien skal han have havt Modbor, og da være bleven drevet til en ubekiendt Øe, hvor han ihielslog en meget rig Søerøver, og bemestrede sig hans Skat. Denne Kamp forestilles hos Saxo under Billedet af Strid imod en Drage. Aaret efter formaaede han Biörn og Ove, der saa ofte havde stridet imod hinanden, til at forlige sig, og overgav han dem da sin Søn Ali til Opfostring, som

Aar 390. var tre Aar gammel. Sin Frille Gyrithe overlod han til Ove i

Tan-

Tanke, at hun ved saadant hæderligt Giftermaal skulde desbedre finde sig i denne Forandring. Ligeledes giftede han Hilda, Halfdan 1. og Fridlev 3. ovenmeldte Hithins Dotter, med sin Broder Halfdan, og paatog sig til den Ende selv et Gesandtskab til Hithin. Halfdan tumlede sig imedens brav om i Sverrige, hvilket fortælles under adskillige fabelagtige Omstændigheder, som ei gandske kan gaaes forbi, eftersom de vise vore Forfædres Tænkemaade. Den Svenske Kong Aun skal have havt en Kæmper ved Navn Hakon, som forstod ved Vers at døve Sværde. Da Halfdan det hørte, lod han sig giøre en overmaade stor Træe-Kolle, og beslaae den med Jern-Pigger, i Tanke at Træe var frie for hans Besværelser. I Slaget rasede Halfdan frem efter Berserkers Vis, med bare Hoved uden Hielm, og uden Skiold, rendte lige ind paa Fienden, og svingede sin Kolle med begge Hænder; nedlagde derved ogsaa mange, og deriblant ommeldte Hakon. Imidlertid fik han dog selv mange Saar, og maatte flye til Helsingeland, hvor han lod sig læge af en vis Vitolf, der forhen havde staaet i Krigs-Tieneste hos hans Farbroder Harald. Vitolf havde sin meste Tid tient i Krigen, men siden begivet sig til ovenmeldte øde Land efter sin Herres Død, for at fornøye sig med Bonde Levnet. Og som han selv ofte var bleven saaret, saa forstod han sig vel paa at læge Saar. Han havde ellers det underlige Indfald, heller at skade end at læge dem, som med gode Ord bade ham hielpe sig, og derimod troligen at bevise dem Hielp, som truede sig den til. I Hexe-Konsten var han og vel erfaren, thi han slog med Blindhed dem af Auns Folk, som vare udsendte for at opspore Halfdan. Ventetigen har Blindheden bestaaet i Gaver, han forærede dem. Efterat Halfdan var bleven lægt, foreenede han sig med Thorer Helsing, den første som oprøddede

 Hel-

Halfdan 1. og Fridlev 3. Helsingeland, og kaldte det efter sig. Halfdan og Aun ginge hver paa hinanden i møde. Den første mærkede, at den sidste havde flere Folk, og skiulte derfore endeel af sine iblant Buskene, for derfra at overfalde Fienden, naar han drog frem ad en smal Vei. Men Aun opdagede denne Krigs-List, og rykte ei videre frem. I en trang Dal, omgivet med høie Bierge, kom det til et stort Slag. Halfdans Hær begyndte at vige. Da han mærkede det, begav han sig tilligemed Thorer op paa en Klippe, og kastede derfra Stene ned paa Fienden. Ved hvilket Middel han erholdt Seir, og tilligemed det Tilnavn Biarggram, det er Helten eller Kongen paa Bierget. Ved saadanne Bedrifter tvang Halfdan den Svenske Kong Aun til at forlade sit Rige, og at flygte til Hodbrod Konge i Vest-Gotland, de Danskes Fiende, hvor han opholdt sig i 25 Aar, i hvilken Tid Halfdan besad eene Thronen af Upsal. Halfdans nye Undersaattere, de Svenske, havde saa høie Tanker om ham, at de ansaae ham for Thors Søn, og ofrede offentligen til ham som til en Gud (77).

Aar 396.

Imedens Halfdan og Fridlev giorde sig navnkyndige ved Krigs-Bedrifter, og ved Grumhed, tildroge sig mærkelige Ting med Sigmund Konge i Hunsingow, som fortælles saaledes, og ere blandede med mange fabelagtige Omstændigheder, hvilke jeg dog for den største Deel udelader. Signe Volsungs Dotter blev vel ved, at leve hos sin Mand Siggeir, Konge i Øst-Gotland, men

(77) Saxo l. 7. p. 120, 121. 122. 123. l. 2. p. 28. l. 6. p. 90. 96. 97. 98. 99—102. l. 2. p. 27. Snorro i Ynglinga S. c. 28. Sch. N. H. T. 1. p. 211. 196—198. 190. T. 2 p. 473. Benzelii Mon. p. 639. T. 4. p. 114—123. 368. 369. 278. 375. 378. 325. T. 6. p. 375. T. 7. p. 178. 495. T. 8. p. 186. 187. 200. 110. 123. 215. 126—133. 210. 211. T. 10. p. 37.

men pønsede derhos uafladelig paa Hævn for sin Faders Død. Halfdan 1. og Fridlev 3.
Med Siggeir avlede hun tvende Sønner, hvoraf hun sendte den ældste, da han var tolv Aar, til Sigmund, for at være ham til Hielp i at hævne Volsungs Død. Men efterat Sigmund havde prøvet ham, og fundet, at han ei besad Tapperhed nok, slog han ham ihiel efter Signes Raad, og ligesaa gik det med den anden. Derpaa besluttede denne blodtørstige Moder, at avle Barn med sin egen Broder, ham uafvidende, paa det at saadant Barn maatte faae Volsungernes sande Mod til at hævne dem. Dette udrettede hun ved et Bytte-Skikkelse med en Trold-Kone, som i hendes Sted lagde sig hos Kongen. Barnet blev kaldet Sinfiotl, og sendt til Sigmund, da det var næsten ti Aar. Efter udviist Prøve af Mod beholdt Sigmund det hos sig, og drog ud med det om Sommeren, for at dræbe Folk, og at erhverve Bytte, men Sigmund vidste ei andet end at det var Siggeirs Søn. Siden skulle de have skabt sig til Var-Ulve, og faret grummeligen afsted i Siggeirs Land, hvorved dog ikkun deres Vildhed betegnes. Tilsidst ginge de til Kongens Hof, og skiulte sig i Forstuen, men bleve opdagede af hans og Signes tvende unge Sønner, som sagde at der vare to grumme og stærke Mænd med side Hielmer og hvide Brynjer. Disse to Børn dræbte Sinfiotl strax efter Signes Raad, og kastede dem ind i Salen for Kongen. Vel værgede de sig derpaa længe, men bleve dog tilsidst fangne, og indsatte i en Høi, for at sveltes ihiel, af hvilke de om Natten komme ud ved Signes Hielp. Derefter ginge de til Kongens Sal, hvor alle sove, lagde Ved op til den, og satte Ild paa. (a) Da den nu stod i lys Lue, spurgde Kongen hvo der giorde dette.

(a) Og da der i de Dage sædvanligen ikkun var een Dør paa vore

Fædres

Halfdan 2, og Fridlev 3. dette. Sigmund sagde da fra, og bad Signe gaae ud. Men da gav hun Sigmund tilkiende, at Sinfeotl var hans og hendes Søn, fortaalte alle Ting og sagde endeligen: Nu vil jeg ikke leve længre, siden Hævnen er fremkommet, og vil nu lystig døe med den, som jeg nødig har eiet. Derpaa kyste hun Sigmund, og Sinfeotl, gik ind igien i Ilden, og opbrændte med Siggeir, og alle hans Hofmænd. Derefter seilede de bort, og Sigmund begav sig til Hunsingow til sin Fæderne Slægt, og fordrev den Konge, som havde sat sig der. Sigmund avlede med sin Dronning Borghild, af Fødsel en Dansk, tvende Sønner Helge og Hamund, ved hvilken Leilighed han opholdt sig længe i Danmark. Helge blev i en kort Tid en meget berømmelig Mand, og skulle Nornerne eller Skiæbnens Gudinder have spaaet ham den Skiæbne, at han skulle blive meget navnkundig i Norden. Det Navn Helge fik han efter Helge Haddingia Skate, og opfostredes han hos en vis Hagal paa Læssøe, tilligemed dennes Søn Hamal. Paa den Tid var Hunding Sirics Søn en mægtig Konge iblant Saxerne Sønden for Elven. Han havde mange Sønner, som fore ud paa Søerøverie, og krigede han med Sigmund, og dræbte de hverandres Frænder. Da Helge voxte op, drog han lønligen til Hundings Hof, hvor hans Søn Heming var alene hiemme, hvorover Helge drog bort igien, og gav sig ved en Vise tilkiende for en Hyrde. Herover sendte Hunding Bolvise den Blinde til Hage, for at lede efter Helge, som i Slavindes Klæder stod forklæd og malede ved Qværnen. Bolvise qvad en Vise, hvorved han gav at forstaae, at denne Slavinde sage en

Fædres Huse, og sielden Vinduer, i det høieste ikkun eet oppe i Taget, saa faldt det da let, at opbrænde alle dem, der vare inde i saadanne Træe Bygninger.

en Karl meget lig., men Hagal svarede og ved en Vise, at hun havde gaaet i Krig, var bleven fanget af Helge, og var Sigars og Hognes Søster (a). Og paa saadan Maade slap Helge denne Gang. Derefter samlede han Krigs-Skibe, lagde til ved Stevns-Næs eller Klinte i Sieland, seilede giennem Øresund, og drog til Saxen, hvor han ved Stade omkom i Tvekamp Kong Hunding, og fik derved Tilnavn af Hundings Bane. Helge havde da ikkun femten Aar. Derefter blev en langvarig Krig mellem Hundings Sønner, paa den ene Side, og Sigmund og Helge paa den anden. Ved den Tid dræbte Sinfeotl, Gunner, Broder af Dronning Borghild, fordi de begge friede paa eet Stæd, hvorover Borghild forgav Sinfeotl. Da denne Ugierning blev opdaget, jog Sigmund hende fra sig, og døde hun kort efter, hvorpaa han giftede sig med Hiordis, Dotter af Eylimi Konge i Warwith-Syssel, og avlede den navnkundige Helt Sigurd Fofnisbane med hende, som blev fød efter Faderens Død. Saasnart Hundings Sønner finge at vide deres Faders Død, fordrede de Penge til Forsoning af Helge, men han vilde ikke. Hvorover de siden i Krig dræbte hans Fader Kong Sigmund, samt Svoger-Faderen Eylime. Herfor søgte Helge atter Hævn, og mødtes de ved Logefiæld, og Himinvange, hvor et stort Slag skeede, hvorudi disse Hundings Sønner Alf, Eiolf, Hiorvard og Havar satte Livet til. Derefter blev Helge, da han, kommende fra Lessøe, havde lagt ind i Bruna-Vog, og brugte Strand-Hug, (b) bekiendt ved Aarasten i en Skov med Sigrun Hognes Dotter, hvil-

Halfdan r. og Fridiev 3.

Aar 410.

(a) Hvilke regierede i Middel-Syssel i Sieland, og vare formodentligen Sønner af Sigar, der dræbtes af Hake.

(b) Det er at gaae i Land ved Stranden, og at slagte Qvæg til Proviant.

Halfdan 1 og Fridlev 3.

hvilken var en Valkyrie, og red til Hest igiennem Luften, det er at sige hun var en Skioldmøe, som drog i Krig. Efter de Tiders Tænkemaade havde hun forhen været Svafa Helge Haddinga Skates Kiæreste, og var nu fød paa nye. Hun klagede for ham, at Kong Hodbrod i Vest-Gotland, en Søn af Granmar (a) havde i Konge-Møde fæsted sig hende til Brud af hendes Fader, da hun dog aldeles ikke vilde have ham, men alene leve og boe med Helge, hvilken og paa sin Side tilsagde hende Troeskab, og forsikrede, at hun aldrig skulde faae Hodbrod. Men foruden denne Aarsag til Krig havde Helge nok en anden. Thi Hodbrod var, efterat han i Austurveg havde ved Krigs-Bedrifter giort sig berømmelig, (b) faldet ind i Danmark, og havde imedens Fridlev var borte i Krig udi Norge, i trende Felt-Slag overvundet, og i det sidste ihielslaget den Danske Kong Roe, hvilken først haver anlagt Roskild (c), og kaldet den efter sit Navn, og den skionne Kilde (d) han fandt der. Forhen skal en Bye, Hagekiøbing kaldet, have ligget paa Hagebierg, og dens Indvaanere lod Roe forflytte til sin nye anlagde Bye, for Handelens Beqvemheds Skyld ved Havet, da Kiøbmændene forhen maatte lade af Skibene, og føre Godset paa Vogne til Hagekiøbing, som laae i Raarup Sogn, een Mil fra Isefiorden, hvor nu Hoybye er. Gladeligt er det i disse raae Tider, at finde stundom en Regent, som sørger for Landets sande Beste, og har ei sine

(a) Regner maae altsaa og have ført det Navn Granmar.

(b) Venteligen er det der han haver dræbt Isong, hvorfore han kaldes Isongs Bane.

(c) Hvo der behager andre Etymologier, han efterslaae Wedskiærs Skueplads p. 123.

(d) Hvilken egentligen ligger i et Vænge paa det Sted, hvor Slottet skal have staaet, og er nu øde. T. 10. p. 16.

fine Sine eene henvendte til Krigen. Nu rustede Helge og Hodbrod sig paa begge Sider af alle Kræfter til Krig. Den første fik Hielpe-Tropper fra Norge, især fra nu værende Bergens Stigt, og fra Austurveg, fra hvilket sidste Land de komme paa store og smukke Skibe. Hans elskelige Sigrun bragte ham fra Fiældene og mange Folk til, da han alerede var i Slaget, saa at han havde 12000 Mand paa sin Flode, og halv saa mange i Fæstningen. Med denne store Hær lagde han først ind i Munar-Vog paa Samsøe, og seilede siden derfra til Frekasten i Vester-Gotland, dog led han først meget af en Storm. Der havde Hodbrods Brødre samlet deres Hær paa Biergene, og blev adskillig Samtale holdet imellem dem og Helge. Hodbrod opholdt sig da i Solfiæld, og paa Svarans Høi, uden Tvil opkaldet efter den navnkundige Svaran hos Osfian. Da komme Hogne Sigruns Fader, og hans Sønner Brage og Dag med en anseelig Hær Hodbrod til Hielp. Nu skeede et stort Slag, baade til Lands og Vands. Helge havde i Leiren 7000, og desuden 15 Hobe ved Gnypalund (a), foruden hvad der var paa hans Flode, af hvilken Skibene vare blaae, sorte og forgyldte. Slaget var blodigt, men tilsidst faldt Hodbrod, og alle med ham forbundne Konger, undtagen Dag Hognes Søn, som blev givet Fred, og derpaa aflagde Eed til Volsungerne. Nu frydede Helge og Sigrun sig, og ægtede hinanden, og fik han med hende Ringsted, og Sigars Land, venteligen som en Lehnsmand under Fridlev, hvilken han saavel havde staaet bi. Helge sendte derpaa Dravantere om i Stæderne, til at fordrive og ihielslaae alle de Høvdinger, som Hodbrod havde indsat i Danmark. Men imod Vest-Gotherne opførte han sig haard og ubillig, thi han udgav

Halfdan 1 og Fridlev 3.

(a) Gnypalund betyder Skoven paa de høie Fielde.

Halfdan 1 gav en Lov, at de ingen Boder skulde faae for hvad Slags Ugierninger der tilføiedes dem. Ved denne Seir fik han og Tilnavn af Hodbrods Bane. Helge og Sigrun avlede tvende Sønner sammen, og varede deres Ægteskab ei meget længe, thi Helge omkom paa følgende Maade: Ovenmældte Dag, Søn af Hogne pønsede idelig paa at hævne sin Faders Død, og giorde til den Ende Offer til Odin, som derpaa laante ham sit Spyd, med hvilket Dag igiennemstak Helge i Fiøtrlund. Saaledes have Menneskerne fra uminddelige Tider villet, for at undskylde sig, giøre Guderne delagtige i deres Ugierninger. Dette Mord synes at være skeet i Vest-Gotland, thi Dag red derpaa til Sefa Fiæld, (a) hvilket nok bliver Kiølen, hvor Sigrun boede, og fortaalte hende alle Ting. Forgiæves tilbød han hende Bod, thi hun blev ved at ønske alt Ont over ham, og døde derpaa af Sorg. Alt dette sidste omsiunges i det andet Qvæde om Helge Hundingsbane paa en fortreflig og Ossiansk Maade (78).

og Fridlev 3.

Aar 420.

Forhen haver jeg nævnet den mellemste eller yngre Sterkodder, og hvorledes han blev opdraget ved Kong Haralds Hof paa Agder. Men der var han ikke længe, thi Harald blev overfalden og dræbt af Herthiof Konge paa Hordeland. Sterkodder var da tre Aar gammel, og blev tilligemed Haralds Søn Vikar giort til Fange, og i 9 Aar opføt hos Hrosharsgrane paa den Gaard Aske, der laae paa Øen Fenring i Hordeland, og blev der lagt Grun-

(a) Sefa Fiæld er nok uden Tvil Sevo eller Sevo mons hos Plinius, og siger maaskee saa meget som Fiældene ved Søen, thi Kiølen gaaer imellem Norge og Sverrig ned til Havet.

(78) T. 7. p. 197—209. 229. 186—192. 212—214. 222—226. Saxo l. 2. p. 27. 28. 29. Volsunga S. c. 10—20. Tvende qvæder om Helge Hundingsbane, og Sinfiotle Lok, alle 3 i utrykte Sæmundi Edda. Oluf Tryggv. S. part. 2. p. 137. 139.

Grunden til det store Venskab imellem ham og Vikar, som og opfostredes der en Tid lang med ham. Da Sterkodder var 12 Aar, gav han sig i Sælskab med Vikar, og glorde de mange store Bedrifter sammen, hvorved Vikar blev Konge næsten over gandske Norge. Men tilsidst svigede Sterkodder denne sin Ungdoms Ven paa en skammelig Maade, og dræbte ham. Og skal han til denne nedrige Gierning være bleven tilskyndet af Odin selv, og det ham paalagt af Thor, men uden Tvil har han selv siden foregivet dette for at undskylde sin Ugierning, eller og andre siden efter Tidernes Maade tilskrevet Guderne det. Efter dette blev Sterkodder landflygtig af sit Fædernelend, og drog paa Søerøverie med Vikars Skibe, for hvilke at erlange han uden Tvil har begaaet dette Nidingsværk. Derpaa foer han rundt om i Verden, gav sig i Sælskab med Gotherne, og krigede under deres Faner i Italien, og nu værende Ungarn. I Rusland giorde han og anseelige Bedrifter, hvor Indvaanerne bleve saa forfærdede over den Grumhed, han allevegne brugte, at de ei troede sig sikre inden for deres Mure, men lagde derfore Fodangler ved alle Indgange. Dog Sterkodder lod sine Folk tage Træklamper paa under Fødderne, og bleve de derved i Stand til at trænge ind i tykkeste Skove og Udørkener, og at fordrive den Russiske Fyrstes Flokke fra sine Bierge, og der fik han saa rigt Bytte, at enhver af hans Krigsmænd kom beladt med Sølv og Guld tilbage til Floden. Derefter gav han sig i Sælskab med Wino, Slavernes (a) Fyrste, og finder jeg dette Folk ei for nævnet i vor gamle Histo-

Halfdan 1 og Fridlev 3.

Aar 390.

(a) Om de mange Arter af Slaver, deres Oprindelse og Vandringer, see min Afhandling i de Kiøbenhavnske Selskabs Skrifter 12 Tome p. 284. Uden Tvil ere de tildeels de gamle Sarmater, hvilke omtrent 100

Halfdan 1 og Fridlev 3. Historie, hvortil vel Anledningen er denne, at de forhen boede inde i Landet, men nu begyndte at sætte sig ved Østersøen, alt ligesom det Reid-Gothiske Rige blev svagere. I Selskab med Wino bekrigede Sterkodder Kurlændere (a), Sember (b) og Semigaler (c), saa og Esther, og erholdt allevegne Seier. Wisin en mægtig

100 Aar for Christi Fødsel komme efter Strabonis Beretning fra Landene imellem Don og Wolga ind i de sydligere Dele af Rusland og Polen, hvor de efterhaanden bleve delte ind i tvende Hoved-Folk, Slaver og Anter, hvorimod det 3 Hoved-Folk, nemlig Venderne, have længe undet det Navn, og maaskee længe for Christi Fødsel boet i Polens nordre Dele, og tilsidst tranget til Østersøen i det Preussiske, og endeligen i 6 Seculo ind i Tydskland. St. Bonifacius skriver i sine Epistler p. 25, at Egteskabs Troe agtedes saa høit hos Venderne, at den Qvinde, som afslivede sig efter sin Mands Død, for med ham at brændes paa eet Baal, ansaaes for roesværdig.

(a) Karbones, som forekomme hos Ptolemæum, tænker jeg bør læses Kourones; Scyri eller Sciri er maaskee og Kyri haardt udtalt. Heraf slutter jeg, at Kurlændere have først været et Gothisk Folk, og siden blevne saa mængde med Finner, at de derover ere blevne til Finner, da det Reid-Gothiske Rige sønderflædes, og efterhaanden forgik. Rembertus i Anscharii vita er den ældste Skribent, som nævner dem, og kalder deres Land Den Chori. Saxo kalder dem overalt Curetes, og forstaaer p. 152 ved Curios venteligen Careler, allerhelst han paa samme Sted nævner desuden Curetes. Bayer paastaaer in de numis Romanis in Prussia repertis p. 40, at det gamle Curlandske Sprog er lidet forskiellig fra det Preussiske. Nu omstunder tales meget Tydsk i Curland.

(b) Efter Sember kaldes det nu værende Samland i Preussen. Adamus et p. 59 Fabricii ed. den første, som nævner dem, sigende Samland inhabitant Sembi vel Prutzci. Deres Navn viser en Finsk Herkomst.

(c) Næst Saxo er den saa kaldte Erici Pomerani Krønike den ældste, der nævner dem. Efter Saxo p. 152 lader det, at flere end eet Folk har i ældre Tider boet der. Navn og Sprog viser at de ere Finner. I Cod. Dipl. Poloniæ T. 5. p. 11 forekommer et Diploma af den Liflandske Bisp

mægtig Kiæmper bøede da i Rusland paa Anafiæld, og plyndrede vidt og bredt omliggende Egne. Ved sit Aasyn alene kunde han døve alle Slags Vaaben, hvorover han blev saa fræk, at han voldtog fornemme Matroner i deres egne Mænds Paasyn. Saadant kunde Sterkodder ikke lide, og han brændte af Begiærlighed efter at afstraffe ham. Derfor gav han sig i Tvekamp med ham, og beklædede sit Sværd med en tynd Hud, hvorved Wisin tabte sin Kraft, saa at Sterkodder dræbte ham. I Constantinopel overvandt han i Bryde-Kunsten Tanna, en meget berømt Figter, og tvang ham til af Skamfuldhed at flygte, og begive sig til ubekiendte Lande. Og da skal det være skeet, at Grækerne sendte hans Billede af Kobber til Romerne, spørgende, om de kunde af deres Folk opvise nogen saa stor, hvis ikke, burde de staae fra at stride. Da nu den Grækiske Keiser Theodosius den Store stridde ved de Tider imod Eugenius, som havde opkastet sig til Keiser i Rom, og Theodosius havde mange Gothiske Hielpe-Tropper i sin Hær, saa er det rimeligt, at Sterkodder har da været i Grækenland, og Italien. Efter alt dette drog han til Polen, og nedlagde i en Tvekamp den Kiæmper Wasce, som af Fødsel var en Wilzer (a), et Slags Slavisk Folk.

Halfdan I. og Fridlev 3.

Aar 394.

Bisp Albert, og af 1226, hvorudi Semigallia nævnes Gols Thunman v. nord. Vølk. fastsætter Semigallens Etymologie, af det Polske og Lettiske Galle ɔ: en Slette. I Arnæ N. 281, 4to. p. 129 forekommer den Flod Seingol, som uden Tvil har Navn af Semigallien, men hvilken Flod derved forstaaes, er mig ubekiendt.

(a) Dette mægtige Folk kaldtes og Lûitici, Welatabi &c., og har paa den Tid vel boet i Polen, men i Slutningen af 6, eller Begyndelsen af 7 Seculo trukket sig til Tydskland, hvor det længe besad For-Pommern, Østdelen af Mekkenborg, og Mark Brandenborg fra Elven til Oder. Havel-Floden skilte mellem dem og Soraberne, see Buchholtz Topographie

Halfdan 1 og Fridlev 3.

Folk. Derefter gik han til Skibs, men var saa uhældig, at lide Skibbrud. Alle hans Folk druknede, og han alene kom med Livet derfra, hvorpaa han begav sig til Fridlevs Hof, hvor han blev vel imodtaget for sin Styrkes og Tapperheds skyld, og kom alt mere og mere i Anseelse, saa at tilsidst et smukt Skib blev ham foræret, for dermed at holde Rigets Strømme reene og frie for Fiender, og fik han formedelst sine store Bedrifter saadant Navn, ei alene hos de Danske, men endog hos Svenske og Saxer, at han udi Saxonis Tid endog var berømt derfor, hvortil ei heller lidet bidrog, at han selv var en god Skald, endskiønt ingen af hans Digter ere komne til os, da de faae, som gaae under hans Navn, ere uden Tvil giorde af andre og senere (79).

Forhen er bleven anført, hvorledes Halfdan bemestrede sig det Svenske Rige. Det lader at han efter den Tid har gandske overladt Danmark til sin Broder Fridlev. Udi Upsal havde han dog ei længe Roe, thi tvende Søerøvere Toke og Amund giorde ved deres Streiferier de ham underlagde Lande usikre. Derover gik

graphie ancienne de Brandenbourg §. 11 og 12. p. 18, 19. Jordan orig. Slav. Part. 3. p. 192 siger, at de kaldte sig selv Welatabi, som er det Slaviske Wladawi, det er de herskende Folk. Adamus Bremensis p. 19 siger, at Oder-Strømmen skilte ved Jumne (Jomsborg) Wilzer fra Pomerer. Schwarz handler i Einleitung zur Geographie des Norder-Teutschlandes p. 27, 28, 34, 35, 241, 289, 299 om dem, og viser at Staden Loitz har Navn efter deres ene Navn Leutici, at de vare delte i 4 Folk, af hvilke Rhedarier, hvor Staden Rhetra laae, vare de mægtigste, og at Ucrer igien vare en Green af Rhedarier, efter hvilke Ucker Marck endnu bær Navn, og som kaldtes saa af det Ord Ucra ɔ: en Grændse, hvoraf Ukraine endnu kaldes.

(79) Sch. N. H. T. 1. p. 217. 259—266. Gautreks S. c. 4—8. Saxo l. 6. p. 102—105. T. 7. p. 528. T. 8. p. 207. 147—154.

gik han dem i møde med sin Flode, overvandt og ihielslog dem. Noget efter fik Halfdan en nye Modstander; en vis Sivald, en fornem Mand, som paa Thinget bejamrede Kong Auns Skiæbne, og fik derved de Svenske saa opbragte, at de giorde Oprør, og satte Sivald selv ind til Konge. Denne Mand havde syv Sønner, som vare Berserker, og komme undertiden i saadant Raserie, at de bede i Skiolde, slugde gloende Kul, og sprunge i Ilden, og kunde dette Raserie ikke stilles uden ved Fængsel, eller Drab. Denne Opstand blev Halfdan bekiendt, just da han var paa Søerøverie; Han formenede derfore sin Hær til, nu at stride ligesaa tappert imod Borgere, som forhen mod udenlandske Fiender. Da Sivald fik hans Tilbagekomst at høre, lod han ham sige, at om han var saa stor og tapper, som han gaves ud for, da skulde han alene stride imod ham og syv Sønner, for ved sin egen Fare at afværge den offentlige. Halfdan gav til Svar, at det ei var brugeligt, at stride imod flere end twende af Gangen. Men da forekastede Sivald ham hans Alder og Kulde, baade i Sind og Legeme; bebreidede ham at han havde ingen Børn, og at han derfore ei vidste at Fader og Sønner vare eet. Opbragt ved saadanne Bebreidelser besluttede Halfdan, at gaae dem alle i møde. Paa Veien skal han i en tyk Skov have oprykket en Eeg med Rod, taget Greenene af, og giort sig af samme en Kolle. I Anledning heraf skal han have giort et Vers, thi han var en god Skald, hvis Indhold var, at han med denne Kolle agtede at sønderbryde de ugudelige Rygge. Udfaldet svarede til Trudslerne, thi han nedlagde Sivald og hans syv Sønner. Saaledes blive alle Heltenes Gierninger i denne Tids Alder afmalede forunderlige og overdrevne. Omtrent paa samme Tid maatte Halfdan gaae i en endnu uligere Kamp imod den Helsingiske

Halfdan 1 og Fridlev 3.

Halfdan 1. og Fridlev 3.

Berserk Hartben, og hans tolv Kiæmper. Denne Hartben holdt det for en Ære at voldtage Konge-Dottre, og at ihielslaae de Mænd, som herudi satte sig imod ham. Han skal have været ni Albuer høi, hvilket i det Poetiske Sprog vil sige, at han var meget høi. Naar Berserker-Gangen, eller Raseriet, kom over ham, da maatte hans tolv Kiæmper binde ham, for at forekomme Ulykke. Denne Hartben fordrede Halfdan ud til Kamp, og forlangede at han skulde slaaes med ham og hans tolv Kiæmper, den ene efter den anden. Halfdan svarede ei alene ja, men spaaede sig og Seiren med mange stolte Ord. Herover blev Hartben næsten rasende, og øvede alle de Galskaber, som Berserkerne pleiede, ja slog i sin Vrede sex af sine egne Kiæmper til døde. Med de øvrige gik han Halfdan i møde, men blev med en meget stor Hammer ihielslaget af ham. Kort efter fik Halfdan atter Leilighed at vise sin Tapperhed, da den Finlænder Egther giorde de Svenske Kyster usikre med tre Skibe. Halfdan drog imod ham med ligesaa mange. De strede uden Fordeel sammen lige ind til Natten; Dagen efter gav Halfdan sig i Tvekamp med ham, og ihielslog ham. En vis Grim, en stærk og stridbar Kiæmper, fordrede Haudur Konge paa Hadeland ud til Tvekamp, med mindre han vilde give ham sin Dotter Thorilde. Faderen, som ei troede sig til at gaae denne Kiæmper i møde, lod da bekiendtgiøre, at hvo der kunde overvinde Kiæmperen, skulde have hans Dotter. Nu var vel Halfdan gammel, dog opflammede Ære og Kiærlighed ham saaledes, at han ufortøvet foer til Norge. Han giorde sig gandske ukiendelig, og drog paa Kamp-Pladsen først sit Sværd; men som han mærkede, at det var døvet, kastede han det paa Jorden, drog hastig et andet, hug dermed til Grim, og kløvede Pantzer og Skiold. Aldrig,

sagde

sagde Grim, saae jeg en Gammel, sigte dierveligere, og med det samme hug han Halfdans Skiold igiennem, men maatte bøde det med sin høire Haand, som Halfdan i det Øieblik afhug. Dog Grim tog Sværdet i den venstre Haand, og stak Halfdan igiennem Laaret. Denne viste sig dog saa ædelmodig, at han skiænkede ham Livet, imod at betale noget anseeligt. Og nu blev Thorilde Belønning for denne hans Seir. Saaledes var vel Halfdan gift tvende Gange, men havde aldrig Børn, hvorover han greb til den høimodige Beslutning, at indsætte den fordrevne Kong Aun til Arving efter sin Død, baade til Riget og til sine efterladte Skatter; og havde han, førend sin Død, endnu den Fornøielse at bevise ham en anseelig Tieneste. En vis Ebbe af ringe Stand, men navnkundig for sine Bedrifter til Søes, forlangede Auns Dotter Sigrid til Ægte, tilligemed Halvdelen af hans Lande i Vester-Gotland, thi Ebbe stolede paa sine Fortienester. I saadan Nød tog Aun sin Tilflugt til Halfdan, og fik det Raad, at han skulde paa skrømt give sit Samtykke hertil; han, nemlig Halfdan, skulde nok vide at hindre Brylluppet, og udbad sig til den Ende et Sæde iblant Giesterne. For at udføre sit Forehavende aflagde han al sin kongelige Prydelse, og kom Natten for Brylluppet til Auns Hof, hvor alle reddedes for den store og stygge Mand. Da hun nu kom ind i Salen, og fik at vide, at Ebbe, som sad Kongen nærmest, skulde have Kongens Dotter, optændtes han af Vrede, og spurgde, hvorledes en Bonde turde understaae sig at figte saa høit, ja endog at fordre Del i en andens Rige. Derefter udbød han ham til Kamp. Ebbe svarede, at Strid om Natten sømmede Spøgelser, men Strid om Dagen Mennesker. Halfdan gienmælede, at Maanens Skin giorde Natten Dagen lig. Herved nøddes

Halfdan 1. og Fridlev 3.

Ebbe

Halfdan 1. og Fridlev 3. Aar 421. Ebbe til at gaae i Kamp, som endtes med hans Livs Forlis. Nogle Aar efter døde Halfdan i Upsal, og blev der lagt i Høi. Han havde regieret i Sverrige i 25 Aar, og var da meget gammel. Nu besteg Aun efter hans Død uden Modstand sin Fæderne Throne, og havde Halfdan, for at giøre det des høitideligere, antaget ham til Søn, siden han selv ingen havde. Denne Handling var billig og ædelmodig, men Dannemark havde deraf ingen Baade. Overalt bleve Krigene i de Tider førte ei saa meget, for at giøre stadige Erobringer, som for at erhverve personlig Ære og Fordel, hvorfore og de overvundne Lande ansaae sig for frie, saasnart deres Overvinder var død. Imidlertid giældte dog Slægtskab og Arv ogsaa meget, thi Halfdan har uden Tvil giort Paastand paa det Svenske Rige, fordi han var en Dotter-Søn af den Svenske Kong Yngve. Foruden det Tilnavn Bierggram førte Halfdan ogsaa det af Datfulle, det er den som er fuld af Daad (80).

Ei længe efter Halfdan, døde hans Broder Fridlev, men efterat have endda udrettet adskillige berømmelige Krigs-Bedrifter, hvorom nu skal handles. Aar 415. Paa den Tid levede Rusla, en navnkundig og stridbar Skioldmøe (a), som stridede mod de Danske; Imod hende giorde Fridlev Forbund med Hvirvil Konge i Thye, som boede paa Øland, der nu er en Herregaard i Harring (Hvirvil Konge i Thye.)

(80) T. 7. p. 497. 500. 508. T. 8. p. 211—213. 187. 188. 434. Saxo l. 7. p. 123—125. l. 1. p. 27. Snorro i Ynglinga S. c. 29.

(a) Saadanne enkelte tapre Qvinder forekomme ei alene hos os, men og hos Græker, Romere ꝛc. Wilhelmus Gemeticensis l. 5. c. 4 taler om slige i Coutance udi Normandie, som affløge tilligemed Mændene den Engelske Kong Ethelreds Folk.

ring Sogn i Aalborg Stigt. Ved hans Hielp blev Rusla overvundet, tilligemed hendes fem Kiæmper Brodde, Bilde, Buge, Faning og Gunholm, hvis Fader var Fyn. Og dette Forbund med Hvirvil var saa meget mere nødvendigt for Fridlev, som den Vest-Gothiske Konge Hodbrod havde paa de Tider giort Indfald i Danmark. Men at en Bundsforvandte snart kan blive en Fiende, det viste Hvirvil, thi efterat han havde bestyrket sig ved foromtalte fem Brødres Venskab, lod han sig forlede til, opmuntret af Danmarks da værende mislige Tilstand, selv at anfalde det. Og var dette Anfald saa meget desfarligere, som Fridlev ei fornødede det. Angrebet skede paa Sielands sydlige Kanter, og blev Slaget holdet i en Havn, som siden til Amindelse fik Navn af Hvirvils Havn, men nu kaldes Bisserups, har ei mere end sex Fod Vand, bedækkes af den liden Øe Glenøe, og ligger tæt ved Holstenborg imellem Skelskiør og Nestved. Striden varede længe og hæftig. Natten adskilte de Overblevne. Hvirvil lod da alle sine Skibe binde sammen med Touger, paa det ingen skulde flye. Men Bilde og Brodde hugge Tougerne over om Natten, og toge Flugten. Da Fridlev mærkede dette ved Dagens Ankomst, tilbød han sig eene at gaae i Kamp imod Hvirvil og de tre Brødre, for at spare videre Blods Udgydelse. Han stolede ogsaa paa sin Pantzer-Trøie, som intet Jern beed paa. Udfaldet kronede hans Forventning. Han nedlagde Hvirvil, Buge og Faning, og slog Gunholm til døde med Sværde-Knappen, eftersom han ved sine Vers døvede Sværdet. Men i denne Skynding tog Fridlev saaledes om Odden, at han derved overskar Senerne paa Haanden, saa han siden ikke kunde bruge sine Fingre. Hvirvil og de tre Brødre maae være siden blevne førde til Jylland, og der begravne, thi i Aalborg Stigt,

Halfdan 1. og Fridlev 3.

Halfdan 1. og Fridlev 3. Thye Land, Hassing Herred, Hordum Sogn, findes ei alene Hvirvils Hede imellem Hordum Bye og Hovedgaarden Irup, men endog paa denne Hede ved Veien tre Hoie, hvorudi Hvirvil og hans twende Staldbrodre Buge og Faning skulle ligge begraven; Der menes og, at af den tredie Gunholm skulle Gunnegaard, Gunnæsbye, og Gunnestrand ved Florden have Navn. Paa Hovedgaarden Irup har fordum staaet en Jern-Gryde paa 250 Potter, som siges at være fundet i Hvirvils Grav. Nu var Fridlev gammel, men dog kunde han ikke sidde i Roe. Sogte Krigen ei ham, saa sogte han den. Derfore maatte det nu giælde Irland, hvor Staden Dublin (a) kunde, formedelst sine stærke Mure, ei indtages uden ved den Krigs-List Hadding forhen havde brugt, nemlig at binde Svampe fyldte med Ild under Svalernes Vinger, hvorpaa Svalerne søgte deres Reder, og tændte derved Ild i Staden. Indbyggerne forlode Muren for at slukke Ilden, og da brod Fridlev ind, og erobrede Staden. Efter dette drog han til Britannien, hvor Romernes Herredomme da var svagt, saasom det ideligen rystedes af Skoters, Picters (b) og Saxers Anfald. Imidlertid tabte Fridlev dog Slaget,

(a) Ingen maae undres over, at Dublin nævnes saa tilig. Den forekommer alerede hos den Grækiske Geographum Ptolemæum i det andet Sæculo.

(b) Vore Fædre kaldte deres Land Petto-Land. See Snorro T. 1. p. 390. Artus S. T. Mss. p. 54, trykte Nials S. c. 86. p. 126. Ines søger at bevise, at de have været Skotlands ældste Beboere, men i den Engelske Archæologie T. 1. p. 230—237, 4to føres vigtige Grunde an for den Mening, at de have været Norske, og toles om deres Hovedstad Camelon. Jeg tænker at Galer eller Caledonier have været Skotlands ældste Indvaanere, og at siden Dalreudini Scoti ere komne did fra Irland, og have i Henseende til Sprog og Herkomst været af samme

ger, og som han havde Møie med at trække sig tilbage til sine Skibe, saa lod han de døde Kroppe af sine ihielslagne Folk reise i Veiret, Halfdan 1. og Fridlev 3.

samme Folkefærd som Galerne, og Pikterne ere maaskee, hvorvel i ældre Tider, komne did fra Norge. O-Flaherty p. 86 fører og efter de Irske Kroniker Pikterne fra Scandinavien først til Irland, og det 1000 Aar for Christi Fødsel, hvilket vel er 5 til 600 Aar i det mindste for meget, og siden derfra til Britanniens nordre Dele efter Christi Fødsel, som det synes. Om denne deres Vandring handler han siden udførlig Part. 3. c. 18. p. 188 — 193. Alùredus Beverlacensis vil l. 4. p. 43, at Skoter og Pikter, da de bekrigede Britannien forend Saxernes Ankomst, havde Norske og Danske til Hielp, og hermed kommer ogsaa Galfredus Monemnuthensis overeens l. 6. c. 1. 3. 7. Baxter handler om dem i sit Glossario ant. Brit. p. 194 og 195, og antager tvende Slags Pikter, Novantæ, der vare komne fra Irland, og Indfødde i Valentia, udi Syd-Skotland, som han mener mere at være undertvungne af Saxer, end af Skoter, fordi de nu tale Saxisk, eller Engelsk, og ikke Skotisk. Fordun l. IV. c. 16 og 17 taler vidtløftig om, hvorledes en Norsk Konge beleirede en Piktisk i Perth, men blev tilligemed sin gandske Hær ihielslaget af ham ved den Krigslist, at han mængede Sovemidler i Vinen. Hector Boerhius l. 12. Fol. 248 & 249, og Buchananus l. 7. p. 112, som følger ham, tillegger dette den Skotske Kong Duncan, og den Norske Svend, Knud den Stores Søn, men da Snorro tier herom, saa troer jeg snarere at det vedkommer en Piktisk, og en meget ældre liden Norsk Konge, allerhelst Boethius og Buchananus forandre desuden Forduns Beretning, og lade den Norske Konge undgaae ved Flugten. Leslæus de origine Scotorum p. 14 vidner, at Louthiana i sær har været Picternes Sæde. Vidst nok fører Tacitus Picterne fra Germanien, og Gildas og Beda fra Scythien, som de kalde det, men Sproget synes at vise, at de ere indfødde Britter. Richardus Corinensis af Bertrams Udgave p. 52 lader Picterne under deres Konge Reuda komme omtrent 170 til Britannien, men da Reuda synes at være beslægtet med Dalreudini, hvilket var Skoternes Tilnavn, saa bliver dette mistænkeligt. Goropius i Orig. p. 760 fører Pikter, ja de fleste Britanner fra Norge og Sverrige. Den gamle Brittiske Skribent Nennius i Lelandi Coll. T. 2. p. 45 gior Pikterne til et udenlands Folk,

Halfdan 1. og Fridlev 3.

Veiret, og forskaffede derved et Skin af en stor Krigshær, hvorover Fienden blev bange, og lod ham drage af til sine Skibe. Det er ingen Under, at Fridlev ved saa mange Bedrifter erhvervede sig Tilnavn af den Snare eller Raske. Forhen haver jeg nævnet Fridlevs tvende Sønner Ali og Frode; Men desuden havde han endnu en, som var ældre, og døde forend Faderen, efterladende sig dog en Søn ved Navn Oddo. Dette Tilfælde giorde Ali, som den ældste igien levende, deskiærere for Faderen. Af saadan Kiærlighed drevet gik han til Nornernes Tempel, for at udsporge deres Orakel, efter de Gamles Viis, om sin Søns Skiæbne. Han giorde Løfter til dem, og fandt i Tempelet 3 Nympher siddende paa Stole, som venteligen have været Præstinder. Den første tillagde Ali en deilig Skabning, og Yndest hos Folk; Den anden Gavmildhed, men den tredie, fortrydelig herover, tillagde han Karrighed, hvorved han siden fik Tilnavn af den Karrige. Og denne Fridlevs Gierning er saa meget des mærkeligere, som han ellers havde i Religionen en Tænkemaade, der var tvertimod Tidernes og langt fra al Overtroe, thi han vilde inden sit Riges Grændser, hverken taale Afguds-Billeder at dyrkes, eller Besværelser og Hexe-Konster at øves, saasom han havde al Tillid til sin egen Tapperhed, og til sine Vaaben. Til hvilken Ende han til Rigets Forsvar anskaffede de stridbarste Kiæmper, og udvalgteste Krigsmænd, og lønnede dem rundeligen. Og saadanne Foragtere af al Religion, som alene troede og stolede paa sig selv, og egne Kræfter, forekomme adskillige Gange i senere Tider i det hedenske Norden, hvortil vel Aarsagen var denne, at Religionen var blandet med saa mange Fabler og Urimeligheder, saa

Folk, og fører dem for Christi Fødsel først til Orkenøerne, og de flere Øer, og derfra til Vestsiden af Britannien.

saa og at den Christne Lære begyndte at blive bekiendt, nok for at give den Hedniske et Stød, men ei nok for at sætte sig i dens Sted. (81)

Ali 14 og Frode 4. 15 Konge i Leire. Aar 425.

Fridlev efterlod ved sin Død tvende Sønner, Ali, som alerede var Mand, og Frode, som ikkun var tolv Aar gammel. Denne sidste blev dog den rette Konge, fordi han var fød af en Konge-Dotter, og Ali derimod ikkun af en Frille; Maaskee og, at Navnet Frode bidrog noget hertil, thi det var yndet hos de Danske, og havde de derfore fra Buggen af elsket ham, saa at de neppe tillode ham at gaae paa Jorden, men fast stedse baare ham, og overgydede ham med Kys og Kiærligheds Tegn. En Opdragelse, man ei skulde have ventet i disse haarde Tider, som i sig selv ei heller var god, og som i Førstningen havde bedrøvelige Følger, hvilke vi snart skulle faae at høre. Thi at lade en Prinds og en Konge have sin egen Vilie i alle Ting, stedse at smigre for ham, stedse at hykle for hans Tilbøieligheder, det er at lade Løven løs af sit Bur, og det første Løven da giør, er, at han sønderiver Hyklerne. Folket klapper Bifald til, og bliver selv siden Løvens Rov. Med Ali var intet saadant at frygte; Hans Gemyt var alerede dannet; Higen efter priselige Gierninger og Berømmelse havde alerede bemestret sig hans Siæl, og Krig var da priselig, gid ikke ogsaa nu. Derfore drog han strax ud paa Fribytterie, og blev inden føie Tid saa navnkundig, at han fik Tilnavn af hin Frække. Det lader ellers at han har besiddet Skaane og Halland. I det mindste eiede hans

Søn

(81) T. 3. p. 281. T. 7. p. 509. 516. 520. 527. 528. T. 8. p. 132. 207. Saxo l. 4. p. 66. 67. l. 6. p. 102. Arngrimi Suppl. p. 535.

Ali 14. og Frode 4.

Søn Omund dem. Ali var ikkun tolv Aar gammel, da han drog ud paa Søen, at forsøge sin Lykke, imedens hans Fader endda levede. Han var stærk og hurtig, og havde saa bistert et Aasyn, at han derved kunde skrække den meest Uforsagte. Engang fik han den Efterretning, at Gunnar, Jarl eller Herse fra Thelemarken, havde tilligemed sin Søn Grim lagt sig paa Roverie paa Eide Skov, hvilken laae mellem Solløer og Romerige. Og var denne Skov meget skikket til saadant, formedelst sin Tæthed, og mange Dale. Slig Uret kunde Ali ei lide, men begav sig paa Veien did i en let Rustning, som han fik af sin Fader, og med sin Hund og Hest for at opsøge Roverne, hvis Fodspor han og snart kiendte i den dybe Snee. Disse Spor fulgte han, lod sig ei ved en strid rindende Aae afskrække, men satte til Hest over den, og fandt paa den anden Side Rovernes Bolig omgivet med store Moradser, og stærke Forskandsninger. Over disse satte han, red til Stalden, giennede Hestene ud, og førte sine ind igien. Gunnars Træl Toke sagde, at saadant var dumdristigt af en Fremmed, og slog til ham, men Ali værgede sig alene med sit Skiold, thi han holdt det uærligt for sig at bruge Sværd imod en Træl. Endeligen greb han ham fat, knuste ham, og kastede ham ind af Dørren. Da blev han angrebet af Gunnar og Grim, som komme løbende til, hver fra sin Kant. Men han saarede dem begge dødeligen efter en haard Strid. Dog endskiønt de nu begge sadde af Mathed paa deres Knæe, opmuntrede de hinanden til, at vedblive at stride mandeligen, paa det deres Fiende kunde med dem komme til Odin. Men Ali dræbte selv den ene efter en tapper Modstand, og hans Hund aflivede den anden. Dog i denne Strid fik Ali det første Saar, som hans Hund slikkede heelt. Derefter hang han

Han de døde Legemer op i en høi Galje andre til Afskye og Skræk. Ali 14.
Hvad Rigdomme han fandt der, giemte han paa et hemmeligt og
Stæd til fornødent Brug i Fremtiden. Derpaa giftede han Frode 4.
sig, og blev Fader til Omund. Og som ham kort efter blev berettet, at Danmark var angrebet af en vis Norsk Kong Thorer ved hans twende Kiæmper Blot-Thosten og Liotur fra Den Monster paa Hordeland, saa begav han sig strax til Thorers Hof, alene fulgt af en Krigsmand ifort Qvinde-Dragt. Deres Sværde skiulte de i Træ-Staver. Selv havde han Skikkelse af en gammel Mand. Han udgav sig for at have været Staadder-Konge hos Fridlev, og at være bleven jaget af hans Søn Ali paa Døren. Thorers Hofmænd fulde da af skiemt paa Knæe for ham, hilsede ham for Konge, og lagde deres Hænder i hans, ligesom de vilde blive hans Mænd og sværge ham Troskab. Da sagde han, at de skulde holde hvad de for skiempt havde løvet, drog derpaa sit Sværd og angreb Kongen. De fleste vare dog deres Herre troe, men nogle holdte med Ali, hvilke han vel forud havde vundet ved det alting overvindende Guld, som han havde tilegnet sig efter Gunnar. Nu blev der en stor indbyrdes Strid, i hvilken endeligen Thorer faldt, og Liotur blev dødeligen saaret, som forend han døde gav Ali Tilnavn af hin Frækne, det er den Kiække, baade for hans Forstands og Legems Færdighed, men spaaede tillige, at Ali skulde selv ligeledes omkomme ved Svig af sine egne. Nu blev Ali af sin Fader beskikket til Søe-Konge, og var i den Egenskab i Slaget mod Hvirvel; Og skal han have, baade imedens hans Fader levede, og efter hans Død, overvundet 70 Søe-Konger, af hvilke nævnes Nef og Onef af Nislunge Ætten fra Rhinen, Birvil, Hvirvil, Thorvil, Fader til Road og Erand. Herved blev han saa berømt, at der allevegne fra

Ali 14. og Frode 4. strømmede unge og raske Folk, samt berømte Kiæmper til ham, af hvilke han dog bar mest Venskab for Sterkodder, som han siden fik Aarsag til at fortryde. Men en af hans rapperste Bedrifter var, at han udi Sverrige figtede en Dag imod een, anden Dag imod tvende, leggende hver Dag een til, og saaledes indtil elleve, og havde Lykke at nedlegge dem allesammen. Dette skeede i den Krig han førte imod den Svenske Kong Aun, hvis Rige han paastod, som en Arv efter sin Farbroder Halfdan.
Aar 431. Aun blev overvundet, og tog nu anden Gang Flugten til Vest-Gotland, og Ali besteg hans Throne (82).

Men nu ville vi vende os til Frode. Ham satte de Danske for hans unge Aars Skyld tolv anseelige Mænd til Formyndere, uden Tvil dem som kaldtes Diar, Drotter eller Dommere, og vare tilligemed Præster. Af dem nævnes Isulf og Aage, og de Brødre Kol og Vestmar, hvis Hustrue Gotvar besad stor Veltalenhed, og kunde i Mund-Strid overvinde alle Mandfolk. Derhos var hun underfundig, og forstod at stifte og adsplide Forlig. Vestmar havde tolv Sønner, hvoraf tre, fødde paa eengang, hedte alle Grep. De vare hændige i at brydes, og i at figte. Odde Fridlevs Sønne-Søn var sat til at bevogte Rigets Strømme, thi Ali drog venteligen langt borte paa Søerøverie. Kol havde tre Sønner. Kongens Søster Gunvar kaldtes for sin Deilighed den Væne. Vestmar og Kols Sønner vare unge og frække, stolede paa deres Forældres Magt, og overlode sig til alle de Skiændsler, som Hofmænd, drukne af Herre-Gunst, kunne

(82) Arngrimi Suppl. p. 537. 538. Saxo l. 6. p. 102. l. 7. p. 140. 141. 142. Sch. N. H. T. 1. p. 388. Snorro i Ynglinga S. c. 29. T. 8. p. 350-354.

kunne fulde til. De forførte og voldtoge Jomfruer og gifte Koner; Fast ingen ægte Seng kunde være ubesmittet for dem, og der var næsten intet Stæd i Landet frie for deres Overlast. Kydskhed og Undseelse vare fordrevne. Lediggang var alene Aarsag til alt dette. Disse vilde Krigere levede i for megen Roe, og deres raae Gemytter vare dog vante til hæftige Sysler. Endeligen blev den ældste Grep kiæd af denne udsvævende Levemaade, og fæstede sine Tanker til Gunvar, men, uvant til den omme Elskov, fordrede han hendes Person som et Rov. Frygtsom derover indelukte hun sig i sit Jomfrue-Bur, og lod sig bevogte af tredive Hofmænd. Men her er det værd at legge Mærke til Tidernes eenfoldige Levemaade, thi denne Prindsesses med hendes Jomfruers Bortgang fra Hoffet forvoldte, at Kongens Hofmænd komme i stor Forlegenhed for Linned, da de hverken kunde faae nyt syet, ei heller det gamle vedgiort. Saaledes beskriver Homerus de ældre Grækers Sæder, at Prindsesserne selv ginge til Vandet, og toede Klæderne. Hofmændene dreve derfore paa, at Kongen skulde gifte sig. Altsaa var det ei hans Beste, men egen Fordel som drev dem. Længe satte han sig herimod, og undskyldte sig med sine unge Aar, men endeligen gav han efter. Men da de foresloge ham den Huniske Prindsesse Hanunda fra Hunsingow, sagde han, at have lært af sin Fader ei at gifte sig uden i Nærværelsen. Dog denne Betænkning betog Gorvar ham med sin sædvanlige Veltalenhed, hvorover Kongen overtalte hende til selv at paatage sig Gesandtskabet, og lovede hende til Belønning en prægtig Kiæde af puurt Guld, sammensat af mange Ledder, og en Konges Billede fæstet mellem hvert Leed, og kunde denne Kiæde ved en Traad drages sammen, og fra hinanden. Vestmar og Kol med deres

Ali 14. og Frode 4.

Ali 14. og Frode 4. Sønner bleve sendte i Gesandtskabet med. Den Huniske Konge tog vel imod dem, og beværtede dem efter Tidernes Brug i tre Dage, forend Svar blev givet. Den tredie Dag kom Prindsessen ind, og fremdragte da Vestmar sit Ærinde paa en Kiempesom Maade. Men hun sagde sig at foragte Frode, fordi Ryg- tet taugde om hans Tapperhed og mandige Bedrifter. Nu maatte Gotvar komme til Hielp, og skal hun ei alene have brugt sin Veltalenhed, men endog grebet til Elskovs Drik for at overtale Prindsessen. Hun forsikrede, at Frode kunde ligesaa got bruge den venstre, som den høire Haand, og at han var erfaren i at svømme og i at figte. Efter hendes Raad ginge Vestmar, Kol og deres Børn til Kongen, fremdragte Ærindet paa nye, og udfordrede til Kamp i Weigrings Fald. Vestmar gav tilkiende, at de heller vilde døe, end vende med uforrettet Sag tilbage. Kongen svarede, at det ei anstod hans Værdighed, at gaae med ringere i Kamp. Efter nogen Ordvexling blev besluttet, at udforske Prindsessens eget Sind, da Fruentimret havde i de Tider Frihed selv at vælge. Elskovs Drikken og Overtalelser havde nu giort saadan Virkning, at hun gav sit Ja fra sig, sigende, at hun ei tvilede paa, at Frode vilde jo med Tiden blive berømmelig, efterdi han havde havt saa berømmelig en Fader. Ved dette Svar blev Tingen afgiort. Den Huniske Konge fulgte selv sin Dotter til Danmark; Brylluppet holdtes herligen, og Kongen blev ved Bortreisen kosteligen beskiænket af Frode med

Aar 430. Guld og Sølv. I tre Aar levede Frode vel og fornøiet med Hanunda, hvorvel den slette Levemaade ved Hoffet varede imedens ved, hvortil den dybe Fred var Aarsag. Nu begyndte man blot for Løiers Skyld at plage Folk. Nogle bleve ved Touger hængte i Veiret, og dinglede frem og tilbage, for andre lagde

man

man Bukke-Skind i Veien, som man trak til sig, at de skulde falde over. Atter andre klædde man ganske nøgne af, og prygle-de. Nogle bleve hængde op paa Kroge, og drevne Spot med. Andres Skiæg og Haar svide Hofmændene af, ja tilføiede dem endog Meen paa hemmelige Stæder. Paa Fremmede og Gie-ster kastede de Ben, som Kiødet var pillet af. Endel nødde de til Drukkenskab, saa de derover døde. Ingen kunde gifte sin Dotter bort, uden først at tilkiøbe og tilbetle sig deres Gunst, og var neppe nogen Mand i Stand til at faae en Møe, thi de tilegnede sig de første Elskovs Beviisninger. Korteligen, alle de Voldsomheder og Ugudeligheder, som en mindreaarig og svag Regiering kan føre med sig, bleve da begangne. Grep drev i sær sin Forvovenhed saa vidt, at han indlod sig i utilladelig Om-gang med Dronningen, ja han giorde sig ei engang Umag for at skiule den, men viste den saa aabenbare, at alle vidste den, undtagen Kongen, for hvilken ingen turde giøre den bekiendt, thi Grep straffede hver den, som talte det mindste herom. Imid-lertid havde Gunvar mange Friere. Grep talte jævnligen om, at hun ei burde bortgives uden til den allerbeste, og derved ud-virkede han af Kongen Fuldmagt til at bedømme hendes Friere. Herved fik han Leilighed til, at samle dem alle i et Giestebud, og da lod han afhugge deres Hoveder, og opsætte dem rundt om Prindsessens Bolig, for derved at afskrække andre. Og af saa-dant vidste den svage Frode intet, thi ingen fik Indgang til ham uden med Greps Villie, og fast alle maatte give Skiænk derfor. Nu vare de Danske saa dybt nedtrykte, at ingen turde klage aabenbare, men de maatte qvæle deres Sukke hos sig selv. Ulyksalige Konge, som var et Redskab i andres Haand, et Red-skab til at plage dit Folk, som du burde beskytte. Men saa

Ali 14. og Frode 4.

Ali 14. og Frode 4. skeer det hver Konge, der sover ind paa Thronen, der er sine Yndlingers Yndling og Tiener. Ved de Tider søgte en Nordmand af Navn Ravn til Danmark, for at bekrige det. Oddo traf ham, og som han var lykkelig i alle sine Krigs-Foretagender, saa var han i Udraab for at være en Hexemester, og at kunne ved Storm nedsunke sine Fiender, og berettede man at han havde saaledes i dette sidste Slag forblindet de Norske, at dem syntes Luer at gaae fra de Danske Sværde. Kortelig, de Norske bleve overvundne, og ikkun fex Skibe komme tilbage til Norge, hvilke medbragte det Rygte, at Frode alene herskede ved sine staaende Tropper, og blev af alle øvrige Danske afskyet som en Tyran. Disse staaende Tropper, hvilke altid vare om Kongen, havde Fridlev indført tilligemed Foragt for Religionen, hvoraf flød det gruesligste Despoterie, som vedvarede indtil Rolf Krakes Tider, med faae Afbrydelser, og yttrede sig snart i Grumhed, snart i Vellyst. Mærkeligt er det, at det hver Gang blev afbrudt ved Norske Helte, thi Norge besad da større Frihed, og flere høit tænkende Sjæle, ved det samme Rige var delet i mangfoldige smaae Stater, hvoraf ingen var saa mægtig, som det Danske Rige. Den Norske Helt, som denne Gang sønderbrød de Danskes Lænker, aabnede Kongens Øine, og som var Aarsag i at hans forvorpne Yndlinger finge deres fortiente Straf, hedte Erik, kaldet den Veltalende, fra Hordeland, en Søn af Alfrek, og Sønne-Søn af Erik den Frække. Han gik ud med eet Skib, i Tanke at udvirke dette, og tilligemed at befæste sin egen Lykke. Paa Veien stødte tvende andre Skibe til ham. Da de komme nær de Danske Kyster, bleve de syv Skibe vaer. Erik udsadte derpaa tvende, erfarne i det Danske Sprog (a), som han

(a) Dette viser at Dansk og Norsk vare da allerede forskiællige Dialecter.

han lod reent affore sig deres Klæder, og gav dem Befaling at sige Oddo, at Erik havde paa slig Maade behandlet dem. Som befalet saa giorde de, og vunde derved saaledes Oddes Fortrolighed, at han holdt ingen af sine Anslag skiulte for dem. Hans Tanke var i Dagbrækningen at angribe Erik, naar hans Folk endda vare tunge af Søvn. Til den Ende lod han indsamle Stene, og fylde sine Skibe med. Midt om Natten stiale Speiderne sig bort, og berettede Erik alle Ting, som derpaa i al Stilhed roede til de fiendtlige Skibe, og giennemborede dem. Foer og lige saa stille bort, saa at ingen af dem, der stode paa Vagt, mærkede hans Ankomst eller Bortgang. Nu bleve Skibene efterhaanden saa forfyldte af Vand, at de vare siunkefærdige, og endskiønt Oddo lod dem flittigen øse ved Kar (a), saa hialp det ikkun lidet, allerheldst Fienden i det samme viste sig. Saaledes maatte de Danske paa eengang baade stride imod Fienden, og see at redde ved Svømmen deres Liv. Udfaldet blev

Ali 14. og Frode 4.

(a) Dette viser at Skibene have været smaae. Vore Fædre havde ellers mange Slags Skibe, og er det heel vanskeligt at bestemme hvers Størrelse, Bygningsmaade og Indretning. Vag ved Somners Dict. Anglo Saxon. p. 73 og 77 udi Ælfrici Glossario forekommer Angel-Saxiske Navne over Skibe, Skibsfolk, og Skibes Indretning, og stemme nogle af disse Navne overeens med vore, saaledes kaldes Trieris Sceid, hvilket hos vore Gamle betydde en Skude eller lang Baad. Macpherson of the Caledonians London 4to 1768 p. 325 taler om, at de ældre Britter og Irrer havde Baade af Vidie-Grene, overtrukne med Koe-Skind, og om Saxerne i 5 Seculo vidner Sidonius Apollinaris i Lovtalen til Keiser Anthemius, at de brugte samme Slags Baade. Macpherson beretter videre, at det er ei mere end 30 Aar siden, at saadan Baad var endnu i Brug paa Øen Sky, og endskiønt de Norske havde tiligen lært Syderserne, at bygge Baade af Træe, saa vedbleve de dog indtil for 100 Aar siden, almindeligst

Ali 14. og Frode 4.

blev derfor og, at Oddo og de fleste af hans Folk bleve ihielslagen, og de øvrige tagne til Fangne. Denne Oddo var en stor Beskytter af Agerdyrkere, og derimod Fiende af Kiøbmænd, som han ved alle Leiligheder plyndrede. Efter denne Seir drog Erik til Lessøe, men som han ingen Proviant fandt der, saa sendte han tvende af Skibene med Bytte hiem, for at tilføre ham Proviant næste Aar. Med det eene Skib søgte han Kongen, og landede ved Sieland, hvor han udøvede Strand-Hug. Eierne af Qvæget satte efter ham med Skibe, men de funde intet, thi han havde ved Touger ladet nedsænke de døde Kroppe i Havet ved Siden af Skibet. Da nu Sielandsfarerne funde efter Randsagning intet, tænkte de at andre havde giort det, og droge bort. Imidlertid var Rygtet om Oddes Død og Nederlag kommet til Hoffet, men Gierningsmændene vare ubekiendte, alene at der taltes om trende Skibe, hvilke havde siden sat deres Kaas Nord efter. Erik landede nu ved en Havn, i hvis Nærværelse Frode opholdt sig. Saasnart hans Ankomst rygtedes, drog

ligst at bruge Skin-Baadene. Penant i Reisen til Hebrides p. 94 taler om tvende Canoer, fundne i Skotland i en Morads, hvilke vare udbrændte i et heelt Træe, og hvoraf den ene var 8 Fod lang, og i Hulheden 6 Fod, bred 2, og dyb elleve Inches; Syntes ikkun at være til een Mand. De Tydske skal have havt saadanne til 30 Mand. Penant mener at disse ere ældre end Skin-Baadene. I Henseende til første Opfindelse er det vel rigtigt nok, imidlertid troer jeg dog, at begge Slags have paa eengang været længe i Brug. Plinius, som skrev Aar 77, vidner allerede l. 4. c. 30, at Britannierne betiente sig af Skibe, sammenflettede af Riis og Qvister, og beklædde med Huder. Imidlertid var det dog med saadanne Skibe Saxerne vovede sig i 4 og 5 Sæculo til Britannien, ja seilede by de Wind med dem, som Claudianus vidner l. 2. v. 254. 255. de laudibus Stilichonis. Om de mange Slags Skibe handler Reenhielm i Noterne til Þorstein Viking Sons Saga p. 26—33. Om slige Skibe af Huder handles i Nettelbladts Schwed. Bibl. 1 St. p. 14. 15.

drog Grep til Strandbredden for at prøve ham i Ordstrid med sig. Denne Ordstrid løb tilsidst ud paa Skieldsord, og forsaae Grep sig saaledes, at han selv giorde sig skyldig i ulovlig Omgang med Dronningen, og maatte tilsidst give tabt og tie. Herover forbitred red han hiem, raabte at han i Ordstrid var bleven overvundet af en Fremmed, og derfore bød alle Hofmændene at gribe til Vaaben, da han agtede at give denne Fremmede Ørnen til Føde. Dog paa Kongens Forestillinger, at det ei var anstændigt at overfalde faae med mange, og at de hastige Anslag duede sielden, lod han det beroe, og udbad sig alene at han maatte faae Lov til med Hexerie at bestride Erik. Geleidet af mange Hexemestere nedsteg han nu til Stranden, og lod bære for sig paa en Stang det gabende Hoved af en Hest, som var ofret til Guderne, og hvorved vore Hedniske Fædre mente, at deres Fiender kunde tilføies stor Skade, en Overtroe som endda vedvarede i det 10 Seculo, og som den Islænder Eigil Skallagrims Søn øvede imod den Norske Kong Erik Blodøxe, og Jokul imod Finbog paa Island. Da Erik saae dette Optog langt fra, bød han sine Folk at være stille og lade ham alene tale, for ei at give Hexeriet noget Rum. En Aae var nu imellem dem, og havde Hexemesterne sat Hovedet paa den anden Side af Broen, for at hindre Erik Overgangen. Men Erik gik dristeligen frem, og sagde: Gid Hexeriet falde tilbage paa den, som øver det, og vi derimod nyde god Lykke. Og strax skal Hovedet være faldet ned, og have ihielslaget den, som bar det. Venteligen er denne overtroiske Karl bleven bange, har skiælvet, og Hovedet derved nedfaldet. Derpaa blev Erik ved at drage ad Stæd. Men nu faldt ham ind, at ingen maatte komme for Kongen uden en Gave, han tog derfore en stor Klump Iis op, og giemte hos sig. Ali 14. og Frode 4.

 Da

Ali 14. og Frode 4. Da han gik ind i Kongens Sal, havde Kongens Træl efter Sædvane lagt et Bukke-Skind i Indgangen, som de hasteligen droge til sig, da han traadde paa det, saa han derover havde faldet, hvis ei hans Broder havde taget imod ham. Erik sagde da, som siden blev til et Ordsprog: bar er broderlos bag (a). Gunvar paastod at Kongen burde ei tillade saadant Spog, men han svarede, at enhver kunde see sig for. Kongens Sal var saaledes indrettet; Midt paa Gulvet brændte en meget stor Ild, tilstrækkelig til at fordrive Kulden, som da var over midt Vinter. Rundt om den sadde Kongen, og hans Kiæmper, hver paa sine Bænke. Da Erik foiede sig til de sidste, begegnede de ham med Huien og Skrigen. Kongen forbod dem at tage saa ad Stæd. Erik sagde, at det var Hunde Vis, thi naar en begyndte at gioe, gioede de alle. Kol, som var sat til at forvare de Gaver, der bleve Kongen skiænkede, spurgde da Erik ad om han havde bragt noget med sig. Erik rakte ham da Is-Klumpen over Ilden, men lod den med Vilie falde deri. Erik paastod at Kol var Skyld heri, og spurgde hvad Straf han herfor fortiente. Alle sluttede af Glandsen, at det havde været et herligt Metal. Kongen spurgde Dronningen om hendes Meening. Hun svarede, at han ei burde overskride sin egen Lov, som fældte Dods-Dom over dem, der forvanskede hvad Gaver ham bleve tilbragte. De ovrige vare af samme Mening, hvorover Kongen blev nod til at lade Kol ophænge. Derefter holdt Frode og Erik folgende Samtale: Fr. Du, som brouter af dine store opskruede Ord, sig, hvorfra, og hvorfor du er kommet hid? E. Fra Rennesoe (b) som

(a) Dette Ordsprog forekommer ogsaa i Nials S. c. 153. p. 265.

(b) Ligger paa Rogaland i Norge, ei langt fra Brikkensund, og fra Stavanger.

kom jeg, og satte mig ved en Sten. Fr. Hvor drog du saa hen. E. Fra Stenen drog jeg paa en Bielke til en anden Sten. Fr. Hvorhen drog du da, eller hvor afstnedes du. E. Fra en Sten kom jeg til et Field, og opholdt mig ved en anden Sten. Fr. Der vare mange Stene. E. Ja flere end Sand i Havet. Fr. Men hvad havde du at bestille, og hvor tog du saa hen. E. Fra Stenen seilede jeg, og fandt et Marsvin. Fr. Dette er en nye Tale, dog ere nok af begge Dele i Havet, men nu vil jeg vide hvorhen du videre drog. E. Fra Marsvinet kom jeg til et andet Marsvin. Fr. Der vare mange Marsvin. E. Ja flere end Bolger. Fr. Men jeg gad nok vide hvor Veien forte dig videre hen. E. Jeg fandt en Træ-Knub'. Fr. Hvad videre. E. Fra denne Knub kom jeg til en anden Knub. Fr. Der maae have været mange Træer, siden du kalder dine Værters Boliger saa ofte Knubber. E. De ere flere i Skoven. Fr. Nu, hvor faldt saa din Vei. E. Jeg kom atter til mange Knubbe i Skoven, der hviltes jeg, Ulvene, mættede af Lig, slikkede Spyde-Spidsene. Der blev Odden slaget af Kongens Spyd, Fridlevs Sonneson. Fr. Jeg er i Vilderede, thi du har bedaaret min Fornuft med din morke Tale. E. Jeg har fortient Belonning af dig for denne Ordstrid, da jeg har under Billeder givet dig adskilligt tilkiende. Thi ved Spidsodden gav jeg at forstaae, at det er mig som har dræbt Odde. Dronningen bifaldte selv at han burde have Belonning. Da trak Kongen et Armbaand af sig og gav ham, leggende til; jeg gad nok vide Indholden af din Træte med Grep, siden han saa aabenbare tilstod sig at være overvundet. Erik svarede: Han blev saa forbauset over min Beskyldning af Horerie imod ham, at han tilstod sig at have havt utilborlig Omgang med din Dronning. Kongen vendte sig

Ali 14. og Frode 4.

Ali 14. og Frode 4. da til Hanunda, og spurgde, hvorledes hun tog denne Beskyldning op. Hun blev gandske rød, stammede og gav derved sin Brøde tilkiende. Kongen, overbeviist herved, satte Straffen til hende selv. Nu var hun i stor Forlegenhed, og vidste ikke hvad hun skulde sige. Grep sprang da op og vilde stikke Erik igiennem, men dennes Broder Roller forekom ham, og igiennemborede Grep. Best er Broders Hielp, sagde da Erik, naar Nøden er størst, hvortil Roller svarede, de Trofaste behøves mest i Fare. Nu tog Frode til Ords og sagde: jeg frygter at det vil gaae Eder, som Ordsproget lyder: Stakket er Sværdet undertiden for den Stridende, Haand som Baade gior er Sorg til rede. Erik svarede: Retfærdig Nødværge er ustraffelig. Grep angreb, og jeg forsvarede mig. Imidlertid sprunge nu Greps Brødre frem, og svore, enten at hævne dette paa alle Eriks Folk, eller og skulde han med ti andre Kiæmper gaae dem i møde. Hertil svarede Erik, de Syge bør søge om Raad; De Svagsynede bør see paa det behagelige og listige; Med en svag Kniv bør man skiære i Leddet. Men efterdi det er got at sætte det Onde ud, saa længe man kan, saa begiærer jeg tre Dages Frist af Eder, og en nyelig slagtet Oxehud af Kongen. Det er billigt, svarede Frode, at den bør have Hud, som faldt paa Hud. Af denne Hud giorde Erik sig Skoe, som han overstrøg med Kodde af Fure-Træe, og med Sand, for derved at staae des fastere paa dem. Derefter udfordrede han sine Modstandere til Kamp paa Isen, som de modtoge. Kongen paabød imidlertid Fred, sigende, at man ei burde engang uddrive en uskiønsom fremmed Giæst. Overalt seer man, at Grunden hos Frode har ikke været ond, eller slet, men at han ikkun er bleven fordærvet ved sin slette Opdragelse. Nu drev Frode atter paa Dronningen, at hun skulde

affige

afsige sin egen Dom. Men hun begyndte at bede om Forladelse for sit Fald. Erik understøttede hendes Bøn, og sagde, at man burde ofte tilgive Fruentimmerne deres Feil, og ikke paalegge dem Straf, med mindre de ei stode til Forbedring. Kongen bevæget, tog hende derpaa til Naade. Da Thusmørket kom, lod Erik sig mærke med, at hos de Norske Konger sadde ei alene Hofmændene, men havde og visse Sæder efter deres Rang. Kongen tillod da Erik og Følge at sidde i sine Hofmænds Plads. Derefter bar en Træl, som var fød i Kongens Gaard, Maden frem. Erik, som vidste, at Frode lod ingen Levninger frembære, beed da paa mange Stykker, og kastede dem fra sig, kaldende dem Levninger. Opvarterne bleve nu undseelige over at Mad skulde fattes, og at de nødtes til at forbruge saa meget i et sildet Aftens Maaltid, som ellers gik til i et stort Giæstebud. Bruge da og de Norske Kongers Hofmænd, sagde nu Frode, at bide paa og slænge Maden, og at forsmaae de første Retter, ligesom de vare de sidste. Nei afting gaaer der ordentlig og skikkelig til, var Eriks Giensvar. Ja da formærker jeg vel, svarede Frode, at du ei har lært al Tugt og Visdom, thi hvo som affalder fra de Gamles Lærdom, er en Overløber og Romnings-Mand. Hertil blev Eriks Giensvar: En Viis bør oplæres af en Viisere. Hvo der lærer en anden, han forfremmes selv i Viisdom. Frode spurgde, hvad skal jeg da lære af denne din Overflødighed. Dette blev Giensvaret; Faae Tienere og troe vogte bedre en Konge, end mange og utroe. Er du mig da troere end nogen anden? spurgde Frode. Ja haardt er det, svarede Erik, at binde ufød Hest ved Krybben, ei heller haver du endnu prøvet alle. I Norge pleier man at give Drikke til Maden. Aldrig saae jeg, raabte Frode; nogen mere ublue at fordre

An 14. og Frode 4.

Ali 14. og Frode 4.

dre Mad og Drikke, end du. Ja saae, brød Erik ind, maale retteligen den Tauses Armod, eller den Stiltiendes Nødvendighed. Da blev en Skaal med Drikke baaret frem af Kongens Søster. Erik tog hende om Haanden, spørgende: maae jeg, beste blant Kongerne, beholde dette som en Gave? Vil du uryggeligen skiænke mig det? Kongen forstod Skaalen, og svarede ja. Men Erik drog Prindsessen til sig, som ham givet tilligemed Skaalen. Du viser dig en Daare ved dine Gierninger, sagde da Kongen; Hos os er Jomfruers Frihed urørt. Da stilte Erik sig an, som han vilde hugge Gunvars Haand af, sigende, tog jeg mere end du gav mig, eller har jeg uretteligen taget det Hele, saa bør jeg dog beholde denne Part. Kongen tilstod sin Feiltagelse, og lod ham beholde sin Søster, og vilde for sin Æres Skyld ei gienkalde sit uforsigtige Løfte. Derefter gav han ham Lov at drage til sit Skib, for at berede alting til Striden, som blev holdt paa den glatte Jis, og havde Frode befalet at ingen maatte hielpe nogen som faldt. Her vare ommeldte Skoe Erik til stor Tieneste, saa han ihielslog og overvandt alle Vestmars Sønner. Deres Moder Gotvar foreslog da Erik, for at hævne dette, en Ordstrid, hvori hun paa sin Side fremsatte en Guld-Kiæde, og han derimod skulde sætte sit Liv. Hvor ulige end disse Kaar var, saa tog dog Erik imod dem, stolende paa sin Færdighed i at svare. Han var og saa lykkelig at vinde, og at faae Kiæden. Nu foreslog Faderen Vestmar, for at hævne sine Sønners Død, at de skulde prøve Styrke sammen, og den miste sit Liv, som tabte. Prøven bestod deri, at de skulde forsøge, at rykke en Vidie af Bast fra hinanden. I denne Strid vandt ogsaa Erik, hvorpaa Frode sagde: Det er vanskeligt at drages om Reeb med en stærk. Erik svarede, det

er

er sandt; heldst naar man har en Pukkel paa Ryggen og en Krop paa Halsen, og med det samme stødte han Vestmar over ende, saa han brød Hals og Ryg. Imidlertid agtede Frode at dræbe Erik med en Dolk. Gunvor advarede sin Trolovede herom, og sagde, at den var ei viis, som tog sig ei selv vare. Da sprang Erik op, sigende: Det vil blive en Ære, om den Vises Svig falder paa ham selv. Og i det samme foer Kongens Dolk ham forbi, og blev siddende i Væggen. Vittig sagde da Erik; Til sine Venner bør man rekke, og ei kaste Gaver; Din Gave vilde have været anseeligere, om du havde givet Skeden med. Kongen undseelig herover, løste den fra sit Bælte, og gav ham. Men Gunvor, som kiendte sin Broders Sind, troede ei Freden, vakte derfor Erik op om Natten, og raadde ham til Flugt, sigende, det er best at reise, imedens Vognen er heel. Begge droge de derfore til Strandbredden, og fordervede de Kongelige Skibe, som stode der paa Landet, i det de toge Bretter ud, og satte løse Fiele ind. Derefter skiøde de Eriks eget Skib fra Stranden, hvorpaa de og Følge ginge om Bord. Kongen forfulgte dem, men var ei kommet langt, forend hans Skibe begyndte at siunke. Imidlertid forsøgte han dog ved Svømmen at redde sit Liv, endskiønt han var iført fuld Harnisk. Da kastede Erik og Roller sig strax i Havet, imodtoge den siunkende Konge, og trukke ham ved Haaret til Strandbredden. Mange af hans Folk druknede, og nogle komme med Møie til Land. Med ham selv behøvede det lang Tid inden han fik alle sine Livs Geister igien. De maatte rulle ham, at Vandet kunde løbe af Munden, og iføre ham tørre Klæder. Efterat han gandske havde faaet sin Samling igien, spurgde de ham ad, om han vilde have Liv og Fred. Men han slog Øinene ned, og holdte

Ali 14. og Frode 4.

Ali 14. og Frode 4.

Haanden for dem. Endeligen brød han ud i utallige Klager over sin Skiæbne; „Jeg har tabt Søster, Rige, Skat, ja Æren, „ jeg er en fangen Mand, Du har med din Snildhed overvundet „ mig, Du som er ringere end jeg. Om Du end vilde give mig al„ ting igien, saa kan Du ei give mig Æren igien; Et langvarigt „ Røgte vil stedse sige, at Frode har været Din Fange. Hvor„ fore blev jeg reddet af Vandet? Dræb mig, hævn Dig, jeg „ har dog giort Dig meget ont; ikke vilde jeg have sparet Dig, „ om Du havde faldet i mine Hænder; og dræber Du mig ikke, „ saa dræber jeg mig selv." Men Erik svarede; forbyde Guderne at du skulde giøre dig selv Ont. Du er alene bleven prøvet ved Ulykke, for at forsøge hvordan du vilde skikke dig i den. Intet er dig hændet, som jo igien kan oprettes. Aldrig har nogen skikket sig vel i Medgang, som ei lærte at bære Modgang. Desuden er det Gode behageligere, naar man først har forsøgt det Onde. Er det ei en Ære at kunne svømme i fulde Vaaben? Er du ikke i din blomstrende Alder? Din Udsigt for Fremtiden er større, end det du hidindtil har giort: for een eeneste liden Modgang vil du forlade Livet, hvorledes vil du finde dig i det tyngre, naar det lettere nedtrykker dit Sind saaledes. Din Fader var meget tapper, og du opfører dig blødere end en Qvinde. Dog bærer du i dit Gemyt Skikkelsen af dine Fædres Dyder, efterfølg dem derfore. Af os er du ikke overvundet; vi reddede dig kun af Faren; I den styrtede din egen Uagtsomhed dig alene. Bliv aldrig saa forblindet, at ansee en Ven for en Fiende, en Frelser for en Forræder. Dit Rige, dine Rigdomme skiøtter jeg ikke om; Dem giver jeg gierne tilbage. Og synes du, ubesindigen at have givet mig din Søster, saa gift hende med hvem du vil, af mig er hun urørt. Vil du, saa agter jeg at give mig i din Tieneste, thi jeg tænker

ikke

ikke at herske over dig, men at tiene dig. Hvad Dom du fælder over mig, vil jeg bifalde. Du haver samme Magt her, som paa dit Slot. Ved disse fornuftige Forestillinger blev Frode overtalt, saa han blev igien tilfreds baade med sig selv, og med Erik. Nu ginge de alle i Land. Kongen lod Erik og hans Folk kiøre paa Vogne til Slottet. Der blev ei Thing sammenkaldet, hvorpaa Kongen fæstede sin Søster til Erik, og giorde ham til sin Landværnsmand (a). Fremdeles gav Frode tilkiende, at han havde Leede til Dronningen, og agtede derfore at forskyde hende, og sende hende hiem til sin Fader igien. Hvad Gorvar angaaer, da skulde hun stenes til Døde, fordi hun havde taugt med Dronningens Misgierning. Alt dette fandt Bifald hos Erik, alene at han raadde fra at bortsende Dronningen, og derimod raadde til at gifte hende med Roller, hvortil og Kongen gav sit Samtykke. Dronningen var ei heller herimod, sigende, at man af Naturen havde ingen Aarsag at sørge, og at Sorg kom alene af Indbildning. Derefter havde begge Brødre Brøllup paa een Dag, Erik med Gunvor, og Roller med Hanunda (83). Ali 14. og Frode 4.

I denne mærkelige Beretning, sees en forunderlig Blanding af slebne og vilde Sæder hos vore Fædre, af Daarlighed og Klogskab, af mørke Taler, Sentencer, spidsfindige og vidt søgte vittige Ord, som alt for ofte ere kaalde, og intet betydende, af en forunderlig Æresyge, sat i en Trofasthed at holde sine Løfter,

 endog

(a) Synes at betyde en der skal værge Landet, som en Art Feltherre. Saadant Navn forekommer og i Herrauds og Bose Saga c. 7; Gautreks og Hrolfs S. c. 3, 7.

(83) Saxo l. 5. p. 67—81. Sch. N. H. T. 1. p. 340. 341. T. 8. p. 33—41. T. 9. p. 41. Tav. 7. p. 98. Tav. 18. Vatzdæla c. 124.

Ali 14. og Frode 4.

endog de mest urimelige, og som de, der gave dem, ei selv havde anseet for Løfter, og derhos paa den anden Side at begaae Mord, at være svigefuld og underfundig. Frode forekommer mig i mange Maader ligesom Ahasverus, der før vilde begaae de største Voldsomheder, og den største Uret, end bryde et ubesindig givet Løfte. Mærkeligt er det og, at uslebne og halv slebne Folk sætte altid stor Ære i mørke Taler og i Sentencer; Saa giøre af de første endnu de Vilde i America, saa giorde vore Fædre, de gamle Gallier hos Diodorum Siculum, og de ældre Grækker, hvilket særdeles sees af de syv Vises Giæstebud hos Plutarchus.

Nu var Frode ved Vanhæld bleven klog, ved Ulykke bleven til en god Regent, og Hoffet var bleven renset fra de onde Yndlinger, hvorvel ved temmelig voldsomme Midler; Erik, som meente Kongen det got, havde ved det dobbelte Egteskab saaledes befæstet sin Anseelse, og vundet den Fortrolighed hos Kongen, at denne herefter førte Regimentet til sit Folks Fornøielse, og blev frygtet og æret af Fremmede, hvorvel en vis Haardhed, og Falskhed stedse siden fremskinnede, ved Tidernes og hans egen Opdragelses Skyld. Det første Frode foretog sig, efterat Lyst til Ære, det er til Krig, var bleven opvakt hos ham, var at bekrige Saxerne. Han fik at bestille med tvende af deres Fyrster, Sverting, som regierede i det Holstenske, og Hanev, som havde sit Herredømme Sønden for Elven. Begge overvandt han i et Slag, og paalagde deres Undersaatter at betale for hvert Hoved een Penge. Denne første lykkelige Fremgang i Krig, maatte han særdeles takke sin Gavmildhed for, som var saa stor, at han fordoblede Hofmændenes Sold, hvorover han og fik Tilnavn af

den

den Gavnilde, eller som det da kaldtes, Femilde (a), og blev i en kort Tid berømt frem for alle Konger. Ommeldte Saxiske Tog skal han have giort, da han var tive Aar gammel, hvorefter hans Liv var en stedsevarende Kiæde af Krig og Uroe. For desbedre at udføre sine store Anslag, holdt han altid et anseeligt Antal af Hus-Tropper, Kiæmper eller Hofmænd, hvad man vil kalde dem, paa Beenene. Over dem alle satte han den bekiendte Sterkodder, som ham til den Ende blev overladt af sin Broder Ali. De tolv Goder, som vare Dommere og Præster tillige, havde han stedse om sig, og adspurgde dem i alle vigtige Ting, thi han var ligesaa meget hengivet til Overtroe og Koglerie, som hans Fader Fridlev havde været en Fiende deraf. Disse Goder ophidsede ham ellers til en stor Misgierning. Lenne, Adils, Thotti, Vithan nævnes af dem, og skal denne sidste have været Stadtholder over nogle Slaver, som da venteligen maae have staaet under de Danske. Disse frygtede for, eller stilte sig an at frygte for, at Ali, som til Sverrigs Erobring havde ført de fleste Skibe og beste Folk bort med sig, skulde, nu han havde indtaget bemeldte Rige, anfalde Danmark, som var herved svækket. De overhængede Frode jævnligen, og forestilte ham, hvor fornødent det var for hans og Danmarks Sikkerhed, at rydde Ali af Veien. Til hvor meget Ont kan ei Ærgierrighed, Mistanke, og det, som falskeligen kaldes Stats-Klogskab, forlede? for at afværge et Onde, for at hindre en anden fra at begaae det, begaaer man det selv. Et Broder-Mord blev nu besluttet, paa en Mand, der stedse havde hædret sit Fædreneland, der havde beskyttet dets Grændser, udvidet dets Navn, og giort det æret og

Ali 14. og Frode 4.

(a) Af Fe o: Rigdom, Penge, saa kaldet, fordi de Ældstes Rigdom bestod alene i Fæe, hvoraf endnu er vort Liggendefæe.

Ali 14. og Frode 4.

og frygtet hos Naboerne. For des større Vished paa et lykkeligt Udfald, trak man den fordrevne Svenske Kong Ani i Ledtog med sig, som ogsaa gav for sin Deel noget til Sterkodder, for derved at bevæge ham til denne Misgierning. Af alle Forbryderne i denne Sag var han den mindst lastværdige, thi det gialdt om at faae sit eget Fædrene Rige igien. Men Sterkodder, denne for sine Krigsbedrifter saa berømte Mand, han lod sig bevæge til at forraade sin Ven, sin Medstrider, sin Konge. Anden gang øvede han et Nidingsværk af værste Slags. Det første begik han paa Vikar af Ærgierrighed, og Higen efter Magt; Og nu lod han sig overtale ved det blinkende Guld; for 120 Pund Guld, eller og som en anden Skribent beretter, for 120 Mark puurt Sølv, lovte han med egen Haand at dræbe sin Velgiører. For saadan Priis var denne saa kaldte Helt til fals, for den solgte han Ære, Navn, Samvittighed. Frode og Goderne udsaae ham til denne afskyelige Gierning frem for andre, fordi han i Mod og Kræfter overgik alle, fordi han var Frode meget hengiven, og fordi Ali troede ham got, og han derved var desbedre i Stand til at forraade ham. Fra Ringsted, hvor Frode, ligesaavel som i Leire, holdt Hof, drog han ud, endskiønt tvilraadig og næsten imod sin Villie, og kom til Sverrig. Han hilsede hofligen paa Ali, som tog vel imod ham, og gav ham stor Skiænk, saasom han intet ont ventede sig, og dette giordi den Konge, som, formedelst sin Karrighed, ellers bar Tilnavn af den Nidske, hvilket maaskee har giort ham forhadt hos en Deel af sine Folk, thi ingen Last var da anseet for afskyeligere end Karrighed, og har dette maaskee skaffet Sterkodder den bedre Leilighed til at udøve sin onde Gierning. Da nu nogen Tid var gaaet hen, og Kongen havde beviist ham stor Yndest, hændte det sig engang, da

Kongen

Kongen vilde toe sig i Bad, at han satte Sterkodder, som han af alle best troede, til at vogte sig. Da nu Ali var midt i Badet, og Sterkodder ansaae denne Leilighed som beqvæmest, efterdi Kongen var uden Vaaben, og mat af Badet, saa gik han ind i Tanke at fuldbyrde sit Forsæt. Men ond Samvittighed, og Kongens skarpe og giennemtrængende Oine forfærdede saaledes denne Kriger, at han standsede, og vilde gaae tilbage. Men Ali, som ventede sig intet Ont af sin gamle Ven, holdt Hænderne for Oinene, og bad ham gaae nærmere, for at sige hvad han vilde. Dog i det samme stak Sterkodder ham igiennem Brystet, og hug ham paa Halsen, da han vilde reise sig. Doende sagde Ali, og trak paa Næseborene: jeg forstaaer at min Broder Frode er Ophavsmand hertil. Derpaa loe han og døde, men alle tilstædeværende smeltede bort i Taare. Nu besteg Ani igien sin Fædrene-Throne, dog paa Vilkaar at give Skat til Frode. Den onde Samvittighed forfulgte Sterkodder saaledes, at han undsaae sig længe ved at komme tilbage til Frodes Hof, og blev saa rørt, naar Ali eller Oluf nævntes, at han strax faldt i Graad. Paa dem, der havde forledet ham, blev han og saa rasende, at han omkom nogle af dem, og derved beviste den gamle Sandhed, at Venskab imellem onde Folk er utryg. For at døve Samvittighedens Røst, drog Sterkodder ud paa Søerøverie til Rusland, hvorfra han vendte tilbage til Frodes Hof, og blev Fosterfader for hans ene Søn Ingel, som var avlet i lovligt Ægteskab med Hanunda, hvorimod han med Svertings Dotter, hvilken han ansaae for en Frille, havde avlet Frode. Ved sin Tilbagekomst fandt Sterkodder, at Saxerne vare faldne fra, og havde fordret Frode ud til Tvekamp med en af deres Kæmper, som dog ei havde givet dem andet Svar herpaa, end at han vilde overlegge denne Sag med sine Venner.

Ali 14. og Frode 4.

Aar 436.

Dog

Ali 14. og Frode 4. Dog Sterkodder lastede, at en Konge skulde give sig i Kamp med en af ringere Stand, og tilbød sig at gaae i hans Stæd. Kampen skeede i begge Krigshæres Paasyn. Den Saxiske Stridsmand hèdte Hama, og havde de, ved at love ham meget Guld, overtalt ham hertil. Hama var ung og stærk, og foragtede den gamle Sterkodder, havde og nær kastet ham til Jorden, thi han faldt paa sine Knæe, ved det Næveslag Hama gav ham, og rørte med Hagen ved Jorden, men han reiste sig strax, drog sit Sværd og hug Hama tværs over. For denne drabelige Gierning fik han til Foræring mange Agre, og 60 Trælle. Saxerne maatte da paa nye underkaste sig, og hver give i Skat een Penge for hvert Lem, som var een Album langt. Dog Hanev kunde ei taale slig Spot, og giorde derover Opstand. Men Frode gik over Elven med sin Hær, og nedlagde Hanev. Efter dette lykkelige Tog tænkte Frode paa, at forskaffe sin troe Ven og Yndling Erik hans Fæderne Rige Hordeland igien, hvilket og lykkedes ham, men derved blev han indviklet i en stor og vidtløftig Krig, udi hvilken Omund Søn af Ali, Konge i Skaane og Halland dog havde den største Deel. Denne Omund har uden Tvil arvet bemeldte Lande efter sin Fader, og har Frode ei kunnet skille ham ved dem, hvor gierne han venteligen har villet, hvilket kom Danmark vel tilpas, thi Omund forsvarede det tappert imedens Frode krigede i Østerlandene. Dog er ingen Tvil paa, at jo Omund har maat erkiende Frode for Over- eller Stol-Konge. Men forend jeg kommer til den Norske Krig Frode selv blev indviklet i, er det nødvendigt, at jeg først beretter Omunds foregaaende Bedrifter. Denne unge Helt begyndte tilig at træde i sin Faders Fodspor, hvilke han besluttede at ligne og, om muligt, at overgaae. Den Tid var en Konge i Ringerige ved Navn Ring (a). Rygtet fortaalte

Omund, Konge i Skaane og Halland.

(a) Den 3 af det Navn.

store

store Ting om hans Dotter Asa. Men Faderen vilde ingen have til Svigerson, uden en tapper Mand, og endnu havde Omund ei giort sig bekiendt ved nogen Manddoms Gierning. For at fortiene sin Brud, besluttede Omund efter de Tiders Tænkemaade, at bekrige Faderen. I den Hensigt seilede han med en Flode til Norge, og kom underveis til Oddur, en liden Konge paa Jeddeṙen, som tog venskabeligen imod ham, og beklagede sig over den jævnlige Uret Ring havde tilføiet ham. Denne var da borte paa Fribytterie i Irland. Omund i Selskab med Oddur, betiente sig af Leiligheden, og angreb hans Rige, skaanede dog Undersaatterne, og plyndrede kun Kongens egne Eiendele, og stridde imod hans egne Folk, dog saaledes at han aldrig angreb dem, der vare færre i Tal end han, for i alle Ting at ligne sin store Fader. Imidlertid fik han at høre, at Ring var kommet tilbage. Omund havde imedens ladet bygge et meget stort Skib, hvorfra han, som fra en Fæstning, kunde nedkaste alle Slags Kastevaaben paa Fienden. Paa det havde han sat Homoth og Thola, Sønner af den Skaaning Adils til Stavngiemere. Ring brugte saadan List herimod, at han delte sine Folk, angreb ikkun med faae, og havde et Bagshold af flere. Oddur gav Omund Underretning herom, som strax sendte nogle imod Bagholdet, og beskikkede Adils mod Ring. Men Adils havde den Uhæld at blive overvunden, og flyede til Skaane. Dog Omund lod Modet ei falde, foreenede sig med Oddur, og seilede med sin Flode Ring i Møde. Da der nu skulde holdes en Trefning, kom Adils uventeligen tilbage, hertil opmuntret ved en Drøm, som spaaede et lykkeligt Udfald. I Striden figtede Omund saa tapperligen, at han drev Fienden paa Flugt. Ring, dødeligen saaret, vinkede med Haanden ad Omund. Han kom, og Ring erklærede, ei at kunne ønske sig nogen bedre Svigerson,

Ali 14. og Frode 4.

Ali 14. og Frode 4.

gerson, end saa tapper en Mand. Men han døde for han fik Svar at høre. Omund fældte Taare over hans Lig, og ægtede Asa, men hendes Søster gav ham til Homoth, hvis Kiækhed han i denne Krig havde erfaret. Denne de Danskes Fremgang i Norge, opvakte de tvende tapre Søstre Stifla og Rusla, hvilken sidste havde forhen kriget med den Danske Fridlev. Disse regierede tilligemed deres Broder Oluf eller Throud i Thelemarken og Haddingdalen og i det Tronhiemske. Men der var Uenighed og Krig imellem Søstrene og Broderen. Rusla vilde især ikke taale, at de Danskes Magt tiltog saa meget i Norge, og paaførte derfore alle de Norske Krig, som havde slaget sig til det Danske Partie. I denne Tummel skal Stifla have forladt sit Fædreneland, for at fare paa Fribytterie i andre Lande, da hun havde mere Lyst til Krig end til Ægteskab, og vel vidste at det var der overvundne Fruentimmers Skiæbne i de Tider, at blive et Bytte for Overvinderne. Saasnart Omund fik at høre de Angreb Rusla giorde, sendte han de beste af sine Folk imod hende, men de bleve overvundne, hvorved hendes Mod saaledes voxte, at Danmark var hende i Tanker allerede underlagt. Derfore giorde hun strax et Angreb paa Halland, men blev af Homoth og Thole overvundet. Da flyede hun til sin Flode, af hvilken alle Skibe bleve tagne, paa 30 nær, som med hende undginge ved Flugten. Ved Hiemkomsten blev hun angrebet af sin Broder Throud, men han saaledes slaget af hende, at han, efterat have mistet sin gandske Krigshær, maatte alene flye over Dofre Fiælde. Nu syntes Lykken at være hende gunstig, men snart viste den igien en ublid Side, thi Omund begav sig strax, saasnart han hørte dette, med en mægtig Flode til Norge, og bevægede ved Homoth og Thole Thelerne underhaanden til Oprør, i hvilket hun blev dreven ud af sit Rige,

og

og flygtede med sin Flode til nogle Øer, hvor hun atter, næsten uden Sværdslag, maatte tage Flugten, og mistede, forfulgt af Omund, fast sin ganske Flode med meget Bytte. Selv undgik hun vel med faae Skibe, ved det hendes Folk roede af alle Kræfter, men hun blev paa Flugten mødt af sin egen Broder, overvundet og ihielslaget af ham. Omund gav derpaa hendes Lande til Thrond, som sin Jarl, og lagde Skat paa Indvaanerne. Men tvende af Rusla stærkeste Kæmper levede endda; Thore og Biörn, hvilke vare ude paa Søerøverie i Irland, og som havde eedeligen forpligtet sig til at hævne hendes Død. Disse fordrede nu Omund ud til Tvekamp, hvortil han var villig, men lod sig dog tilsidst ved sine Mænd overtale til at sende Homoth og Thole i sit Sted; Saa dyrebart ansaaes Kongernes Liv, endog i de Tider. I denne Kamp blev Biörn nedlagt, og Thore haardeligen saaret, hvilken Omund derpaa, saasnart han var lægt, satte til Jarl over den Deel af Norge, han havde Herredomme over. Noget efter sendte Omund Gesandtere til de Slaver, som stode under de Danske, for at kræve Skatten ind, dog de ihielsloge ei alene Gesandterne, og sendte ham Hunde og Ravne i Stædet for Skat, men giorde endog med deres Flode Anfald paa Jylland, hvor Omund i et Slag overvandt syv Slaviske Konger, af hvilke den ene hed Warisin, og tvang Folket til at give den sædvanlige Skat. Disse Slaver have uden al Tvil boet ved Østersøen imellem Veixel og Duna i det Reid-Gothiske Rige, thi endda vare Slaver ikke indkomne i Tydskland. Og denne Krig haver Omund formodentligen ført, som Frodes Under-Konge, thi Frode var da fraværende i udenlandske Krige. Desuden har nok Omund, ligesom hans Fader, egentligen været Konge over Havet, og beskikket til at holde de Danske Strømme frie for Søerøveres Anfald. Imedens

Ali 14. og Frode 4.

Ali 14. og Frode 4. dens Omund tumlede sig saaledes om med de Norske, og med Slaverne, krigede Frode i Østerlandene med Kurerne, hvis Konge var Dorno, som fattede det Anslag selv at plyndre og ødelegge sit eget Land, for ved Hunger at twinge sin Fiende, og derefter indsluttede han sig i en meget fast Bye, hvor han lod sig beleire. Men Frode brugte denne Krigs-List. Han lod i sin Leier grave mange dybe Grøfter, og ved Kurve kaste den opgravede Jord i Floden, og derefter bedække Grøfterne med Grønsvær. Derpaa ophævede han Beleiringen, og trak sig langsom tilbage. De Beleirede giorde da Udfald, og satte efter ham, men styrtede i Grøfterne, og bleve tillige med af de Danske med Kastespyde ihielstukne. Derefter angreb Frode den Russiske Konge Tranno, og lod hemmeligen om Natten hans Skibe igiennembore, og Træenagler slaae ind i Hullerne, hvorpaa han angreb den fiendtlige Flode, og lod ved Dukkere Naglerne udtrække. Nu komme Russerne i en dobbelt Fare; Vandet trængde dem paa den ene Side, og Fienden paa den anden, og saaledes blev det let for Frode at overvinde dem. De overvundne Russer paalagde han Skat, og drog derpaa hiem. Men da han noget efter sendte Gesandtere did, for at oppebære Skatten, afstivede Russerne dem paa en grusom Maade, hvorover Frode atter drog med en Hær til Rusland, og beleirede Staden Rotala, og kaldes en Kirke og Sogn ved Hapsal i Estland endnu Rotel, og en hel Egn der forhen Rotalien, hvoraf sees at denne Krig er bleven fort i det egentlige Garde-Rige. Bemeldte Bye havde Naturen befæsted ved en dyb og strid-rindende Strøm, som omgav den. Da nu denne Strøm hindrede Frode fra at nærme sig Fæstningen, saa fandt han paa dette snilde, hvorvel langsomme Raad, at lede Floden af, ved at udskiere den i mange smaae Render. Herved blev den paa mange Ste-

der

der saa lav, at man kunde vade over den, hvorpaa han stormede Staden, og letteligen indtog den. Nu seilede Frode op ad Narva-Strømmen, og over den store Søe Peipus (a), og angreb Staden Pleskov, men som han fandt den at være alt for fast, greb han til en af sine Krigs-Lister, hvilken han ikkun aabenbarede for nogle faae Personer. Han holdt sig inde, og lod udsprede, han var død. Derpaa blev hans Ligbegiængelse holdt, en Høi opkasted, og Krigsfolket fulgte bedrøvet hans Liig. Herved blev Vespasius Konge i Staden sikker, og slog sig til Roe og Lystighed, men da angrebe de Danske Byen, indtoge den, og ihielsloge Kongen. Nu havde Frode erhvervet Ære og Bytte i Øster, men hermed var han ikke nøiet, og ville derfore erhverve det samme i Nord, thi Stifla var vendet tilbage til det Trønhiemske, for at hævne sin Søsters Død, og bekrigede sin Broder Thrond. Da Frode fik det at høre, forklædde han sig, for at blive ukiendt, og drog did op; havde og den Lykke at overvinde og nedlegge Stifla i et Sund, som efter hende blev kaldet Stiflasund. I denne Strid havde han ikkun en Trøie paa, og traadsede dermed de fiendtlige Pile og Skud. Thrond vilde give ham anseelige Gaver for denne udviiste store Hielp, men han afslog dem. Nu vendte Frode hiem, for i Fred og Roe at nyde got af sine Seiervindinger. En viis Skate bød ham da til Giest, men han maatte ei engang have Fred i Giæstebudet, thi en Hunding fordrede ham ud til Tvekamp, og neppe havde han nedlagt ham, og selv faaet et stort Saar, forend han blev atter udfordret af den Kæmper Hakon, som han ogsaa i Tvekamp ihielslog. Kort efter beginge tvende af hans egne Kammersvenne Forræderie imod ham, og

Ali 14. og Frode 4.

Gg 3 vilde

(a) Moller i Estland p. 72 mener, den har Navn af det Esthniske Ord Pädäja ɔ: Furre-Træe.

Ali 14. og Frode 4. vilde omkomme ham. Men efterat de vare blevne grebne og over-beviste, lod han binde store Stene ved dem, og dem saaledes udkaste i Havet (84).

Paa denne Tid levede Odd, en navnkundig Helt, som gemeenligen kaldtes Orvar-Odd, fordi han var en fortreffelig Bueskytter, thi Or heder paa vort gamle Sprog en Piil. Denne Orvar-Odd er især berømt for en Kamp, han holdt paa Samsøe med Andgrims eller Arngrims tolv Sønner. Bemældte Andgrim var en Søn af Grim med Bauggerd Sterkodders Dotter. Andgrim krigede med Svafurlami, Konge i Garde-Rige, Søn af Sigurlami. Denne Herre eiede et Sværd kaldet Tirfing, som nogle Dværge skal have smiddet ham, thi dem især tillagde vore Fædre alt konstigt Arbeide. Vel holdte de dem gemeenligen for et Slags underjordiske Spøgelser; Imidlertid lader det dog, at de undertiden have forstaaet Finner og Lapper ved dem, hvortil vel haver givet Anledning, deels disse Folks Lavhed, deels den Erfarenhed man tillagde dem i Hexerie. Bemældte Sværd tilegnedes den Egenskab, at det blev Mands Bane, hver Gang det droges ud af Skeden, hvorved i sig selv ei forstodes andet, end at det var et meget got og skarpt Sværd. Imidlertid maae dog denne besynderlige Egenskab antegnes, fordi den har Sammenhæng med det

folgende

(84) T. 6. p. 474—477. 517. T. 7. p. 142. 143. 155. T. 8. p. 132. 134. 156. 138. 139. 140. 143. 154. 331. 332. 431. 446—452. 426. 427. 256. 455. Saxo l. 6. p. 102. 105. 106. l. 8. p. 147. 148. l. 5. p. 91. l. 2. p. 20—22. 27. l. 7. p. 139. Snorro i Ynglinga S. c. 29. Arngrimi Suppl. p. 538—540. Sch. N. H. T. 8. p. 284. 374. 390—393. 400. See Tabellen. Philalethi Tronhiemske Samlinger T. 1. p. 383. Petrus Olai i Langebecs 1 Tome. p. 103. 104.

følgende af Historien, og synes ogsaa at være bleven troet af vore Fædre, hvilket gav Anledning til megen Blods Udgydelse. Svafurlami fældte i Tvekamp den Jorun Thiasse, og giftede sig med hans Dotter Fridur. Eyvor var deres Dotter, som var meget deilig og klog. Svafurlami levede længe lykkelig og blev meget mægtig; Men tilsidst kom den Berserk Andgrim og landede paa sit Fribytter Tog i hans Rige. Det kom til et stort Slag imellem dem, og i det til en Tvekamp mellem dem begge, saa at de skiftede Hug for Hug. Svafurlami hug et Stykke af hans Skiold, men Sværdet blev siddende fast, og hug Andgrim i det samme hans Haand af, rykte Tirfing til sig, og gav ham dermed Banesaar. Andgrim tog stort Bytte, ægtede Eyvor, og drog hiem med hende til den Bolm (a). De avlede tolv Sønner sammen, hvoraf Angantyr var den ældste (b), saa og den ypperste, da han skal have i Strid giort saa meget som to andre. Han var og et Hoved høiere end sine Brødre. Dog vare de alle store Stridsmænd, og stærkere end andre Berserker. Naar de drøge i Leding vare de allesammen paa eet Skib og ei flere, hvorvel de ofte havde flere Skibe med sig. De droge vidt om paa Søerøverie, og erholdte altid Seier. Deres Sværde vare meget gode, og navngives nogle af dem. Angantyr havde Tirfing; Hiorvadr Hrotta, og Semingr Misteltein, hvilken blev lagt i Høien hos ham. Berserkergangen kom stundom saaledes paa dem, at de maatte, naar deres egne Folk vare alene hos dem, drage til Lands, og kæmpes der imod Træe og Sten. Men engang skede det, at de i saadan Vildskab dræbte deres egne Folk, og fordærvede deres egne Skibe. Rimeligen har stærk Drik ogsaa ophidset deres naturlige Vildhed.

Ali 14. og Frode 4.

Aar 410.

(a) Ligger paa det Norske Helgeland. T. 6. p. 447.

(b) De andres Navne vare: Hervardr, Hiorvardr, Semingr, Rane, Brane, Bore, Reifner, Tandur, Bue, og to Haddinger.

Ali 14. og Frode 4.

Visdhed. En Jule Aften hændte det sig paa Bolm, da Folk sadde ved Bragge-Beggere, og giorde Løfter om sære Manddoms Bedrifter, at og Andgrims Sønner giorde Løfter. Hiorvardr forbandt sig til, at han skulde komme i Besiddelse af Ingeborg, en Dotter af den Svenske Kong Aun i Upsal, hvilken Prindsesse var navnkundig for sin Klogskab, Deilighed og Vid. Han forsikrede aldrig at ville gifte sig, om han ei fik hende. Foraaret derpaa droge de alle til Upsal, og ginge for Kongens Bord, da han tilligemed sin Dotter sad i sit Høisæde. Hiorvard bragte sit Ærinde frem, og blev Kongen tankefuld derved, saasom Brødrene vare mægtige og af stor Slægt. Der sadde da mange fornemme Kæmper ved Kongens Bord, af hvilke dog Hialmar den høimodige, eller hugprude, og Odd den Vidtbereiste, gemeenligen kaldet Orvar-Odd, vare de ypperste. Bemældte Orvar-Odd var fra Norge, og anseer jeg ham for den samme, som ovenomtalte Odd, en liden Konge paa Jedderen. De vare begge Auns eller Anis Hovedsmænd, og satte til at vogte hans Land. Nu traadde Hialmar frem og sagde: Herre, erindre Eder hvad Bistand jeg har giort Eder, siden jeg kom hid, og i hvor mange Aar jeg har arbeidet paa at skaffe Eder Riget igien (a), og altid været til Eders Tieneste. Nu beder jeg at I og ville vise mig den Ære, og give mig Eders Dotter, hvilken jeg længe har elsket. Og er det billigere at I giøre dette for min Skyld, end for disse Berserkers, som ei have giort andet end ont, saavel i dette Rige, som i andre Kongers Lande. Kongen var nu i stor Forlegenhed, thi begge Stridsmænd, som friede efter hans Dotter, vare af høi Slægt. Dette svarede han, og sagde tilligemed at han hensatte det til sin

Dotters

(a) Venteligen efter at Ali var dræbt, og for at faae de Danske ud af Landet, thi Aun var selv ingen Krigsmand.

Dotters egen Villie. Ingeborg valgte da Hialmar, som den hun best kiendte. Da fordrede Hiorvard ham ud til Tvekamp paa Samsøe, leggende til, at han skulde være hver Mands Niding, om han unddrog sig fra den. Hialmar tog ved Udfordringen. Paa Tilbagereisen droge Berserkerne ind i Aldeigeborg (a) i Garderige til en Jarl ved Navn Biartmar, som havde en smuk Dotter, hed Svafa. Hende friede Angantyr til, og blev deres Bryllup giort kort efter. Siden droge de til Samsøe, og lagde ind i Munarvog. Der vare Hialmar og Orvar-Odd alerede komne, og laae med twende Skibe paa den anden Side Øen; Men som de havde lidet meget af Storm, og deres Roer var brækket, vare de gangne op paa Land, for at hugge et Træe tilrette dertil. Imedens kom Berserkegangen over Angantyr og Brødre, saa at de og ginge paa Land, og udlode deres Harm paa Træerne, slængede i dem med deres Sværde, og bede i deres egne Skiolde, skrigende derhos af alle Kræfter. I det samme finge de Øine paa Hialmars og Odds Skibe, som vare af det Slags, der kaldtes Asker (b), hvoraf Fribyttere undertiden bleve kaldte Askemænd, og paa Latin Ascomanni. Sex af disse Brødre ginge da op paa hvert Skib, og hugge ned for Fode, og bunde hver af de døde Kroppe

Aſi 14. og Frode 4.

(a) Denne Russiske Havn, eller rettere Havn i det gamle Garderige, forekommer hos Snorro i Oluf Trygvasons S. c. 96. p. 318, hvor der fortælles, at den Norske Erik Jarl ødelagde den. I Gange Hrolfs S. Arnæ N. 152. Fol. p. 25 kaldes den uretteligen Aluborg.

(b) I Appendix til Somners Dict. Anglos. p. 77 siges at Dromo kaldtes Æsc, men det Slags Skibe, som vore Fædre kaldte Dromund, og havde lært at kiende hos Grækerne, vare gandske andre; og meget større Skibe, ja uden Tvil de allerstørste. Skibet Ask har vel ellers Navn af et Aske-Træe, efter Venusini Mening de Fabula Thesi 89, venteligen fordi de, i det mindste i Førstningen, have været bygde af Aske-Træe.

Hh

Ali 14. og Frode 4. Kroppe til sin Aare, for at see om de og havde dræbt Styrmændene. Men da mærkte de, at disse feilede, hvilket nedslog deres Mod; Desuden begyndte deres Raserie eller Berserkergang at svinde, som altid pleiede at skee, og bleve de derover temmelig matte. Nu komme Odd og Hialmar ud af Skoven, og saae hvad Berserkerne havde giort, hvilke nu gandske blodige ginge dem i møde med dragne Sværde. De tvende Staldbrødre delte dem da saaledes imellem sig, at Hialmar gik imod Angantyr alene, saa farlig ansaaes han for, og Orvar Odd imod de andre elleve. Denne havde et stort Træe i sin Haand, som han havde hugget til Ror, og var iført silke Pantzer, som intet Jern bed paa, og som han havde faaet i Irland. Men Hialmar var i Brynje. Odd fordrede dem ud, til at gaae een for een imod ham, hvilket de og giorde. Han var saa lykkelig med sin Trækølle, at dræbe dem allesammen, uden selv at faae noget Saar. Derimod gik det
Aar 445. Hialmar anderledes, thi vel dræbte han Angantyr, men fik ogsaa selv sexten Saar, hvoraf han døde. Han flyede Odd en Guldring, for at give Ingeborg, med de Ord, at hun aldrig saae ham mere. Odd flyttede Hialmars Lig til Sigtun, og udrettede sit Ærinde. Ingeborg vilde ei overleve sin Elskte, og dræbte sig selv. Angantyr og Brødre bleve begravne i Høie paa Samsøe med deres Vaaben, og findes der endnu ved Stranden 12 Kæmpe-Begravelser i en Cirkel. Disse Fribyttere Oddur og Hialmar synes at have været meget sædelige, thi de gave deres Underhavende følgende Love; at ingen maatte spise raadt Kiød, ingen plyndre Bønder og Kiøbmænd, dog vel tage saa meget, som de i Nødsfald kunde behøve til Føde, ei berøve Fruentimmer, eller imod deres Villie føre dem til Skibene, og at hver den, som giorde herimod, skulde miste sit Hoved uden Hensigt til Stand

og

og Værdighed. Svafa fødde efter Angantyrs Død en Dotter, som mange ei vilde at hun skulde opføde, men Svafa sagde, at hun vilde blive Andgrims Slægt til stor Understøttelse. Hun blev derfore døbt eller overøst med Vand, og kaldet Hervör. Imedens hun voxte op, skeede en stor Forandring i Danmark ved Frodes Død. Denne Herre havde erhvervet sig Navn af den Gavmilde, dog ei ved prægtige Retter eller Kræsenhed i Mad, thi Sterkodder vidner i sin Sang, at hans Kæmper finge aldrig Miød, men alene Øl, og at de spiste halv raadt, og ikkun halv kaagt Vædre Kiød, samt harske Skinker; Saa liden Fremgang havde Overdaad og fiin Levemaade endda giort hos vore Fædre, derfore var der intet, som svækkede deres haardføre Legemer, eller blødgiorde deres vilde Tapperhed. Maaden hvorledes Frode kom af Dage paa, var denne. Den Saxiske Konge Sverting havde længe utaalmodigen baaret det Aag, som Frode havde paalagt ham. Vel var hans anden Dotter bleven gift med Frodes Søn Ingel, men han kunde dog ikke glemme at Frode havde taget hans første Dotter til sin Frille. Da og Saxers, Anglers og Jyders Tog skede ved de Tider til Britannien, hvorom mere siden, saa have de og uden al Tvil villet være af med saa mægtig en Naboe, som ideligen var dem paa Halsen, som havde tvunget nogle af dem til at give sig Skat, og som kunde, naar de saa stærk udvandrede til Britannien, bringe de øvrige under Aaget. Ingel frygtede de derimod ikke for, hans vellystige Sind var dem bekiendt, desuden lod han sig regiere af sin Kone, den Saxiske Konges Dotter. Frodes Undergang blev altsaa besluttet og aftalt imellem Sverting og den Svenske Kong Aun, hvilken var kied af længere at give Frode Skat, og desuden maaskee var bange for, at Frode skulde giøre Paastand paa Riget efter sin Bro-

Ali 14. og Frode 4.

Ali 14. og Frode 4. der Ali. Men de foreenede frygtede for Sterkodder, for hans Styrke og Mod, for hans Hengivenhed til Frode. Aun fik ham derfore under Venskabs Skin til Sverrige, og opholdt ham ved Gaver, denne Lokkemad, som den gamle Kriger ei kunde imodstaae. Sverting begav sig derpaa til Frode, der tog imod ham, som sin Ven, og havde ham til Giest. Samlingen skeede i Aarhus Stigt, Calløe Amt, Thorsager Sogn, hvor der var bygget et rundt Tempel til Guden Thor. Sverting tog nu Leiligheden i agt, da Frode om Natten forrettede den hedniske Gudstieneste, Aar 450. overfaldt ham og satte Ild paa Templen, hvorved Frode vel omkom, dog ei forend han tilligemed havde dræbt Sverting, hvilken derpaa blev ved Rostved Bye begravet i en Hoi. Saaledes blev Frodes Forræderie imod hans Broder straffet, og den selvsamme Sterkodder, som havde gaaet ham til haande heri, maatte nu, endskiønt uskyldig, blive Aarsag til hans Død. Noget for denne Tid anlagde S. Servanus, en Discipel af S. Palladius, det Kloster Culros udi Skotland 6 Mile fra Sterling, og omvendte tilligemed Indvaanerne paa Ørkenøerne til den Christne Troe, som derved blev maaskee efterhaanden bekiendt for vore Folk, der ofte bekrigede bemældte Øer, og dette er vel Aarsagen, hvi man finder saa mange Frietænkere blant vore Fædre, thi ved Kundskab om den Christne Lære, bleve de stærke nok til at foragte den Hedniske, men endda for lidet oplyste til at antage den Christelige (85).

Kort

(85) Hervarar S. c. 2—6. T. 6. p. 444—447. T. 7. p. p. 217. 420. T. 8. p. 68. 69. 175. 140. 158. 108. T. 9. p. 364. Tavle 78. 81. Sch. N. H. T. 1. p. 105—111. 443—445. Saxo l. 5. p. 93. l. 6. p. 117. 106. Arngrimi Suppl. p. 541. K. S. Sk. T. 8. p. 53. Holstenii Codex Regularum Monasticarum Fol. T. 2. p. 62—64.

Kort for Frodes Død skeede den mærkelige Tildragelse, at den Britiske Konge Vortigern, ængstet af Pikter og Skoter, og som det synes Danske og Norske, og forladt af Romerne, som hidindtil havde eiet Britannien og beskyttet det, men nu kunde neppe forsvare deres øvrige Lande imod Gother, Burgundier, Svever, Huner, Alemanner, Franker, at Vortigern nemlig, kaldte Saxerne til Hielp imod bemeldte Folk Skoter og Pikter, og sendte Gesandtere til dem med store Gaver, for at bede om Undsætning, og love Forbund. Disse Saxer bestode da fornemmeligen af trende Folk, som vare i nøie Forbund og Foreening, sammen, nemlig egentlige Saxer, der beboede Holsten, Ditmarsken og Stormarn, samt noget af Vagerland, da Resten synes at have tilhørt Varnetne; Angler, som beboede tildeels det nu værende Hertugdom Slesvig, og Jyder som beboede Jylland. At Vortigern og hans Broder just fulde paa Saxerne, dertil vat vel Aarsagen, at disse vare saa mægtige til Søes, haarde og stridbare Folk, og fra det 3 Sæculo af bekiendte ved deres Indfald og Søetoger i Gallien, nu Frankrig, Flandern, Valland, Frisland, ja Britannien selv, hvor de snart havde vist sig som Fiender, snart som Venner. I Begyndelsen lader det dog, at der ei ere komne andre over end Jyder og Angler, thi man finder, at de tvende Brødre Hengst og Hors, som vare de første, der ved denne Leilighed ginge did, nedsatte sig i Kent, og i Northumberland, og det første Land blev beboet af Jyder, og det sidste af Angler, og varede det temmelig længe forend de egentlige Saxer komme til Britannien for at nedsætte sig der; Ja af Saxerne Sønden for Elven synes hel faae at være komne did, i det mindste stammer intet af de syv engelske Folk i Britannien fra dem, undtagen maaskee de af Sussex. Dog vil jeg ikke nægte, at jo nog-

Ali 14. og Frode 4.

Aar. 449.

Ali 14. og Frode 4. le af dem, ja endog af Friser (a) ere gangne did over; Da det endog lader at mange fra de Danske Øer ere gangne over til Britannien, hvilket baade Nærheden, og Overeenstemmelsen imellem disse Folk viser, Ingels svage Regiering, og Venskab samt Svogerskab med Saxerne, lader formode, og endeligen Nennius og Othar Skribenter af det 9 Sæculo sige. Imidlertid vare de dog ikkun faae at regne imod Angler og Saxer, og ere derfore blevne i Britannien indbegrebne under dem. Og at det hele Folk, som gik over til Britannien, blev tilsidst ei kaldet Saxer (b), endskiønt det var Hoved-Folket, og Anglerne ikkun en Green af dem, men derimod kaldet Engellænderne efter Anglerne, dertil var Aarsagen, at de første Anførere Hengst og Hors vare fra Slesvig, Anglernes Hovedstad, og at Anglerne ginge siden i saadan Mængde over, at deres Land var i lang Tid næsten blottet for Indvaanere, og laae fast øde, hvorfore de og i Britannien opfyldte hele Øst-Angeln, Mercia og Northumberland, hvilket er mere end de to tredie Dele af Landet. De første af de Brittiske Saxer, som komme til Rom, vare desuden fra Northumberland, og følgeligen Angler, og derved blev det brugeligt, at de Romerske Missionairer kaldte det hele Folk Angler. Fra Jyderne derimod stammede ikkun Indvaanerne af Kent, af Øen Wight, og af nogle Egne i West-

(a) Det bekræftes derved, at den gamle Skribent Ethelwerdus siger p. 833, at de Saxer, der ginge til Britannien, boede fra Rhinen indtil Donia urbs, som nu kaldes Danmark, hvori og ligger dette mærkelige, at Danske og Saxer skulle ved 449 have grændset sammen, en Sandhed, som mange andre Grunde bevise.

(b) Imidlertid vedblive dog de egentlige Skoter, saa og Waller at kalde Engellænderne Saxer. T. 7. p. 608. Paa Cambrisk, Armoricansk, Irsk kaldes de og Saxer, see Lluyds Archæologie, fordi det var Hoved-Navnet, og Anglerne befattedes derunder.

Westsex, samt de af Nottingham. Men fra de egentlige Saxer Indvaanerne af Westsex, Essex og Sussex. I hvilken Mængde disse Folk ere efterhaanden udvandrede, kan sees deraf, at de forandrede Britanniens Navn til Engellands, det Brittiske Folks til Angel Saxers og Engellændernes, saa at der blev neppe Spor i Landet efter Britter og Romere, hvilket det nu værende Engelske Sprog viser. De første maatte flye til Landets Udkanter, til Wales og til Cornvalien, hvor de endnu i det første have bevaret deres Sprog. Efter mine Tanker er denne Udvandring og Erobring det berømmeligste de Danske nogensinde have giort, thi man kan gierne tillægge de Danske dette, saasom Angler, og især Jyder, vare da allerede Danske, hvilket fornemmeligen kan sees, foruden af Sprogenes Overeenstemmelse, ogsaa af den Lighed imellem vore gamle Love og Sæder, og Angel-Saxernes. Saaledes byder Kong Iva, som døde 727, hvad Straf den skal lide, som ypper Klammerie i Kongens Gaard, i Kirken, i andre Huse, paa aaben Mark, ved Borde, og bestaae næsten alle Straffene i Penge-Boder, ligesom hos os, og forekomme Penge-Boder for Mord ligeledes i de ældre Love af Kong Ethelbert i Kent, som døde 613. Hvad Kirkernes Hellighed og Fred angaaer, da kunde den vel synes at skrive sig fra de Christne, dog vore Fædre taalte ei heller at noget Usømmeligt skede i deres Templer, som man kan see af Friþiofs Saga. Mærkeligen siges i samme Love, at et Antal indtil syv Personer kaldes Tyve, indtil 35 Hloth, og derover Hær. Hos os havde hvert Antal indtil 20 sit Navn, og kaldtes 12 Toglod, hvilket sidste Ord er det samme som Lod, Loth, Sloth; Siden havde hvert Tiende sit Navn, og 100 kaldtes først en Hær (86) Men at komme igien til Erobringen, saa viser den som

Ali 14. og Frode 4.

(86) Lambardi Archæonomia p. 2. 3. Wilkinsii leges Angl. p. 2—4. Kenningar i Edda Resenii H h 3 p. 2.

Ali 14. og Frode 4. som saa mange andre, hvor farligt det er at udstrække sine Kræfter for vidt, og at undertvinge Lande, som ere større end Moder-Landet, thi Angeln og Jylland bleve ikkun svækkede ved disse Erobringer, og deres Sønner voxede dem siden langt over Hovedet, og havde ingen videre Samfund med dem, hvorfore man og finder, at Danske og Engellændere have i følgende Tiderført mange og grumme Krige med hinanden, hvortil uden Tvil en af Aarsagerne har været denne, at de Danske Konger, som Herrer over Jyder og Angler, have paastaaet at deres Erobringer burde høre sig til. Efter denne Udvandring viser sig imellem begge Folk, de Danske og Engelske, ei alene Spor af Overeenstemmelse i Sprogene, endskiønt nu over 1300 Aar ere forløbne, hvilke Spor mest vise sig i det lidet Land Angeln ved Staden Slesvig, men der vise sig og Spor af Overeenstemmelse i adskillige Skikke, saasom de tolv Mænds Dom i Rettergang, hvilken endnu vedvarer i Engelland, men er hos os gaaet af Brug. Vore Fædre førte og deres Gudelære og Gudstieneste til Brittannien, og giorde Thors og Odins Navn for en Tid ligesaa ærede der, som hidindtil i Norden. Den Magt, hvormed de Brødre Hengst og Hors, der vare Under-Konger i Angeln, og stammede fra den Saxiske Odin, først komne til Britannien, var ikke stor, og bestod alene af tre lange Skibe, kaldte Køler (a), besatte med 300 Mænd. Dem blev strax anviist Sæde paa Britanniens østre Side, først paa Øen Tenet, og siden i Kent. Kort efter deres Ankomst droge de imod Skoter, overvunde dem, og nødde dem til at gaae tilbage; Og da har vel Hors med sine Angler faaet Sæde i Northumberland, for at bevogte Grændserne imod Skoter og

(a) Efter Jonas Venusinus i hans utrykte orig. Dan. p. 54 skulle Jyderne endda sige Kiøl for det hele Skib, en Part for det Hele.

og Pikter, thi de første som ginge over vare uden Tvil alene Angler. Men det videre om dette Krigstog gjemmes til følgende Kongers Historie. (87) Sidonius Apollinaris, der skrev noget efter de Tider, og døde 482, som Bisp i Auvergne, veed ei nok (88) at ophøie Saxernes Kundskab i Søevæsen, og Dristighed til Søes. Han beretter, at de der vente sig til vexelvis at adskyde og at befale, at ingen Storm, intet Skibbrud, og ingen Fare skrækkede dem, at de uventeligen grebe an, og derimod aldrig bleve overfaldne, og at de vare ligesaa behændige til at undgaae Fare, som til at angribe. Omtrent i Begyndelsen af 5 Sæculo skrev Julius Orator i Rom. Han taler om Orcades eller Orkenøer, om Hæmodes, uden Tvil de Hæbudiske Øer, de samme som Syder-Øerne ved Skotland, om Tille eller Thule, Syd-Delen af Norge, og endeligen om Mare, qvem Columnas Erculis appellant, hvorved uden Tvil sigtes til Sundet imellem Sieland og Skaane. Ved de Tider skrev og Æthicus, der ligeledes nævner Orcades, Leutades, venteligen Hæmodes, Thule, Mare Columnas, som synes at være Cattegattet, og Herculis Fretum, og er dette om Herculis Støtter i Norden alerede saa gammelt, at det findes hos Tacitus, hvortil jeg ingen andre Grunde veed, end at den Nordiske Guddom Thor beskrives ligesaa stærk og mægtig som Hercules, og at det Danske Sund er smalt og langt ligesom det Spanske. I en Codex af Æthicus, som dog er meget forfalsket, da Ting, skeede i 9 Sæculo,

Ali 14. og Frode 4.

(87) T. 2. p. 278. 279. T. 5. p. 9—12. 14—17. 27. T. 7. p. 20. 21. 622. 870. M. Westm. p. 78. Galfridus Mon. l. 6. c. 7.

(88) L. 8. Epist. 6.

Ali 14. og Frode 4.

culo, forekomme deri, nævnes Danske. Den saa kaldte Peutingers Tavle eller Landkort er venteligen ogsaa skrevet paa disse Tider, hvorvel Jordan vil henføre den til Probi Regiering; Paa den staaer Franker, og regnes Chamaver til dem. Den Alexandrinske Geographus Pappus skrev ved 400. Han siger, at i Nord-Havet ligger den store Øe Thyle, fra hvis mellemste Dele de ubekiendte Lande tage deres Begyndelse, saa og en anden Øe kaldet Scandia, som Gotherne beboe, og længer bort end disse Øer kan ingen Seilads skee, og haver intet Menneske reist, hvorfor Havet der ogsaa kaldes det ubekiendte; I Tydskland boede 7 Folk, hvoraf Gotherne vare eet. Altsaa sætter en gammel Skribent Gother baade i Norden, og i Tydskland. I notitia imperii, der er skrevet under Honorio, nævnes Cimbrer og Teutoner, som staaende i Romersk Sold (89). Midt i det 5 Sæculo var den Huniske Konge Atila meget mægtig, og vidner den troværdige Priscus, C. B. T. 7. p. 43, der som Gesandt blev sendt til hans Hof, at han havde strakt sit Herredømme over gandske Scythien, ja lige til Oceani Øer, ved hvilket Oceanus uden Tvil Østersøen forstaaes, dog vil jeg ved Øerne ei forstaae vore Danske Øer, eller Scandinavien, men Preussen, Rusland, Lifland 2c., som paa de Tider ansaaes for Øer. Og maae ingen undre sig over denne Atilæ vidtstrakte Magt, da Ermanaricus, et Sæculum forhen, ogsaa strakte sit Rige til Østersøen, og herskede over Estherne. Som nu og Atila besad Lande

(89) T. 2. p. 174—178. T. 4. p. 326. 327. Taciti Germ. c. 34. Bartholin de Danici regni nomine p. 40—43. Jordani orig. Slav. p. 67. Not. imp. Fol. 128. 180. Schöning i K. S. Skrifter. T. 10. p. 216—224, hvilken best af alle har handlet om Julius Honorius, og Æthicus.

Lande i Tydskland Norden for Donau, og stod i Forbund med der boende Folk, saa er det intet Under, at ældgamle Grav-Hoier kaldes endnu i Tydskland Huynen-Betten, see Keysleri ant. p. 102. 103.

Ingel 16 Konge i Leire. Halfdan i Skaane, Frode i Ringsted.

Efter Frodes Død blev hans ældste Søn Ingel Konge i Leire, og forsonede Svertings Sønner ham ved Gesandter og ved Gaver, saa at han endog siden taalte dem ved sit Hof, og omgikkes dagligen med dem. Men hans Halvbroder Halfdan var hermed ikke fornøiet, og giorde sig til Konge i Skaane. Den tredie Broder Frode regierede et Stæd i Sieland, venteligen i Ringsted, og fik siden for sine store Bedrifter Tilnavn af hin Frække. Halfdan var og en berømmelig Fyrste, alene Ingel overlod sig til Orkesløshed og sølede sig i alle Arter af Vellyst, hvilket hans Broder Halfdan havde spaaet om ham, sigende, at en berømmelig Fader vilde efterlade sig en vanartig Søn. Saxerne skulle fornemmeligen have været de, der bragte ham til Overdaad, hvilken særdeles viste sig paa hans Bord, saa at han holdt mange Slags Kokke til at kaage, stege, hakke, lave Sod, bage, riste, fylde. Noget blev først kaagt og siden stegt, andet først stegt og siden kaagt. Kager, Skiæl og Østers, Roer, Høns, bleve satte frem paa Bordet. Man spiste Indvoldene af Fugle. Vin og Miød frembaares i Kander, Skiæl og Krus, og Bordet var prydet med Fade, og smaae malede Tallerkener. Vel pyntede Tienere vartede op. Korteligen en fin, og som de strænge Danske da kaldte den, en vellystig Levemaade havde giort temmelig Fremgang. Krigs-Sager og Øvelser bleve derimod gandske forsømte, saa at Sterkodder, som, saasnart han fik Frodes Død at høre, var kommet

Ingel 16 Konge i Leire. tilbage, blev herover kied af længre at være ved hans Hof, forlod det derfore, og begav sig til hans Broder Halfdan, og derfra siden til Omunds Søn Sivard, hvis Fader endda levede, og herskede i Halland og i Skaanes nordlige Dele, imedens Halfdan regierede i de sydlige. Imidlertid fødde Ingels Dronning Svarteham, Fridlev og Ingel, af hvilke den første fortsatte Konge-Slægten. Hvor fordærvede Sæderne da vare ved Ingels Hof, kan best sees deraf, at en Guldsmed af ringe Herkomst ved Smiger og ved Gaver overtalte Helga, Ingels Søster, til at elske sig, thi hun var overladt til sig selv, ingen sørgede for hende, og hun havde ingen Formyndere. Da Sterkodder fik dette at høre ved Reisende, randt ham i Sinde de mange Velgierninger, han havde oppebaaret af hendes Fader, og han besluttede at hævne dette. Strax gav han sig paa Reisen, gik ind i Guldsmedens Hus, og satte sig ved Døren, med Hatten dybt nedtrykt i Ansigtet. Guldsmeden sagde, at han skulde gaae ud, og med de andre Tiggere lade sig nøie med Levningerne. Sterkodder tvang sin Vrede, svarede intet, og blev siddende. Guldsmeden omgikkes derover Helga som han pleiede. Han lagde sit Hoved i hendes Skiød, og bad hende kiæmme sig, og begik flere Grovheder, men hun skiød ham fra sig, og sagde, at her var nu andet end Leg at tænke paa, at der maatte gribes til Vaaben, thi hun havde, ved nøie at see paa den Gamle, kiendt ham igien. Nu kunde Sterkodder ei længer tæmme sin Vrede, han skiød Hatten op, og drog sit Sværd. Forskrækket tog Guldsmeden Flugten, men Sterkodder hug efter ham, da han var midt i Døren, og hug al den bageste Del af ham. Derefter giorde Sterkodder et Vers, hvorudi han spottede denne ulykkelige, og ophøiede langt dem der sulede Vaaben, frem for dem der giorde Smykker af Guld.

I dette Vers beskriver han Guldsmedens Dragt saaledes, at hans Kappe var bebræmmet med Bæver-Skind, hans Tøfler besatte med Ædelstene (a), hans Kiortel virket med Guld, og hans Haar sammenbundet med et bredt Baand. Saafremt dette ikke er skrevet mere poetisk end sandt, saa sees heraf, at vore Fædre vare og undertiden prægtige i Klæder. Imidlertid da disse Vers ei ere giorde af Sterkodder selv, men af en senere Poet under hans Navn, formodentligen i det 9 Sæculo, saa bliver Troværdigheden i dette Fald end mere vaklende; Saa meget er dog vidst, at Sterkodder har fra gamle Tider været berømt for sin Styrke i Skalde-Kunsten. Efter dette skieldte Sterkodder Prindsessen ud, lignede hende med en vild Hoppe, der beskiæmede sin Deilighed ved en utæmt Begierlighed; Du var værd, sagde han, at sælges til Slavinde, og at trække i Møllen, saafremt ei din Skikkelse vidnede, at du endnu var Jomfrue; Men hvorfore da underkaste sig ond Eftertale, hvorfore da glemme det ædle ældgamle Blod du stammer af; Og nu slog han hende i Ansigtet med knyttede Næver, saa Blodet flod ned. Saaledes vare Hof-Sæderne i de Tider, paa saadan Maade viste man da sin Nidkiærhed for Konge-Husets Ære. Efter denne Forretning reiste Sterkodder til Halfdan igien, og blev ved som for at øve sig i Krigen. Mærkeligt er det, at endskiønt Helga havde saadant slet Ord paa sig, fik hun dog en Frier, ja en fornem Frier, thi Helge Konge paa det Norske Helgeland indfandt sig i den Hensigt. Han kom med stor Pragt, hans Master vare for- Ingel 16 Konge i Leire.

(a) Rimeligen Agather, Chrystaller, Bernsten ꝛc., som ofte findes over Jorden, og ved Strandbredden i disse Nordiske Lande. Vil man tænke paa andre og finere Ædelstene, da kunne vore Fædre og have røvet dem paa deres mange Søetoge.

Ingel 16 Konge i Leire.

forgyldte, Seilene virkede med Guld, og Tougene af purpur Farve, venteligen fordi han vidste, at det Hof, han søgte, var vellystigt og elskede Pragt. Derfor fik han og got Svar af Ingel, og Prindsessen blev ham lovet, alene han maatte forpligte sig til at figte imod Angantyr, en Sielandsk Fyrstes Søn, som og havde friet til Helga. Denne Angantyr havde otte andre Brødre (b). Saasnart han fik at høre, hvorledes Helge havde faaet got Svar, fordrede ham ud at møde sig og Brødre i Tvekamp Brøllupsdagen, hvilket Helge vedtog, endskiønt med megen Frøgt, da Striden var saa ulige. I saadan Nød raadde hans Brud ham til, at bede den gamle Sterkodder om Hielp. Til den Ende drog Helge vel selv til ham i Upsal, hvorhen var fra Ingels Hof 12 Dages Reise, men sendte dog sin Dravant i Forveien for at bede ham til Frodes Dotters Bryllup. Sterkodder saae skiævt paa Sendebudet, og svarede, at han skulde have undgiældet det, om han ei havde nævnet hans kiære Frode, og at han var ikke vant til for et got Maaltids Skyld at snage i andres Kykkener. Efterat Helge havde faaet dette Svar, gik han selv til Sterkodder, og fortaalte ham alting, hvorledes det kom an paa en Tvekamp. Herved lod den Gamle sig formilde og lovede Bistand; og endskiønt han begav sig paa Reisen meget senere end Helge, saa reiste han dog saa fast, at han kom paa samme Tid ubekiendt til Ingels Hof, som just Maaltid holdtes. De ni Brødre sadde og ved Bordet, og toge imod ham med Hujen og Skrigen, hvorfore han tiltalede dem haardt. Og da de derpaa spurgde ham ad, om han var Mand for at stride,

(a) Deres Navne vare, Biarbi, Broder, Hiarende, Tirving, Byldur, Brage, Bolver og Toke.

de, svarede han ei alene med een, men endog med mange, hvoraf de forstode at han var den, som skulde med Helge figte imod dem. Derefter gik han til Brude-Kamret, og holdt Vagt uden for det, at ingen skulde forstyrre det unge Pars Roe. Ja han satte sit Sværd til Laas og Lukke derfor. Imidlertid vaagnede Helge op, reiste sig, og iforte sig sine Vaaben, men som han mærkede, at endnu noget af Natten var tilovers, saa lagde han sig igien, og faldt paa nye i Sovn. Da tittede Sterkodder ind, men som han fandt ham sovende i sin Bruds Arm, vilde han ikke forstyrre hans Glæde, og besluttede heller alene at gaae imod de ni Brodre. Stille listede han sig derfor bort til Kamp-Pladsen, som var udseet paa Roeslyng, en Mark venteligen ikke langt fra Roeskild. Der satte han sig neden for en Bakke med bar Bryst imod Vind og Snee, ja tog endog sin Kiortel af, og loskede efter Lopper, hvilket viser at de Tiders Helte have undertiden ei været meget nætte. Et purpur Overklæde, som Helge nyligen havde givet ham, tog han og af og slængte paa Tornene. Saaledes traadsede han Kulde og Frost for at vise sin Styrke. Imidlertid komme Brodrene til den anden Side af Bakken, satte sig fra Vinden, og tændte Ild op. Derefter sendte de en op paa Bakken, for at see om deres Modstander var kommen. Han saae en gammel Mand sidde med blotte Skuldre og bedækket med Snee. Dette berettede han, hvorpaa de ginge til Sterkodder, og spurgde om han vilde figte med een ad Gangen, eller med alle. Jeg pleier ikke, svarede han, naar Hunde falde mig an, at gienne een bort, men dem samtlig. Derpaa kom det til Kamp, og nedlagde han sex, uden at faae noget Saar. De andre tre blev han og færdig med, endskiønt han havde 17 Saar, og 16 Kesier,

Ingel 16 Konge i Leire.

Ingel 16 Konge i Leire.

sier, et Slags Spyde, sadde i ham, saa at Indvoldene hænge noget ud. I saadan Tilstand slæbede han sig, plaget af en ulidelig Torst, til en Bæk, men vilde ikke drikke, da han saae den at være fuld af Blod, foraarsaget ved den døde Angantyrs Legeme. Træt og afkræftet lænede han sig da op til en Sten, i hvilken var endda i Saxonis Tid at see som en liggende Mands-Billede, dog troer Saxo selv, at dette er giort ved Kunst, saa at han ikke overalt er lige overtroisk. I det samme han laae der kom en kiørende forbi, og da denne saae en Mand saa ilde behandlet, spurgde han hvad han skulde have, om han paatog sig at læge ham. Sterkodder, som ei vilde nyde Tieneste af nogen uden en retskaffen Mand, spurgde hvad hans Forretning var, og da han fik at høre, at han var en Angiver (a), (eller og en Foged) skieldte han ham ud, fordi han nærede sig ved de Fattiges Ulykke, og var aldrig gladere end naar han kunde giøre Fortræd, og ud-

(a) Saxo bruger det Ord Præco, og viser tilligemed, at Sterkodder holdt hans Forretning uanstændig. Præco betyder egentlig en Ud- eller Opraaber, og kunde derfor gierne anvendes paa dem, der nu omstunder holde Auctioner hos os, men saadan Skik er for nye i vort Land, for at anvendes paa Saxonis, end sige ældre Tider. Vedel oversætter det ved en Delefoged, hvilken efter Betydningen af Ordet Dele maae være en Advocat, hvilket og Schousbölle i sin Saxo antager. Men da jeg neppe kan antage, at ordentlige Advocater have i saa gamle Tider været i Brug, saa haver jeg sat en Angiver eller en Fiscal, hvilket Slags Folk Regieringer, bygde paa Mistanke, have brugt fra umindelige Tider. Man kunde og troe, at herved forstødes en Skatte Inddriver, en Told- eller Consumtions-Betient, som og ere gamle og forhadte, men dog neppe saa gamle hos os, da Hertug Knud skal have været den første, som i Slesvig anlagde en Told. Seer man paa den egentlige Betydning af Præco, da ere alle disse Forklaringer urigtige, og den eeneste rigtige, den om en Opraaber. Stephanius i Noterne til Saxo p. 148 forklarer det og ved en Dele Foged eller en Thingstud, det er en slet Advocat.

udførske og svække andres uskyldige Foretagender. Dette viser, at der da have været satte Folk til at besørge de kongelige Indtægters Oppebørsel, at indkræve dem, og at eftersee at ingen Svig dermed skeede; Folk, der altid have været forhadte, altid ville blive det, og hvilke ogsaa som oftest gaae langt uden for Billigheds Skranker. En vellystig og overdaadig Regiering, som Ingels, er gemenligen haard, da den altid fordrer mange Indtægter, og gior bedrøvede Ansigter paa dem, der ere fra Kongen, for at giøre dem glade, som ere om Kongen. En Brydie kom derpaa til Sterkodder, som havde givet sig i Bonde-Tieneste hos en anden, for at faae sin Kone frie, som var Hus-Slavinde. Denne vilde Sterkodder ei heller lade sig læge af, fordi han havde ægtet saadan en. Siden kom et Fruentimmer, som vilde aftørre hans Saar, men da han hørte at hun var en Slavinde, som malede i Møllen, spurgte han om hun havde Børn, og paa Giensvar, at hun havde en Dotter, befoel han hende at gaae hiem, og give sin Dotter Die, thi han ansaae det uanstændigt for sig, at tage Hielp af saa ringe en Qvinde. En ung Person kom nu kiørende, som sagde sig at være en Bondes Søn, og at være vant til Bonde-Arbeid. Dennes Herkomst og Forretning roste Sterkodder, fordi han ei søgte Vinding uden ved sin egen Sveed; Hans Hielp tog han altsaa imod, og forærede ham strax sin purpur Over-Kaabe, som han havde bortslængt paa Tornene. Den unge Bonde stoppede da Tarmene ind igien paa Sterkodder, saa got som han kunde, og bandt hans Mave om med Vidie-Greene; Derefter satte han ham paa sin Vogn, og kiørte til Kongens Hof. Imidlertid underrettede Helga sin Mand om, at han maatte tage sig vare for Sterkodder, naar han kom tilbage, thi han vilde vidst troe, at han af Frygt

Ingel 16 Konge i Leire.

 og

Ingel 16 Konge i Leire. og Lefle-Syge havde forsømt Kampen. Han maatte ogsaa sætte sig stærkt imod ham, thi den Gamle pleiede at spare de Tapre, og hade de Feige. Saasnart Sterkodder kom til Slottet, glemte han sine Saar, løb til Helges Dør, og stødte den ind med knyttet Næve. Strax sprang Helge op, og hug, følgende sin Hustrues Raad, Sterkodder i Panden, og som den saae at han vilde give det andet Hug, sprang Helga hastigen af Sengen, bødte for med Skioldet, og hindrede derved den Gamles Død, thi Helge kløvede Skioldet ned ad. Sterkodder sagde: Den Tappperhed, du nu udviser, er mig borgen for dit Mod, og derfore bør jeg skaane dig. Om Helge meldes siden intet videre, end at han avlede med sin Dronning en Dotter ved Navn Thorgerd. Sterkodders Saar vare endda ikke lægte, og intet Ar havde sat sig paa dem, dog brød han sig op og drog til Skaane for at hielpe Sivard imod nogle Oprørere. Hos ham forblev han nogen Tid, men som Rygtet blev alt ved, mere og mere at forkynde det Venskab, som var imellem Ingel og Svertings Sønner, fortrød det Sterkodder saa hæftig, at han besluttede at afstraffe dem; til den Ende forklædde han sig, og bar et Læs Kul paa Ryggen. Dem, som adspurgde ham, hvorfor han giorde det, svarede han, at han ved Kullene tænkte at udbrænde Kong Ingels Sløvhed til Skarphed. Han skyndte sig hastigen til Ingels Hof, gik ind i Salen, og satte sig paa det Sæde, som han hos de forrige Konger havde beklædt. Men som han var iført slette og revne Klæder, saa dømte Dronningen Manden efter dem, og derføre bebreidede ham hans Næsvished, at han saaledes klæd havde sat sit op over de bedre end han, og med sine skidne Klæder fordærvede Hynderne. Hun bød ham derføre at forlade det Stæd. Den tapre Gamle giorde

de

de det, og gav da intet Tegn til Misfornøielse fra sig. Dog kunde han ikke bare sig for, da han gik til nederste Sæde, at støde saaledes imod Veggen, at det rungede i Huset. Imedens kom Ingel hiem fra Jagt. Sterkodder stod ikke op for ham, og hilsede ham ikke, og af denne hans mørke Udseende kiendte Ingel ham, saa og af hans ved Krigs-Arbeide hærdede Hænder, og af de Saar han havde i Brystet. Derover tiltalede han sin Dronning, at hun havde begegnet den saa slet, som hans Fader havde givet ham til Fosterfader, den som saa vel havde omgaaet ham i hans Ungdom. Han formanede hende til at være venlig imod ham, og at qvæge ham med Mad og Drikke. Om Aftenen, da Kongen sad til Bords med Swertings Sønner, og de nydeligste Retter bleve indbaarne, søgte hun forgiæves at overtale ham til at betiene sig deraf. Han foragtede dem alle, og nød ikkun røget og harsk Mad, seende med haanlige Øine paa alle de kostelige Retter. Da Dronningen mærkede, at hun ingenlunde kunde overtale ham, tog hun et meget kostbar forarbeidet Baand af sit Hoved, og lagde i hans Skiød, men han kastede hende det tilbage i Ansigtet. Herved tabte Dronningen dog ikke Modet, men forsøgte ved et nyt Middel at formilde hans Vrede; Til den Ende lod hun en Fløite-Spiller komme, for at opmuntre ham, men Sterkodder vedblev at være lige suur, og Spilleren sagde, at det var en Støtte og ikke et Menneske han spilte for. Tilsidst blev Sterkodder saa forbittred, at han tog et afspilled Ben, og kastede Spilleren i Hovedet, hvis Leg blev da omvendt til Graad. Nu forsøgte Ingel selv at formilde ham, ved at rekke ham en rar Kart, men Sterkodder forskiød den, og svarede paa Adspørsel, hvi han det giorde: „Jeg kom til Dannemark for at finde „Fro-

Ingel 16 Konge i Leire.

Ingel 16 Konge i Leire.

„ Frodes Søn, og fandt i hans Stæd en, der lader sig re-
„ giere af sin Bug, en Ugudelig, der æder med sin Faders
„ Mordere, som i Begyndelsen af sin Regiering glemmer Na-
„ turen, glemmer at hævne sin Fader, en Vellystig, der føl-
„ ger Saxernes Fraadserie, en uduelig til al Dyd, saa at han
„ ei engang haver dens Skygge. I Frodes Tid sad jeg paa
„ høy Sæde, midt iblant hans Kæmper, nu derimod sky-
„ des jeg nederst. Ak at jeg var saa langt borte, da den stør-
„ ste blant Kongerne blev af en troløs Giest omkommet. Nær-
„ værende skulde jeg enten have været hans Hævner, eller og
„ fulgt ham i Døden. Jeg kom for at hente Løn ved at fin-
„ de den elskte Frodes Søn; Jeg søgte en retskaffen, men fandt
„ en Fraadser, en Lastefuld, og til Bugen henginet Konge,
„ en overdaadig, en vellystig. Men, om end Arvingen er van-
„ slægtet, saa skal jeg dog ikke taale, at den store Frodes Gods
„ bliver et Roy for Fremmede." Ved disse Ord skielvede
Dronningen, løste et prægtigt Hoved-Smykke af, og rakte
Sterkodder, som med Foragt kastede det til hende igien, sigen-
de! Tag din Kiærling Gave igien, ingen tapper Mand smyk-
„ ker sig med Qvinde-Prydelser; Hoved-Guld og Vaaben
„ passe sig ei sammen; bløde og spæde Folk anstaaer det alene.
„ Skiænk din Gave til din Mand, han som elsker Umaadelig-
„ hed, han som rager i Fugles Indvolde. Men du, du som
„ nu spiser det fede, tænk paa Frode, hævn hans Død. Den
„ Redde og Feige døer ogsaa, Flugt kan ei afværge Skiæbnen,
„ om man end skiuler sig i Dalen, i mørke Huler. Men hvo
„ tager Bod for sin Faders Lig, hvo tager Gave af Fienden,
„ for sin ihielslagne Fader? Hvilken lykkelig Arving, hvilken
„ sig selv mægtig omgaaes sin Faders Banemænd, indgaaer

„ sam-

„ skammelig Forbund for at svække alle Siælens Kræfter? „ Naar Skaldene besiunge Kongers Bedrifter, og Heltes „ Seiervindinger, da skiuler jeg mit Ansigt skamfuld i min Kap- „ pe, thi hvor ere dine Seiervindinger, naar skal de værdigen „ opregnes? Ingen tør opregne Frodes Arving iblant de be- „ rømmelige Mænd. Hvi seer du med vrede Øine paa mig, „ du som ærbødig omgaaes din Faders Bane, og ypper al „ din Harm paa Brød og Sovl? Til hvad Kant af Verden, „ du end reiser hen, saa vil din Skam følge dig; Undseelse „ skiule dit Ansigt, naar du skal høre høit berømme de store Kon- „ gers Lov. Evig Skiændsel skal bedække dig, du kan ei kom- „ me i brave Folks Lav, og du skal ansees som forvorpen i alle Eg- „ ne. Dine Skiøger selv skulle belee dig, Skræk og Angest skulle „ betage dig. See en Tyran af Svertings Blod skal efter dig „ sidde paa den Danske Throne. Imedens du vælter dig i „ Vellyst, smerter de forbigangne Tiders Erindring vort Sind, „ og minder os om at sørge meget, thi vi ansee anderledes dine „ Fienders Gierning end du, thi du ærer dem; Enhver som „ kiender forbigangne Tid, maae ledes ved den nærværende. „ Ingen Ting vilde glæde mig mere, end om jeg, o Frode, „ saae dine Mordere lide vel fortient Straf.“ Ved saadanne og flere Ord eggede Sterkodder Kongen saaledes op, at han sprang fra Bordet, drog sit Sværd, og vendte det imod sine Svogre. Sterkodder hialp ham trofigen. Mord blev hævnet ved Mord. Der faldt Withbrod og hans sex Brødre, og skeede dette i Synderborg, et Stæd ikke langt fra Roskild. Nu var Sterkodder fornøiet, og roste Kongen, opmuntrede ham og til at forfølge de øvrige Svertings Sønner, og Slægt, og at kaste

Ingel 16 Konge i Lethre.

Aar 455.

 disse

Ingel 16. Konge i Leire. disse ubegravne paa Marken, til et Rov for Fugle og Dyr. Han raadde ham og til, at skille sig ved sin Dronning. Og nu, sagde han, kunde han med Rette kaldes Danmarks og Leire Konge. Derefter ophoiede Sterkodder de gamle Tider, sigende, at da gik man i grove Klæder, med hvad forhaanden var, sov lidet, arbeidede meget, og levede af lidet; Derimod lastede han i de nærværende Tider, at Fraadserie herskede, at man iforte sig kostbare Klæder, bandt Haaret ikkun med et Baand, og lod det flyve om Skuldrene, red vellystig og paa Stads, havde ofte Trætter til Thinge, stod efter slem Vinding, brød Lovene med Vold, undertrykte de Uskyldige, og lagde sig efter Skiøger. Og hermed tog Sterkodder sin Afsked, og begav sig til Omunds Rige i Skaane. Ingel fulgte siden de Raad Sterkodder havde givet ham for det første, saa vidt de vare grumme, thi han forskiod sin Dronning, endskiønt hun var frugtsommelig og fødde siden Agnars; og forfulgte Ingel med sin Broders

Halfdan 2. 17 Konge i Leire. Halfdans Hielp Svertings Sønner og Slægt saaledes, at tolv af dem maatte i alt sætte Livet til. Halfdan fik til Belønning den tredie Part af Riget, hvilket Ingel dog ei maae have giort med sin gode Vilie, som det paafølgende viser. Soemil en Søn af Sverting blev tilovers efter hans Brødres almindelige Nederlag, og begav sig derpaa til Britannien, som det Land hvorhen alle Angliske Fyrster og Hovdinger droge. Han nedsatte sig i Northumberland, og fra ham stammede i femte Led Ælla Konge i Deira, en Part af Northumberland, som døde 590. Her herskede altsaa en egentlig Saxer over et Angliskt Folk, thi alle Northumber vare Angler. Under Ingels svage Regiering, og den Forvirring som da var, kom Jylland gandske af Sam-

fund

[illegible] med det Danske Rige, undtagen noget Land Nord-paa, som Frode Fräkne holdt i Lydighed (96). — Ingel 16, og Halfdan 2, 17 Konge i Leire.

Sterkodder var nu kommet til en høi Alder, omtrent af 90 Aar, saa han ei mere kunde følge Krigen, thi hans Kræfter toge af, hans Syn blev svagt, det Mord, han havde begaaet paa Ali, svævede stedse i hans Tanker. Nu han ikke mere kunde stride, var Verden intet for ham, han søgte derfore en, som vilde paatage sig at dræbe ham, thi han ansaae det uanstændigt for sig at døe paa sote Seng. For at bevæge nogen hertil, havde han hængende om sin Hals det Guld han havde faaet for Alis Drab. For Afmagt støttede han sig paa tvende Staver, og han havde tvende Sværd ved sin Side. En Landsmand, som saae ham saaledes, sagde paa Spot til ham, om han ei vilde give ham det eene Sværd. Sterkodder bad ham komme nærmere, og da han det giorde, stak han ham igiennem. Saaledes kunde denne grumme Gamle ei aflegge paa Gravens Bredde sit hævngiærige og blodtørstige Sind; Intet Under, da saadant holdtes paa de Tider for Dyd. En vis Hather, Søn af Lenno, som Sterkodder forhen havde ihielslaget, var da med sine Hunde paa Jagt, og saae dette; Han lod da tvende af sit Følge sætte til Hest ind paa den Gamle, for at skræmme ham, men Sterkodder slog dem ihiel med sine Kiæppe. Hather herover forskrækket red til, og kiendte den Gamle, men blev ei kiendt af ham. Han adspurgde ham, om han vilde bytte sit Sværd bort for en Vogn. Forhen pleiede jeg, blev Svaret, at straffe Spottere. Derpaa fulgte en Samtale imellem ham og Hather, hvilken en Islandsk Poet i det 10 Sæculo har sat paa Vers, og Saxo efterladt os paa Latinske

(96) T. 7. p. 508. T. 8. p. 165—179. 69. 145. Tav. 81. Arngrimi Suppl. p. 542. 543. Saxo l. 6. p. 106—120.

Halfdan 2, 17 Konge i Leire.

ſke Vers, hvor dog den anden og tredie Sterkodders Bedrifter ere blandede ſammen. Men følgende er rimeligt, at denne Sterkodder kan have ſagt, nemlig han beklagede og beſkrev Alderdommens Gienvordigheder, talte om de Krige han havde været i, berømte Hather, ſom han dog ikke kiendte, for Mod i Krig, Gavmildhed og Trofaſthed imod Venner. Hather berømte igien hans Færdighed i at giøre Vers, bebreidede ham hans Alderdom, at han nu ikke mere var ſkikket til Krigen, ei mere kunde kaſte med Kegler, eller knække haarde Nødder; Al Spøg havde nu forladt ham; Derfore giorde han beſt i at ſælge ſit Sværd for en Vogn, eller for en blødmundet Heſt, thi om han ei vilde ſælge det, ſaa var det beſt at han lod ſig omkomme derved, at det ei ſkulde blive ſolgt. Nu blev Sterkodder vred til Gavns, og ſkieldte ham ud for en Træl, der laae i Aſken, og ſlikkede Soddet af Potten. Derefter talte han prægtigen om ſine Bedrifter, og opregnede dem jeg forhen har beſkrevet, men deriblant forekomme nogle, ſom jeg før ikke haver omtalt, nemlig i ſær at han af ſine Norſke Landsmænd i Thelemarken blev ilde tilredt, og med Hamre ſlaget i Hovedet. Til ſidſt gav Hather ſig tilkiende, hvorpaa Sterkodder opmuntrede ham hæftigen til at hævne ſin Faders Drab, og da ſkulde han faae alt det Guld til Belønning, han bar paa ſig. Hather lod ſig letteligen overtale, Sterkodder rakte ham nu ſit Sværd, kaldet Skrep, ſtrakte Hovedet frem, og bad ham hugge driſtig til, men ſagde derhos, at hvis han kunde ſpringe imellem Hovedet og Kroppen, forend den faldt, ſaa ſkulde han blive haard, og aldrig kunne ſaares af noget Vaaben. Hather giorde, ſom han bad, undtagen det ſidſte, og derefter opkaſtede han en Steen-Dyſſe over ham, 60 Alen lang, paa Raaliungs Mark, hvor han døde, ved Agen Raa,

Paa

paa den vestre Side af Veglingebroe, ei langt fra Vegeholm. Dette Stæd ligger i Skaane, og hørte til Omunds Rige (91). Ingel 17 Konge i Leire.

Kort efter døde Omund, og havde fire Børn efter sig, to Døttre og to Sønner, Sivard og Burhle, hvoraf den ældste blev Konge, og var den sidste endnu i sine unge Aar. Aaret efter døde Aun Konge i Sverrig, og hans Søn Egil kom i hans Stæd, og var alerede saa gammel, thi Aun havde regieret i 90 Aar, at han ei alene havde en gandske voxen Søn, Ottar kaldet, som han derfore ogsaa giorde delagtig med sig i Regieringen, men endog denne Ottar havde alerede en mandvoxen Dotter ved Navn Sigrid, som var gift med den Danske Kong Halfdan, ved hvilken hun blev Moder til Roe og Helge, og Signe. Ottar selv blev ved Rygtet indtaget i den ene af Omunds Døttre hendes Deilighed; Sendte derfore en vis Ebbe Sibbes Søn, for at anholde om Prindsessen. Ebbe var lykkelig i sit Andragende, og maatte om Vinteren giøre en Reise paa nye for at begiære at Prindsessen maatte bliveført til Ottar. Men da hændte det ham i Halland, at twende Brødre, som han havde søgt Natte-Herberge hos, vilde paa en forræderisk Maade dræbe ham, ved at lade nedfalde paa ham en stor Bielke med spidse Pigger paa. Dog Ebbe havde mærket Uraad, og derfore lagt sig og sine af Veien, hvorimod de andre, der ei vilde troe ham, bleve dræbte. Morderne komme strax ind med Lys, og da de mærkede, at Ebbe endda var i Live, blev en stor Strid imellem dem og ham. De bleve Aar 460. Aar 461.

(91) T. 8. p. 450. 453. 454. Tav. 40. Saxo l. 8. p. 149—153. Eyrbyggia p. 138.

Ingel 17 Konge i Leire.

bleve vel ihielslagne, men Ebbe mistede og sine Folk, og kom med Nød til Ottar, hvilken strax, fortørnet herover, giorde Indfald i Halland, overvandt Sivard, og borttog hans Søster, hvorpaa Sivard flyede til Jylland. Der var nylig en Hær af Slaver indfaldet, hvilken Sivard letteligen jog paa Flugt, saasom den var uden Anfører, men kort efter blev han ved Fyen til Skibs overvundet af dem under deres Konge Ismar, og atter til Lands ved Leirskov i Coldinghus Amt, hvor der endnu findes mangfoldige Høie paa Leirskovs store Mark. Dette nødde ham til, at blive den Slaviske Konge skatskyldig, hvilken derpaa undertvang de smaae Danske Øer, thi til Sieland lader det ei at han haver udstrakt sine Vaaben. Disse Slaver vare uden al Tvil Polakker, som udbredede deres Herredømme til Weixelens Udløb. I denne Forvirring blev Sivards Søn Jarmerik fangen bortført til Ismars Hof, og hans tvende Døttre solgte, den ene til Norge, og den anden til Varnerne i Tydskland, hvor de bleve gifte. Disse Varner vare da meget mægtige, og forbundne med Thyringer, som grændsede op til dem, og med de Heruler, der boede hos dem i Meklenborg, hvilke kort forhen havde tvende Gange Aar 455 og 460 gaaet til Skibs igiennem Strædet ved Gibraltar, og plyndret ved Luca i Italien, opmuntret hertil uden Tvil ved Iver-Syge at efterligne og overgaae deres Naboer Saxerne, som da giorde saa store Bedrifter i Britannien. At Slaverne kunde da giøre saa megen Fremgang i Danmark, dertil var vel fornemmelig Aarsag Landets Svækkelse ved Delningen, og Ueenigheden mellem de tre Brødre og Konger, Ingel, Halfdan og Frode, ved den sidstes og tapperstes jævnlige Fraværelse, og ved Jydernes store Udvandringer til Britannien.

Ved

Ved samme Tid blev den Svenske Kong Egil af sin Faders Træl og Skatmester (a) Tunne overvundet i otte Trefninger, saa han maatte flye af Landet, og tog han da sin Tilflugt til Frode udi Sieland. Denne Herre, som efter Vidnesbyrd af Hrolf Krakes Saga, var sædelig, hoflig, gavmild, og munter, men dog vigede herudi for sin Broder Halfdan, tog vel imod ham, og lovede ham sin Hær og sine Hofmænd, for igien at sætte ham paa Thronen, naar han vilde forbinde sig til at give Skat. Dette indgik Egil, drog imod Tunne, og overvandt ham ved de Danskes Hielp. De Danske droge derpaa hiem, og Egil sendte hvert halve Aar kostbar Skiænk til Frode, men gav derimod ingen anden Skat, og dog forbleve begge Konger gode Venner. Aarsagen, hvi Frode fandt sig saa villig herudi, var uden Tvil den Ueenighed han geraadede i med sine Brødre, thi først forenede han og Ingel sig sammen, overfulde Halfdan uformodentligen om Natten og dræbte ham, hvorpaa de indtoge deres Broders Land, og tvunge ved haarde Pinsler dem til at underkaste sig, som ej vilde giøre det frivilligen. Siden var Ingel saa ublue, at han ægtede sin Broders Enke Sigrid, med hvilken han avlede tvende Sønner Agnar (b) og Halfdan. Men herover maae ingen forundre sig, thi han havde med sin egen Søster Asta en Søn ved Navn Oluf. Det er derfor ingen Under, at han af gamle Skribenter faaer det Tilnavn Vendemod, og at han siges at have været ingen god Regent, men en

Ingel 17 Konge i Leire.

L l 2 der

(a) Hermed kommer overeens, hvad Tacitus i Germania c, 44 fortæller om de Svenske, at en Træl bevarede alle deres Vaaben paa Kongens Vegne.

(b) Maaskee denne Agnar er den, som T. 4. n. XIII, 33 kaldes Hagnar, og siges at have regieret i Jylland, og i n. XVII, 33, og n. XVIII, 43 kaldes Hagnær.

Frode 5, hin Frække 18 Konge i Leire.

Aar 468.

Ingel Konge i Syd-Skaane.

Aar 469.

Aar 470.

Buthle Konge i Halland.

Aar 472.

der sølede sig i al Slags Vellyst. Sterkodders Lærdomme frugtede derfore ikkun saare kort paa ham, dog fører han i Historien Navn af Sterkodders Fostre, fordi denne havde været hans Fosterfader. Saadan skammelig Medfærd gav Frode Leilighed til at bemestre sig Leire, og afsætte Ingel, som han dog forundte Halfdans gamle Rige i Syd-Skaane, hvor han længe efter levede ubemærket af alle, og opnaaede en høy Alder, indtil han dog maatte ende sine Dage paa en voldsom Maade, hvorom bedre frem. Strax efter omkom den Svenske Kong Egil paa Jagten, efterat han, siden Tunne faldt, havde paa nye regieret i tre Aar. Hans Søn og Eftermand Ottar holdt ikke Venskab med Frode, hvorover denne sendte Gesandter til ham, for at indkræve Skatten, men Ottar svarede, at de Svenske havde aldrig været vante til at give de Danske Skat, og at han agtede ikke heller at giøre det. En Følge heraf var, at Sivard, Frodes Under-Konge blev udsendt med en Hær, for at igientage Halland og Nord-Skaane fra de Svenske, hvilket Sivard hidtil ikke havde kunnet forsøge, deels formedelst Afmagt, og deels fordi Frode behøvede den Tid Fred med de Svenske. Det kom til et Feltslag mellem Sivard og Simon, de Svenskes Høvding, hvorudi begge satte Livet til, men Sivards Partie vandt dog Seier. Udi Sivards Stæd kom hans Broder Buthle, saasom Sønnen Jarmerik sad endda fangen hos Slaverne. Frode selv begav sig siden med en mægtig Flode i Søen, giorde Landgang i Sverrige, slog mange ihiel, tog ligesaa til Fange, erhvervede stort Bytte, og skiændte og brændte allevegne. Samme Aar kom Jarmerik ved List ud af sit Fængsel hos Slaverne paa følgende Maade. Han og Gunde vare i eet Fængsel; De vare blevne fangne sammen, og

vare

vare af eens Alder, og opfødde Børn. Først blev Jarmerik sat til at arbeide paa Landet, siden blev han Opsynsmand over Kongens Trælle; Derefter optaget blant Hofbetienterne, og som han ved sine behagelige Sæder vandt alles Yndest, blev han endeligen Kongens fornemste Ven og Fortrolige, og begyndte da meget at legge sig efter Krigs-Sager. Alle yndede ham, undtagen Dronningen, som havde ham mistænkt. Imidlertid døde en Bróder af Kongen, der vilde lade ham med stor Pomp begrave, og til den Ende lod anrette et anseeligt Giæstebud. Jarmerik, som tilligemed Dronningen pleiede at tage vare paa Hoffets Bestyrelse, søgte nu Leilighed at undflye ved Kongens Fraværelse, thi han ansaae sig dog for en ælendig Træl midt i al sin Rigdom, og længtes efter Frihed, Fæderneland, Slægt og Venner. Men som han vidste, at Dronningen havde stillet Vagter ud, for desbedre at passe paa Fangerne, saa blev han nødt til at gribe til List. Han giorde en Nar i menneskelig Skikkelse, som bruges til at skræmme Fugle bort med, sammenbandt den med Rør og Vidier, hang sine Klæder paa den, og satte en levende Hund inden i den. Derefter gik han til Kongens Skatkammer, tog ud hvad han vilde, og giemte paa sikre Stæder. Imedens bar Gunde det forklædte Billede ind paa Slottet, og bragte Hunden til at giøe, sigende, da Dronningen spurgte, hvad dette var, at Jarmerik var gaaet fra Forstanden. Dronningen, bedraget ved Ligheden, bød de gale Folk at jages til Dørs, hvorpaa Gunde bar Billedet ud, og lagde det i en Seng. Om Natten drak han Vagterne fulde i Vin, slog Hovederne af dem i Søvne, og lagde dem imellem deres Ben. Ved Bulderen vaagnede Dronningen, kom løbende til, og stak Hovedet igiennem Døren,

Frode 5, hin Frække 18 Konge i Leire.

Frode 5. hin Frækne 18 Konge i Leire.

ren, men blev af Gunde omkommet med hans Sværd. Derefter ginge baade Jarmerik og Gunde til Huset, hvor Kongen holdt sin Broders Graver-Øl, og var med alle Giesterne bleven beskiænket. De satte Ild paa Huset, og rede derfra. Men nogle komme ud, og rede efter dem. Jarmerik og Staldbroder rede, saa længe Hestene kunde taale det, og gave sig siden til at løbe. Dog nær vare de blevne indhæntede, da en Aae blev deres Frelse, thi de løbe over Broen, og skiulte sig paa et mørkt Stæd; Derimod brast Broen under deres Forfølgere, saasom de havde i Forveien giort alle Bretterne løse. Slaverne druknede derfore dels i Vandet, dels bleve de ihielslagen af Jarmerik og Gunde, hvilke ved Strandbredden funde en Baad, og komme lykkeligen bort. Nogle Slaver løbe til Havet, og raabte efter dem, at de skulde vende tilbage, saasom en gammel Lov kaldte Kongernes Drabsmænd til Riget. Men de troede ikke disse Løfter. Paa saa grusom og troløs en Maade hævnede Jarmerik en gammel tilføiet Forurettelse, som dog var skeet i offentlig Krig, og lod sig ikke formilde ved saa mange siden beviste Velgierninger, og fandt herudi sine Landsmænds og Tiders Bifald. Ved Ankomsten til Halland tvang Jarmerik Buthle til, at afstaae sit Rige, og blev saaledes Konge i Halland, og Frodes Under-Konge. Noget efter giorde den Svenske Kong Ottar et Søetog til Danmark, for at hævne den Skade Frode havde tilføiet ham. Denne Konge var just da borte, og krigede i Austurveg. Ottar plyndrede først uden synderlig Modstand i Skaane, hvilket da i sær kaldes Danmark af Snorro. Paa Sieland giorde han ingen Landgang, saasom en stor Hær var der samlet imod ham, hvorfore han seilede giennem Øresund til Jylland, og lagde ind i Lim-Fiorden, bræn-

Jarmerik Konge i Halland

brændende og skiændende i Vend-Syssel, men her fandt han sit Livs Ende, som gik saaledes til. Han havde forhen stødt mange af sine egne Undersaatter for Hovedet, ved at lade dræbe en vis Sybbo, som han beskyldte for utilladelig Omgang med Prindsessen sin Søster. Den Dødes Slægt toge deres Tilflugt til Jarmerik, som med dem og sine egne Folk drog til Lim-Fiorden, for at opsøge Ottar. Der foreenede han sig med twende Frodes Jarler Vottur og Faste, som vare af Frode satte til Landværns-Mænd i hans egen Fraværelse. Striden var haard, og værgede de Svenske sig vel, men naar en Dansk faldt, komme andre i hans Stæd oppe fra Landet, ja alle Danske Skibe, som vare i Nærheden, komme med til Slaget. Tilsidst faldt Ottar med de fleste af hans Folk. De Danske flyttede hans Lig til Lands, og lagde det paa en Høy, hvor det blev sønderslidt af Fugle og Dyr. Derefter giorde de en Træe-Krage, og sendte til Sverrige, sigende at Ottar var ei mere værd, og heraf fik han Tilnavn af Ottar Vendilkrage. Hvorledes raser ei Folke-Had, heldst i uoplyste Tider. Efter dette igientog Jarmerik fra de Svenske den Deel af Skaane, som de endda havde i Besiddelse. Derefter paaførte han Slaverne Krig, og afskaffede den Skat, som hans Fader havde forbundet sig til at betale dem. Han vandt Seier, og lod 40 Fanger ophænge, med en Ulv ved Siden af hver, hvorpaa han lagde Besætning i nogle af deres Stæder (92).

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

For-

(92) T. 7. p. 218. 221. 222. Tavle 36. T. 8. p. 456. 169. 173. 189. 172. 177. 457—468. Arngrimi Suppl. p. 543. Saxo l. 8. p. 153—155. l. 6. p. 107. l. 7. p. 120. Snorro i Ynglinga Saga c. 29. 30. 31. Trøste Hrolf Krakes Saga hos Biörner c. 1. Arnæ Mss. Fol. n. 9.

Frode 5, hin Frække 18 Konge i Leire.

Forhen har jeg sagt, at Frode for sine store Krigs-Bedrifter fik Tilnavn af hin Frække. Nu er det derfore Tid at tale om dem, hvorvel de fleste er uden Tvil giorde af ham, forend han ihielslog sin Broder Halfdan, og affatte sin Broder Ingel. Imod den Frisiske Søerøver Vittho var nok hans første Krig. Der brugte han den sædvanlige Krigs-List, at lade sine Folk bedække sig med deres Skiolde, indtil Fienden havde forskudt sig, hvorpaa han giorde Angreb, og vandt. Friserne flyede til Landet, men Frode satte efter, og ihielslog dem imellem Grøfterne, hvoraf dette Land er fuldt. Derefter seilede han op af den Rhinens Arm, som kaldtes Lavica, og var imellem Grøningen og Vest-Frisland, men nu er udtørvet og opfyldt. Siden sloges han med den Frisiske Flode paa et Stæd, hvor Havet var grundt, og overvandt den, hvorpaa Friserne i den Egn sendte Bud til ham, og underkastede sig. Derefter seilede Frode til Britannien, hvor han overvandt en Konge i Northumberland, som ei var vanskeligt ved den Uorden Britannien da var i, formedelst Angel-Saxernes Indfald. Derfra drog han imod den Skotske Jarl Melbric, men paa Toget didhen fik han ved en Speider at vide, at den Brittiske Konge satte efter ham, og som han frøgtede for at komme imellem tvende Fiender, saa kaldte han sine Folk sammen, og forestilte dem, at de skulde lade Vogne og Bytte efter sig, for derved at opholde Britterne. Nu giorde vel Thorkil, en gammel Krigsmand, Indvending herimod, støttende sig paa sit Skiold, og havende Hielmen i Haanden, og forestillede, at det var tungt at miste den Rigdom, som man med saa megen Møie og Blod havde erhvervet, at Fienden kunde ei erholde mere, naar han havde overvundet dem, og hvad Belønning de

da

da skulde vente sig, naar de nu kastede den bort. Men Krigshæren holdt mere med Kongen, end med Thorkil. Hestene bleve derfore fraspændte, og Byttet forladt. Britterne, som fulgte efter, fulde begiærligen paa det. Forgiæves forestilte deres Konge dem, at det var en Lokkemad, at de skulde lade Guldet fare, og eftersætte Guldets Herrer, saa vilde de siden blive visse Eiere af det. Men en Brittisk Rytter viiste sit Skiød frem fuldt af Kostbarheder, og sagde: At Kongen giorde dette af Misundelse, hvorfore enhver maatte ei tage sit eget igien, som Fienden forhen havde berøvet ham; Nu kunde de tage det uden Blod. Jeg kiender, lagde han til, de Danskes Overdaad, ei havde de ladet efter sig Kar fulde af stærk Drik, om de ei virkeligen havde taget Flugten; Nei de havde ellers for mistet deres Liv, end deres kiære Drikke, og heri komme vi overeens med dem. Ja lad end deres Flugt være forestilt, saa falde de dog i Skoternes Hænder, forend de komme til os; Og hvad herligere kan vi faae, naar vi end overvinde dem, end saa kosteligt Bytte. Neppe havde Rytteren udtalt, forend alles Hænder fulde begiærligen paa Rovet. Imidlertid havde Frode draget giennem den Caledoniske Skov, som skiller Engelland og Skotland fra hinanden, og stod nu den Skotske Hær i Sigte, hvilken tog Flugten, fordi den ikkun var bevæbnet med Kastespyde, da derimod de Danske havde bedre Vaaben. Frode forfulgte Skoterne ei langt af Frygt for Britterne. Og nu kom en Skoter, som var gift med Frodes Søster Ulvilda, til ham fra Skotlands yderste Kanter med en meget stor Hær, og foreenede sig med ham. Nu droge de begge tilbage til Britannien, holdte et stort Slag med Britterne, overvunde dem, og toge alt Byttet tilbage. Der-

Frode 5, hin Frekne 18 Konge i Leire.

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

efter rykte de mod London, og kunde ikke indtage den, fordi Murene vare saa faste. Frode greb da til en gammel Krigs-List, og lod udsprede, at han var død. Derpaa begierede de Danske en Anfører af de Indfødde hos Stadens Hovedsmand Daleman, til hvilken Ende dem blev tilladt at gaae ind i Byen, for selv at udvælge sig en. Men ved den Leilighed dræbte de ham om Natten, og indtoge Staden. Navnet Daleman viser, at Angel-Saxerne havde da alerede London inde, hvilket og gierne gaaer an efter Tidsregningen, thi de skal, som gamle Engelske Skribenter vidne, alerede have erobret den 462. Dette bringer mig paa de Tanker, at Frode haver egentligen kriget med Anglerne i Britannien, hvilke han ansaae for sine Undersaaatter, og havt de egentlige Britter til Bunds-forvandtre, med hvilke man finder, at de Danske have ofte siden været forbundne imod Angel-Saxerne. Og da den første Krig maae være bleven ført i Northumberland, saa har Frode uden Tvil stridet imod Orrich, en Søn af Hors (93).

Aar 462.

Frode var nu en mægtig Konge, og syntes at fortiene sit Tilnavn af hin Frækne; Dog hverken Vælde eller Høihed kan tilfredsstille Samvittigheden; Hans Broders Mord svævede idelig for hans Øine, og giorde ham uroelig, allerheldst Haldans tvende Sønner Roe og Helge vare undgangne hans Hænder, thi deres Fosterfader Regin havde skiulet dem, og betroet dem til en vis Vifil, som holdt dem hemmeligen paa en Øe i et Hus nede i Jorden. Denne Vifil skal have været meget kyndig

(93) T. 7. p. 141. 153. 155. 145. 144. Saxo l. 2. p. 25—27. Stephanii Notæ p. 70. Galf. Mon. l. 6. c. 16. Matthæus Westm. p. 84.

dig i gamle Skaldedigter. Regin, som besad store Eiendele i Danmark, gik Frode tilhaande, og svor ham Troskabs-Eed. Da Ingel blev affat tog Frode Sigrid fra ham, og sig til ægte, saa at hun var Hustrue af tre Brodre efter hinanden. Hendes Dotter Signe blev opfostret hos hende, og giftede Frode hende med Sævil en ringe Mand i Sieland, alt for at dæmpe sin afdode Broders Partie. Men de tvende Prindser, hvis Liv og Død han var uvis om, ængstede stedse hans Sind. Han udlovede store Gaver til dem, som kunde udforske dem, og truede derimod med stor Straf hver den, som skiulte dem. Tilsidst betiente han sig af Spaaemænd, og Trold-Qvinder, for at opdage dem, men altsammen forgiæves. Endeligen kom han selv did at lede, hvor de vare, men fandt dem ei heller, thi Vifil skal have dræbt en Slavindes Børn, og kastet deres Lemmer om paa Sneen, og tilligemed giort Spor efter Ulve i Sneen, hvorved Frode kom i den Tanke, at de vare blevne sønderrevne af Ulve. Engang skal Vifil og have skiulet dem i en hül Eeg, og en anden Gang reddet deres Liv ved at give dem Hunde-Navne, Hop og Ho, og derved advaret dem om, at de maatte løbe i Skiul i Jord-Huset. Tilsidst lod Vifil dem gaae fra sig under de opdigtede Navne af Hamur og Rane, og komme de i ukiendte Dragter til deres Svoger Sævil, som da var af Frode bleven giort til Jarl i Fyen, hvor de, for desbedre at skiule sig, førte sig gemen og slet op, og derfore bleve foragtede af ham. Hos ham vare de i tre Aar, og ginge i grove og ringe Kofter, som kunde ved en Hætte trækkes over Hovedet, og som de aldrig toge af sig. Engang skeede det, at Frode bad Sævil og Signe til Giest hos sig. Hamur og Rane vilde med, men Sævil afslog det; Dog finge de fat paa nogle Foler, paa hvilke

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

Frode 5, hin Frække 18 Konge i Leire.

de satte sig baglængs, og redel efter. Da de nu ei kunde regiere dem, og desuden bare sig tossede ad med Vilie, faldt Hætten af Rane, og da kiendte hans Søster Signe ham, hvorpaa hun faldt i Graad. Sævil spurgde, hvorfor hun græd. Hun fogrede, at nu var det ude med Skioldunge-Ætten, thi hun saae sine Brødre ride barbenede, imedens Sævils Svenne sadde i Sadler. Sævil formaaede hende til at twinge sig, at ingen skulde mærke noget, gik til Drengene, talte dem haardt til, og bød dem vende tilbage. De maatte da forlade Folerne, men de løbe dog bag efter, og ginge ind i Kongens Sal, hvor de rendte op og ned, og komme engang nær deres Søster, som sagde hel sagte til dem, gaaer ud, thi I fører jer kun slet op. Frode begyndte imedens sin gamle Tale, at han vilde give den store Foræringer, som kunde opdage ham Kong Halfdans Sønner. Der var da en Volve, et Slags Trold-Koner, som Frode bad at forfare herom; Han giorde hende tilgode med den beste Mad og Drikke, og lod hende sætte paa en hoi Trold-Stol. Hun begyndte stærkt at gispe, og at gabe, og sagde: „Her ere twende Mænd inde, troer jeg ingen af dem, de sidde yderst ved Ilden." Kongen spurgde, hvor vare da Drengene, og de som skiulte dem. Troldkonen svarede: Længe vare de paa Vifils Øe, og havde da Hunde-Navne, og hedde Ho og Hop. I det samme kastede Signe en Guldring til hende, hvorpaa hun gav fore, at det var urigtigt hvad hun forhen havde sagt, og at Spaadommen forvildedes for hende. Og heraf sees tydeligen, at det forrige har hun ikke vidst ved Troldoms Kunst, men ved det offentlige Rygte, hvilket gemenligen kommer sidst til Kongerne, da deres Øren ikke gierne ville høre det ubehagelige, og deres Hof-Folk derfore med Flid

skiule Sandhed for dem. Nu sagde Frode: jeg skal lade dig pine, om du ei far med Sandhed, og er jeg nu lige ukyndig i al denne Mængde Folk, men hvor er Signe? hvorfor er hun ikke i sit Sæde? Mon Varger raade her med Ulvene? Man undskyldte da Signe med, at hun var syg af den Os Ilden giorde (a). Sævil bad hende sidde op, og være saa meget mueligt ved et friskt Mod, thi da kunde Drengene vel endda frelses. Kongen gik nu skarpt ind paa Trold-Konen; Hun gabede og gispede efter Sædvane, sigende: jeg seer Roe og Helge Halfdans Sønner sidde begge frelste; De ville snart røve Frode Livet, om de ei blive forekomne. Og nu trumlede hun ned af Trold-Stolen, atter sigende: Underlige ere Hames og Ranes Dine; De Ædlinger ere besynderligen diærve. Ved disse Ord løbe begge Prindser skrækkede ud af Salen, og da kiendte Regin dem. Kongen befoel, at man skulde springe efter dem, men Regin slukte alle Lys ud i Salen, og ved den Leilighed komme de til Skoven, thi mange af Kongens egne Folk holdte med dem, og anderledes er ikke Tyranners Skiæbne, da de altid have faae Venner. Derfore overtalte Kongens Folk ham til, at han nu skulde slaae sig til Roelighed, da Halfdans Sønner vilde for det første være glade ved, at være saaledes undslupne; De kunde dog ei komme langt, saa at han Morgenen efter vilde letteligen faae fat paa dem. Nu skulde han giøre sig tilgode, og forslaae Tiden med Drik. Dette Raad fulgte

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

(a) I Hrolf Krakes S. staaer c. 3. p. 10, at hun var syg af Ovnens Os, men herudi haver nok Skribenten fulgt sin Tids Sædvane, thi jeg tviler paa, at der have været Ovner i Danmark saa tilig, baade fordi man senere finder endda Røgstuer her, saa og forbi disse alene vare i Norge udi Brug til henimod Slutningen af 11 Sæculo.

Frode 5. hin Frækne 18 Konge i Leire.

fulgte han, og maae den gode Herre have været meget hengiven dertil, og ovenmeldte Brittiske Rytter have vel kiendt ham, og hans Folk. Regin, og hans Venner, glemte ei heller at gaae flittig om, og vel skiænke Øl i; Hvorved baade Frode og hans Folk fulde snart i Søvn. Derefter red Regin til Skoven, hvor han fandt Prindserne. Vel sagde han intet til dem, men ved at ride frem og tilbage gav ham dem tilkiende, at de skulde følge efter ham. Helge, endskiønt ikkun ti Aar, forstod det, thi han var i alle Ting hurtigere, klugere og dristigere end Roe, som dog var tolv Aar gammel. Under Veis komme de til en Lund; Regin sagde for sig selv: Havde jeg nogen stor Aarsag til at hævne mig paa Frode, saa skulde jeg tænde Ild paa Lunden. Helge begreb, at han mente Slottet, og begyndte de nu at hugge Grene i Lunden, og legge for Slottets Udgange, for siden at tænde Ild paa dem. Saadan tvetydig og mørk Omgang brugte Regin, tænkende derved at have den Eed fri, som han havde aflagt til Kong Frode, at han aldrig skulde stæmple imod ham, og at han skulde advare ham, om Halfdans Sønner havde noget Ont i Sinde. Nu kom Sævil Jarl ud med alle sine Folk, befoel at tænde og giøre Ilden større, forbød at hielpe Frode, men lod een Udgang være frie, for der igiennem at udlade sine Slægt og Venner. Frode vognede i dette, og fortaalte sine Venner, at han havde havt en slem Drøm, hvorledes en havde budet ham til Hæl. I det samme hørtes Regin uden for Sals-Døren at qvæde: Regin er ude, og Halfdans Kiæmper, kække Mænd; Var slaaer Nagler, Var giør Hovedet, men vi ere var blevne at Var slog Nagler. Kongens Mænd sagde, at det var en ubetydelig Tidning, enten Konges tvende kunstige Smedde Var sloge Nagler

eller

eller ei; Men Frode indsaae, at Regin havde paa denne mærke Maade villet vare ham ad, og saaledes nogenlunde holde sin Eed. Han gik derfore til Sals-Døren, men mærkede da at den hele Sak begyndte at staae i Lue. Da spurgde han, hvo der raadde for Ilden, og fik til Svar, Helge og Roe. Nu tilbod han Forlig, og satte Sagen til deres egen Dom, leggende til, at det var utilbørligt, at saa nær Frænder skulde blive hinandens Banemænd. Men Helge svarede: Ingen kan troe dig, og vilde du vidst siden ei mindre svige os, end du svegst vor Fader Halfdan, og skal du nu undgiælde det. Frode gik derpaa tilbage, og ud i den Gang han havde ladet giøre under Jorden, hvorfra han kunde gaae op i Skoven, men der fandt han Regin for sig ved Udgangen, som han forbød ham, hvorover Frode maatte vende tilbage, og blev i Løngangen qvalt af Røg. Mange af hans Folk brændte og inde, og deriblant Dronningen Sigrid, som ingenlunde vilde gaae ud (94).

Frode 5. hin Frækne 18 Konge i Leire.

Under de trende Brødre Ingel, Halfdan og Frode, og noget forhen, haver den navnkundige Helt Sigurd Fofnisbane kaldet giort sig bekiendt. Vel regierede han i Hunsingov, men da han stammede fra den Saxiske Odin, og hans Undersaatter vare tildels en Colonie af Angler og Saxer, saa vedkommer han for saavidt os, og bør af mig omtales. Forhen har jeg sagt, at han var en Søn af Kong Sigmund, og fød efter hans Død. Saasnart han var fød, blev han efter den Hedniske Viis overøst med Vand, og kaldet Sigurd, og tiltog han i en kort Tid saavel i Vært, som i Sæder. Hans Foster-fader

(94) Saxo l. 4. p. 66. l. 7. p. 120. 121. Hrolf Krakes S. c. 1—4. T. 8. p. 196. 197.

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

fader hedte Regin Hreidmars Søn, som underviste ham i alt hvad Konge-Sønner da pleiede at lære, nemlig i at læse og skrive Runer eller Skrift, i Skakspil, og i adskillige Sprog. Da han blev større, fortaalte Regin ham, hvorledes han kunde erhverve store Rigdomme ved at overvinde den vældige Kæmpe Fofner, som boede paa Gnypa Hede (a) i en stærk rund Befæstning. Her have vore Skalder og Saga Skrivere atter brugt deres sædvanlige Billede af en Slange. Sigurd svarede, at han nok havde hørt tale om Fofner, men at han skulde være meget stærk og tapper, og vanskelig at overvinde. Derpaa aabenbarede Regin ham, at de havde været trende Brødre Regin selv, som meget havde lagt sig efter at giøre konstigt Arbeide af Jern, Sølv og Guld; Otur, som var en Fisker og overgik deri alle andre, og Fofner, som var den stærkeste, men derhos ond af sig, hvilket han viste ved at ihielslaae sin egen Fader, for at bemestre sig hans Rigdomme, som han fornemmeligen havde faaet i Bøder for sin Søn Otur, der var bleven dræbt af nogen, som stammede fra Guderne (b). Og siden den Tid havde Fofner begivet sig bort fra sin Slægt, og bleven en mægtig Strids-Kæmpe. Nu paatog Sigurd sig at bestride Fofner, men bad derhos Regin at smedde sig et got Sværd. Han giorde saa, dog da Sigurd hug med det i Ambolten

(a) Skal efter Arnæ n. 736, 4to have ligget ved den Bye Kiliandrue, og den Bye Herus, som laae imellem Paderborn og Maintz, og forstaaer min høistærede Ven Etats-Raad Temler Dillenburg ved den første, og Hirschfeld eller Hersfeld ved den sidste, men jeg troer snarere, at Herborn forstaaes ved den sidste, thi den ligger nær Dillenburg, og Veien fra Paderborn til Maintz gaaer lige over dem. See min T. 8. p. 242.

(b) Fablen tillegger dette den Gud Loke, som reiste om i Selskab med Odin og Hæner.

Kollen brast det; Ligeledes gik det anden Gang. Nu bad Sigurd sin Moder om sin Faders Sværd Gram kaldet, som hun havde i Bevaring, men i twende Stykker. Heraf giorde Regin et nyt Sværd, som vore Fædre ei vide nok at ophøie, og om hvilket de derfore digte, at Sigurd hug Ambolten igiennem med det, og siden holdt det i en Aae, og lod et Stykke Uld flyde ned derpaa, som det overskar. Efter dette drog han ud med en anseelig Flode med udvalgt Mandskab paa, for først at søge videre Hævn imod de øvrige Hundings Sønner for sin Faders Død. Selv besteg han det beste Skib, Dragen kaldet, fordi dets twende Stavne ginge i Veiret og vare beprydde med en Drage eller Slange-Hoved og Hale. Seglene derpaa vare kostelige, og glindsende. Under Veis paakom ham en stor Storm, hvilken Odin selv dog stillede, thi vore Fædre tænkte, at saadanne mærkelige Krigsmænd vare under Odins sær egen Bestyrelse. Saasnart Sigurd kom til det Land i Saxen, som Hundings Sønner eiede, foer han frem med Mord og Brand. Almuen tog derover sin Tilflugt til Kong Linge, den fornemste af Brødrene, og bad om Hielp. Linge og Brødre droge derpaa med en stor Hær imod Sigurd, og kom det til en skarp Trefning, hvorudi Spyd, Pile og Øxer bleve brugte. Tilsidst trængde Sigurd frem for Fanerne, og hug med begge Hænder. Linge mødte ham, og blev dræbt. Og anderledes gik det ikke alle de øvrige Hundings Sønner. Derefter drog Sigurd hiem til sit Rige, og anrettede anseelige Giestebuder. Siden drog han og Regin imod Fosner, men da de komme nær, unddrog Regin sig af Skræk. Dog Sigurd var kiæk, og paste paa, da Fosner gik ud af sin Befæstning til Aaen, som laae 30 Favne derfra, for at hente Vand. Da

Frode 5. hin Frækne 18 Konge i Leire.

Frode 5, hin Frække 18 Konge i Leire.

overfaldt og dræbte Sigurd ham, og strax efter dræbte han Regin, for alene at besidde Fofners efterladte store Rigdomme, hvilken Ugierning vore Fædre have skiult under det Billede, at Sigurd stegte Fofners Hierte efter Regins Begiæring, som alene forlangte at nyde det til Bod for sin Broders Død, men Sigurd stak da Fingren paa det, for at mærke om det var nok stegt, og slikkede den siden; Strax forstod han Fugleskrig, og fik derved at vide, at Regin vilde forraade ham. Derefter red Sigurd til Fofners Fæstning, som han fandt aaben, og hvor han tog hans Sværd Hrotta, en meget skiøn Hielm, kaldet Ægis-Hielmen, en Guld-Brynje, mange kostelige Eiendele, og saa meget Guld i to store Kister, som der var Byrde nok for tvende Heste. I Fofners Huus vare Dørre, Dør-Karmer, og de Stokker, hvorpaa Huset hvilede, og som stode i Jorden, af bare Jern. Her fra dette Sted reiste han op til Hindar Field, og derfra sønder til Frakland (a). Paa Hindar Field fandt han den berømte Brynhild, Dotter af den Saxiske Kong Budle, om hvilken Prindsesse findes adskillige Sange i den urokte Sæmundi Edda af en meget fabelagtig og mørk Indhold, hvoraf jeg nu ikkun vil anføre hvad som synes mig nogenlunde rimeligt, eller er unndværligt for os for at kiende vore Forfædres Tænkemaade. Brynhild udgives for deilig, stolt, klog, erfaren i alle Runer, hvilke hun lærte Sigurd. Men derhos var hun af mange Sinds Lidelser, stolt, hævngiærig,

(a) Frankrige. Da nu Sigurd dræbte Fofner i Hessen, saa bør Hindar Field venteligen søges nord i Schweitz. Imidlertid haver Forfatteren af Volsunga Saga kaldet Gallien Frakland, efter sin Tids Brug, hvorvel det endda ikke havde saadant Navn, men fik det kort efter, hvorvel jeg ogsaa derhos tilstaaer, at visse Lande ved Maas og Rhinen kunne alerede hedet saa.

Frode 5, hin Frøkne 18 Konge i Leire.

gierrig, og grum. Hun skal i Krig have overvundet og ihielslaget en vis Kong Hielmgunnar. Med hende gav Sigurd sig i Tale, og lærte mange moralske Sandheder af hende, saasom at han skulde være venlig imod sine Frænder, og taale meget af dem, saa vilde han faae Berømmelse derfor. Desuden lærte hun ham ni Slags Runer, og meget af den Hedniske Gudelære. Korteligen de bleve saa gode Venner, at Brynhild skænkte ham tilsidst sin Haand og sit Hierte, og forbunde de sig sammen med stærke Eeder. Og som man i de Tider mente, at det var nok, saa blev Bryluppet ikke opsat, og derved blev Brynhild Moder til Aslaug. Efter dette drog Sigurd videre til en mægtig Hovding, ved Navn Heimer, som var gift med Bekhild, Brynhilds Søster, venteligen for at formaae hendes Venner til at give deres Samtykke til Foreeningen imellem ham og hans elskte Brynhild. Ved denne Leilighed beskrives Sigurds Person og Dragt saaledes. Hans Skiold var forgyldt og af mange Farver; En Drage stod i det, sortebruun oven til, og lyserød neden til, og betegnedes ved den hans Seier over Fofner. Maaskee at saadanne Skioldemærker af Drager, Løver rc., have givet Poeterne Anledning til at giøre Krigs-Heltene til slige Dyr. Hans Hielm, Saddel og Vaaben vare ligeledes forgyldte, og prydede med mange Farver. Hans Brynje var af Guld, hvilket vel ei siger mere end at den var forgyldt. Hvad hans egen Person angaaer, da havde han bruunt Haar (a), som faldt i store Lokker, Skiegget var kort og tykt, Næsen høi, Ansigtet bredt og høibenet. Hans Øine vare saa klare, at man neppe turde see paa dem; Axlene vare bre-

(a) Altsaa havde ei alle vore Fædre lyse og hvide eller gule Haar, som man gemenligen forestiller sig dem.

Frode 5, hin Frække 18 Konge i Leire.

brede; Legemet høit og tykt; hans Sværd var 7 Spand langt. Han kunde vel fegte med Sværd, skyde Spyd, slænge Stokke (a), værge med Skiold, spænde Bue, ride Hest. Han var meget skarpsindig, og kunde derved forud indsee mange Ting, som skulde hænde. Han talte vel og længe, saa at han var i Stand til at faae alle til sin Mening. Det var hans Lyst at hielpe sine Venner, at øve sig i store Gierninger, og at tage Bytte fra sine Fiender. Altid var han modig, og aldrig bange, hvorfore og hans Navn var bekiendt i alle Lande norden for Grækenlands Hav. Saaledes var Sigurd beskaffen, som friede til Brynhild, og da hendes største Lyst ogsaa var at gaae i Strid iført Pantser og Hielm, saa var det intet Under at de fattede Kiærlighed til hinanden. Søsteren Bekhild derimod sad hiemme, og øvede sig i allehaande Fruentimmer Gierning. Hos dem opholdt Sigurd sig længe, og bleve han og Alsvid Heimers Søn i sær gode Venner. Deres Tidsfordriv var at pynte deres Vaaben, at skyde med Pile, og at gaae paa Jagt med Falke. Noget efter kom Brynhild hiem, og boede med sine Møer for sig. Hvor meget hun end var hengiven til Krig, saa overgik hun dog ogsaa i Haand-Gierning alle andre Fruentimmer. Hun gav sig til at baldyre med Guld, og forestillede deri Sigurds store Bedrifter imod Fofner og Regin, og Byttets Erhvervelse. Sigurd kom til hende, da hun sad i det Arbeide, de fornyede deres Løfter og Eeder, og han svor ved Guderne, aldrig at ville eie nogen anden; Dog forestillede hun ham, at det ikke var trygt, at fæste sit Hierte til eet Fruentimmer alene, da de ofte pleiede at bryde

(a) Vore Fædre brugte som en Krigs-Leg at kaste med Stokke til et visst Maal.

betyde deres Troe, forud sagde ham og at han skulde blive gift med Gudrun Kong Giukes Dotter. Ved Bortgangen gav han hende en Guldring. Denne Giuke var af Niflungernes Æt, sonden for Rhinen i det Colniske. Hans Dotter Gudrun var meget smuk. Tre Sonner havde han, som hedte Gunnar, Hogne og Guttorm. De vare smukke, vel voxne, og duelige Stridsmænd. Giukes Dronning hed Grimhild; Hun var af Gothisk (a) Æt, og meget klog, men derhos grum og listig. Giuke var en mægtig Konge, men Budle Brynhilds Fader end mægtigere. Brynhilds Broder Atle var grum, listig, stor og stærk, prægtig og en drabelig Krigsmand. Giukes Sonner skulle have dræbt Budles Broder, som var en mægtig Krigsmand, saa og en af de smaae Danske Konger, venteligen en Jydsk. Sigurd og Brynhild levede nu fornøiet sammen, men hvorfore de ei finge offentligen Bryllup, derom tier Historien; Maaskee Sigurd, endskiønt saa stor en Helt, ei har været mægtig nok efter hendes Faders og Broders Mening. Men nu paakom en Tildragelse, som forstyrrede deres Foreening. Gudrun besøgte sin Veninde Brynhild, for at faae Underretning om hvad hendes Drømme skulde betyde, nemlig, at hun havde en deilig Falk paa sin Haand, hvis Fiædre skinte af Guld, og holdt hun saa meget af denne Falk, at hun heller vilde miste alleting end den; Ligeledes saae hun en deilig Hiort, hvis Haar var af Guld, den elskede hun meget, men Brynhild stak den ihiel i hendes Skiød, og gav hende derpaa en Ulve-Unge, som overøste hende med hendes Brødres Blod. Brynhild skal

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

(a) Maaskee hun har været Dotter af en Vest-Gothisk Herre eller Konge, thi Vest-Gotherne herskede da paa mange Stæder i Spanien, og ind i Frankerige til Loire; vare altsaa ikke langt fra Niflungerne.

Frode 5, hin Frække 18 Konge i Leire.

da have spaaet, at ved hendes Moders Grimhilds List skulde hun faae Sigurd, men beholde ham ikkun kort, og skulde alle disse Frænder og Venner komme i Strid sammen. Brynhild kiendte Grimhilds onde Sind, og havde uden Tvil mærket, at Sigurd og Gudrun havde gode Øine paa hinanden, hvortil hun selv havde ved sin Uforsigtighed givet Anledning, ved at ophøie Sigurds mandige Bedrifter for Gudrun, og havde Brynhild derfore got ved at spaae. Imidlertid sees dog heraf, hvor meget Mærke vore Fædre lagde til Drømme, og hvor stor Tanke de havde om kloge Folk, at de kunde udtyde dem. Ved denne Leilighed beskrives Brynhilds Bolig, at have været forgyldt, og ligget paa et Bierg. Hendes Sal var forsølvet, og Dækker bleve bredde under Giæsternes Fødder. Gudrun og hendes Møer agede i forgyldte Vogne (a). Dog det koster Poeterne intet at skabe meget Guld og Sølv, endskiønt de selv intet eie, hvorvel jeg derfor ikke vil nægte, at vore Fædre have havt forgyldte Vaaben, samt nogle Beggere, Horn og Ringe af Guld, naar man kun ei forestiller sig det i alt for stor Overflødighed. De tvende Guld-Horn, fundne i Jorden i det Slesvigske, bevise, at Guld har været i Brug til Drikke-Kar, og Arbeidet paa dem giør det rimeligt, at de ere giorde her i Norden. Saasnart Gudrun havde faaet sine Drømme udtydet, reiste hun bort, og Sigurd efter hende; Dog elskte han endnu Brynhild, og mente alene at giøre denne Reise for videre

at

(a) Ingen maae støde sig over Vogne i de Tider, og derved tænke paa vore Karosser; Nei, de fleste Vogne, saavel hos Græker, som Romere, fra hvilke sidste de let kunde komme til de Tydske, vare da aabne; hvorvel de slæbne Folk havde og tillukte Vogne, hvori Guders, og Gudinders Billeder i sær, bleve omkiørte.

at øve sig i drabelige Bedrifter. Giuke og Sønner toge meget vel imod ham, og Grimhild end mere. Ved sledske og fagre Ord indtoge de ham saaledes, at han forblev der eet halvt Aar. Imidlertid mærkede Dronningen, hvor meget han elskede Brynhild, derfore lod hun sin Dotter gaae ham flittigen under Oine, og efter de Tiders Brug, skiænke jævnligen for ham. Ved saadan Leilighed skal hun engang have givet ham en Miod, hvorved han glemte Brynhild, og fattede Elskov til Gudrun. Den Tanke om Elskovs Drikke er meget gammel, men venlig Smil, og fortryllende Oiekast ere mere end alle Elskovs Drikke. Imidlertid, da Sigurd endda ingen Elskovs Erklæring gjorde til Gudrun, saa foresloge hendes egen Fader og Broder Gunnar dette for Sigurd; Og da glemte han Brynhild, og svarede ja, hvorpaa de samtlig svore sig i Fost-Brodre Lag sammen, ligesom de kunde være sambaarne. Derefter blev Brøllup holdt i mange Dage, og fødde hun siden en Søn, kaldet Sigmund. Gudrun blev efter sit Giftermaal meget grummere end hun før havde været, derfore sige vore Poeter, at Sigurd gav hende at æde af Fofners Hiette. Sigurd og Giukes Sønner droge nu vidt omkring, erhvervede stort Bytte, og nedlagde mange Konger. Og falder dette ind i den Tid, da Frankerne efter Enden af 5 Sæculo bestrede det Romerske Rige; Nu havde baade Niflunger og Sigurd deres Riger ved og hos Frankerne, hvilke i de første Tider regieredes af flere end een Konge, thi endog da Clodovæus, den første Franske Christne Konge, regierede og var Over-Konge, nævnes der fem andre Frankiske Konger, som stode under ham, saa at Sigurd derfore kunde finde nok smaae Konger at overvinde, og skal han ogsaa da have overvundet fem. Nu eggede Grimhild

Frode 5. hin Frækne 18 Konge i Lire.

hild

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

hild sin Søn Gunnar op at frie til Brynhild, og formaaede de Sigurd til at frie for ham. Han fik og endeligen hendes Ja-Ord for Gunnar, skiønt med megen Møie, og have vore Fædre forestillet dette under følgende Billede: Brynhild lod med Samtykke af sin Fader Budle en Ild brænde om sin Bopæl i Hlindalen, og vilde ei ægte nogen anden end den, som kunde ride igiennem den, i Tanke at ingen uden Sigurd kunde giøre det. Og saa var det og, thi Gunnar forsøgte det forgiæves; Hvorpaa han og Sigurd byttede Ham og Skikkelse sammen, en Ting som vore Fædre troede let at kunne lade sig giøre. Sigurd red da under Gunnars Skikkelse igiennem Ilden, men Brynhild giorde mange Indvendinger, iblant andre, at hun alene havde Lyst til Orlog, og havde overvundet en Konge i Garderige. Men han besvarede alle hendes Indvendinger. Hvor nødig hun vilde, maatte hun derfore sige ja. Efter den Magt hun havde selv at vælge, søgte hun strax Seng med den formente Gunnar; Men han lagde sit Sværd mellem sig og hende, og da hun spurgde om Aarsagen til saadan Adfærd, svarede han, at han maatte saa giøre, fordi det var ham ellers beskikket at faae sit Banesaar. Og saaledes førte han sig op i trende Nætter. Brynhild giorde Indvendinger paa nye imod dette Giftermaal hos sin Fader, saa han maatte true hende med, at hun skulde blive arveløs, og miste hans Venskab. Derefter blev Bryllupet anseeligen holdt hos Budle. Under det fulde alle de Eeder Sigurd ind, som han havde svoret Brynhild. Noget efter gikge Brynhild og Gudrun til Rhinen at bade sig, og der komme de i Ordvexling sammen, udi hvilken Brynhild fik at vide, at det var Sigurd, som under Gunnars Skikkelse havde redet igiennem Ilden. Brynhild

Frode 5, hin Frække 18 Konge i Leire.

hild forekastede Gudrun, at hendes Moder Grimhild var Aarsag til alt dette, og Gudrun bebreidede hende derimod, at hun havde vist Sigurd den sidste Elskovs Prøve uden at være gift med ham. Disse Bebreidelser, og fornemmeligen, at hun ei havde faaet Sigurd, gik Brynhild saa nær til Hierte, at hun lagdes til Sengs, og overøste sin Mand med bitre Forhaanelser, da han kom for at trøste hende. Hun eggede ham op til at dræbe Sigurd, og da han ei vilde, vilde hun dræbe ham, hvorover Hogne satte hende i Bolt, men Gunnar giorde hende løs igien, dog vedblev hun sin idelige Klagen og Skrig, vilde aldrig være fornøiet eller i Samqvæm, ja lagde sig til Sengs, hvor hun blev i syv Dage uden at æde og drikke. Sigurd forsøgte forgiæves at trøste hende, thi hun forkastede al Trøst, endog det han tilbød sig at ville ægte hende, nei før vil jeg at et skarpt Sværd skal farves i dit Blod, svarede hun, jeg vil hverken have dig eller nogen anden. Derefter eggede hun sin Mand saaledes op, at han tilsidst maatte love hende at ville dræbe Sigurd og Søn, hvorpaa alle tre Brødrene overlagde dette, og blev det da Guttorm overdraget at sætte det i Værk. Men som vore Fædre tænkte, at Mennesker ei kunde af sig selv være onde nok til slige gruelige Gierninger, saa toge de gierne deres Tilflugt til visse Slags Spise og Drikke, Hexerier og Besværelser, hvorved de troede at Mennesker bleve i Stand til at udrette alt Ont, ligesom andre Religions-Forvanske troe at onde Aander tilskynde Menneskene. Guttorm skal derfore have faaet af sine Brødre Slange- og Ulve-Kiød at spise, samt store Løfter om Rigdom og Ære. Nu blev Guttorm grum og modig nok til at udrette denne store og vanskelige Gierning, at dræbe Sigurd, dog maatte han tvende Gan-

Frode 5, hin Frækne 28 Konge i Leire.

ge gaae med uforrettet Sag tilbage, da han om Morgenen var kommet ind, imedens Sigurd endnu laae i sin Seng, saa skrækket blev han af Sigurds hvasse Oine. Men tredie Gang sov Sigurd, og da igiennemstak han ham med sit Sværd, saa at Odden stod i Dynen, dog havde Sigurd endda de Kræfter at sønderhugge ham med Sværdet Gram. Nu vognede Gudrune, svømmende i sin Mands Blod, begyndte derfore at græde og hyle. Græd ikke sagde Sigurd, dine Brødre leve dig til Glæde, men min unge Søn kan ei vogte sig. Brynhild er skyld i alt dette, hun som elskede mig over alle Mennesker, og kan jeg sværge paa aldrig at have giort Gunnar noget imod; Men tillode Kræfterne mig at staae paa mine Fødder, da skulde alle dine Brødre falde for min Haand. Gudrunes Sorg var umaadelig, men Brynhild loe. Af Hiertet leer du dog ikke, sagde Gunnar, thi hvorfor skifter du Farve, eller er du feig? Nu udlod Brynhild sig længe hverken med Harm eller Glæde, endeligen sagde hun, at Giukungerne vare Eeds-Brydere, og tænkte ei paa hvorledes de og Sigurd havde blandet Blod sammen, da de svore sig i Fost-Brødre-Lag (a); til Sigmunds Søn lovede jeg mig eene, og værre vil det ei gaae jer, om jeg end døer. Forgiæves søgte de at stille hende tilfreds; Denne haarde og ubøielige Prindsesse vilde nu selv døe, efterat hun havde mættet sin Hævn, thi hun havde og ladet dræbe Sigurds treaarige Søn Sigmund, tilligemed mange af hans Folk. Efter hendes Befaling blev et stort Baal oprettet med et Tælt over, farvet i Mandsblod, venteligen af de med Sigurd ihielslagne; Sigurds Lig laae paa Baalet, og to af hendes

Mænd

(a) Vore Fædre pleiede ved den Leilighed at saare sig, og at lade deres Blod flyde sammen i en Hule.

Mænd ved hans Fødder, og to ved hans Hoved, samt twende Falke, saa og Guttorm og Sigmund. Derefter uddelede hun Guld til sine Kammer-Piger, besteg Baalet, da det stod i fuld Lue, tilligemed 5 Træle, og 5 Trælinder, hvilke hun havde bragt med sig fra sin Fader; Et draget Sværd var lagt imellem hende og Sigurd, og saaledes endte hun sit Liv med megen Berømmelse efter de Tiders Tænkemaade. Gudrunes Sorg over Sigurd var uophørlig, hun klagede over at hendes Brødre havde skilt hende ved den Mand, som overgik saa langt alle andre Mænd, som Guld overgik Jern, Løg alle andre Urter, og Hiorten alle andre Dyr. Tilsidst forlod hun sine Brødre, begav sig til Danmark, og opholdt sig 3½ Aar hos Thora Hakons Dotter, der fordrev hun Tiden med at baldyre, og virke Heltenes Bedrifter, og deriblant hvorledes Sigar og Seggeir stridde sammen paa Fife i Skotland, og hvorledes deres Skibe havde forgyldte Snable og udgravne Stavne; Ligeledes baldyrede hun alle da brugelige Vaaben og Lege. Grimhild raadde da sine Sønner til at byde hende Bod for Mand og Søn. Hvorpaa de droge samtligen ad Stæd til Danmark, og siges der da mærkeligen, at der i den Danske Konges Hof vare Langobarder, Franker og Saxer; De twende sidste har man ei Aarsag til at undres over, da de grændsede saa nær op til de Danske, og havde megen Omgang med dem, men da Langobarderne boede paa de Tider i Lille-Polen, saa viser det hvor stor Omgangen haver da været imellem de saa kaldte Barbariske Folk. Gunnars og Følges Optog beskrives saaledes; Hestene havde Brynjer paa (a), hver Ridder

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

(a) Romerne kaldte saadanne Heste Cataphracti.

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

en forgyldt og dyb Hielm, og røde Bind over deres Ansigter, Brynjerne vare korte, Sværdene brede, og Spydene forte. Længe og forgiæves giorde de sig Umag med at stille deres Søsters Sind, indtil endeligen Grimhild og Gunnar bragte det tilveie, hvilket Poetisk beskrives saaledes, at Grimhild lavede Øl til af mange underlige Ting, iblant andre Søevand, Blod af Gudrunes Søn, Safter af mange Træer, Olden, Dyrs Indvolde, Svine-Lever, og rakte Gunnar hende det i et Horn indskaaret med Runer, der vare bestrøgne med Blod. Grimhild gav hende Guld, kostbare Ringe, prægtigen opredde Hunske Senge (a), og mange andre kostbare Sager. Derefter foresloge de hende at giftes med den Saxiske Kong Atle, Brynhilds Broder. Længe sagde Gudruna herimod, men tilsidst lod hun sig dog overtale, heldst efterat hendes Moder havde lovet hende de tvende Stæder Vinborg og Valborg, og forestillet hende at derved kunde den Krig dæmpes, som Atle havde paaført Giukungerne for Brynhilds Død. Mandfolket steg da til Hest, og Fruentimret kiørte i Vogn. Saaledes fore de først fire Dage, siden seilede de fire Dage, og endeligen droge de atter Landveien i fire Dage, inden de komme til Arles Slot, hvoraf jeg slutter, at det haver ligget et Stykke ind i Westphalen. Der holdt Gudruna Bryllup med Atle; Sælskabet var anseeligt, og Giæstebudet kosteligt, men hun bar aldrig Kiærlighed til ham. Denne Atle var meget mægtig og rig, dog fortrød det ham at han ei havde faaet noget af det meget Guld, som Sigurd havde efterladt sig, og hvis Giemmested Gunnar og Hogne alene vidste. For at faae sin Del

(a) Venteligen forstaaes herved de Huner, som boede i Hunsingow, i det nu værende Grøningske.

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

Del heraf sendte han et Gesandtskab til dem, og lod dem indbyde til sig. Men Gudruna sluttede strax, at herunder laae noget Ont forborgent, thi skar hun Runer ud i en Stok, og gav den tilligemed en Guldring, hvortil var knyttet et Ulve-Haar, til Vinge den fornemste af Gesandterne, for at flye Gunnar den. Dog Vinge mærkede Uraad, og derfore skar andre Runer over de første, forend han steg i Land, hvilket viser at de ere gangne til Skibs op ad Rhinen. De bleve vel modtagne af Gunnar, en stor Ild tændt an, og den beste Drik sat for dem. Vinge bragte derpaa sit Ærinde frem, hvorledes Atle forlangte at de skulde komme til sig, hvor mange kostelige Ting han vilde give dem, ja endog Lande til Læn, da han ingen bedre end dem undte sit Rige. Begge Brødre forekom dette Tilbud underligt, allerheldst de syntes at være rigere end andre, da de havde de beste Heste og Sværde, og hele Kamre fulde af Guld, Vaaben og Klæder, som Sigurd tog fra Fofner. Hogne i sær lagde Mærke til det Ulve-Haar, som var knyttet til Ringen, og mente at Gudruna havde derved villet give dem at forstaae, at Atle bar et Ulve-Hierte til dem. Hogne var da gift med Kostbera, og Gunnar med Glaumvor, efterat han forgiæves havde friet til Atles Søster Oddruna, som han derpaa underhaanden elskede, hvilket tilligemed opvakte Atles Had imod ham. Siden viste Vinge dem Runerne, og vidste derpaa, efterat han havde skiænket dem brav til, saaledes at overtale dem, ved at forestille, at Atle vilde lade dem forestaae Riget, imedens hans Sønner vare unge, saa at de lovede at komme. Imidlertid betragtede Kostbera Runerne nøie, og fandt at andre vare paaskaarne efter de første, hvilke hun og efter nogen Møie læste. Dette berettede hun sin Mand,

 og

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

og fraraadde ham at reise, leggende til at hun havde havt betydelige og farlige Drømme, men han vilde ingenlunde bryde sit Løfte. Ligeledes formaaede Glaumvor intet hos sin Mand Gunnar, og forgiæves fortaalte hun sine skrækkelige Drømme, hvorledes hans Disir eller Skyts-Gudinder vare komne ind i Sørge-Klæder, og havde velgt sig Mænd ud (a). Hogne og Gunnar agtede sig forbundne ved deres Løfte, og droge ad Stæd; De fleste af deres Mænd bleve efter, og deriblant Orkninger, Brøder af Kostbera, saa og Solar, Snævor og Giuke Hognes Sønner. Folket fulgte dem til Skibs og græd, fraraadde dem og Reisen sidste Gang, men forgiæves. Derefter roede de saa stærkt, at de næsten roede Kiølen løs. Da de komme til Lands, rede de siden igiennem en mørk Skov til Arles Slot, hvor Hogne brød Porten op. Vinge sagde da, vel lovte jeg Eder kiærlig Modtagelse, men der stak nogen Svig under, bier nu kun lidet, saa skulle I blive ophængte. Giukungerne, vrede herover, sloge ham med deres Stridshamre til døde. Nu satte Atle sin Hær i Slagorden, og lod Fløiene bøie sig saaledes, at han kunde omringe dem, dog fordrede han først Fofners Guld, som han sagde at tilkomme Gudruna med Rette, men de svarede at han fik intet deraf, da de havde giemt det i Rhinen. Da skal I undgiælde Sigurds Død, svarede han, som I paa saa svigefuld en Maade voldte, og har jeg længe villet hævne den. Striden begyndte derpaa først med Pile. Gudruna kom da løbende til, efterat hun havde kastet Kaaben af sig, kyste sine Brødre, tog Afsked med dem, og sagde, at hun nok havde varet dem

ad,

(a) Det er at sige, som skulde følge med dem til den anden Verden.

ed, men at ingen formaaer at imodstaae sin Skiæbne. Derefter tog hun Brynje og Sværd paa sig, og foer som en Rasende frem i Slaget, for at beskytte sine Brødre. Hogne tilbød da Forlig, men forgiæves. Striden varede til over Middag, og værgede Giukungerne sig drabeligen; Tre af Atles Brødre satte Livet til, og ti af hans Kæmper, saa at ikkun fex vare tilbage, og stridde Hognes Sønner (a) i sær meget tapperligen. Atle tilbød da at man skulde holde noget op med Striden, hvilket blev bevilget. Atle og Hogne bebreidede derpaa hinanden deres Misgierninger, og den sidste forekastede den første, at han havde borttaget en af hans Slægt og svæltet hende ihiel. Derefter begyndte Striden paa nye, og værgede Giukungerne sig vel og længe, indtil ingen mere vare tilovers uden de twende Brødre Gunnar og Hogne. Disse bleve da ved Mængden trængde saaledes, at de bleve grebne og satte i Bolt og Jern, hver for sig. Atle vilde da vide, hvor de havde forvaret Guldet, men de vilde ei sige det, thi lod han Hiertet skiære ud paa en af sine Trælle, ved Navn Hialle og vise Gunnar, ligesom det havde været Hognes Hierte, men han benægtede at det var saa, fordi det bævede for meget. Da lod han det giøre ved Hogne selv, hvilken viste sig saa mandig under denne grueligе Smerte, at han endog loe derved. Og dette Hierte kiendtes Gunnar ved, men lagde til, nu faaer du ei at vide hvor Guldet er, thi jeg veed det alene, og Rhinen eier det. Derefter blev Gunnar kasted i en Ormegaard, hvor han legte paa Harpe, som hans Søster havde skiкet ham, ind-

Frode 5, hin Frække 18 Konge i Leire.

(a) Da forhen er bleven sagt, at de bleve tilbage, saa maae enten herved forstaaes en anden Hognes Sønner, som jeg dog ikke troer, eller og maae de siden have besindet sig, og være komne deres Venner til Hielp.

Frode 5, hin Frække 18 Konge i Leire.

indtil han af Slangerne blev stunget til døde. Atle mældte alt dette for Gudruna, ret som for at spotte hende, og bød hende Guld og kostbare Clenodier til Bod for hendes Brødre. Hun twang sig, forkastede dog Boderne, men sagde, at hun vilde giøre et stort Arve-Øl efter sine Brødre. Her fandt hun Leilighed at udøve sin grumme Hævn, en Hævn lig den Atreus tog, thi hun skar med egen Haand Halsen over paa de Børn hun havde avlet med Atle, giorde Drikke-Kar af deres Hoved-Pander, og fremsatte deri deres Blod blandet med Viin for Atle, deres Hierter stegte hun og gav ham at spise. Med en gyselig Kulde gav hun ham dette siden tilkiende, og sagde sig nu at have faaet Hævn for sine Brødre. Han truede hende med at skulle stenes, og siden brændes; Men hun forekom ham, thi ved Hielp af Niflung Hognes Søn igiennemstak hun ham paa sin Seng. Forvidt haver du drevet din Hævn sagde Atle, og betænker ikke at jeg gav dig i Morgengave 30 gode Riddere, 20 hoviske Maer, foruden andre Mænd, og endda lod du dig ikke nøie dermed, førend du fik alle de Lande Kong Budle eiede, og agtede ikke at din Sviger-Moder græd. Derefter bad han hende om at giøre sig en hæderlig Begravelse; hun lovede at lade giøre en smuk Steen-Grav til ham, og at lade ham svøbe i gode Lagen. Dette Løfte efterkom hun, men satte derefter Ild paa Slottet, ved hvilket Hofmændene vognede, og som de ikke vilde lade sig indebrænde, saa hugge de sig selv til døde. I Fortvilelse gik nu Gudruna til Havet, og kastede sig deri, men blev optaget og ført til Kong Jonakur, som regierede over Reid-Gotherne ved Duna-Floden, sønden for den, i det nu værende Curland. Han giftede sig med hende, og avlede de sammen trende Sønner Hamder, Sorle og

Erpur,

Erpur, hvilke havde sorte Haar som Ravne, ligesom de fleste Niflunger, og en Dotter Svanhild kaldet (a), som var overmaade deilig, og havde glindsende Oine. Men det mere om hende og Brodre skal længre frem anføres; Og vil jeg nu for denne Gang hermed slutte denne ulykkelige Slægtes græsselige Skiæbne, foraarsaget ved de Tiders umilde Stæder, og den Odinianske Læres Raserie; hvorfore man ei kan andet end onske vore Tider til Lykke med den oplyste Christne Læres mildere Sindelav (95).

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

Da Anglers, Saxers og Jyders Erobringer i Britannien fortsattes imedens de trende Brødre Ingel, Halfdan og Frode regierede i Danmark, saa er det billigt at jeg nu noiere fortæller denne Sag, og vil jeg da udføre den til femte Seculi Slutning. Saasnart Hengst og Hors vare komne over fra Angeln til Britannien, den sidste med Jyder, og den anden med Angler, hvorvel de begge selv vare fra Staden Slesvig, blev dem givet Religions-Frihed af den Brittiske Konge Vortigern, saa de i Roe maatte dyrke deres Guder, Odin, Thor, Freir, og Freia. Derefter droge de imod Scoter og Picter, hvilke vare rykkede frem til Stanford i Lincolnshire, og dreve dem tilbage inden deres Landemærker, ved det Anglerne betiente sig af Oxer og store Slag-Sværd, og de andre det-

(a) Vel giore alle vore gamle Efterretninger Svanhild til Sigrid Dotter, men det kan ingenlunde bestaae med Tidsregningen.

(95) T. 4. p. 357—400. T. 7. p. 729. T. 8. p. 475. 392. 652. 676. Volsunga S. c. 22—24. 26—48. Edda, Dæmesaga 69—76. Gudruna quiþa i utrakte Sæmundi Edda. Torfæi H. Norv. t. 1. p. 468—487.

Frode 5. hin Frækne 18 Konge i Leire.

derimod ikkun af Kaste-Spyde, og Lanker, og ved denne Leilighed fik Hors med sine Jyder Eiendele i Northumberland og Lindsey. Da nu disse Brodre mærkede, at Landet var got, og at Indvaanerne vare feige, saa lode de deres Landsmænd det hemmeligen vide ved nogle Trælle, paa det de med des storre Magt skulde komme did. For Vortigern forestillede de derimod, at de behovede storre Magt til at imodstaae Pikter og

Aar 450.

Skoter. Atten Skibe med Angler og Jyder komme derpaa til Britannien, og var det Mandskab, som befandt sig paa disse Skibe, bleven efter Sædvane udvalgt dertil ved Lodkastning. Siden skeede disse Udvandringer saa flittig, at Saxers, Anglers og Jyders Lande bleve derved meget blottede for Folk, heldst de mellemstes, som en Tid lang laae næsten ode. Den lykkelige Fremgang de giorde, foraarsagede at mange Saxer sonden for Elven, saa og Friser (a), og egentlige Danske, heldst fra Oerne, ja endog nogle Norske og Svenske, fulgte siden over med de udgaaende Angler og Saxer. At ellers disse twende sidst nævnte Folk have været nær beslægtede med de Nordiske, og blandede med dem, vise de mange Skikke, som de havde tilfælles med dem, nemlig Brug af Rogstuer, de Navne Frode, Hingst, Hors, Uffe, Vermund &, den Troldom Galdur kaldet, og den ved Hexekonster at forbanke og giore Fienden afmægtig, og ulykkelig, som og Dyrkelse af Odin, Thor &c, og Sprogets Overeensstemmelse fornemmelig. Med disse sidste overkomne fulgte Hengstes Dotter Raven, et meget deiligt Fruentimmer, som ved Giæstebudet rakte paa

Knæ

(a) Friser have maaskee Navn af det tydske Ord Fries ɔ: en graver Friesen ɔ: at grave, brække i tu, hvilket saa vel passer sig paa deres Land, som er fuldt af Graver.

Knæ Vortigern et Guld-Begger fuldt af Viin, sigende: Lavard King wes heil, det er: Lev vel Herre Konge; Vortigern spurgde Tolken ad hvad hun sagde, fik det at vide, og tilligemed at han skulde svare: Drinc heil; Det er drik vel, eller velbekomme dig, hvorpaa hun drak først, og han tog Beggeret af hendes Haand, drak og kyste hende, og blev med det samme saa forelsket i hende, at han strax begiærede hende af Faderen, fik ja med hans, Horses og de andre Fornemmes Samtykke, imod at han skulde give Anglerne Bolig i Landet Kent. Samme Aften havde han Bryllup med hende, og paadrog sig derved baade sine Sønner af første Ægteskab, saa og fast alle Britter deres Vrede, fordi han havde ægtet en Hednisk Jomfrue. Nu overtalte Hengst ham letteligen til at indbyde fra Angeln Horses Søn Octa, og Horses Broder Elissa, og at sætte dem paa Grændserne af Deira og Skotland ved Romernes Mur. Disse komme paa 300 Skibe med 16000 Mænd, foruden Qvinder og Børn, og finge ovenmeldte Bopæl. De giorde og samtlig i nogle Aar god Nytte imod Pikter og Skoter, ja krigede endog paa Orkenøerne, men som deres Skibe og Antal dagligen voxede, saa bleve Britterne derover tilsidst uroelige, helst efterat de saae, at baade Britter og Angler besvogrede sig sammen, hvorover de brøde Forbundet, og bekrigede Anglerne offentligen under Anførsel af Vortigerni Søn Vortimer, thi Vortigern holdt sig selv gandske stille, hvorvel han for sin Hustrues Skyld mest hældede til Anglernes Side. Denne Krig blev efter Tidernes Sædvane ført med stor Grumhed af begge Parter. Man brændte Byer og Kirker, ihielslog Præster og ubevæbnet Almue, sløifede Stæder, nedbrød Mure, Taarne og Altare. Krigen varede over i

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

Aar 453.

Frode 5. hin Frekne 18 Konge i Leire.

200 Aar med afvexlende Lykke, dog saaledes at Anglerne giorde alt mere og mere Fremgang, og Britterne bleve efterhaanden nødde til at flye til Bierge, Huler og Skove, hvorfra de ei kunde vove sig, uden enten at falde i Trældom, eller og at omkomme, tilsidst bleve Britterne indskrænkede i Wales og Cornwallien. Mange flyede da og til Frankerige, og nedsatte sig i Armorika, hvor det Landskab Bretagne fik Navn efter dem, og hvor de havde i 1000 Aar deres egne Hertuger, hvorvel under de Franske Konger. Og at det gik Britterne saa ilde, dertil vare fornemmeligen disse Aarsager, først at de bleve ueenige imellem sig selv, og delte sig i adskillige smaae Stater og Kongeriger, hvilket ikke vel kunde blive andet, efterat de vare blevne overladte til sig selv, da de forhen vare stedse blevne bestyrede af Romerne, men nu trak den Romerske Feltherre Aetius de Romerske Legionår fra Britannien, for at beskytte Gallien og andre Romerske Lande, og dette foraarsagede, at Britterne, vante til en langvarig Fred, vare nu for svage til at forsvare sig selv imod Pikter og Skoter, og derfore maatte kalde Angler og Jyder til Hielp. Hertil kom, at disse vare siden kloge nok for at giøre Forbund med Pikter og Skoter imod Britter, ved hvilken Leilighed den Del af Britannien, som hidindtil havde i det nu værende Skotland tilhørt Romerne, faldt efterhaanden i Skoters og Pikters Hænder, samt en stor Del af Northumberland. Men klagede Britterne over Anglerne, saa manglede det ei heller disse sidste paa Klagemaal over Britterne, fornemmeligen klagede de over, at disse ei efter Løfte forsynede dem med tilstrækkelig Proviant og Klæder. Britterne derimod sagde, at de ei behøvede deres Hielp mere, og at de derfore skulde drage bort

igien

igien. Det første Slag skeede imellem dem ved Floden Derwent (a), hvorudi Britterne erholdte Seier, og ihielsloge mange Angler. Aaret efter stridde de ved Ailesford i Landskabet Kent ved Medway-Floden. I det faldt Catiger, Vortigerns Søn omkommet af Hors, men denne blev og strax efter dræbt af Vortimer, dog beholdt Hengst Valpladsen, hvorpaa han tilligemed sin Søn Æsc eller Orrich fik Overherskabet over Anglerne. I tre følgende Trefninger kom han dog til kort, og maatte engang flye til Øen Thanet, og engang til sin Flode, hvorpaa han sendte hiem til sit Fædernelands om nye Hielp, hvilken han og fik. Og i en af disse Trefninger maae det være at St. Germanus skal ved sin Forstand have hiulpet Britterne til at vinde. Nu fandt Hengst sig saa stærk at han vovede et nyt Slag mod Britterne, hvorudi han ved Crayford, da Crenenford, i Kent ihielslog 4000 af dem, tilligemed fire af deres Anførere, hvorpaa de øvrige forlode Kent, og flyede med stor Skræk til London. En Uhæld mødte dem nogle Aar efter, nemlig at den tapre Vortimer døde, hvorpaa Hengst stillede sig an at ville indgaae Forlig med Britterne. Til den Ende blev en Forsamling holdt i Salisbury, hvor Hengst beværtede Vortigern, og de fornemste Brittiske Høvdinger, men havde forud overlagt med sine Folk, at naar han sagde til dem: Nimed eure Saxes, det er tager Eders Saxer (b), saa skulde de tage dem ud af deres Støvler, og hver dræbe sin Naboe, til hvilken Ende han havde sat dem om hinanden

Frode 5. hin Frække 18 Konge i Leire, Aar 455.

Aar 457

Aar 460.

Aar 461.

 ved

(a) En anseelig Flod, som falder i Ouse i Yorkshire.

(b) Et Slags korte Sværde, hvoraf Saxerne uden Tvil have Navn, ligesom Anglerne af et andet Vaaben, der lignede en Fisker-Krog eller Angel.

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire. ved Bordet; Og paa denne Maade skulle 300 fornemme Britter have sat Livet til, endskiønt de forsvarede sig noget med Stene og Kiæppe, det beste de kunde; Alene en vis Eldol værgede sig saa got med en Pæl, at han undgik med Livet. Efter dette indtoge Anglerne York, Lincoln og Winchester, og lode Vortigern, som alene blev sparet, fordi han havde Heng-

Aar 462. stes Dotter, ikke ud uden paa Vilkaar at overlade dem Essex, Sussex og Middelsex, hvilke Landskaber dog ei endda havde de Navne. Efter dette indtoge de London, og fore allevegne ilde frem, ødelagde Kirker, dræbte Præsterne ved Altarne, opbrændte de hellige Bøgger, og kastede Martyrernes Gra-

Aar 465. ver til med Jord. Britterne ginge dem dog paa nye i møde, og holdte de et Slag sammen ved Wyppedes-Fleod i Kent, saa kaldet af en stridbar Angler Wypped, som der blev slaget, dog vandt Hengst og hans Søn Æsca, og bleve tolv Brittiske Oldermænd eller Hovdinger paa Pladsen. Imidlertid gik Wyppeds Død Hengst saa nær til Hierte, at han i nogle Aar aflod at bekrige Britterne, hvormed de og vare vel tilfreds, maaskee han og haver imedens søgt at bestyrke sin Stat ind-

Aar 473. vortes. Men endeligen angrebe han og Æsca atter Britterne,

Aar 477. og erholdte en stor Seier, finge og meget Bytte. Fire Aar efter kom Ælla, en indfød Saxer, og uden Tvil den første af dette Folk, som da kom til Britannien, med sine trende Sønner Cymen, Plenting og Cissa paa trende Skibe til Britannien, og giorde Landgang paa et Stæd, siden kaldet Cymenes-Ore, hvilket Navn det nu har tabt, men vidst har det ligget nær Wettering i Sussex. Han dræbte der mange Britter, og de øvrige flygtede til den store Skov Andredes Leog, som ligger i Syddelen af Kent, og Norddelen af Sussex, i hvilket Land

Ælla

Ella begyndte at sætte sig fast, dog torde han ei tage Konge-Navn saa længe Hengst levede. Aarsagen at han vandt dette Slag var, at Britterne figtede adspredde, og hans Saxer derimod tæt samlede i een Hob, og i god Orden. Men om denne Ælla har været af Saxerne norden eller sønden for Elven, det tør jeg ikke afgiøre, dog troer jeg snarere det sidste, fordi ingen af de gamle Skribenter regner hans Slægt fra Odin. Nogle Aar for denne Tid skulle Saxerne fra Britannien have plyndret paa de Irske Kyster, og ført deres første Bytte derfra. Noget efter omkom Vortigern, hvis Navn er en Forbandelse hos de gamle Engelske, dog heldst Brittiske Skribenter, og berette de om ham, at han blev af den Romer Aurelius Ambrosius opbrændt i Cambrien eller Cornwallien i den Stad Din-Gurtigirn, som han selv havde bygget og kaldt efter sig, hvorpaa Aurelius blev Konge, hvilken ogsaa kaldes med et gandske forandret Navn Uther Pendragon (a), imidlertid vare der dog paa andre Stæder i Britannien mange flere smaae Konger, som man kan see af Gildas. Aurelius søgte først at sætte sit Land noget i Stand, derpaa drog han med flere Brittiske Konger imod Ælla, og skeede der et stort Slag ved Mearcredes Burnanstede, hvorudi faldt mange Folk paa begge Sider, dog maatte Ælla tilsidst rømme Marken, hvorover han sendte til sit Fæderneland om friske Hielpe-Tropper. Aurelius vendte derpaa sine Kræfter imod de Angler, der

Frode 5. hin Frækne 18 Konge i Leire.

Aar 471.

Aar 481.

Aar 485.

(a) Anderledes kan Chronologien, de Tiders Tildragelser, og Skribenternes modsigende Beretninger ei forenes, end at antage, at Aurelius og Uther have været een Person, hvorvel Galfrid giør dem til Brødre, og slutter jeg da at Uther har været hans Brittiske Navn, Aurelius Ambrosius hans Romerske, og Pendragon hans Tilnavn.

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

og fraraadde ham at reise, leggende til at hun havde havt betydelige og farlige Drømme, men han vilde ingenlunde bryde sit Løfte. Ligeledes formaaede Glaumvor intet hos sin Mand Gunnar, og forgiæves fortaalte hun sine skrækkelige Drømme, hvorledes hans Disir eller Skyts-Gudinder vare komne ind i Sørge-Klæder, og havde valgt sig Mænd ud (a). Hogne og Gunnar agtede sig forbundne ved deres Løfte, og droge af Stæd; De fleste af deres Mænd bleve efter, og deriblant Orkninger, Broder af Kostbera, saa og Solar, Snævor og Giuke Hognes Sønner. Folket fulgte dem til Skibs og græd, fraraadde dem og Reisen sidste Gang, men forgiæves. Derefter roede de saa stærkt, at de næsten roede Kiølen løs. Da de komme til Lands, rede de siden igiennem en mørk Skov til Atles Slot, hvor Hogne brød Porten op. Vinge sagde da, vel lovte jeg Eder kiærlig Modtagelse, men der stak nogen Svig under, bier nu kun lidet, saa skulle I blive ophængte. Giukungerne, vrede herover, sloge ham med deres Stridshamre til døde. Nu satte Atle sin Hær i Slagorden, og lod Fløiene bøie sig saaledes, at han kunde omringe dem, dog fordrede han først Fofners Guld, som han sagde at tilkomme Gudruna med Rette, men de svarede at han fik intet deraf, da de havde giemt det i Rhinen. Da skal I undgiælde Sigurds Død, svarede han, som I paa saa svigefuld en Maade voldte, og har jeg længe villet hævne den. Striden begyndte derpaa først med Pile. Gudruna kom da løbende til, efterat hun havde kastet Kaaben af sig, kyste sine Brødre, tog Afskeed med dem, og sagde, at hun nok havde varet dem ad,

(a) Det er at sige, som skulde følge med dem til den anden Verden.

ad, men at ingen formaaer at imodstaae sin Skiæbne. Derefter tog hun Brynje og Sværd paa sig, og foer som en Rasende frem i Slaget, for at beskytte sine Brødre. Hogne tilbød da Forlig, men forgiæves. Striden varede til over Middag, og værgede Giukungerne sig drabeligen; Tre af Atles Brødre satte Livet til, og ti af hans Kæmper, saa at ikkun fer vare tilbage, og stridde Hognes Sønner (a) i sær meget tapperligen. Atle tilbød da at man skulde holde noget op med Striden, hvilket blev bevilget. Atle og Hogne bebreidede derpaa hinanden deres Misgierninger; og den sidste forekastede den første, at han havde borttaget en af hans Slægt og svældet hende ihiel. Derefter begyndte Striden paa nye, og værgede Giukungerne sig vel og længe, indtil ingen mere vare tilovers uden de twende Brødre Gunnar og Hogne. Disse bleve da ved Mængden trængde saaledes, at de bleve grebne og satte i Bolt og Jern, hver for sig. Atle vilde da vide, hvor de havde forvaret Guldet, men de vilde ei sige det, thi lod han Hiertet skiære ud paa en af sine Trælle, ved Navn Hialle og vise Gunnar, ligesom det havde været Hognes Hierte, men han benægtede at det var saa, fordi det bævede for meget. Da lod han det giøre ved Hogne selv, hvilken viste sig saa mandig under denne gruelige Smerte, at han endog loe derved. Og dette Hierte kiendtes Gunnar ved, men lagde til, nu faaer du ei at vide hvor Guldet er, thi jeg veed det alene, og Rhinen eier det. Derefter blev Gunnar kasted i en Ormegaard, hvor han legte paa Harpe, som hans Søster havde skyet ham, ind-

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

(a) Da forhen er bleven sagt, at de bleve tilbage, saa maae enten herved forstaaes en anden Hognes Sønner, som jeg dog ikke troer, eller og maae de siden have befindet sig, og være komne deres Venner til Hielp.

Frode 5, hin Frække 18 Konge i Leire.

indtil han af Slangerne blev stunget til døde. Atle mældte alt dette for Gudruna, ret som for at spotte hende, og bød hende Guld og kostbare Clenodier til Bod for hendes Brødre. Hun twang sig, forkastede dog Boderne, men sagde, at hun vilde giøre et stort Arve-Øl efter sine Brødre. Her fandt hun Leilighed at udøve sin grumme Hævn, en Hævn lig den Atreus tog, thi hun skar med egen Haand Halsen over paa de Børn hun havde avlet med Atle, giorde Drikke-Kar af deres Hoved-Pander, og fremsatte deri deres Blod blandet med Viin for Atle, deres Hierter stegte hun og gav ham at spise. Med en gyselig Kulde gav hun ham dette siden tilkiende, og sagde sig nu at have faaet Hævn for sine Brødre. Han truede hende med at skulle stenes, og siden brændes; Men hun forekom ham, thi ved Hielp af Niflung Hognes Søn igiennemstak hun ham paa sin Seng. Forvidt haver du drevet din Hævn sagde Atle, og betænker ikke at jeg gav dig i Morgengave 30 gode Riddere, 20 hoviske Maer, foruden andre Mænd, og endda lod du dig ikke nøie dermed, førend du fik alle de Lande Kong Budle eiede, og agtede ikke at din Sviger-Moder græd. Derefter bad han hende om at giøre sig en hæderlig Begravelse; hun lovede at lade giøre en smuk Steen-Grav til ham, og at lade ham svøbe i gode Lagen. Dette Løfte efterkom hun, men satte derefter Ild paa Slottet, ved hvilket Hofmændene vognede, og som de ikke vilde lade sig indebrænde, saa hugge de sig selv til døde. I Fortvilelse gik nu Gudruna til Havet, og kastede sig deri, men blev optaget og ført til Kong Jonakur, som regierede over Reid-Gotherne ved Duna-Floden, sønden for den, i det nu værende Curland. Han giftede sig med hende, og avlede de sammen trende Sønner Hamder, Sorle og

Erpur,

Erpur, hvilke havde sorte Haar som Ravne, ligesom de fleste Niflunger, og en Dotter Svanhild kaldet (a), som var overmaade deilig, og havde glindsende Oine. Men det mere om hende og Brodre skal længre frem anføres; Og vil jeg nu for denne Gang hermed slutte denne ulykkelige Slægtes græsselige Skiæbne, foraarsaget ved de Tiders umilde Stæder, og den Odinianske Læres Raserie; hvorfore man ei kan andet end ønske vore Tider til Lykke med den oplyste Christne Læres mildere Sindelav (95). Frode 5, hin Frække 18 Konge i Leire.

Da Anglers, Saxers og Jyders Erobringer i Britannien fortsattes imedens de trende Brødre Ingel, Halfdan og Frode regierede i Danmark, saa er det billigt at jeg nu nøiere fortæller denne Sag, og vil jeg da udføre den til femte Seculi Slutning. Saasnart Hengst og Hors vare komne over fra Angeln til Britannien, den sidste med Jyder, og den anden med Angler, hvorvel de begge selv vare fra Staden Slesvig, blev dem givet Religions-Frihed af den Brittiske Konge Vortigern, saa de i Roe maatte dyrke deres Guder, Odin, Thor, Freir, og Freia. Derefter droge de imod Scoter og Picter, hvilke vare ryktede frem til Stanford i Lincolnshire, og dreve dem tilbage inden deres Landemærker, ved det Anglerne betiente sig af Oxer og store Slag-Sværd, og de andre der-

(a) Vel giøre alle vore gamle Efterretninger Svanhild til Sigrid Dotter, men det kan ingenlunde bestaae med Tidsregningen.

(95) T. 4. p. 357—400. T. 7. p. 729. T. 8. p. 475. 392. 652. 676. Volsunga S. c. 22—24. 26—48. Edda, Dæmesaga 69—76. Gudruna quiþa i utrøkte Sæmundi Edda. Torfæi H. Norv. t. 1. p. 468—487.

Frode 5. hin Frœkne 18 Konge i Leire.

derimod ikkun af Kaste-Spyde, og Landser, og ved denne Leilighed fik Hors med sine Jyder Eiendele i Northumberland og Lindsey. Da nu disse Brodre mærkede, at Landet var got, og at Indvaanerne vare feige, saa lode de deres Landsmænd det hemmeligen vide ved nogle Trælle, paa det de med des større Magt skulde komme did. For Vortigern forestillede de derimod, at de behovede større Magt til at imodstaae Pikter og Skoter. Atten Skibe med Angler og Jyder komme derpaa til Britannien, og var det Mandskab, som befandt sig paa disse Skibe, bleven efter Sædvane udvalgt dertil ved Lodkastning. Siden skeede disse Udvandringer saa flittig, at Saxers, Anglers og Jyders Lande bleve derved meget blottede for Folk, heldst de mellemstes, som en Tid lang laae næsten øde. Den lykkelige Fremgang de giorde, foraarsagede at mange Saxer sønden for Elven, saa og Friser (a), og egentlige Danske, heldst fra Øerne, ja endog nogle Norske og Svenske, fulgte siden over med de udgaaende Angler og Saxer. At ellers disse twende sidst nævnte Folk have været nær beslægtede med de Nordiske, og blandede med dem, vise de mange Skikke, som de havde tilfælles med dem, nemlig Brug af Rog-Stuer, de Navne Frode, Hingst, Hors, Uffe, Vermund &, den Troldom Galdur kaldet, og den ved Hexekonster at forbande og giøre Fienden afmægtig, og ulykkelig, som og Dyrkelse af Odin, Thor &c, og Sprogets Overeensstemmelse fornemmelig. Med disse sidste overkomne fulgte Hengstes Dotter Raven, et meget deiligt Fruentimmer, som ved Giæstebudet rakte paa

Aar 450.

Knæ

(a) Friser have maaskee Navn af det tydske Ord Fries ɔ: en graver Friesen ɔ: at grave, brække i tu, hvilket saa vel passer sig paa deres Land, som er fuldt af Graver.

Kna Vortigern et Guld-Begger fuldt af Viin, sigende: Lavard King wes heil, det er: Lev vel Herre Konge; Vortigern spurgde Tolken ad hvad hun sagde, fik det at vide, og tilligemed at han skulde svare: Drinc heil; Det er drik vel, eller velbekomme dig, hvorpaa hun drak først, og han tog Beggeret af hendes Haand, drak og kyste hende, og blev med det samme saa forelsket i hende, at han strax begiærede hende af Faderen, fik ja med hans, Horses og de andre Fornemmes Samtykke, imod at han skulde give Anglerne Bolig i Landet Kent. Samme Aften havde han Bryllup med hende, og paadrog sig derved baade sine Sønner af første Ægteskab, saa og fast alle Britter deres Vrede, fordi han havde ægtet en Hednisk Jomfrue. Nu overtalte Hengst ham letteligen til at indbyde fra Angeln Horses Søn Octa, og Horses Broder Elissa, og at sætte dem paa Grændserne af Deira og Skotland ved Romernes Mur. Disse komme paa 300 Skibe med 16000 Mænd, foruden Qvinder og Børn, og finge ovenmeldte Bopæl. De giorde og samtlig i nogle Aar god Nytte imod Pikter og Skoter, ja krigede endog paa Orkenøerne, men som deres Skibe og Antal dagligen voxede, saa bleve Britterne derover tilsidst uroelige, helst efterat de saae, at baade Britter og Angler besvogrede sig sammen, hvorover de brøde Forbundet, og bekrigede Anglerne offentligen under Anførsel af Vortigerni Søn Vortimer, thi Vortigern holdt sig selv gandske stille, hvorvel han for sin Hustrues Skyld mest hældede til Anglernes Side. Denne Krig blev efter Tidernes Sædvane ført med stor Grumhed af begge Parter. Man brændte Byer og Kirker, ihielslog Præster og ubevæbnet Almue, sløifede Stæder, nedbrød Mure, Taarne og Altare. Krigen varede over i

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

Aar 453.

 200

Frode 5. hin Frækne 18 Konge i Leire.

200 Aar med afvexlende Lykke, dog saaledes at Anglerne giorde alt mere og mere Fremgang, og Britterne bleve efterhaanden nødde til at flye til Bierge, Huler og Skove, hvorfra de ei kunde vove sig, uden enten at falde i Trældom, eller og at omkomme, tilsidst bleve Britterne indskrænkede i Wales og Cornwallien. Mange flyede da og til Frankerige, og nedsatte sig i Armorika, hvor det Landskab Bretagne fik Navn efter dem, og hvor de havde i 1000 Aar deres egne Hertuger, hvorvel under de Franske Konger. Og at det gik Britterne saa ilde, dertil vare fornemmeligen disse Aarsager, først at de bleve ueenige imellem sig selv, og delte sig i adskillige smaae Stater og Kongeriger, hvilket ikke vel kunde blive andet, efterat de vare blevne overladte til sig selv, da de forhen vare stedse blevne bestyrede af Romerne, men nu trak den Romerske Feltherre Aetius de Romerske Legionder fra Britannien, for at beskytte Gallien og andre Romerske Lande, og dette foraarsagede, at Britterne, vante til en langvarig Fred, vare nu for svage til at forsvare sig selv imod Pikter og Skoter, og derfore maatte kalde Angler og Jyder til Hielp. Hertil kom, at disse vare siden kloge nok for at giøre Forbund med Pikter og Skoter imod Britter, ved hvilken Leilighed den Del af Britannien, som hidindtil havde i det nu værende Skotland tilhørt Romerne, faldt efterhaanden i Skoters og Pikters Hænder, samt en stor Del af Northumberland. Men klagede Britterne over Anglerne, saa manglede det ei heller disse sidste paa Klagemaal over Britterne, fornemmeligen klagede de over, at disse ei efter Løfte forsynede dem med tilstrækkelig Proviant og Klæder. Britterne derimod sagde, at de ei behøvede deres Hielp mere, og at de derfore skulde drage bort

igien

igien. Det første Slag skeede imellem dem ved Floden Derwent (a), hvorudi Britterne erholdte Seier, og ihielsloge mange Angler. Aaret efter stridde de ved Ailesford i Landskabet Kent ved Medway-Floden. I det faldt Catiger, Vortigerns Søn omkommet af Hors, men denne blev og strax efter dræbt af Vortimer, dog beholdt Hengst Valpladsen, hvorpaa han tilligemed sin Søn Æsc eller Orrich fik Overherskabet over Anglerne. I tre følgende Trefninger kom han dog til kort, og maatte engang flye til Øen Thanet, og engang til sin Flode, hvorpaa han sendte hiem til sit Fædernelands om nye Hielp, hvilken han og fik. Og i en af disse Trefninger maae det være at St. Germanus skal ved sin Forstand have hiulpet Britterne til at vinde. Nu fandt Hengst sig saa stærk at han vovede et nyt Slag mod Britterne, hvorudi han ved Crayford, da Crenenford, i Kent ihielslog 4000 af dem, tilligemed fire af deres Anførere, hvorpaa de øvrige forlode Kent, og flyede med stor Skræk til London. En Uhæld mødte dem nogle Aar efter, nemlig at den tapre Vortimer døde, hvorpaa Hengst stillede sig an at ville indgaae Forlig med Britterne. Til den Ende blev en Forsamling holdt i Salisbury, hvor Hengst beværtede Vortigern, og de fornemste Brittiske Hovdinger, men havde forud overlagt med sine Folk, at naar han sagde til dem: Nimed eure Saxes, det er tager Eders Saxer (b), saa skulde de tage dem ud af deres Støvler, og hver dræbe sin Naboe, til hvilken Ende han havde sat dem om hinanden ved

Frode 5. hin Frækne 18 Konge i Leire.

Aar 455.

Aar 457

Aar 460.

Aar 461.

(a) En anseelig Flod, som falder i Ouse i Yorkshire.

(b) Et Slags korte Sværde, hvoraf Saxerne uden Tvil have Navn, ligesom Anglerne af et andet Vaaben, der lignede en Fisker-Krog eller Angel.

Frode 5. hin Frække 18 Konge i Leire.

ved Bordet; Og paa denne Maade skulle 300 fornemme Britter have sat Livet til, endskiønt de forsvarede sig noget med Stene og Kieppe, det beste de kunde; Alene en vis Eldol værgede sig saa got med en Pæl, at han undgik med Livet. Efter dette indtoge Anglerne York, Lincoln og Winchester, og lode Vortigern, som alene blev sparet, fordi han havde Hengstes Dotter, ikke ud uden paa Vilkaar at overlade dem Essex, Sussex og Middelsex, hvilke Landskaber dog ei endda havde de Navne. Efter dette indtoge de London, og fore allevegne ilde frem, ødelagde Kirker, dræbte Præsterne ved Altarne, opbrændte de hellige Bogger, og kastede Martyrernes Graver til med Jord. Britterne ginge dem dog paa nye i møde, og holdte de et Slag sammen ved Wyppedes-Fleod i Kent, saa kaldet af en stridbar Angler Wypped, som der blev slaget, dog vandt Hengst og hans Søn Æsca, og bleve tolv Brittiske Oldermænd eller Hovdinger paa Pladsen. Imidlertid gik Wyppeds Død Hengst saa nær til Hierte, at han i nogle Aar afstod at bekrige Britterne, hvormed de og vare vel tilfreds, maaskee han og haver imedens søgt at bestyrke sin Stat indvortes. Men endeligen angrebe han og Æsca atter Britterne, og erholdte en stor Seier, finge og meget Bytte. Fire Aar efter kom Ælla, en indfød Saxer, og uden Tvil den første af dette Folk, som da kom til Britannien, med sine trende Sønner Cymen, Pleting og Cissa paa trende Skibe til Britannien, og giorde Landgang paa et Stæd, siden kaldet Cymenes-Øre, hvilket Navn det nu har tabt, men vidst har det ligget nær Wettering i Sussex. Han dræbte der mange Britter, og de øvrige flygtede til den store Skov Andredes Leog, som ligger i Syddelen af Kent, og Norddelen af Sussex, i hvilket Land

Aar 462. (margin, beside "stes Dotter")

Aar 465. (margin, beside "ver til med Jord")

Aar 473. (margin, beside "vortes")

Aar 477. (margin, beside "og erholdte")

Ælla begyndte at sætte sig fast, dog torde han ei tage Konge-Navn saa længe Hengst levede. Aarsagen at han vandt dette Slag var, at Britterne figtede adspredde, og hans Saxer derimod tæt samlede i een Hob, og i god Orden. Men om denne Ælla har været af Saxerne norden eller sønden for Elven, det tør jeg ikke afgiøre, dog troer jeg snarere det sidste, fordi ingen af de gamle Skribenter regner hans Slægt fra Odin. Nogle Aar for denne Tid skulle Saxerne fra Britannien have plyndret paa de Irske Kyster, ogført deres første Bytte derfra. Noget efter omkom Vortigern, hvis Navn er en Forbandelse hos de gamle Engelske, dog heldst Brittiske Skribenter, og berette de om ham, at han blev af den Romer Aurelius Ambrosius opbrændt i Cambrien eller Cornwallien i den Stad Din-Gurtigirn, som han selv havde bygget og kaldt efter sig, hvorpaa Aurelius blev Konge, hvilken ogsaa kaldes med et gandske forandret Navn Uther Pendragon (a), imidlertid vare der dog paa andre Stæder i Britannien mange flere smaae Konger, som man kan see af Gildas. Aurelius søgte først at sætte sit Land noget i Stand, derpaa drog han med flere Brittiske Konger imod Ælla, og leede der et stort Slag ved Mearcredes Burnanstede, hvorudi fulde mange Folk paa begge Sider, dog maatte Ælla tilsidst rømme Marken, hvorover han sendte til sit Fæderneland om friske Hielpe-Tropper. Aurelius vendte derpaa sine Kræfter imod de Angler, der

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

Aar 471.

Aar 481.

Aar 485.

(a) Anderledes kan Chronologien, de Tiders Tildragelser, og Skribenternes modsigende Beretninger ei forenes, end at antage, at Aurelius og Uther have været een Person, hvorvel Galfrid giør dem til Brødre, og slutter jeg da at Uther har været hans Brittiske Navn, Aurelius Ambrosius hans Romerske, og Pendragon hans Tilnavn.

Frode 5, hin Frekne 18 Konge i Leire. der havde nedsat sig i Northumberland, hvilke han ansaae for de farligste, fordi de grændsede til Pikters og Skoters Lande, som ofte bleve hiemsøgte af Danske og Norske, saa at de derover letteligen kunde faae Hielp fra disse stridbare Folk.

Aar 488. Imedens Krigen varede der døde Hengst, som først havde bragt Angler og Jyder til Brittannien, og som havde indtaget Kent, hvor han havde sit Hoved-Sæde, og hvor alle følgende Konger af Kent stammede over i 300 Aar fra ham. Orrich eller Æsca (a), hans Søn forlod derpaa Northumberland, og begav sig til Kent, og ere der hverken om ham, hans Søn eller Sønneson Krigs-Bedrifter optegnede, saa at det lader, at de have ladet sig nøye med det Land de besadde, og med det Fortrin, som de andre Angliske og Saxiske Konger i Britannien tilstode dem, fordi de stammede fra den første Erobrer. Orrichs Bortgang gav Aurelius Overvægten, saa at han indsluttede Horses Søn Octa, og Broder Elissa eller Eosa i Staden York, hvor de bleve nødde til at gaae ud og overgive sig. Octa bar en Kiæde i Haanden, og havde Sand strøet paa sit Hoved. Han sagde: Mine Guder ere overvundne, og din Gud seirer. Vil du ei vise Naade, da bind mig med denne Kiæde. Men Aurelius sparede dem efter Raad af Bisp

Aar 489. Eldad, og satte dem ved Skotlands Grændser til at forsvare Landet imod Skoters og Pikters Indfald. Han giorde Forbund med dem, og gav Octa Navn af Hertug, hvilket hans Eftermænd førde i lang Tid, indtil Ida igien optog Konge-Navnet. Efter dette lod Aurelius udi Northumberland igien opbygge de nedrevne og opbrændte Kirker, og satte alting paa beste

(a) Hans Fornavn var Ese; See T. 9. p. 229. Tavle 45, 48. hvilket uden Tvil vil sige det samme, som en As, en Aser.

beste Maade i Stand. Men imedens Aurelius seirede nord paa i Landet, bestyrkede Ælla sig sønder paa; Han fik en anseelig Magt til Hielp fra Saxen, hvormed han angreb Andredesceaster, en fast Plads ved Havet, og som nu kaldes Pemsey i Sussex. Beleiringen varede længe, thi Britterne foruroeligede ham bestandig med deres lette Tropper, som vare Bueskyttere, og vigede hasteligen tilbage, naar han forfulgte dem; Derover fandt han paa at dele sin Hær i tvende Dele, med den ene modstod han Britterne, og med den anden angreb han Staden, som han indtog, og lod ikke eet Menneske blive i Live der, og forvandlede den til en Sten-Hob. Og bekræftede saaledes hvad Salvianus en Skribent fra de Tider beretter, at Saxerne vare overmaade grumme, hvorimod han meget roser dem for deres Kydskhed, hvilken Beskrivelse kommer overeens med hvad St. Bonifacius mælder om dem i senere Tider, nemlig i det 8 Sæculo. Den ubekiendte, som har fortsat Helmoldi Krönike, beskriver Ditmarskerne i det 15 Sæculo saaledes: „Ditmarskene ere dristige og hurtige, lange og magre, de paastaae at holde deres Land frit, eller og at døe for dets Frihed. Saasnart de faae fremmede Fiender, saa hører af Tvedragt op imellem dem selv, indtil Krigen har ende. De ere utroe naar de fanges, og holde da ei deres Løfter, ja maae ei give Penge for at løse sig, endskiønt de ere rige. De ere ubarmhiertige, og dræbe hver den de finde, og tilstæde ei de Ihielslagne at blive begravne, eller at sendes til deres Venner. Hiemme skiænde de hinanden ud, og bespytte hverandre, men tør ikke drage Kaarde. De spise uden for Husene, ligesom Hunde, og blotte de døde Legemer. Deres Qvinder ere vilde som Ulve, gaae med lange Kapper over Hovederne,

Frode 5. hin Frækne 18 Konge i Leire.

Frode 5, hin Frække 28 Konge i Leire.

og driste sig til at ihielslaae og forhaane; Ja de rive Maven ud af de Afdøde, sætte den paa en lang Stang, og spaae af den. Om nogen undertvang dem, kunde han dog ei lide paa dem, thi ligesom de have omkommet deres forrige Herrer, saa maatte og de følgende frygte derfor. Hos dem er et almindeligt Ordsprog, vis mig din Haand, voxe Haar paa den, saa vil jeg troe dig. Man meener at de snarere ved List end ved Magt kunne undertvinges, naar man gav nogle af de fornemste Gaver, og brugte dem imod de andre, thi de ere meget giærige, tage gierne mod Foræringer, og da i Stand til at bedrive utrolige Ting." Saavidt denne Skribent, hvis Ord jeg her haver anført efter Justice-Raad Schönings Exemplar, hvor det er rettet efter en Codex af vort Universitets Bibliotheque, og efter den originale plattydske Text, thi den Latinske er kun en Oversættelse. Som en Holstener har han tydeligen overdrevet Tingene og tillagt det hele Folk, hvad som har tilkommet nogle enkelte; Noget har han og lastet, som det der ingen Tvekamp var imellem dem, hvilket dog burde roses. Imidlertid da Ditmarskerne stamme fra de gamle Saxer, saa kiendes her igien de sidstes Strídbarhed, Kiærlighed til Frihed, Giærrighed, Grumhed og haarde Sæder. Det om Spaaedommen af Maven stadfæstes og ved Billederne paa Guld-Hornet, men maae ingenlunde tilskrives de senere Tiders Christne Ditmarsker, men de gamle Hedniske Saxer. Men nu at komme til Ælla igien, saa lagde han ved denne Erobring Grund til Riget af Sussex, og lod sig fra den Tid af kalde Konge. Neppe havde Aurelius vendt sig sønder paa, forend Octa og Eosa grebe til Vaaben, droge fra Skotlands Grændser lige til York, og forstyrrede alting med Mord og Brand. Ved York skeede et Slag

imel-

imellem dem og Aurelius, udi hvilket Anglerne finge Overhaand, og forfulgte Britterne til det Bierg Damen (a), hvor de indsluttede dem; Men om Natten giorde Britterne et uventeligt Udfald, og dræbte nogle Tusinde af dem, fangede og deres twende Anforere Octa og Eosa, som Aurelius holdt siden en Tid lang i Fængsel. Efter denne Seier indtog han Staden Alcluid, nu Dun-Britton (b) satte alting der i Stand, og bekrigede de Skotske Folk, og undertwang nogle af dem. Men Angler og Saxer vare ligesom Herculis Hydra, ei saasnart var et Partie afslaget, forend et andet opstod, thi strax efter kom den Saxer Cerdic, og hans Son Cynric fra Ditmarsken, som det synes, med 5 Skibe, og landede ved Cerdis-Ore, nu Calshot i Hamshire, og samme Dag stred han med Britterne paa Landet tæt ved sine Skibe. Natten skildte de Figtende ad, og droge Britterne bort, hvorpaa disse nye Giæster bredde sig alt mere ud ved Strandkanten, og oprettede siden Riget i Westsex. Denne Cerdic skal alerede hiemme have været en stor Krigs-Helt, og ovet sig i Strid, og der have fattet et hoit Mod, og beslutter derfore efter sine Landsmænds Exempler at soge sin Lykke i Britannien. Omtrent ved denne Tid oprettede Anglerne et nyt Rige i Lindsei, som blev stiftet af en vis Cretta, der stammede fra Vegdeg Hengstes Stamfader. Pascentius Son af Vortigern, som havde taget sin Til-

Frode 5, hin Frække 18 Konge i Leire.

Aar 495.

 flugt

(a) Dette Bierg maae vel og have hedet Mons Badonicus, ligesom det andet bekiendte af samme Navn i Sommersetshire, hvor Artur Aurelii Son erholdte 520 en anseelig Seier; Thi Gildas, en Skribent fra de Tider, taler om et Slag ved Mons Badonicus 44 Aar efter Anglernes Ankomst, og efter ham taler Beda om det.

(b) Kaldes og Dumbarton, og ligger i Lenox udi Skotland, hvoraf sees, hvor vidt Britannien endda paa de Tider strakte sig ind i Skotland.

Frode 5, hin Frækne 18 Konge i Leire.

flugt til de gamle Angler, og venteligen har havt Rowen til Moder, kom paa denne Tid med en mægtig Hær til Britannien, men blev afslaget, hvorpaa han flyede til Irland, og fandt der Hielp hos en af de smaae Irske Konger, ved Navn Gilloman. De skibede begge over til Cambrien, men bleve i et Felt-Slag overvundne og ihielslagne af Aurelio. Ved Sæculi Udgang vare 51 Aar forløbne, efterat Saxerne vare komne til Britannien for at fæste fast Fod der, og stode deres Sager saaledes: Jyderne havde et lidet, men vel grundet Rige i Kent; Anglerne et lidet i Lindsei, og af deres Æt stammede ogsaa de regierende Hertuger i Northumberland, hvis Regimente dog endda stod paa svage Fødder; Saxer norden for Elven havde fæstet Fod i Vest-Sex, og Saxer sønden for Elven havde oprettet et Rige i Sussex, hvor Ælla i næste Sæculo viser sig som den mægtigste af alle disse fremmede Regenter i Britannien; Dog Riget af Sussex er ogsaa det eeneste, som med nogen Grund kan tillegges de sydlige Saxer (96).

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire.

Men nu er det Tid at vende tilbage til de Danske Konger igien, og at betragte Roe og Helge, efterat de ved Frodes Drab havde svunget sig paa Leire-Throne. Disse tvende Brødre vare af ulige Sind; Helge var stor og stærk, og en Krigs-Kæm-

(96) T. 2. p. 230. T. 5. p. 14. 29. 33. 34. 61. 70. 71, T. 9. p. 229. Tavle 89. 45. Westphal. Mon. T. 3. col. 117. 118. Continuator Helmoldi i Leibnitii acc. hist. p. 85 og 86. Galf. Mon. l. 6. c. 10—19. l. 7. l. 8. c. 1—20. Bonifacii Epistolæ Ep. 19. p. 24. Gildas c. 23—26. Salvianus de gub. Dei l. 4. p. 89. l. 7. p. 172. Beda H. Eccl. l. 1. c. 15. 16. 20. Beda Saxon. p. 52. 483. Florentius Vigorniensis p. 542—546. Aluredus Beverlacensis p. 49. Nennius c. 28—61. Tanneri Bibl. Brit. p. 529. Chr,

Kæmpe, begiærlig efter Ære, Rigdom og Magt; Roe derimod var liden og svag, from og stille; Derfore skiftede de og Riget sig saaledes imellem, at Roe skulde sidde hiemme og regiere Landet, Helge derimod fare ud til Søes og stride, hvilket han og sin hele Livs-Tid igiennem giorde, hvorvel de fleste af hans Bedrifter ere begravne i Mørket. Engang kom han paa saadant Tog til de Saxer, der boede i Vagerland, hvor da en Dronning ved Navn Olufa regierede. Hun var smuk, hovmodig, grum og stridbar. Helge var en stor Elsker af Kiønnet, dog saaledes at han altid vilde være frie og aldrig gifte sig. Benævnte Egenskaber hos Olufa bragte ham til den Beslutning, at nyde hende, det koste hvad det vilde. Uforvarende kom han derfore did med en stor Hær, og sendte strax Bud til Dronningen, at han vilde spise hos hende. Hun tog vel imod ham, saasom hun havde ingen Krigsfolk hos sig, beværtede ham paa det beste, og viste sig ret munter. Kongen begyndte at blive beskiænket, og sagde at han strax samme Nat vilde have Bryllup med hende, saasom der vare Folk nok tilstæde. Hun svarede, at det var best de biede indtil at flere deres Venner kunde komme did, og at hun dog haabede at han ingen Skam vilde giøre hende, da hun for Resten ønskede sig ingen raskere Mand end han. Men han svarede, at hun fortiente for sin Hovmod, at han nu var hos hende, saalænge som han vilde. Hun sagde da, at han maatte raade herfor, dog haabede hun, at han foretog sig intet andet, end hvad

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire.

Chr. Saxon. p. 12—15. Ethelwerdus l. 1. p. 834. Mathæus Westmonasteriensis p. 81—94. Wilhelmus Malmesburiensis l. 1. p. 8—10. 12. Henricus Huntindoniensis l. 2. p. 309—312. Baxteri Gloss. Ant. Brit. p. 109. v. Duncledum, p. 184. v. Novantæ. Grupen in Hannöv. Gel. Anz. 1752. p. 9 &c.

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire. hvad dem begge var anstændigt. Derefter vedblev hun at være glad og munter, lod ham drikke stærkt til, og blande Urter, der opvække Søvn, i Drikken, hvorpaa han blev baaret i Sengen. Nu lod hun rage alt hans Hoved-Haar af, og besmurte siden Hovedet med Tiære, derefter lod hun ham med nogle Klæder putte i en stor Skind-Sæk, og af hendes Folk bæres om Bord. Hans Folk lod hun vække op, sige dem at

Aar 480. deres Konge var allerede paa sine Skibe, og vilde seyle, fordi Vinden var god. De fore op halv drukne, og droge til Skibene, men funde ikke Kongen, indtil de løste Sækken, og toge ham ud. Nu var han vel meget vred, og vilde strax have giort Landgang, men han hørte Krigsfolk blæse paa Landet i Ludrer, og mærkede at Dronningen havde om Natten sammentrukket en anseelig Hær. Han maatte derfore seile bort, og nogen Tid gik hen, udi hvilken han stedse pønsede paa Hævn. Endeligen seilede han hemmeligen til Saxen, lagde sine Skibe i Skiul, og gik selv i Land, klæd som en Tigger, og lod i Skoven nedgrave tvende Kister fulde af Guld og Sølv. Derefter fik han fat paa en af hendes Trælle, og viste ham den Rigdom, sigende, at Dronningen vilde uden Tvil tilegne sig denne Skat, siden den var fundet i hendes Land, og kan hun da give mig deraf hvad hun vil. Trællen beskrev hende, som meget giærig, hvorpaa Helge gav ham et Halssmykke og en Ring, for at overtale Dronningen til at komme alene did ud at besee den; Thi paa anden Maade kunde Helge ei faae fat paa hende, da hun altid havde en stærk Vagt hos sig. Olufs lod sig af Giærighed forblinde, og drog alene med Trællen did om Natten, men Helge og hans Mænd grebe hende da, og bare hende om Bord,

end-

endskiønt hun gav mange gode Ord, og forsikrede at hun visst vilde ægte ham, men han svarede: Saaledes blive nu ei dine Kaar, men du skal være hos mig inden Skibsborde, saa længe jeg lyster, thi jeg vil dog ikke handle saa ilde med dig, som du fortiente. Helge beholdt hende mange Nætter hos sig, og lod hende siden fare. Olufa blev frugtsommelig, og fødde en Dotter, som hun efter sin Tispe kaldte Yrfa, saadant Had fattede hun til dette Barn. Noget efter døde Regin og blev meget beklaget, saa døde og Sævil Jarl i Fyen, og blev hans Søn Hrokir Jarl efter ham, en grum og gierrig Mand. Efter dette droge baade Helge og Roe imod deres Farbroder Ingel, for ogsaa at hævne paa ham deres Faders Død, og ihielsloge ham paa en Øe i Skaane, dog lode de hans Sønner beholde Faderens Land. Efter dette overvandt og omkom Helge i et Søe-Slag den Vendiske (a) Konge Skalk, og indtog hans Land, hvorpaa han vidt og bredt seilede om i alle Havbugter og Viger, og plyndrede. Den Hallandske Konge Jarmerik stod ham troligen bi, og hialp til at undertvinge Sember, Curlændere og flere Folk i Austurveg. Men imedens de krigede der faldt Slaverne fra, og plyndrede i Danmark, men Jarmerik traf deres Flode, just han kom fra et Fribytter Tog, og ødelagde den gandske. Nu udøvede han sin sædvanlige Grumhed, thi han lod Strikker drage igiennem de Fangnes Skinneben, og dem derved binde til Tyre,

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire.

Aar 486.

Aar 487.

Aar 490.

paa

(a) Vender vare en Hoved-Green af det Slaviske Folk, og egentligen de Slaver, der boede ved Østersøen, undtagen de Slaver i Garde-Rige, som strakte sig til den Finske Bugt, hvorvel de fleste af dem vare Nordiske. De Slaver, som fort efter faldt fra Helge, vare vel og Vender, imidlertid bruger jeg paa det Sted det Navn Saxo har brugt, allerhelst de vel dog vare et andet Vendisk Folk end den her først nævnes.

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire.

paa hvilke han hissede store Hunde, og saaledes bleve de stødte til døde. Slaverne herover forskrækkede underkastede sig ham paa nye. Siden lod han sig bygge et fast Slot paa Kullen i Skaane, hvor han bevarede de Rigdomme han havde plyndret fra saa mange Folk. Om dette Slot opførte han neden om en Vold, hvis Grund var af Kampestene, men det øverste af Jord; Inden for denne Vold havde han sine Værelser, og allerøverst var en Befæstning, hvorpaa han lod rundt om hænge smaae forgyldte Skiolde, og store Skiolde. Der vare fire Porte paa Volden imod de fire Vinde, og allevegne stærke Vagter udsatte. Da ham nu syntes, at have sat sig i fuldkommen Sikkerhed, gik han paa nye ud paa Fribytterie, og da mødte han den Reid-Gothiske Konges tre foromtalte Sønner Erpur, Sorle og Hamder. De sloges sammen i tre Dage, hvorpaa de bleve foreenede om, at de skulde være gode Venner paa Vilkaar, at han skulde ægte deres Søster Svanhvide, og derimod nyde den halve Del af det Paaleg, som de hævede af de overvundne. Ved denne idelige Omflakken til Søes fik Jarmerik det Tilnavn Kog, af de Skibe kaldte Kogger (a). Imedens Helge og Jarmerik udvidede deres Navn og Rigdomme ved andres Ulykker, befæstede Roe sig uden at fornærme nogen, thi han drog til Britannien, og ægtede Ogn, Dotter af Cretta, Konge i Lindsey, og ved dette Ægteskab i sær finge de Danske Leilighed til siden at giøre Paastand paa be-

(a) Af Torfæi H. Norv. T. 4. p. 374. er det klart, at Kogger hørte til de store Slags Skibe. See og Wolteri Chron. Brem. apud Meibomium T. 2. p. 57. 74. Schröders Papist. Meckl.; T. 1. p. 515 Aar 1211. Efter Hugo i sacræ antiq. Mon. T. 1. p. 542 skal de have været i Skikkelse af en Snegl, venteligen runde, hvoraf man kunde falde paa de Tanker, at de vare de saa kaldte Rund-Skibe.

bemeldte Land, ja endog paa Northumberland, og skeede dersore mange Tog siden af dem til Lindsey. Ved samme Ægteskab fik Roe Del i Regieringen i Lindsey, og hialp sin Svigerfader til at forsvare det imod sine Fiender. Roe indlagde sig altsaa sand Ære, og Jarmerik derimod falsk, som dog blev efter Tidernes Tænkemaade anseet for sand. Jarmerik havde forhen havt en Søn ved Navn Randver; han sendte ham tilligemed Bikke, som var hans fortroeligste Ven, i Gesandtskab til Kong Jonakur (a) for at afhænte Svanhvide. Bikke var Søn af en Liflandsk (b) Konge; Jarmerik havde forhen dræbt hans Brødre, og selv havde Bikke sat i Fængsel hos Jonakurs Sønner, men var derfra undflyet og havde begivet sig til Jarmerik, hos hvilken han ved Smiger og en blind Lydighed havde saaledes indsneget sig, at han formaaede alle Ting hos ham; Men under saadan udvortes Venlighed laae Hævnen dybt skiulet i hans Hierte. Til den Ende ophidsede han hans af Naturen grumme Gemyt, at det endnu blev grummere, heldst imod hans egen Slægt. Saadan Grum-

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire.

(a) Denne Konge har uden Tvil regieret over Scyrerne, der vare Gother, og siden bleve til Finner, men beholdte deres gamle Navn Scyrer med den liden Forandring, at de siden kaldtes Kurer,

(b) Saxo er den ældste, som p. 156 nævner dem, thi vel nævner han dem allerede p. 145, men det hører til meget senere Tider. De ere af Finsk Herkomst, og have uden Tvil beboet Landet førend Letter og Esther, saa at det derover har faaet Navn efter dem. Moller i Estlands Beskrivelse p. 45 mener, at de have Navn af Liva ɔ: Sand. Hermelin har skrevet en lærd Afhandling de origine Livonorum. J Cod. Dipl. Pol. T. 5. p. 2 nævnes Livonia i et Diploma af den Liflandske Bisp Albert omtrent ved 1209. Thunman Nord. Völck. p. 63 anseer og Liver for et Finsk Folk.

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire.

Grumhed foraarsagede, at Venderne paa nye faldt fra. For at dæmpe slig Opstand lod Jarmerik binde deres Anførere til Heste, og sønderslides af dem. Noget efter komme Jarmeriks Søster-Børn, som vare fødde og opdragne i Tydskland, frem med Paastand at have Del i Riget efter deres Moder, og grebe derfore til Vaaben; Men Jarmerik drog med sin Hær til Tydskland (a), beleirede og indtog mange Stæder ved Hielp af Krigs-Machiner, og sløifede nogle. Derefter vendte han hiem, og holdt Bryllup med Svanhvide, ogsaa Svanhild kaldet, som blev ham tilført af hendes Brødre, af Randver, og af Bikke, dog meget imod hendes Moders Gudrunas Villie. Atter drog Jarmerik til Tydskland efter Bikkes Raad, og fangede sine Søster-Sønner, hvilke han ved Strikker lod qvæle; Og ligeledes handlede han med de Fornemste der i Landet, som han lod bede til Giest og siden qvæle. Nu havde Bikke naaet en Del af sin Hævn, men endda stod tilbage at tage Randver og Svanhild af Dage. Til den Ende indblæste han Kongen Mistanke imod dem, at de levede i en utilladelig Omgang sammen; Til Bevis anførte han, at de havde bestandig siddet sammen i Ruffet paa Reisen til Danmark, ja han fremførte falske Vidner for at bevise det værste. Hvor grum og opbragt end Kongen var, saa vilde han dog ei selv fælde Dom i denne Sag, men sammenkaldte sine Venner og Fortrolige, hvilke dømte Randver til Landflygtighed, alene Bikke dømte ham til at hænges, og Svanhilde til at sønderrædes af Heste. Den rasende Jarmerik fulgte dette Raad. Hestene vilde længe ikke til at træde paa Svanhild, som laae bundet i Slots-

(a) Ved dette Tydskland tænker jeg at Værnernes Land forstaaes, som fornemmelig begreb Meklenborg i sig.

Porten, hvilket man ansaae for en Virkning af hendes Deilighed, og særdeles af hendes glimrende Oine, og hvorudi man blev bestyrket, fordi hun blev traadet til døde, saasnart en Sæk blev trukket over hendes Hoved. Imidlertid sagde dog Bikke, at hun ved sine Hexe-Vers havde forgiort Hestene. Imedens denne gruelige Dødsmaade blev fuldført paa Dronningen, mistede og Randver sit Liv i Galgen. Førend han døde afplukkede han alle Fiædrene af sin Falk, og sendte den saaledes nøgen til Faderen, som da først begyndte at eftertænke, at han var sønneløs. Hans Sorg forøgedes ved det Randvers Hund kom løbende til ham, og tudede, ligesom den sørgede over sin Herres Død. Saaledes giøre sandselige Ting større Indtrok paa det vilde og ueftertænksomme Menneske, end de ævige Love af Ret og Retfærdighed, af Billighed, Menneskekiærlighed, Mildhed og Medlidenhed. Dog det varede ei længe, førend Jarmerik fik sin velfortiente Løn. Bikke begyndte at frøgte for Kongens Sorg, han vidste med sig selv, at han havde forraadt uskyldige, han kiendte Kongens rasende og utæmte Vrede, saa meget desmere, som han selv havde ladet denne Løve løs, hans Hævn var desuden ikke stillet, han vilde ødelegge alle sine Fiender ved dem selv. Derfore lod han de Reid-Gothiske Prindser hemmeligen vide deres Søsters Skiæbne. Disse, fnysende af Vrede, føre strax af Stæd, tagende deres Moder Gudruna med sig, men underveis bleve de selv ueenige, og dræbte deres yngste Broder Erpur. Bikke, for at holde Kongens Fortrolighed vedlige, gav ham nu deres Ankomst tilkiende, hvilken de ei heller selv holdte fordulgt, men udspredde den tilligemed deres Hensigt paa alle muelige Maader. Jarmerik lod derover føre Proviant ind i sin

Froe 19 og Helge 20, Konge i Leire.

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire. Fæstning, og trak mange bevæbnede Folk ind i den. Derefter seilede han dem med en Flode i møde, og skeede Slaget i Øresund. Jarmerik blev overvundet, og flyede til sin Befæstning. Men Reid-Gotherne komme i indbyrdes Strid om Byttet, saa at mange af dem bleve ihielslagne, hvorover Sorle og Hamder vilde have vendt tilbage, om ei deres Moder Gudruna havde opmuntret dem til at foretage sig Beleiringen. Hun vidste og ved sin Snedighed, at saae Ueenighed iblant Kongens Folk, hvilket er siden blevet paa en poetisk Maade fortaalt saaledes, at hun forblindede deres Øine, saa at de vendte deres Vaaben indbyrdes imod sig selv. Der Reid-Gotherne mærkede dette, stødte de Porten op med en Mur-Brækker, brøde ind, og nedhuggede Fienden. Aar 500. I denne Tummel bleve Hænder og Fødder huggede af Jarmerik, og saaledes endte han paa en ælendig og sig værdig Maade sit Liv. Hans Folk vedbleve dog tapperligen at værge sig, og dræbte med at kaste skarpe Flintestene Reid-Gotherne og begge deres Prindser, hvilket Poeterne sige at Odin lærte dem, da de ellers ved deres Hexe-Vers kunde giøre sig haarde. Hvor den onde Gudruna blev af, siges ikke, men da der ei tales videre om hende i Historien, saa haver hun formodentligen sat ogsaa Livet til ved denne Leilighed. Jarmerik skal og have havt et andet fast Slot paa den Hielm i Aarhus Stigt, Kalløe Amt, hvilken Øe ligger een Mil ude i Kattegat fra Jyllands yderste Spidse. Efter Jarmerik blev hans Broder Sivald Konge i Halland.

Sivald Konge i Halland. Ved denne Tid nævnes en Nidung eller Nidudur Konge i Thye udi Jylland, hvis Dotter Baudvild, af andre kaldet Heren, blev besovet af Vaulund, Søn af den Kæmpe Vade, Konge i Finveden i Øst-Gotland, hvilket Land dog ei da beboedes me-

Nidung Konge i Thye.

re af Finner, men af Gother. Denne Vade satte Livet til langt inde i Tydskland. Vaulund var en Smed saa kunstig, at ingen overgik ham i Smidie-Arbeide, og kaldtes derfore siden alle kunstige Smeder efter ham Vaulunder, og gav dette ham ogsaa Anledning til at vinde den Jydske Prindsesses Kiærlighed, ved det han giorde en smuk Guldring for hende. Da Faderen mærkede, at hun var besvangret, lod han Senerne skiære over paa hans Haser, og satte ham til at smidde allehaande kosteligt Arbeide for sig, men han fandt dog Leilighed at undflye til Skibs og nedsatte sig i Sieland, efterat han først havde paa en listig og grusom Maade dræbt twende af Kongens Sønner, for at hævne sig, og førend han bekiendte det, bragte Kongen til at sværge ved Skibsborde, ved Skioldets Kanter, ved Hesteboven, og ved Spærdsodden, at han ei vilde skade Vaulunds Hustrue. Baudvild bragte den bekiendte Vidric eller Videg til Verden, af hvilket Navn haver siden været en anden længe efter i det 9 Sæculo. Men denne Vidric er siden draget af Landet med den Rogiske Konge Rudolf i Norge, som og synes at have regieret over Rane-Rige, eller nu værende Bahuslehn, blev hans Fosterbroder, og har givet sig i Tieneste hos den berømte Ost-Gothiske Konge Theoderic i Italien, hvorfra han dog er kommet hid nord igien. Efterat den gamle Nidung var død, blev Vaulund forligt med hans twende Sønner Otvin og Nidung, der efter ham regierede i Thye, og fik Baudvild til sin ægte Hustrue, og levede længe med hende i Sieland (97).

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire.

Otvin og Nidung Konger i Thye.

(97) T. 4. p. 123.—133. 473. 350. T. 6. p. 431. 432. 439—442. T. 7. p. 218. 800. 801. 851. T. 8. p. 477. 469. 471. 472.

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire. Imedens alt dette skeede voxte Yrsa, Kong Helges Dotter, til i Aar og Skiønhed, men kunde dog derved ei formilde sin Moders haarde Hierte imod sig, allerheldst hun imedens havde giftet sig med en vis Geirthiof, hvorover hun jog

Aar 499. Dotteren fra sig, da hun var tolv Aar gammel, og satte hende til at vogte Hiorden. Da skeede det, at Adils, som regierede i Sverrige, en mægtig og stridbar Konge, landede engang i Saxen, imedens Geirthiof var borte, plyndrede Stæ-

Aar 500. derne, og drev Boskabet til Stranden for at slagte det. Han førte Trællene, som vogtede dem, bort med sig, baade Mænd og Qvinder, deriblant Yrsa, i hvilken han for hendes Deilighed blev saa indtaget, at han ægtede hende, og giorde hende

Aar 503. til Dronning i Sverrig. Nogle Aar efter kom den Danske Kong Helge med saa stor en Hær til Sverrige, at Adils saae intet andet Raad for sig end at tage Flugten; Helge erhvervede stort Bytte, og tog iblant andre Fanger Yrsa hiem med sig, som han, uvidende at hun var hans Dotter, giftede sig med, imod sin Broder Roes Raad, der sagde at hun maatte være i Slægt med dem, saa meget lignede hun dem. Roe var da kommet til Danmark, for at skifte Løsøre med sin Broder, thi hvad Riget angik, da sagde han sig at unde ham det, baade som den fornemste, saa og fordi han nu havde sat sig fast i Britannien. Helge tog vel imod ham, beværtede ham got, og delte Løsøren med ham til hans Fornøielse; iblant

472. 473. 474. 479. 483. 485. T. 9. p. 327. Hrolf Krakes S. c. 4—7. 10. Arngrimi Suppl. p. 543. 544. Saxo l. 8. p. 155—157. Wilkina S. p. 58. Edda Dæmesaga 77. 78. Edda Sæmundi, see Gudrunar Hvaut, Sigurdar Qvida, og Hamdismal, saa og Vaulundar Qvida. Schöning i det Kh. V. S. 12 T. p. 50. Min Tavle 87, 89.

iblant andet lod han ham faae en kostbar Armring (a), som Søsteren Signe ogsaa gierne vilde have havt. Roe reiste derpaa hiem til sit Land. Men Signe var ikke fornøiet med dette Skifte; Hun beklagede sig idelig en derover for sin Søn Hrokur, og tilligemed at hendes Brødre ei havde undt hende og Mand noget med sig af Riget. Hrokur, herved opbragt, drog til Helge, og fordrede den tredie Deel af Danmark, samt Ringen; Men Helge svarede, at han ved at vove sit eget Liv havde erhvervet Riget, og hvad Ringen angik, da be-

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire.

(a) Armringe af Guld vare en ei usædvanlig Prydelse hos vore Fædre. Ei alene omtales de i vore Sögur, saasom af Snorro i Oluf Helges S. c. 140, hvor Guldringe af en halv Marks Vægt forekomme c. 175, Gautreks og Rolfs S. p. 33, hos Saxo p. 31, 40, 44, 47, 76, 92, 95, 163, 166, Asmund Kappebanes S. p. 27, 30, 32, men Sandheden deraf stadfæstes og derved, at saadanne findes undertiden her i Jorden. De ere store, giorde til at snoe sig om Armen i en Spiral-Linie, og derfore veie de og saa meget. Bartholin i Ant. p. 505 handler og om Armringe. I Museo regio D (10) 2. p. 2 og D (10) 3. p. 1, og Tab. VI. n. 48 og 49 forekomme tvende Ringe, den eene af Sølv forgyldt, og den anden af puurt Sølv, som ere for store til Arm-Ringe, og for smaae til Finger-Ringe. Biörner haver skrevet en heel Afhandling om Arm- Haand- og Finger-Ringe under Navn af Nordiskt Hiälte-Prydnad. Stockholm 4to, 1739. Peringskiold i Noterne til Asmund Kappebanes Saga p. 26—33 handler om dem. Begge have ladet aftegne dem, der ere fundne i Sverrige, og nu bevares i Antiquitæts-Archivet. Den største er fundet i Sydermanland, og havde ni paahængende mindre Ringe, som tilsammen veiede 159 Ducater. Mindre og Finger-Ringe, som tildels ere ikkun Stykker, bleve fundne 12 i Tallet 1705 i Westmanland. De veiede tilsammen 21½ Ducat, og vare blandede med Sølv, og derved haarde og ubøielige. Nok to store Ringe, som veiede 285 Ducater, og 9 mindre af 118 Ducater, alle fundne paa et Sted 1738 i Vester-Gotland. De vare ogsaa legerede med Sølv. Vor Thomas Bartholin den ældre har og skrevet et Skrift de Armillis.

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire.

besad Kong Roe nu den, fra hvilken den nok vilde blive ond at faae; Dog vilde han for deres Frændskabs Skyld nok give ham en vis Løn. Med saadant Svar drog Hrokur fortørnet bort, og til Roe, som tog vel imod ham, og forblev han der nogen Tid. Engang de seilede langs Landet, sagde Hrokur: mig synes, at det var billigt du overlod mig den gode Ring for vort Slægtskabs Skyld; Men Roe vilde ikke: Hrokur bad da om at see den, for at erfare, om den var saa kostelig, som den udraabtes for. Roe flyede ham den. Han besaae den, og kastede den langt ud i Havet, sigende: Aldrig har jeg seet et rarere Clenodie, derfor er det best, at ingen af os nyder det. Du er en ond Mand sagde Roe, og lod derpaa hans Fødder hugge saa, at han ikke kunde gaae, og sendte ham hiem. Men saasnart Hrokur var bleven lægt, drog han fra Fyen med en anseelig Hær til Britannien, og overfaldt Kong Roe i et Giæstebud, da han ikkun havde faae

Aar 506. Folk hos sig, hvorover Roe blev i Slaget. Hrokur indtog da hans Rige, og forlangte hans efterladte Enke Ogn af hendes Fader, som ikke gierne vilde give sit Samtykke dertil, men lod sig dog endeligen overtale af sin Dotter, der formedelst hendes Faders høie Alder frygtede for, at han ei skulde have Kræfter til at imodstaae Hrokur; Dog udbad hun sig nogen Frist, indtil hun havde fød det Barn, som hun gik med efter Roe, hvilket og Hrokur tilstod hende. Imidlertid sendte hun Bud til Helge, lod ham vide alle Ting, og at hun ei havde Lyst at ægte Hrokur, allerheldst hun selv var Arving til Riget. Helge lovede at komme, og at hævne sin Broders Død. Til den Ende samlede han en anseelig Hær, og

Aar 504. indsatte sin eeneste Søn og Arving Rolf, som Yrsa havde fød

ham

ham tvende Aar tilforn, sikker i Bevaring paa Leire-Slot. Saaledes blev Hrolf med Tilnavn Krage, den beste af alle hedniske Danske Konger, fød i Blodskam, som dog begikkes uvidende baade paa Faders og Moders Side. Nu drog Helge til Britannien, og holdt et stort Slag med Hrokur, hvorudi denne blev fanget. Du est en meget slem Høvding, sagde Helge til ham, og dog nenner jeg ikke at dræbe dig; Det er dig og mere Skam at leve elendig end at døe. Derpaa lod han bryde hans Arme og Bene, og sende saa hiem. Ogn fødde ved samme Tid en Søn, der fik Navn af Agnar, og som blev stor, stærk og duelig. Imedens Helge giorde dette Tog kom Dronning Alof til Danmark, og beret-de for sin Dotter Yrsa, at den som var hendes Mand, og-saa var hendes Fader, hvorover Yrsa fik saadan Lede til sit Ægte-skab, at hun drog fra Danmark til Sverrige igien, hvor Adils tog hende til sig, og hvor hun var Dronning, saa længe hun levede. Helge blev meget misfornøiet, da han kom hiem, med denne Opdagelse, thi han elskede Yrsa meget høit, og fattede herover et udødeligt Had til Saxerne, som snart udbrød til aabenbare Fiendtligheder, og skilte dem ved Jyl-land for bestandig. Dette Land havde, som jeg forhen har sagt, været først beboet af Joter, hvorfore det og kaldes Jot-land af Islænderne, men hos os maaskee altid Jylland, siden ginge Gother efterhaanden did over, og de Gothiske Konger i Sieland, som stammede fra Odin ved Skiold, eiede under-tiden noget deri, hvorfore man og finder Landet kaldet Got-land, Giotland (a). Siden foreenede den Danske Kong Dan Mi-

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire.

(a) See herom Othere Reise hos Langebec T. 1. p. 117. Not. n.

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire. Mikilkati, som regierede over Skaane og Verne, det med sine øvrige Lande, og fra den Tid blev det regnet til Danmark, og Jyderne befattede under det almindelige Navn af Danske. Men som Saxerne begyndte siden at blive meget mægtige ved deres Foreening med Anglerne, saa havde de og stor Vælde i Jylland, hvorvel de Danske Konger i Leire havde altid noget at sige der i visse Egne; Jyderne bleve derfore og mere regnede til det Saxiske, end til det Danske Folk, og bleve de i Britannien, baade ved den første Overgang, saa og ved de senere, og siden under Bopælen der, befattede under Saxerne. Men nu besluttede Helge, at fornye de Danske Kongers gamle Paastand paa hele Jylland. Leiligheden syntes og at være beqvæm, da saavel Jyder, som Angler i sær, saa og Saxer, vare meget blevne svækkede ved deres Udvandringer til Britannien. Saaledes var endda nyligen, uvidst dog

Aar 501. af hvilken af disse tre Folk, en vis Porta gaaet did over med sine tvende Sønner Bieda og Mægla, paa tvende meget store Skibe, og havde landet paa et Stæd, som siden efter ham blev kaldet Portsmouth, hvor de omkomme en fornem ung Britter, som herskede i den Egn, og joge Britterne paa Flugt, samt bemestrede sig Egnen der, og da man finder den at have været beboet af Jyder, saa have Porta og hans Sønner venteligen været Jyder. Samme Aar omseilede Cerdic al den Del af Britannien, som siden blev kaldet Vestsex. Nogle Aar efter samlede Cerdic og hans Søn Cenric, Porta og hans Sønner, Æsca Konge i Kent, og Ælla Konge i Sussex, som da blev anseet for Fader og Over-Konge af alle Angler, Saxer

Aar 508. og Jyder udi Britannien, en stor Hær sammen, og ginge dermed løs paa den Brittiske Konge Natanleod, som de til-

tilsammed 5000 Britter ihielsloge, og fra den Tid af blev den Egn kaldet Natanleog indtil Cerdicesford. Slaget var dog længe twilraadigt, og drev Natanleod den hoire Floi paa Flugt, som Cerdic selv anforte, men den venstre, anfort af Sonnen Cenric, faldt han i Ryggen, og nedlagde ham. Til denne Britternes Uhæld stodte, at Aaret efter komme de twende flygtige Prindser Octa og Eosa med en overmaade stor Flode og utallig Hær fra Angeln til Britanniens nordre Parter, hvor de i Albain eller Skotland fore frem med Mord og Brand. Aurelius var da syg, og udsendte derover Lot Aldermand af Liur fra det Landskab Louthan (a) i Skotland, en klog og stridbar Mand. Han var gift med Aurelii Dotter Anna. Lot holdt mange Skermydsler med Anglerne; Snart tabte en, snart den anden, og snart var Udfaldet twilsomt; Undertiden nodde ham dem til at vige til deres Skibe, og til Skove. Saaledes vedvarede Krigen i tre Aar, og trængede Anglerne endeligen til Staden Verolamium (b). I saadan Nod samlede Aurelius al sin Magt sammen, og lod sig i en Bærestol fore imod dem. Men Anglerne foragtede ham, da de horte hans Svaghed, begave sig ind i Staden, og lode Porterne staae aabne. Dog denne Foragt kom dem dyre at staae, thi Britterne havde derved nær trænget ind i Byen, og var det med Moie at Anglerne kunde holde dem derfra. Derfore droge Anglerne Dagen efter ud af Staden, og blev der da et haardt Slag, hvorudi endeligen Britterne finge

Roe 19. og Helge 20. Konge i Leire.

Aar 509.

Aar 512.

 Over-

(a) Nu Louthian, Pikternes gamle Sæde; hvor Edenborg ligger. Camdeni Britannia p. 687—690.

(b) Denne Stad er bekiendt fra Romernes Tid, og ligger i Hertford Shire, tæt ved St. Albans. Camdeni Britannia p. 292.

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire. Overhaand, efterat Octa og Eosa selv vare faldne; Dog blive Anglerne ved at herske i Norddelen af Britannien, hvorhen Aurelius vel vilde have forfulgt dem, men blev derudi forhindret ved sin Sygdom. Den sidste store Udvandring af Angler under Octa og Eosa blottede Landet saaledes for Indvaanere, at Helge ansaae det nu for en ret beqvæm Tid at igientage hele Jylland, da den neppe kunde vente sig Hielp fra Anglerne. Desuden have nok mange Jyder været det Danske Folk og Regimente gunstige, hvilket bliver troligt derved, at de ei vare saa tilboielige til at vandre ud, som deres tvende andre bundsforvandte Folk, endskiont Jyderne vare af disse tre Folk norden for Elven det Mægtigste. Paa den Tid regierede Böki over Angler i Ellæm og Barvith Syssel. Han havde tiltaget sig Regimentet ved at dræbe sin egen Fader Hodbrod eller Hother, som stammede fra Hodbrod, Konge i Vest-Gotland, en Søn af Regnar, og Svanhvide Haddings Dotter, hvilket gior det troligt, at denne Slægt haver efter Haddings Død vedblevet at regiere i Ellæm Syssel. Denne Böki var gift med Ingels Dotter, og havde derfore baade sin Svigerfader at hævne, som Helge og Roe havde dræbt, og desuden efter de Tiders Tænkemaade en Slags Ret til Riget, i det mindste til en Deel deraf. Han var rig, mægtig og gierrig. Med en stor Hær drog han derfore Helge i møde ved det Stæd Vandsuld i Riber Stigt, Bøvling Amt, Dyson Sogn. Helge lod som han var bange, og opkastede en dyb Grøft for sig af en halv Fierdingveis Længde; Ja tilsidst trak

Aar 510. Helge sig endog tilbage, og lokkede derved Anglerne ind i Landet efter sig, og slog dem paa Gudum Hede, i Gudum Sogn, Skioldborg Herred, ved en Mose, som nu kaldes

Ang

Anglant-Mose. Böki selv faldt, og blev begravet paa samme Sted i en Hoi, og ligger Veien derved, som løber igiennem Mosen, og kaldes Hoien endnu Anglans Hoi. Der sees desuden utallige andre Hoie, men denne er den største. I mange af dem ere fundne Urner med brændte Ben, og Stykker af Messing og Kobber (a). Efter denne Seier faldt

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire.

gand-

(a) Undertiden kastede vore Fædre ikke Hoie op over deres Døde, men en utallig Mængde Stene, der laae snart gandske i Uorden, og snart i en Slags Orden. Utallige slige findes ogsaa i Skotland, Irland, Wales og paa de Ebudiske Øer, saa at paa Øen Sky er alene ved en liden Landsbye 7 saadanne. Macpherson of the Caledonians p. 315—318, vidner at have seet dem, der have 300 Fod i Omkreds, og 20 i Hoiden. Paa Brittisk kaldes de Cairn ɔ: en Stenhob, og findes gemeenligen midt i dem en Kiste, sammensat af sex Stene, og en Urne med Aske udi den igien. Han troer at nogle skrive sig fra de gamle Norske, (og Danske) men mange ogsaa fra Landets gamle Indvaanere, og grunder sig derpaa, at i Egnen af Aberdeen og Invernes findes der og, hvorhen siger han de Norske og Danske ei have trænget, hvilket dog er urigtigt. Udi Skaane findes undertiden oven i Urnerne noget Røgelse, som lugter meget vel. Krukkerne ere gemenligen af Leer, men iblant af Metal, ja endog af Guld, som 6 fundne i Fyen 1685, see Lagerbrings Svenske Historie T. 1. p. 446, 447, og 4 fundne omtrent 1775 ved Colding. Om vore Forfædres adskillige Maade at begrave paa, handles i Stephanii Noter til Saxo p. 90—92. 96. Wormii Mon. l. 1. c. 6. 7. Krysingii Cimbrische Heyden Antiqvitaeten p. 3—5. Museum regium $A^{10}4$ &c. $B^{10}4$ p. 2. Arnkiels cimbr. antiq. T. 3. p. 30. 216. 260. 261. 282. 313. Nova lit. Maris Balthici 1699. p. 88. 219. 368. ann. 1700. p. 14. 194. ann. 1702. p. 180. 184. Saga af Horde og Holmverium c. 14. Verelii Noter til Gautreks S. p. 81. 82. Rhode Cimbr. Holst. Ant. remarq. Thurahs. Bornholm p. 95. Verelius i Anđario til Hervarar S. p. 14 vidner, at ved gamle Upsal findes 669 Grav-Hoier, foruden dem, som ere oppløiede. At opføre store og mange Stene over de Afdøde var ei alene brugeligt i vort Norden, men og i

Orien-

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leira.

gandske Jylland i Helges Hænder, og forblev det siden stedse foreenet med det Danske Folk, hvorvel det ei stedse stod under Leire-Konger, men ofte havde sine egne mange smaae, og undertiden mægtige Konger, hvilket kom deraf, at Helge lod efter de Tiders Maade de smaae Konger beholde deres Lande, imod at de erkiendte ham for deres Herre, og Over- eller Stol-Konge. Dog satte han sine egne Jarler over Jylland, Æsc, Eyr og Leir. Han skal og have overvundet Saxerne selv, det er at sige nogle af dem, som boede norden for Elven, og have der fastsat, at for en Fribaarens og en Frigivens Drab skulde betales de samme Boder, og dette giorde han dem til Spot, for at vise at de alle vare at ansee næsten som Trælle. Men denne uvise Lov foraarsagede og saa, at hans Herredømme over dem varede ikkun stakket, og saa at sige eet Øieblik. Det lader at han haver forundt Rerec, en Søn af Böki sit Fæderne Rige, i det mindste besad han det under Kong Rolf. Paa saadan Maade udbredede det Danske Rige sin Magt i Vester, men i Øster tog den derimod af, thi man har al Grund til at formode, at den mægtige Svenske Kong Adils, som da synes at have besiddet Vester-Gotland, har

Drenthe, i Westphalen, hvor mange slige endnu findes. Keysler ant. p. 6, 7, 102. i Engelland ib. p. 101, 103, i Irland p. 104, i Mecklenborg p. 102, i Frankerige, Martin Rel. d. Gaulois T. 2. p. 311, 324, 343, hvorman seer at der findes baade Urner og hele Legemer, Arm-Ringe, og Vaaben af Steene, altsammen ligesom hos os. Dog dette er for bekiendt til, at jeg skulde længere opholde mig ved, eller anføre flere Skribenter. I Vatzdæla c. 39 berettes, at Ingolf paa Island vilde begraves hos sine Fædre, og det tæt ved Veien, for des længere at være i Pigernes Erindring. I Grettla c. 6. tales om en vis Kare paa Island, som var begravet med sin Hest, og med megen Guld og Sølv-Mønt, og sad paa en Stoel.

har hiulpet de Reid-Gothiske Prindser til at overvinde den Hallandske Kong Jarmerik, og at dennes Broder og Eftermand Sivald har maat give Adils Skat, og været hans Underkonge. Helge var og forviklet i alt for mange andre Ting, at han kunde tænke paa at rette denne Uorden. Men hvor mægtig Helge end var, saa var han derfor dog ikke lykkelig; Det nagede ham at han havde vanæret sin egen Dotter, og dog længtes han efter hende, og kunde ikke undvære hende. Hans Sind var derfor uroeligt, men ikke forbedret; Sin Uroe søgte han at forslaae ved at ile fra et Søetog til et andet, og at vedblive i alle Ting sin gamle Levemaade. Lidet kræsen over Midlerne, naar han ikkun naaede sit Diemærke, drog han allehaande løse og slemme Folk til sig, og foer dermed paa Fribytterie. Paa saadant et Tog kom han engang til Lolland, som da tilhørte Agnar, hvilken havde arvet det, fordi hans Fader Roe havde forhen besiddet det, saa at det Forlig Roe indgik haver venteligen kun været for ham selv, og ei for hans Afkom. Der slog Helge sine Tælte op en Jule-Aften, og blev liggende i tre Dage, og lod hente en smuk Pige, ved Navn Thora til sig, som var en Bonde-Dotter, og blev ved hende Moder til Skuld, som siden blev navnkundig ved sine Misgierninger, hvorfore man og i senere Tider haver digtet om hende, at en Alf-Kone var hendes Moder, for at kunne give en rimelig Aarsag til hendes Grumhed. Disse Alfer vare, et Slags Aander, og tvendehaande, de sorte, som vare Onde, og de hvide, som vare Gode, og velgiørende. Det forstaaer sig, at Skuldsmoder var af de sorte Alfer. Thora døde længe efter denne Tildragelse paa en Øe, der ligger tæt ved Svendborg i Fyen, og blev

Roe 19 og Helge 20; Konge i Leire.

Aar 511.

der

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire. der begravet, og Øen kaldet Thoröe efter hende. Hendes Fader, ja Kong Helge selv, bleve og der begravne, hvilket sidste viser, at man haver fort hans Lig fra Austurveg did, thi i bemeldte Land satte han Livet til i Strid, og havde han,
Aar 512. forend han drog did, ladet sin Søn Rolf blive paa Leire-Slot, som paa et sikkert Stæd. Under denne Konge skeede det og, at Herulerne, som da boede i Øvre-Ungarn, bleve tilligemed de-
Aar 510. res Konge Rudolf slagne og overvundne af Langobarderne,
Aar 512. hvorpaa nogle af dem flyede til Keyser Anastasius, som anviste dem Bolig i Illyricum, men de andre derimod, under Anførsel af mange Personer af kongeligt Blod vendte sig nord efter, og bleve af alle Slaviske Folk forundte at drage igiennem deres Lande, hvorpaa de fortsatte Reisen igiennem en stor Ørk, venteligen de gamle Vandalers, og fleres Lande i nuværende Vest-Preussen og Bag-Pommern; Derefter droge de giennem Varnerne, og saa giennem de Danske Folk, og paaforte ingen af alle disse Barbarer (a) dem nogen Vold. Derefter komme de til Oceanus, ginge til Skibs, og boede der endda i Procopii Tid hos Gauterne, hvilke ere de Svenske Gother, og viser Skrivningen af dette Navn, at Procopius har faaet disse Efterretninger fra Norske Folk. Af denne mærkværdige Fortælling sees, at Anglerne da ere blevne regnede til de Danske, siden Varnerne boede lige op til de sidste, og at Herulerne venteligen ere gangne til Skibs ved Limfiordens Udløb, thi ellers kunde de ikke siges, at have giennemreist de Danske Folk, og over de Danske Øer kan man ei heller vel lade dem

(a) Saa kalder Procopius den efter Grækers og Romeres viis.

dem gaae, thi da kunde de ei siges at have beseilet Oceanum (98). Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire.

Ved denne Tid levede en Guitlach Under-Konge i Fyen, hvis Navn fremmede Skribenter have forandret paa en forunderlig Maade og kaldet ham Cochilaicus, Rhodolaicus, Chochilagus og Chodilaicus. Saa meget kan Udtalen, og end mere urigtige Skrive- og Læse-Maader fordærve Ordene. Denne Guitlach førte Krige imod Britter og Franske ved saadan Lejlighed. Berinus eller Belin, Broder af den Brittiske Konge Aurelius, drog til Alfrec Konge i Hordeland udi Norge, som boede paa Alfrek Stad, og uden Tvil har været en Søn af Vikar 2, og Broder af Vatnar, og friede til hans Dotter, fik og ja paa hende, og førte hende med sig til Britannien, men den Danske Kong Guitlach, som elskede hende, forfulgte, naaede og borttog hende, og det Skib hun befandt sig paa, dog en Storm skilte hans Flode ad, saa han med Møie kom med 3 Skibe til Northumberland, hvor Aurelius Berini Broder fangede ham og alle hans Folk, tilligemed Dronningen, og som Aurelius ei vilde give hende frie, kom det til et Slag mellem begge Brødrene ved den Calendoniske Skov, hvorudi fulde 1500 Norske og maatte de øvrige flye til deres Skibe. Berinus be-

(98) T. 4. p. 434—440. 588. 589. T. 6. p. 97. T. 7. p. 228. 229. 231. 182—186. 226. T. 8. p. 201. 315. Tavle 87. Snorro i Ynglinga S. c. 32. 33. Hrolf Krakes S. c. 8—17. Langebec T. 1. p. 151. Chr. Sax. p. 17. 18. H. Huntind. l. 2. p. 312. 313. Ethelwerdus p. 834. Flor. Vigorn. p. 546. M. Westm. p. 96. Galf. Mon. l. 8. c. 21—23. Saxo l. 2. p. 28. 29. Procopius de B. G. l. 2. c. 14. 15.

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire. begav sig derpaa til de Saxer, der boede norden for Elven. Aurelius betiente sig af denne Leilighed til at forhindre Anglers og de flere Folks videre Overgang til Britannien. Han behandlede Guitlach vel, satte ham og Dronning paa frie Fod, dog paa Vilkaar at forbinde sig til ved Eed at blive ham troe, og at betale aarlig Skat, og maatte han derfore give de fornemste Mænds Sønner til Gisler. Men over alt dette blev Berinus saa forbitret, at han ved Saxernes Hielp giorde Indfald i Fyen, dog uden Fremgang, hvorpaa han drog til Thyringerne, og egtede der Hertug Segnes Dotter. Denne Berin skal og engang have med 21000 Mand giort et Tog til Gascogne. Berini og Aurelii Moder kaldes ved denne Leilighed Conuvenna, hvilket vel vil sige en ven eller smuk Kone, hvoraf man maae slutte, at hun har været af Dansk eller Norsk Herkomst. Nogen Tid herefter skeede det at den Franske Konge Clodovæus

Aar 509. dræbte adskillige af de smaae Franske Konger, og deriblant Ragnocharium Konge i Cambray, hvis Søn Phinibertus, som ikke vilde forlade sin Fæderne Hedniske Troe, tog derpaa Flugten til Kong Guitlach, som heraf fik Anledning at giøre et Tog til Frankerige. Han løb op ad Maas-Floden, og giorde Landgang i Attuariernes Land, som da boede i nu værende Guedtern ved Floden Nerse, imellem Batavien og Pagum Mosanum, og til saadan Dristighed, at gaae saa langt ind i Landet, blev han forledet ved det han stolede paa de mange Folk af Dansk, Norsk og Saxisk Herkomst, der boede i de Egne; Valer i Zeeland og endeel af Syd-Holland, Nislunger i det Cølniske, Saxer, som da strakte sig alerede til Rhinen, og Volsunger i Grøningen. Denne hele Egn eller

Attu-

Attuariske Pagus blev da plyndret af de Danske, og alle Folkene fangne. Fanger og Bytte bleve bragte om Bord paa Skibene, som seilede ned af Maas igien. Men Kongen med endel af sine Folk blev tilbage paa Landet, indtil at Skibene kunde naae Soen, da han og vilde begive sig om Bord. Venteligen haver han draget tilbage langs Flod-Bredden, og derfore er nok det paafølgende Slag gaaet for sig i Flandern. Vidst er det at Theudebert, Søn af den Frankiske Konge Theoderic udi Austrasin, i hvis Land dette fiendtlige Indfald var skeet, overfaldt de Danske med en stor Hær, dræbte Kongen, overvandt derpaa den fiendtlige Flode, og igientog Byttet, som han gav sine Eiermænd tilbage igien. Den Franske Historieskriver Gregorius Turonensis, som levede og skrev Aar 595, er af fremmede Skribenter den første, som ved denne Leilighed nævner noget Tog for første Gang af de Danske, hvilke forhen have været skiulte under Saxernes Navn, men som Saxerne vare da blevne saa meget vel kiendte ved deres Overgang til Britannien, saa lærte de fremmede nu, at de Danske, som hidindtil havde ofte fulgt med dem, vare et Folk for sig, og ei alene en Stamme af Saxer. Noget forend dette Tog giorde Friserne Infald i det nu værende Franske Bretagne, udjoge Prindserne og Eierne der af, overføre Landet til dets yderste Grændser, og bemestrede sig det, og dette giorde de i Clodovæi Navn, thi de vare Frankernes Bundsforvandte, og maaskee Vasaller. Med disse Friser skulle ogsaa Danske have været, og er det rimeligt at den stridbare og urolige Guitlach haver i sine Omflakninger til Søes ogsaa besøgt Bretagne. Men efter Clodovæi Død bleve Friserne igien

Roe 19 og Helge 20, Konge i Leire.

Aar 512.

513

Rolf Krake XXI Konge i Leire, saa og Halfdan 3, XXII Konge der.

igien udjagne af den flygtige Brittiske Prinds Hoel, som havde imedens opholdt sig hos Aurelius (99).

Aar 512.

Rolf havde ei høiere Alder end otte Aar, da hans Fader døde. Hvorvel hans Herkomst var saa forhadt, blev han dog ved Riget. Den Svenske Kong Adils, hans Stedfader, stilte sig an, at tage sig hans Beste meget nær, men tænkte selv at fiske i rørt Vand. Han beskikkede den Anglifke Konge Rerek Böki Søn, som stammede fra de Vest-Gothiske Konger i Sverrige, til Formynder, thi da han selv havde et stort Rige at regiere, saa kunde han ikkun sielden være i Danmark. Denne Rerek var grum og giærig, og blev derfore af de Danske, med Hensigt til hans Navn, kaldet Rakke, det er Hund, hvoraf de senere Tider have dannet den latterlige Digt, at den Svenske Kong Adils havde sat en Hund til Konge over de Danske. Imidlertid var dog Rerek med alle sine Feil en hurtig og stridbar Herre, og havde derover Tilnavn af hin Rakke. Men det lader ei, at de Danske paa Øerne og i Skaane have været fornøiede med denne Rereks Formynderskab, som synes alene at have giældet i Jylland, hvorfore man finder at en anden haver været i Leire Formynder og opdraget Rolf, nemlig Halfdan 3, Ingels Søn, hvilken, glemmende at Helge Rolfs Fader havde dræbt hans Fader Ingel, forestod Formynderskabet med al Redelighed, og som han burde. Imidlertid var dog Tilstanden meget svag i Rolfs mindre Aarighed, de Svenske havde Overherskab i Halland, og

(99) Tavle 87. 90. T. 7. p. 820. 831. Malbrancq de Morinis T. 1. l. 2. c. 42. p. 285. H. de Bretagne par Morice T. 1. p. 14 og 15. Meier Annal. Flandriæ in Ser. Belg. T. 1. p. 4.

og Skaanes nordlige Del, Anglerne, og særdeles deres Konge Rerek, giorde sig ei alene uafhængige, men arbeidede og paa, at foreene Jylland igien med sig; Hyppige Udvandringer vedbleve at skee i Angeln og Jylland, og svækkede derved Landet; Under-Kongene lydede ei mere end de selv vilde, og den Brittiske Konge Arthur giorde Indfald i Danmark, og truede det med Undertvingelse; Formynderne selv bleve ueenige, og sloge hinanden ihiel, saa at næsten det hele Riges Undergang synes at være forhaanden. Dog Rolf udviiste ved tiltagende Aar saadan Klogskab og Tapperhed, at han ei alene overvandt alle disse Vanskeligheder, men endog giorde Riget mægtigere og anseeligere, end det nogensinde forhen havde været. Og dette er den Sag, som efterhaanden skal udvikles. Halfdans Brødre Agnar, og Fridleif vare allerede førend Hrolf kom til Regieringen omkomne i Krig, og Oluf alene døde paa sin søte Seng. Agnar efterlod sig en Søn ved Navn Ingel, som og døde omtrent paa denne Tid, og havde atter en Søn af det Navn Agnar. Alle disse Konger og Prindser synes at have havt smaae Riger i Skaane, og til dels at have været Hær- og Søe-Konger. Denne Danmarks Vanmagt opmuntrede Adils til at kræve Skat af de Danske, og maatte de og beqvemme sig til at give ham den. Han førte og fra Danmark til Sverrige mange Clenodier, som Helge havde eiet, og som han venteligen paastod at tilhøre Yrsa, efterdi hun var Helges Dotter. Til denne Ulykke kom kort efter en anden og større, nemlig at den Angliske Kong Rerek, Ingels Dotter Søn, og en Frode, Søn af Fridleif og Sønnesøn af Ingel, hvilken formodentligen havde Rige i Ringsted, overfulde Halfdan udi Leire, og dræbte ham, hvorpaa Frode giorde sig

Rolf Krake XXI Konge i Leire, saa og Halfdan 3, XXII Konge der.

Aar 516.

Frode 6, hin Tegne XXIII Konge i Leire, tilligemed Rolf.

sig til Formynder og Konge udi Halfdans Stæd, og Rerek udvidede derimod sin Magt alt mere og mere i Jylland. Aarsagen til denne Ugierning var vel deels Begiærlighed efter Magt, men dels vel ogsaa Vrede til Halfdan, fordi han var Søn af den hvis Fader havde dræbt deres Stamfader, og Halfdans egen Fader Ingel. Det lader ei, at Adils har fundet Behag i denne Gierning, allerheldst Halfdan skal have været hans Frænde, dog faldt hans Vrede mest paa Frode, thi han saae gierne, at Rerek kunde vedblive at svække den Danske Stat, som ellers havde begyndt at blive farlig for Sverrige. I disse Omstændigheder besluttede Frode, at tilføie Adils al den Skade han kunde. Til den Ende ophidsede han Snio Søn af den Hallandske Kong Sivald til at afkaste det Svenske Aag, da Faderen formedelst sin Alderdom ei selv kunde giøre det. Snio derimod var ung, hurtig og tapper, og forsøgt i Søe-Krige. Krigen havde et lykkeligt Udfald for Snio, han dræbte de tvende Svenske Hovdinger Eskil og Alkil, og satte sit Fædernesland i Frihed. Frode lod det ei blive derved, men han paatog sig endog selv at hielpe den Ost-Gothiske Konge Guthorm imod Adils, hvilken Guthorm ogsaa eiede det Land Mære ved Blekingen. Paa den Tid regierede ellers en Carl ogsaa i Ost-Gotland, og han og Guthorm stridde sammen om Riget. Adils hialp den første, og Frode den sidste, hvilket han ei alene giorde af Frygt for, og Had til Adils, men og af følgende Aarsag. Frode havde en Broder, ved Navn Harald, en meget tapper Mand, som var yngre end han. Med denne havde han efter deres Faders Fridlevs Villie deelet Herredømmet saaledes, at de vexelvis skulde hvert Aar, den ene herske til Lands, og den anden til Vands, og tvertimod. Det

til-

Frode 6, hin Tegne XXIII Konge i Leire, tilligemed Rolf.

tilfaldt Frode først at forsøge sin Lykke paa Havet, men han var hel ulykkelig i sit Fribytter-Tog, hvilket kom deraf, at hans fleste Folk havde nyligen giftet sig, og derover længtes efter deres Koner, og vilde ei modigen angribe Fienden. Da Raden kom til Harald, at han skulde drage i Fribytterie, udvalgte han lutter Ungkarle, thi hans Broders Skiæbne havde giort ham vis, og herved skeede det og, at han paa sit Søetog indlagde sig megen Ære. Men heraf opvoxte allerførst Misforstaaelse, og Avind mellem Brødrene. Hertil kom, at deres Dronninger vare bestandig ueenige sammen, og ophidsede deres Mænd indbyrdes. Frode var gift med Ulvild, Dotter af den Vest-Gothiske Konge Sivald, og Harald havde Signe til ægte, Dotter af den Ost-Gothiske Carl. Fiendskabet blev herved saa stærkt imellem Brødrene, heldst paa Frodes Side, at Frode derover besluttede at rydde sin Broder af Veien. Korteligen, han lod ham hemmeligen dræbe ved en af sine Fortroelige, og siden denne ogsaa, at han ei skulde røbe slig Ugierning. Derefter lod han, for at bevidne sin Uskyldighed, nøie og allevegne undersøge, hvor hans Broder var bleven af, og hvem der havde dræbt ham. Men med alle disse konstige Forstillelser kunde han dog ei hindre, at jo Rygtet gav ham Skyld for dette Broder-Mord; ja endog Carl selv svarede, da han blev adspurgt, hvo der havde dræbt Harald, at man spurgde efter en bekiendt Ting. Og dette var Aarsagen til Frodes Frygt for, og Had til Carl. Han understøttede derfor og Guthorm saa mægtigen, at denne kom paa Thronen, og Carl derimod blev dræbt i et Slag udi Skaane ved Vimmings Hoi, i Vimmings Hoi Herred. Med Ulvilda avlede Frode tre Sønner, Erik, som blev Konge i Vest-Gotland

efter

Frode 6, hin Tegne XXIII Konge i Leire, tilligemed Rolf.

efter sin Morfader Sivard, Fridlev, som efter Faderens Frodes Drab flyede til Norge, og endeligen Rerek. Men just disse Frodes Fordele i de Svenske Gotlande bleve ham til Skade, thi han fik derfra tvende Mænd, hvis Raad og Underretninger han siden i alle Ting fulgte, og som vel tildeels og i sig selv kunne have været gode nok, men som ved det Undersaatterne vare uvante til dem, og de desuden blevè ved Haardhed satte i Værk, afvendte alle Undersaatternes Hierter fra ham. Den gamle Vise i Sæmundi Edda, Grottasang kaldet, beskriver disse tvende Mænd som Trold-Qvinder og Slavinder, og kalder dem Fenia og Menia; Saaledes have vore Fædre gemeenligen altid forestillet Tingene paa en forblommed og forunderlig Maade. Af disse Mænd lærte Frode, at aftappe Moser, og at forbedre Agerdyrkningen, men tilligemed at plage sine Undersaatter med alt for stærkt Arbeid derved, og ved Qværner at male det meget Korn til Meel (a). Han var og den første, som indrettede smaae Vand-Qværner hos os, og hialp ogsaa derved til at udtørre Moser. Udi saadan Tilstand vare Sagerne, da Rolf fik en anseelig Hielp fra Adils, hvormed han

Aar 520. overfaldt Frode i Leire, og brændte ham inde, tilligemed hans Dronning Ulvilda, som det synes, hvorpaa Rolf satte sig paa sine Fædres Stol i Leire, da han var 16 Aar gammel. Heraf maae man slutte, at Rolf har maat flygte for Frode, og venteligen har opholdt sig i Sverrige hos Adils. Men endskiønt Frode kom paa saa ulykkelig en Maade af Dage, saa erhvervede han sig dog ved sine Krigs-Bedrifter i den korte Tid han var Over-Konge, Tilnavn af hin Tegne, det er den be-

(a) Qværner ere dog ældre, men have vel for Frode ei været i saa almindelig et Brug.

herommelige, som og kan udlegges den gavnlidt. Agnar Roes Søn vorte imidlertid til, og, da han var tolv Aar gammel, var han større og stærkere end andre, og blev siden en meget mægtig Stridsmand, var om Sommeren ude paa Fribytterie, og sad Vinteren hiemme i sit Land. Han lod sig nøie underrette om, hvor Hrokur havde kastet hans Fader Roes Ring ud i Havet, og gik derpaa selv ud indtil trende gange for at tage den op igien, endskiønt Havet var der meget dybt, og var og saa lykkelig tredie Gang at faae den op med sig. Ved disse Tider døde Aurelius, ogsaa kaldet Uther Pendragon, den Brittiske Konge, og havde sin Søn Arthur, der da kun var 15 Aar, til Eftermand, en tapper og forstandig Herre. Eskil og hans Broder, hvis Navn ikke nævnes, Goitlachs Sønner, regierede da i Fyen, og vilde den sidste ei betale den udlovede Skat til Arthur, venteligen foragtende hans Ungdom. Men Arthur drog med en Krigshær did og ihielslog ham, skal og ved den Leilighed have indtaget Øen Gulland, eller maaskee snarere Jylland, saafremt det forstaaes ved Gosland hos Galfred af Monmouth. Denne Arthur skal have været gift med Gunvor, Dotter af Hertug Kaddor, og maae man efter Navnet slutte, at hun har været en Nordisk Prindsesse, men uvidst enten en Dansk eller Norsk, thi foruden i Danmark havde han og meget i Norge at bestille, hvorom mere længre frem, og disse hans Krigs-Toge til vore Nordiske Lande anseer jeg for ligesaa visse, som derimod dem han skal have giort til Gallien og Italien for urigtige. Ja den Forbindtlighed, som de Fyenske Konger havde til Arthur, var saa stærk, at længe efter, nemlig 542, drog Eskil Arthur til Hielp, og maae dette være skeet med Rolfs gode Vilie, thi ellers havde

Frode 6. hin Tegne XXIII Konge i Leire, tilligemed Rolf. Aar 518.

Eskil og Broder, Konger i Fyen. Aar 519.

Frode 6, hin Tegne XXIII Konge i Leire, tilligemed Rolf.

de han været mægtig nok til at forhindre det. Men alle Omstændigheder vise, at det ei haver behaget de Danske Konger at Angel-Saxerne bleve saa mægtige i Britannien, thi da de Danske havde indtaget deres Fæderne Lande Jylland og Angeln, saa kunde de frygte for, at de engang skulde faae i Sinde fra Britannien af, at forsøge paa at tage dem tilbage igien (100)

Ved denne Leilighed vil jeg anføre hvad Angel-Saxer videre have hele Rolfs Regiering igiennem foretaget sig, for at fuldføre Erobringen af Britannien. De tvende Jyder Stuf

Aar 514.

og Vithgar, rimeligen samme Navn som Vikar, hvilke ved denne Leilighed kaldes Grever, maaskee Jarler, komme med 3 Skibe og landede ved Cerdicsore, stridde med Britterne, og joge dem paa Flugt. De vare Systersønner af Cerdic, og da nu denne var en Saxer, uden Tvil fra Ditmarsken, saa viser dette den nøie Omgang, Venskab, Foreening og Svogerskab imellem de tvende Folk, Saxer og Jyder. Vithgar var den stridbarste af disse tvende, og derfore meget elsket af Cer-

(100) T. 7. p. 219. 220. 221. 234. 257. 258. 267. 268. 338. 339. 341. 146—150. 214—216. 245. 290. 178—180. 217. 374. 385. 406. T. 8. p. 99. 100. 101. 488—492. 501. 502. 505. 508. 509. 46. 195. 196. 198. 199. 95—98. 103. 86. 134. T. 10. p. 15. Tavle 36. Saxo l. 8. p. 157. l. 7. 120. Galf. Mon. l. 3. c. 11. l. 9. c. 10. Grotta Sang i Sæmundi Edda. Hrolf Krakes S. c. 12. Leges Edvardi Confessoris i Lambardi Archæonomia p. 148, hvilke vel ere der, og paa flere Steder interpolerede, men som dog er skeet i gamle Tider, endskiønt vel efter Galfredi Monemuthensis Tid. Purchas in his Pilgrimes T. 3. p. 619. c. 19 paastaaer derfor med Rette, at hvad der siges om Arthurs Bedrifter i Danmark og Norge, bør ei ansees for fabelagtig, mener og at nogen Handel kan da være bleven drevet imellem disse Riger og Britannien.

Cerdic. Britterne havde i ovenmeldte Slag sat deres Hær i meget god Orden, deels paa et Bierg, og deels i en Dal; Deres Skiolde vare og vel udstafferede og forgyldte, men da det kom til Trefning, bleve de dog letteligen overvundne. Kort efterat Arthur var kommet paa Thronen, og imedens han uden Tvil var forhindret ved den Danske Krig, skeede et stort Slag imellem Britterne, og Cerdic med hans Søn Cenric, ved det Sted Cerdicesford, nu Charford, et Vad-Sted i den Flod Avene. Britterne fægtede vel, og varede Slaget lige til Aftenen, da Saxerne erholdte en fuldkommen Seier, og fra denne Tid af regnes Begyndelsen af Riget i Vestsex. Efterat Arthur kom hiem holdt han indtil sin Død tolv Trefninger i alt med Angel-Saxerne; En af dem stod ved den Flod Duglas i Lindsey, en anden i den Caledoniske Skov, og nok en paa det Badoniske Bierg, i hvilket sidste 840 Saxer fulde. Mange af disse Krige førte Arthur med de Brødre Colgrin, og Baldulph, hvilke Langhorn uden Tvil retteligen anseer for Ællæ Sønner, Cimen og Plenting. Disse tvende Colgrin og Baldulph skulle, saasnart de finge Aurelii Død at høre, være med en stor Magt komne fra Tydskland, venteligen fra Saxen, sønden for Elven, til Britannien. De angrebe de nordlige Dele for Humber-Floden indtil Havet ved Cathnes. Saasnart Arthur hørte det, drog han til York, som de havde erobret. Ved Duglas-Flod skeede et stort Slag imellem Britterne paa den eene Side, og Saxer, Skoter og Pikter paa den anden. Arthur vandt og beleirede Colgrin i York, lod og ved Caddor Hertug i Cornubien angribe Colgrins Broder Baldulph med saa god Fremgang, at denne blev slaget paa Flugt, men han vidste dog Middel, at komme til sin Broder i den beleirede

Frode 6, hin Tegne XXIII Konge i Leire, tilligemed Rolf.

Aar 519.

 Bye,

Frode 6, hin Tegne XXIII Konge i Leire, tilligemed Rolf.

Bye, thi han lod rage Haar og Skiæg af sig, og tog en Harpe i Haanden, og saaledes begav han sig ind i den fiendtlige Leier, og blev om Natten ved et Toug hisset over Stadsmuren, hvor han gav sin Broder Sagernes Tilstand tilkiende. Imidlertid blev Arthur dog nød til at ophæve Beleiringen, da han hørte at Cheldric (a) kom med en mægtig Flode til Undsætning. I saadan Nød kaldte Arthur Hoel Hertug i Bretagne udi Frankerige til Hielp, som og kom med 15000 Mand. Med hans Bistand angreb han Saxerne, som beleirede Linkoln, nedlagde 6000 af dem, og forfulgte de øvrige til den Caledoniske Skov, hvorudi han indsluttede dem, og lod giøre Forhugninger ved at fælde Træer, saa at de ei kunde komme ud. Et Forlig blev da indgaaet paa de Vilkaar, at de, nemligen alene de, som vare komne med Colgrin og Baldulph, skulde vende tilbage til Tydskland ubehindrede, men give alt Byttet fra sig, og desuden Gisler til Forsikring. Dog det varede ei længe, førend Saxerne rokkede dette Forlig, og komme tilbage igien, giorde Landgang i Totnes (b), hvorfra de plyndrede alt Landet lige til Severne, og beleirede Badonis Stad, nu Bath, i Somersetshire. Saasnart Arthur fik dette at høre, forlod han sit Tog imod Pikter og Skoter, og ilede sine til Undsætning, men først lod han alle Gislerne hænge. Saxerne havde leiret sig paa det Badoniske Bierg, hvorfra Arthur forjog dem, og erholdt en stor Seir. De overblevne flyede til Øen Thanet. Arthur var i dette Slag saaledes bevæbnet: Han var ifort Brynje. Hans forgyldte Hielm var ziret

(a) Saa kalder Galfredus ham, og mener jeg at derved forstaaes den Vest-Saxiske Prinds Cenric.

(b) En liden Flekke ved Floden Dert i Devonshire.

føret med et Drage. Skioldet, Brinen kaldet, var prydet med Jomfrue Mariæ Billede (a), thi Britterne havde fra lang Tid været Christne. Hans Sværd hedte Caliburne, og var giort paa den Avallonske Øe. Det var et meget got Sværd. Hans lange og brede Lantze hedte Jron ɔ: Jern. Efter dette vendte han sine Vaaben imod Skotter og Pikter, overvandt dem, og havde maaskee udroddet dem, hvis han ei ved deres Præster havde ladet sig overtale til at indgaae Forlig for fælles Læres Skyld. Derefter overvandt han en Irsk Konge Guillamur, som kom dem med en anseelig Hær til Hielp; ja han skal endog være gaaet over til Irland, have fanget Guillamur, og flere smaae Konger, og have ført lykkelige Krige der. Og alle disse Krige skal han have ført fra sin Ankomst til Regieringen 518 til 525. Men hvor megen Umag end Arthur giorde sig, saa var det ham dog ei mueligt, mere end for nogen Tid at forhale Britternes ulykkelige Skiæbne, hvilken endog forværredes under ham, og troer jeg at hans og Faders Bedtægt at forflytte Krigen, saavidt mueligt til Norden, har endog skynde paa den, thi vel syntes det glimrende at giøre Erobringer der, men de kostede mange Folk, og vare til liden Nytte, og ikke varige. Desuden ophidsede saadant Foretagende Angler og Saxer desmere, saa at de spændte deres yderste Kræfter an, for at

Frode 6, hin Tegne XXIII Konge i Letre, tilligemed Rolf.

Aar 525.

(a) Skioldemærker ere meget gamle her i Norden, men de vare ei bestandige i Slægten, og kan derfore ei ansees for vor nu værende Adels Vaaben, hvorvel de have givet Anledning dertil. Saaledes siges i trykte Niala c. 99. p. 143, at Helgi havde rød Skiold med en Hiort i, og Kari forgyldt Skiold med en Løve i; og dette henhører til 10 Seculi Slutning. Om de Norskes Skioldemærker har Dolmer samlet endeel i Hirdskraa p. 252, hvor dog intet ældre forekommer end Oluf Tryggvesøns.

Frode 6, hin Tegne XXIII Konge i Leire, tilligemed Rolf.

erobret Øen. Saaledes finder jeg, at en stor Mængde med
Koner og Børn ere ved denne Tid komne fra Angeln, og ha-
ve giort Landgang i det Landskab, som siden blev kaldet Ost-
Angeln, hvor en vis Wilhelm blev deres første Høvding, og
hvorfra de udspredde sig til Mercia, men bleve i begge Lande
Aar 525. længe ikkun regierede af Høvdinger, hvoraf opkomme utallige
indbyrdes Krige; Venteligen haver ei nogen af de overkom-
ne stammet fra Odin og Aserne, eller været af saa stor Slægt,
at han turde tiltage sig Konge-Navn og Herskab. Disse først
ankomne Angler vare efter mine Tanker fornemmeligen fra det
rette Angeln, hvor Slesvig var Hovedstaden, og fra Øen Als,
hvorfra jeg tænker at Wilhelm var. Cerdic lod ei heller Brit-
terne have nogen Roe, og holdt Slag med dem paa Cerdics-
Aar 523. leah, nu Chardsley i Bukkinghamshire. Frugten af denne
Seier synes at have været, at Erkenvin oprettede samme Aar
Riget af Essex, og mener jeg at han er kommet fra Westens-
land, det er det Eiderstædske med hosliggende Øer, hvilke
fra det første af have været Saxernes ældste og fornemste
Aar 530. Sæde. Efter dette erobrede Cerdic Øen Wight, og omkom
mange Britter i Wihtgarabyrig, nu Caresbrookcastle paa be-
meldte Øe, hvilken han og Søn Cenric siden afstode til deres
Aar 534. tvende Søstersønner Stuf og Vihtgar, at de og deres Jyder
kunde boe der. Og dette var Cerdics sidste Handling, thi han
Aar 544. døde samme Aar, og Withgar ti Aar efter og blev begravet i
Wihtgarabyrig, saa kaldet efter ham. Imedens Angler og
Saxer saaledes satte sig alt mere og mere fast i Britannien,
beskiæftigede Arthur sig med glimrende og langt fraliggende
Erobringer. Anledningen hertil var denne. Sichelin Konge
Aar 533. paa Nordmøer og Søndmøer døde, og efterlod Riget til Lot,

sin

Frode 6, hin Tegne XXIII Konge i Leire, tilligemed Rolf.

sin Søsterson, som var gift med Arthurs Søster. Schöning har i sin Norske Historie en fortreflig Formodning, at Sichelin betyder saa meget, som, det almindelige Konge-Navn her i Norden, Sikling, hvilket viser at de Brittiske Historieskrivere maae have havt nogen Nordisk Skald at gaae efter. Paa dette Tog erobrede Arthur Orkenøerne, og underkastede sig deres Konge Gunfas. Imidlertid havde de Norske giort en vis Rikulf til Konge, fordi de ei vilde staae under en Fremmed, og befæstet deres Stæder og Taarne, hvilke sidste man seer, at de længe forhen have havt, thi Osian taler allerede i det 3 og 4 Sæculo om Taarne paa Lochlin, det er Skandinavien. I Slaget omkom Rikulf, og Arthur indsatte Lot til Konge. Rigtigheden af denne Tildragelse bekræftes derved, at omtrent 70 Aar efter var en Konge paa Mørerne hedte Arthor, som uden Tvil har været af Arthurs Familie. Tilsidst blev denne ypperlige Konge skilt ved Liv og Rige af sin egen Søsterson Mordred, som giorde Forbund med den Vest-Saxiske Konge Cenric, med Pikter og Skoter imod sin egen Herre og Morbroder. I Slaget faldt Mordred, og mange smaae Skotske, Piktiske og Irske Konger; Men paa Arthurs Side faldt og saa Valvein, en Søn af Lot, Lot selv, Olbrikt en Norsk Konge, Eskil Konge i Fyen, og Caddor Arthurs Svigerfader. Arthur selv blev dødeligen saaret, og bragt til Øen Avalania, nu Glastenbury, hvor han døde den 2den Maji. Saadant Endeligt fik den navnkundige Arthur, hvis Bedrifter ei alene ere blevne giorde mørke og tvilsomme, men endog hvis Virkelighed er bleven nægtet, og det formedelst de mange Romaner, Fabler og Eventyrer, der ere blevne skrevne om ham, saa at de nyere, hvilke undertiden ere alt for skarpe Critici, have

Aar 542.

Frode 6, hin Tegne XXIII Konge i Leire, tilligemed Rolf.

have derfore ei alene forkastet hans fleste Bedrifter, men endog begyndt at troe, at han aldrig havde været til. Hans Navn skal paa gammel Brittisk betyde en Biørn. Efter hans Død tiltog Britternes Vanhæld uophørligen, og Saxer og Angler giorde jævnligen Fremgang, som meget blev paaskyndet ved Britternes indbyrdes Ueenighed, og ved det Forfald af Sæder, som herskede iblant dem. Gildas, en Brittisk Skribent fra de Tider, gior en fæl Beskrivelse over fem da levende Brittiske Konger. Faae Aar efter Arthurs Død kom Ida, fra

Aar 547. Saxen sønden for Elven maaskee, da han ellers selv var af Anglisk Herkomst, med en Flode af 40 Skibe til Flensburg (a), og stiftede Aaret efter det Northumbriske Rige i Bernicia, thi Northumberland deltes i tvende Parter, Bernicia og Deira, hvoraf det første strakte sig fra Floden Tine til Fiorden ved Edinborg, og begreb følgeligen i sig det egentlige Northumberland og en stor Part af Syd-Skotlands østlige Del, og det andet derimod fra Tine og til Humber-Floden, og bestod altsaa i Durham, Cumberland, Westmoreland, Lankaster og York. Denne Ida anlagde Babbanburh (b), som han først befæstede med Træpæle, og siden med en Mur. Han havde 6 ægte Sønner med sin Dronning, og 6 andre med Friller. Indtil den Tid havde Northumberne vel havt egne Hertuger, men dog anseet Kongerne af Kent for deres egentlige Herrer. Denne Ida var ei alene en stor Kriger, men og en god Regent, som holdt god Orden; og var derhos ikke for stræng. Folket skal selv frivilligen have valgt

ham

(a) Nu Flomborough, en liden Flekke ved Havet i Yorkshire.

(b) Nu Bamborrow, en Flekke ved Havet i Northumberland.

ham til Konge. Sin hele Regiering igiennem var han arbeidsom og bevæbnet. Nogle Aar efter Idæ Ankomst, holdt Cenric, et stort Felt-Slag imod Britterne ved Salisbury, og jog dem paa Flugt. Da Rolf endte sin Regiering, stod derfore Sagerne i Britannien saaledes, at Britterne endnu eiede alt hvad vi nu kalde Wales, Cornwallien, det meste af Mercia og af Deira; Resten var i Saxers, Anglers og Jyders Hænder; Og vare Anglerne særdeles i saadan Mængde gangne derover, at den Engelske Skribent Beda, og Brittiske Nennius vidne, at deres Land og de Øer de beboede, laae derfore endda øde i deres Tid, og døde den første 735; Dog bør disse Ord ei tages saa gandske og aldeles efter Bogstaven, thi ellers kunde der ei endnu findes Levninger af det Angel-Saxiske Sprog, og Overeenstemmelse med det nu værende Engelske, i Sproget af det Landskab Angeln, i Hertugdommet Slesvig. Men saa meget er vidst, at Landet har været meget blottet for Indvaanere, og at Erobringen deraf er derved bleven lettet for Kong Rolf; Derfore er og Landet efterhaanden bleven besat med Jyder, og har faaet Navn af Sønder-Jylland, ligesom det gamle Jylland siden den Tid af Nørre-Jylland, og formedelst samme Aarsag blev og Landet meget bevoxet med Skove, hvilke først siden efterhaanden roddedes ud. Imidlertid, da Slesvig havde fra de ældste Tider været en anseelig Stad, og de Danske Kongers Jarler, og siden Hertuger, havde deres Ophold der, saa fik det og i senere Tider Navn af Jarldømmet, og Hertugdommet Slesvig, som jeg dog ikke troer i Forstningen at have udstrakt sig til alt det vi nu kalde det Slesvigske. Da Landet var bleven meget øde, saa gik det

Frode 6, hin Tegne XXIII Konge i Leire, tilligemed Rolf.

Rolf Krake Konge i Leire.

langsom til med Befolkningen, derfore finder man at i det 9 Sæculo have Friser nedsat sig paa Vestsiden deraf (1).

Ved Frodes Drab blev Rolf baade navnkundig, og fik ogsaa sit Fæderne Rige igien, men som han endda var meget ung, saa havde han endnu ikke Myndighed nok, til at holde de haarde Folk i Ave, som da levede, og derfore gik det i en og anden Maade uskikkeligt til ved hans Hof. Iblant andet var den slemme Skik meget i Brug, at Hof-Folkene, naar de spiste, kastede Ben paa hverandre, endog af de allerstørste, som Oxeben, og blev dette i sær øvet mod Fremmede. Saadan Uskik har endda været brugelig i Knud den Stores Tid, hvorfore han og forbyder den i sin Gaards-Ret. Ved denne Tid regierede Ring i det Norske Upland; Biörn var hans Søn, som formedelst sin Stifmoders Had maatte opholde sig paa Landet langt fra Hoffet. Han avlede med en rig Bondes Dotter Bera hemmeligen tre Sønner, Elg Frode, saa kaldet, fordi han nærede sig ved Jagt, saa hans fornemste Føde bestod af Elgen, eller Els-Dyret; Thorer med Tilnavn Hundfot, fordi hans eene Fod var ilde skabt, ligesom en Hunde- eller Heste-Fod. Den tredie hedte Bodvar, og blev opfød hos

(1) T. 7. p. 302. 385. 386. 389. 406. 407. T. 8. p. 199. T. 9. p. 333. Tavle 81. Chr. Saxon. p. 18 — 20. M. West. p. 96 — 101. Fl. Vig. p. 546 — 551. W. Malm. l. 1. c. 2. H. Hunt. l. 2. p. 313. 314. Ethelwerdus l. 1. p. 834. Galf. Mon. l. 9. 10. 11. c. 1 og 2. Sch. N. H. T. 1. p. 347. Nennius c. 61. 62. 64. 37. Gildas c. 26. Langhornii chron. Reg. Angl. p. 66. 67. Asserius in vita. Alfredi p. 5. Simeon Dunelmensis col. 119. 138. Giraldus de Wallia in Whartoni Anglia Sacra T. 2. p. 448. Tanner Bibl. Brit. p. 319. Rossi hist. Angliæ p. 65. Leland's itiner. T. 4. p. 168.

hos sin Broder Thorer, som da var Jarl i Helgeland, paa en Oe, hvor Bodvar ihielslog den Kiemper Biarkmar, hvoraf Oen fik Navn af Biarkoe, og han selv det Tilnavn Biarke, under hvilket han er mest bekiendt; Fra denne Kæmper tog han det berømte Sværd Laufar eller Lovi. Efter dette besluttede han at forsøge sin Lykke videre, og som Kong Rolf alerede var bekiendt for sin Gavmildhed, drog Biarke til hans Hof. Der var just da den hæsselige Skik i Brug, at immodtage Fremmede med Bens Paakastelse, og blev den særdeles udøvet i den saa kaldte Giæste-Sal. Hott, en Bonde-Søn fra Sieland, var Formaalet for deres Spot og Ben, men Biarke tog ham i Forsvar, satte ham ved Siden af sig, og kastede med saadan Styrke et stort Hofteben tilbage paa en af Rolfs Kæmper, at han derved fik sin Død. Hofmændene klagede da over ham for Kongen, og bade om Tilladelse, at dræbe ham igien, men da Rolf fik Sagens rette Sammenhæng at vide, sagde han ham at være dræbt med Rette, dog begiærede han først Bøder af ham, og siden tilbød han ham at sidde i den Dødes Plads. Men Biarke vilde ei tage herimod, uden han maatte sidde høire op, og Hott ved Siden af ham, hvilket Kongen endeligen bevilgede, endskiønt sagde han, at den sidste ei vilde due til andet, end at fortære Maden. Hott var en frygtsom og ret ussel Mand, da Biarke tog sig ham an, men ved den idelige Underviisning af og Omgang med en kiæk og tapper Mand, blev han selv ligedan, saa at Kongen ombyttede hans Navn, og kaldte ham Hialte ɔ: Helt, og fik han siden af Kongen for sin Mandhaftighed Tilnavn af Hugprude, det er den Høimodige, saa og fordi han saavel vidste at omgaaes Hof-Folkene, der dog forhen havde tilføiet

Rolf Krake Konge i Leire.

 ham

Rolf Krake Konge i Leire.

ham saa stor Skam. Det berettes ellers, at Biarke dræbte en meget stor Biorn, og lod Hialte drikke dens Blod, og derved skal han være blevet saa kæk, thi der maatte altid efter vore Fædres Tænkemaade skee noget overnaturligt, naar besynderlige Ting skulde frembringes. Rolf havde tolv Berserker, som i sær vare de fornemste af hans Kiæmper; De droge sammen ud i Krig, og erhvervede ham Ære og Bytte, og komme ved Juletider hiem igien, og var det da deres Sædvane, at gaae om til enhver fra Kongen af, og at sporge om de vidste nogen deres Lige. Kongen svarede dem altid hoflegen, at han ansaae dem for de kiækkeste Stridsmænd. De vare alerede til Aars, og deres Haar graat af Alder, og vare de fra Top til Taae Jernklædde. Den forste Jule-Aften, efterat Biarke var kommet til Rolfs Hof, komme de og hiem, og giorde da deres sædvanlige Sporsmaale, men da de og fremforte dem for Biarke, sprang han op, fattede den eene Berserk under Armen, og kastede ham saa haardt til Gulvet, at det knagede i alle hans Ben; Det samme giorde Hialte ved den anden. Da reiste Rolf sig i sit Hoisæde, og bad Alting være roeligt og stille, som det og blev, paa Vilkaar, at Berserkerne skulde erkiende Biarke og Hialte for deres Overmænd, og herefter ingen Strid være imellem dem under Livs Straf, thi ville I indlegge Ære, sagde Rolf, saa erhverver den ved tapperligen at figte imod mine Fiender. Sæderne bleve derpaa anviste dem saaledes, at Biarke sad nærmest Kongen paa hoire Haand, og Hialte hos ham; Paa venstre de Brodre Viserk, Svipdag og Beigard, som vare Svenske af Fodsel, og derefter de tolv Berserker, og siden paa begge Sider alle de øvrige Hofmænd, hvilke tilsammen bestandig øvede sig i alle

Slags

Slags Legems- og Krigskonster, hvorudi Biarke overgik dem alle. Bemældte Svenske Brødre, hvis Fader hedte Svipur, havde først tient deres egen Konge Adils, men som han var noget knap, forlode de ham, og begave sig til Rolf, om hvis Gavmildhed gik stort Rye. Ved deres Ankomst blev dem anviist Sæde hos en vis Bialke, og ladet Rum for de tolv Berserker oven for dem. Disse giorde ved deres Hiemkomst de sædvanlige Spørsmaal, hvorpaa Svipdag sprang op, sigende, at han ei var mindre end de. En Berserk svarede da, hug da i min Hielm; Svipdag giorde saa, men det bed ikke, hvorpaa Rolf skilte dem ad, og sagde, at saadant ei anstod dem, men at de samtlige vare hinandens Lige, og hans Venner. Derpaa bleve de forligte, og vare stedse paa een Fløi i alle Fægtninger. Ved denne Leilighed beskrive de gamle Skribenter Rolf saaledes. Han var smuk og vel skabt, lang og smal, stærk og hurtig, gavmildere paa Guld og Penge end nogen anden Konge, trofast og venlig imod sine Venner, saa at hans Lige deri ei fandtes, men haard og stræng ved onde Folk, og mod sine Uvenner, mild og naadig imod Fattige, og imod alle dem, som ei forsaae sig; Saa Nedladende, at han svarede den Fattige ligesaa got som den Rige. Til sine Hofmænd gav han Guld-Arm-Ringe, Ringe-Brynjer, Brynjer som ginge ned til Ankelen, Hielme, og Tydske Sværde. Ofte giorde han sig tilgode med dem, saa at de samtlig bleve beskiænkede, efter de Tiders Maade. Da giorde de Løfter, og Eeder ved Odin og alle Guder, at de aldrig skulde forlade ham, men at de skulde hævne hans Død. Saadan Gavmildhed giorde, at man sagde om ham, at han ansaae Guld for Aske, og at han maalte sin Magt ei efter sine Rigdomme, men efter

Rolf Krake Konge i Leire.

Rolf Krake Konge i Leire.

sit Rogte. Antallet af Rolfs Hofmænd beløb sig til 800, foruden dem som tiente, og stode for Borde, og spiste alle de første dagligen med Kongen, en Skik som vedvarede længe, saa at i den saa kaldte Rose paa Friderikshorg, som er et meget stort Værelse, spiste den store Kong Christian 4 endnu dagligen med de fleste af sine Hofmænd; saa stor var Omgangen og Fortroeligheden i de gamle Tider, og som Selskaberne da vare frie, og utvungne, og der ogsaa blev drukket et Glas, saa hørte Kongerne da i een Time ofte mere sand og frie tale, end nu deres hele Levetid. Ved Rolfs Hof skal derfor og dagligen være blevne fortæret 60 Oxer, og 200 Faar, thi vore Fædres meste Mad bestod i Kiød, som maaskee ogsaa er den passeligste i disse kaalde nordre Lande, helst for Folk, som øvede deres Legemer meget, og som derfore vare haarde og stærke. Endnu under Friderik den Tredie Tid var Kiød den meste Spise paa Kongens Tafel. Neri hedte paa de Tider en vis Jarl i de Norske Uplande, han var rig og giærig, men derhos kløg og tapper, og havde i Forlening af den Vest-Gothiske Konge Gotrik, den Del af Vest-Gotland, som laae Strandkanten nærmest. Til ham kom en vis Ref Reiners Søn fra Renniksøe, som var beslægtet med ham, og forærede ham en overmaade stor Oxe, som i sær havde meget store Horn, hvilke Ref havde ladet udskiære i adskillige Figurer, samme indlegge med Guld og Sølv-Render, og hæfte en stor Sølv-Kiæde mellem begge Horn, og paa den hænge tvende Guldringe. Saa stort Væsen giorde vore Fædre af alt hvad der var usædvanligt, og pleiede de undertiden at dyrke Oxer og Køer, som Guder, og Guders Billeder og Forestillinger. Neri antog imod Sædvane Foræringen, thi han var ellers altid bange for

For-

Foræringer af Frogt for, at han skulde giøre Vederlag. Ref forlangte intet uden et got Raad, hvordan han skulde giøre sin Lykke. Neri lod ham aftoe, thi hidindtil havde han som en uduelig lagt i Askehoben ved Ilden, og gav ham anstændige Klæder i Stædet for den korte Pels og de lange Buxer han hidindtil havde gaaet i. Derefter raadde han ham til at drage til Kong Gotrik i Vest-Gotland, som da var bekiendt for sin store Gavmildhed, og at give ham en Hvedsten. Ref fulgte Raadet, og fik til Giengave et Guld Armbaand. Vinteren derpaa forblev han hos Neri, som Aaret efter lod ham drage til Ælla, Konge i Sussex, vel udpyntet med Klæder og Vaaben. Ham gav han Ringen, og fortaalte hvorledes han var kommet til den. Ælla forærede ham derpaa et Skib med behørige Mandskab, og ladet med Varer. Desuden gav han ham twende smaae deilige Hunde, hver med en Sølvring om Halsen, og sammenkoblede med en Guldkiæde, hvorpaa hang syv Ringe. Aaret efter drog han atter ud efter Neri Jarls Raad, for at forsøge sin Lykke hos Kong Rolf. Ham forærede han Hundene, og fortaalte ham alle Ting, hvorpaa han igien fik et Skib med Folk og Varer, og desuden en Hielm og en Brynje udgravne og indlagde med Guld. Saa gavmilde viste sig de Tiders Konger, for derved at trække de anseeligste Stridsmænd og Kæmper til sig, der kunde forsvare dem imod hastige Overfald i de urolige Tider. Ved samme Tid døde Gervendil Konge i Vendsyssel, og beskikkede den Angliske Konge Rerek Böki Søn, som tilegnede sig Overherskabet i Jylland, hans twende Sønner Horvendil og Fengo til Regentere i hans Stæd, hvilke efter de Tiders Sædvane skiftedes til at regiere hvert 3 Aar om hinanden til Lands og til Vands.

Rolf Krake Konge i Leire.

Aar 523.

Aar 524.

Aar 525.

Aar 526.

Fen-

Rolf Krake Konge i Leire. Aar 529.

Fengo drog først i Søen, og siden Horvendil, som paa sit Tog mødte Koller, en beræmt Norsk Konge og Fribytter, der havde lagt til en Øe midt i Havet. Af en Hændelse vare de begge gangne i Land, for at see sig om i en der værende Skov. De bleve eenige om, at vilde holde en Tvekamp sammen, og foreslog Koller, at den som vandt skulde lade den anden begrave, og begge Krigshære siden holde Fred, og jorde de Ihielslagne. Horvendil vedtog dette. Efterat Kampen havde varet noget, kastede Horvendil Skioldet fra sig, og hug med begge Hænder, var og saa lykkelig at sønderhugge Kollers Skiold, og at afhugge ham det ene Ben, hvorpaa han prægtigen lod ham begrave. Derefter forfulgte han hans Søster Sela, som og lagde sig paa Fribytterie, og omkom hende. Og efterat han saaledes havde i tre Aar været lykkelig til Søes, sendte han det kostbarste af Byttet til Rerek, hvorved han kom i saa

Aar 532. stort Venskab med ham, at denne gav ham sin Dotter Geruth til ægte, med hvilken han blev Amleths Fader. Og i Anledning af dette Svogerskab har han vel og faaet Thye og Omungær Syssel at herske over, som man finder at han og besad. Imedens disse Ting ginge for sig, krigede Rolf uophørlig med alle de smaae Konger, som vare rundt om ham, og bragte dem alle til Lydighed, og til at betale sig Skat, men hvilke disse have været, ja ei engang deres Navne, undtagen nogle faaes, mindre Krigenes Omstændigheder, findes optegnede; Dog kan man være vis paa, at Krigene ei ere blevne førte uden for Danmark, undtagen man dertil vil regne dem han siden førte imod Angler, og maaskee Saxer. Da Snio i Halland levede med ham, saa og Eskil i Fyen, Horvendil i Vendsyssel, og maaskee Snio og hans Søn Baldur i

Him-

Himmer Syssel, hvor der i Fleskum Herred, Guiderup Sogn, findes paa en stor Steen Runeskrift, som beretter, at Balder har opreist den over sin Fader Kong Snigur, saa bliver det herved troligt, at disse Konger have været iblant de Overvundnes Tal. Rerek Böki Søn var den mægtigste, navnkundigste af alle de, der bleve overvundne, og havde denne Sag ei blevet saa let, hvis han ei af pure Gierrighed havde forsømt at anskaffe sig Stridsmænd og at vedligeholde sin Faders gamle Venner. Men da nu Rolf angreb hans Stad med sin Flode, lod han aabne Porterne, og legge sit Guld og Armringe og anden Rigdom deri, tænkende derved at formilde Seier-Herren, dog herved lod Rolf sig ikke forblinde, thi han tænkte paa, hvorledes Rerek havde været med at dræbe den gode Halfdan; derfore brød han ind i Staden, og omkom Rerek, hvorved han og blev Mester af de Rigdomme, som denne havde i saa mange Aar stablet op, og disse Rigdomme delte Rolf strax ud iblant sine Kæmper og Venner. Rereks Søn Hother eller Hather lod han dog beholde sine Fæderne Riger, de tvende Sysler Barwith og Ellæm, som Under-Konge, thi dette passede sig paa Geisten af Lens-Forfatningen, som da herskede overalt i gandske Norden, men derimod skilte han Anglerne reent ved det Overherskab, som de paa nogen Tid havde begyndt igien at tilegne sig over en Del af Jylland, og foreenede det til evig Tid med det Danske Folk. Den Angliske Konge Cnebba i Istathe, eller over de egentlige og rette Angler, maatte og bukke for Rolfs seierrige Vaaben, og kommer det mig rimeligt for, at han har taget Flugten til Britannien, hvor hans Sønneson Creoda blev den første Konge i Mercia, og er det da vel skeet, at alle de Angler, som ei vilde staae under

Rolf Kraka Konge i Leire.

 Rolf

Rolf Krake Konge i Leire.

Rolf Krakes Herredomme ere flygtede til Britannien, thi omtrent paa de Tider finder jeg, at Mænd, Qvinder og Born, droge fra Angeln over til Britannien. Og fra den Tid forbandt Rolf det Angliske Folk med det Danske, saa at det forstes Forbund med Saxerne ophorte; Dog stode Anglerne, eller rettere Sonder-Jyderne, som de snart bleve til, ei altid under Leire-Konger, hvilke undertiden vare hel svage. Saaledes havde Rolf samlet, og bragt under et Hoved alt hvad siden i lang Tid kaldtes Danmark, og var nu den mægtigste Konge, som havde hersket her siden Dan Mykillati Tider. Rolf skal og have kriget mod Saxerne, og til denne Krig, og rimeligen ogsaa til den imod Anglerne, hans Stif-Fader Adils have sendt ham Hielpetropper (2).

Agnar Ingels Son, en mægtig Strids-Kæmpe og Hovding, som uden Tvil havde et lidet Land i Skaane, friede da til Kura Rolfs Soster; Rolf var ikke meget for denne Forbindelse, men ingen af hans Kæmper vilde efter de Tiders Maade paatage sig, at stride imod Agnar, for at afværge dette Ægteskab, uden Biarke alene, som derfore til Belonning skulde have Prindsessen. Det varede længe inden man kunde blive eenige om, hvo der skulde give det forste Hug, thi i saadan Tvekamp var ei alene Huggenes Orden foreskrevet, men endog Tiden mellem hvert Hug, og derfore vare Huggene vel faae, men des stærkere. Endeligen blev det forste Hug at giore, tilkiendt Agnar, fordi han var af den kongelige Slægt. Han

(2) T. 6. p. 6. T. 7. p. 242. 243. 246. 288. 346. 316. 258 T. 8. p. 548. T. 9. p. 279. Sch. N. H. T. 1. p. 453 — 469. Hrolf Krakes S. c. 18 — 37. Saxo l. 2. p. 29. 33. 34. 35. 36. l. 8. p. 166. l. 3. p. 48. Gautreks Saga c. 6. 8 — 10.

Han hug da og med saadan Styrke, at det gik igiennem det overste af Hielmen, og saarede noget Huden paa Hovedet, saa at Sværdet Hithing, gled ned langs Hielm-Aabningerne, og sprang itu, da Hugget havde vel ellers blevet farligere. Efter dette satte Biarke sin Fod imod en Træestub, og hug med sit Tydske Sværd, Snyrtir kaldet, saaledes til Agnar, at han igiennemskar hans venstre Side, og afhug hans høire Been. Agnar faldt, støttede sig paa sin Albue, og loe, hvorved han erhvervede et meget stort Navn i disse krigerske Tider. Til Belønning fik Biarke Ruta, og tolv Herreder, og var siden, saavel Kongen, som alle hans Hofmænd overmaade kiær. Nu brændte Biarke af Begiærlighed efter, at hævne sig over sin Faders Stifmoder Hvit, som da med sin Søn Frode regierede i Upland, Ringerige, og Ranerige, thi Biarkes Farfader Ring var alerede død for rum Tid siden. Biarke drog altsaa til Norge med endeel Folk, Rolf gav ham med, angreb og overvandt Hvit, hvilken han behandlede som en Trold-Hex, paa denne Grund at hun var af Finsk Herkomst, og at hun derfore havde ved Trældom vundet Rings Hierte. Han trak en Skinsæk over hendes Hoved, slæbede hende rundt om, og slog hende til døde. Derefter giftede han sin Moder Bera med Ulfsbeitur, en Jarl i de Egne. Hvits Søn Frode lod han leve, og er han maaskee kommet til Regieringen der, efterat Biarke, som en kort Tid var Konge i bemeldte Lande, forlod dem, og drog til sin kiære Kong Rolf igien. Ved denne Leilighed han var oppe i Norge, dræbte han den Kæmpe Jarnbard, som havde omkommet hans Broder Elg Frode. Ved samme Tid blev hans anden Broder Thorer Hundfot Konge i Øst-Gotland, og det paa en sonderlig Maade, thi Kongen i bemeldte

Rolf Krake, Konge i Leire.

Rolf Krage Konge i Leire.

Land var død, venteligen uden Arvinger, og var det da Gothernes Brug, at vælge den til Konge, som best kunde opfylde en Stoel, hvori ellers tvende Mænd rummeligen kunde sidde. Der vare mange, som søgte at fylde denne Stoel, men forgiæves, tilsidst kom Thorer, og blev af alle for sin Størrelses Skyld erkiendt værdig at være Gothisk Konge. Hiortvar hedde en Jarl paa Øeland, han var af Fødsel en Tydsker, og en Sønnesøn af Jarmeriks Søster. Denne Prinds forelskede sig i Skuld Rolfs Søster, og førte hende hort med hendes gode Vilie. Hun havde været opfød hos Rolf, og havde han givet hende, og hendes Piger til Underholdning Hornsherred i Sieland, hvor hun anlagde og kaldte efter sit Navn den Landsbye Skuldelev (a). Siden efter gav ei alene Rolf, men og Adils og Yrsa deres Minde til, at Hiortvar og Skuld maatte blive sammen, og befattede de tvende sidste sig uden Tvil dermed, fordi Øland hørte til Sverrige. Rolf giorde Hiortvar siden til sin Jarl i Skaane, paa Vilkaar at betale aarlig Skat. Sin ene Dotter Drifa bortgav Rolf til den Svenske Virserk, som da for sin Tapperhed var næsten ligesaa navnkundig, som Sterkodder forhen, thi han stridde paa eengang imod tolv Kæmper, og nedlagde sex af dem. Da

Rolf

(a) Det Ord lev, lef, løv, hvormed saa mange Byers Navne hos os endes, skal efter D. Atlas T. 7. p. 123 betyde et Skiul, Opholds Sted. Broocman i Beskr. ofwer Öster-Gotland p. 28. Not. r forklarer det ved Arv og egen Jord. Pontoppidan i Grammatica Danica p. 229, 230 siger, at Lef er det samme som det tydske Leben, hvilket han forklarer ved at leve paa, opholde sig paa et Sted. Wachter i de Ord Leben og Laube giver Leben samme Betydning, og dette bliver vel ogsaa det rigtigste, men derfore er det ei sagt, at vi have taget vort Lef af det Tydske, thi jeg [illegible] mærker at begge Sprog have det fra et ældre og fælles Sprog.

Rolf var saa mægtig en Konge, saa er det intet Under, at han forøgede sin Hovedstad Leire saaledes, at ham fornemmeligen tilskrives at have anlagt Byen, da der forhen egentligen ikkun var et Slot. Det lader og at han haver elsket Pragt, thi til sit Sæde lod han giøre nogle Trappe-Trin. Den Svenske Kong Adils fik ved de Tider Krig med den Norske Kong Ali paa Upland, og fandt det fornøden, at bede Rolf om Hielp, som dog ikke kunde selv komme, fordi han var indviklet i Krig med Saxerne, men sendte derimod sine tolv fornemste Kæmper til Hielp, Biarke, Hialte, Virserk, Veser, Hother (a), Svipdag, Beidag og de flere. De giorde saadan Forening med Adils, at hver af dem skulde have tre Pund Guld, og at de, om Seiren blev paa deres Side, skulde bekomme til deres Konge tre kostbare Clenodier. Slaget holdtes paa den frosne Væner-Soe, og faldt Ali selv. Da valgte Rolfs Kæmper de tre kostbare Stykker, Hielmen Hildesvin, som Adils tog fra Ali, Brynien Fredsleif, som intet Sværd kunde bide paa, og Guldringen Sviagris, som Adils Forfædre havde eiet; Men Adils negtede ei alene at give dem disse Ting, men vilde ei heller udbetale dem den tilstaaede Løn, thi endskiønt Adils i alle andre Maader var en ypperlig Konge, saa var han dog for paaholden, hvortil nu stødte, at han var fortrydelig paa Rolf, fordi han ei selv personlig var kommet ham til Hielp. Vrede droge Rolfs Kæmper bort, og ophidsede ved Hiemkomsten deres Konge, som derover, baade for Lønnen, saa og for at kræve tilbage det Clenodiet hans Fader Helge havde eiet, og Adils havde bortført, drog med

Rolf Krake Konge i Leire.

(a) Uden Tvil Kongen i Varwich, den samme som Vottur.

Rolf Krake Konge i Leire.

30 Skibe, og 6000 Mand til Sverrige, og lagde ind i Fyre Aae, ved Fyris Oe paa et Stæd kaldet Østre-Aros, hvorfra han red med ikkun 300 Mænd til Upsal, uden at have Leide, og uden at han eller hans Mænd havde Harnisk paa, saa stor Fortroelighed viiste han til Adils, og saa stort vilde han og vise, at hans Heltemod og Tapperhed vare. Da han red ind i Upsal ginge Folkene op i de høieste Taarne, for at see hvor herligen han og hans Mænd vare udstafferede, og hvor kostelige Ryttere de vare. Biarke lod Hestene sætte ind i Stalden, og befoel de Svenske noie at tage Svandserne og Manerne i agt, at de ei bleve urene eller komme i ulave, hvilket fortrod de Svenske saa hoilig, at de skare alle Maner og Svandser af. Saavel Rolf, som hans Folk havde alle en Falk siddende paa Skuldrene, og kaldtes Rolfs Falk Habrok. En af de Danske gav sin Falk til en Svensk i Forvaring, med Advarsel, vel at passe paa den, hvorover han blev saa forbitret, at han dræbte den. En stor Sal blev af Yrsa da anviist de Danske, som ikke var paa Slottet, og Øl given dem at drikke, midt i Salen var antændt en jævn Ild til at varme dem, men da komme Adils Mænd ind, og giorde den saa stærk, at den næsten blev utaalelig, saa at deres Klæder begyndte at svies, og dette blev giort, fordi Rolf og hans Mænd pleiede at rose sig af, at de skyede hverken Ild eller Jern. Rolf tog da sit Skiold, kastede det paa Ilden, og sagde: Lader os forøge Ilden, og med det samme løb han paa Skioldet over Ilden. Da sagde de Svenske: Er det Rolf, som skyer hverken Ild eller Sværd, men han svarede: Den skyer ei Ilden, som løber over den. Rolfs tolv fornemste Kæmper efterfulgte hans Exempel, og giorde ligesom han. Imedens

hens Rolf opholdt sig ved det Svenske Hof, forordnede Dronning Yrsa ham en ved Navn Voggur til Opvartning. Det første han kom ind til Rolf, saae han længe paa ham uden at tale et Ord. Rolf spurgde hvi han giorde saa: Jo svarede Voggur, jeg har forhen hørt, at Kong Rolf i Leire var den største Mand i Norden, men nu seer jeg en liden Krake sidde i Hoisædet; og herved sigtede han til det at Rolf var høi og smal, ligesom et høit smalt Træe, hvoraf Grenene er hugget, og du kaldtes Krake paa vort Maal. Kongen sagde, nu haver du givet mig Tilnavn, men hvad vil du nu give mig i navnfeste? Jeg er fattig, svarede Voggur, og haver intet, da er det billigt, gav Rolf til Svar, at den giver som haver raad dertil, og tak med det samme en Guldring af sin Haand, og gav ham. Tak være du beste blant Kongerne, sagde da Voggur, og er dette et skiønt Clenodie. Voggur glædes over liden, sagde Rolf: Da reiste Voggur sig med den ene Fod paa Benken, sigende: Dette Løfte gior jeg, at jeg skal hævne dig om jeg lever, i Fald du bliver overvundet af nogen. Fra denne Tid af tog Rolf ham i sin Tieneste, endskiønt baade han selv, og hans Kæmper ansaae Voggur ikke for beqvæm til at holde saa stort et Løfte. Dagen efter kom Dronning Yrsa til sin Søn, og skienkede ham et stort Sølv-Horn, fuldt af Guld og Ringe, og deriblant Sviagris, saa og Hielm og Brynje, og ligeledes Vaaben til hans Folk. Ham selv gav hun en snehvid Hest, og hans tolv Kæmper røde Heste. Derefter raadde hun dem skyndeligen at ride bort, saasom Adils samlede allevegne fra mange Folk sammen, og agtede at overfalde dem. Rolf fulgte dette Raad, og red over Fyris Vold, eller Slette, tilbage. Men Adils satte hæftigen efter ham, hvor-

Rolf Krake Konge i Leire.

Rolf Krake Konge i Leire.

hvorpaa Rolf tog Guld ud af Pungen, som Bøgvar førte og strøede paa Veien. Da de Efterfættende saae dette, sprunge de af Hestene, og begyndte at rives og slaaes om Guldet. Adils skammede dem ud, og fik endeel til at følge sig. Selv red han sterk til paa Hesten Slungner. Rolf markede nu, at Adils kom ham nær, thi kastede han den skiønne Ring Sviagris i Veien for ham. Da bukke Adils sig over Hesten, og tog Ringen op med sit Spyd. Ved dette sagde Rolf: Nu haver jeg bøiet den mægtigste af de Svenske. Og paa saadan Maade undkom Rolf til sine Skibe, og lod sine Folk roe til af al Magt, og undgik. I Anledning af denne Færd blev sagt, at Rolf havde saaet Guld paa Fyrisvold, og kaldte Skalderne siden Guld, Krakes Sæd. Det var ellers intet Under, at Rolf ansaae Adils Gierrighed med saa foragtelige Øine, thi han selv var saa gavmild, at han aldrig lod sig bede to Gange om en Ting, men strax uddelte Gaven ved første Bøn. Ved denne Leilighed af Rolfs Reise til Sverrige fortælle ellers vore Skribenter mange utrolige Ting om Adils Trolddom, som deels vel ere opfundne for at giøre Rolf og hans Kemper desto større, deels tagne deraf, at Adils var meget hengiven til Offringer, og til sin Religions Dyrkelse, da Rolf og hans Kemper derimod foragtede Guderne, og troede paa sig selv, og deres egen Styrke, hvilket gik saa vidt at Rolf talede endog foragteligen om Odin, og kaldte ham en ond Aand. Og fra denne Tid af førte Rolf ikke mange Krige, og gik ei selv ud

Aar 540. i Strid, men sad hiemme i Fred og Roe. Adils døde ei længe efter denne Færd, og var det Svenske Rige under hans Søn Eisten ei nær saa mægtigt, som under ham, og krigede og røvede da mange Danske og Norske Konger paa Sverrige,

rige, saa og mange Søe-Konger, der raadde for en stor Hær, men eiede intet Land, og som aldrig sove under sodet Tag, eller drukke af Horn ved Ilden, hvoraf sees at der allevegne endda brugtes Rogstuer. Eilstens Moder hedte Aulrune, Dotter af Kiar Konge i Valland. Udi Hrolfs sidste Tid regierede et Stæd i Skaane en vis Ring, som holdt meget Venskab med den Vest-Gothiske Konge Gotric, eller Gautrek, saa at de flittigen besøgte hinanden, og gave hinanden Foræringer. De havde og i deres Ungdom faret sammen paa Fribytterie. Ring havde med sin Kone Signe, Dotter af Wilhelm, Konge i en Part af Reid-Gotland, fire Sønner, Ingel, Asmund, Ring og Halfdan, hvilken sidste førte Tilnavn af Ylfing, fordi han paa Moders Side stammede fra den berømte Norske Konge Halfdan den Gamle, thi paa Faders Side stammede han fra den gamle Gothiske Konge Gaut. Denne Halfdan Ylfing kom i sin Ungdom i Rolfs Tieneste, og blev antaget iblant hans Kæmper, og sendt af ham til Britannien, for at udføre den Ret, som Rolf formente, at de Danske Konger havde til Angel-Saxernes Erobringer der. Halfdan var lykkelig, dræbte en af Ællæ Sønner, og lagde en Del, venteligen af Ost-Angeln, under sig (a). Om denne Halfdan Ylfing haves endnu en hel Historie under Navn af Saga om Halfdan Brane Fostre, som dog er brav udspækket med Fabler. Ved denne Tid kom en Toke Tokesön fra Norge til Rolfs Hof, og forblev der en Tid lang,

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

Ring Konge i Skaane.

(a) Den gamle Forfatter af Sogubrot siger, at han dræbte Ælla, og indtog Northumberland; Det første kan ei bestaae med Tidsregningen, og det sidste er sagt efter vore gamle Skribenters forudfattede Mening, at alle de Danskes første Tog ginge didhen.

Rolf Krake 23 Konge i Leire. lang, blev og anviist Rum iblant hans Hofmænd, paa Vilkaar, at indtage det Sæde, hvorfra han kunde rykke en af dem. Han tog først fat paa Biarke, men formaaede ei at røre ham det mindste; Derefter paa Hialte, som han rokte frem til Kanten af Bænken, men siden rokte han Hvidserk og alle de andre fra deres Rum, hvorpaa han satte sig hvor ham selv best syntes. Han forblev der Vinteren over, men som han var ustadig, forlod han efter den Tid Rolfs Hof, flakkede om paa adskillige Stæder, og begav sig endeligen til den bekiendte Norske Konge Half. Rolfs Magt og Anseelse var nu steget til det høieste, men midt i denne Roe og Herlighed paakom en Vanheld, som giorde end Ende derpaa. Hans egen Søster Skuld, og Svoger Hiortvar, som han mindst havde fortient det af, da han havde beviist dem alt got, pønsede paa Forræderie imod ham, og var Skuld den, som opeggede hendes Mand hertil, sigende det var en Skam, at han skulde give sin Svoger Skat. Aabenbar turde de ei angribe ham, derfore lagde de sig efter Svig, og meente Skuld at Lykken var nu veget fra hendes Broder, og at han ei var saa tapper og modig, som før, ved det han havde siddet nogle Aar hiemme i Fred. For at udføre deres Anslag lode de Rolf

Aar 549. bede, om de i tre Aar maatte sidde inde med Skatten, da de siden vilde betale den paa eengang. Dette blev dem tilstadet. Tiden anvendte de imedens paa, at samle Folk og Vaaben sammen, dog saa hemmeligen, at Rolf fik det ikke at vide, hvilket saa meget desletter kunde skee, som Rolf og hans Hofmænd levede i deres gode Roe, og fornøiede sig paa alle Maader, med Drik, og ved allehaande Lege; hver af dem havde og sin Frille. Rolf ansaae sig og for saa mægtig og sikker, at han ikke mere ofrede til Guderne, stolende alene paa sig

selv.

skab. Maaskee den Omgang de Danske havde med Britterne, og de Krige de i Britannien førte med Angel-Saxerne, har givet dem, ved Selskab med de Christne, Kundskab nok til at foragte deres egen Lære, men for liden til at indsee den Christne Læres Ypperlighed, hvorover de ere henfaldne til Fritænkerie. Imidlertid seer man heraf, hvor let endog de fortreffligste Gemytter kunne ved alt for megen Lykke blive fordærvede, og at Modgang er dem ofte tienligere. Langvarig Fred, uafbrudt Lyksalighed, svækker Siælens Kræfter, blødgiør, ja saa at sige, smelter dem, da Krig og Ulykke derimod hærder dem. Hiortvar drog nu Folk til sig, ei alene fra Skaane og Oland, men og fra Øster-Gotland, og Sverrige, hvis Konge Eisten synes ei at have baaret noget got Hierte til Rolf, for den sidste Stridighed imellem hans Fader og ham. Imod Julen komme Hiortvar og Skuld til Leire med mange Folk, hvoraf de fleste vare onde og arrige Skalke. Adskillige Skibe havde de fyldt med Vaaben, under Paaskud at de deri førte Skatten. Rolf tog venligen imod dem, lod tillave et stort Giæstebud, og satte sig tilligemed sine Mænd dygtigen til at drikke, siden der var Jule-Aften, da derimod hans Giæster skaanede sig imod Sædvane. Deres Telter havde de opslaaet uden for Byen, og sendte Rolf ved deres Ankomst strax Vogne ned, for at afhænte Skatten fra Skibene, som laae ei langt derfra i Havnen. Men Hiortvar lod Kudskene gribe og binde, alle Slags Vaaben læsse om Natten paa Vognene, saa og sætte Krigsmænd paa dem, og kaste Dækker over dem. Imidlertid sulde Rolf og hans Kæmper, overvældede af Drik, i Søvn ved Giæstebudet, hvorfra Hiortvar med sine listede sig bort. Imod Morgenen komme Vognene til Byens Porte. Hiortvar

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

Aar 552.

 viste

Rolf Krake Konge i Leire.

Rolf Krakes Herredømme ere fløgtede til Britannien, thi omtrent paa de Tider finder jeg, at Mænd, Qvinder og Børn, droge fra Angeln over til Britannien. Og fra den Tid forbandt Rolf det Angliske Folk med det Danske, saa at det forstes Forbund med Saxerne ophørte; Dog stode Anglerne, eller rettere Sønder-Jyderne, som de snart bleve til, ei altid under Leire-Konger, hvilke undertiden vare hel svage. Saaledes havde Rolf samlet, og bragt under et Hoved alt hvad siden i lang Tid kaldtes Danmark, og var nu den mægtigste Konge, som havde hersket her siden Dan Mykillati Tider. Rolf skal og have kriget mod Saxerne, og til denne Krig, og rimeligen ogsaa til den imod Anglerne, hans Stif-Fader Adils have sendt ham Hielpetropper (2).

Agnar Ingels Søn, en mægtig Strids-Kæmpe og Høvding, som uden Tvil havde et lidet Land i Skaane, friede da til Ruta Rolfs Søster; Rolf var ikke meget for denne Forbindelse, men ingen af hans Kæmper vilde efter de Tiders Maade paatage sig, at stride imod Agnar, for at afværge dette Ægteskab, uden Biarke alene, som derfore til Belønning skulde have Prindsessen. Det varede længe inden man kunde blive eenige om, hvo der skulde give det første Hug, thi i saadan Tvekamp var ei alene Huggenes Orden foreskrevet, men endog Tiden mellem hvert Hug, og derfore vare Huggene vel faae, men des stærkere. Endeligen blev det første Hug at giøre, tilkiendt Agnar, fordi han var af den kongelige Slægt.

Han

(2) T. 6. p. 6. T. 7. p. 242. 243. 246. 288. 346. 316. 258 T. 8. p. 548. T. 9. p. 279. Sch. N. H. T. 1. p. 453 — 469. Hrolf Krakes S. c. 18 — 37. Saxo l. 2. p. 29. 33. 34. 35. 36. l. 8. p. 166. l. 3. p. 48. Gautreks Saga c. 6. 8 — 10.

Han hug da og med saadan Styrke, at det gik igiennem det overste af Hielmen, og saarede noget Huden paa Hovedet, saa at Sværdet Hithing, gled ned langs Hielm-Aabningerne, og sprang itu, da Hugget havde vel ellers blevet farligere. Efter dette satte Biarke sin Fod imod en Træestub, og hug med sit Tydske Sværd, Snyrtir kaldet, saaledes til Agnar, at han igiennemskar hans venstre Side, og afhug hans hoire Been. Agnar faldt, stottede sig paa sin Albue, og loe, hvorved han erhvervede et meget stort Navn i disse krigerske Tider. Til Belonning fik Biarke Ruta, og tolv Herreder, og var siden, saavel Kongen, som alle hans Hofmænd overmaade kiær. Nu brændte Biarke af Begiærlighed efter, at hævne sig over sin Faders Stifmoder Hvit, som da med sin Son Frode regierede i Upland, Ringerige, og Ranerige, thi Biarkes Farfader Ring var alerede død for rum Tid siden. Biarke drog altsaa til Norge med endeel Folk, Rolf gav ham med, angreb og overvandt Hvit, hvilken han behandlede som en Trold-Hex, paa denne Grund at hun var af Finsk Herkomst, og at hun derfore havde ved Trældom vundet Rings Hierte. Han trak en Skinsæk over hendes Hoved, slæbede hende rundt om, og slog hende til døde. Derefter giftede han sin Moder Bera med Ulfsheitur, en Jarl i de Egne. Hvits Son Frode lod han leve, og er han maaskee kommet til Regieringen der, efterat Biarke, som en kort Tid var Konge i bemeldte Lande, forlod dem, og drog til sin kiære Kong Rolf igien. Ved denne Leilighed han var oppe i Norge, dræbte han den Kæmpe Jarnbard, som havde omkommet hans Broder Elg Frode. Ved samme Tid blev hans anden Broder Thorer Hundfot Konge i Ost-Gotland, og det paa en sonderlig Maade, thi Kongen i bemeldte

Rolf Krake, Konge i Leire.

 Land

Rolf Krake Konge i Leire.

Land var død, venteligen uden Arvinger, og var det da Gothernes Brug, at vælge den til Konge, som best kunde opfylde en Stoel, hvori ellers tvende Mænd rummeligen kunde sidde. Der vare mange, som søgte at fylde denne Stoel, men forgieves, tilsidst kom Thorer, og blev af alle for sin Størrelses Skyld erkiendt værdig at være Gothisk Konge. Hiortvar hedde en Jarl paa Øeland, han var af Fødsel en Tydsker, og en Sønnesøn af Jarmeriks Søster. Denne Prinds forelskede sig i Skuld Rolfs Søster, og førte hende bort med hendes gode Villie. Hun havde været opfød hos Rolf, og havde han givet hende, og hendes Piger til Underholdning Hornsherred i Sieland, hvor hun anlagde og kaldte efter sit Navn den Landsbye Skuldelev (a). Siden efter gav ei alene Rolf, men og Adils og Yrsa deres Minde til, at Hiortvar og Skuld maatte blive sammen, og befattede de tvende sidste sig uden Tvil dermed, fordi Øland hørte til Sverrige. Rolf giorde Hiortvar siden til sin Jarl i Skaane, paa Vilkaar at betale aarlig Skat. Sin ene Dotter Drifa bortgav Rolf til den Svenske Virferk, som da for sin Tapperhed var næsten ligesaa navnkundig, som Sterkodder forhen, thi han stridde paa eengang imod tolv Kæmper, og nedlagde sex af dem. Da Rolf

(a) Det Ord lev, lef, løv, hvormed saa mange Byers Navne hos os endes, skal efter D. Atlas T. 7. p. 123 betyde et Skiul, Opholds-Sted. Broocman i Besk. ofwer Öster-Gotland p. 28. Not. r forklarer det ved Arv og egen Jord. Pontoppidan i Grammatica Danica p. 229, 230 siger, at Lef er det samme som det tydske Leben, hvilket han forklarer ved at leve paa, opholde sig paa et Sted. Wachter i de Ord Leben og Laube giver Leben samme Betydning, og dette bliver vel ogsaa det rigtigste, men derfore er det ei sagt, at vi have taget vort Lef af det Tydske, thi jeg troer snarere at begge Sprog have det fra et ældre og fælles Sprog.

Rolf var saa mægtig en Konge, saa er det intet Under, at han forøgede sin Hovedstad Leire saaledes, at ham fornemmeligen tilskrives at have anlagt Byen, da der forhen egentligen ikkun var et Slot. Det lader og at han haver elsket Pragt, thi til sit Sæde lod han giøre nogle Trappe-Trin. Den Svenske Kong Adils fik ved de Tider Krig med den Norske Kong Ali paa Upland, og fandt det fornøden, at bede Rolf om Hielp, som dog ikke kunde selv komme, fordi han var indviklet i Krig med Saxerne, men sendte derimod sine tolv fornemste Kæmper til Hielp, Biarke, Hialte, Virserk, Veser, Hother (a), Svipdag, Beidag og de flere. De giorde saadan Forening med Adils, at hver af dem skulde have tre Pund Guld, og at de, om Seiren blev paa deres Side, skulde bekomme til deres Konge tre kostbare Clenodier. Slaget holdtes paa den frosne Væner-Søe, og faldt Ali selv. Da valgte Rolfs Kæmper de tre kostbare Stykker, Hielmen Hildersvin, som Adils tog fra Ali, Brynjen Fredsleif, som intet Sværd kunde bide paa, og Guldringen Sviagris, som Adils Forfædre havde eiet; Men Adils negtede ei alene at give dem disse Ting, men vilde ei heller udbetale dem den tilstaaende Løn, thi endskiønt Adils i alle andre Maader var en ypperlig Konge, saa var han dog for paaholden, hvortil nu stødte, at han var fortrydelig paa Rolf, fordi han ei selv personlig var kommet ham til Hielp. Vrede droge Rolfs Kæmper bort, og ophidsede ved Hiemkomsten deres Konge, som derover, baade for Lønnen, saa og for at kræve tilbage de Clenodier hans Fader Helge havde eiet, og Adils havde bortført, drog med

Rolf Krake Konge i Leire.

(a) Uden Tvil Kongen i Barwith, den samme som Vottur.

Rolf Krake Konge i Leire.

30 Skibe, og 6000 Mand til Sverrige, og lagde ind i Fyre Aae, ved Fyris Oe paa et Stæd kaldet Ostre-Aros, hvorfra han red med ikkun 300 Mænd til Upsal, uden at have Leide, og uden at han eller hans Mænd havde Harnisk paa, saa stor Fortroelighed viste han til Adils, og saa stort vilde han og vise, at hans Heltemod og Tapperhed vare. Da han red ind i Upsal ginge Folkene op i de hoieste Taarne, for at see hvor herligen han og hans Mænd vare ustafferede, og hvor kostelige Ryttere de vare. Biarke lod Hestene sætte ind i Stalden, og befoel de Svenske noie at tage Svandserne og Manerne i agt, at de ei bleve urene eller komme i ulave, hvilket fortrod de Svenske saa hoilig, at de skare alle Maner og Svandser af. Saavel Rolf, som hans Folk havde alle en Falk siddende paa Skuldrene, og kaldtes Rolfs Falk Hibrok. En af de Danske gav sin Falk til en Svensk i Forvaring, med Advarsel, vel at passe paa den, hvorover han blev saa forbittret, at han dræbte den. En stor Sal blev af Yrsa da anviist de Danske, som ikke var paa Slottet, og Ol giver dem at drikke, midt i Salen var antændt en jævn Ild til at varme dem, men da komme Adils Mænd ind, og giorde den saa stærk, at den næsten blev uraalelig, saa at deres Klæder begyndte at svies, og dette blev giort, fordi Rolf og hans Mænd pleiede at rose sig af, at de skyede hverken Ild eller Jern. Rolf tog da sit Skiold, kastede det paa Ilden, og sagde: Lader os forøge Ilden, og med det samme lob han paa Skioldet over Ilden. Da sagde de Svenske: Er det Rolf, som skyer hverken Ild eller Sværd, men han svarede: Den skyer ei Ilden, som løber over den. Rolfs tolv fornemste Kæmper efterfulgte hans Exempel, og giorde ligesom han. Imedens

hans Rolf opholdt sig ved det Svenske Hof, forordnede Dronning Yrsa ham en ved Navn Voggur til Opvartning. Det første han kom ind til Rolf, saae han længe paa ham uden at tale et Ord. Rolf spurgde hvi han giorde saa: Jo svarede Voggur, jeg har forhen hørt, at Kong Rolf i Leire var den største Mand i Norden, men nu seer jeg en liden Krake sidde i Høisædet; og herved sigtede han til det at Rolf var høi og smal, ligesom et høit smalt Træe, hvoraf Grenene er hugget, og da kaldtes Krake paa vort Maal. Kongen sagde, nu haver du givet mig Tilnavn, men hvad vil du nu give mig i Navnfæste? Jeg er fattig, svarede Voggur, og haver intet, da er det billigt, gav Rolf til Svar, at den giver som haver raad dertil, og tog med det samme en Guldring af sin Haand, og gav ham. Tak være du beste blant Kongerne, sagde da Voggur, og er dette et skiønt Clenodie. Voggur glædes over lidet, sagde Rolf: Da reiste Voggur sig med den ene Fod paa Bænken, sigende: Dette Løfte giør jeg, at jeg skal hævne dig om jeg lever, i Fald du bliver overvunden af nogen. Fra denne Tid af tog Rolf ham i sin Tieneste, endskiønt baade han selv, og hans Kæmper ansaae Voggur ikke for beqvæm til at holde saa stort et Løfte. Dagen efter kom Dronning Yrsa til sin Søn, og skiænkede ham et stort Sølv-Horn, fuldt af Guld og Ringe, og deriblant Svîagris, saa og Hielm og Brynje, og ligeledes Vaaben til hans Folk. Ham selv gav hun en snehvid Hest, og hans tolv Kæmper røde Heste. Derefter raadde hun dem skyndeligen at ride bort, saasom Adils samlede allevegne fra mange Folk sammen, og agtede at overfalde dem. Rolf fulgte dette Raad, og red over Fyris Vold, eller Slette, tilbage. Men Adils satte hæftigen efter ham,

Rolf Krake Konge i Leire.

hvor-

Rolf Krake Konge i Leire.

hvorpaa Rolf tog Guld ud af Pungen, som Helgi førte og strøede paa Veien. Da de Efterſættende ſaae dette, ſprunge de af Heſtene, og begyndte at rives og ſlaaes om Guldet. Adils ſkammede dem ud, og fik endel til at følge ſig. Selv red han ſterk til paa Heſten Slungner. Rolf mærkede nu, at Adils kom ham nær, thi kaſtede han den ſkiønne Ring Sviagris i Veien for ham. Da bukte Adils ſig over Heſten, og tog Ringen op med ſit Spyd. Ved dette ſagde Rolf: Nu haver jeg bøiet den mægtigſte af de Svenſke. Og paa ſaadan Maade undkom Rolf til ſine Skibe, og lod ſine Folk roe til af al Magt, og undgik. I Anledning af denne Færd blev ſagt, at Rolf havde ſaaet Guld paa Fyrisvold, og kaldte Skalderne ſiden Guld, Krakes Sæd. Det var ellers intet Under, at Rolf anſaae Adils Gierrighed med ſaa foragtelige Øine, thi han ſelv var ſaa gavmild, at han aldrig lod ſig bede to Gange om en Ting, men ſtrax uddelte Gaven ved første Bøn. Ved denne Leilighed af Rolfs Reiſe til Sverrige fortælle ellers vore Skribenter mange utrolige Ting om Adils Troldom, ſom deels vel ere opfundne for at giøre Rolf og hans Kemper deſto større, deels tagne deraf, at Adils var meget hengiven til Offringer, og til ſin Religions Dyrkelſe, da Rolf og hans Kemper derimod foragtede Guderne, og troede paa ſig ſelv, og deres egen Styrke, hvilket gik ſaa vidt at Rolf talede endog foragteligen om Odin, og kaldte ham en ond Aand. Og fra denne Tid af førte Rolf ikke mange Krige, og gik ei ſelv ud

Aar 540.

i Strid, men ſad hiemme i Fred og Roe. Adils døde ei længe efter denne Færd, og var det Svenſke Rige under hans Søn Eiſten ei nær ſaa mægtigt, ſom under ham, og krigede og røvede da mange Danſke og Norſke Konger paa Sverrige,

rige, saa og mange Søe-Konger, der raadde for en stor Hær, men eiede intet Land, og som aldrig sove under sodet Tag, eller drukke af Horn ved Ilden, hvoraf sees at der allevegne endda brugtes Røgstuer. Eiliens Moder hedte Aulrune, Dotter af Kiar Konge i Valland. Udi Hrolfs sidste Tid regierede et Stæd i Skaane en vis Ring, som holdt meget Venskab med den Vest-Gothiske Konge Gotric, eller Gautrek, saa at de flittigen besøgte hinanden, og gave hinanden Foræringer. De havde og i deres Ungdom faret sammen paa Fribytterie. Ring havde med sin Kone Signe, Dotter af Wilhelm, Konge i en Part af Reid-Gotland, fire Sønner, Ingel, Asmund, Ring og Halfdan, hvilken sidste førte Tilnavn af Ylfing, fordi han paa Moders Side stammede fra den berømte Norske Konge Halfdan den Gamle, thi paa Faders Side stammede han fra den gamle Gothiske Konge Gaut. Denne Halfdan Ylfing kom i sin Ungdom i Rolfs Tieneste, og blev antaget iblant hans Kæmper, og sendt af ham til Britannien, for at udføre den Ret, som Rolf formente, at de Danske Konger havde til Angel-Saxernes Erobringer der. Halfdan var lykkelig, dræbte en af Ællæ Sønner, og lagde en Deel, venteligen af Ost-Angeln, under sig (a). Om denne Halfdan Ylfing haves endnu en heel Historie under Navn af Saga om Halfdan Brane Fostre, som dog er brav udspækket med Fabler. Ved denne Tid kom en Toke Tokesön fra Norge til Rolfs Hof, og forblev der en Tid lang,

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

Ring Konge i Skaane.

(a) Den gamle Forfatter af Sogubrot siger, at han dræbte Ælla, og indtog Northumberland; Det første kan ei bestaae med Tidsregningen, og det sidste er sagt efter vore gamle Skribenters forudsattede Mening, at alle de Danskes første Tog ginge didhen.

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

lang, blev og anviist Rum iblant hans Hofmænd, paa Vilkaar, at indtage det Sæde, hvorfra han kunde rykke en af dem. Han tog først fat paa Biarke, men formaaede ei at røre ham det mindste; Derefter paa Hialte, som han rykte frem til Kanten af Bænken, men siden rykte han Hvidserk og alle de andre fra deres Rum, hvorpaa han satte sig hvor ham selv best syntes. Han forblev der Vinteren over, men som han var ustadig, forlod han efter den Tid Rolfs Hof, flakkede om paa adskillige Stæder, og begav sig endeligen til den bekiendte Norske Kong Half. Rolfs Magt og Anseelse var nu stegen til det høieste, men midt i denne Roe og Herlighed paakom en Vanheld, som giorde reent Ende derpaa. Hans egen Søster Skuld, og Svoger Hiortvar, som han mindst havde fortient det af, da han havde beviist dem alt got, pønsede paa Forræderie imod ham, og var Skuld den, som opeggede hendes Mand hertil, sigende det var en Skam, at han skulde give sin Svoger Skat. Aabenbar turde de ei angribe ham, derfore lagde de sig efter Svig, og meente Skuld at Lykken var nu veget fra hendes Broder, og at han ei var saa tapper og modig, som før, ved det han havde siddet nogle Aar hiemme i Fred. For at udføre deres Anslag lode de Rolf

Aar 549.

bede, om de i tre Aar maatte sidde inde med Skatten, da de siden vilde betale den paa eengang. Dette blev dem tilstaaet. Tiden anvendte de imedens paa, at samle Folk og Vaaben sammen, dog saa hemmeligen, at Rolf fik det ikke at vide, hvilket saa meget desletttere kunde skee, som Rolf og hans Hofmænd levede i deres gode Roe, og forlystede sig paa alle Maader, med Drik, og ved allehaande Lege; hver af dem havde og sin Frille. Rolf ansaae sig og for saa mægtig og sikker, at han ikke mere ofrede til Guderne, stolende alene paa sig

selv.

ſkik. Maaſket den Omgang de Danſke havde med Britterne, og de Krige de i Britannien førte med Angel-Saxerne, har givet dem, ved Selſkab med de Chriſtne, Kundſkab nok til at foragte deres egen Lære, men for liden til at indſee den Chriſtne Læres Ypperlighed, hvorover de ere henfaldne til Fritænkerie. Imidlertid ſeer man heraf, hvor let endog de fortreffligſte Gemytter kunne ved alt for megen Lykke blive fordærvede, og at Modgang er dem ofte tienligere. Langvarig Fred, uafbrudt Lykſalighed, ſvækker Siælens Kræfter, blødgiør, ja ſaa at ſige, ſmelter dem, da Krig og Ulykke derimod hærder dem. Hiørtvar drog nu Folk til ſig, ei alene fra Skaane og Øland, men og fra Øſter-Gotland, og Sverrige, hvis Konge Eiſten ſynes ei at have baaret noget got Hierte til Rolf, for den ſidſte Stridighed imellem hans Fader og ham. Imod Julen komme Hiortvar og Skuld til Leire med mange Folk, hvoraf de fleſte vare onde og arrige Skalke. Adſkillige Skibe havde de fyldt med Vaaben, under Paaſkud at de deri førte Skatten. Rolf tog venligen imod dem, lod tillave et ſtort Giæſtebud, og ſatte ſig tilligemed ſine Mænd dygtigen til at drikke, ſiden det var Jule-Aften, da derimod hans Giæſter ſkaanede ſig imod Sædvane. Deres Telter havde de opſlaaet uden for Byen, og ſendte Rolf ved deres Ankomſt ſtrax Vogne ned, for at afhænte Skatten fra Skibene, ſom laae ei langt derfra i Havnen. Men Hiortvar lod Kudſkene gribe og binde, alle Slags Vaaben læſſe om Natten paa Vognene, ſaa og ſætte Krigsmænd paa dem, og kaſte Dækker over dem. Imidlertid ſulde Rolf og hans Kæmper, overvældede af Drik, i Søvn ved Giæſtebudet, hvorfra Hiortvar med ſine liſtede ſig bort. Imod Morgenen komme Vognene til Byens Porte. Hiortvar

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

Aar 552.

viſte

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

viste sig ikkun med faae Fodgiængere, og bad at indlade sig og Skatten, hvilket og blev bevilget. Men da droge de deres Værger, og angrebe de Sovende, halv Sovnige og Drukne, nedlagde ogsaa mange af dem, allerheldst de som vaagnede, og ikke vidste hvad paa Færde var, angrebe sig selv indbyrdes. Hialte var da uden for Byen paa Landet hos sin Frille. Da han hørte Bulder og Vaaben-Gny, steg han strax op fra hende, og iførte sig sine Vaaben, for at ile sin Herre til Hielp. Men først spurgde hun ham ad, hvem hun skulde faae i hans Stæd, hvorpaa han igien spurgde, hvem hun tyktes best om, enten en Mand paa 80 Aar, eller tvende Ungkarle hver af 22. Hun svarede de tvende sidste. Kom nærmere, sagde han da, jeg har noget hemmeligt at sige dig, og derpaa skar han Næsen af hende, sigende: Nu kan du sige til dine Bolere, hvo der haver redet dig til, men jeg tænker at du faaer ikke mange herefter. Hun beklagede sig, men han svarede med kaaldt Blod, at Kierligheden er ikke altid lige. Da han kom til Slottet, saae han allerede de fiendtlige Faner opsatte, hvorpaa han vognede Kongen og hans Kæmper, sigende at det var nu Tid at stride for saa berømmelig og god en Konge, og at vise i Gierning hvad man forhen havde yttret i Ord. Nu skulde man aflade at drikke, og ei tænke paa sine Friller, og overveie at hver bar sin Ære i sin høire Haand. De tolv fornemste Kæmper komme da alle paa Benene, hvorvel Biarke tilsidst, som venteligen har ver været mest beskiænket. Rolf iførte sig sine Vaaben, men lod sin Søster og hendes Mand sige, at han først vilde giøre sig og Mænd glade med en god Drik, og siden udvise hvordanne Kæmper de vare, da hans eeneste Attraae var, at hans og Kæmpers Manddom maatte længe ihukommes. Striden blev

ogsaa

ogsaa efter hans Begiæring opsat noget, og sagde Skuld: Min Broder er ulig alle andre, og er det stor Skade for ham, dog maae Alting nu skride til en Slutning. Derefter begyndtes Striden, som var længe og haard, thi den stod paa fra om Morgenen til ud paa Natten; Dog endeligen faldt Rolf tilligemed alle sine Kæmper og Mænd, og flyede ikke een af dem, ei heller bad nogen om Fred og Liv, thi efterat Kongen var faldet, rasede de frem, som vilde Dyr, og laae Biarke død ved hans Hoved, og Hialte ved hans Fødder. Saasom Striden var længe twilraadig, saa befoel Hiortvar at sætte Ild paa Byen, og da Rolf og hans Kæmper vare slagne, lod han om Natten blæse Asmars. Ved denne Leilighed beskrives Vaabnerne af Hiortvars Folk, Svenske, Gother og Skaaninger, at have bestaaet i forgyldte Hielme med Busker paa, Sværde, lange Spyde, og tveeggede Øxer, samt Jern-Harnisker. Om denne Strid haves hos Saxo et langt Digt, kaldet Biarkemaal, ei fordi Biarke har giort det, da han dog ellers var en god Skald, saa at nogle faae Vers haves endnu efter ham, men fordi han, Hialte og Ruta tale her sammen. Af dette ypperlige Digt, det ypperligste maaskee af alle vore gamle Digter, haves paa vort gamle Maal et kort Stykke hos Snorro, og et længre i den utrykte Skalda; Og lader det, at denne Vise er ofte siden bleven siunget ved Træfningers Begyndelse; I det mindste sang Thormod den for St. Olufs Hær kort for Slaget ved Stiklestad Aar 1030, og blev den da allerede anseet for gammel, hvoraf jeg slutter at den i det mindste er giort i det 8 Seculo. I den siger Biarke, at han havde Lyst at see Odin, for at dræbe ham, hvorpaa Biarkes Kone Ruta svarer, at naar han vilde det, skulde han først signe sig med Thors Hammer, og siden see hende under Armen, og sigtes herved til

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

den Egenskab, som den gamle Overtro indbildte sig at kunne opnaae, nemlig at blive fremsynet, det er at see alle Aander, Spøgelser og underlige Ting, som ingen anden kunde see. Merkeligen siger Saxo, at mange, som havde lagt sig efter Alderdommen, kunde endnu i hans Tid, det er Aar 1200, dette Danske Digt uden ad, thi det tiener til at bekræfte den Sandhed, at den mundtlige Overleverelse kan i mange Aarhundrede vedligeholde Hukommelsen af Bedrifter, som man seer med de Galliske, heldst Ossians-Digter i Skotland; Og dette giver en stor Vægt til Troværdigheden af vor gamle Historie. Forhen haver jeg og sagt, at vi have endnu nogle Levninger tilovers af dette Digt paa det gamle Maal, hvoraf sees, at Saxo haver i Henseende til Indholden oversat det, hvorvel med større Vidtløftighed og Zirlighed, ja vel ogsaa udeladt noget, som han dog maaskee ei heller haver hørt qvæde. Det Biarke vilde stride mod Odin, maae ingen undres over, thi Rolf var saa berømmelig en Konge, at en almindelig Sagn udbredde, at Odin havde selv vist sig i Slaget mod Rolf, venteligen fordi han blev foragtet af ham, og nød intet Offer, og hedde det ogsaa, at Skuld sendte en forfærdelig Galt imod de Danske, ja skabte sig selv til en Drage, og hvad som mere er, opvakte de Døde af hendes Folk, der vare faldne, til at stride paa nye, hvilket sidste uden Tvil er giort deraf, at Skulds Hær var saa stor, at hvor mange end de Danske thielsloge af dem, saa syntes der dog at være lige mange tilbage. Saa meget hørte der til at overvinde Rolf og hans Danske, og for saa uovervindelige bleve de anseete i Folkes Tanker. Rolfs Navn blev derfore længe agtet meget høit, ei alene i den Hedniske Tid, men endog noget hen i den Christne. Saaledes giorde Hogni i det 7 Sæculo sig til af, at han havde Rolfs Sværd Sigurliani;

Saa-

Saaledes drak i samme Seculo den deilige Hildegun, Dotter af Grammar i Sodermanland, Hiorvard til med Rolf Krakes Skaal; Saaledes svarede St. Oluf, da han blev adspurgt, hvilken af de Hedniske Konger han vilde efterfølge, at om det skulde være nogen, da Rolf Krake; Saaledes skrev den Islandske Poet Sigurd Fostre i det 14 Sæculo, at Ivar Vidfadme, Half, og Rolf og hans Kæmper sidde hoit op i Valhalla, ikke langt fra Odin. I Midten af det 10 Sæculo kom den Islænder Skegge til Leire, og brød Rolfs Hoi op, borttog Kongens Sværd Skofnung, samt Hialtes Öxe, men kunde ikke faae Biarkes lange Sværd Lövi, saasom han ei formaaede at boie hans Armledder; Dog fik han megen anden Rigdom, og samme Sværd skal den Islænder Gellir have havt. Han er fød omtrent 1012, og død omtrent sidst i 11 Sæculo udi Roskild. Siden horte man intet til Sværdet Skofnung (64). Med Rolf faldt Leire-Kongers store Magt for en lang Tid, undtagen at den engang, hvorvel korteligen synes at tage til under Frode 7. Imidlertid var dog det Danske Folks Styrke bleven saa vel grundet, og det Angliske Folk blevet saa afmægtigt, at dette derover dog maatte vedbliue Foreeningen med de Danske, hvortil hialp at Saxerne norden for Elven

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

(64) T. 7. p. 243. 233. 236. 291. 251. 247. 249. 250. 257 261. 275. 276. 281—285. 287. 289. 292. 255. 260. 254. 264. 284. 235. 278. 279. 299. 354. T. 8. p. 474. 310. 413—416. T. 10. p. 17. 18. Saxo l. 2. p. 29. Arngrimi Suppl. p. 544—559. Hrolf Krakes S. c. 30. 29. 38—52. Edda Dæmesaga 63. 64. Snorro i Ynglinga Saga c. 33. 34. 41., i Oluf den Helliges S. c. 220. Peringskiolds monumenta Ullerakensia p. 5. Edda i Codice Wormiano p. 184, i Arnæ N. 742, 4to. p. 27. 42. Hrolfs og Gautreks S. c. 14. Sch. N. H. T. 1. p. 337. 322. Helfdan Branafostres S. c. 1. Laxdæla c. 60. Chrimhildins Rache col. 196 &c.

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

den vare blevne svækkede ved deres store Udvandringer til Britannien, og at de sønden for Elven kunde knap værge sig imod Venders og Frankers daglig tilvoxende Magt, saa at de og derover bleve nødde til noget efter Rolfs Død at kalde de Danske til Hielp imod de sidste.

Aar 530. omtrent

Imedens Rolf regierede i Danmark, vandrede nogle af de Heruler, der i hans Faders Tid vare komne hid Nord, atter sønder paa. Anledningen hertil var denne. De Heruler, som boede i Illyrico under Romersk Herredømme, dræbte deres Konge Ochon (Hakon), foregivende, at de ei mere vilde staae under nogen Konge, men de fortrøde snart dette Forsæt, og besluttede derover, at sende nogle af de Fornemste hid Nord til deres Landsmænd, for at hente en af kongelig Slægt. De funde mange af dem her, udvalgte een, og seilede med ham bort, men da han var kommet nær hen til Illyricum, døde han, hvorover de vendte tilbage, og bragte en vis Todas med sig. Hans Broder Aordus, og 200 af udvalgt ungt Mandskab fulgte med. Men som hermed hengik lang Tid, saa fortrøde Herulerne, der boede ved Singidon, nu Semendria, i Dacia Ripensi, at de havde sendt efter en Konge uden Keiser Justiniani Tilladelse. De sendte derover Gesandtere til Constantinopel, og Keiseren gav dem Svartuas, en Heruler, som længe havde boet i bemeldte Bye. Imidlertid kom Efterretning, at Herulerne fra vort Norden nærmede sig, hvorover Svartuas befoel sine at drage dem i møde, for at omkomme dem. I Forstningen adlydte de, men da de ikkun vare een Dags Reise fra hine, forlode de alle om Natten Svartuas, og løbe over til dem. Svartuas flyede eene til Constantinopel, og Herulerne giorde derpaa Forbund med Gepiderne af

Frygt

Flugt for Romerne. Ved denne Leilighed beskriver Procopius Scanzia eller Scandinavien, som han kalder Thule, saaledes. Denne Øe er meget stor, og ti Gange større end Britannien, fra hvilken den ligger langt borte imod Norden. Den største Deel deraf er øde, men det dyrkede beboes af 13 Folk (Svenske, Ost- og Vest-Gother, Danske, Lapper, og bør venteligen de øvrige 8 søges i Norge), som ere talrige, og have hver sin Konge. Hvert Aar hændes her dette forunderlige, at ved Sommer-Solhverv gaaer Solen i 40 Dage ikke ned, men siden efter 6 Maaneder ved Vinter Solhverv mangler denne Øe ogsaa i 40 Dage Solens Lys, i hvilken Tid de ere meget bedrøvede. Jeg har ofte ønsket at komme did, bliver Procopius ved, for med egne Øine at see hvad andre have sagt mig. Og jeg haver adspurgt om denne Sag dem, som derfra komme til os, og de have sandfærdeligen og oprigtigen svaret mig ovenmeldte (a). Naar denne lange Nat haver varet i 35 Dage, gaae nogle op paa de høieste Bierge, for derfra at give Solens Ankomst tilkiende. De neden for boende begynde i Mørket en Hoitid (Jul), som er den største hos disse Oboere. Iblant de Barbarer, som beboe Thule, ere Skridfinnerne (nu værende Lapper og Indvaanere af Finmarken), de eeneste, som føre et vildt Liv, thi de gaae hverken med giorde Klæder eller Skoe, eller bruge nogen konstig Drik, eller spise nogen Jord-Frugt, thi de legge sig ei selv efter Agerdyrkning, og deres Qvinder ei efter Ulds Behandling, men saavel Mænd, som Qvinder, ere aldeles hengivne til Jagten, og

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

(a) Her udelader jeg noget af Procopius, som gaaer ind i det Astronomiske, og hvorom Schöning haver medens han var i Sorøe skrevet en Dissertation.

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

og skaffe de store Bierge og Skove dem nok af alle Slags vilde Dyr, hvorfor og deres Føde er vilde Giedders Kiød, og deres Klæder Dyreskind, som de hæfte sammen med Sener, og med Skindene bedække den hele Krop. Deres Børn føde de ei op som andre Folk, ei med Mødrenes Mælk, men med Dyrs Marv. Saasnart en Qvinde har giort Barsel, svøber hun Fostret i et Skind, hænger det op i et Træe, putter Marv i Munden paa det, og gaaer strax paa Jagt. Men imellem alle de øvrige Thuliter og andre Folk er kun liden Forskiæl. De tilbede mange Guder og Aander, Himmelske, Luftige, Jordiske, Vandige, foruden mindre i Kilder og Floder. De ofre jævnligen, og bruge dertil alle Slags, dog ansee de Mennesket for det fornemste Offer, og ofre den første Fange i Krig til Mars (Odin), hvilken de holde for den største Gud. Og saadan en dræbe de ei lige frem, men hænge ham enten op paa et Træe, eller kaste ham paa Torne, eller og dræbe ham paa nogen anden ynkelig Maade. Saaledes leve Thuliterne, iblant hvilke regnes Gauterne, et meget talrigt Folk. Saavidt Procopius, af hvis Beskrivelse sees, at der haver i det 6 Sæculo, og venteligen ogsaa i ældre Tider, været langt større Omgang imellem Grækker og vore Nordiske, end man almindeligen forestiller sig, og derfore er det troeligt, at mange Nordiske have da været iblant Gother, Heruler og flere, hvilket bliver saa meget desbegribeligere, naar man antager at disses Herkomst haver fra det første af været fra Norden (64a) Beda (64b) siger og, at fra Thule til Ishavet var kun een Dags Seilads, og at der varede Nat

og

(64a) Procopius de B. G. l. 2. c. 14. 15. Min T. 7. p. 590.

(64b) T. 2 de rerum natura p. 9, de temporum ratione p. 129. Min T. 7. p. 589.

og Dag hver eet halvt Aar, ligeledes at fra Britannien til Thule var 6 Dages Seilads, og der var om Sommer Sol-Hverv ingen Nat, og om Vinter Sol-Hverv ingen Dag. Forend jeg gaaer videre og fortæller hvad der er skeet efter Rolfs Dod i Danmark, vil jeg berette hvad der ellers er hændet under ham, saavel her, som i andre Lande, der enten have været vore Colonier, eller og i anden Maade havt Sammenhæng med os. I Skaane vare mange smaae-Konger. Roe, Søn af Halfdan 3, og hans Søn Valdar, som han havde avlet med en Dotter af en Vendisk Kong Valdemar (a). Uden Tvil har Rolf for hans Faders Skyld undt ham et lidet Rige i Skaane. Selv er han kun lidet mærkværdig, men hans Søn Valdar blev det desmere efter Rolfs Dod, fornemmeligen derved, at han blev Stifter af en nye Skaansk Konge-Slægt, og Stamfader for den mægtige Ivar Vidfame. Hake Hiortvars Broder, Dag, Ring og hans tvende Sønner Halfdan Ylfing og Ingel havde ogsaa smaae Riger i Skaane. I Halland regierede Fridlev 4, ogsaa kaldet Ostmar, det er Østens Herre, fordi hans Rige laae i øster, og var han en Søn af Frode 6, som Rolf havde efter sin sædvanlige Godhed forundt dette lidet Rige. Men Snio Sivalds Søn besad det meste af Halland, og den Del af Skaane, som grændsede dertil. I hans Tid faldt en Hunger ind, hvorover meget ungt Mandskab forlod efter Raad af Magge, et Skaansk Fruentimmer, Landet, ved Lodkastning, og gik uden Tvil til Britannien. Snio forelskede sig i den Ost-Gothiske Konges Dotter, uden Tvil den ubekiendte, som regierede næst for Thorer Hundfot, og han blev igien elsket af hende, og søgte han derfore ved hemmelige Bud at faae hende i tale. Men de fulde i hendes Faders

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

Roe og Valdar, Konger i Skaane.

(a) At han har været Vendisk Konge, slutter jeg af Navnet.

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

Hænder, og bleve ophængte. Snio drog, for at hævne dem, ind med en Hær i den Gothiske Konges Land; Begge Krigshære mødte hinanden, og fordrede da de Svenske Kæmper Eskil og Alkil twende af hans Kæmper til Kamp, paa Forord, at den Konge, hvis Kæmper tabte, skulde romme sit Land, og overlade det til den anden. De Gothiske Kæmper tabte, og maatte da deres Konge overlade sit Land til Snio, som dog herved kom ei videre i Hovedsagen, da han til sin største Bedrøvelse maatte erfare, at Faderen havde givet hans Elskte bort til den Svenske Kong Eisten. For at udforske om hun endnu elskte ham, sendte han en, klæd som en Tigger, til hende, hvilken efter Tiggeres Maade tog sin Plads ved Døren, og sagde gandske sagte til Dronningen: Snio elsker dig. Hun lod som hun ikke hørte det, gik tilbage, men kom snart igien, og sagde ligesaa sagte: Den som elsker mig, elsker jeg igien. Dagen efter sad Tiggeren atter ved Døren, og sagde: beqvæmt Stæd ønskes; hun svarede: Snart skal jeg være ved Biørkøe. Naar bliver Tiden spurgde han en anden Gang; Ved Vinterens Begyndelse blev Svaret. Hendes Dravantere havde vel hørt et Ord heraf, men de ansaae det for Spøg. Paa bestemt Tid indfandt Snio sig med et Skib, og tog imod Dronningen, som var bortreist under Paaskud at bade sig, og havde bortført meget af hendes Mands Skatter med sig. Heraf opkom en langvarig Krig, som blev ført med foranderlig Lykke, da Eisten vilde have sin Dronning igien, og Snio vilde beholde hende. At Eisten ei kunde udføre den imod saa maadelig en Konge af Magt, som Snio, dertil var nok Aarsag de idelige Krige, som mange Danske og Norske Søe-Konger og Prindser paaførte da Sverrige uden Ophør. Udi Lolland regierede en vis Regner,

hvis

hvis Dronning hedte Rathe, og som efterlod sig fem Sønner. Rerek den ene af dem blev Konge efter ham, og regierede efter Rolfs Død. Jeg slutter, at denne Regner har været Søn af Agnar, som var Roes Søn. Men af alt hvad som skeede under Rolf var det mærkeligste det, der tildrog sig med Heidrek. Denne Mand var en Søn af Hervor, som var Dotter af Angantyr, der blev i Kamp paa Samsøe imod Orvar-Odd. Hervor opføddes hos sin Morfader Biartmar, Jarl i Aldeioborg udi Garderige, og blev deilig og stærk, men derhos ond, og arrig. Hun havde mere Lyst til at omgaaes med Sværd og Bue, med Skiold og Vaaben, end til at somme eller baldyre. Naar saadan Opførsel bebreidedes hende, løb hun til Skovs, og slog Folk ihiel. Engang hun efter Sædvane havdeført sig slet op imod Biartmars Slaver og Slavinder, sagde de, at hun vel bildte sig ind at være af en stor Æt, men at hendes Fader var den værste af Biartmars Trælle, en Svine-Hyrde. Strax løb hun til Biartmar, beklagede sig, og spurgde om det var saa, men da han forsikrede, at den stærke Kæmpe Angantyr var hendes Fader, som laae sønden paa Samsøe begravet, vilde hun Dagen efter af Stæd for at finde sin Faders Grav, og naae de Rigdomme der laae skiulte. Hun giorde og saa, tog Mandsfolk-Klæder og Vaaben paa, kaldte sig Hervard, og slog sig i Selskab med nogle Vikinger eller Søerøvere, over hvilke hun inden kort Tid blev Hovedsmand. Hun seilede da til Samsøe, og sagde sig at ville gaae i Land, men Vikingerne vilde ikke tillade det, fordi det var farligt, da der spøgede saa meget. Endeligen fik hun dem dog til at kaste Anker, hvorpaa hun eenlig roede i en Baad did om Aftenen, og gik op i Munar-Vog, hvor hun gav sig i Tale med en Hyrde, spørgende, hvor hun skulde finde de Dødes

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

des Hoier, Hiortvards og Brødres. Hyrden sagde, at det var et rasende Arbeid at gaae did om Natten, da Ild brændte paa dem, og tog Flugten med det samme. Men Hervor gik dristeligen til, randsagede sin Faders Hoi, og tog Sværdet Tirfing, om hvilket hun sagde, at være gladere ved at eie det, end om hun besad gandske Norge. Rygtet spredde siden ud, at hun havde travet i Ilden, som brændte paa de Dødes Hoie, og at hun efter lang Samtale og med megen Møie fik Sværdet af sin Fader, og har en gammel Skald taget heraf Anledning at sammensætte et herligt Digt, som findes i Hervarar Saga. Da det dagedes gik hun til Stranden, men fandt at Vikingerne vare af Rædsel farne bort. Derefter drog hun til den Biarmiske Konge Gudmund, som var næsten hundrede Aar gammel, og endda frisk og stærk. Der gav hun sig i Tieneste som Stridsmand, men Gudmund kiendte at hun var et Fruentimmer, og lod sig dog ikke mærke dermed. Engang spilte Kongen Skak (a), og gik det ham imod. Hervard gav ham Raad, saa at han vandt. Imens havde en af Kongens Hofmænd draget Tirfing ud, hvorover Hervor blev saa forbittret, at hun hug hans Hoved af, og maatte det tiene til Undskyldning for alle de Ulykker, som skeede med dette Sværd, at det nødvendig maatte blive Mandsbane, naar det uddroges. Hervor løb strax bort, og Kongen fraraadde sine Mænd at sætte efter, saasom der var ingen Ære at indlegge imod en Qvinde. Derefter begav hun sig til Biartmar Jarl, og satte sig til Fruentimmer Haand-Arbeide. Noget efter kom Haufud Gudmunds Søn der, for efter sin Faders Raad

at

(a) Skak er et meget gammelt Spil her i Norden, Salan i Nøter til Eigils S. p. 146 handler noget om dets Brug i Norden. Hos Snorro i Oluf Helges S. c. 162 spiller Knud den Store Skak med Ulf Jarl.

at frie til hende, da han holdte hende for det beste Gifter-maal da kunde faaes. Haufud var og en meget vittig Mand, og ansaaes hans Domme for usvigelige, baade af indenlandske og udenlandske, derfore fik han og ja, saavel af hende selv, som af Biartmar Jarl. De havde tvende Sønner sammen; Angantyr, som var den ældste, og Heidrek. Begge vare de sinukke, stærke, hurtige, hændige og kloge. Angantyr slægtede sin Fader mest paa, og undte alle got; Derfore elsktes han og baade af ham og af Almuen. Heidrek derimod giorde alle ont, og holdt Hervor mest af ham. Han fostredes op hos Gizur, en meget klog Mand, indtil sit 18 Aar. Engang giorde Haufud et stort Giæstebud paa sin Hovedgaard Grund, og bad de fornemste Mænd dertil, undtagen Gizur og Heidrek. Men som de allerbest sadde, og fornøiede sig med at drikke, kom Heidrek gaaende ind, hvorover alle bleve misfornøiede. Hans Broder Angantyr bad ham sidde hos sig, hvilket han og giorde, men var dog ulystig den hele Aften, og kom i Trætte med sine Naboer, imedens Angantyr var gaaet ud, som stillede det til Rette igien. Trætten begyndte dog paa nye, da Angantyr atter gik ud, og kom det da til Nævetag. Atter stillede Angantyr det, men ved hans Bortgang, hidsede Heidrek to saaledes op, at den ene slog den anden ihiel. Angantyr syntes meget ilde herom, og Faderen befolte Heidrek Morgenen efter at pakke sig af Riget. Forgiæves bade Hervor og Angantyr for ham, dog lod Haufud sig ved Hervors Bøn overtale til, at give ham Raad, skiønt, sagde han, jeg vidst veed, at han ei vil følge dem. Raadene vare disse: Aldrig at hielpe den Mand, som havde dræbt sin Herre; Aldrig at tage den i Følge med sig, som havde dræbet og sveget sin Staldbroder; At ikke give sin Hustrue Frihed til ofte

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

Aar 475.

Aar 493.

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

ofte at besøge sine Frænder, endskiønt hun bad derom; At ikke være sent hos sin Frille, eller sige hende det, som han vilde have fordulgt; At ikke ride sin beste Hest, om det var nødvendigt at han skulde skynde sig; Og endeligen aldrig at opfostre en fornem Mands Barn, eller at gaae til saadans Giæstebud. Heidrek svarede, at hans Fader gav ham disse Raad med ond Villie, og derfore fandt han sig ei skyldig at holde dem, og at der var til Pas om han giorde ham noget ret Ont, siden han drev hans i Landsflygtighed. Ved Afskeden gav Hervor ham en Pose med Guld, og Sværdet Tirfing. Broderen Anganiyr fulgte ham ud af Gaarden. Da drog Heidrek Tirfing, blev ligesom rasende, og hug sin Broder ihiel, hvis Død blev høiligen beklaget af alle. Hvor ond end Heidrek var, saa fortrød denne fæle Gierning ham dog siden. Han opholdte sig nu paa øde Stæder, og skiød sig Dyr og Fugle til Mad, men endeligen faldt ham ind, at paa saadan Maade kunde han ei blive navnkundig ved mærkelige Gierninger, hvorefter al hans Higen stod. Til den Ende begav han sig ind i de beboede Egne, og kom til en stor Vogn-Vei, der mødte ham nogle med en Fange, og da han fik at vide, at han var bundet, fordi han havde dræbt sin Herre, kiøbte han ham løs for een halv Mark Guld, og overtraadde saaledes af Traadsighed sin Faders første Raad. Dog vilde han ei tage ham i Tieneste. Ligeledes løste han siden for een halv Mark Guld en anden, som havde dræbt sin Staldbroder, men ham vilde han ei heller tage i sin Tieneste. Derpaa slog han sig i Sælskab med nogle Vikinger, blev omsider deres Formand, var længe hos dem, og blev efterhaanden navnkundig og seierrig. En Sommer kom han til Reid-Gotland, hvis Konge Harald bød ham til Giest, og gav ham sit Rige

Aar 500.

til

til Fristæd og Tilflugt. Der opholdt han sig nogen Tid, og blev beskikket til Hovedsmand over en stor Hær, som blev udsendt imod tvende Jarler, der forhen havde tvunget Harald til at give sig Skat hver tolvte Maaned. Vel havde Harald adskillige Gange søgt at rive sig løs fra dette Aag, men forgiæves, hans Krigshære vare altid blevne slagne. Men nu opmuntrede Heidrek ham, og sagde det var skammeligt, at saa mægtig en Konge skulde give Skat til nogle Jarler. Heidrek drog derpaa ind i Jarlernes Land, skiændte og brændte, og dræbte Folk og Fæe. Tilsidst ihielslog han i en stor Trefning begge Jarlerne, og nedlagde de fleste af deres Folk, indtog derpaa Landet, og skatskyldte det til Kong Harald. Til Belønning gav Kongen ham det halve af sit Rige, tilligemed sin Dotter Helga, med hvilken han avlede Angantyr. Harald blev og i sin Alderdom Fader til Halfdan, og føddes begge disse op sammen, og tegnede sig ret vel. Noget efter kom en gruelig dyr Tid, som syntes reent at true Landet med Ødeleggelse. Folket blev da sammenkaldet til Thing, et stort Offer giort til Guderne, og alle Spaamænd spurgde tilraads, hvilke svarede, at den fornemste Yngling i Landet skulde ofres. Da sagde Harald, at Heidreks Søn var den fornemste, og Heidrek sagde derimod, at Haralds Søn var det. Ingen turde sige sin Mening herom, førend hele Almuen havde dømt, og den skiød Sagen ind for Kong Haufud; hvorpaa Heidrek med flere reiste til ham. Haufud vilde have ladet ham dræbe, men Hervor forligte dem, hvorefter Haufud dømte at Heidreks Søn var den fornemste. Hvad skal jeg da have til Bod for ham, spurgde Heidrek. Du skal førend Offeret skeer, blev Svaret, vælge dig hver anden Mand af Kong Haralds Hær, og see saa selv til hvad du vil giøre.

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

Aar 505.

Rolf Krake 23 Konge i Leire. Heidrek fulgte dette Raad, og forestilte paa Thinget, at han var en Fremmed, og at det derfore kunde hænde, at de ei vilde bevise ham nogen Lydighed mere, naar de mærkte at han var sønneløs, og at Harald derimod havde en fød Arving til Riget. Derfore begiærede han, at de halve af alle dem, der havde fulgt Harald til Thinge, og den halve Del af de Fornemme, skulde sværge ham Troskabs-Eed, at staae ham kraftigen bi, baade inden- og udenlands. Dette blev bevilget. Men derpaa opdagede han dem sit Forsæt, og overfaldt Harald, og som han havde mange flere Folk, og Harald desuden var ubered, saa overmandede og ihielslog han ham letteligen, hvorpaa alt Folket faldt ham til. Derefter lod han med hans og hans Aar 510. Søns Halfdans Blod bestryge Altarne, og gav dem tilligemed alle de Faldne til Odin. Dette gik Dronning Helga saa nær til Hierte, at hun hang sig selv i Gudindernes Sal. Efter dette blev Heidrek meget mægtig og navnkundig, og drog han hver Sommer i Krig til Saxen, hvor Kong Hake regierede, hvis Dotter Olufa var da Enke efter sin Mand Geirthiof, og hvilken Dronning var bleven saa bekiendt ved sine Handeler med den Danske Kong Helge. Den Saxiske Konge blev tilsidst kiæd af denne idelige Feide, og bad derfore Heidrek til Giest, som ved den Leilighed syntes om Olufa, friede til hende: og fik ja. Bryllupet blev strax holdt, og drog han hiem med megen Skiænk, og kostbare Clenodier. Dronningen begiærte ofte Lov at reise til sine Frænder, og Kongen gav hende altid den. Engang reiste Stif-Sønnen Angantyr med, og bleve de der længe om Sommeren. Samme Sommer drog Heidrek efter Sædvane paa Fribytterie, og kom imod Høsten til Saxen, lagde sine Skibe i Skiul, og gik forklæd selv anden

om

om Aftenen til sin Dronnings Kammer, hvor han saae en Mand med et skiønt Haar ligge i hendes Favn. Hans Følge-Svend tilskyndte ham at dræbe Dronningen, sigende, at han pleiede i mindre Ting at være hævngiærigere. Men Heidrek lader sig nøie med at tage Sønnen til sig, som sov paa en Bænk, og at skiære Haar-Lokken af Manden, og derefter gaaer han til sine Skibe. Morgenen efter lagde han ind i Havnen, og blev imodtaget med et stort Giæstebud. Han lod da stævne Thing, og blev ham sagt, at Sønnen Angantyr var hastig død. Han sagde at ville see hans Grav. Dronningen forestilte vel, at det ikkun forøgede hans Sorg, men dog maatte det skee. I Graven fandtes en Hund indsvøbt i Lagen. Da lod Heidrek Angantyr føre frem, og fortaalte alle Ting, lod og eftersee om nogen af de Tilstædeværende havde Guldgule Øine-Bryne. Endeligen funde de i Kykkenet en Træl, som havde Huen dybt ned i Øinene, og var han den rette. Nu see I, sagde Heidrek, hvad det er for en Person, som Dronningen elsker høiere end mig; Hake satte da Dommen til Heidrek selv, som derpaa blev saaledes videre ved: Du Kong Hake, og dit Rige skal være i Fred for mig, thi du haver giort mig meget got, men Dronningen vil jeg ikke længre have hos mig, og tildømmer jeg mig alt det hun indbragte; over Trællen fældte han saadan Dom, at han skulde forvises begge deres Riger, og saafremt han siden blev fundet i dem, da dræbes. Alle priisede Billigheden af disse Domme. Derpaa drog Heidrek hiem med sin Søn. En Sommer kom Heidrek med sin Hær til Hunerne eller Chazarerne, hvis Rige strakte sig lige fra Reid-Gother og Esthier til Bulgarer, der boede norden for den sorte

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

Aar 515.

Rolf Krake 23 Konge i Leire. Søe (a). Han kom uventende over den Huniske Konge Humle, og tog hans Dotter Svafa bort, thi Humle flyede ind i Landet, og plyndrede derpaa Heidrek udi hans Rige, og førte meget Rov bort med sig.

Aar 530. Svafa fødde siden en Søn, kaldet Laudur, og blev han opdraget hos sin Morfader Humle, og blev meget kiæk; thi Heidrek sendte Moderen Svafa hiem, saasnart han mærkte at hun var frugtsommelig. Paa et af sine Toge kom Heidrek til Finland, og borttog den deiligste Qvinde, man vilde see, ved Navn Sifka, som han førte hiem med sig til Frille. Paa den Tid regierede Rollaug i Garderige, var meget mægtig, og besad det mest vidt strakte Rige, og var desuden meget lykkelig med sin Familie, thi Herborg hans Dronning var elsket af alle, Herlaug hans Søn var to Aar gammel, og hans Dotter Hergerd var meget smuk. Nu besluttede Heidrek at handle tvertimod alle sin Faders Raad. Derfore sendte han Gesandtere did, og lod bede Rollaug at sende ham sin Søn til Opfostring. Kongen var ei meget for dette, thi, sagde han, Heidrek er bekiendt for mange onde Gierninger, men Dronningen raadde derimod hertil, sigende, at Heidrek var en stor Krigsmand, seiersalig, og havde udrettet store Ting ved sin Snildhed. Desuden kommer du ei til at sidde

Aar 535. i Fred, om han bliver vred. Hendes Raad blev fulgt, og Herlaug sendt med Gesandterne. Heidrek tog vel mod ham, og blev han anstændig opfostret. Saavel han som Sifka undte

Aar 540. ham meget vel. Fem Aar efter foer Heidrek ud i Krig i Østerlandene, og landede i Garderige, hvor han altid havde frit Ophold.

(a) Dette beroer fornemmeligen paa Jornandis Vidnesbyrd c. 5 de rebus *Geticis*. See min Afhandling om Chazarerne i det Kiøbenhavnske Videnskabers Selskabs Skrifter T. 13, som er den 1 af den nye Samling.

hold. Rollaug bød ham da til Giest. Hans fleste Folk raadde ham derfra, og bade ham betænke sin Faders Raad. Nu skal jeg derfor vidst komme, sagde Heidrek. Dog delte han sit Folk forud ind i trende Hobe; Den ene skulde vogte Skibene, den anden tog han med sig, og den tredie lod han skiule sig i nærmeste Skov, for at passe paa om han behøvte dens Hielp. Derefter drog han til Giæstebudet med Sifka og Herlaug. Der vare mange Folk, og Alting paa det beste tilberedet. Dagen efter rede de med Hunde og Falker i Skoven, og joge Dyr. Ved Borde spurgde Heidrek hvor Herlaug var. Faderen svarede, at han var nok ude og legede med de andre Drenge. Heidrek var ulystig den hele Dag, og lagde sig tilig tilligemed Sifka, som da med mange blide Ord frittede ud af ham, hvorfore han var saa tungsinded. Længe vilde han ei sige det, men endeligen tilstod han, at have brugt Tirfing paa Jagten imod et Vild-Svin, og som det engang var uddraget, og det endeligen maatte da have varmt Mandsblod, saa havde han, i Mangel af andre, hugget Kongens Søn Herlaug ihiel, men tie stille hermed, sagde han til, thi ellers dræber Rollaug mig, og er jeg her med faae Folk. Sifka græd nu bitterlig. Dagen efter, da hun og Dronningen spiste sammen, blev hun ved at græde, og fortaalte alle Ting efter nogle Omsvøb. Da gik Dronningen ind i sit Fadebur, svøbte et Klæde om sit Hoved, og græd saare. Kongen gik efter, og da han havde faaet den hele Sammenhæng at vide, kaldte han Forstanderen over sit Hof eller Hus-Hovmester til sig, og befoel ham at væbne Hofmændene, og at stille dem op i Lyst- eller Græs-Haugen. Nu sluttede Heidrek sig til hvad det kunde være Dronningen og Sifka havde talet hemmeligen sammen. Han befalte derfore

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

Rolf Krake og Konge i Leire.

sine Folk at væbne sig, og at gaae ud af Slottet. Men da kom Rollaug indgaaende, og bad Heidrek at gaae med sig til Græshaugen, saasom han havde noget eene at tale med ham. Dog da han kom der blev han grebet, hans Hænder bundne, og hans Fødder satte i Stok. Tvende Mænd vare meest ivrige heri, og vare just de, som han forhen havde løst fra Døden. Rollaug befalte at føre ham ind i Skoven, og at ophænge ham paa den sædvanlige Retter-Plads. Men da de fore afsted med ham, hastede hans Folk efter med hans Fane, og blæste i Luder, hvorpaa de som laae skiulte i Skoven komme i møde. Da flyede Mændene af Garderige, og Reid-Gotherne løste deres Konge, hvorpaa de forfulgte de Flygtige, og dræbte mange. Rollaug og hans Folk flyede til Skoven, og fik Heidrek der meget Bytte, som han førte til sine Skibe, tilligemed Herlaug, hvilken han havde skiult hos sine Folk i Skoven. Derefter drog Heidrek hiem, samlede en stor Hær, og foer med 100 Skibe til Garderige, hvor han plyndrede vide og brede, hvorover Rollaug raadsløg med sin Dronning, og med sine Mænd, hvad han skulde giøre, og blev da samtykt at tilbyde ham Forlig, og den Deel af Riget, som han selv vilde. Forliget blev sluttet paa Vilkaar, at han skulde faae Vindland eller Venden (a), som grændsede til Reid-Gotland, tilligemed meget Guld og Kostbarheder, og ægte Kongens Datter Hergerd, med hvilken han giorde et [illegible] Bryllup [illegible] i sit Rige, og [illegible] i en [illegible]. Siden tog han hiem med sig, og [illegible] med hende paa sin beste Hest. Men da han kom til en Aae, [illegible] Kongens tulles

(a) [illegible] Vindland eller Garderige [illegible], [illegible] i Polen.

rullede frem over ad Aaen, og Sifka faldt paa hans Ryg, men han kastede hende tilbage med saadan Fart, at hun brød Ryggen itu. Med Hergerd avlede han en Dotter Hervor, som blev opfød hos Orm, Jarl i Engelland, med hvilket Navn man nu begyndte at belegge Britannien. Da hun opvoxte blev hun smuk, derhos stor og stærk, som en Karl, gav sig til at skyde, og at omgaaes med Vaaben, og blev forteligen til en Skioldmøe. Noget forend Hergerd fødde denne Dotter, døde Heidreks Moder Hervor, og blev hun stateligen begravet. Nu blev Heidrek meget navnkundig ved sin Klogskab og Rigdom, og holdt han da op at fare i Krig, men styrde derimod sit Rige ved gode Sæder, som de beste da værende Konger. Af alle Guder dyrkede han mest Freia, og lod aarligen i Begyndelsen af Goe Maaned (a) ofre en Galt til hende for got Aar, hvilken Galt blev i sær dertil giødet, thi da skulde Offer giøres for god Lykke. Jule-Aften blev Galten ledet frem, og lagde da hver Mand Haand paa den, og giorde et Løfte. Heidrek giorde engang det Løfte, at ingen skulde have giort ham saa meget imod, at han jo, saafremt han kom udi hans Vold, skulde faae Lov til at lade sig dømme af de tolv vise Mænd og Dømmere, som Heidrek havde indsat til at stille i alle Trætter, eller og at faae Alting eftergivet, saafremt han kunde fremsætte nogle mørke Taler for Kongen, hvilke han ei kunde opløse; dog opløste Heidrek dem altid, thi han var meget sindig. Giestur blinde var paa de Tider en meget rig Mand og Herse i Reid-Gotland, og havde giort Heidrek meget imod. Til ham sendte Kongen Bud, og befoel ham at komme til sig. I saadan Nød ofrede Giestur til Odin, og digtes der da at Odin gik i hans

Rolf Krake 23 Kongl i Leire.

(a) Gik fra Midten af Januarii til Midten af Februarii.

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

hans Stæd, og udi hans Skikkelse, og fremsatte mange mør- ke Spørsmaale for Kongen, hvilke han alle opløste, undtagen det sidste, som bestod deri: Hvad hviskede Odin i Balders Øre, førend han blev baaret paa Baalet. Saumme Slutning haves i Vafthrudnis Mal i den gamle eller Sæmundi Edda. Herover blev Heidrek saa opbragt, at han hug efter Odin, som han ved dette Spørsmaal kiendte, hvorfore Odin spaaede ham hans Død og Dødsmaade. Disse Spørsmaal skulle være gangne for sig i Aaheim, det er en Bolig ved Vandet, hvoraf jeg slutter, at Heidrek haver boet ved Duna-Floden. Spørsmaalene ere 28 med deres Opløsninger. Til en Prøve vil jeg anføre det første. Hvad er det, som giør Folk talende, stammende og maalløs. Heidrek udlagde det saaledes: Giver ham en god Drik, thi den giør talende, siden stammende, og tilsidst maal- løs. Hvor berømt de Danske have da været under Kong Rolf, kan sees deraf, at i det 24 Spørsmaal spørger Giestur, hvad er det, som de Danske hugge i; Hvortil Heidrek svarer, at det er Skioldet, som de Danske ofte hugge i. Noget efter gik det Heidrek, som Odin sagdes at have spaaet ham. Han havde ni Træle, hvilke han havde røvet vester i Skotland. De vare af stor Slægt, og meget misnøiede med deres Skiæb- ne. Da han engang laae i sin Seng paa et Stæd, kaldet Under-Handefiæld, toge de deres Vaaben om Natten, ihiel-

Aar 550. sloge Udposterne, og ginge derpaa ind i Tæltet til Kongen, dræbte ham, og alle dem der vare hos ham, toge Tirfing, og hvad Gods de ellers funde, bort med sig, og skiulte sig der- paa. Sønnen Angantyr lod da stævne Thing, og blev taget til Konge over sin Faders Rige, og giorde derpaa det Løfte, ei at sætte sig paa hans Stol, førend han havde hævnet hans

Bane. Derefter foer han ud for at lede efter dem, fandt nogle Fiskere ved Grips-Aae (a), hvilke med Sværdet Tirfing skare Hovedet af den Fisk de havde fanget, og siunge derhos: „Det giældte dig Gedde, for Gripsaaes Munding, at Heid„rek Konge blev fældet, under Handafiæld." Da kiendte han sin Faders Banemænd, overfaldt dem derfore om Natten, lod Tæltet nedfalde paa dem, og dræbte dem alle; foer saa hiem, og satte sig til at styre Riget (3). Rolf Krake 23 Konge i Leire.

Forhen haver jeg fortaalt, paa hvilken forræderisk Maade den berømmelige Kong Rolf kom af Dage. Hiortvar blev nu meget glad, thi han tænkte at være i fuldkommen Besiddelse af Riget, og lod sig derfore sværge og anrettede et stort Giæstebud. Han beklagede, at ingen af Rolfs Mænd var bleven tilovers, som han kunde tage i Tieneste, og forundrede sig over Troskaben imod deres Herre. Da blev ham sagt, at Voggur var endnu i Live; Paa Tilstaaelse, at han vilde blive hans Mand, rakte han ham et draget Sværd. Voggur sagde, at Rolfs Brug var at rekke sine Mænd Hæftet, og ikke Spidsen, og at de da pleiede at love Troskab, naar de rørte ved Hæftet (a). Hiortvar giorde saa, men da stak Voggur ham Sværdet Aar 552.

(a) Maaskee Aaen ved Gripswald i Pommern.

(3) T. 5. p. 46. 454. 496—499. 508—510. T. 6. p. 415—426. T. 7. p. 294. 91. 339. 267. Tavle 87. 36. Saxo l. 8. p. 157. 158. 275. Snorro i Ynglinga S. c. 34. Trøste Hervarar S. c. 6—16. Mss. blant Arnæ n. 345, p. 273, 282—287, 4to, 355, 4to, 359 b, 4to. 591 k, 4to, 544, 4to. p. 71; n. 582, 4to. n. 354. 4to.

(a) Snorro i Harald Harfagera Saga c. 8 beretter, hvorledes denne Konge giorde en til Jarl, ved at fæste et Sværd til hans Bælte, hænge et

Rolf Krake i Konge i Leire.

det igiennem Bolt, og holdt altsaa det Lofte han forhen havde giort Rolf, om at hævne hans Død. Og var han saa uforfærdet, at han ikke søgte det mindste at beskytte sig imod Hiortvars Folk, men ligesom frivilligen gik Døden i møde. Hiortvars Drab skeede ti Timer efter Rolfs Død, og tog derpaa hans Enke Skuld ved Regimentet, dog hun nød ikke længe got af sin Regiering, thi Thorer Hundfot, Ost-Gothernes Konge, som vilde hævne Rolfs og sin Broders Biarkes Død, saa og Hake, Konge et Stæd i Skaane, og Hiortvars Broder, hvilken uden Tvil tænkte at fiske i rørt Vand, droge Hær sammen, og overfulde Skuld uformodentligen, finge og strax saa megen Hielp af Sielandsfarerne, at de derved bleve hende overmægtige, ihielsloge alt hendes onde Selskab, og fangede hende selv, hvorpaa de med mange Pinsler toge hende af Dage. Derefter blev en stor Høi opkastet over Rolf og hans Kæmper, og de alle satte deri med deres Sværd i Haand. Alting kom nu i yderlig Forvirrelse i Danmark, Leire-Konger finge lidet at sige, og man vidste ikke hvem der var den rette, thi endskiønt Undersaatterne ønskede, at Riget maatte falde til Rolfs Døtre, og de Mænd, de udvalgte, saa havde dog Hake sat sig i Besiddelse af Leire. Mange opkastede sig ogsaa til Konger hidst og her, og de som allerede vare Konger, vilde ikke staae under Kongen i Leire. Jeg finder, at paa de Tider haver en Reidar regieret i Ringsted, en Eisten i Halland, og den angrændsende Del af Skaane, en Fridlev eller Ostmar, Søn af Frode 6, i Hal-

et Sklod paa hans Skulder, og lede ham til Høisæde. C. 41 beretter han, hvorledes Harfager tog ved Haandfæstet imod et Sværd, sendt ham af den Engelske Kong Adelsten, hvilket dennes Sendebud udlagde saaledes, at han derved var blevet hans Mand.

Hallands nordlige Del, en Ring og Søn Halfdan Ylfing paa et andet Stæd i Skaane, Valdar var Over-Konge i Skaane, Hervendil og Fengo Brødre, regierede i Vendsyssel og flere Jydske Egne, Hother i Barwith og Ellum Sysler, hvilken sidste blev overmaade glad ved Rolfs Død, baade fordi han derved fik Hævn over ham, da han havde dræbt hans Fader, saa og fordi han nu tænkte, at kunne igien naae samme Magt, som hans Fader forhen havde havt i Danmark, hvorvel dette slog ham feil. Den Hallandske Kong Fridlev kunde ikke taale, at, da han selv var af Konge-Huset, en Fremmed, nevnlig Hake, skulde besidde Leire. Derfore drog han til Leire, overvandt og ihielslog Hake, bemestrede sig Riget, og mere politisk end hans Formand, ægtede han en af Rolfs Døtre, venteligen Drifa, Hvidserks Enke, som uden Tvil var den ældste. Noget efter denne Tid finder jeg atter en Skaansk Konge Hake, som uden Tvil har været en Sønneson af denne Hake, og beholdt sit Fæderne Rige. Disse trende, Hiortvar, Skuld og Hake regnes ikke iblant Leire-Konger, deels fordi de regierede saa kort, tilsammen ikke eet Aar, som det synes, og deels fordi de tvende af dem ei vare af Kongehuset. Fridlev regierede kort, og efterlod sig med Rolfs Dotter en Søn, ved Navn Frode, som, uagtet sin Ungdom, blev Konge for Rolf Krakes Skyld, for hvilken Farbroderen Rerek med Tilnavn Hnauggvanbaug, det er den Knapgivende (a), blev Formynder, og Fosterfader, hvorfore han og af mange er bleven anseet for Frodes Fader. Efter de Tiders Sædvane var Rerek virkelig Konge, saa længe

Rolf Krake 23 Konge i Leire.

Fridlev 4. 24 Konge i Leire.

Rerek 1. Hnauggvanbaug. 25 Konge i Leire. Aar 555.

(a) Egentlig den som er knap med at give Ringe, hvorved Gaver i Almindelighed forstaaes, efterdi Ringe vare iblant de forneemste Ting, som bortskienktes.

Rerek 1, Hnaugg-vandaug 25 Konge i Leire.

ge han levede. Paa denne Tid omtrent giorde Jörnandes sit Udtog af Cassiodori store Gothiske Historie, hvorudi forekommer en Beskrivelse over Scanzia eller Scandinavien, hvilken han med alle Gamle gior til en Oe, og hvor han opregner mange Folk, saasom Svenske, Danske, Ost-Gother, og Landene Romerige og Ringerige, hvilke han som en Mand, der boede i Italien, vidst ikke havde kiendt, saafremt han ei havde talet med Folk komne fra vort Norden. Den beste og udforligste Forklaring over denne Jornandis Beskrivelse har uden Tvil Schöning givet os. Hvorfore jeg ikkun vil anføre Hovedtingene, eller og dem hvorudi jeg viger fra ham. Saaledes forstaaer jeg ved Floden Vagi, Vaga i Rusland, som falder i Dwina, og denne igien i den hvide Søe, og kan det gierne være, at Jonandes har tænkt at Vaga flød ud af det Caspiske Hav, og tænker jeg at det er den samme som kaldes Elivoga i Hervarar Saga, og Elivagar i Edda, og have maaskee vore Forfædre kaldet Dwina selv fra Vaga af og til det hvide Hav saaledes i de ældste Tider. Og denne Vaga synes Jornandes at giøre til Grændsen for sit Scanzia. Derpaa taler han om det Folk Adogit, hvorved jeg mener, at han sigter til Jetter eller Joter, hvis Land Jotunheim fornemmeligen har ligget østen for Vaga eller Dwina, men dog ogsaa tildels vesten for den; og meget langt Nord paa maae disse Adogiter have boet, siden deres Dag varede høiest Sommer i 40 Dage, og deres Nat høieste Vinter 40 Nætter. Efter Adogit nævner Jornandes Skridfinner, og beskriver dem ligesom Procopius. De synes at have beboet det nu værende Russiske Lapland, og andre Egne ved den hvide Søe, samt maaskee strakt sig ind i det nu værende Svenske Finland, hvorfra jeg tænker at de Nordiske da efterhaanden ere blevne ud-

dre-

drevne. Ved det Jornandes fremdeles siger, at Suethans havde skionne Heste, og at de forte Sabel-Skin til Romerne, falder jeg paa Schönings Mening, at ved dem forstaaes Ungarer, som i de ældre Tider boede langt Nord paa i Rusland, oven for Susdal. Men alle de andre Folk derimod, troer jeg at have beboet det egentlige Scandinavien, eller Sverrige, og Norge, ei alene for Navnenes Ligheds Skyld, men endog fordi Jornandes siger at Evagoræ og Othingi boede i udhugne Klipper, ligesom i Casteller, af hvilke Klipper der findes nok i Sverrige, men ingen i Lifland, Preussen eller Ruslands vestlige Dele. Hertil kommer at Rodericus, en Skribent af det 13 Sæculo, taler om Vest-Gother hos Ptolemæus, hvilket dog er, efter alt hvad han ellers siger, taget af Jornandes, og hos Jornandes findes intet Folk, som kan giores til Vest-Gother, uden Vagoth. Den Indvending, at Jornandes skulde have ligesaa got kiendt de smaae Folk i Norden, som de store, nemlig Svenske, Danske, Ost-Gother, svækkes og meget derved, at han dog upaatvilelig har kiendt dem af Romerige og Ringerige. Dette forud sat, saa antager jeg at Jornandis Theusthes ere Tiustboar i Oster-Gotland, Vagoth ere Vest-Gother, Bergio et Berg-Herred i Norge, Hallin er Halland, og Liothida har Navn af den ældgamle Bye Lodese, og passer sig paa alle disse det folgende, at de beboede et flakt og frugtbart Land, som derfore var underkastet andres Indfald. De folgende ordner jeg saaledes: Athelnil er Albo Herred i Skaane, Finnaithæ er Finveden i Vester-Gotland, Fervir er Færs Herred i Skaane, Gautigoth ere de i Gionge Herred, Evagorer maaskee de i Verend, og Othingi maaskee de i Othen Herred i Skaane. Naar betragtes at Skaane, Halland, Ost-Gotland ligge ved Soe-

Rerek 1, Hnauggvanbaug. 25 Konge i Leire.

Rerek 1, Hnaugg-vanbaug 25 Konge i Leire.

Siden, og at det første udgiør Scandinaviens yderste Spidse, samt at saa mange Søetoge ere i ældre og senere Tider skeede derfra, hvilket de mange store Begravelser, samt Romerske Mønter, som der findes, noksom vidne, ei at tale om, at de Gamle have kaldet selv Scandinavien efter det, hvilket viser, hvor beromt det har været i gamle Dage, saa maae, siger jeg, ingen forundre sig over at Jornandes har vidst Navnene paa saa mange smaae Folk der. Derefter opregner han Ostro-Gother, Romeriger, Ringerige, Finner, hvorved forstaaes de i Finmarken, Vinoviloth, det er Indvaanerne i Vendsyssel, og Svenske, af hvilke twende (thi jeg antager Læsemaaden Cognitis i Stædet for Cogeni, og bliver det da rigtigt, at Danske stamme fra Svenske og Jyder, thi Vendelboer, en Part, er da nævnet for det Hele, og maae ingen forundre sig over, at Vendelboer, som boede uden for det egentlige Scandinavien, nævnes, thi Jornandes kiendte ei Tingene saa nøie, og kan tilgemed saavel have nævnet et Folk uden for vester paa, som han har nævnet Adogit, Suethones uden for øster paa, ei at tale om, at de Danske, som han udtrykkeligen nævner, strakte sig dog meget uden for det egentlige Scandinavien) de Danske stammede, som dreve Herulerne ud, hvilke frem for alle tilegnede sig et besønderligt Navn for deres store Legems Høide, endskiønt Vinoviloth og Suethidi eller Svenske ere og større end de andre. Af de øvrige fem Folk, drister jeg mig ei til at forklare flere end Grannii, som blive vel dem i Romerige eller Bahuslehn, og Ethelrugi, uden Tvil dem i Rogaland udi Norge (65a). Ved

den-

(65a) Jornandes de rebus Geticis c. 3 i Muratorii Scr. Ital. T. 1. p. 192. 193. Schöning i K. S. Skr. T. 12. p. 1—50. Hervarar

denne Tid var Valdar milde, Søn af Roe, og Sønnesøn af Halfdan 3, Konge et Stæd i Skaane. Han synes sig at have mere Ret til Leire, end Rerek, hvoraf en Krig oppedes imellem dem, som endtes saaledes efter nogle Slag, at Rerek skulde vedblive at være Over-Konge i Sieland, og Valdar Over-Konge i Skaane, og har uden Tvil de Jydske Kongers tilvoxende Magt formaaet dem til dette Forlig. Valdar ægtede Rolfs Dotter Skur, for derved desbedre at befæste sig paa Thronen. Med bemeldte Jydske Konger forholdt det sig saaledes. Horvendil, Søn af Gervendil, var en mægtig Herre, og bekiendt ved sine Bedrifter, hvorom forhen er talet. Disse opvakte Avind hos hans Broder Fengo, saa at han slog ham ihiel, og bemestrede sig hans Rige, ja ægtede endog hans efterladte Enke Geruth. Efter denne Fenge eller Fegge formenes Fegge-Sund og Fegge-Klint paa Mors at have Navn, paa hvilket sidste hans Grav-Høi endnu skal sees, i hvilken for omtrent 70 Aar siden er fundet et Sværd. Paa bemeldte Klint, som omtrent er 24 Alen høy, og plat oven paa, skal hans Bolig og Fæstning have været. Fegge var saa uforskammet at foregive, at han havde maat dræbe sin Broder, for at redde Geruth fra hans onde Medfart, da de dog levede meget vel sammen, og hun desuden var overmaade from. Imidlertid overtalte han dog mange til at troe dette. Horvendil efterlod sig en Søn ved Navn Amleth, som fandt det raadeligst at stille sig

Rerek 1, Hnauggvanbaug 25 Konge i Leire.

Valdar, Konge i Skaane.

varar S. c. 1. Verelii Notæ p. 26—28. Edda, Dæmesaga 4. Biörners hävda Ålder p. 62—64. Broocmans Öster-Götland p. 5—7. Stiernhielmi Anti-Cluverius p. 42—44. Bringii Mon. Scan. p. 20, 21, 25, 40, 42. Brings Swea Rikes Historia 1 Del. p. 544, 545, 314, 315. Freculphus T. 1. l. 2. c. 16. Lang. Scr. Dan. T. 2. p. 108.

Rerek 1. Hnaugg-vanbaug 25 Konge i Leire.

sig gal an, for derved at undgaae Tyrannens Hænder. Han væltede sig om i Støvet, saa at han saae altid gandske skiden ud, og alt hvad han talede var forrykt. Undertiden svidede han Pæle i Ilden, og giorde dem krumme, og sagde paa Tilsporsel, at han vilde bruge disse Spyde til at hævne sin Fader. Nogle fulde derover paa de Tanker at han var ikke saa gal, som han stilte sig an til, og derover besluttede de at forsøge ham ved et meget smukt Fruentimmer, som havde havt samme Formyndere, som han, thi de tænkte saa, at om han blev indtaget af hende, og havde Omgang med hende, kunde hun letteligen komme efter, om han var klog eller gal. Til den Ende rede de med ham ind i en Skov, og lode ham alene; Men hun var ham mere troe end dem, thi endskiønt de forneiede sig sammen, saa nægtede hun det dog siden. Imidlertid troede Fenges Venner endda ikke Freden. De forsloge derfore, at Fengo skulde reise bort, Amleth og hans Moder alene lukkes inde i Sovekamret, og en Mand skiules der paa et mørkt Stæd. Dette fandt Bifald, og skiulede Manden sig i Halmen, for at fornemme alt hvad der blev talet. Men Amleth, som frygtede for Svig, bar sig først galt ad, galede som en Hane, og slog med Armene ligesom med Vinger; Derefter sprang han op paa Halmen, og trampede paa den, for at forsøge om der var noget haardt under, og da han mærkede det, stak han i den med sit Spyd, hvorpaa han hug den Dødes Krop i mange smaae Parter, kaagte dem, og kastede dem i det hemmelige Mag for Svinene. Da nu hans Moder begyndte at beklage sig for ham over hans Galskab, tilstod han, at han ikkun stilte sig saa an, fordi han ei twilede paa, at den der havde kunnet dræbe sin Broder, jo ogsaa vilde dræbe hans

Søn;

Søn; Derefter foreholdt han sin Möder hendes uanstændige Levemaade, og at hun kunde omfavne den, som havde dræbt hendes Mand, hvorved han fik hende til at gaae ind i sig selv. Endeligen gav han tilkiende, at han ikkun passede paa beqvæm Leilighed at hævne sin Fader. Da Fengo fandt ved sin Hiemkomst, at hans gode Ven var borte, spurgte han Amleth, hvor han var bleven af, og da denne svarede, at han var faldet ned i det hemmelige Mag, og siden opspist af Svinene, loe man ham ikkun ud. Imidlertid var Fengo bestandig urolig, og syntes sig ingen Fred at kunne have, forend han havde skilt Amleth ved Livet, til den Ende besluttede han at sende ham til en af de Angel-Saxiske Konger i Britannien, som efter hele Sammenhængen maae have regieret nord paa, og maaskee har været Ceadbed, Konge i Lindsey, der levede ved de Tider. Amleth bad sin Moder ved Afskeden at holde hans Graver-Øl, eet Aar efter Bortreisen, og til den Ende at beklæde Salen inden i med sammenhæftede Tapeter. Tvende af Fengos Dravantere fulgte med ham, og førte med sig tvende Rune-Stokke, hvorpaa stod skrevet, at den Engelske Konge ombades at dræbe denne unge Person. Men Amleth eftersaae deres Giemmer om Natten, udkradsede hvad der stod, og satte derimod at Kongen skulde dræbe Dravanterne, og give den forstandige Amleth sin Dotter til ægte. Ved Overkomsten skal Amleth ikke have spist eller drukket ved Kongens Bord, og siden have givet nogle underlige Aarsager derfor hos sine Camerader; han skal og have beskyldt Dronningen for at have opført sig, som en Slavinde i trende Ting; nemlig, at hun svøbte sit Hoved ind i sin Kaabe, at hun trak sin Kiortel op, naar hun gik, og at hun stangede sine Tænder, naar hun spiste, og svælgede det udstang-

Rerek 1. Hnaugg-vanbaug 25 Konge i Leire.

 ne

Rerek 1, Hnaugg- vanbaug 25 Konge i Leire.

ne ned. Og dette skal den Engelske Konge have meget beundret, saa sære vare Sæderne og Tænkemaaden paa de Tider. Derefter gav han Amleth sin Dotter til ægte, og lod hænge hans tvende Folgesvenne, hvilket Amleth tog op, som en Forhaanelse, og derfore fik i Boder en Hoben Guld, hvilket han smeltede, og lod løbe ind i hule Stokke. Efter eet Aars Forløb vendte han tilbage til Jylland igien, og tog intet uden Stokkene med sig. Nu stilte han sig ligesaa gal an, som før, og gik uformodentligen ind i Salen, hvor hans Graver-Øl holdtes. Hans Ankomst opvakte først Skræk, og siden Latter, at man holdt en levende Mands Ligbegiængelse. Ved Eftersporgsel, hvor han havde giort af sine Camerader, pægede han paa Stokkene, sigende, her ere de. Derefter holdt han sig til Skiænkerne, og hialp til brav at skiænke i, og som hans lange Kiortel hindrede ham i at gaae, saa bandt han sit Sværd om sig, og trak det undertiden ud, og saarede sig dermed i Fingerenderne, hvorover man naglede Sværdet til i Skeden. Imidlertid bleve alle Giæsterne saa drukne, at de fulde ned, og bleve liggende at sove paa samme Stæd i Spise-Salen. Nu gik Amleth ind, og skar Strængene over, som holdte Tapeterne, og snoede dem tilligemed saaledes ind med de forhen omtalte brændte Stokke, at ingen af de underliggende kunde komme op, hvorpaa han satte Ild paa Salen, og fortærte det hele Slot, og alle dem som sove, eller som forgiæves umagede sig med at komme op. Saasnart Amleth havde sat Ild paa Salen, begav han sig til Fengos Sove-Kammer, hvorhen hans Folk forud havde fort ham, borttog hans Sværd, som hang ved Sengen, og hang sit i Stæden. Derefter vakte han Fengo op, berettede ham, at hans Venner omkomme i Ilden,

og

og at Amleth nu var her for at hævne sin Fader. Fengo sprang da op, og vilde trække sit Sværd, men det var fornaglet, og blev han derpaa omkommet af Amleth. Dette Sorgespil gik for sig i Viborg. Amleth skiulte sig efter det, for at erfare, hvorledes hans Landsmænd vilde tage det op. Mange, som havde seet Ilden om Natten, løbe Dagen efter til, og funde da hele Slottet i Aske, og intet uden forbrændte Legemer, hvoriblant Fengos igiennemstukket; Nogle viste sig herover forbittrede, andre bedrøvede, og nogle hemmeligen glade, men ingen vidste hvo der var Aarsag heri. Da Amleth mærkede, at Almuen var temmelig roelig, talte han først med nogle, som endda båre mest Godhed for hans Fader, og derefter kaldte han Thinget sammen, fortaalte der alle Ting, og forlangte Riget. Han talede saa vel, at han bevægede mange, endog indtil Taarer, og blev derpaa af alle eenstemmigen udraabt til Konge. Derefter udrustede han trende Skibe med megen Flid, og seilede til Engelland til sin Dronning og Svigerfader. Det udvalgteste unge Mandskab fulgte ham kosteligen udstafferet, og vare deres Skiolde forgyldte. Udi sit Skiold lod han udgrave alle sine Bedrifter og Forretninger. Ved Ankomsten blev han vel imodtaget, og budet til Giest. Over Borde spurgde den Engelske Konge om Fengo endda levede, men fik da hans Dodsmaade at vide, hvorved han blev meget bestyrtet, da han forhen havde svoret sig i Fostbrodre-Lav (a) med Fen-

Rerek I, Hnauggvanbaug 25 Konge i Leire. Aar 550.

(a) I Gisle Surs Søns S. c. 6 fortælles, at Gisle og 3 andre ginge ud paa et Næs og skare der en stor Græstorv op, hvilket de paa et Spyd løftede i Veiret, dog saaledes, at Torven sad med begge Ender fast i Jorden; Derpaa ginge de alle fire under Torven, skare sig, saa deres Blod løb ud i Hullet, og rørte derpaa Blodet og Jorden sammen. Derefter fulde

Rerek 1, Hnaugg-vanbaug 23 Konge i Leire.

Fengo, og lovet at hævne hans Død. Længe var han derfore tvilraadig, men endeligen beholdt Edens og Løftets Hellighed Overhaand hos ham. Dog besluttede han, for ei selv at besmitte sine Hænder med sin Svigersøns Blod, at lade det forrette ved en anden, og som hans Dronning nyelig var død, saa overdrog han Amleth at frie for sig til Hermuthruda, en Skotisk Dronning, thi han vidste at hun ei alene var ugift, men endog saa stræng kydsk, at alle de, som havde friet til hende, havde maat betale det med Livet. Dog paatog Amleth sig denne farlige Forretning, stolende deels paa sine egne 200, deels paa Kongens 300 Trælle, som han tog med sig. Nu var han ei langt fra hendes Hof, da han besluttede at hvile noget for Hestenes Skyld paa en deilig Eng, hvor han faldt i Søvn ved en Bækkes Rusen. Da Dronningen fik at høre, Fremmede at være saa nær, for at besøge hende, udsendte hun unge Karle, for at udspeide dem. En af dem sneg sig forbi Udposterne, og var saa hændig, ei alene at borttage Amleths Skiold under hans Hoved, uden at han derved vaagnede, men endog Kongens Brev, af hvilket Dronningen forstod, at Kongen friede til hende, men som hun heller vilde have en ung

Mand

faldt de paa Knæe, toge hinanden i Hænderne, og svore, krævende alle Guder til Vidne, at den ene Broder skulde hævne den anden. I Thorsten Vikingsons S. c. 21. p. 114 legges til, at Blodet blev udskaaret i Haandleddene. Saa sælsom denne Skik synes, saa fornødne vare dog slige besynderlige og haardt bundne Selskaber, for at sætte sig i Sikkerhed, da ellers fast ingen var sikker i de raae og vilde Tider. En nogenlunde Beskrivelse over denne Skik findes ogsaa p. 5 og 6 i Fostbrødre Saga udi Arnæ N. 132 Fol. Arngrim Jonsen har og herom i Crymogæa p. 102. Hector Boethius vidner Hist. Scotiæ l. 2 Fol. 18. p. 1, at Beboerne af Syder-Øerne pleyede, naar de indginge Forbund, at give hinanden Hænder, som vare bestænkte med Menneske-Blod.

Mand end en gammel, og havde af Skioldet erfaret hvo Amleth var, hvis Bedrifter Rogtet havde bragt til hende, saa udslettede hun Skriften, og skrev i Stædet, at Kongen forlangte at hun skulde ægte Amleth. Derefter befoel hun Speideren at bringe alting til sit Stæd igien. Imedens havde Amleth savnet sit Skiold, og derfore stilte han sig paa nye an at sove, men da den anden vilde legge Skiold og Brev paa sit Stæd, sprang han op, greb og bandt ham. Derefter skyndte han sig til Dronningen, og overgav hende Brevet. Hun læste det og begyndte hoiligen at berømme ham; Dette eene lastede hun hos ham, at havde forseet sig i sit Giftermaal, thi vel var hans Svigerfader en Konge, men derimod af Trælle-Æt; hun derimod var ei alene Dronning, men endog af ædel Herkomst, og kunde han faae et Rige med hende. Amleth gav dette strax Bifald; De omfavnede hinanden, et Giæstebud blev tillavet, og Bryllup holdt. Derefter reiste han med hende til Engelland, og maatte en stor Hær Skoter af 8000 Mand følge efter. Ved Ankomsten til Engelland mødte hans første Kone ham, og sagde: at Kiærlighed til hendes Mand formaaede mere hos hende, end Had til Frillen, at ingen Tildragelse, og intet Vanhæld skulde udslukke hendes Brand for ham, allerheldst hun havde en Søn med ham, og derfore maatte hun give ham tilkiende, at han skulde vogte sig for hendes Fader, som var yderst opbragt for det Puds han havde spillet ham. Kort efter kom den Engelske Konge ogsaa, omfavnede ham, og bad ham til Giest. Amleth lod sig ikke mærke med noget, men indfandt sig, dog havde han Brynje under sine Klæder, og tog han ogsaa to hundrede Ryttere med. Men da han red ind af Porten, kastede Kongen et Spyd efter ham, som dog hans Brynje tog af,

Rerek 1, Hnaugg-vanbaug 23 Konge i Leire.

 hvor-

Rrek I, Hnaugg-vanbaug 25 Konge i Leire.

hvorpaa han let saaret begav sig tilbage til de efterladte Skotter, og sendte derpaa forommeldte Speider til Kongen, for at underrette ham om, at Hermuthruda havde selv forandret Brevet, og at han var uskyldig deri. Men Kongen aflod dog ei fra sin Vrede, forfulgte ham, og skilte ham ved de fleste af hans Mandskab, hvorover Amleth lod om Natten de Døde opreise i deres Vaaben, nogle staaende til Stene, andre til Pæle, og andre igien lod han sætte paa Heste, for derved at bilde Fienden ind, at han havde faaet Hielpe-Tropper. Engellænderne studsede og herved, og toge tilsidst Flugten, men Amleth satte efter dem, og omkom Kongen, hvorpaa han med sine Dronninger, og med rigt Bytte vendte tilbage til Danmark, hvor han fandt sin Moder Geruth rent udplyndret, og i mange andre Maader mishandlet af Rerek, Leire-Konge, som klagede over at Amleth havde bemestret sig Riget, uden at spørge Leire-Konge ad, hvilken det dog tilkom at give og borttage Riger. Men Amleth, som venteligen endda ei har fundet sig stærk nok, tilsendte ham derpaa de skiønneste Ting af sit Bytte, dog som han derved ei vilde lade sig forsone, kom det til aabenbare Krig, hvorudi Amleth overvandt ham, og ihielslog desuden Han en liden Jydsk Konge. Derefter ragede han i Krig med Hather, Konge i Ellæm og Barwith Sysler, som ogsaa stræbede efter Overherskabet i gandske Jylland, ligesaa vel som Amleth. Denne Hather skal have anlagt Hatherslev, og var Hilda hans Dronning. Hans Dotter Sigrid var gift med Ottar Konge i det Norske Helgeland. Amleth havde saadan Lykke imod Hather, at han overvandt og ihielslog ham, og synes det at Amleth har fra den Tid af havt Overherskabet over næsten gandske Jylland. Men endskiønt Amleth giorde saa mange mærkelige Be-

drif-

drifter, saa er han dog mere bekiendt ved den udødelige Shakespear's Tragoedie, der bærer Navn efter ham, end ved alle sine Helte-Gierninger, og de Krigere, der have vist ligesaa megen Manddom som han, ere dog ei nær saa bekiendte, fordi de ei ere blevne besiungne af saadan Skald. Saadan de Danskes indbyrdes Ueenighed giorde det let for fremmede Prindser, at nedsætte sig i deres Land, og at indtage noget deraf, hvortil Anledningen var denne. Hiorleif, med Tilnavn qvindekiær, Konge i Hordeland, og mange andre Norske Landskaber, en mægtig og stridbar Herre, kom paa sine vidtløftige Vandringer til Konge Helle, hvor Reidar, Konge i Ringsted, slog sine Tælter tæt op ved ham. Dennes Søn Here blev meget fortrolig og venskabsfuld med Hiorleif, saa at han ideligen søgte at overtale sin Fader til, at han skulde bede Hiorleif hiem med sig. Reidar afslog det længe, og sagde, at det ei vilde blive til Lykke, endeligen lod han sig overtale, og bekostede Reisen. I Sieland saae Hiorleif Reidars Dotter Ringa, og blev efter Sædvane ogsaa indtaget i hende. Here styrkede dette Giftermaal, og fulgte hende til Skibs med Folk og Udstyr. Hiorleif havde en langsom Reise, og mødte ham i Jyllands Hav et helt stille Veir, saa at Ringa, der ei kunde fordrage Søen, blev herover syg og døde, hvorpaa hun blev lagt i en Kiste, og slængt over Skibsborde. Strømmen drev hende til Sieland, og kastede hende op just ved Reidars Nøste, det er Hus hvori han forvarede sine Skibe. Here fandt hende, berettede ham det, og sagde sig at troe, at Hiorleif havde myrdet hende. Forbitred herover samlede Reidar sin Hær, og overfaldt Hiorleif om Natten paa hans Gaard, som han opbrændte, og bortførte derfra meget Bytte, samt hans tvende Dronninger Hildur

Rerek 2., Hnaugg-yanbaug 25 Konge i Leire.

Reidar, Konge i Ringsted.

Rerek I, Hnauggvanbaug 25 Konge i Leire. og Asa, dog undkom Hiorleif selv, og dræbte først Here. Samme Høst seilede Hiorleif kun med eet Skib til Sieland, og gik alene til Fruer-Stuen, hvor han fandt ingen uden Asa, som stilte sig venligen an imod ham, men strax af Fortrydelse over det han havde taget flere Koner, forraadde ham til Reidar, som efter Asas Raad lod ham ophænge imellem tvende Ilde, hvorfra han dog blev frelst ved Hildur, hvorpaa han igiennemstak Reidar i sit Høisæde, imedens han sov, hvorefter han begav sig til sit Skib, tog Mandskabet med sig, og lod binde alle Reidars Hofmænd, som han dog siden løsnede, hvorimod

Aar 560. han lod ophænge Reidar, og sendte Asa hiem. Derefter indtog han alt det Land Reidar havde eiet, og satte Solve, Broder

Solve, Konge i Ringsted. af Hildur, til Jarl derover. Det synes, at Rerek burde mest have frygtet for denne Norske Naboe Prinds, men hans Opmærksomhed var dog mest henvendt til Amleth, dog da han ei ansaae sig for stærk nok til eene at bestride ham, foreenede han sig med den Skaanske Kong Valdar, og maaskee ogsaa med Solve, men Krigen løb ulykkelig af, Rerek blev overvundet,

Aar 562. og ihielslaget, og Valdar maatte rent forlade Danmark, og gik Rygtet at han havde begivet sig til Udainsakur, hvoraf jeg slutter, at han haver fulgt den gamle jotiske Lære. Saasom Frode havde endda ei naaet sine myndige Aar, blev Vigler, en Norsk Prinds, hans Formynder, og denne Vigler anseer jeg for Solve, som uden Tvil har med Rereks og Frodes Minde besiddet sin Del i Sieland, thi Reidar have de venteligen anseet for en Rebel. Vigler synes og ikkun at være et Tilnavn, og betyder en der er færdig til Krig og Nederlag. Forunderligt er det, at man i saa forvirrede Tider finder, at de Danske have været i Stand til at staae Saxerne bie imod de da

saa

saa mægtigt Frankiske Konger, for hvis tilvoxende Magt de alt rede maae have gruet, ligesom siden i Carl den Stores Tid. Efter al Anseende har Amleth været den, som sendte disse Hielpe-Tropper, baade fordi Jylland ligger Saxerne nærmest, saa og fordi han uden al Tvil var da den mægtigste Danske Konge. Med dette Tog gik det saaledes til (4). Rerek 1, Hnaugg-vanbaug 25 Konge i Leire.

Franker og Saxer havde ved Aar 530 angrebet, forstyrret og delet det store Thüringiske Rige mellem sig, saa at de sidste finge Nord-Thüringen, og de første den øvrige og største Del. Fra den Tid af havde stedse været Mistroe imellem Franker og Saxer, og frygtede de sidste meget for de førstes Overhaand tagende Magt. Endeligen giorde Thüringerne Opstand imod Frankerne, understøttede deri af Saxerne, hvilke af den Frankiske Konge Clotario bleve overvundne ved Weseren, hvorpaa Clotarius plyndrede og undertvang paa nye de Frankiske Thüringer. Paa dette Tog havde Clotarius sin Søn Chilperic med sig, og blev Saxerne paalagt Skat, som de dog siden nægtede at betale, hvorover Clotarius paaførte dem Krig, Frode 7. 26 Konge i Leire. Aar 553. Aar 555.

(4) T. 5. p. 128—131. T. 6. p. 543. 391. 420. 495. 223. 224. 228. T. 7. p. 233 — 236. 239—241. 257. 259. 265. 281. 286. 293. 296. 219— 221. 269. 294. 352. 366. 370. 340. 345 — 363. 339. 323. 324. 308. 367. 341. 318. 369. T. 8. p. 276. 292. 272. 274. 296. 275. 180. 184. 162. T. 9. p. 98. T. 10. p. 28. Saxo l. 2. p. 38. l. 3. p. 42. l. 7. p. 133. l. 3. p. 49—54. l. 4. p. 54—59. l. 5. p. 67. Hrolf Krakes S. c. 52. Arnæ Mss. n. 11. Fol. Arngrimi Suppl. p. 559. 560. Torfæi Series p. 291. Alfs S. c. 6. 14. 8. Sch. N. H. T. 1. p. 298—307. 310. Greg. Turon. l. 4. c. 10. 14. 20. Venantius Fortunatus l. 6. Carm. 3. l. 7. Carm. 2. Danske Atlas T. 5. p. 566.

Frode 7, 26 Konge i Leire. Krig, men blev i et stort Slag overvundet. Nogle Aar efter droge de begge til det Franske Bretagne, og overvunde der den Brittiske Grede Chonober, og Clotarii egen Søn Chramnus, og ved den Leilighed tænker jeg at Danske og Svenske ere og i Bretagne blevne overvundne, hvad enten de alene ere komne der for at røve, eller og for at hielpe Britterne imod Frankernes tiltagende Magt, som de frygtede for, hvilket sidste jeg snarest troer: Og dette, tilligemed Begiærlighed efter at hævne det lidte Nederlag, troer jeg har formaaet dem til, at komme Aaret efter Saxer og Thüringer til Hielp. I den Hensigt løbe de op ad Rhinen, og have uden Tvil faaet Tilstod Underveis af de ved den boende Nordiske Folk, de i Valland, og Niflungerne. Siden maae de være seilede op ad Lohn-Floden, venteligen for at foreene sig med Thüringer og Saxer. Men Lupus Hertug i Champagne, den Frankiske Kong Sigeberti Feldtherre, angreb dem ved Eder-Flod, som falder i Fulda, slog og forfulgte dem lige til Lohn. Og som dette Tog havde ingen videre Følger, saa ere de derpaa formodentligen vendte tilbage igien. Derefter slog Sigebert Thüringer og Saxer, og bragte uden Tvil de første igien til Lydighed. Om Condus, som i mange Aar havde været hos 5 Frankiske Konger Domesticus, hvilke regnedes iblant de fornemmeste Mænd, opholdte sig i Kongernes Pallads, og passede paa deres Landgods, om denne Condus mistede sine tvende Sønner i denne Strid, skal jeg ei sige, men mod Saxerne mistede han dem. Da de Danske have allerede 560 været i det Franske Bretagne, saa er det intet Under, at der berettes om St. Paul, Bisp i Leon i Bretagne, at han skal have spaaet om Normannernes Indfald. Ovenmeldte Chilperic havde efter sin Ankomst til Regieringen dog intet videre med de Dan-

Aar 560.

Aar 561.

Danske at bestille, hvorimod han var en Skræk for de længst bortliggende Friser og Svever, ved hvilke sidste forstaaes de, som da boede i Flandern i Egnen af Courtray. Efter bemeldte St. Paul skal Golvenus være bleven Bisp ved 567, og for den Tid skulle Normanerne engang have giort Indfald i Bretagne, og en mægtig Græve der være gaaet dem i møde, men forud have anbefalet sig til Golveni Bønner; og derpaa have angrebet Fienden, og slaget ham paa Flugt. Siden vilde han takke den hellige Mand herfor, men denne svarede retteligen, at han ei maatte takke ham, men Gud. Efter det Thüringiske Riges Undergang bleve Saxerne saa mægtige, at de kunde med den Langobardiske Konge Alboin drage 20000 Mand stærke til Italien, foruden Qvinder og Børn, og skulle da have været Alboins gamle Venner. I det Land de havde forladt, satte de Frankiske Konger Svever og andre Folk. Men efterat de havde hiulpet Alboin til at indtage Italien, vendte de igiennem Frankrige tilbage, og finge af den Frankiske Kong Sigebert deres gamle Land igien, som maaskee har været en Deel af Westphalen. Saaledes have de Frankiske Konger længe for Caroli Magni Tid havt meget at bestille med, og at sige over Saxerne, og saaledes have de Danske og allerede da, af Frygt for Frankernes store Magt, blandet sig ind i de Saxiske Sager. Som en Følge af ovenmeldte Slag ved Eder-Floden, tænker jeg nok dette var, at Græv Robert af Boulogne angreb Hunerne, eller dem fra Hunsingow, som havde sat sig ned i nu værende Flandern og Zeeland, hvilket da var landfast med Flandern, og skal have hedet Normannia efter Malbrancqs Beretning, da dog dets rette Navn var snarere Valland. At Frankerne angrebe dem der, var vel, for at betage de Nordiske Folk den Understøtning de finge

Frode 7, 26 Konge i Leire.

Aar 568.

Aar 572.

Aar 560.

Frode 7. 26 Konge i Leire. fra deres Landsmænd, og at hindre dem fra at løbe ind i Schelde, Maas og Rhin. Robert skal have havt Folk fra Terouanne, og Nervier, det er dem fra Hennegau, med sig. Han angreb deres Fæstninger, dels til Lands, dels til Vands, overvandt dem i et Feldtslag, og tvang dem til at søge deres Skibe, og begive sig andet Stæd hen. Dog blev Riget i Valland herved ei ødelagt, men det havde længe efter sine egne Konger.

Amleths Magt synes nu at være sat paa saa faste Fødder, at intet kunde rokke den, og at han endog kunde have Haab om, at blive Mester af gandske Danmark, men man bør mindst troe Lykken, naar den mest glimrer. Solve samlede alle sine Kræfter sammen af Sieland og Skaane, hvoraf jeg slutter, at Valdar er kommet tilbage igien, i det mindste døde han som Konge i Skaane, og dermed bekrigede han Amleth, og lod ham udfordre til Slag. Amleth var længe tvilraadig; Paa den ene Side var Æren, og paa den anden Side Kierlighed til hans Hermuthrude, der var saa stor og øm, at han tænkte paa at forsikre hende en Mand, forend han gik i Krigen, som efter hans Død kunde værge hende, men hun vilde ikke vide noget heraf at sige, og paastod, at hun agtede at følge ham i Striden, da det maatte være en slet Kone, som ei vilde døe med sin Mand. Ved Alrøesund, saa kaldet efter den Øe Alrøe, som ligger ved Indgangen af Horsens Fiord, kom det til et hæftigt Søeslag, hvorudi Amleth ei alene blev Aar 565. overvundet, men endog ihielslaget, og opfyldte Hermuthrude da intet af sine kiække Løfter, men overgav sig frivillig, som et Bytte i Seierherrens Favn, til en Stadfæstelse paa den Sandhed, at den alt for vidt drevne, og barske Kydskhed sielden holder Prøve. Amleth blev begravet i en anseelig Høi paa

Mar-

Marken, ved den Landsbye Amelhede i Kalloe Amt, Aarhus Stigt, hvor en Bonde fandt 1629, da han ploiede, en tynd Solvring, som synes at have hort til Grebet af et Sværd. Ved Viborg er og en Mark, som kaldes Amleths Hede. Sagnen gaaer og, at Amleth skal have ladet anlegge en Fæstning paa Helleroe i Limfiorden, i Riber Stift, Bovling Amt, hvor en vis Anders Lund fandt i Begyndelsen af forrige Sæculo udi en Hoi midt paa Oen en Del Guld- og Solv-Monter, som uden Tvil vare Engelske. Og ved denne Amleths Overvindelse har Sölve faaet det Rige i Jylland, som Snorro tillegger ham, og som jeg meener, at have fornemmligen bestaaet i Vend-Syssel, hvorfore og Sölve har faaet det Tilnavn Jyde. Og da man finder Frode siden at have været Over-Konge i gandske Danmark, undtagen i Skaane, saa har vel Sölve ved denne Leilighed erhvervet ham saadant Herskab, thi efter Amleths Nederlag var der ingen Kraft enten i Norre- eller Sonder-Jyder til at giore Modstand. Og for saadan Tieneste har vel og Frode siden staaet Sölve bi, da han svingede sig op paa den Svenske Throne, for at hævne sin Svogers Hiorleifs Dod, som paa et Soerover-Tog havde sat Livet til i Sverrige. Imidlertid vare dog de fleste, som fulgte Sölve, Jyder. Da var og med ham den navnkundige fidste Erik den veltalende fra Rennesoe, om hvilken saa og Frode selv jeg længre frem udforlig skal handle, thi for nærværende Tid vil jeg vedblive at beskrive Sölves og de flere smaae Danske Kongers Bedrifter. Sölve overfaldt uformodentligen den Svenske Kong Eisten, Son af Adils, udi det Herred Lofaund, nu Lofoen i Meleren, paa hvilken Dronningholms Slot ligger, og brændte ham inde om Natten i hans Træe-Slot med alle hans Folk. Derefter drog

Frode 7. 26 Konge i Leire.

Aar 570.

Frode 7, 26 Konge i Leire. drog han til Sigtun, og forlangte at tages til Konge, men de Svenske samlede en Krigshær, og vilde forsvare deres Land. Striden var hæftig, og stod paa i elleve Dage; Endeligen vandt Sölve, og regierede derpaa længe. Erik giorde han til
Aar 590. sin Under-Konge. Men tilsidst dræbte de Svenske Sölve uventeligen. Ved disse Tider giorde den Hordelandske Konge Half sig bekiendt ved sine store Söe-Bedrifter. Fra sit tolvte Aar sværmede han om paa Havet i 18 samfælde Aar, og krigede med ni forskiællige Folk, og udi al denne Tid laae han bestandig ude paa sine Skibe ved Næsserne eller Forbiergene, og kom aldrig i Land. Paa et af sine Tog mødte han den bekiendte Skaanske Konge Halfdan Ylfing, en af Rolf Krakes Kæmper. Denne angreb og overvandt han, og ginge derpaa baade Halfdan og hans Broder Ring udi hans Tieneste, og bleve hans Kæmper. Ved denne Leilighed aftvang Half ham, foruden andet, en meget kostbar Armring, kaldet Hnitudur, som ei alene var af bedre og finere Guld end sædvanlig, men desuden kunde ogsaa tages i syv Stykker, hvoraf hvert havde ved Emaillering sin Farve, og denne kostbare Ring forærede siden Ulf den Røde til den Norske Konge Oluf Tryggesön. Denne Halfdan Ylfings Fader Ring blev i sin høie Alder dræbt, tilligemed sin Søn Asmund af nogle Vikinger, hvis Anførere hedte Sore og Snækol; men Halfdan og Søsteren Ingeborg undginge ved Omsorg af deres Jarl Thorvid, hvorimod Thorir, en anden Jarl, som mest opholdt sig paa Fyen, omkom. Halfdan begav sig til Ottar, Jarl i Biarmeland, og imedens besad Sore hans Faders Rige. Og i de Egne skal Halfdan have fundet et Jorniskt Fruentimmer, ved Navn Brana, hos hvilket han opholdt sig længe, og fik deraf det Tilnavn Branafostre. Hendes Moder

var

var en Dotter af Wilhelm, Jarl i Valland, og havde hendes Fader Jarnhaus røvet hende. Ved Branas Hielp dræbte han Faderen, og giorde hun dette, fordi hun ei kunde lide sin Fæderne, men alene sin Moderne-Æt. Halfdan befandt sig saa vel hos Brana, at han avlede en Dotter med hende, og gav hun ham til Affked en Brynje, som intet Jern kunde bide paa, en Ring, som paa tre Steder kunde tages i Stykker, og et Drage-Skib, kaldet Skraute, hvorpaa han efter hendes Ord drog til en vis Kong Oluf i Engelland, for at frie til hans Dotter, hvilken Oluf dog ei maae have været egentlig Konge, men ikkun Jarl, saasom han ei findes paa de Engelske Konge-Lister. Hvorom alting er, saa friede Halfdan til Olufs Dotter Marsibil, men havde megen Moie ved at faae hende, som heller ikke havde skeet, hvis han ei havde havt en Veninde i hendes Frænke Alfifa, Dotter af Sigurd, Konge i Skorduborg, nu Skarborough, som var Olufs Farbroder, hvoraf jeg slutter, at denne og har havt sit Rige i Northumberland. Ved Olufs Hielp bragte Halfdan en Flode af 40 Skibe sammen, hvormed han drog til Skaane, og ved sine Landsmænds og Thorvid Jarls Hielp overvandt og nedlagde begge Søeroverne, hvorpaa han blev Konge i sin Faders Stæd. Paa hvert Skib skal han da have havt 100 Mand, og paa sin Drage 1000, hvilket sidste vidst er urigtigt. Derefter drog han til Engelland igien og havde Brøllup med Marsibil, og fik Sigurd, Konge i Skorduborg, Hildur, en Dotter af den Skotske Jarl Angantyr, og Sigurds Dotter Alfifa fik Angantyrs Søn Sigurd, som var Halfdans Cammerad og Fostbroder; Thorvid Jarl fik Branfryd Halfdans og Branas Dotter, og blev siden Halfdans Jarl. Halfdan skal have efterladt sig en Søn, ved Navn

Frode 7. 26 Konge i Leire.

Ring,

Frode 7. 26 Konge i Leire. Ring, som skal have faaet en Dotter af en lille Svensk Konge, navnlig Hregvid, og Riget med hende. Hans Dotter Herreid fik Gudraud, en Norsk Konge, og fra hende stammede stor Slægt i Norge og paa Island. Halfdans Dotter Branfryd fik i andet Gifte Alf, en Søn af Alfgeir, Konge i Garperige, hvilken Alf siden blev Konge i Thye, og var Fader til Heriolf den Stærke, ogsaa Konge i Thye, som drog meget i Krig, og var ofte i Engelland. Thorvid Jarls Dotter Thorgun med Branfryd blev gift med Hordur, uden Tvil Hior, Hordelands Konge, og fra dem stammede ved deres Dotter Thorgun, den navnkundige Islandske Kriger og Poet Eigil Skallagrims Søn i fierte Led. Dette om Halfdan Ylfing har jeg mest taget af Halfdan Branafostres Saga, som ellers er opfyldt med usmagelige og daarlige Fabler. Men nu at komme tilbage til den Norske Kong Half, da blev han tilsidst forraadt og dræbt af sin egen Stif-Fader Asmund, som forvaltede Riget i hans Fraværelse, men nu skulde give det fra sig til ham ved hans Hiemkomst. De fleste af hans Kæmper satte Livet til med ham, dog undginge nogle. Bardur og Biörn droge til den Svenske Kong Sölve; Utstein til den Hallandske Kong Eisten, som synes at have været af Norsk Æt; Hrok hin sorte til Hake, Hamunds Søn (a), en liden Konge i Skaane, hvor han forblev Vinteren over. Utstein kom i Trætte med Eistens fornemste Ven og Raadgiver Ulf den Rode, samt hans otte Sønner, hvilke sidste han dræbte i Tvekamp. Hrok havde endnu besynderligere Eventyrer hos Kong Hake, hvis Dotter hedte Brynhild. Til hende friede Kong Svend Seiersalig fra Fyen, men Faderen afslog

Alf Konge i Thye.

Aar 585.

(a) Maaskee Hake har været en Sønne-Søn af ovenmeldte Hake, der dræbte Skuld.

Og hans Regiering, hvorover Svend, giorde det Beste, at han skulde blive baade Kongens Havemand, saa og dens som fik hende til ægte. Visil, Søn af Kongens Jarl Hedin, friede derpaa til hende, og fik ja, paa Vilkaar at verge Landet imod Svend. Dette Ja fik han, fordi man ei vidste hvem Hrok var, hvorfore ham ogsaa ikkun var anviist Sæde blant Giesterne. Men kort efter blev han kiendt, da alle Hakes Folk var dragne til Skoven, Karlene for at jage Dyr, og Fruentimret for at plukke Nødder, ved hvilket Tilfælde Brynhild hørte Hrok synge, dog ham uafvidende, om sine og Halfs Bedrifter, og om hans Kierlighed til hende. Denne Sang er hel fortreflig, og findes i Halfs Saga, og da den er meget simpel og historisk, saa er jeg af den Tanke, at den er ældgammel, ja maaskee giort af Hrok selv. Brynhild gav sin Fader denne Opdagelse tilkiende, hvorpaa Hake satte ham i det øverste Sæde ved Siden af sig, og gav ham Brynhild til Hustrue. Aaret efter drog Hrok ud imod Svend, overvandt og nedlagde ham, og kom med meget Bytte tilbage. Svend blev begravet paa Lysøe ved Fyen. Sommeren derpaa fore Sölve, Hake, Hrok, Eisten, Utsten, og Hior, Kong Halfs Søn, imod Asmund, og nedlagde ham, hvorpaa Hior blev Konge i Hordeland, og giftede sig første Gang med Hagny, Kong Hakes Dotter. Hrok avlede med Brynhild en Dotter hed Gunlaud, og fore han og Utsten siden længe ud paa Fribytterie. Forhen har jeg sagt, at der var stort Venskab imellem Kong Ring, Halfdan Ylfings Fader, og den Vest-Gothiske Konge Gautrek; Det samme vedblev med Rings Søn Ring (a), og bleve de og ved

Frode 7. 26 Konge i Leire.

Aar 586.

Fff

(a) Vel giøres begge Ringer i Gautreks Saga til een Person, men Tiden viser at de maae have været tvende, og da Ring og Halfdan sættes sam-

Frode 7, 26 Konge i Lejre.

ved at besøge hinanden flittig, ligesom den gamle Ring og Gautrek havde giort, men da de lode af hermed, opvakte onde Folk Fiendskab imellem dem, hvilket gik saa vidt, at Ring besluttede at paaføre Gautrek Krig af Frygt for, at det skulde skee imod sig, men hans Dronning fraraadde ham det høiligen, sigende det var uanstændigt, at deres Venskab skulde endes saa skammeligen, og at om en af dem skulde endeligen blive den andens Niding (a), var det dog bedre at Gautrek blev det, end som han. Mit Raad skal være, at du selv farer paa et Skib til ham, og beder at faae hans Søn Rolf til Fosterson, det vil blive ventelig vel optaget, dig og dit Rige til Styrke, og os alle til Hæder og Roe. Ring gav dette Raad Bifald, og sagde at det var viseligen sagt. Da Gautrek fik at vide, Ring var kommet der ikkun med eet Skib, sagde han til sin Dronning Ingeborg, Dotter af Thorer, Herse i Sogn udi Norge: Kong Ring er kommet hid ikkun med eet Skib, og som jeg har fornummet, at han er min Fiende, saa skal han undgielde det før vi skilles ad; han er og nu saaledes i min Magt, at jeg kan giøre det uden Fare. Dog Ingeborg fraraadde sin Mand ligesom Rings Dronning havde giort, forestillende ham, at Ring havde ei med saa ringe Magt givet sig i hans Hænder, saafremt han havde havt noget ont i Sinde; Hun var vis paa, at han var bleven beløiet, og derfor var det best at be-

de

sammen i Halfs Saga, som Halfs Kæmper, saa er det rimeligere, at de have været Brødre, end Fader og Søn.

(a) Det er Forræder, Skielm, i hvilken Mening det og forekommer hos Wilhelm af Malmesbury l. 4. p. 121. See Spelman i Ordet Niderling; hvor han af Mangel paa Kundskab i vore Nordiske Sprog aldeles ikke kan komme tilrette med dette Ord.

der hun til Giest, ved gode Mænd lade undersøge Sagen, og der nedlegge alt Fiendskab, og holde det Fostbrødre Lav uforkrænkt, som de havde lovet hinanden, saa længe de levede. Gautrek fulgte dette Raad, og ved Undersøgning blev befundet, at alt var Løgn og Svig, opdigtet af onde Folk. Derpaa fornyede de Venskabet, og Gautrek lod sin Søn Rolf, som da var syv Aar gammel, fare med Ring. Saaledes bleve ved tvende Fruentimmers gode og vise Raad mange Ulykker forebygde, og gammelt Venskab stadfæstet. Gid det smukke Kiøn altid udøve sin milde Magt over det stærkere paa saa ædel Maade. Ring lod Rolf opføde tilligemed sin Søn Ingel, og undervise af den beste Mester da fandtes i alle Krigs- og Legems Øvelser. Fem Aar efter døde Gautrek, i en høi Alder, og forordnede at hans yngre Søn Rolf, som da ikkun var tolv Aar gammel, skulde blive Konge, og foregaae den ældre Ketil, som var 15 Aar, og blev dette ogsaa vedtaget af Almuen paa Thinget. Sex Aar efter fik Rolf i Sinde at frie til Thorborg, Dotter af den Svenske Under-Konge Erik, og af Ingerd; Et Fruentimmer erfaren saavel i Mands- som Qvinde-Øvelser, hvorvel hun havde mere Lyst til de første, og derfore red med Sværd, Skiold og Spyd, havde faaet sin Bolig paa Ulleraker (a), og tilligemed den tredie Del af hendes Faders Rige, hvorover hun lod sig kalde Kong Thorborg. Hun var stolt, grum, hævngierrig, og paatog sig en særdeles Kydskhed. Mange friede til hende, endog Konger, men hun lod dem dels dræbe, dels lemlæste, thi af nogle lod hun hugge Haand eller Fod, andre blinde, og atter andre gilde, og gav dem

Frode 7. 26 Konge i Leire.

Aar 570.

Aar 575.

Aar 581.

(a) Bring i S. A. H. T. 1. p. 73 formoder, at dette Stæd har Navn af den Gud Uller.

Frode 7, 26 Konge i Leire.

dem derhos mange foragtelige og spodske Ord, for derved at vænne dem fra at frie til sig. At overvinde denne grumme og stolte Prindsesse holdt Rolf for sin Ære, og tog sin Fostbroder: den Skaanske Prinds Ingel med; thi de vare bestandig sammen paa Fribytterie, og skiftedes til at opholde sig i Skaane, og i Vester-Gotland. Midt om Vinteren drog han afsted med 60 Mand til Upsal, og bragte sit Ærinde frem, men fik et meget haanligt Svar af Erik, som sagde, at det umulig kunde være hans Mening, men dette var uden Tvil hans Hensigt, at faae sig Underholdning for en Tid, siden han havde taget saa mange Folk med sig, og siden hans Land var fattigt, og maatte ernære mange Folk, hvorover der ofte var dyr Tid hos dem, og derfore vilde han give ham Lov at ride een Maaned om paa Giæsterie i hans Rige, og naar han fik saa megen Hielp af en anden Konge, saa vilde han vist komme usulten hiem. Rolf svarede ikkun hertil, at han kom ei for at tigge, og om saa var, havde han vel søgt en anden. Dronningen var ei fornøiet hermed, og formaaede sin Mand til at tale venligere til Rolf Dagen efter, thi hun forestillede ham, hvor stor Styrke Rolf havde af den Skaanske Kong Ring. Rolf var vel i Førstningen meget taus, og vilde ei først svare, men da Erik forsikrede, at han ei erindrede sig, at Rolf havde frembragt sit Ærinde, mindre at han havde svaret uhøfligt derpaa, og om saa var, da skulde det altsammen være usagt, saa blev Rolf formildet, frembar sit Ærinde paa nye, og fik got Svar, samt Forsikring ei at ville staae sin Dotter bi, om Rolf skulde ved Krig ville tvinge hende. Tre Dage efter red Rolf til Ulleraker, og gik selv tolvte ind i Salen, hvor Thorborg sad i Mandsklæder og Vaaben, og spiste med sine Mænd. Han

hilsede hende, og fik ingen Hilsen igien, og da hun hørte, at han kaldte hende Kong Eriks Dotter, og friede til hende, blev hun næsten rasende, siden hun endelig vilde holdes for et Mandfolk. Baade hun og hendes Mænd grebe til Vaaben, som hang over dem paa Veggene, og joge Rolf og hans Mænd bort, og var det deres Lykke, at de havde Hestene hos sig, da de andre derimod manglede dem. Thorborg var nu forsaavidt vel tilfreds, men som hun havde forstaaet, at det var Kong Rolf, og havde hørt meget tale om hans Klogskab og Tapperhed, saa besluttede hun at lade opføre en stærk Træe- og Jord-Vold op om sin Stad, og at sætte Maskiner paa den, som kunde skyde Ild, og Valslynger til at kaste store Stene med, og alle andre Slags Forsvars-Vaaben. Foraaret efter drog Rolf ud med fem Skibe, havende med sig Ingel, og sin Broder Keil, og plyndrede han da i Vesterhavet paa Hitland, Sydersøer, Orkenøer og Skotland, og fik stort Bytte. Paa Hiemveien mødte han Asmund, en Søn af Kong Oluf i Skotland (a), som havde ni Skibe hos sig. Asmund lod legge de ste til side. Striden var lang og haard, og endtes med Forlig, saa at de svore sig i Fostbrødre Lav sammen, som ei skulde ophæves uden med fælles Samtykke. Aaret efter drog Rolf til Upsal med sex Skibe, bemandede med udvalgt Mandskab. Ingel, Keil og Asmund fulgte ham. Kong Erik bad ham til Giest med hundrede Mand. Der forblev han nogle Dage, og drog saa til Ullerakér, hvor han først forsøgte med det gode at bevæge Thorborg, men forgiæves. Derefter stormede han Sta-

Frode 7, 26 Konge i Leire.

Aar 582.

Aar 583.

(a) Uden Tvil den Oluf, som i Brenaföstres Saga kaldes Engelsk Konge. Maaskee han har regieret i den Del af nu værende Skotland, som da hørte til Northumberland.

Frode 7, 26 Konge i Leire.

Staden, men blev afslagen. Han forsøgte at sætte Ild paa Volden, men der løb Vand ud af Stokkene og slukte den. Derefter vilde han undergrave Volden, men der blev hældet brændende Beg, og sydende Vand paa hans Folk, og nedkastet store Stene, saa at mange qvæstedes. Imidlertid bespottede de Svenske dem, og viste dem paa Volden, Silketøi, Floiler (a) og andre kostbare Ting, og bad dem lange til. Paa saadan Maade hengik en halv Maaned. Endeligen lod Rolf giøre Stormtage, som hvilede paa faste Stolper, og vare saa stærke, at hverken Steen eller Beg kunde derunder giøre dem Skade, og derpaa lod han grave Hul paa Volden, og brød ind i Fæstningen, men da funde de ingen, dog Mad, Drikke, Klæder og alle kostbare Ting efterladte. Rolf sluttede strax, at der maatte være en Longang under Jorden, lod eftersøge, og blev den da fundet i Volden. Rolf var den første som steg ned deri, og siden den ene efter den anden. Denne Longang havde sin Udgang i Skoven, og funde de der Thorborg for sig, som havde mange flere Folk, men dog blev hun overvundet, og fanget af Rolf og Keril. Rolf begegnede hende meget vel, og hun satte hele Sagen til hendes Fader, og viste sig derpaa blidere, saa at hun bad ham og alle hans Folk til Giest, thi, sagde hun, I er vis og taalmodig, en anden havde vel for mit Optogs Skyld villet twinge mig til sin Villie. Korteligen hun fandt sig nu villigen i det, hun forhen havde forsmaaet, og stod Brylluppet hos hendes Fader i een halv Maaned (b). Rolf forblev i Sver-

(a) Saaledes oversætter jeg det gamle Ord pell.

(b) Saadanne Ting om et Fruentimmers Møeb, samt Afskye til at være Qvinde, og Lyst derimod til at være Mand, vil vel synes utroligt for mange, men vi have jo i vore Tider en Chevalier d'Eon.

i Sverrige, og fik der det Rige, Thorborg før havde eiet, synes og at være blevet Konge i Øst-Gotland. Aaret efter døde den Skaanske Kong Ring, og bad Ingel sine Venner Rolf, og Asmund til Graver-Øllet. De komme med fem Skibe, og Keril med eet, og blev Ingel siden paa Thinge taget til Konge over Danmark (a), hvorpaa Rolf drog hiem med kostelige Foræringer fra ham. Tvende Aar efter drog Rolf med 30 Skibe, foruden sit eget Skib Dragen kaldet, og Keril og den Danske Kong Ingel med 40 til Garderige, for at frie for Keril til Kong Halfdans Dotter Olufa, hvor han Aaret tilforn var bleven foragteligen og ilde begegnet. Her kom det til et stort Slag, hvorudi Rolf fik Overhaand, og fangede Halfdan, hvorpaa Bryllupet gik for sig, og stod i tolv Dage. Aaret efter om Vinteren døde Erik, og kom Rolf i hans Stæd. Endel Aar efter droge de samtlig til Irland, og overvunde en Kong Rolf der, og fik Asmund hans Dotter Ingeborg, og Ingel blev gift med den Skotske Kong Olufs Dotter. Rolf skal og have levet, og havt at bestille med en Engelsk Kong Ella, som uden Tvil bliver den der regierede i Deira fra 560 til 590. Disse Nordiske Navne i Skotland og Irland vise, at der da alerede have været Nordiske Folk bosatte. Imedens disse og flere Konger saaledes tumlede sig om, havde den Skaanske Over-Konge Valdar mistet sin Dronning Skur Rolfs Dotter, hvorpaa han anden Gang giftede sig med Gyrithe, Dotter af Kong Alf i Thye, og avlede Harald med hende. Siden førte han i Sieland Krig med Veser, en af Rolfs Kæmper, udi hvilken han

Frode 7. 26 Konge i Leire.

Aar 584.

Aar 586.

Aar 587.

Aar 596.

(a) Saa siger den gamle Skribent, og dog forstaaes ikkun Skaane herved, hvilket viser, hvor let Saxo har i lige Tilfælde kunnet bringes i Vildfarelse, og at giøre Konger i særskilte Landskaber til Konger over det hele.

Frode 7. 25 Konge i Leire. Aar 570.

Harald Gamle Konge i Skaane.

han satte Livet til. Gyrithe var med i Mandsklæder for hendes Søns Skyld, og da hun mærkede, at han blev ved at stride, endskiønt de andre havde taget Flugten, saa tog hun ham paa sin Ryg, og bar ham til næste Skov, uden at blive eftersat af Fienden, som var mat. Dog skiød en blant dem en Pil af, og traf Harald bag til, hvorover han syntes sig at være mere tilføiet Skam, end Hielp ved sin Moders Omsorg. Harald blev Konge i Skaane efter sin Fader, og fik Tilnavn af den Gamle, baade fordi han regierede og levede længe. Han overfaldt siden, klæd som en Tigger, Veset udi Skaane, da han holdt sit Bryllup, og havde beskiænket med de flere lagt sig til Sengs. Dog kostede dette ham twende Tænder, som Veset med en Prygel slog ham ud af Munden. Efter Vesets Nederlag fik han fuldkommen Herredømme i Skaane (5).

Men nu er det Tid at jeg vender mig til Leire-Konge Frode 7. Forhen haver jeg talet om hans twende Formyndere Rerek og Sölve. Paa den Tid var Görhar Konge paa Agde Siden i Norge; han havde hørt, at de Danske skulde ikke agte deres Konge, og at de ønskede sig en anden, fordi han var gierig og gru-

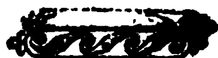
(5) T. 4. p. 603. 609. T 6. p. 426. 500. T. 7. p. 358. 271. 356 — 358. 363. 366. 348. T. 8. p. 326. 327. 317. 274. 295. 296. 348. 349. 158. 159. Saxo l. 4. p. 59. l. 7. p. 137. 138. Snorro i Ynglinga S. c. 35. Sch. N. H. T. 1. p. 312. 313. 328—332. Alfs S. c. 9. 10. 13. 14 — 18. Venantius Fortunatus l. 9. Carm. 1. l. 7. Carm. 16. Le Cointe Annal. Eccl. Franc. T. 2. p. 366. Bouquet Script. Franc. T. 2. p. 273. Not. c. Acta Sanct. M. Julii die 1. p. 126—129. Duchesne Scr. Franc. T. 1. p. 214. 217. 218. Malbrancq de Morinis ad ann. 562. T. 1. Norna Gests S. c. 2. p. 250. 251. Halfdan Branafostres S. c. 1 — 22. Arnæ N. 294. 4to. Gautreks og Rolfs S. c. 14 — 46. Botins Utkast til Svenska Folkets Historia. T. 1. p. 39.

grunden, og gav Göthar derfore tilkiende, at han agtede at indtage det. Men Erik en klog Mand fra Rennesøe, Søn af den Kæmper Regner, som stammede fra Audi, Søn af den Norske Konge Halfdan den Gamle, fraraadde ham dette, og forestilte, at det ofte skeede, at de som stræbede efter andres, mistede deres eget, at om de Danske end nu vare ueenige, saa vilde de dog snart blive eenige, naar de bleve angrebne af en fremmed, saasom alle heller vilde regieres af deres egen indfødde Første, end af en udenlandsk. Denne Tale behagede Göthar saa meget, at han gav Erik Tilnavn af den Veltalende, thi hidindtil havde Erik ei været i nogen Anseende, saasom hans ældre Broder Roller havde fordunklet ham. Göthar lod det ei blive herved, men skiænkede ham og et Skib, som Roerkarlene kaldte Skroter. Og blev da besluttet, at sende disse twende Brødre i Forveien, for at udspeide Landets Tilstand. Röller havde i sær stor Lyst hertil. Görhar gav dem udvalgt Mandskab med, og Regner lukte sin længe forvarte Skat op, og lod dem tage deraf, hvad de vilde. Alderdommen digter ved denne Leilighed, at Rollers Moder, og Eriks Stif-Moder, Krake tillavede en Grød af twende Slangers Saft, hvilken paa den ene Side i Fadet var hvid og mindre kraftig, men paa den anden beeg-sort, med Safran gule Prikker i, og satte den saaledes for dem, at hendes egen Søn skulde faae den beste. Dog Erik, som mærkede Listen, snoede Fadet om, og blev derved saa klog, at han kunde forstaae baade Fugles og firefødte Dyrs Stemme. Begge Brødrene komme lykkeligen til Danmark, og i saa stor Naade hos Kongen, at Erik fik hans Søster Ingerd til ægte, og tænker jeg at Sölve, som da var Formynder, og en indfød Nordmand, haver giort meget hertil. Roller fik og et anseeligt Gifte ved den

Frode V. 26 Konge i Leire.

Aar 563.

Ggg Danske

Frode 7. 26 Konge i Leire.

Aar 568.

Danske Konges Hof. Noget efter fik Frode i Sinde, at frie til Göthars Dotter Alvild; og til den Ende sendte han Erik og Roller i Gesandtskab til Norge. Erik tog Ingerd med sig, og Roller ogsaa sin Kone. Da de komme der, funde de Regnar død, og Krake igien gift med en vis Brak. Imidlertid havde Göthar faaet at vide Eriks Lykke, og var derved hel opmerksom, frygtende for at Erik skulde tilføie ham nogen Skade. Og som han selv var ved den Tid bleven Enkemand, saa besluttede han at give sin Dotter til Erik, og bringe ham til at skille sig ved sin Kone, Frodes Søster, som Göthar selv vilde derpaa ægte. Da Erik fik dette at vide, kaldte han sine Folk sammen, og gav dem tilkiende, at han stolede paa Guderne, som altid havde hiulpet ham, og at de skulde, om Göthar angreb dem, tage Flugten i Forstningen, paa det deres Sag skulde derved blive des retfærdigere. Siden sagde han til Ingerd, for at prøve hende, at ham syntes hun burde tage Göthar, som en Konge, thi det skikkede sig ei for hende, der var af kongelig Byrd, at have saa ringe en Mand, som han var. Hun beklagede sig over hans Ubestandighed, og at han nu vilde forlade hende, da hun var hans Kone, hvilken han dog havde elsket som Jomfrue, og derpaa begyndte hun at græde. Saadan hendes Opførsel behagede Erik, han omfavnede hende og forsikrede, at intet uden Døden skulde skille dem ad. Dog var det fornøden nu at forstille sig, at sige ja til Göthars Forslag, og at lave det saaledes, at baade han og Göthar skulde have Bryllup paa een Dag, hver i sin Stue, som dog stødte til hinanden, og hvor Bredderne skulde løsnes imellem dem, hvilket vilde lette deres Flugt. Brak skulde og med et udvalgt Mandskab holde sig op i Nærværelsen, for i fornøden Tilfælde at komme dem til Hielp. Derefter tog Erik med Ingerd

og holder Kongen paa sit Skib, for derved at prøve Kongen. Göthar satte efter med sin Flode, hvorpaa Erik vendte tilbage, og strax aabenbarede Göthar sin Hensigt. Erik og Jngerd svarede, som de havde overlagt, alene den sidste udbad sig, at Eriks Bryllup med Alvild maatte gaae for sig forend hendes, paa det hendes forrige Ægteskab kunde derved blive glemt. Kongen gav hertil sit Samtykke, og fandt saadan Behag i Eriks vise Taler, at han foruden sin Dotter gav ham det Landskab Lister. Eriks Stifmoder Krake var med dem, og havde, under Paaskud af Oien-Svaghed, saaledes tildækket sit Ansigt med et Slør, at man ikke kunde see noget deraf. Nogle udgive hende for Jngerds Søster, men af en anden Fader, venteligen af Hvidserk. Nu holdt Erik Bryllup, og sad han imellem Krake og Alvilde. Göthar var i Salen næst derved med Jngerd. Nogle Bretter vare blevne giorde løse mellem begge Sale, dog saaledes, at ingen mærkede det, og kunde det saa meget des lettere skee, som begge Sale vare behængte med løse nedhængende Tæpper. Erik forestilte Alvilde over Maaltidet, hvor meget hæderligere hendes Giftermaal med Frode vilde blive, end med ham, thi da blev hun en mægtig og rig Dronning, og Ægteskabet lige paa begge Sider. Alvilde fandt Smag herudi, og lovede at følge hans Raad. Saxo legger til, at Krake skal ved en Elskovs Drik have end mere bevæget hende til at elske Frode. Overtroe, Ukyndighed, og hæftig Attraae have til alle Tider frembragt saadanne Elskovs Drikke, hvis Kraft at betage Forstanden har mere end eengang yttret sig, men aldrig tilveiebragt den forønskte Virkning; Lettroenhed haver ellers over al Maade forøget Virkningen og Mængden af saadanne Drikke. Efterat Göthar havde bragt sit Maaltid til Ende, gik han ind til Erik, for at tage Deel i Lystigheden.

Frode 7, 26 Konge i Leire.

Frode 7, 26 Konge i Leire.

heden. Jngerd skyndte sig da strax ind igiennem det løse Steen. Göthar forundrede sig over, hvorfor og hvordan hun var kommen der. Hun sagde sig ei at være Jngerd, men hendes Søster, og at Kongen tog feil, ved det de vare hinanden saa overmaade lige. Kongen gik hastig tilbage, for at erfare Sandheden heraf, og Jngerd krøb strax igiennem Veggen ind igien, og saaledes spille de nogle gange Kik med hinanden, dog blev Sagen med alt det næsten ubegribelig for Göthar, thi der var ei alene Lighed, men endog det selvsamme Ansigt, ja Overeenstemmelse i alle Ting. Derefter bleve Erik og Alvild fulgte til Brudekamret, og Kongen laae for sig selv. Men Erik lod Alvild ligge for sig, og tog Jngerd til sig. Om Natten kunde Göthar ikke sove, og fik tilsidst Mistanke paa Veggen; lod den derfore eftersee, men til ingen Nytte; da alting var igien sat i Stand. Nu lod han tvende Mænd snige sig ind i Eriks Sovekammer, og skiules bag Tapetet, med Befaling, at dræbe Erik, saafremt Jngerd laae hos ham. Da disse erfarede Sandheden, sprunge de til, og vilde dræbe Erik, men han vognede og bødte for sig med sit Skiold, som hang paa Veggen, hvilket fortælles paa en fabelagtig Maade, at han nævnte Krakes Navn, som hun havde befalet ham, hvorpaa Skioldet strax af sig selv faldt ned og bedækkede ham. Erik hug begge Fødder af den ene, og Jngerd igiennemborede med et Spyd den anden. Nu fandt Erik det raadeligt ei længre at opholde sig, og begav sig derover til sine Skibe. Men Roller lod støde i et Horn, og brød tilligemed Brak og deres Folk ind paa Slottet, hvorfra Göthar tog Flugten til sine Skibe, hvorpaa de andre plyndrede hans Boehave, og førte den til Eriks Skibe. Dagen derpaa satte Göthar efter dem, men blev ved Modvind opholdt saa længe i Havnen Omi, at derved opkom

saadan

Fienden Heviger ibland hans Folk, at den ene dræbte den anden. Kongen reddede sig med nogle faae over Fiældene, og Erik kom lykkeligen til Danmark med Alvilde, som Frode giorde Brøllup med. Noget efter komme syv Vendiske (a) Skibe til Danmark, for at plyndre. Erik gik imod dem med otte; lod de syv af sine inde i en Vig bedække med Løv og Grene, og viste sig kun med det eene. Venderne, herover modige, roede stærkt efter ham, og fordybede sig i Vigen. Men da komme Eriks syv Skibe frem, og forbøde dem Udgangen. Erik havde imedens trukket sit Skib paa Land, og ængstede dem med Stene kastede ud af Slynger. Paa den anden Side ginge de fra Eriks syv Skibe op i deres Skibe. De fleste Vender bleve da nedlagde, og 40 fangne, som paa adskillig Maade bleve pinede til døde. Erik vendte derpaa tilbage til Frode, som han raadde til, at angribe Venderne fra Landsiden med det Jydske Rytterie, hvilket viser, at Jylland er efter Amleths Død, i det mindste en stor Del deraf, vendt tilbage under Leire-Kongers Lydighed, og at Venderne have da alerede boet i det Meklenborgske, ja maaskee Vagerland. Men Frode selv skulde med Floden angribe Venderne fra Søesiden. Denne Flode havde Frode ei alene samlet af sit eget Land, men endog af hosliggende, og havde det mindste Skib deri 12 Aarer, og var besat med 12 Mand. Den Vendiske Konge Struniko, forfærdet over saa stor Udrustning, lod bede om Stilstand, men Frode afslog den, baade fordi det var hans første Feldtog, saa og fordi det ikkun var at bestyrke Fienden. Derpaa kom det til et stort Slag, hvorudi Struniko med de tapperste af sine Folk satte Livet til, hvorpaa de øvrige overgave sig. Frode lod da ved en

Frode 7, 26 Konge i Leire.

Aar 569.

(a) Paa denne Tid have Vender maaskee alerede trængt frem til det Meklenborgske.

Frode 7. 26 Konge i Leire.

Herold udraabe, at de som havde ved Rovet og Plyndren udmærket sig, skulde mælde sig, han vilde belønne dem. De vare godtroende nok, men Frode lod dem alle ophænge, og derved bleve de fleste af disse Vender udryddede, thi Venderne vare delte i mange smaae Folk. Paa saa grum og underfundig en Maade søgte man alerede i saa tilige Tider at ødelegge dette Folk, og vedblev dermed til de meget sildige; hvorpaa næsten aldrig intet Exempel haves i Historien, undtagen det med de ulykfalige Amerikaner. I Anledning af dette Tog gav Frode sin Krigshær følgende Love, hvoraf nogle endda holdtes udi Saxonis Tid: 1) Naar Bytte uddeles tage den som er Formand (Officier) mere end en almindelig Krigsmand. 2) Guldet hører alene saadanne Anførere til, for hvilke en Fane bæres. 3) En ringe Krigsmand skal lade sig nøie med Sølv til Bytte. 4) Vaaben tilhøre Kæmperne. 5) Tagne Skibe falde i Almuens Lod, som den der bør bygge og udruste Skibene. 6) Ingen forvare sit Gods under Lukke, mister han det, da faae han dobbelt igien af Kongens Skatkammer, og lukker han for det, da have forbrudt een Mark Guld (a) til Kongen. 7) Den som sparer Tyven, straffes som Tyven

(a) Een Mark er eet halvt Pund, hvilket giør efter Guldes og Penges Værdie nu omstunder 160 Rdlr, thi i Valdemar 2 Tid gialdt een Mark Guld kun 8 Mark Sølv, see Jydske Lov 3 Bog 12 Capitel, og altsaa var een Mark Guld efter vore Penge beregnet kun 80 Rdlr. Dog meener Thestrup i Krigs-Armatur p. 429. at een lødig Mark Guld regnedes ikkun til 8 Lod, eller ¼ Pund. At Mark har Navn af Mærke, see Spelman i Glossario i det Ord Mærke, er bekiendt, saa og at Mark hos os, ligesom i alle andre Lande, var ikkun en Beregningsmaade, indtil Christian 3 lod slaae de første Marker, see Museum Regium Part. 2. Sect. 5. n. 53, som dog vare langt neden for Værdien af en virkelig Mark efter den gamle Beregningsmaade. Disse Bøder i Frodes Love ere vel ikke

Tyven selv. 8) Hvo som først giver sig paa Flugt i Striden, være ugild, og ei efter den Dag staae i Lov eller Tov med Dannemand (a). Ved sin Hiemkomst udgav han end videre disse Love: 1) Ingen Qvinde bør twinges til at tage nogen imod sin Villie, ja hun bør beholde den, som hun sin Fader uadspurgt har ægtet. 2) Ægter en fri Qvinde en Træl, da beholde ham, og miste sin Frihed. 3) Den en krænker, den ægte han. 4) En Hoerkarl skal lemlæstes paa sit Lem, af den hvis ægte Hustrue han har beligget. 5) Tager en Dansk noget fra en anden Dansk, han betale dobbelt, og være beregtet, som den der haver brudt Kongens Fred. 6) Hæler nogen med en Tyv, saa han lader ham bringe det ind i sit Hus, og lukker Døren til efter ham, han miste alt sit Gods, og slaaes udi menige Almues Nærværelse, fordi han haver giort sig lige med Tyven. 7) Hvilken fredløs feider paa sit Fædreneland, og fører avindskiold imod det, han miste Gods og Liv. 8) Forsømmer nogen af Ulydighed Kongens Befaling, han være fredløs, hvilket er at forstaae i det Tilfælde, naar fiendtlig Indfald skeede, og det da kom an paa hastig Modværge, saa at Budstikken (b) gik om. 9) Hvo som slaaer sig frem

Frode 7, 26 Konge i Leire.

ikke blevne betalte enten med Guld eller Penge, men med Vare og Jorder anslagne til Mark Guld og Sølv, og bleve da ei fuldt 3 Tønder Hartkorn regnede for at være af een Mark Gulds Værdie. Thestrup p. 197. Efter Oluf Trygg S. Part. 2. p. 26 har een Mark Guld været saa meget som 12 Marker Sølv.

(a) Det er at sige han kunde ei tages til Vidne paa Thinge, eller bruges til nogen offentlig borgerlig Forretning, som at maale eller uddele en Mands Ager med Tov eller Reb.

(b) Budstikke, er en Træestikke eller Pind, dannet som en Pil, der i saadan Tilfalde sendtes om fra Mand til Mand. Et Navn og en Skik, som endnu er Brug udi Norge.

Frode 7, 26 Konge i Leire.

stem i Striden for sin Anfører, blive af Træl til Fri, af Almues Mand til Adel, og af Adel til Jarl eller Herse. Et mærkeligt Stæd, thi det viser, at Adel haver da alerede været til, ligesom man og alerede finder den hos de Tydske efter Taciti Beretning; Dog maae ingen herved tænke, at Adelen alerede var arvelig, nei den var ikkun personlig, naar alene de kongelige Slægter undtages. Imidlertid bleve dog Jarlers og Herses Sønner ofte til anseelige Mænd, og derved kom uformærkt en Slags arvelig Adel ind. 10) Naar to trættes, da skal Sagen ei afgiøres ved Eed (a), ei heller Pant stilles. 11) Hvo som æsker Pant, give den anden een halv Mark Guld, eller og straffes paa sit Legeme; thi Kongen indsaae, at af saadanne Panter opkom megen Trætte, og vore Forfædres Lovkyndighed gik meget ud paa, at afgiøre alle Ting korteligen. 12) Trætte bør afgiøres ved Kamp, thi det anstaaer bedre at figte med Haanden, end med Munden. 13) Hvo som i Kamp træder med Fod ud af Kredsen (b), han have tabt, og Sagen gaae ham imod. 14) Fordrer Almues Mand en Kæmpe ud, da bør denne ikkun have Alen lang Stang, men hin være bevæbnet. 15) Slaaer nogen Fremmed en Dansk ihiel, da bøde tvende Fremmede med deres Hals for en Dansk. Disse ere de ældste af vore Love, som ere komne til os, thi vel findes mange Leve-Regler i Havamal, der uden Tvil er giort forend Frodes Tid, hvorvel ikke af Odin selv, endskiønt den derfore kan være grundet paa hans Lære; Men

Hava-

(a) Dette viser at Eed har forhen været brugelig hos os i visse Tilfælde, ligesom man i senere Tider finder den i 9 og 10 Seculo, og saa fremdeles i gandske Norden, hvorvel Tvekamp endda derhos vedblev at afgiøre Trætter i visse Tilfælde.

(b) Saadan Kreds lagdes med Stene, og kaldtes en Holm, hvoraf Tvekamp fik det Navn Holmgang.

Havamal har ikkun havt særlig og ikke offentlig Anseende, som Lovene; den raadde og overtalte, men disse byde og befale. En Deel have vel villet tvile om disse Loves Rigtighed, men da de baade ere giorde i det 6 Sæculo, og ere derhos korte, saa seer jeg ingen Grund til at tvile paa dem, eller at benægte, at de jo kunne være blevne bevarede til Saxonis Tider. Desuden komme de saavel overeens med vore Fædres Sæder, Leve- og Tænkemaade. De stemme og overeens med de Tydskes ældgamle Love, som Lindenbrog haver udgivet; Samme Korthed, Fynd og Alvor. Bemældte Love ere fra det 5, 6 og 7 Sæculo, og tildels hedniske. Have nu de kunnet blive bevarede til os, hvorfor da ikke ogsaa Danske Love. Allevegne i dem seer man de stolte og modige Krigere, som foragtede andre Folkeslag imod sig, fulde af Folke-Fordomme, Mænd der ansaae Tyverie strafværdigere end Mord, fordi de holdte Svig for værre end Vold, Mænd der agtede det, de kaldte Ære, over alle Ting, Mænd, som derfore straffede Ukydskhed i Ægteskab imod Manden saa hoit, ligesom hine gamle Saxer, om hvilke St. Bonifacius taler i det 8 Sæculo, Mænd, som paa Grund heraf vare billige nok til at lade det smukke Kiøn Frihed i sit Valg, og derfore tænkte at have siden des større Ret at straffe det, naar det blev sit eget Valg utroe; Mænd, der mest dyrkede Legemets, og lidet Siælens Evner. Men endskiønt ældre Love ei ere komne til os, saa kan man dog være vis paa, at vi have havt dem, thi enhver Stat, der haver et Slags Regimente, maae og have Love og Vedtægter. Imedens Frode førte den Vendiske Krig, havde Göthar samlet en Hær, for at hævne sig over Eric, hvorover Frode gik med sin Flode lige op til Norge og kom til Rennesøe. Göthar forfærdet over Udrustningernes Storhed, bad da om Fred, men Erik satte sig derimod,

Frode 7. 26 Konge i Leire.

Frode 7, 26 Konge i Leire.

imod, og da Göthar forkastede ham slue Beskiermelser, meente han at have betalt dem ved sine gode Raad, leggende nogle spotte Ord til, ved hvilke han kaldte ham en Rover. Det som derpaa til et Söe-Slag, hvorudi Göthar blev overvundet og ihielslaget. Hans Rige, som bestod i syv Landskaber, blev indtaget og overladt til Roller, som et Lehn, hvoriblant og var Lister, hvilket Erik forhen havde faaet til Foræring af Göthar. Ved noie at overveie disse Tildragelser med Göthar, troer jeg, at han efter Hiorleifs Död haver paa en og anden Maade bemestret sig syv af de mange Norske Landskaber denne regierede over, og det uden Tvil Agdesiden, Rogaland, Balders, Jedderen og flere. Og da man tydeligen seer, at Frode haver levet i meget god Forstaaelse med den rette Norske Konge-Linie, som kan mærkes af det Venskab, der var imellem ham og Sölve fader Half, saa anseer jeg Göthar for en uretmæssig Besidder af bemeldte Lande, og for en der haver indtrængt sig efter Hiorleifs Död.

I det beromte Vers, i den utrykte Codex af Hervarar Saga udi Antiquiteets-Archivet i Stokholm, tales om adskillige Konger, som levede paa eengang, og som maae have levet ved denne Tid og noget forhen. De ere folgende: Humle regierede over Hunerne, Gizur över Gauterne (det er Ost-Gotherne i Sverrige) Anganeyr over Gotherne (det er dem i Reid-Gotland), Kiar over Baulerne) det er Valerne i Zeeland, som da kaldtes Vallland), Valdar over de Danske, og Alfrek hin Frækne over de Engelske. Ved denne sidste forstaaes Aifrik eller Ethelrik, Idæ Son, som döde 593, da Ida alerede var död 560, og först var Konge i Bernicia, og blev siden tilligemed Konge i Deira. Mærkeligt er det, at nogle kaldes Gauter, som er efter

den

den Norske og Islandske Udtale, og andre Gother, som er efter deres Tydske Udtale, og som de rimeligen have selv kaldt sig fra det allerførste, thi i Grunden vare disse tvende Folk eet, hvorvel ved Tidens Længde blevne for mange hundrede Aar siden til tvende adskilte Folk og Riger. Ei mindre mærkeligt er det, at Valdar siges at have regieret over de Danske, thi da han var Konge i Skaane, saa viser det hvorledes Skaaningerne ere endog i sildige Tider blevne ansete for de egentlige og rette Danske. At Kiar siges, at have levet med dem, viser at han er bleven meget gammel, thi hans Dotter var Moder til den Svenske Kong Elsken, som allerede er død Aar 570. Da der i dette Vers ei nævnes flere Konger, saa slutter jeg heraf, at de alle have havt Deel i den store Krig, som blev opvakt efter Heidreks Død, angaaende Arve-Følgen i det Reid-Gothiske Rige, om hvilken Krig, en af de navnkundigste og langvarigste, der er bleven ført her i Norden, og hvorudi de fleste Nordens-Konger vare med, vel haves mange og udforlige Efterretninger, men om hvilken dog ogsaa mange maae være tabte, som sees af det nu anførte, thi om ingen uden om Hamle og Angantyr og maaskee Gizur vides, med Tilforladelighed at de have taget Deel i den (6). Frode 7. 26 Konge i Leire.

Forhen haver jeg fortaalt Heidreks Død, og hvorledes hans Søn Angantyr blev Konge i hans Stæd. Han lod giøre et stort Graver-Øl efter sin Fader i det Landskab, kaldet Arheim ɔ: det er Aaens Land i den Bye Danpstad, som da var- Aar 550.

(6) T. 6. p. 426—434. T. 7. p. 368. 369. T. 8. p. 10. 41—43. 105. Saxo l. 5. p. 70—72. 81. 86. Sch. N. H. T. 1. p. 339—342. Hervarar S. Mss. n. 15, 4to i Antiqvitets Archivet i Stokholm. Arnæ n. 345, 4to.

Frode 7, 26 Konge i Leire. Aar 551. de Reid-Gothiske Kongers Hovedstad, der uden Tvil har ligget ved Duna-Floden. Did kom og hans Broder Laudur Vester fra, hvoraf jeg slutter at han haver havt sit Sæde i den Del af Chazarernes Land, som laae neden for Preusser eller Sambet. Om samme Laudur sagdes, at han var fød væbnet, det er at sige, at man i Tand-Gave (a) havde forceret ham Sværdt og Sax (b), Brynje, Hielm, Heste og Qvæg, Guldring, hvas Kaarde og et skiont Landskab. Laudur kom med 30 Svenne for at fordre Land efter sin Fader. Angantyr gik ud til ham med den hele Forsamling, og bad ham ind til at drikke Miod, og at hædre sin Faders Minde. Men Laudur sagde, at han var kommet i andet Forsæt, og at han vilde have den halve Del af alt hvad Heidrek havde eiet, baade af Land, Folk, Guld, Skov, Qværner, Træle og Tienoste-Folk, samt deres Baaninger, af Koe og Kalve og alt Qvæg, og af indviede Lunde og Altare til Gudstienesten, samt af Slottet. Hertil svarede Angantyr, at han var ei lovlig baaren til Riget, og at før skulde Krigsmænd bide i Græsset, og kaalde Spyd mode hinanden, forend han vedtog saadanne Vilkaar, og forend han delte Sværdet Tirfing, men dog vilde han give ham Sværde, Svenne, tolvhundrede Mand, tolvhundrede Heste, tolvhundrede Drenge til at bære Skiolde; og til hver af disse, som bad derom, en Møe og Kiæde om Halsen. Han vilde og give ham saa meget Guld og Sølv, som han ønskede, og desuden den tredie Del af Landsfolket. Men Laudur forkastede saa billige Tilbud, og det

(a) Vore Fædre havde den Skik, at Børn finge Foræringer, naar de bekomme de første Tænder.

(b) Et Slags kort og bredt Sværd, som Gregorius Turonensis l. 4. c. 52. kalder Scramasax, og vidner at den Frankiske Kong Sigebert blev dræbt med.

det fordi Gizur, den afdøde Heidreks Foster-Fader, kaldte ham en Trælle og Horeunge, og sagde, at Sværdet skulde dele Brødrene imellem, thi ham syntes at Angantyr bød for meget. Uden Tvil er denne Gizur den samme, som forhen nævnte Ost-Gothernes Konge, hvilket da tiener til at bekræfte Omgangen imellem begge haande Gothiske Folk, som boede paa begge Sider af Østersøen. Nu drog Laudur vred Hiem, og fortalte sin Morfader Humle alle Ting, som lovede ham Hævn til næste Foraar. Da det kom, droge de afstæd med en utallig Hær Huner eller Chazarer, saa at alle de der vare 12 Aar og derover indtil 60 Aar blevne opbudne, og ingen Hest ældre end 20 Aar maatte være i Hæren. Af saadan skrækkelig Udrustning maae man slutte, at det Reid-Gothiske Rige har været meget mægtigt. Hver Fylking eller Hob i den Chazariske Hær bestod af 1000 Mand, og havde hver Fylking sin Fane, og sin Hovedsmand. Hvert Hundrede bestod af 130, og hvert Tusinde af 1300. Fem saadanne giorde en Hob ud, og vare der 33 slige Hobe. Altsaa var den hele Krigshær 214500 Mand stærk. Saa forfærdelig beskriver den gamle Hervarar Saga den, og er saadan Beretning ikke utrolig, naar Chazarernes store Land, og vidt strakte Magt betragtes. Med den droge de igiennem den tykke og store Skov Einerkunde, som skilte mellem Hunernes og Reid-Gothernes Land, og som jeg mener bør søges i Litthauen, hvor der endnu ere overmaade store Skove. Saasnart de komme igiennem Skoven funde de en stor Folkerig Slette for sig, og et fast smukt Slot, hvor Hervor Angantyrs Søster, og hendes Foster-Fader Orm opholdte sig med mange Krigsfolk, for at værge Landet imod Hunerne, hvilket viser at Orm da havde forladt Engelland. Hervor stod i Taarnet over Slots-Porten,

Frode 7. 26 Konge i Leire.

Aar 552.

Frode 7, 26 Konge i Leire.

og saae blinke ved Solens Opgang forgyldte Skiolde og Hielmer, og hvide Brynjer, samt en stor Røg opstige af Jorden. Da lod hun ved en Luder sammenkalde sine Folk, og sendte Orm til Fienden, for at indbyde ham til Strid uden for Slottets søndre Port. Slaget var skarpt, men som Hunerne vare mandstærkere, saa faldt endeligen Hervor og mange af hendes Folk. Orm undflyede Nord efter med de feigeste, og berettede Angantyr dette. Derpaa begyndte Hunerne at skiænde vidt og bredt i Landet. Ved denne onde Tidende sled Angantyr sig i Skiegget, og sagde, at hans tapre Søster var ubroderlig medhandlet. Og som der vare ikkun faae hos ham, saa sagde han, at før vare de mange som drukke Miod, men nu det giældte vare de ikkun faae, og neppe skulde han faae nogen for Guldringe at ride til Hunerne, og forkynde dem Krig. Den ældgamle Gitzur tilbød sig da, at giøre det for intet. Angantyr forelagde da Hunerne at møde sig ved Dilgiu paa Dunhede, der er Sletten ved Duna-Flod, ikke langt fra Jassar Fiælde. Gitzur red dem ei nærmere end de kunde høre ham tale, indbød dem til Strid, og raabte: Rædde ere Eders Hovedsmænd, feige Eders Anførere, paa Fald Eders Konge, vred er Eder Odin. Laudur vilde at man skulde have taget ham fat, men Humle forbød det. Gitzur gav da Hesten Sporene, og sagde: Ei skræmme Hunerne os, ei heller deres Hornbuer. Ved Tilbagekomsten berettede han, hvor stor deres Hær var, nemlig at den bestod af 16 Hobe (a), hvilket viser, dels at Hunerne have tabt mange Folk i Slaget med Hervor, dels at mange ere blevne tilbage for at besætte de indtagne Lande. Angantyr sendte da allevegne ud efter Folk, og gik dem endeligen i Møde paa Dunhede med 50000 Mand. Hunerne rykte med halv-

(a) Saa læser jeg i Stædet for 6.

halv saa mange flere i Strid imod ham. Slaget varede i 8 Dage, uden at nogen Høvding blev saar, og havde Angantyr lige saa mange Folk den sidste Dag som den første, ved det der fra alle Kanter komme ideligen Folk til ham. Den niende Dag kom Herlaug, Konge i Garderige, Søn af Hrollaug, og Broder til Hervors Moder, med 60000 Mand Angantyr til Hielp, og som Hunerne beskrives endda at have været stærkere end Gotherne, saa have de og venteligen trukket alle deres Folk til sig. Nu blev Slaget den niende Dag allerskarpest. Hunerne stridede mandeligen, thi de vidste, at de paa ingen anden Maade kunde undgaae Døden, saasom Gotherne ei gave nogen af dem Qvarter; og Gotherne stridede ei mindre mandeligen, for at forsvare deres Frihed og Fædreneland. Men mod Aftenen blev Gothernes Angreb saa stærkt, at Hunernes Slagt-Orden begyndte at vige tilbage. I denne Skynding omkom Humle Orm, Hervors Fosterfader, og gik Angantyr ud af sin Skioldborg, og hug tvehændet med Tirfing. Da skiftede han og hans Broder Laudur Hug sammen, og da faldt baade Humle og Laudur, thi Skioldborgen blev brudt for de Huniske Konger. Slaget skal have været saa blodigt, at af Hunerne levede ikkun igien 300, og af Angantyrs og Herlaugs Hær 15000, og skulle der i alt være faldne af Hunehæren 30000 Mand, hvoraf man maae slutte at de øvrige have adspredet sig, og at ved de igien levende 300 Mand, forstaaes ikkun dem, der bleve tilbage paa Val-Pladsen, og venteligen tagne til Fange. Al Sletten der omkring, saa og Dalne laae fulde af døde Folk og Heste. Angantyr beklagede meget sin Broders Fald, men trøstede sig dog med, at ingen kan undflye Dommen af Nornerne, eller Skiæbnens Gudinder. Derefter lod han hæderligen begrave de Døde,

Frode 7. 26 Konge i Leire.

og

Frode 7, 26 Konge i Leire. og saaes Grav-Hoiene endnu da Hervarar Saga blev skrevet. Siden synes det, at han en Tid lang har regieret i Rolighed, og siges han i Retvished at have slægtet sin Faders Morfader Haufud paa (7).

Saaledes seirede Gotherne denne gang; men hermed var Krigen ikke endt, thi en anden Hunisk Konge, venteligen en Søn af Laudur, giorde endel Aar efter atter Paastand paa det Reid-Gothiske Rige, og var saa meget farligere end Laudur, som han havde Olimar Konge af Garderige paa sin Side. Angantyr blev herved nød til at see sig om fremmed Hielp. Og som den Danske Frode var da navnkundig, baade ved sin Seier over Venderne, over den Norske Göthar, og nu nylig over den Svenske Kong Eisten, som ved Solve Frodes Lehnsmand var bleven dræbt, og havde mægtige Venner og Bundsforvandte overalt, Half og Roller i Norge, og Solve og Erik i Sverrige, saa vendte Angantyr sig til ham, allerheldst siden alle disse Kongers Undersaatter vare beslægtede med hinanden, da derimod Hunerne vare et fremmet og grumt Folkeslag, hvis Haand havde været tung over Gotherne, siden Ermanariks Tider, og hvilke endnu holdte Gothernes Landsmænd ved den sorte Søe i Trældom. Tvende Aar ginge bort med Hunernes Udrustninger, og begyndte Krigen 2 Aar efter Frodes Norske Felttog. De Danske, fulgte af Norske, Svenske og Vender, viste sig mest til Søes, thi Hunernes Forbund med den Garderigiske Konge Olimar giorde, at de havde en mægtig Flode i Søen; Reid-Gotherne derimod

Aar 570. (margin, beside "en Søn af Laudur")

Aar 572. (margin, beside "fulgte af Norske")

(7) T. 6. p. 423. 436. T. 8. p. 43—45. 56—59. 87. 109. T. 9. p. 425. Hervarar S. c. 17. 18. 19. Arnæ N. 582, 345, 355, 359, 591 k, 612 b, 614, alle i 4to; n. 193 a, 202 k, 203, alle i Folio.

imod stridede til Lands mod Hunerne eller Chazarerne, dog saa- Frode 7. ledes, at de og havde Hielpe-Tropper fra os. Den Svenske 26 Konge i Under-Konge Erik blev da udsendt, for at bespeide først Floden, Leire. og siden Land-Hæren. Han sagde til Olimar, som han traf ved Kusterne af Garderige (a), at Frode var uovervindelig, men Olimar mente, at fordi han hidindtil havde været det, saa kunde det derfore nok skee engang, at han blev overvundet. Erik udforskede alle Ting, og berettede, at Floden anførtes af sex Konger, og var meget stor. Mærkeligt er det, at med den Huniske Konge siges Erik at have brugt Tolk, som derimod ei nævnes, naar han taler med Olimar, hvilket bestyrker mig end mere i den Mening, at Folket i Garderige har for en stor Del, og deres Konger især, været af Nordisk Herkomst. Efter Eriks Raad samlede Frode sin Flode sammen, og gik dem i Møde, for derved at afholde Krigen fra Danmark. Underveis indtoge de med Magt de Øer, som ligge imellem Danmark og Austurveg, gandske vidst Oesel og Dagøe, maaskee og Bornholm, hvilket viser at disse Øer maae have holdt med Garderige, og at de tvende første ere faldne fra Reid-Gotherne, til hvilke de efter deres Beliggenhed maae nødvendigen have hørt. Noget efter mødte de nogle faae fiendtlige Skibe, som Frode vilde have ladet urørt gaae sig forbi, da han agtede det for en Skam, med mange at angribe faae. Dog Erik sagde, at Nytten burde foredrages Undseelsen. Derfore bleve de angrebne og borttagne. Nu komme de Olimar nær, som oppebiede Frodes Angreb, fordi hans egne Skibe vare for store, til at kunne ved Aarene hurtigen vendes

(a) Det er Kusten af Ingermanland, og maaskee af Carelen, og noget af Estland.

Frode 7, 26 Konge i Leire.

des. Dette samme blev ham og til saadan Hinder i Slaget, at han derover tabte det, og flod Fiorden fuld af Skiolde, Spyde og døde Kroppe. Alle de fiendtlige Russiske (a) Konger fulde, undtagen Olimar og Dag, hvilke maatte underkaste sig, og have de uden Tvil saa meget desvilligere giort det, som de rimeligen have været beslægtede med Gotherne og med de Nordiske, og ikkun twungne fulgt Hunerne i Forstningen. Ved denne Leilighed gav Frode følgende Anordninger, i Hensende til de Dødes Jordefærd. Enhver Husfader skulde begraves i en Høi med sin Hest og fulde Rustning. Dersom nogen af Graverne understod sig, at bortstiæle noget, saa skulde han ei alene miste sit Liv, men endog henkastes ubegravet. En Landvænsmand, saa og en Herse og Jarl skulde brændes paa et Baal, opreist af hans eget Skib, men ti Styrmænd skulde brændes paa Baalet af eet Skib. En Konge eller øverste Krigs-Anfører skulde legges paa sit Skib og brændes. Af disse Anordninger slutter jeg, at man endda haver vedblevet at brænde de Allerfornemste, og derimod jordet de Ringere. Dem i Garderige gav Frode og følgende Love: at de skulde gifte sig paa samme Maade, som de Danske, og ikke tage, uden dem de kiøbte (b), thi han tænkte, at derved vilde Ægteskaberne blive des ubrødeligere, og Mændene mindre tilbøielige til at skille sig af med deres Koner; En Grund, som og anføres til Forsvar for Slave-Handelen i vore Tider, og som viser en raae, vild og umenneskelig Tænkemaade; Den, som voldtog en Jomfrue, skulde

(a) Da Saxo kalder dem saaledes, saa slutter jeg heraf, at ei alene Konger fra Garderige, men endog fra det egentlige Rusland have været med i denne Strid.

(b) Nemlig af Faderen eller Paarørende efter de Gamle Tydskes og Danskes vis.

de enten miste sit Lem, eller betale tusinde Mark Sølv, hvilket sidste skulde vel tilkiendegive en Slags Naade, men som dog formedelst Pengenes da værende Rarhed kun var til et Syn. Fremdeles forordnede han, at den, som vilde indlegge Ære ved Tapperhed, skulde angribe een, forsvare sig mod twende, vige noget for tre, og uden Skam flye for fire. Han paalagde og de Konger, som stode under ham, en nye Indretning i Henseende til Soldaternes Sold; nemlig en indfød Soldat, og de som tiente ved hans Hof, skulde om Vinteren have tre Mark Sølv, en fremmed og hvervet to, en frivillig eller som havde udtient een; Ogsaaledes maatte Russerne underholde hans Krigshær, og vilde han herved ogsaa indskyde sine Danske Mod, ved at vise, hvor høit han agtede dem over Fremmede. Sporsmaal bliver kun, hvor det meget Sølv er kommet fra; Ved Søerøverie maae det fornemmelig være erhvervet, og dernæst ved den liden Handel som da var. Saxo haver og uden al Tvil sat Solden for høy. Maaskee og at meget af Solden er bleven anslaget til Vare og dermed betalt. Efter alt dette vendte Frode, følgende Eriks Raad, tilbage til sit Rige, thi Erik beskrev Hunernes Hær alt for stærk til at angribe den. En uendelig Mængde Heste og Vogne vare i den, saa og 35 forgyldte hovedfaner med ligesaa mange Anførere, og Hundrede mindre Faner under hver af dem. Frode spurgde da, hvorledes man skulde gaae dem i Møde, Erik svarede ved at vige for den, og at lade den fortære sig selv af Hunger. Dette Raad synes og Angantyr at have fulgt. Venteligen haver han trukket sine Folk tilbage, og lagt dem ind i de faste Stæder. Det gik som Erik havde forudseet. Den Huniske Mangfoldighed led saa meget i de øde og ubeboede samt moradsige Egne

Frode 7, 26 Konge i Leire.

Aar 573.

Frode 7, 26 Konge i Leire.

ne a) den drog igjennem, at den blev først tvungen til at spise sine Heste, hvorved dens Vogne bleve ubrugelige, og hvorved Nøden just blev fordoblet, da den havde intet at hente Proviant med. Derefter greb den til Hunde og Æsler, ja Creature, som vare døde af sig selv. Hungeren voxte herved saa stærkt, at Hunerne styrtede i Hobetal, hvorover Skræk og Fortvilelse tog saadan Overhaand hos dem, at ingen tænkte mere paa andre, men enhver allene paa sig selv; De begyndte derfore, først smaaligen at liste sig fra Kongen, men siden Regiments viis. Nøden var saa stor, at den gamle Poet, som Saxo har fulgt, digter derfore, at Odin selv forlod den Huniske Konge, gik over til Frode, og berettede ham alle Hunernes Anleg, hvilket vil sige saa meget, at Lykke og Seier forlode Hunerne, og at Frode derimod vandt, ved det han nøie overveiede alle Ting. Dog det var ei Hunerne alene, som lede Nød for Fødevahre, men endog de Danske, ved det Frode havde trukket saa stor en Hær sammen i Danmark, hvorvel de Danske havde lettere at faae Proviant, fordi de vare Mestere af Søen. Desuden gjorde Frode de beste Anstalter; han lagde sine Folk vidt fra hinanden i de befæstede Pladser; han sendte en Flode til Elven under Anførsel af Revil og Mevil, for at hindre, at Saxer og andre ei skulde strømme ind i Landet, hvor der for var Mangel paa Fætalie. Saa snart Vinteren var forbi, afferdigede han Roller til Norge, Olimar til Sverrige, og Kong Önev, samt den vældige Fribytter, Glum til Orkenøerne, for at indsamle Proviant. Tredive Konger skulle den gang enten have staaet under Frode eller og været forbundne med ham. Og dette Antal er ikke for stort, baade naar man betragter, hvorvidt

Frodes

(a) At Egnen var moradsig, viser især at Hunernes Hær har draget igjennem Lithauen.

Folkes Kiendskab strakte sig, og hvor smaae Lande de fleste Konger regierede over, ei at tale om de mange Anførere af Krigshære og Flodder, hvilke da som oftest førte Konge-Navn. Saasnart den Huniske Konge hørte, at Frode havde adspredet sin Krigshær, begyndte han paa nye at sammendrage en. Om Høsten komme de, Frode havde udsendt, tilbage, rigere paa Seiervindinger end paa Proviant. Roller havde ihielslaget Arthor, Konge i Nordmør og Søndmør, og giort disse tvende Landskaber skatskyldige. Denne Arthor har uden Tvil været i Slægt med den navnkundige Brittiske Konge Arthur. Olimar havde været end lykkeligere, thi han havde undertvunget Thor Lange, Konge eller Regent over Jamter og Helsinger, og tvende andre Førster; Saa og Øland, Øerne ved Sverrige, og giort store Bedrifter i Estland og Kurland, hvilke tvende Lande han maaskee har renset fra Huner, og igien bragt under Angantyrs Lydighed de der boende Finske og Lettiske Folke-Slægter, hvilke alerede havde stærkt begyndt at nedsætte sig i Landene ved Østersøen. Derfra kom og Olimar tilbage med 700 Skibe, dobbelt saa mange nemlig som han var gaaet ud med. Önev og Glum havde og været lykkelige paa Orkenøerne. Nu var derfore ei allene Proviant bleven sammenbragt, men endog saa meget Bytte, at Frode derved var i Stand til at underholde sin Krigshær, ja 30 smaae Konger vare paa nye blevne forbundne med Frode og Angantyr, som derved saae sig i Stand til at gaae Hunerne i Møde. Det kom da til et forfærdeligt Slag, som synes at være bleven holdt paa adskillige Stæder, hvorvel fornemmeligen Sønden for Duna udi Kurland, thi de tre fornemste Floder i Rusland, hvorved jeg forstaaer Duna, Narva og Neva, bleve fulde af døde Kroppe, og behøvede man tre Dage for at ride over Valpladsen. Striden varede i

Frode 7, 26 Konge i Leire.

Aar 574.

syv

Frode 7, 26 Konge i Leire.

syv Dage, og da faldt den Huniske Konge, hvorpaa hans Broder overgav sig med Resten af hans Krigshær, i hvilken skal have været 170 Konger, som alle underkastede sig, og som det derpaa blev paalagt, at de alle skulde regiere med lige Rettighed, det er tage deres Rige til Lehn, venteligen af Anganryr. Imidlertid kan man være vis paa, i Henseende til den store Strækning af Land, som Chazarerne og deres Underhavende besadde, at denne Reidgothernes Overmagt haver hverken varet længe, ei heller bleven udøvet til nogen anseelig Høyde. Olimar blev da paa nye beskikket at være Konge i Holmgard, eller Garderige, Dag i Estland, Önev i Konogard, det er Qvænernes eller Kajanernes Land, nu værende Stor-Hertugdom Finland, og alle disse tænker jeg at have staaet under Anganryr. Men naar der og siges, at Frode beskikkede Revil til Regent over Orkenøerne, den fangne Huniske Konge til Regent over Saxerne a) og Dimar til Regent over Jamter, Helsinger, dem som boede i Jarnberland, nu Dalekarlien, som da kaldtes saaledes for det meget Jern det frembragte, og endeligen baade over Field- og Søe-Lapper, saa tænker jeg at disse have staaet under Frode. Og alle disse Konger vare ei allene Lehnspligtige, men maatte og give Skat. Dog blev siden det med Dimar forandret, og hans Lande underlagde Erik tilligemed Vermeland og Solløer, hvdraf jeg slutter at Dimar har været død. Nu havde Frode ei alene udbredet sin Magt meget vidt, men endog ved Forbund med de andre Nordens Konger sat sig i saadan Anseelse, at det nu var mere roligt her i Norden, end i lang Tid tilforn, og som Frode ansees for den fornemste Stifter heraf, saa blev denne Fred kaldet efter ham Frode-Fred

(a) Det er at sige dem, som boede norden for Elven, hvilke Frode maae have undertvunget, da han lod sin Flode legge ind i Elven.

Fred. Imidlertid vare der dog nogle Norske Konger, som Frode ikke var fornøiet med, og som venteligen have forurøliget Roller. Derover giorde han og Erik et Tog did. Paa den Tid regierede Alf i Hedemarken, hvis Søn Asmund var, og Biörn regierede et Sted i Vigen, som var Fader til Asvit. Det skeede, at Asmund blev engang saaledes forvildet paa Jagten, at han tilsidst maatte nære sig med bare Svampe og Rødder, og kom endeligen over Fieldene til Biörns Hof, hvor der blev stiftet saadant Venskab imellem ham og Asvit, at de svore sig sammen i Fostbrodre-Lav, paa Vilkaar, at den igien levende skulde lade sig begrave med den Afdøde. Nu tildrog det sig just i den Tid, Frode bekrigede Norge, at Asvit døde og blev begravet i en Høi tilligemed sin Hest og Hund. Asmund lod sig og, for at holde sit Løfte, indelukke i Høien med ham, tilligemed endeel Pröviant, som han en Tid kunde leve af. Kort efter kom Erik med de Svenske i den Egn, og som de mente, at der vare anseelige Rigdomme nedlagde i bemeldte Høi, begyndte de at bryde den. De funde da en dyb Hule, og nedlode derfore en ung Mand i en Kurv. Men Asmund kastede ham af, og lod sig i hans Stæd ophisse. Da de nu finge at see en bleg, mager og forkradset Person, toge de alle Flugten. Asmund havde Møie ved at overtale dem til at troe, at han var et levende Menneske. Hunger, Mørket, Fortvilelse og Skræk havde saaledes virket paa Asmund; Men Eftertiden, bestyrket ved en senere Poet, har giort deraf, at Asmund maatte hver Nat stride med Draugen, det er den afdøde Asvit, som han dog tilsidst hug Hovedet af, og slog Kroppen med en Pæl fast til Jorden. Saadan Fortælling, som stemmede saa nøie overeens med vore Fædres overtroiske Lære om de Afdøde, fandt da letteligen Bifald, hvilket ei er at undres over, siden man i Midten af

Frode 7, 26 Konge i Leire. Aar 575.

det

Frode 7, 26 Konge i Leire.

det 13 Sæculo finder slig Lære, at have været saa almindelig troet, at man handlede med den afdøde Kong Abels Legeme, ligesom Asmund skal have handlet med Asvits, for at hindre ham fra at gaae igien, og spøge. Nu søgte Frode, at indføre ogsaa Fred og Sikkerhed i Norge, til den Ende sammenkaldte han et almindeligt Thing, og gav tilkiende, at han agtede at legge tvende Guld Armbaand paa almindelige Landeveie, det ene i Vigen, og det andet paa en Klippe, som siden blev efter ham kaldet Frodes Klippe, og at dersom eet af dem blev borttaget, saa vilde han derfor straffe Forbryderen; Men Sikkerheden var saa stor, at ingen vilde eller turde røre ved dem. Det samme berettes Alfred i Engeland, og Rollo i Normandie siden at have giort. Vel muligt, at det altsammen er en poetisk Digt og Pynt, for prægtigen at beskrive Sikkerhed; Imidlertid er det vidst, at der endnu er mindre Tyverie, og større Sikkerhed i de Nordiske Riger, end i de fleste andre Lande, og har saadant altid Stæd, saa længe Folkene ere ublandede, thi ved Omgang lærer det ene Folk af det andet beklageligen snarere Laster end Dyder. Frode fandt

Aar 581. saadan Behag i Norge, at han opholdt sig der i syv Aar i al mulig Rolighed og Fornøielse, og gav han derfor ogsaa der adskillige Love, nevnlig: Skibsfolk maatte tage og bruge Aarer, hvor de funde dem; Reisende Mand maatte ride over Vand paa hvilken Hest han fandt nærmest Vadstædet, dog maatte han strax slippe den, saa snart han kom paa den anden Side, men beholdt han den fremdeles paa sin Reise, da skulde han miste sit Hoved; a) Ingen skulde lukke sit Hus eller Kiste, eller indslutte noget af sine Eiendomme, og mistede han da noget, saa vilde Kongen give ham

det

a) Denne Lov viser, at der da have været hel faae Broer i Norge.

ved tredobbelt igien (a); Dog havde Reisende Lov til at tage saa megen Mad til sig, som behøvedes til eet Maaltid, men toge de mere, da skulde det ansees for Tyverie; En Tyv skulde ophænges med Jern-Nagler, slagne igiennem hans Arme, og en Ulv ved Siden af ham, for at betegne at de lignede hinanden i Begierlighed efter Rov. Hæleren skulde straffes ligesom Tyven. Efter ovenmeldte syv Aars Forløb drog Frode igien til Danmark, og som der nu var overalt Fred i Norden, undtagen at endeel Søerøvere endda foruroligede Havet, saa besluttede Frode, at angribe dem i deres Tilflugtssted, som var Britannien eller Engelland. Dette Land var nu for den største Deel indtaget af de Folkefærder Saxer, Angler og Jyder, og Britterne næsten bragte under Aaget, thi nylig havde Ælla oprettet Riget i Deira, hvilket siden blev forenet med det i Bernicia, udi Æthelriks Person, og begge tilsammenkaldte Northumberland, thi hvorvel de siden atter bleve adskilte nogle gange, saa bragte dog Osvin dem endeligen for altid sammen. Ælla stammede fra Soemil, og var en Søn af den tapre Krigshelt og Anfører Yffe eller Uffe. Han udvidede sit Rige meget, og forenede Lindsey dermed ved at ægte Ceadbeds Dotter Bubba, og var siden Lindsey sammenføiet med det Northumbriske Rige, indtil Penda Konge i Mercia omtrent 630. indtog det. Da Soemil selv skal have nedsat sig i Northumberland, saa tænker jeg at hans Linie haver vedblevet at boe der, og at Ælla altsaa er fød i Engeland. Det samme tænker jeg og om Creoda, som var den første

Frode 7. 26 Konge i Leire.

Aar 560.

Aar 590.

Aar 651.

Aar 630.

Aar 585.

(a) Saadant haver endnu Sted paa Landet i Norge og Sverrige, hvor de saa kaldte Staburer, eller Stolpe-Boder, hvorudi Bonden forvarer sin Proviant, staae aabne, og dog sielden eller aldrig noget bliver bortstiaalet.

Frode 7. 26 Konge i Leire. forste der oprettede Riget i Mercia, og ligeledes den Uffa, som var den forste Konge i Ost-Angeln. Hidindtil havde alle disse Folk vedligeholdt deres gamle hedniske Troe udi Engelland, men
Aar 571. nu omvendte Æthelberth, Konge i Kent sig forst, og siden alle
Aar 596. de andre Konger med deres Folk, saa at den hedniske Lære var rent udrøddet i Engelland inden det 7 Sæculi Udgang. Men da Frode giorde sit Tog did, herskede endnu den hedniske Troe alene.
Aar 582. Frode drog did med en mægtig Krigs-Flode; Erik og alle de Konger, der enten stode under ham, eller vare med ham forbundne, fulgte med, og troer jeg at Half har været derblant. Uden Tvil er Toget gaaet til Lindsey og Northumberland, som de Danske havde et Slags Rettighed til, fra den Tid Jyder havde sat sig ned der, og Roe fort Regimentet. En liden Konge der skal da have underkastet sig, lovet Skat, og budet de Danske til Giest, 2400 i Tallet. Imidlertid troede Frode dog ikke Freden, og lod derfore randsage en tæsliggende Skov, som han havde mistænkt, og hvor der og blev funden en Engelsk Hær under sorte Tælte. Saasnart Frode havde faaet Underretning herom, begav han sig med det indbudne Tal, let bevæbnet, til Giestebudet, og lod flere, tung bevæbnede, skiule sig, hvilke strax skulde komme frem, saasnart Tegn med Luderen blev givet. Alting var prægtigen tillavet ved Giestebudet; Veggene behængte med Tapeter; Et purpurfarvet Gesims gik langs Træplankerne; Gulvet var belagt med saa skionne Tepper, at man undsaae sig ved at træde paa dem; Lamperne brændte med Olie; Kostelig Røgelse opsteg af nogle Kar; Allevegne var besat med Borde; Hynderne vare baldyrede med Guld; og der vare Hovedpuder i Sæderne for at hvile sig paa; Midt i Huset stod et overmaade stort Kar, til at øse Drikke af i Beggere. Hidindtil er ei noget gandske urimligt i denne

denne Beskrivelse, eller som ikke kommer overeens med vore Forfædres Sæder. Men naar Saxo legger til, at Opvarterne vare klædde i Purpur, og ginge i en smuk Orden, og skiænkede Giæsterne af Guldkander; At Fadene vare af Guld, og at paa hvert stod et prægtigt Begger, som skinnede af Ædelstene, saa har han for nøie fulgt sin gamle Poet, som det ei kostede noget at skabe saa meget Guld han vilde. Derimod er det vel rigtigt, naar han beretter, at de drukke af Oxehorn (a), at der vare overflødig mange Retter, dog mere Vildt end Tamt, og tillavede paa adskillig velsmagende Maade med mange Slags Sod. Drikken var og mangehaande, og toge de Danske, som sikre, sig ikke vare, men øste dygtig Viin i sig, hvorimod Engelænderne skaanede sig, og begyndte disse at snige sig bort, saasnart de mærkte, at deres Giæster vare beskiænkede. Derpaa sloge de Dørene nøie til, og satte derefter Ild paa Bygningen. De Danske derimod huggede Træeveggene i en, og komme saaledes ud, hvor meget end de Engelske søgte at hindre dem deri. Strax lod Frode blæse i Luderen, hvorpaa de som laae i Skiul komme ham til Hielp, og da blev den Engelske Konge med mange af sine Folk nedlagt. Dette er alt hvad som fortælles om Frodes Engelske Tog, hvoraf jeg slutter,

Frode 7. 26 Konge i Leire.

(a) Saadanne Drikke-Horn vare i almindeligt Brug her i Norden. De tvende af Guld, fundne i Jorden ved Mogel-Tondern, ere uden Tvil af en meget høy Alder, og have venteligen tient til dette Brug. Men efter al Anseende have sligt endda været brugelige i 15., hvilket sees af det Oldenborgske Horn, ja maaskee endog 16 Seculo, helst paa Island. Saaledes troer jeg at det Horn, som Bring beskriver i sin Dissertation de Territorio Bräkne p. 25, hører til de ældste Tider. Af Snorro i Ynglinga S. c. 29 sees, at Drikke-Horn vare i Brug udi den Svenske Kong Auns Tid, og c. 34 i almindeligt Brug ved Kolf Krakes Tider. Dog det er overflødigt at anføre Vidnesbyrd om saa bekiendt en Sag, som alle vore gamle Sögur ere fulde af.

Frode 7; 26. Konge i Leire. ter, at han har fundet større Modstand der, end han havde ventet. Efter denne Tid levede Frode i bestandig Fred indtil sin Død, og søgte at indføre samme Sikkerhed i Danmark, som han forhen havde indført i endeel andre Lande, til hvilken Ende han gav strænge Love imod Tyverie, og for at vise hvor meget han havde hæmmet det, lod han legge trende Guld Armbaand paa alfaere Veie, det ene ved Eideren, eller og maaskee paa Jellings Hede i Jylland, det andet ved Wordingborg, og det tredie ved Skaner, hvilket maae være skeet med Tilladelse af den Skaanske Over-Konge Harald Gamle, som rimeligen haver staaet i nøie Forbindelse med Frode, og venteligen havt Deel med i den Hunniske Krig, som hans Fader Valdar uden Tvil havde. Men saa stræng Frode var imod Tyve, saa naadig derimod skal han have været imod Troldmænd, hvilke han tog i en sær Beskyttelse, venteligen fordi han har været meget hengiven til sin Religion. Formedelst sine Krigs-Bedrifter fik Frode Tilnavn af Rekbane, det er Kiæmpers Overvinder, eller den som nedlegger Kiæmper. Dog Frodes store Magt faldt meget imedens han endnu levede, thi som den fornemmelig beroede paa de Forbund, han stod i med andre Nordiske Printser, saa maatte den nødvendig falde, ligesom de efterhaanden døde, og andre komme i deres Stæd, hvilke ikke skiøttede

Aar 580. om at holde Venskab med ham. Først døde Angantyr, Konge i Reid-Gotland, og havde sin Søn Heidrek Ulfhamur til Eftermand, hvilket Tilnavn han uden Tvil har faaet, fordi han var stræng og Rovbegierlig som en Ulv. Angantyr var mægtig, tapper og gavmild.

Aar 585. Derefter blev den Norske Kong Half dræbt, og tænker jeg at Roller er død førend han, siden han saa længe er rent ude af Historien. Kort efter døde den Svenske Under-

Aar 587. Konge Erik den veltalende, som endda var det største Tab for

Frode,

Frode, thi hans Visdom havde Frode fornemmelig at takke for af Glandsen af sin Regiering. Den nærmeste Virkning af hans Død var ogsaa, at den Svenske Prinds Ingvar, Søn af Kong Eisten, overfaldt den Svenske Over-Konge Solve, og ihielslog ham, hvorpaa han selv besteg sin Fæderne Throne. Med dette kunde Frode umulig være fornøiet, og en Virkning deraf var vel, at Danske og Folk fra Austurveg længe røvede i Sverrige. Men Ingvar var en mægtig Strids-Helt, og var ofte ude med sine Skibe imod dem. Tilsidst, da han vel mærkede, at det var ham for tungt at føre Krig imod begge, giorde han Fred med de Danske, og vendte al sin Magt imod Austurveg, hvor han dog i Adal-Syssel (a) udi Estland satte endeligen Livet til. Heraf sees, at Søen begyndte igien at vrimle af Søerøvere. Saadan Leilighed betiente en vis Søe-Konge Mysing sig af, overfaldt Frode om Natten udi Leire, for at blive Mester af hans store Rigdomme, brændte ham inde, og erhvervede meget Bytte. Det lader at Mysing haver en kort Tid besiddet Thronen, men har for sit strænge Regiment maat tage Flugten, hvorpaa han tilligemed sine Rigdomme satte Livet til paa Havet. Forend dette skeede havde Frode den Sorg, at det ene Guld Armbaand blev stiaalet bort af en gammel Troldqvindes Søn, og som Frode truede baade hende og Børn med Straf, saa troer jeg at hun haver givet Mysing

Frode 7, 26 Konge i Leire.

Aar 590.

Aar 595.

Aar 605.

Aar 6[illegible]

(a) Moller udi Estland p. 70 mener, at dets Navn endnu er tilovers i det Gods Addila, og at det har befattet Estlands vestre Lands Ende i sig imod Øsel og Dagøe. Snorro efter Peringskiolds Udgave T. 1. p. 318 og 319 synes at regne Adel Syssel til Asa Sysler, som strakte sig vidt der, og hvis Navne ere mærkelige, fordi de synes at bekræfte min Mening om Odins og Asernes Ophold i de Egne. Øsel og Dagøe kaldtes Ei Syssel, see Arnæ n. 325, 4to, p. 158 efter min Udskrift, i Noregs Konge Saga, som synes at være forfattet ved 1170. Adel-Syssels Navn er maaskee og endnu tilovers i Hapsal.

Frode 7, 26 Konge i Leire. Aar 595.

fing Anledning til, hvorledes han skulde bære sig ad med at overfalde Frode. Ved disse Tider blev den christne Lære ved Augustinus forkyndet for Angel-Saxerne i Engelland, og alle deres Riger omvendte til den inden eet Seculi Forløb. Ved den megen Omgang Danske og Norske havde med dem kan det ikke feile, at jo den christne Lære, saavel som Videnskaber og Kunster tildeels ere blevne noget bekiendte for endeel af vore Fædre. (8).

Halfdan 4, 27 Konge i Leire.

Frode efterlod sig trende Sønner, Halfdan, som blev Konge i Leire, og fik alle Oerne, og Ingel, som fik et lidet Rige i Skaane, thi Harald Gamle var der den rette Konge, og haver denne Ingel maaskee boet i Jngel-Stet i Skaane, som er Navn baade paa et Herred og paa et Sogn der, og hvor en Konge Ingel eller Inge skal ligge begravet i en Høi ved Jngelsta Bye og Gaard. Dette Herred ligger i Christianstads Lehn yderst paa Skaanes Spidsen, og støder Byen Ystad op til det. Frodes tredie Søn var Hithin, med Tilnavn den Hoviske, som blev Konge i Jsathe Syssel, og maaskee over flere af de hosliggende Sysler. Hans Dronning hedte Hilda. Om Halfdan have vi ikkun liden Efterretning, og beløber sig ei til videre, end at han skal have sat sin Sviger-Søn Kasto til Konge under sig over den Del, han eiede i Engelland, som venteligen maae have ligget i Lindsey. Selv opholdt han sig meest i Roeskild, og var gift med

Ingel, Konge et Sted i Skaane.

Hithin, Konge i Jsathe-Syssel.

(8) T. 7. p. 141—151. T. 8. p. 43—56. 62. 64—67. 72—75. 78. 79. 81. 83. 85. 86. 95. 96. 107. 108. 110. 198. 199. 225. 226. T. 10. p. 35. Saxo l. 5. p. 86—96. Snorro i Ynglinga Saga c. 36. Philalethi Tronhiemske Samlinger. T. 1. p. 293. 294. Sch. N. H. T. 1. p. 334. 413. Hervarar S. c. 16. Arngrim Suppl. p. 524. Edda Dæmesaga 66. Grottasang i Sæmundi Edda.

med Hvedne den ældre, og havde med hende tvende Sønner Hogne og Hakon, hvilke og fore paa Fribytterie, saasnart de opnaaede den Alder, at de kunde giøre det. Halfdan selv maae og have giort mange Krigs-Bedrifter, siden han uden Tvil er den Halfdan, som fik Tilnavn af den Stærke. Paa den Tid regierede Erling i det Norske Upland, og var Fader til tvende Sønner Sorle og Erland, hvilke begge lagde sig efter de Tiders Sædvane paa Roverie. Ved Udløbet af Gota-Elven, som flyder forbi Kongahelle, overvunde og nedlagde de den berømte Viking Svide, men Erland maatte og sætte Livet til i denne Strid. Sorle foer derpaa længere, plyndrede i Østersøen, og stridde imod Indvaanerne af Bleking (a). En Høst kom han til Danmark, og seilede til Øresund, hvor han saae ligge i en Havn syv Skibe, foruden et meget stort Drage-Skib, som aldrig skal i gamle Dage have havt sin lige her i Norden, naar Oluf Tryggesöns Ormen hin Lange, Asmunds Gnod, og den gamle Kong Gors Ellide undtages. Begge Stavne vare forgyldte, saa og Skibet runde om oven for Søegangen, og for Resten var det malet grønt, blaat, gult og hvidt. Sørle fik stor Lyst til at eie dette kostelige Skib, og det hialp ikke at Sævar hans Stavn-Giemmer (b), og Stallare (c) forestilte ham, at det tilhørte den Danske Kong Halfdan 4. 27 Konge i Leire.

(a) Ved dem forklarer jeg, hvad der i Sorles Saga siges om Indvaanere af Morland Sorle stridde imod, og saa maae det være, saafremt noget sandt skal være deri.

(b) Stavnbøe, staaer i Texten, det er en som anfører alle Folkene i Stavnen.

(c) Var at ansee som Hofmarskalk, og Hovmester, thi han forestod Hoffet; fremførte og understøttede Kongens Tale paa Thinge, og blev sendt i Gesandtskaber.

Halfdan 4, Kong Halfdan, som ei alene selv var en kiek Krigsmand, men
27 Konge i endog havde raske Sønner. Angrebet blev giort, og Halfdan,
Leire. som da var i Land og drak, begav sig skyndeligen til sit Skib;
men som han var svagere end Sorle, saa raadde nogle af hans Folk ham til at flye. Men endskiønt Halfdan var ikke ung mere, saa svarte han tappert, at før skulde den ene falde oven over den anden, end han skulde flye. Halfdan beskrives da saaledes, at han var en stor og før Mand, iført en kostelig Kappe (a), og havende et skarpt og blinkende Sværd i sin Haand. Striden var længe og haard, og kastede man Stene og store Stokke paa hinanden, og figtede desuden med Kastespyde, Pile, Øxer og besiædrede Kastespyde (b). Den haardeste Strid var med Dragen, thi den var saa meget høiere end de andre Skibe, at man
Aar 624. ei kunde komme til at hugge eller stikke paa dem, der stode paa den, og fra den blev nedkastet sydende Beg og brændende Stene paa Sorles Folk. Sorle fattede herover den Beslutning, at entre
Aar 625. Dragen, som og lykkedes ham, hvorpaa Striden blev allerskarpest, thi man figtede som til Lands. Endeligen faldt Slaget saaledes ud, at Kong Halfdan med de fleste af sine Folk satte Livet til, og at Sorle derpaa tog Dragen og hans andre Skibe, og drog dermed til Norge. Aaret efter dette døde den Skaanske Over-Konge Harald den Gamle, som var gift med Hildur, Dotter

(a) Saadanne Kapper have snart været af en Farve, snart af en anden, saa tales i Gisle Surs Søns S. c. 12, og i Vats Dæla c. 21 om blaae Kapper, hos Snorro i Oluf Helges S. c. 31 om en graae Kappe. Om vore Fædres Klædedragt i Almindelighed see Sperling i Nov. lit. Mar. Balth. 1698. p. 204 &c., og om de Tydskes samt vores Clefselii Ant. Germ. p. 191—302.

(b) Saaledes oversætter jeg Gaflok.

ter af Heidrek Ulfhamur, Konge i Reid-Gotland (9). Imedens Halfdan regierede i Leire, finder jeg at Normanniske Soerøvere skulle udi Irland i Lethglin have dræbt de salige Mænd Mael Patricius og den Munk Morganus med deres Selskab, saa og paa Den Egga den salige Domnanus med 52 Munke. Under Halfdan er det vel og skeet, at Soerøvere, venteligen Nordiske, komme til Skotland, imedens Aidan der var Konge, som regierede fra 570 til 606. Aidan erholdt vel Seyer og jog dem paa Flugt, men mistede dog 303 Mand (10). Halfdan 4, 27 Konge i Leire. Aar 616.

Efter Halfdan bleve hans Sønner Rerek og Helge, som han uden Tvil havde avlet med en anden, end med Hvedne, som var Hogni og Hakons Moder, disse tvende bleve Konger i Leire, og skiftedes til efter gammel Sædvane, at herske til Lands og til Vands, og de tvende andre, Hogne og Hake, bleve Konger i Middel-Syssel. Harald den Gamle efterlod sig ogsaa tvende Sønner Halfdan og Gudrod, hvilke bleve begge Konger i Skaane efter ham. Noget efter Halfdans Fald spurgde Sorle, at Hogne var kommet hiem fra et Søetog, og laae ved Fyn, thi drog han til ham og bød ham Bod for sin Fader, og tilligemed Fostbrødre Lav, men da Hogne afslog det, kom det til et stort Slag. Hogne betiente sig i det af Rolf Krakes Sværd Sigurliani. Hognes

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire. Hogne Konge i Ringsted. Aar 630. Halfdan og Gudrod, Konger i Skaane.

(9) T. 6. p. 544. T. 7. p. 220. 235. T. 8. p. 183. 7. 45. 117. 325. 119. 250. 204. Gillbergs Beskrifning ofwer Christianstads Lån p. 107. 112. 126. Sorle Sterkes S. c. 1. 4. 12. Samme i Arhæ Mss. n. 560 d. Seurla þattur i Oluf Tryggvesöns S. Part. 2. c. 17. p. 51. Sch. N. H. T. 1. p. 376. 377. Hervarar S. c. 20. Canisius T. 1. p. 682.

(10) Barth. Annal. Eccl. Mss. T. 1. p. 49, hos mig efter Colgani Act. Sanct. Hib. T. 1. p. 370, 372.

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire. nes Broder Hakon dræbte Sævar Sorles Stavnboe, men Sorle dræbte derpaa Hakon, og Hogne dræbte derimod Erling Sorles Fader. Derefter ginge Sorle og Hogne løs paa hinanden, og faldt Sorle ned af Saar og Mathed, hvorpaa Hogne lod ham Aar 625. læge, og siden svore de sig i Fostbrødre Lav, thi nu syntes Hogne at han havde faaet Hævn for sin Fader. Underligt er det ved denne Tildragelse, at Rerek og Helge slet ikke nævnes; formodentligen have de været hel unge, da Faderen døde, og derfore Aar 630. har vel Hogne forestaaet det gandske Rige. Sorle og Hogne bleve Venner siden, saa længe de levede, men den første døde ei meget længe efter deres Forlig, og satte Livet til i Austurveg paa et Fribytter-Tog. Hogne drog samme Sommer did, for at hævne hans Død, og seirede stedse, og berettes der, at han giorde sig der 20 Konger skatskyldig, hvorved hans Navn blev berømt i det gandske Norden. Han var gift med Hervor, en Sønne-Dotter af Heidrek Ulfhamur, ved Hiorvard Konge i Reid-Gotland. Foruden den Grund, han havde at krige i Austurveg, for at hævne Sorles Død, har han vel og søgt at forsvare det Reid-Gothiske Rige, som alt mere og mere bekrigedes og indskrænktes af Vender, Finner og Letter, og begyndte stærkt at hælde til sin Undergang, hvilket var farligt for de Nordiske Riger, som i Stædet for et beslægtet og venskabeligt Folk, nemlig Gotherne, finge nu til Naboer fremmede og urolige Folkeslag, hvilke tildels vare store Søerøvere, hvorpaa siden Danmark og Sverrige, ja endog Norge maatte erfare mange Prøver. Ved disse Tider var Hedin, en Norsk Prinds, berømt for sine Krigs-Bedrifter, og foer han paa Søerøverie fra sin Ungdom af. Han skal og have tvunget trye smaae Konger under sig, og plyndret baade i Spanien og Grækenland, hvilket ei er utroligt, efter det jeg forhen

haver

haver fortaalt, at de Mekkenborgske Heruler foretoge sig i Italien udi det femte Sæculo. Grækenland var da i en elendig Tilstand ved sine store Krige med Perser og Saracener, saa at det derfore kun lidet var i Stand til at forsvare sig. Desuden maae man ei heller forestille sig disse Toge saa meget betydelige. Nei vore Fædre søgte endnu mest ikkun Bytte, og lode sig derfore nøie med at plyndre et og andet lidet Sted. Et Foraar drog Hedin til Danmark med et Drageskib, hvorpaa vare 900 Mand, og blev da budet til Giest af Hogne, som spurgde ham hvad hans Ærinde var? Hedin gav tilkiende, at han var kommet for at prøve alle slags Idretter med ham, hvilket Hogne lod sig vel behage. Dagen efter prøvede de hinanden i at svemme, kaste til Maals, figte, tornere (a), og vare de i alle disse Ting saaledes hinandens jævnlige, at man ei kunde sige, hvo af dem der giorde det best. Derefter svore de sig i Fostbrødre Lav, og skulde dele halvt imellem sig alt hvad de erhvervede i Krig. Hedin var endda ung, men Hogne ældre, og havde en Dotter, ved Navn Hildur, med sin Dronning. Jeg slutter at Hedin har været en Dotter-Søn af Halfdan, og saadant nær Slægtskab giort sit til, at Hedin og Hogne blev saa let gode Venner. Efter nogen Tid skeede det, at Hogne foer ud paa Søerøverie, og siden i Kongestævne, en Skik, som Nordens Konger synes ofte at have brugt, for at beraadslaae om fælles Beste, og hvilken Samling de mange smaae Stater da giorde saare nødvendig. Hedin blev tilbage, for at bestyre og forsvare Riget. Men da giorde han sig skyldig i den allerværste og hæsligste

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

Aar 635.

Aar 640.

Lll 2

(a) Burtreid staaer i Islandsken, og kan betyde al Slags Øvelse til Hest, som og var Græker og Romere fra de ældste Tider bekiendt, hvorimod jeg troer, at den egentlige Turnering har fra vore Nordiske Folk udbredet sig over det øvrige Europa.

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

ligste Gierning imod sin Ven og Velgiører, thi en Dag, han var bleven overmaade beskiænket, gik han ind til Dronningen og Prindsessen, og tog dem bort med sig. Hildur spurgde hvad hans Agt hermed var. Han svarede, at han vilde eie hende, og aflive Dronningen. Hun forestilte ham da, at om han vilde frie til hende hos hendes Fader, fik han gierne Ja; Men han svarede, at han ei vilde giøre det. Ja dersom du ei vil dette, og du tager mig bort, saa kan du endda forliges med min Fader, naar du ikke behandler min Moder saa umandelig. Dog Hedin var døv, thi han var rasende af Ondskab og Drik, hvorfore og vore Gamle have digtet, at Frigga selv lod ham forgiøre ved Göndul, en af Valkyrierne, formedelst en Drik, thi ellers kunde de Tider, hvor grusomme de end vare, ei begribe saa afskyelig en Gierning. Korteligen, han lod legge Dronningen lige for Dragen, da den blev skudt fra Landet, og endte hun saaledes sit Liv paa en ynkelig Maade. Derefter førte han Hildur med alle hendes Klæder og Klenodier paa Dragen, og drog afsted, thi Frygt og ond Samvittighed plagede ham strax, onde Gierningers visse Følgere. Da Hogne ved sin Hiemkomst fik alt dette at vide, seilede han efter Hedin til Norge, men fandt ham ei der, og blev underrettet om, at han var seilet vester over Havet, thi satte han efter ham, og traf ham ved Øen Haa, som er en af Orkenøerne. Hedin tilbød da, at vilde give Hildur Skib og Gods igien, og forføie sig saare langt bort, samt aldrig komme mere til Norden, men Hogne svarede, at alting kunde have været raadet Bod paa, dersom han ei havde afliver Dronningen. De ginge derfore begge i Land med deres Folk, og begyndte saa skarp en Strid, at de alle satte Livet til. Imidlertid vare Rerek og Helge voxede op, og bleve begge drabelige Krigsmænd, dog fornemmelig den sidste.

Venderne

Venderne forurøligede og paa nye de Danske Kyster, og vare saa forfærdelige, at de Danske Konger behøvede at opmuntre deres Folk til at gaae dem i Møde. Da udvalgte Venderne sig en Konge, som de gemenligen ikkun giorde i Krigs- og Nøds-Tilfælde, saasom de ellers regieredes af Hovedsmænd. Og derpaa ginge de de Danske i Møde, dog saaledes, at de skiulte tvende Hobe, men Kerek mærkede det, og som hans Flode var kommet paa et Sted, hvor der var Sandgrund og ikke dybt, saa den sad fast, lod han den skyde ud paa det Dybe, for ei fra mange Kanter af at blive angrebet. Imidlertid giorde de Vender Angreb, som vare lagde i Baghold, og som vidste intet heraf, men bleve alle nedlagde. De andre Vender uvidende om deres Nederlag, forundrede sig over, at de ei viste sig, og besluttede derover selv at drage frem. Der var den Gang en meget stærk og stor Mand iblant Venderne, som tillige ansaaes for en Hexemester; han tilbød sig da at ville kiempe med en Dansk paa Vilkaar, at om han vandt, saa skulde hans Landsmænd være frie for at betale den Skat, de hidindtil havde givet de Danske, men vandt den Danske, da skulde Skatten vedvare. En Dansk mere tapper end stærk, spurgde da Kerek ad, hvad han skulde have, om han gik denne Vender i Møde. Kongen havde da et Armbaand, som bestod af sex Ringe, der vare saa kunstigen sammensatte, at de ei kunde adskilles; Det lovte han den, som turde gaae imod Venderen. Men den unge Danske sagde, at han ei burde have det, med mindre han vandt. Kampen løb og saa ilde af, at Venderen fældte ham ved første Hug, hvorpaa Venderne toge med stor Glæde og Høitid imod deres Kiemper, som stolt over sin Seier blev ved Dagen efter, at udfordre en Dansk Kiemper paa samme Vilkaar, thi han

Kerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

 tænkte

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

tænkte at have nedlagt den Tapperste af de Danske, og at ingen turde mere møde ham. Men en vis Ubbo, som ei alene var en tapper Kriger, men ogsaa ansaaes derhos for erfaren i Hexekunsten, tilbød sig da, og da han spurgde om Belønning, lovede Kongen ham Armbaandet, hvortil han svarede, hvad Vished har jeg at faae det, saa længe det er i dine Hænder, og ei givet en anden til Forvaring. Opbragt herover, slog Rerek Armbaandet fra sit Skib til det, hvorpaa den anden var, men han feilede Kastet, og det sank i Havet. Og heraf fik Kongen det Tilnavn Slyngebaand, eller, som Islænderne kaldte ham, Slyngvebaug, det er den, der bortkaster eller bortgiver Ringe, hvorved de vel ville have betegnet hans Gavmildhed. Dog Ubbe vedblev desuagtet sit tapre Forsæt, og mødte den Vendiske Kæmper i Kredsen, i hvilken de begge satte Livet til, og maatte derpaa Venderne beqvemme sig til at vedblive Skatten. Det lader ei at Rerec og Helge have regieret over Fyen, thi ieg finder ved disse Tider en Fyensk Kong Hane, hvilket Navn bruges endnu i Fyen, som et Mands Navn, alene at det udtales Hanne. Paa den Tid øvede Rötho (a) en Russisk Søerøver megen Grumhed og Rov i Danmark, og lod han sig ei nøie med, at tage Overklæderne fra de Fangne, som andre Søerøvere giorde, men han trak dem ud splitter nøgen, og derfore kaldtes endda udi Saxos Tid alt grovt Rov og Plyndring Rotheran efter ham. Paa en grusom Maade tog ham og sine Fanger af Dage, thi han bandt deres ene Fod fast til Jorden, og den anden til en krumbøiet Green af et Træe, hvilken Green han lod derpaa slippe løs, og bleve de saaledes sønderrevne. Denne fæle Røver gik Hane med sin Flode i Møde, men

spnres

(a) Dette Navn, forandret til Ratho, Rato, forekommer ofte i Middel-Alderens Historie. See Lang. Script. T. 3. p. 169. not. i.

Rerek og Helge 28 og 29 Konger i Leire. Aar 630.

Halfdan og Gudrod Konger i Skaane.

blev saaledes slaget, at han alene undkom med een Mand, hvorover det Ordsprog kom i Brug: Hane er hiemme mægtigst. Nu syntes den Skaanske Konge Harald Gamle, at han ei længere kunde fordrage slig Uorden. Derfore angreb han Röthe, havde vel og den Lykke at overvinde og ihielslaae ham, men satte selv Livet til i samme Slag. Hans ene Søn Halfdan fik og mange Saar, og deriblant eet som meget vanhældede hans Mund, hvorover ham og blev tillagt et Øge-Navn. Harald førte det Tilnavn Boekær, maaskee fordi han haver især dyrket den Gud Boe, Søn af den Saxiske Odin. Længe forend Harald døde skeede det, at den meget tapre Svenske Helt Gunnar var geraadet i Tvistighed med den Norske Kong Regnald paa Jedderen, og havde derover fattet saa stort et Had til de Norske, da han ansaae sig for høiligen fornærmet, at han udbad sig Frihed af sin Konge Ingvar at bekrige dem. Saasnart han fik den, foer han grumt afsted, thi han skiøttede ikke om Bytte, men hug ned for Fode alt hvad han overkom. De Norske overgave sig herover i Hobetal til ham. Regnald, som da var meget gammel, indelukte sin Dotter Moald i en Hule (a) med Proviant for lang Tid, og et anseeligt Følge til Opvartning. Sin Skat og mange kostelige Sværde lod han og forvare der, at de ei skulde falde i Fiendens Hænder. Og for at skiule alt dette desbedre, lod han jævne over Hulen, saa at den blev slet og lige med den øvrige Mark. Derefter gik Regnald Gunnar i Møde, men var saa uhældig, at omkomme i Slaget.

Han

(a) Saadanne Huler, holdt i Klipper, forekomme jævnligen i vore gamle Historier, see i Kialnesinga Saga c. 4. I Danske Atlas T. 5. p. 287 forekommer en i Aalborg Stigt, og ligeledes T. 4. p. 337 en i Aarhus Stigt. Paa Øen Rügen i Provincen Jasmond er og saadan Hule, see Schwarz Nord-Teutschland p. 96, 97. I Bahus Lehn viser Oedman i Beskrivningen derover p. 188, at slig en og findes.

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire. Han var og saa gammel og afmægtig, at han maatte i det støtte sig paa en andens Skuldre, og saaledes lade sig slæbe frem. Regnalds efterladte Dronning giftede sig siden med en Engelsk Prinds, som uden Tvil stammede fra Roe, den Danske Kong Helges Broder, og blev ved ham Farmoder til Kinric. (a) Efter Regnalds Fald fik Gunnar at høre, at Moald skulde være bleven skiult paa et meget sikkert Stæd. Han lod derfore allevegne lede efter hende med Flid, og søgte selv, ved hvilken Forsken han engang fornam en slags Lyd under Jorden, der syntes ham som en Menneske-Lyd. Strax lod han derfore grave, fandt Hulen med sine Gange, ihielslog Opvarterne, som vilde sætte sig til Modværge, og drog Prindsessen ud med den hele Skat, dog fandt han ikke Sværdene, thi dem havde hun forud skiulet paa det hemmeligste Stæd i Hulen. For at mætte sin Hævn og Vildhed voldtog han hende, hvorved hun blev Moder til Hildiger, hvilken i Grumhed slægtede gandske sin Fader paa, saa at han fandt alene Smag i Mord og Blod, hvilket gik saa vidt at hans egen Fader maatte giøre ham landflygtig, hvorpaa den Svenske Kong Amund gav ham Hær-Skibe, hvormed han plyndrede Naboerne, og henbragte al sin Tid i Krigen. Længe efter bekrigede Halfdan denne Gunnar, og omkom ham, hvorpaa han ægtede hans efterladte Enke Moald, som siden for sin Fedme fik Tilnavn af hin Digre, det er den Tykke, og avlede den navnkundige Ivar med hende, som udi sin første Ungdom ansaaes for taaffed, men siden blev en af de anseeligste Krigs-

Aar 606. (margin, beside "slog Opvarterne")

Aar 620. (margin, beside "ham, hvorpaa han ægtede")

(a) Saaledes maae dette være gaaet til, thi Tiden tillader ingenlunde, at Moald og Kinrics Fader kunne have været Fuld-Sødskende, hvortil kommer, at Kinric er et Saxisk Navn, som viser, at hans Fader maae have været en Angel-Saxer. End mere Kinrics Fader maae være fød længe efter Moald, og have sent avlet sin Søn Kinric.

Krigs-Helte. Moald var meget villig til at ægte Halfdan, baade fordi han havde hævnet hendes Faders Død, saa og hendes egen Skam. Halfdan fik for sin Duelighed Tilnavn af Snialle, det er den Hurtige. Ivar viste dog Prøve paa sin Manddom efter de Tiders Tænkemaade udi sin første Ungdom, thi da en Dreng, som han legte med, havde givet ham et Ørefigen, slog han ham ihiel med en Klæp, som han just havde i Haanden. Paa den Tid var Gyrithe, Dotter af Alf, Konge i Thye navnkundig, baade fordi hun var den sidste af bemældte Kongehus, saa og for sin særdeles Kydskhed. Denne Alf var uden Tvil en Søn af ovenmældte Heriolf, og opkaldet efter sin Farfader Alf. Hun havde besluttet ei at gifte sig, fordi hun ansaae ingen af de omliggende Prindser, at være af god Herkomst nok til at fortiene hendes Haand. Denne Omstændighed, saa og den Adgang Iver herved kunde faae til at blive Konge i Thye, og med Tiden i gandske Jylland, var nok for at bevæge ham til at frie til hende. Den gang han kom, vare hendes Kæmpere borte, som syntes at være vel for ham, thi det var just deres Broder han i sin Barndom havde dræbt. Han frembragte sit Ærinde, og bad hende at betænke, at Rigets Velfærd beroede paa hendes Giftermaal, og at han var af noksom fornem Slægt, for at kunde vente hendes Haand. Men Gyrithe paastod, at hendes Herkomst var fornemmere og forekastede ham desuden, at han var ikke smuk, hvorpaa Ivar lovede ei at komme tilbage, forend han ved tapre Gierninger havde udslettet disse Bebreidelser, bad tillige at hun ei vilde bortgive sig forend hans Tilbagekomst, eller og hun havde faaet Viskhed om hans Død. Men da Kæmperne finge at vide, at han havde talet med Gyrithe, bleve de fortørnede, og rede efter ham. Da han saae dette bad han sine Følgesvenne at gaae til Side, og sag-

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

de at han alene vilde fegte imod dem. Derefter hug han sig en Kølle af en stor Egegren, og omkom dermed alle tolv Kæmper. Siden fik han af sin Moder twende af sin Morfaders Sværde, Lysing og Hviting, og begav sig derpaa til Garderige for at hielpe Indvaanerne der imod den Svenske Kong Ingel, i hvis Hær Hildiger da var, som udfordrede de Russiske Kæmper til at stride med sig, men vilde ei mod Ivar, da han blev ham tilbudet, saasom han vidste at de vare Brødre. Derfore, endskiønt han havde overvundet 70 Kæmper, saa afslog han dog at stride mod en, som endnu ei havde giort sig bekiendt, hvorfore han bad ham først forsøge sig imod andre og ringere Krigsmænd, førend han paatog sig store Ting. Ivar udfordrede da en anden Svensk og dræbte ham, og lagde siden hver Dag een til, indtil han havde nedlagt elleve paa eengang, og blev da af Fienden selv erkiendt for meget tapper. Nu kunde Hildiger altsaa ei mere undslaae sig for at møde ham, og som Hildiger havde Navn for at kunde døve Sværd, saa bandt Ivar en Klud om sit, og tilbragte ham dermed et dødeligt Hug. Da gav Hildiger sig først tilkiende, og berettede tilligemed, at alle hans Bedrifter stode afmalede i hans Skiold, og i Midten af den, hvorledes han havde dræbt sin egen eeneste Søn, som han høit elskede, og var sin Moders Glæde. Ivar bebreidede ham, at han ei før havde givet sig tilkiende, men han undskyldte sig med, ei at have kunnet giøre det, for ei at ansees for feig. Imidlertid bragte Rygtet den Tidende til Danmark, at Ivar var bleven dræbt af Hildiger. I disse Omstændigheder friede Sivard, en meget fornem Saxer, til Gyrithe, men som hun foredrog hos sig selv Ivar for ham, saa sagde hun ei at kunde ægte ham, med mindre han ved Vaaben foreenede hele Danmark sammen igien. Sivard forsøgte herpaa, men forgiæves, hvorpaa han bestak Dom-

merne,

nerne, som affagde, at hun burde forlove sig med ham. Ivar fik ved Kiøbmænd dette at vide i Garderige, og skyndte sig derfore saaledes, at han kom forend Brollupet. Strax gik han op til Slottet, og bad sine Folk blie, indtil han gav dem Tegn. Derefter gik han ukiendt ind i Salen, og stod lige for Gyrithe, bebreidende hende med mørke Ord hendes Utroeskab, men hun forsvarede sig ved ligesaa mørke Ord, og gav tilkiende, at hun endnu elskede ham alene. Neppe havde hun udsagt det sidste Ord, forend Ivars Sværd stod igiennem Sivards Brøst, hvorpaa de fleste Saxer, som vare drukne, bleve af Ivars Folk ihielslagne. Ivar blev derpaa Eier af sin elskte Gyrithe, men som hun ingen Børn fik, saa reiste han til Upsal, for at adspørge Guderne, og fik det Svar, at han først skulde forsone sin Broders Mord, hvilket han giorde, hvorpaa hun blev frugtsommelig og fødte den bekiendte Prindsesse Audur. Og ved dette Ægteskab med Gyrithe, faldt Jylland, i det mindste en stor Deel deraf, i Ivars Hænder, og tænker jeg at han ved Sivards Død er bleven Mester af endeel af Saxen, der laae norden for Elven. En temmelig Tid efter dette skeede det, at Ivars Fader Halfdan blev ihielslaget af sine egne Drabantere og af sin egen Broder Gudrod, dertil tilskyndet af sin Dronning Asa, med Tilnavn hin Ilraade, det er den Onde. Halfdan blev begrædt af alle, og efter sin Død lignet med Balder, den beste af Aserne. Asa var Dotter af den Svenske Kong Ingel, som førte samme Tilnavn Ilraade, fordi han, ved at stræbe efter Enevolds Magten, havde dræbt tolv Konger paa en lumsk Maade, og var derved bleven næsten eene regierende i Sverrige og Gotland. Asa traadde i hans Fodspor, thi hun lod sig ei nøie med at have faaet Livet af Kong Halfdan, nei en Tid efter ihielslog hun sin egen Mand Gudrod, venteligen for at bemestre

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

Aar 640.

Aar 650.

Aar 651.

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire. sig eene Regimentet, men maatte af Frygt for Hevn forlade Landet og flye til sin Fader. Strax derpaa kom Ivar til Skaane, samlede en stor Hær sammen, og drog dermed til Sverrige. Nu vidste Ingel vel, at han havde faae Venner og derfore ingen Magt til at imodstaae Ivar, thi besluttede derfore baade han og hans Dotter Asa det Raad, som efter de Tiders Tænkemaade blev saa høit priset, nemlig de giorde deres Folk gandske drukne, og satte derefter Ild paa Slottet, brændende sig saaledes selv inde paa Fredoen i Meleren, paa et

Aar 653. Stæd, kaldet Ræninge. Denne Ingel tænkte ellers paa nye Love, som den nye Statsforfatning, han agtede at indføre, trængde til, og udsendte Wigber Spa, eller den Kloge, til saadan Ende, og derved blev første Grund lagt til Uplands Lov. Ved ovenmældte Tildragelse blev Ivar Konge over gandske Sverrige; thi Ingels Søn Oluf forlod Landet med de Folk, som vilde følge ham, og begav sig til Nerika, men som de Svenske havde sat sig for at fordrive al Kong Ingels Slægt, og alle hans Venner, saa forfulgte de ham og did, hvorover han begav sig til Vermeland, hvor han begyndte at oprydde Skoven, og at forandre den til frugtbare Agre. Saadant hans nyttige Foretagende blev dog anseet med Foragt, og fik han derover det Ogenavn Trætelje, det er Vedhuggeren. Hans Søn Halfdan Hvidben, hvis Moder var en Prindsesse fra Solløer i Norge, blev siden Konge i Solløer og Romerige, og fra ham stammede den første Eenevolds Konge i Norge, Harald Harfager. Saaledes blev Ingels og Slægtes Ulykke i Sverrige Aarsag til deres Lykke i Norge, og til Stiftelsen af det Norske Monarkie. Imidlertid regierede Ivar og Eftermænd ikke saa uindskrænket, som Ingels næste Formænd havde giort, og paa saadanne Vilkaar er venteligen Ivar bleven taget til Konge. Imedens Rerek og Helge regierede i Sieland,

og Halfdan og Gudrod i Skaane forekomme adskillige Bedrifter af de Danske vesker paa. Saaledes giorde nogle enten Danske eller Norske et Tog til Irland, og opholdte sig i den Havn Jabear, hvorfra de angrebe St. Carthog, ellers og kaldet Mochudu første Bisp i Lismore, et Stæd der ligger ei langt fra Waterford, og dræbte ham tilligemed alle hans Munke den 14 May. Uden Tvil er det een Sværm med denne, som samme Aar 637 var i Engelland, og beleirede Cantorbery efterat have plyndret Egnen der omkring; Byen var nær ved at overgive sig, da den hellige Vulganius steg op paa Murene og tiltalede de Danske saa kraftig, at de fleste af dem tilligemed deres Konge, som uden Tvil har været en nu ubekiendt Søe-Konge, lode sig døbe og forlode derpaa Landet. Denne Vulganius var en Discipel af Birinus, første Bisp i West-Saxen og Mercia, som i de Aar 634 til 639 prædikede for West-Saxerne, og døbte trende af deres Konger. Siden begave Birinus, Vulganius og Ranric sig til Morinerne, eller dem i Flandern, og prædikede med stor Nytte for dem. Og finge de siden en endnu hældigere Lærer i St. Eligius, Bisp i Noyon, som prædikede for Sveverne ved Conrtray, for Friser og flere Hedninger især ved Antwerpen. Den hellige Livinus prædikede og ved de Tider for Brabanterne, og blev af dem den 12 November dræbt i Egnen af den Stad Holtein nu Haushem, tre Mile fra Gent, hvilken Egn da regnedes til Brabant, men nu tilhører Flandern. Omtrent ved de Tider giorde vore Nordiske Huner fra Hunsingøe et Indfald i Frankerige. De landede omtrent 637 ved Estates eller Montreuil i Pikardie, og anseer jeg dem for at have været i Følge med den Sværm, der nylig havde været i Engelland. De bredede sig ud lige til Blangy, som ligger i Artois ved Floden Ternoise, ja de komme imod Aire og Terouane, og søgte at gaae over

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

Aar 637.

Aar 656.

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

Lys-Floden, men bleve derudi forhindrede af Lyderic, Græve i Flandern, af hvilken tilligemed Wilbert, Græve i Boulogne, og den Franske Kong Dagobert selv de endeligen bleve overvundne og tilbagedrevne. Ved disse samme Tider, og maaskee og ved ældre, ere venteligen Togene skeede til Irland af Dananni det er de Danske, og af Formorii, det er de Norske fra Møre. Og disse Dananner skulle have nedsat sig paa Irlands nordre Kanter (11).

Nu var Ivar saaledes en mægtig Konge baade over Sverrige og Skaane, og som han ikkun havde den eeneste Dotter Audur, saa var hun det rigeste Giftermaal i gandske Norden. Inget Under derfore, at Helge, Konge i Sieland, friede til hende, og frembragte sit Ærinde for hendes Fader Ivar, som vel igien fremførte det for sin Dotter, men dog paa en Maade, der gav hans Mishag tilkiende. Audur, som gierne havde eiet Helge, blev stødt herover, og lod sig mærke med, at efter saadan Beskaffenhed, var det forgiæves, at nogen friede til hende. Ivar sagde derpaa, at Konge-Døttre pleiede fordum ei at sige den første

Frier

(11) Min T. 7. p. 188. 335—338. 166. 804. 805. T. 8. p. 25—30. 225. 92. 118. 206. 49. 324. 104. 105. 245. 273. 287. 290—293. 307. 315. 316. 320. 321. 330. 294. 301. 306. 322. 324. 325. 849. Sorles Saga c. 18. 26. Snorro i Ynglinga S. c. 43. 44. 45. 46. Saurla Þatr p. 52—57. Hervarar S. c. 20. Edda Dæmesaga 67. Saxo l. 3. p. 46—48. l. 7. p. 133—137. Oluf Tryggelöns S. part. 1. c. 70. p. 69. Sogubrot p. 13. K. D. Skr. T. 8. p. 50. Le Cointe Annal. Franc. T. 3. p. 562. 563. Colganus i Barth. Annal. Eccl. Mss. T. 1. p. 48. The works of Ware T. 1. p. 548. Usserii Ant. Brit. Eccl. p. 538. Godwinus de præsulibus Angliæ p. 179. Chron. Sax. p. 30. Audoeni vita Eligii l. 2. c. 8 i Dacherii specil. T. 2. Fol. p. 93. Surius 1 Dec. p. 11. Malbrancq de Morinis ad ann. 641. T. 1. p. 365—367. Lang. Scr. Dan. T. 2. p. 7. Dalins Svea R. H. T. 1. p. 433.

Frier Ja, men at lade tre til fire indfinde sig, og desuden vare der flere mandhaftige Konger end Helge. Nu svarede Audur: Jeg veed nok, at mit Ægteskab kommer an paa dig, og at du allerede har fast besluttet hos dig, at min Villie ikke skal skee; men siden du under mig ikke dette gode Giftermaal, saa har du vel andet i Sinde. Ret giætter du, svarede da Ivar og reiste sig, thi du skal aldrig faae Helge, just fordi du saa gierne vil have ham. Siden gik han til Helge, og sagde, at han havde forestillet sin Dotter Tingen paa det beste, men saa stolt var hun, at ingen Konge-Søn var hende god nok, og derfore jo mere han havde tilraadet hende Sagen, jo mere havde hun sat sig derimod; Ikke desmindre vilde han nok en anden Gang bringe den for hende, men nu gik det ikke an. Helge maatte altsaa med uforrettet Sag drage Hiem. Hans Broder Rerek spurgde dette, og blev nu tilskyndet af sine Venner at frie til Audur, men han sagde derimod, at der var intet Haab om et lykkeligt Udfald, siden hans Broder Helge, der i alle Ting var meré end han, var saaledes bleven afviist. Endeligen lod han sig dog overtale, og formaaede Helge til at fare dette Ærinde, som sagde at det var vanskeligt, men dog at den var lykkelig som fik hende. Altsaa reiste Helge paa nye til Sverrige, hvor Ivar fast altid opholdt sig, og frembar denne Sag. Ivar lod som den var meget vanskelig, og spurgde hvi Helge ei selv friede paa nye, da hans Broder var dog i alle Ting ringere. Men den ædelmodige Helge svarede, at hans Broder var ei mindre i noget end han, thi om der gik mindre Rye fra ham, saa kom det alene deraf, at han sad hiemme i Riget og passe paa det. Da Ivar bragte Frieriet for sin Dotter, sagde hun, at det nyttede ligesaa lidet som for, at hun gav sin Villie tilkiende, dog agtede hun aldrig at eie Rerek med sin gode Villie.

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

Dit Svar behager mig ei, sagde Ivar; og veed jeg ikke hvorhen Du tænker, naar Du vil afslaae hver Konge, som begiærer Dig, og troer jeg Du snart unddrager Dig min Lydighed, siden Du ei vil følge mine Raad. Ligemeget er det hvad jeg vil, blev Giensvaret, thi Du har alerede fast be..ttet hvad Du vil giøre, og kan det derfor være det samme, enten jeg siger Ja eller Ney til Rerek, og enhver anden, men et slet Giftermaal vil dette blive for mig. Ivar gik derpaa til Helge, og sage: Min Dotter er altid bleven holdt for en meget vittig Qvinde, men nu erfarer jeg at hun er en stor Taasse, thi ellers havde hun ikke sagt nei til saadan Konge som Du, men hun skal derfore og faae den, hun søger. Audur maatte altsaa beqvemme sig til at fare med Helge, som Rereks Brud, men underveis aabenbarede de hinanden den heele Handel, og al Ivars Omgang. Imidlertid virkede Æren dog saa stærkt paa dem begge, at de troligen holdte hvad der var lovet Rerek, hvilken strax ved deres Ankomst til Sieland sendte dem Heste og meget Folk i Møde, og lod tillave et stort Giæstebud, giørende med det samme Bryllup med Audur. De avlede en Søn

Aar 654.

Aar 655.

sammen, kaldet Harald, som siden fik Navn af Hildetan, det er Krigens Tand, eller Helt; Han blev meget stor og smuk, og alerede saa voxen, da han var tre Aar gammel, som en Dreng af tolv (a). Helge blev hiemme Vinteren efter at Bryllupet havde været, men Sommeren derpaa drog han ud paa Fribytterie efter sin Sædvane. Nu regierede Ivar baade over al Sverrige, Gotland og Skaane, saa og over det meste af Jylland, men det var dog ikke nok for hans umættelige Erobre- og Ære-Syge. Han vendte derfore

(a) Dette synes vel noget overdrevet, imidlertid haver jeg dog selv seet et Drengebarn af tre Aar i Norge saa stort og stærkt, som en voxen Dreng paa otte Aar, hvis Forældre vare og meget store.

fore sine Vaaben imod det Land, vore Fædre kaldte Austurveg eller Austur Rike, og indtog det gandske lige indtil Grændserne af Gardarige, og skal han da have trængt langt ind i Landene Sønden for Duna, indtil syv Dages Reiser, thi jeg forklarer Svend Aggesens Danubius ved Duna. At afmaale aldeles nøie Grændserne deraf bliver vel ikke muligt, dog har det uden al Tvivl befattet i sig Estland, Letland, Kurland, Semigallen, Samaiten (a), og Preussen, samt Samland lige til Weixelen, følgeligen alt det som vore Fædre kaldte det Reid-Gothiske Rige, tilligemed de Egne deri som beboedes af Letter, Sember, Liver, Kurer, Finner. Efter den da værende Maade af Lehns-Forfatningen, synes det vel troligt, at Ivar haver ladet de smaae Konger og Regentere der beholde deres Lande, men paa den anden Side veed man vidst om ham, at han forjog de smaae Konger i Danmark og Sverrige, og derfore er det rimeligt, at han har fulgt samme grumme og mistænkelige Sind i Østerlandene. Al den Del af Saxen, som laae norden for Elven, og kaldtes Nordalbingien (b), undertvang han sig ogsaa. Ligeledes skal han have erobret Venden, det er Wagerland, Meklenborg og Pommern, hvorved jeg dog ikkun vil forstaae,

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

(a) Saaledes heder egentligen dette Land, som ogsaa kaldes Samogithien. Navnet viser en Finsk Herkomst. Chalcocondylas l. 3. p. 43 i Corp. Byz. T. 16 kalder dem Samiterne, og siger at de krigede med den tydske Orden i Preussen, og vare et stærkt Folk, ulig i Sprog og Levemaade alle deres Naboer.

(a) Navnet viser at dette Land har Navn deraf, at det laae norden for Elven, hvorfra det strakte sig til Eideren, og begreb Stormarn, Ditmarsken, Holsten og tildels Wagerland i sig. De kaldtes ogsaa Transalbiani, Nordleudi og vare Saxer. Skribenterne af Caroli Magni Levnet ere de første, der tillegge dem disse Navne. See min 6 Tome p. 297 — 302.

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

staae, at han har plyndret paa Kusterne, eftersom Snorro ei siger; at han undertvang al Venden, som han derimod siger om Austurs Rike. Endnu var Ivars umættelige Torst efter Lande ei slukket, han giorde derfore et Tog til Vest-Saxen eller Vestphalen, og lagde det ogsaa under sig, forstaae en Part deraf, ventelігen det Bremiske. Det er intet Under, at Ivar i Anledning af saa mangfoldige Krigs-Bedrifter, og saa mange Lande, han herskede over, har faaet Tilnavn af Vidfadme, det er den som favner langt. Men hvor mange Lande Ivar herskede over, saa vare de ei nok for hans Ære-Torst, der voxede ligesom den Vattersotiges Torst, jo mere han drikker. Ivar brugte ei alene Vaaben og aabenbare Vold, nei han var og rig paa List og Trækker, og han giorde sine Anleg vidt udseende og fra lange Tider. Hverken Eed eller nær Slægtskab, ei engang Naturens helligste Baand gieldte noget, naar et simple Stykke Jord var at vinde. Saadanne Konger frygtes i deres Tid, æres aldrig, og brændemærkes af Historien. Langt havde Ivar seet hen i Tiden, da han nægtede sin Dotter at faae den tapre og modige Helge, og overgav hende til den svage Rerek; hun var den Lokkemad hvorved han vilde fange Leire-Rige. Det laae omgivet af hans Lande, derfore laae det ham beleiligt, derfore burde det være hans; Saa lydde Ivars Stats-Konst, gid ei iværksat af mange senere og christne Prindser. I Følge af denne Grundsætning, kom Ivar en Sommer med sin Krigshær fra Sverrige til Sieland, agtende sig til Reid-Gotland, som vel her bør søges i For-Pommern, hvilket Land tilligemed Bag-Pommern havde engang tilhørt Gotherne, men nu meest var besat med Vender, mod hvilke de overblevne Gother dog kæmpede. Saasnart Ivar var kommet til Sieland, sendte han Bud til sin Svigersøn Rerek, og bad ham komme til sig. Au-

dur

den foreslog da, at byde ham op til Giæst, men bad Rerek tillige med vogte sig for hendes Fader, i Anledning af en Drøm, han havde havt. Rerek drog drog derpaa ned til Ivar med et stort Følge, gik om Bord paa hans Skib, og til Kahytten, og hilsede ham, men Ivar svarede intet, og lod som han ikke saae ham. Rerek beretrede da, at han havde ladet tillave et Giæstebud, og vilde have ham buden did; Da sagde endeligen Ivar: Ilde haver jeg gift min Dotter, og intet Under er det, at hun handler slet imod dig. Rerek formeente derimod, at han elskede hende meget, og at han og troede hun var vel fornøiet med sit Giftermaal. Men Ivar svarede igien vredeligen, at han nok ikke vidste hvorledes Helge og Audur omginges med ham, hvorvel det var i alles Munde, at Harald var Kong Helges Søn, som han og i alle Ting lignede, og derfore var han, nemlig Ivar, nu kommet, for at lade ham vide slig Svig, thi det stod ham ikke an, at de begge skulde eie hende, thi heller vil jeg, at du giver hende til din Broder, end at du saaledes lader dette længre gaae uhævnet hen. Rerek svarede sig ei før at have hørt dette, men for alle Ting vilde han ei miste sin Kone, og bad derfor Ivar give sig Raad. Jeg veed intet andet Raad, brød Ivar ind, end at du dræber Helge, thi før bliver det ei vel mellem dig og Audur, med mindre du vil lade ham beholde Konen, som dog synes mig uanstændigt. Nei aldrig vil jeg forlade hende, raabte Rerek, før hævne dette. Derpaa red han bort med sine Folk, og Ivar drog sønder paa til Reid-Gotland. Da Helge kom hiem om Høsten var Rerek i meget ond Lune, men Audur lod tillave et prægtigt Maaltid, hvorved og adskillige Øvelser og Lege bleve anstillede. Helge syntes meget ilde om, at hans Broder var saa ulystig, og bad ham være glad, og lege med, men Rerek afslog det. Helge bad nok engang, og sagde,

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

Aar 660.

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

de, lader os tage vore Heste, og ride i Turnering, som vi ere vante til. Da sprang Rerek op uden at svare noget, og væbnede sig, og red ud med alle sine Mænd, forsynede med deres Lantzer. Begge Brødre rede nu imod hverandre, Helge med Lantze, men Rerek med Spyd, hvormed han igiennemborede sin Broder, saa han strax faldt død ned af Hesten. De nærværende rede ufortøvet til, og spurgde, hvi han havde giort denne onde Gierning. Han svarede, sig hertil at have stor Aarsag, da Helge havde forført hans Hustrue; Men alle sagde, at dette var Usandhed. Saaledes omkom Helge med Tilnavn den Hvasse, for sin Stridbarheds skyld, men som derimod ansaaes ei for at være meget vittig, og derfore lignedes med Heimdal, der agtedes for den mindst kloge af Aserne, ligesom Broderen Rerek lignedes med Hæner, den Feigeste af Aserne. Saasnart Audur fik dette Drab at vide, forstod hun, at hendes Fader var Stifter heraf, og indsaae, at det ei vilde blive herved, men at hans Hensigt snart vilde komme mere for Lyset. Hun red derfore bort med sin Søn Harald og mange Folk. Rerek vendte derimod gandske rolig tilbage til Giestebuder. Lidet efter kom Ivar til Sieland sønder fra, og red Rerek til ham. Men Ivar forestilte sine Folk, at Rerek havde dræbt Helge, og derved begaaet et Nidingsværk, hvorfore han bad dem væbne sig for at hævne hans gode Ven, og som han formærkte, at Rerek vilde komme til sig, delte han sin Hær i tvende Parter, den største lagde han i Skiul i en Skov, med Befaling at falde Rerek an bag fra, naar han søgte til Stranden, og selv gik han ham med de øvrige i Møde, og lod sætte sit Baner op. Nu kom det til et skarpt Slag, og faldt de som laae i Skoven Rerek an, saasnart de hørde blæse i Ivars Luder. Rerek omgivet saaledes paa alle Sider, omkom med alle sine Folk. Derpaa

deilede

tilkiede Ivar offentlig til Riget, og bad Almuen gaae sig til haande; hvilket ogsaa den, som boede i Nærheden, giorde; Men strax efter kom Audur med en meget stor Hær, og som Ivar fandt sig ikke stark nok, forlod han Landet, og drog til Sverrige. Samme Vinter samlede Audur al det Guld og kostbare Klenodier sammen, som Rerek havde eiet, og hun ellers kunde faae i Landet, og sendte til Öen Gulland, og fik hun formedelst denne Rigdom, og fordi hun var den mægtige og rige Kong Ivars Dotter, Tilnavn af hin Diupaudge, det er den overmaade Rige; Og om Foraaret derpaa forlod hun Landet, tilligemed sin Søn Harald, og mange fornemme Folk, thi de indsaae nok, at deres Kræfter vare for svage til at imodstaae Ivar, hvilken ogsaa strax efter hendes Bortreise underlagde sig alt det Rige, begge Brødrene havde regieret over. Saaledes høstede Ivar Frugten af sine Misgierninger. Audur tog denne Gang ogsaa meget Gods med sig, og drog først til Gulland, hvilket viser at det ei endnu haver staaet under Sverrige, men havt sin egen Regiering, thi ellers havde Audurs Skatter ei været sikre der for Ivar. Derfra drog hun til Garderige, hvor Radbiart da regierede, som tog vel imod hende og hendes Folk, og bad dem blive der, da dem al Velvillighed skulde bevises. Siden friede Radbiart til hende, og som hun var landflygtig af sit Rige, og behøvede derfor baade selv Forsvar, saa og hendes Søn, hvilken de kunde nyde af Radbiart, som var en mægtig Konge, saa gav hun sit Samtykke hertil med hendes Søns Raad, men Ivar blev ikke adspurgt herom. Denne Radbiart har, efter Navnet at dømme, været af Nordisk og ikke Slavisk Herkomst.

Rerek og Helge 28 og 29 Konge i Leire.

Aar 661.

Aar 665.

Efter Audurs Flugt var Ivar Mester over gandske Danmark, men endnu var det ikke nok, han henvendte derover sine

Ivar Vidfadme 30 Konge i Leire.

Ivar Vidfadme 30 Konge i Leire.

sine Tanker til Engelland, paa Grund af den gamle Paastand de Danske havde paa den, og hvilken de ei lode fare at ville udføre førend i det 12 Sæculo. Den Brittiske Konge Cadvallo var da just død, og Angel-Saxerne vare hans Søn Cadvallader meget overmægtige, saa han havde intet tilbage uden det Land som kaldtes Wales. Ivar giorde Forbund med ham, og landede paa Vestsiden af Brittannien, overvandt Saxerne i et stort Slag, og indtog Cornval, Devon- og Somersetshire. Uden Tvil har Arwald (a), den Jydske Konge paa Wight, som endda var Hedning, staaet Ivar bi, og derfore har vel den Vest-Saxiske Konge Ceadval endeel Aar efter bekriget ham, og indtaget hans Land. Al Krigens Vægt synes denne Gang være falden paa Vestsex. Ivar skal ikkun være gaaet over med tolv Skibe, venteligen for ei at opvække Mistanke hos de andre Engelske Konger, da han for det første haver alene villet stride med den i Vestsex, og derfore haver han vel og udrettet det meste ved Brittisk Magt, og af den Aarsag ei selv beholdt noget i Engelland. Ivar regierede ellers meget strængt, og forjog ei alene mange Fylkes Konger, men endog mange andre fra deres Fæderne Gods, hvoraf en stor Deel flyede til Oluf Trætelje. Den urolige og stridbare Ivar havde neppe endt sit Engelske Tog, førend han besluttede at bekrige Radbiart, fordi han havde understaaet sig at ægte Audur, uden hans Villie og Samtykke. En utallig Flode og Hær af gandske Danmark og Sverrige blev da samlet, for dermed at øde og brænde Radbiarts hele Rige. Seiladsen var og lykkelig lige ind til den Finske Bugt, da Karelernes eller Kyrialabotn kaldet. Der lagde han til Land ved en Skibsbrygge, og blev om Natten myrdet i Kahyten af sit Drageskib ved Horder, sin Fosterfader, som

Aar 670.

da

(a) Hans rette Navn har maaskee været Harald.

da maae have været en meget gammel Mand, og som strax sprang over Borde og druknede sig. Saasnart dette rygtedes blev blæset til Landgang, og Thing holdt, og kundgiort for alle at Kongen var død, samt raadslaaet hvad man skulde giøre, og blev da besluttet, at siden Kongen var død, og de ingen Aarsag havde til Krig imod Radbiart, saa skulde enhver faae Lov til at drage hiem til sit, saa snart Vinden blev god. Saadant Endeligt fik Ivar, som alle Tyranner, efterat at han ikkun i kort Tid havde besiddet gandske Danmark og var ei meget gammel, og blev han efter sin Død lignet med den fæle og grumme Slange Midgardsormen, som efter de Eddiske Fabler ligger rundt om Jorden, og skal paa Verdens sidste Dag stride mod Guderne. Hvor ond end Ivar var imod smaae Kongerne, saa finder jeg dog at han haver ladet mange Under- og Fylkes Konger blive ved Magt, og derfore følgende nævnte under ham. Sigtryg Konge i Vendsyssel; Olav Søn af Ingel 2 Under-Konge i Skaane og Halland, som var gift med en vis Alogh; Asmund Hithins Søn, der regierede i Jskathe Syssel, og blev dræbt. Udi Ivars Tid forgik den Norske Helt og Konge paa Helgeland Asmund med sit Skib Gnod ved Lessøe, og førte efter det Tilnavn af Gnodar Asmund. Om bemældte Skib berettes, at det skal have været et af de største her i Norden, og havt 3000 Mand inde, hvilket hører til de Poetiske Forøgelser (12).

Ivar Vidfadme 30 Konge i Leire.

Saasnart

(11) Min T. 4. p. 24. T. 7. p. 237. 340. 839. 867. T. 8. p. 327. 328. 379. 297. 309. 310—313. 315. 318 — 320. 183. 185. 225. 226. 205. 279. 65. 66. 194. 433. 190. 325. T. 9. p. 441. Langebeckii Scr. Dan. T. 2. p. 257. Hervarar S. c. 20. Lagerbrings Swea R. H. T. 1. p. 135. Snorro i Ynglinga S. c. 47. 51. Sogubrot p. 1—15. Eigils og Asmunds S. c. 12. p. 77. Saxo l. 3. p. 46. Mabillonii Acta Sanct. Benedict. T. 2. p. 458—461. M. Westm. p. 128.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

Saasnart Rygtet om Ivars Død kom til Garderige, udrustede Radbiart sin Stifsøn Harald med Hær og Flode, hvormed han først foer til Sieland og blev der uden Modsigelse antaget til Konge, ligeledes i Skaane, siden i Gotland og endeligen i Sverrige. Aarsagerne, hvi dette gik saa fredeligt til, maae have været disse, at Ivar havde deels underkuet, og deels fordrevet de kiækkeste Mænd, og at Harald kaldte tilbage og igien indsatte de mange smaae Fylkes-Konger, som Ivar havde forjaget. Da Harald kom til saa stort et Rige, var han ikkun femten Aar, hvorover de Tiders urolige Hoveder begyndte snart at foragte hans Ungdom, og at giøre Oprør hist og her, saa at han havde megen Møie i Begyndelsen af sit Regimente, thi alle de, Ivar og Ingel havde drevet fra deres Odel (a) vilde have den igien. Herover maatte han føre flere Krige end nogen af hans Formænd af hans Stamme, hvilke han dog kom alle lykkelig igiennem, og som han gik uden Harnisk i Strid, og blev dog aldrig saaret, saa ansaaes han for at være under Odins sær Beskyttelse, og troede man, at det var udrettet ved det slags Troldom, kaldet Seid, at intet Jern kunde bide paa ham. Man tænkte og at følgende Slagt-Orden var lært ham af Odin selv. Nemlig: Han skulde dele sin hele Hær i tre Hobe, saaledes, at den mellemste var 40 Mand høi, og havde paa hver Side en anden Hob af 20 Mand høi; De skulde gaae spidse til foran, paa den Maade, at tvende Mænd stode i den første Rad, tre i den anden og saa fremdeles; hver Hob skulde have tvende Fløie af ti Mand høi, for at bedække Siderne. Saadan Hob af 20 Mand høi indeholdt 230 Mand, hver Fløi af ti bestod af 65 Mand, og den store Hob af 40 var 860 Mand

stærk,

(a) Dette giør det troligt, at Odels Retten ogsaa har giældet i Danmark, siden man af dette seer at den giældte i Sverrige.

stærk, altsaa indeholdt denne Deel af Krigshæren 1710 Mand. Bag ved disse tre Hobe skulde han sætte det unge Mandskab, forsynet med Kastespyde, saa de gamle hærdede Krigsmænd, for at give de Yngre Mod. Derpaa efter Stædets Beskaffenhed Slynge-Skytterne (a), siden uden Orden og uden Forskiæl af Alder og Stand de ringere bevæbnede, og endeligen tilsidst atter tre ligedanne Hobe, ligesom de første, som dog skulde slutte med den brede Side til Hæren, og vende Spidserne ud ad, hvilket viser at Hærens Styrke bestod i disse Hobe. Fremdeles skal Odin have lært ham, at i Søeslag skulde legge nogle Skibe for sig, og dermed angribe Fienden, naar Slaget var begyndt, hist og her. For disse Odins Velgierninger skal Harald igien have lovet ham alle deres Siæle, som han og Hær ihielsloge i Strid. Men nu er det Tid at opregne hvilke af Haralds Bedrifter der ere komne til os. Udi Nørre Jylland overvandt og ihielslog han en Kong Hather. Siden kom han med et eeneste Skib den Norske Kong Asmund i Alfheim til Hielp, som var bleven fordrevet af sin ældste Søster. Udi Slaget var han efter Sædvane blottet for Forsvars-Vaaben, og havde i Stædet en Purpurkappe paa, og en høi forgyldt Hue paa Hovedet. Imidlertid blev han dog ikke saaret, endskiønt han gik forrest i Spidsen. Slaget faldt saaledes ud, at Prindsessen blev nedlagt, og at Asmund fik sit Rige igien. Denne Konge vilde som billigt give Harald anseelige Foræringer, men han udslog dem alle, og sagde at Æren var ham nok. Efter dette kom han i Krig med den Frisiske Kæmper Ubbe, som giorde jævnligen Indfald i Jylland. Ham lod han klemme inde mellem Skioldene, og

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

(a) Disse brugte de saa kaldte Haand-Slynger, men der vare og andre, som kaldtes Stav-Slynger, see Speculum regale p. 380.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire. og fange paa saadan Maade. Men her viste han sig efter Sædvane ædelmodig; thi han gav ham sin Søster til ægte, hvorpaa han gik udi Haralds Tieneste, og blev hans Mand; lod sig og siden bruge til at undertvinge Folkene i Balland ved Rhinens Udløb, og af dem at udsøge de tapperste Mænd til Soldater. Med dem angreb Harald siden de Vendiske Anførere Duo og Dal, benaadede dem ligeledes, og tog dem i sin Tieneste. Næste Krig

Aar 680. førte han med Ingel, Konge i Vermeland, Søn af Oluf Træelje, som dog snart blev endt, da han ved Gesandtere bad om Fred, og strax igien begyndte, fordi Ingel bortsnappede Haralds Søster, men efter nogen Tid blev atter Forlig indgaaet, thi Harald vilde heller have sin Svoger til Ven end til Fiende. Med Haralds Søster avlede Ingel en Søn, ved Navn Oluf, som blev Konge over en Del af Vermeland efter ham, og hvis Dotter Asa blev gift med den berømte Helt, Oluf hin Frækne. Tilsidst foer Harald til Engelland, og ihielslog en liden Konge i Lindsei, hvor han og udsøgte de kiækkeste unge Mænd til sine Krigsfolk, hvoriblant Orm Engelænder var især navnkyndig. Og i denne Krig er det nok skeet, at den hellige Ositha, Dotter af Frithewald, Konge i Surrey, som regierede der ved 675, og af Wilburga, en Dotter af Penda, Konge i Mercia, der døde 655, har sat Livet til den 7 October i den Flekke Chic i Essex, nu kaldet efter hende St. Osith. Hun blev med sine Forældres Samtykke bortgivet til Sigher, Konge i Essex, som kom paa Thronen 664, og regierede endda 675, og længe efter som det synes. Men som hun efter de Tiders eenfoldige Gudsfrygt stod i den Tanke, at Jomfruestanden var bedre end Ægtestanden, saa vilde hun ei tillade sin Mand den sædvanlige Frihed, ja lod sig, da han var paa Jagt, indklæde til Nonne af de tvende Prælater Ecca og Beduin.

Dette gik vel Sigher meget til Hierte, dog blev hans Kiærlighed uforanderlig, han lod hende sin Villie, og skiænkte hende Thic til at bygge et Kloster. Og der blev hun siden overfaldet af de Danske, som vilde paatvinge hende deres Troe, og som hugge Hovedet af hende, da hun ei vilde. Efter dette beskikkede Harald sin Halvbroder Randver til Konge i Sverrige og Vest-Gotland, dog saaledes, at han skulde staae under ham, men selv forbeholdt han sig Danmark og Ost-Gotland, og Randvers Søster giftede han med den Norske Kong Sigurd Ring i Ringerige. Deres Dotter blev siden gift med Gudraud, Konge i Solløer og endel af Vermeland, en Sønnesøn af Oluf Trætelja, ved Halfdan Hvidben og blev ved ham Moder til den navnkundige Helt Ale eller Oluf hin Frækne. Nu havde Harald ved Krig undertvunget sig alle de Lande, som Ivar havde eiet, og var der ingen Konge i Danmark eller Sverrige, som jo maatte give ham Skat, og blive hans Mand; Ja ingen Riger i Norden turde af Skræk for hans Navn føre Krig sammen, og foreenede han med hinanden Herredømmet til Lands og Vands, som forhen havde været adskilt i den Danske Stat, hvilket viser, at det tilforn haver undertiden ei havt meget at sige med Lethræ Kongers Over-Herskab. Efterat Harald havde endt sine Krigs-Bedrifter, sad han i Fred udi 50 Aar, at sige for sin egen Person, thi jeg skal siden vise, at adskillige af dem, der stode under ham, have giort endeel Krigstog. Hvad der i denne lange Fred er gaaet for sig udi Danmark, derom haves saare liden Efterretning. Alene dette mældes, at Harald skal have ladet i Bleking udi den øde Egn af det Landskab Verend udhugge med Bogstaver i en Klippe Bedrifterne af sin Morfader Ivar (a), og kunde

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

Aar 685.

Ooo 2 disse

(a) Saxo siger vel at det var hans Faders Bedrifter, men da de vare ubetydelige, har jeg forandret det til hans Morfaders, som vare store.

Harald Hildetand 31 Konge i Leire.

disse Bogstaver allerede ei mere læses i Valdemar den Stores Tid, deels ved det Veien gik over dem, saa de ved Reisende vare blevne forslidte, deels ved det de ved Regn og Slud vare blevne fortærede og tildels opfyldte med Mos, Grus og anden Ureenlighed. Hvad Under derfore om de og ere gandske forslidte i vor Tid. Imidlertid tiene de til et upaatvileligt Vidnesbyrd paa den Sandhed, at Runerne (a), thi med disse Slags Bogstaver ere de skrevne;

(a) Om Runerne kunde skrives en lang Afhandling, som dog min Tid ikke tillader. Imidlertid vil jeg anføre de Sætninger jeg bifalder, og belægge dem med Skribenteres Vidnesbyrd. At Odin har indført Runer i Norden, bifaldes af Lagerbring i Svenske Historie T, 1. p. 453., Bartholin i Antiqv. p. 641—653. Snorro T. 1. p. 8. Hvilket bekræftes derved, at udi Rune-Capitlet l. 5. og 6. i Sæmundi Edda tillegges ogsaa Odin Runernes Opfindelse. Bouhier udi Montfaucons Palæographie p. 554. Grotii Proleg in Hist. Goth. p. 42. I de ældste Tider vare de ikkun 16 ligesom Cadmi grækiske Bogstaver, hvilket ei alene de Runiske Monumenter, og især de Helsingiske, vise, men hvilket og udtrykkeligen siges i Skalda efter Wormii Codex p. 217, 248, saa og i Arne n. 748, 4to p. 69, og n. 753, 4to p. 161, og bifaldes i den Islandske Kirkehistorie T. 1. p. 85. 593, og anføres tilligemed, at Þoroddur, Runemester, hvis rette Levetid er ubekiendt, og Are Frode, som levede fra 1068 til 1148, have jevnført disse 16 Runer med de latinske Bogstaver, og ingenlunde opfundet dem, som nogle vrangeligen have villet forklare det. At Runer ere ældgamle, og at de have været i Brug hos nordiske barbariske Folk, kan sees af det berømte Sted hos Venantium l. 6, hvilken Skribent levede i det 6 Seculo, og var Bisp i Poitiers i Frankrige. Hrabanus Maurus, Erkebisp i Maynz, som døde 856, anfører et egen Runisk Alphabet, og siger at Normannerne i hans Tid brugte det, og findes det indført i Samlingen af hans Værker, og i Goldasti Scriptoribus Alemanicis, og at Hrabanus haver skrevet dette, og det i sin Bog de Computo, sees uovervindeligen i Wanleji Catalogo p. 281. See videre om Hrabano i min 6 T. p. 291—297. Og herved bliver det klart, at de Bogstaver, som de Svenske betiente sig af, efter Rimbertus i Anscharii vita, have været Runer, thi den Indvending, at de maae have været-

ne, ere ældre hos os end Christendommens Indførsel i Norden, og følgeligen aldeles ikke giorde, og fordreiede af de latinske Bog- Herald Hildetan 31 Konge i Leire.

 staver.

været Latinske, siden de kunde læses ved Ludovici Pii Hof, falder bort, naar betænkes at Runer vare brugelige i flere Lande end man tænker, og at derfore let Folk kunde findes ved bemeldte Hof, som kiendte dem. Hvorfor og Langebec T. 1. p. 448. not. f. retteligen forsvarer dette Sted hos Kembertum, og falde den lærde Murrays Indvendinger imod Kemberti Beretninger rent bort, thi de ere saa beskafne, at man paa Grund af slige Mistanker kunde nægte al historisk Sandhed. Og heraf følger, at hvad vore indenlandske Skribenter fortæller om Runers Brug og Ælde i de 3 Nordiske Riger, Danmark, Norge og Sverrige er rigtigt, som Saxo p. 2. 3. 11. 44. 52. 100. 138. 173. Hrolf Krakes S. p. 60. Volsunga S. p. 34. 51—53, hvor og de mange Slags Runer opregnes, (hvilket samme ogsaa skeer i den ældgamle Brynhildur Qvida, i den utrykte Sæmundi Edda, hvilket Qvæde vist er fra 8 eller 9 Seculo), 88. 91. Sturlaugs S. 59. 60. Þorgrims S. c. 74. p. 28., og Grettirs S. c. 65. p. 138. c. 69. p. 142. i Forsningen af 11 Seculo, hvilke tvende Sögur findes i Sögu Þatter, som ere trykte til Holum, 4to 1756. I Eigils S., som nu ere i Trykken, tales om Runers Brug paa Island i 10 Seculo. Efter et gammelt Manuscript i Wanleji Catalogo p. 247. skulle Runer være opfundne her i Norden, hvilket viser deres Ælde hos os; men de vare ei alene i Brug udi disse tre nordiske Riger, nei Angel-Saxerne i Britannien brugte dem og førend Ælfred sidst i 9 Seculo indrettede deres Bogstaver efter de Latinske, som Hickesii Præfation p. 35. hans Grammatica Franco-Theotisca p. 3. 4. Wanleji Cat. p. 59. 63. 149. 248, og maae man ikke henføre alle de Runestene og andre Monumenter, som findes i Engelland, til Angel-Saxerne, nei for den største Deel vedkomme de Danske og Norske i 9 og 10 Seculo, see Musgrave ant. Britanno Belgicæ T. 1. p. 83. &c. T. 3. p. 181. Hickesii Præf. p. 20. Camdeni Britannia T. 2. p. 1007. 1030. 1455., hvilket samme ogsaa giælder om de Runiske Monumenter i Skotland, see Gordons itinerarium Septentrionale. Derimod have Venderne i Tydskland havt Runer efter vor Eddæ Udsigende, hvilket uovervindeligen bekræftes ved de Vendiske Guders Billeder, som ere fundne ved Rethra, og hvorom Masch har skrevet en heel Bog, trykt til Berlin, 4to 1771. Udi Rusland i

Permia

Harald Hildetand 3r Konge i Leire.

staver. Dette rare Mindesmærke ligger i Bråkne Herred, og Hobye Sogn, og findes der i Egnen mange af Steen opreiste Hoie,

Permia eller Biarmeland findes efter Strahlenberg ogsaa Runiske Monumenter, hvorpaa dog ei alene Figurerne undertiden meget afvige, men endog deres Betydning, hvilket foraarsager at Runerne ere ofte saa heel vanskelige at læse. Hickesius opregner derfore i Runolfi Grammatica Islandica p. 3—7. tolv forskiellige Rune-Alphabeter, og haver ladet dem stikke i Kobber tilligemed tvende Runestene, som nu bevares i Oxford, og ere Fremme paa Dansk, ei at tale om de saa kaldte vilde Runer, hvilke vore Fædre med Villie indviklede for at forvilde Læserne. Vanskeligheden i at læse dem forøges derved, at Runer brugtes til adskillige Ting, til Hexerie, see Stephanii noter til Saxo p. 45, til Elskov ibid. p. 100, Wormii Additamenta p. 22. Rimeligen ere de Helsingiske yngre end vore andre Runer, og giorde af dem, saa de Stræger der staae lige op og ned ere blevne udeladte, og Tværstrægerne alene beholdte. Disse Helsingiske Runer ere de allersimpelste og bare simple Stræger, see Nova Acta Upsaliensia, T. 1. p. 3. Celsii oreades Helsingicæ part. 2. p. 59. ejusdem Runæ Helsingiæ. Ingen Under derfore at Verelius in Hervarar S. p. 98. 99., opregner 20 forskiællige Slags Runer, og dog har Montfaucon i Palæographia p. 292. 293. andre efter et Manuscript i det Colbertinske Bibliotheque, saa og Sheringham de Anglorum origine p. 231. Det udførligste ellers om Rune-Alphabetet, dets Potestas, Figur &c. findes i Verelii Runographia, og i Wormii litteratura Runica, dog holder jeg mere med Spelmans Mening i Glossario p. 493. end med Wormii om det Runiske Navns Oprindelse, som Spelman mener at komme af Ryne, ɔ: Mysterium, som hos os os udtales Rune. Nogle have og villet regne de Bogstaver, som findes paa de ældgamle Spanske Mynter, til en Art af Runer, see Thes. Morell. T. 2. p. 474., Morelli specimen rei numariæ p. 245. 246. Wise Cat. num. Bibl. Bodl. p. 222. Men Flores haver i et Værk for sig nøie beskrevet dem, og viist heres Phoeniciske Herkomst, og da de grækiske Bogstaver havde samme Oprindelse, og Runerne igien udspire fra de Grækiske, saa er det intet Under at nogen Lighed findes mellem dem og de Spanske. Antonius Augustinus har for længe siden beskrevet dem med sin sædvanlige Lærdom, og Lastanosa har og handlet om dem i en Bog, som er meré rar end god. De Etruriske Bogstaver

Høie, som kaldes Kuller, og mangfoldige runde med Steen omsatte Cirkler, hvoraf jeg slutter, at dette Stæd har maat være i stor

Harald Hildetan. 31 Konge i Leire.

staver, som findes paa Stene og paa Mynter, og om hvilke første er skrevet af Gori eet helt Værk, og om de sidste see Morelli Thes fam. T. 1. fam. Æmilia Tab. 3. G. ligne og meget vore Runer, hvorfore og en lærd Italiener, Maffei om jeg mindes ret, er faldet paa den Mening, at de havde været Ost-Gothernes Bogstaver i Italien, hvilket dog er ganske urigtigt, saasom de ere de samme, der bleve opfundne af Ulphilas, hvilke saavel efter de gothiske Evangelier, som efter Kiøbebrevet hos Sabbathini, ingen Lighed have med Runerne. De Eturiske Bogstaver have vel mere Lighed med dem, men dog ere de meget forskiellige. Saalænge Hedenskabet varede kunde vore Fædre af Mangel paa beqvæme Redskaber at skrive paa, da dem fattedes Pergament, ei benytte sig af deres Runer til rette Bøgger, og derfore maatte lade sig nøie med at bruge dem til Grafskrifter, Breve, Vers. Af de første, som ere udhugne paa Klipper, see Saxo p. 3. og 178., og paa Stene see Saxo p. 173, ere endnu mange tilovers. De Danske og Norske haver Worm i sine Monumenter fuldstændigst samlet. Den bekiendte Mejer, som haver giort Landcharterne af Slesvig og Holsten, skal og have samlet dem, men ingen deraf har seet Lyset, see Sibbern p. 2. Men foruden denne Hovedbog findes om vore Danske Rune-Sten Monumenter, ogsaa Efterretning i Thuras Bornholm p. 34. 56. 59. 68. 85. 86. 98. 99. Midzovii presbyterologia Wosf. Hardangriana p. 48. 53. 57 — 59. 63. 65. Danske Atlas T. 5. p. 46. 52. 55. 316. 431. 432. 452, 468, 556. Rhode cimbrisch holsteinische Antiqviteten p. 408. Nogle forekomme og i tvende Stykker af Schönnings norske Reise, og i de tvende Stykker af Sandvigs Samlinger, og i Pontoppidans Marmora, og iblant de Monumenter ere adskillige, som Worm ikke haver kiendt, eller og faaet urigtige Afskrifter af. Saadanne Monumenter i det Slesvigske anfører Arnkiel i cimbrische Antiqvitæten T. 3. p. 331. Adskillige lærde Mænd, hvoriblant vor store Gram, og forhen O. Sperling i Breve til Rhode, som staae i dennes cimbrisch holsteinische Antiqvitæten p. 408. 412. 414. 420., saa og Celsus i Actis Upsaliensibus 1727 og 1737 giøre sig al optænkelig Møie for at henregne alle disse Sten-Monumenter til Christendommens Tid, ja Gram synes endog at tillegge Kong Waldemar 2den, og Sperling nægter reent ud at vore hedniske Forfædre have havt

et

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

i stor Anseelse udi Haralds Tid, og saasom det ligger saa til, at han derfra let kunde see til begge sine Riger, Danmark og Sverrige, saa

et Rune-Alphabet, og paastaaer at de alene have brugt enkelte Runer til Hexetegn, og at de Christne have deraf siden dannet et Alphabet, for at vænne vore Nordiske af med at bruge Runer til Hexerie. De samme paastaae og at Kaarsets Tegn paa Runestenene vise, at de ere fra den Christne Alder. Dog Verelius in Hervarar S. p. 100. Wallin i gothlanske Samlinger p. 83., og Lagerbring i Svenske Historie T. 1. p. 68. 451. 452. 454. bevise, at disse formente Kaars og kunne forestille Thors Hammer, at den Formul den' almægtige As, som ofte tilligemed staaer paa Runestenen, noksom bevidner en hedniske Tid, og endeligen at Runerne ei ere fordreiede af latinske Bogstaver ved de Christne, men at de ere ældre hos os end Christendommen. Langebec T. 1. p. 51. not. g. forsvarer ogsaa got Runestenenes Rigtighed, og især det Jellingske Monuments. Imidlertid tilstaaer jeg dog gierne, at de fleste Runestene ere yngre end Christendommen i Norden, da de Hedniske ere ved deres høye Alder bortkomne, og tildeels blevne ødelagde af de Christne. Imidlertid er det saa langt fra, at Runerne komme ved Christendommen rent af Brug, og de latinske Bogstaver i deres Sted, som Bryniolf Svendsön i Stephanii noter ved Saxo p. 46. Arpe i Themis Cimbrica p. 7 og 105. Keder i nummis aliqvot p. 46. 47. uretteligen paastaae, at de meget mere have længe efter vedblevet tilligemed de Latinske, hvorom mere siden. At Runerne ellers ikke ere blevne fordreiede af de latinske Bogstaver, som Ludewig vil i gelehrte Anzeigen 1 Theil p. 899., kan og sluttes deraf, at udi Tydskland findes Gravskrifter paa Tydsk fra 11 Sæculo med latinske Bogstaver, see altes aus allen Theilen der Gesch. T. 2. p. 147, hvilke og burde have været med Runer, saafremt slette Steenhuggere havde frembragt Runer hos os af de latinske Bogstaver, og at dette ikke er eller kan have været, sees blant andet deraf, at i 11 Sæculo haves danske Mynter, nogle med latinske, og nogle med Runebogstaver. Udi Sverrige findes de fleste Runestene, og dem haver Bureus først samlet, siden Hadorph, og Göransson fornemmeligen samlet og udgivet i sin Bautil, mange findes og i Peringskiolds Mon. Ullerak, og Mon. Upland, i Broocmans Öster-Gotland T. 1. p. 109, 112, T. 2. p. 106. 272. 555. 556. 667. 719. 724. I Oedmans Bahus p. 150. 156. 180. 196. 234. 298. 308. og i Histoire de l'Academie de Berlin for Aar 1747 p. 437. om en Runesten endog i Lapland.

saa er jeg næsten af de Tanker, at han haver undertiden holdet Hof der, thi da bliver det begribeligt, hvi han der haver ladet oprette

Harald Hildetan. 31 Konge i Leire.

Lapland. Vore Runer bleve foruden paa Sten, ogsaa skrevne paa Træe, see Saxo p. 11. 52, paa Bark, Saxo p. 44., paa Vælter Saxo p. 100; paa Skiolde Hickes i Fountaine Numismata p. 187, hvor det Skiold, som anføres, vel ikke er tegnet med Runer, men dog Ziratherne gandske i Runisk Smag; paa Knive Rhode p. 93 —96. paa Spyde Verelius in Hervarar S. p. 93. 101; paa Alner Moscardi Museum Part. 2. p. 404. 405. og Pontoppidani vestigia T. 1. p. 97. Udi Træe skare og vore Fædre Kalendere ud, og tegnede dem med Runer, see fornemmeligen Wormii Fasti Danici, saa og Sperling de nomine Juel p. 43. 51. Fryksell de Antiqvitate Calendarii Runici p. 8. 15. 16. Histoire de l'Academie des inscriptions T. 8. p. 364. Dog dersom de have brugt saadanne Kalendere i Hedenskabet, saa have de vidst været meget kortere og simple. Endeligen have vore Fædre ogsaa slaget Mynter med Runer paa; dem af Guld Bartholin Faderen i Actis medicis T. 2. p. 97. og Bartholin Sønnen i Antiqvitatibus p. 461. og 462. anføre og hvilke ere fundne i Sieland og Fyen, ere efter al Anseende hedniske. De staae og i Museo Regio Tab. 2 n. 14. I Skaane ere og trende Sølv-Rune-Mynter fundne, hvoraf den ene har paa den ene Side latinske Bogstaver, og paa den anden Runer, og ere af Svend Estrithsön, see Acta Upsaliensia Aar 1733 p. 28 — 30. Keder fører an i de Argento Runis insignito p. 2. 3. 15., en, hvorpaa staaer Thurgut Luntis, hvilket er Monetarii Navn, og det sidste Lund, og er den uden Tvil slaget i Svend Estrithsöns Tid, (see og om denne Mynt Camdeni Britannia T 2. col. 992. 993., hvor Leibnitzes Mening anføres, at derved sigtes til den danske Feltherre, Thurgut, som krigede i Engelland 1016, men hans rette Navn var Thorkil;) thi vi have mangfoldige Sølvmynter, fundne mest ved Holstenborg i Siælland, deels og ved Flensborg, hvorpaa staaer klarligen med Runer: Svein Rex Tanim, og det med adskillige Forandringer. De fleste ansee dem nu for at være af Svend Estrithsön, og yngre ere de ganske vist ikke, men sal. Langebek holdede til den Mening, at de vare af Svend Tveskieg. Geheimeraad Hielmstierne og jeg besidde de fleste af dem, dog ere mange ogsaa i andres Hænder. Om Gud vil agter jeg at samle og udgive dem alle med Tiden. Ovenmeldte Keder i Runæ

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

oprette sin Morfader et Ærexminde. Disse Runer findes paa tvende Stæder i Klipperne udi lange og smalle Strimler. Ved Nak-

Runæ in numis p. 28. anfører en anden Rune-Mynt af Sølv, fundet paa Bornholm, og læser paa den Asgard uki (skal være uti) Lund, hvilken upaatvilelligen ogsaa er af 11 Seculo. Ved Galhus blev 1734 fundet det andet Guldhorn, just 100 Aar efter det første. De Billeder, som staae derpaa, vise upaatvivleligen, at det er hedniſk, og altsaa blive Runerne, som derpaa findes, ogsaa fra de hedniske Tider, men ingen haver hidindtil ret kunnet læse dem, og Lackmann, Grauer og Neuchs have forgiæves umaget sig med dette Horn. Men foruden alt dette haver man og Manuscripter med Runer. Hos os den skaanske Lovbog, ved hvilken findes tvende danske Konge-Lister; og Grændserne mellem Danmark og Sverrige. Af Listerne kan man slutte, at denne zirlige Codex er skrevet under Erik Mendved ved Aar 1300. Den tilhører Universitætets Bibliotheque over Runde Kirke. De Svenske have og adskillige Rune-Manuscripter, nemlig bag ved en Codex af Borgar-Things Lov, staaer Grændserne mellem Danmark og Sverrige med Runer, see Sparfwenfeldtii Catalogum Librorum ved Lilieblad p. 81. 82. men disse Runer ere uden Tvil ei meget gamle. Den yngre Peringskiold har udgivet et Fragmentum Runico-Papisticum, men alle disse Codices ere skrevne længe efter Christendommen her i Norden. - Hialmars Saga vil jeg ikke tale om, da den er en aabenbare nye Digt. Ovenmeldte Kong Waldemar 2 befattede alle de 16 gamle Runer i een Linie efter Skalda ex Codice Wormiano p. 251. De puncterte Runer skal han have opfundet, see Wormii litteratura, og Monumenta p. 126. Under Harald Haardraade vare Runer endnu i Brug udi Norge efter Torfæi Norv. T. 3. p. 293., ja 1225. endnu som der berettes i Haagen Haagensens Historie udi den danske Snorro p. 665. Den berømte Snorro blev ved Runer underrettet om det Forræderie der var oplagt mod ham Aar 1240, og hvorved han og omkom, thi han kunde til sin Ulykke ikke læse disse Runer, hvor stor Mester han ellers var i dem, som der fortælles i den utrykte store Sturlunga Saga. Udi Cranzes Historie om Grønland T. 1. p. 341. fortælles efter Longini Extract aller Reisen T. 2. p. 147. at der er fundet en Rune-Inscription paa Grønland, som, hvis den er ægte, maae være sat af de gamle Norske. Til Slutning vil jeg navngive endeel Skribenter hvor mere findes om Runerne: Af Danske, Sperling de Danica

Naklemo strække de sig ni Alne i Længden, men ved Runemo derimod 44 Alne. De ere giorde paa denne Maade, at man først haver med Flid udhulet Klippen, og siden fyldt Rummet med en anden Sten, hvori man haver udhugget Runerne, hver af hvilke er een halv Alen lang. Saafremt de Danske havde den Tid lært at opføre kostbare Bygninger, saa havde de vidst i denne lange 50 Aars Fred efterladt sig mange slige Mindesmærker, men nu er intet Spor efter saadant. Imidlertid anvendte Harald Fre- Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

Danica Lingua p 87. 89. Wormii Epistler paa utallige Steder; Sperling i Poleni Thesaurus T. 4. p. 12. 14. 260. 274. Barth. ant. p. 145. 148. 151. 653. Museum Worm. p. 367. 388. 662. Af Svenske, Diecmars Runestene p. 14. 15. 18. 24. 26. 144. 147 — 149. Erichsons Bibliotheca Runica, Bringii Monumenta Scanensia p. 137. 281 — 285. Celsii Runæ Medelpadicæ, Bring de Blekingia p. 9. Benzelii Utkast p. 52. 56. Benzelii Periculum Runicum. Lenæi Delsbo Sokn p. 62. 63. 179. 180. Brocman i Noterne til Ingvar Vidförles S. p. 49 — 280, men især p. 269. 273 og 275, hvor mig synes at han got beviser Runernes Elde. Acta Upsal 1733. p. 26. 87. 111. 1736. p. 193. 143. p. 55. 1750. p. 120. Nettelbladts Bibl. 1 St. p. 23. &c. Af tydske Mascov Geschichte der Teutschen T. 2. p. 275. App. p. 174. Keisler Antiqvitates p. 138. 464. 468. 469. Nova Misc. Lips. T. 9. p. 500. 501. Arnkiel Cimbr. Ant. T. 1. p. 219. 226. 242. Af Nederlændere B. Vulcanius de literis Getarum ad calcem Jornandis p. 43 — 47. Af Engellændere Wottoni conspectus Hickesiii p. 8. Leland. Itin. T. 1. p. 125. 127. 133. Af Franske Mabillonii Diplomatique p. 48. 628. Nouveau Traité Diplomatiqve T. 1. p. 652. Om de Afguds Billeder med Runer paa, fundne ved Rethra i Meklenborg, handler ogsaa Thunmann in Untersuchungen über die Geschichte nordlicher Völker p. 251 — 323, hvor han ved Lelighed anfører adskilligt om Runerne, og forbedrer meget Masches Efterretninger. De Indvendinger nogle have giort mod de Rethraiske Afguds Billeder, at de ej kunde være ægte, fordi de vare saa smaae, falde bort, naar overveies, at Calmukerne have ligesaadanne, see Pallas's Reise i Rusland T. 1. p. 341.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

den til at øve sine Kæmper og Krigsfolk i mange Slags Krigs-Bevægelser, fordi de ved Freden ei skulde blive blode og efterladne. De maatte figte sammen; og lære at give Hug og Stød, og at afværge dem. Nogle vare herudi saa drevne, at de altid hüggede lige til deres Modstanderes Pander; Og hvis nogen da klippede med Øinene, eller trak paa Øienbrynene, blev han strax udkastet fra Hoffet, og mistede sin Sold. Hvorledes det er gaaet med Audur Hilderans Moder, efterat han forlod Rusland eller Garderige, findes ikke optegnet. Rimeligen er hun bleven og død der, og har hun uden Tvil avlet med Radbiart en vis Regnald, foruden Randver, om hvilken Regnald mere siden,[1] thi han giorde efter sin Mormoder Gyrithe Paastand paa Jylland. Om hende selv, nevnlig Audur, skal endog i senere Tider, nevnlig det 14 Sæculo, have mange Ordsprog været giængse, som dog ikke ere optegnede. Hvad hendes Søn Randver angaaer, da blev han giftet med Asa, Dotter af den Norske Kong Halfdan Guldtand paa Solløer, og var Asas Søster Solveig giftet med Oluf Trætelje, og maae hun altsaa have været meget ældre end Asa. Ved hende blev Randver Fader til den navnkundige Konge Sigurd Ring.

Aar 700. Randver giorde et Tog til Engelland og døde der meget hastig, venteligen paa Vestsiden og udi Wales, og det nok i Krig. Anledningen til saadant Tog tænker jeg at have været denne, at den Vest-Saxiske Konge Ceadvalla angreb Øen Wight, som beboedes

Aar 685. af Jyder, der endda alle vare Hedninger, indtog den, dræbte alle dens Indvaanere, tilligemed dens Konge Harald, og satte andre Indvaanere fra sit eget Land did igien. Randvers efterladte Søn Sigurd, var ei ældre, end at Harald maatte sætte ham Formyndere. Udi Haralds sidste Tider begyndte den Norske Prinds Ali eller Oluf hin Frækne, en Søn af Gudraud, Konge i Solløer,

og

og Sønnesøn af Halfdan Hvidben, at giøre sig bekiendt. Han blev opfostret hos sin Morfader Sigurd Ring, Konge i Ringerige, og blev der Randvers Søn Sigurd, en Brodersøn af den Norske Sigurd Rings Dronning ogsaa opfostret, og lagde dette Grunden til det store Venskab, som opkom imellem dem, og vedvarede saa længe de levede, endskiønt Oluf var endel Aar yngre end sin Ven. Sigurd har uden Tvil faaet det Tilnavn Ring efter bemældte Norske Konge. Og om denne Oluf og hans Bedrifter maae nu handles, siden han blev Konge i endeel af Danmark efter Haralds Død. Denne Prinds forblev hiemme hos sin Fader indtil sit femtende Aar, da han begyndte at fare ud paa Fribytterie. Noget efter den Tid skeede det, at de tvende Brødre, Skare og Hial, lode den Vermelandske Konge Oluf vide, at de forlangte hans Dotter Asa til Frille, thi det var disse Brødres onde Skik, at bortrøve og misbruge de kiønneste Jomfruer. De begiærede, at om han ei vilde, saa skulde han enten ved sig selv, eller ved en anden møde dem i Kamp, for at beskiærme sin Dotters Ære. Saadan Tidende var Ali kiærkommen, saasom han derved fik Leilighed, at vise sin Tapperhed. Forklæd som en Bonde, søgte han til Kong Olufs Hof, hvor ham ved Maaltid blev anviist en af de nederste Pladser. Der fik han Leilighed at adsporge Kongens Søn, hvi alle saae saa bedrøvede ud. Paa given Underretning spurgde han ad, hvad den skulde have til Belønning, som vovede sit Liv for Prindsessen. Kongen svarede, at han skulde have hende selv, og herved blev Ali især opmuntret til at give sig i saadan Fare. Asa havde den Sædvane nøie at besee med et Lys alle ankomne Giæster, for af Ansigtet (a) at dømme om deres Sæder og Opførsel, ja og Herkomst. Da hun nu i denne Forretning kom

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

(a) Altsaa var hun sin Tids Lavater.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

til Ali, blev hun saa forskrækket over hans skarpe Diekast, at hun segnede næsten afmægtig ned, og dette hændte hende trende gange. Ali spurgte hvorover sligt skeede. Hun svarede, at hans Aasyn forfærdede hende saaledes, men derhos kunde hun ogsaa see, at han var af Kongeligt Blod, og at han var hendes Hierte værdig, saafremt han kunde overvinde de slemme Brødre. Derpaa blev Ali ombedet af alle, at tage sin side Hat af, og at give sig tilkiende. Han efterkom det, og alle bleve indtagne af hans Skiønhed, thi han havde det deiligste gule Haar, nogen vilde see, dog maatte han halv lukke sine Øine, for ei at indjage Skræk. Nu blev Sorgen omvendt til Glæde, allerheldst Ali satte Mod i dem alle. Midt i denne Glæde komme de tvende Brødre med ti hiemmefødde Trælle, for at røve Prindsessen. De ginge ind med stort Skrig, og fordrede Kongen ud til Kamp, med mindre han strax vilde overgive sin Dotter. Dog Ali gav tilkiende, at han vilde møde dem alle paa Vilkaar, at ingen skulde komme bag til, og angribe ham, men alle ikkun figte lige imod ham. Kampen blev holden paa en Holm, liggende i en Søe, og betiente Ali sig saavel af sit hvasse Sværd Løgthi, at han nedlagde dem alle tolv. Begge Brødrene bleve ei langt derfra lagde i en Høi ved en Bondebye, og bar Høien Navn efter dem endda i Saxo's Tid. Derpaa havde Ali Bryllup med Asa. Omund var deres Søn, som efter sin Fader var Konge i Solløer og Upland. Ali var siden i Hildetans Tieneste, og blev sat til at forsvare Rigets Strømme, og derfra gav han sig i Tieneste hos Sigurd Ring, som en Tid forhen var bleven i sin Fader Randvers Stæd sat af Harald til Konge i Sverrige og Vest-Gotland, dog paa Vilkaar, at give Skat, og skeede dette da Harald alerede var kommen til Alder. Forhen havde Sigurd været beskikket over Krigshæren, til at for-

Aar 725.

svare Landet, og som Feltherre havde han giort Tog til Engelland, hvor det venteligen er ham, som ved Archenfeld, nu Irchenfeld, fangede den brittiske Bisp, Camalac, og forstyrrede Egnen deromkring udi Herefordshire, og siden har han uden Tvil begivet sig til Lindsey, og Northumberland, hvor han ved Havet holdt Strid med den northumbriske Konge Osred, som faldt i den, og siden en anden med Ingel, Broder af den bekiendte Vest-Saxiske Konge Inas, hvorudi Ingel selv omkom tilligemed sin Søn Ubbe og mange af deres Folk, hvorpaa Sigurd indsatte til Under-Konge over de Lande, de Danske eiede i Lindsey, Oluf Søn af Kinric, og Sønnesøn af Moald Digres Broder, hvilken Oluf regierede længe der. Han blev kaldet den Engelske, baade fordi han var fød i Engelland, saa og fordi han regierede der. Uden Tvil har han været beslægtet med den northumbriske Konge Osred, siden denne blev efter de Engelske Skribenter omkommet af sine egne Slægtninge. Og er vel Oluf bleven beskikket til Konge i Lindsey, fordi han var en indfød Engelskmand. Og at der ved disse Tider haver været mere Omgang end almindeligen troes imellem Angel-Saxerne i Engelland, og deres Landsmænd i Danmark, kan sees deraf, at den Vest-Saxiske Konge Inas, forbyder i sine Love, at ingen maae sælge sin Landsmand, enten frie eller ufrie, til hin Side Havet, og om han det gior, skal han derfor betale fuld Bod (a). Forend dette Sigurds Tog, havde en Halfdan Gavmilde Søn af Hogni med Hildur den smale Sorles Søster regieret i Lindsey, og staaet under de Danske Konger. Paa dette engelske Tog skal Sigurd have anvendt fem Aar, og Harald imedens beviist ham adskillige Fortrædeligheder, som uden Tvil have lagt Grunden til paafølgende store Uvenskab imellem dem. Foruden disse

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.
Aar 715.
Aar 716.
Aar 718.
Aar 680.

(a) Lambardi Archæonomia p. 3.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

disse Under-Konger havde Harald flere saadanne. Saaledes indsatte han Hiorvard Ylfing, som stammede fra Halfdan Ylfing, til Konge i Ost-Gotland, og efter Hiorvards Død lod han Sonnen Ring blive Konge der, som var gift med Silgia, Dotter af Sævar Jarl i Smaland. Begge hendes Brødre Dagfar og Nafar bleve Hirdmænd, det er Hofmænd hos Kong Harald. Hogne regierede ved samme Tider i Slesvig, og var han en ivrig Hedning, samt en navnkundig Krigsmand formedelst sine mange Søetoge, hvorfore vore gamle Skribenter sige, at han var bekiendt fra Finmarken indtil Paris. Denne Konge havde til ægte Hervor, Dotter af den Reid-Gothiske Konge Hiorvard. Udi hans Tid og noget forhen nærmede den Christne Lære sig dette Rige. Thi ved denne Tid agtede den hellige Egbert, en Engellænder, at begive sig til Tydskland, for at prædike for de Folk, fra hvilke Angler og Saxer i Britannien stammede, nemlig Friser, Rugier (a), Danske, Huner (b), Saxer, Boruktuarier (c), men han skal være ved en andens Drøm bleven forhindret derfra. Men Wigbert, en af hans Staldbrødre, drog til Friserne og prædikede i tvende Aar for dem og deres Konge Radbod, hvorvel med liden Nytte, hvorpaa han begav sig til Irland, hvorfra han var kommen. Dette bevægede Egbert til at sende Willebrord did, om hvilken mere siden. Tvende engelske Præster, Hewald den Sorte, og den Hvide, vilde da forsøge deres Lykke hos Saxerne, men bleve dræbte af dem, og kastede i Rhinen. Saxerne regiertes da efter Sæd-

(a) Heraf slutter jeg at alle tydske Rugier eller Ruygier ei have været opslugede af Venderne, hvilket og kan bevises derved, at Rygen har indtil denne Tid beholdt sit Navn.

(b) Venteligen dem i Hunsingow, thi mellem de rette Huner og Angel-Saxer er slet ingen Overeensstemmelse.

(c) Rimeligen de samme som Brukterer.

Sædvane ikke af nogen Konge, men af mange Fyrster eller Satraper, af hvilke blev, naar Krig paakom, en ved Lodkastning udvalgt til Krigs-Overste. Noget forhen havde Wilfrid, Bisp i York, begivet sig til Friserne, og bleven vel imodtaget af deres Konge, Algils, som gav ham Frihed at prædike Troen, og faldt det da saavel ind, at Aaret var overflodigere end sædvanligt, saavel i Fiskerie, som i alle andre Ting, hvilket Friserne troede at være udvirket ved den Gud, som Wilfrid prædikede. I eet Aar døbte han derfore de fleste Fyrster, og mange Tusinde af Almuen, og saaledes lagde han der den forste Grund til den Christne Troe. Ovenmeldte S. Willibrord, en Engellænder og aandelig Søn af Wilfrid, Erke-Bisp i Utrecht, prædikede derpaa med 11 Brødre Evangelium for Friserne, særdeles ved Dorstad, og indviede 52 hedniske Templer til ligesaa mange Sognekirker. Han prædikede og for Thyringer, og for begge, i Selskab af S. Sviberr og af Marcellinus (a) med megen Nytte, dog kunde han ei omvende den Frisiske Konge Radbodum, thi begav han sig til de Danske, hvor da mange Konger regierede, men Ungendus, saa kalder Alcuinus ham, og herved forstaaes ovenmældte Hogni, regierede over de nærmeste af dem. Alcuinus skriver ved denne Leilighed saaledes: „De Danske vare meget grumme, og Ungendus „grummere end noget vildt Dyr, og haardere end nogen Steen, „men dog begegnede han efter Guds Villie den Guds Mand „vel. Men da Willebrordus mærkede at han var forhærdet i sine „Sæder, hengivet til Afguderie, og at der var intet Haab til „Forbe-

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

Aar 690.

Aar 701.

(a) Var en Engellænder, og har især prædiket med Nytte for Friserne, i det nu værende Landskab Over-Yssel i Egnen af Coevorden og Deventer. Han blev meget gammel, og døde den 14 Julii, omtrent 760. Moll. Cimbr. T. 2. p. 525—527.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

„ Forbedring hos ham, saa hastede han at vende tilbage til det „ Frankiske Rige, og førte med sig 30 Børn af Danmark, hvil„ ke han døbte i Havet forend han gik om Bord; for at vende „ tilbage til Frankerige, men blev af Storm drevet til Frisland.“ Saaledes blev ved en Engellænder den Christne Lære først bekiendtgiort for de Danske i deres eget Land, og vedbleve ogsaa Engellænderne siden i deres Lyst at omvende, ei alene de Danske, men endog Norske og Svenske, drevne dertil uden Tvil af disse trende Aarsager; først for derved at standse de idelige Indfald og Plyndringer, som disse hedniske Folk giorde i Engelland, og andre Christne Lande; Dernæst for at omvende det Folk, det Danske nemlig, hvilket var tilligemed Friserne, som Alcuin skriver, fra mange Aar hundrede, grumt og hedenskt, og som var de Engelskes Stamfader; og endeligen af en sand Nidkierhed for Troen, for at giøre andre Mennesker delagtige i den Lyksalighed, som den fører med sig. Underligt er det ellers, at Willibrord paastod, at Kongen selv skulde strax omvende sig, ret ligesom det var en let Sag, at forlade en Lære, indsuet med Moders Melk, og at gaae over til en anden, gandske stridende derimod, allerheldst disse Tiders Apostler ei vare begavede med den Kraft at giøre Under-Værker, hvilke vilde have havt en stor Virkning paa de Tiders uphilosophiske Folk, hvortil kom, at de da værende Christne havde i Levnet kun lidet Fortrin for Hedningene. Man maa derfore snarere forundre sig over, at Kongen tillod en fremmed Lære at prædikes i sit Land, hvilket fornemmeligen maae tilskrives den Tanke de fleste hedniske Folk stode i, at det ei kom an paa en Gud mer eller mindre, og at man kunde dyrke sammen baade Christus og Odin; Men da de komme i Erfaring, at Christus vilde dyrkes alene, saa satte de Øvrige af dem sig ogsaa hæftigen imod saadan Lærers Udbredelse. Iblant

de

de Born, som Willibrord førte med sig, var og en vis Sivald, en fornem Herres Søn, hvilken blev siden opdragen og studerede i Paris, hvorhen han kom, da han var 15 Aar, og skulde været gift med en anseelig Herres Dotter, som han dog i Brudesengen selv overtalede til at giøre Kydskheds Løfte; og at tillade ham, at forlade hende, hvorpaa han begav sig først i en Ørk, hvor han i femten Aar plagede sig med Faste, og siden forføiede han sig til Rom, udi Pave Gregorii 2 Tid, som sad fra 714 til 731, og der kom han i Kiendskab med de Engellændere Wilibald og Wunibald, af hvilke den første blev siden den første Biskop i Würzburg. I Rom fik Sivald Frihed af Paven at prædike for Hedningene, hvorpaa han kom til Tydskland, og prædikede først i Egnen af Regensborg, og siden af Nürnberg, hvor han døde den 19de Augusti og blev efterhaanden anseet for en Helgen, og Mirakler foregivne at skee ved hans Grav, i hvilken Henseende han allerede Aar 1072 var navnkundig i Frankrige, saa at mange reiste derfra til Nürnberg for at helbredes ved hans Grav, og kaldtes han da alerede St. Sebald, maaskee efter Anglernes Udtale. Pave Martinus 5, som døde 1431, satte ham ordentligen paa Helgenes Liste, og blev hans Fest aarligen firet i Nürnberg, saalænge den forblev ved den Catholske Lære, men først Aar 1519 blev den prægtige Grav opreist over ham, som endnu sees i Nürnberg. At Willibrord fik saadan Frihed og Roe at prædike for Friserne, det maatte han takke den Frankiske Major Domus Pipinus for, som havde indtaget det nærmere Frisland, det nemlig som laae Frankerige nærmest, og derfra uddrevet Kong Radbod, hvilken af Frygt for Pipini Magt ei turde hindre Evangelii Lærere i at prædike i det længere bortliggende Frisland, som endda tilhørte ham. Saaledes prædikede Willibrord egentligen for Friserne,

Harald Hildetan 31. Konge i Leire.

Aar 750.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

og Suibert derimod prædikede for Boructuarierne med megen Nytte. Men den Vanheld modte, at de bleve ei længe efter overvundne af Saxerne, og de Troende derved adspredte, hvorpaa Pipinus forærte ham en Øe i Rhinen at bygge et Kloster paa, og

Aar 696.

stadfæstede Wiltaburg eller Utrecht til et Bispesæde for Willibrord. Willibrordus kom en anden Gang til Fosetes Land, saa kaldet af Indvaanerne efter den Afgud Fosete, Balders Søn, men nu kaldet Helgeland, venteligen fordi en hos Hedningene særdeles hellig Gudsdyrkelse er der bleven øvet, hvoraf jeg slutter, at det og har ført Navn af Helgeland i Hedningenes Tid. Bemeldte Land laae efter Alcuini Beretning paa Grændserne af Friser og Danske; da nu de første boende Synden for Elven i det Bremiske ved Havet, og saa længre imod Vester, og de Danske have fra gammel Tid boet Norden for Eideren, og Helgeland ligger just i Elvens Udløb, saa at Ditmarsken ligger mellem det og Eideren, saa bliver det herved temmelig tydelig, at de Danske have da besiddet Ditmarsken, som ellers fra ældgammel Tid tilhørte Saxerne, hvilke da, for saavidt de boede i det Landskab, maae have staaet under de Danske, og heraf kan man slutte, at Hogni Rige haver strakt sig til Elven. Saa meget er vidst, at Saxerne i Nordalbingien vare ved deres Udvandringer til Britannien blevne meget svækkede, hvilket gav Vender Anledning rent at bemestre sig Vagerland, saa at endog det Saxiske Sprog og Navn blev der gandske udroddet, og de Danske ligeledes Leilighed at giøre jævnlige Indfald i Nordalbingien, hvilke derfore længe efter paastode at have Ret dertil. Øen Helgeland var ellers den Tid meget større end nu omstunder, og er siden bleven ofte formindsket ved idelige Oversvømmelser. Da Willibrord kom, vare der adskillige Templer indviede til Guden Fosete, og ansaaes Lander for

saa helligt, at ingen maatte røre ved noget Dyr, som græssede der, eller ved nogen anden Ting der fandtes, ei heller øse Vand af Kilden uden stiltiende. Willibrord blev der nogle Dage, ventende paa god Bør og Veir; Imedens døbte han tre Mennesker i Kilden, og lod slagte af Creaturerne til sines Føde. Hedningene, som saae dette, ventede gandske vidst, at han og hans Folk skulde blive galne, eller og døe en brad Død. Men da de mærkede at intet heraf skede, ginge de rasende til deres Konge Radbod, thi Friserne eiede da denne Øe, og berettede hvad de havde seet. Radbod var i saadant Tilfælde, naar hans Religion var vanæret, haard og uforsonlig, og lod derfore strax kaste Lod over Willibrord og hans Selskab, og det trende Gange om Dagen, men Fordømmelsens-Lodden kom ei ud, uden over een, nemlig Wigbert, som og blev henrettet. Radbod lod da Willibrord kalde til sig, og spurgde, hvorfore han havde vanæret hans Helligdomme, og giort Spot af hans Gud. Willibrord svarede: Det er ikke Gud du dyrker, o Konge! men Diævelen, som vil styrte dig i den ævige Ild, thi der er ikkun een Gud til, som har skabt Himlen og Jorden, og alt hvad deri er, og skal hver den, som retteligen dyrker ham, faae det ævige Liv; jeg som er hans Tiener, formaner dig i Dag at vende fra den gamle Vildfarelses Forfængelighed, som dine Fædre have hængt ved, og at troe paa den eeneste almægtige Gud, vor Herre Jesus Christus, at lade dig døbe i Livets Kilde, for at aftvette alle dine Synder, og at bortkaste Uretfærdighed, og Uretviished, for at leve et nyt Menneske i al Ædruelighed, Retfærdighed og Hellighed. Naar du giør dette, vil du besidde med Gud og hans Hellige en ævig Ære. Men om du foragter mig, som viser dig Livets Vei, saa maae du visseligen vide, at du kommer til, i Selskab med Diævelen, som du

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

Aar 702.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

adlyder, at udstaae ævig Straf, og Helvedes Lue. Kongen forundrede sig over denne Tale, og svarede: jeg mærker at du ei frygter mine Trudsler, og at dine Ord ere som dine Gierninger; hvorpaa han, endskiønt han ei vilde lade sig omvende ved ham, sendte ham sikker tilbage til den Frankiske Major Domus Pipinus, under hvis Skyts Willibrord stod, og hvis store Magt venteligen haver giort det meste til at tæmme Radbard. Da Friserne saa tiligen have eiet Helgeland, hvilken upaatvilsligen var i de ældre Tider en af Saxernes Øer, saa bliver det herved meget rimeligt, at de have tilegnet sig den i Anledning af Saxernes Udvandring i 5 og 6 Sæculo til Britannien, hvorved Saxernes gamle Land Norden for Elven blev blottet for Folk. At Danske og Friser da grændsede sammen, viser ogsaa, at Anglerne vare da ei mere eet Folk for sig, men at de bleve regnede til de Danske og stode under dem. Pipinus angreb siden den Frisiske Konge Radbod, overvandt ham ved Dorstad (a), og beskikkede derpaa Willibrord til første Bisp i Utrecht eller Wiltaborg (b), hvor han forblev indtil sin Død 739. Han prædikede i alt 50 Aar for Friserne, ødelagde Templer, bygde Kirker, og omvendte den største Deel, hvorvel der endda bleve mange uomvendte tilbage. Radbod døde længe for ham, nemlig Aar 719. Den Frankiske Kong Dagobert, som regierede fra 328 til 638, havde vel længe forhen la-

(a) Dersom Beda ikke udtrykkeligen forklarede Wiltaborg ved Wilternes Borg, saa vilde jeg henlede Navnet af det Ord Vild, fordi Egnen der omkring har været vild og skovrig. Hvorom alting er, maae man dog ei med Eyndio i Cronico Zelandiæ p. 126 og 127 anseet Wilter for Slaver, fordi deres Navn ligner Wilzernes, thi de have upaatvivleligen været Friser.

(b) Dette Sted er det gamle Batavodurum, nu Wyck te Duerstede ved Rhinens gamle Arm, ei langt fra Utrecht. Landet deromkring kaldtes da Teisterbant. Langeb. Scr. Dan. T. I. p. 438. not. c.

ladet bygge en Kirke i Utrecht og givet baade Bye og Kirke til Bisperne i Cöln, med Vilkaar at prædike for Friserne, men de havde ei efterkommet det. Saaledes nærmede Christendommen sig alt mere og mere vore Fædres Grændser, og kan man næsten være vis paa, at den haver udbredet sit Lys til en og anden enkelt Person hos os, endskiønt den ei kunde formaae noget over Kong Hogni. Omtrent paa de samme Tider Willibrord prædikede for Friser og Danske, prædikede S. Wulfran og Gengulph ogsaa med megen Frugt for de første, og agrede den sidste at begive sig til Danmark, for at erholde Martyr-Kronen, hvilket dog Wulfran fraraadde ham, sigende, at han skulde faae den paa et andet Sted. Wulfran havde den Lykke at omvende Radbods Søn, men Radbod selv vilde ikke, hvorvel han engang var gandske nær ved ved at døbes, men forandrede sine Tanker, da Wulfran svarede ham paa Spørsmaal, hvor hans Forfædre vare, at de alle vare fordømte. Nu, sagde Radbod, jeg kan ikke undvære deres Sælskab, og vil heller være hos dem, end med nogle faae Fattige i Himlen. Wolfran døde siden i Frankrige Aar 720 den 20 Martii. Den hellige Lambert, Bisp i Mastricht, hvorfra Sædet siden blev forflyttet til Lüttich, omvendte noget for de Tider Taxanderne, der talte Tydsk, og boede tre Mile norden for Mastricht, og siden omvendte han alle de Folk, der boede sønden for Maas lige til dens Udløb i Havet. Faae Aar for denne Tid skulle Norske og Danske have gandske ødelagt det berømte Kloster af Culros i Skotland. Længe efter at den hellige Willibrord havde været hos Hogni, blev denne dræbt af en vis Svarte og af Regnald Søn af den norske Kong Gandalf i Alfheim, hvorpaa Sivald, Hogni Søn blev Konge i sin Faders Stæd, og omkom ei længe efter udi Sieland, bemeldte Svarte, hvoraf han fik det Tilnavn Svartbane.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

Aar 703.

Aar 720.

Denne

Harold Hildetan 31 Konge i Lethre.

Denne Sivald havde en overmaade deilig Dotter ved Navn Sigrid som var ligesaa kydsk som deilig, saa at hun, endskiønt hun havde mange Friere, kunde aldrig bringes til at see paa nogen af dem. Stolende paa denne Blufærdighed, forlangte hun af sin Fader, at faae ingen anden til Mand end den, som kunde bevæge hende til at see paa sig. Af alle hendes Friere var en vis Othar, Ebbes Søn, mest vedholdende, thi han stolede baade paa sine Bedrifter, saa og paa sin Gave at overtale, og at giøre sig behagelig, men dog kunde han ei faae eet Diekast af hende, hvorover han til sidst aflod at plage hende. En berømt Kæmper indfandt sig derpaa, hvorvel med ligesaa liden Fremgang. Han overtalede derover et Fruentimmer til, at give sig i hendes Tieneste, og søge at vinde hendes Fortroelighed. Denne Nedrige formaaede Sigrid til, under Skin af at spadsere, at begive sig noget langt fra sin Faders Bolig, hvorpaa Kæmperen overfaldt og bortførte hende til en vild, og bakked Skov. Saasnart Othar fik dette at høre, søgte han hende op, ihielslog Kiæmperen, og tog hende med sig. Men endda var han saa uhældig ei at kunde bevæge hende til at see paa sig, hvorover han var saa uædel, at han forlod hende eene i disse vildsomme Stæder, dog lod han sig af sin hæftige Sinds Lidelse ei forlede til at foretage noget voldsomt imod hende. Hun vankede derpaa en Tid om og kom endeligen til en slem Kone, som boede der i Skoven, og som satte hende til at vogte sine Giedder; Og herfra befriede Othar hende ogsaa, og frembragte paa nye sin Elskov: bad at hun vilde følge med til hans Skibe, da han vilde bringe hende til hendes Fader og Moder; Alene at hun vilde kaste milde Øine til ham: Men Sigrid indtaget af en falsk Bestandighed, værdigede ham ikke eet Diekast. Nu tabte Othar fast alt Haab, og herover mismodig forlod han hende igien, og begav sig til sin Flo-

de.

de. Sigrid vankede nu atter om, og kom af en Hendelse til Othars Fader Ebbe hans Hus, hvor hun udgav sig sig for et Tigger-barn; men Othars Moder mærkede af hendes Skiønhed og Udseende, at hun var af høi Byrd, endskiønt hun nu havde forrevne og pialtede Klæder paa, og derfore lod hun hende sidde paa et hæderligt Stæd. Othar var hiemme, og kiendte hende, endskiønt hun havde bedækket sig med et Slør. For at prøve hende, stilte han sig an, at ville ægte et andet Fruentimmer, og lod Sigrid holde Lyset, da han skulde gaae i Brudeseng. Da skeede det, at Lyset brændte ned i hendes Haand, og dog holdt hun det ubevægeligt, thi hun følte lidet til den udvortes Smerte, for den indvortes, hun tidde, saasom hun altid havde elsket Othar, men havde af en ilde forstaaet Blufærdighed sat en falsk Ære i Strænghed. Da Othar fornam, hvorledes hun brændte sine Fingre, bad han hende vogte sig, og da saae hun blufærdig og mildt paa ham, hvorpaa det forstilte Giftermaal strax blev tilsidesat, og hun blev den virkelige Brud, hvilket siden havde nær kostet Othar hans Liv, thi Kong Sivald mente, at han havde forført hans Dotter, og vilde derfore lade ham hænge, dog, da han blev bedre underrettet herom ved Sigrid selv, gav han ei alene sit Samtykke til deres Ægteskab, men giftede sig endog selv med Othars Søster efter Sigrids Tilskyndelse. Men nu at komme til Hildetan igien, saa regierede udi hans Tid en vis Hildebrand i Reid-Gotland, venteligen i en Deel af Forpommern, thi det store Reid-Gotland fra Weixelen af til Duna og videre synes da at være rent faldet i Preusser, Letter, Kurer &c. deres Hænder. Hildebrand var en mægtig og stridbar Herre, og sad hiemme i Fred udi sin Alderdom. Han havde twende Børn; Sønnen hedte Hilder, og Dotteren Hildur, som var meget smuk, men derhos indbildsk. Hildebrand døde i en høi

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

Harald Hildetand 3ↄ Konge i Leire.

Alder, og gav sin Søn nyttige Formaninger paa sit Yderste; iblant andet raadde han ham til at gifte sin Søster langt borte, at ikke give hende nogen fast Eiendom i sit Rige, og ikke antvorde hende Folk, ved hvilke hun med Magt kunde sætte sig fast. Fremdeles raadde han ham til, at holde Venskab ved sige med sin Faders gamle Venner, fornemmelig siden han endnu var en ung Mand og behøvede gode Raad. Nu døde Hildebrand, og derpaa blev Thing holdt, og Hildur sat der i Høisædet, og givet Konge-Navn, hvorpaa Almuen svor ham Troskabs-Eed, og han den Lands Lov og Ret, hvorefter han holdt et stort Graver-Øl over sin Fader, og begegnede alle hans Venner, og dem der havde tient ham, meget vel. Efter dette gik Prindsessen Hildur frem for sin Broder, og tiltalede ham med mange venlige Ord (a), og udbad sig det Landskab, hvor den bekiendte Stad Jomsborg laae, som af nogle kaldes, maaskee urettreligen, Wineta (b); Tillige-med

(a) Her er til ubodelig Skade for vor Historie meget borte i Sogubrot, imidlertid slutter jeg dog, at denne Sag har udviklet sig saaledes, som jeg fortæller den; thi af Saxo p. 139 og 144 er det klart, at Kong Harald har havt Eiendele i Venden, og at de fra Jomsborg eller Wineta ere komne ham til Hielp, og dette Sted har han best kunnet faae i Eie ved at ægte Hildur, thi det er klart, at en Dansk Colonie har været boesiddende i Jomsborg længe for Harald Blaatand. Desuden har de Raad Hildebrand gav sin Søn megen Lighed med dem Haufud gav sin Søn Heidrek, som handlede tvert derimod, hvilket det bliver rimeligt, at Hilder og har giort, allerhelst man forberedes hertil ved de venlige Ord hans Søster skal have givet ham. Rimeligt bliver det og, at Hildetan har ægtet hende, thi hvorfor skulde Forfatteren af Sogubrot ellers føre Hildebrand og Børn herind. Regnar Lodbrok har eiet Reid-Gotland, og det er let at begribe, naar Hildetan allerede har havt det. See min T. 7 p. 263.

(b) Af Svend Aagesen kaldes den c. 4. Hynnisborg, om hvilken Læsemaades Rigtighed Langebec i Script. T. 1. p. 51. not. b. tviler og viser, at den

med udbad hun sig Folk til at forsvare den med. Et ungt, elskværdigt og venligt Fruentimmer overtaler let, derfore bevilgede Hil-

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

Rrr 2

den er den samme, som de Islandske Skribenters Jomsborg. Han giver og med nogle Ord tilkiende, at han ei troer at Harald Blaatand har anlagt den gandske Bye, hvilket jeg ikke heller troer, men anseer den for langt ældre. Derefter gaaer Langebec meget vel Saxonis Mening igiennem, at Julin og Jomsborg eller Wineta skulde være een Bye, og viser at Julin er det nu værende Wollin, og Wineta, hvis Levninger endnu findes under Vandet paa Øen Usedom, derimod det bekiendte Jomsborg, Jumne eller Jumneta, hvorefter Wineta bliver en urigtig Læsemaade. P. 461. not. v. og p. 536. not. b, saa og T. 2. p. 149. not. k., slutter han, at den alerede i det 9 Sæculo er bleven engang forstyrret af de Danske. Imidlertid er det dog meget besynderligt, at Saxo p. 183. 187 og 188. gior Jomsborg til Julin, han som levede med Waldemar 1, der krigede med Julin. Mærkeligt er det og, at den Bye Adamus Bremensis kalder Julinum, kalder Helmoldus Wineta, saa at disse ældgamle Skribenter have alerede blandet disse tvende Stæder sammen. Den store Herlighed de ellers begge tilskrive denne Bye, mener jeg at tilkomme Julin, hvorvel jeg derfor ikke nægter, at jo Jomsborg og har været et anseeligt Stæd. I Engelhusii Kronike, anføres Forstyrrelsen af Wineta ved 888, men rigtigere hører den til 854. Chytræus i Metropolis p. 30—34. adskiller vel mellem Julin og Wineta, beskriver den førstes Beliggenhed, og den sidstes Levninger, samt vidner at Wisbye kom i Flor ved den sidstes Undergang, venteligen den som skeede ved Magnus den Gode. Beehr i reb. Mecl. l. 1. c. 1. col. 7. vidner at Wollin betyder paa Polsk en Oxe, hvilket viser at Venderne have anlagt denne Bye. Nicolaus Klemzow, den Pomerske Historieskriver, som døde 1555, beretter i Wokenii Beytrag zur Pommerschen Geschichte p. 192., at han selv hav seet under Vandet ved den Bondebye Damernun paa Øen Usedom, 2 Mile fra Wolgast, Levninger af Wineta, der bestode i store Stene, som laae i Rad, og kunde man endnu see Gaderne, ja Skippere have forsikret ham, at man endnu kunde mærke, at Gaderne havde været brolagde, naar man med en spids Stage stødte paa dem. Staden syntes at have været større end Lybek, hvorvel man ei kunde see dens gandske Længde fra Vesten til Østen, fordi den gik for langt ind under Havet. Gundling i Pommerscher Atlas p. 179. har omtrent det samme om Winetæ Levninger

Harald Hildetan. 31 Konge i Leire. Hilder dette. Siden friede Kong Harald til hende, og fik hum ham med sin Broders Samtykke, og finge de Danske derved første faste Fod i Jomsborg. Saaledes overtraadde Hilder alle sin Faders Formaninger, i Henseende til sin Søster. Med Hildur avlede Harald twende Sønner, Rerek, Slyngebaand kaldet,

Aar 680. efter sin Farfader, som siden blev Konge i det Tronhiemske, og deraf fik det Navn Thrand eller Thrond hin gamle, venteligen fordi han maaskee har stammet ved nogle af sine Forfædre fra Thrand Sæmings Søn, og Odins Sønnesøn, der regierede i det Trondhiemske. Hans Efterkommere ved hans Søn Eisten regierede siden der og paa Helgeland en Tid lang, og fra Eisten stammede den bekiendte Ragnvald Jarl, Fader til den end mere bekiendte Rollo eller Robert, første Hertug i Normandie; fra Thronds anden Søn Thorolf Voganef stammede en Linie, som nedsatte sig paa Island, af hvilken den bekiendte lærde Mand Sæmund Frode var. Thrond selv blev giftet med Dagmær, en Dotter af Gnodar Asmund. Kong Haralds anden Søn med Hildur, hed Solge, af hvis Afkom Helge magre foer til Island, fra hvilken siden den bekiendte lærde Laugmand Hauk stammede, som døde 1334. Efter Hildurs Død giftede Harald sig med Asa, hvis Herkomst er ubekiendt, og avlede Eisten Beli med hende, som siden blev Under-Konge i

Aar 735. Sverrige. Under Harald skal og en Flode fra Norden have giort Indfald i Flandern, venteligen for at igientage Valland eller Zeeland, som da synes at have været i Frankernes Magt, men Fremond, Greve af Boulogne slog den tilbage.

Men

ger efter Friedeborn, leggende dog til, at de ligge een stor Halvmil ud i Søen. Ditmarus l. 6. i Leibn. Scr. T. 1. p. 384. taler om en stor Stad hos Lutituerne kaldet Luibnt, som hine meuer at være Loitz, og de derefter at vare kaldte.

Men at de nordiske Hedninger dog have ei alene faret paa Fribytterie og i Krig, kan sees deraf, at Aar 710 komme saxiske Kiøbmænd til St. Dionysii Marked i Paris (12). Harald Hildetan. 31 Konge i Leire.

Nu havde Harald regieret længe og vel i en uafbrudt Lyksalighed, og opnaaet en høi Alder, men ingen Lykke er uforanderlig, det maatte han og erfare. Dem, som han havde beviist de fleste Velgierninger, og derfore burde været meest taknemmelige, opførte sig gandske anderledes, som det ofte pleier at gaae. Sigurd Ring, hvo skulde have tænkt det, stræbte ham efter Liv og Rige.

 Den

(12) Min T. 3. p. 104. 105. T. 5. p. 68. 54. 55. 56. 12. 13. T. 6. p. 402. T. 7. p. 339. 237. T. 8. p. 246. 299. 300. 49. 50. 213. 324. 225. 278. 349. 330—334. 338. 340. 240. 706. 408. 526—530. 423. 28. 216—235. 237. 238. 240. 402. 395. 397. 533. 647. 401. 842. 843. 608. 28. 92. 159. 160. 162. Tavle 66. 62. Sogubrot p. 15—18. Saxo l. 7. p. 125. 126. 138—142. Præf. p. 3. Sch. N. H. T. 1. p. 384. 385. 370.—372. 290—293. Mabillonii Acta S. ord. S. Bened. Sæc. 3. Part. 1. p. 355—382. Acta Sanctorum M. Aug. die 19. p. 762—775. Torfæi Series p. 397. Le Cointe Annales eccl. Francorum T. 4. p. 387. 388. 352. 353. Lang. Script. T. 2. p. 267. Alcuinus in vita Willebrordi c. 9. col. 1437—1439. 1454. Malbrancq de Morines ad ann. 736. T. 1. p. 575. 576. Min T. 9. p. 91. 141. 142. 220. 353. T. 10. p. 30. 36. Surius die 19 Martii fol. 223. die 7 Octobris p. 105. 106. Vredii Flandria Christiana p. 266—269. Beda H. Eccl. l. 5. c. 9—11. Breviarium Lundense fol. 400. Breviarium Roskildense fol. 364. Passionale Lubecense fol. 136. 137. Camdeni Brit. Anglice col. 422. 686. Alfordi Annal. T. 2. p. 283. 284. Mülleri Cimbr. T. 2. p. 980—985. v. Willebrordus p. 1018—1020. v. Wulframnus Chapeaville gesta Pontificum Tungrensium, 4to. T. 1. p. 388, 389, 391. Holstenii Cod. Reg. Mon. T. 2. p. 63. Mabillonii Dipl. p. 482. Chron. ap. Du Chesne T. 3. p. 127. S. Suiberti vita in Leibnitzii Script. T. 2. p. 223—242.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

Den fornemste Aarsag hertil var uden Tvil Sigurds umættelige Æresyge, som bragte ham til at nægte Harald den sædvanlige Lydighed og Skat. Imidlertid havde en vis Brun, som var opfød med Sigurd, og som stod i største Naade hos Harald, og besad al hans Fortrolighed, lagt megen Grund til Mistanken imellem begge Konger, ved at føre Løgn og Sladder imellem dem begge, naar han blev sendt fra den ene til den anden i hemmelige Ærinder. Dog viste Udfaldet, at han var egentligen paa Rings Side, dertil uden Tvil bevæget af det fortryllende Guld, for hvilket Venskab, Pligt og Kiærlighed maae vige hos svage og nedrige Siæle. Foruden disse Aarsager kom og til, at Sigurd blev opmuntret ved Haralds Alderdom, som giorde ham syegelig, fortrædelig, stræng, og derfore mindre elsket hos Undersaatterne end forhen, og foraarsagede at han jævnlig maatte ligge til Sengs.

Aar 728.

Det Aar Uvenskabet ret udbrød, havde og Sigurd den Lykke, at ham blev en Søn og Arving fød i den navnkundige Regnar, som siden fik det Tilnavn Lodbrok, thi da han herved saae sin Throne befæstet, saa blev han des dristigere til at vove noget. Sigurds Dronning hedte Alfhild, Dotter af Gandalf den Gamle Konge i Alfheim, og blev han ved hende Eier for en Del af Alfheim, Vestfold og Vingulmark, ligesom han forhen havde arvet efter sin Moder Asa en Del af Solløer, Hedemarken og Romerige, og var derved bleven til en mægtig Herre i Norge ogsaa, og forbleve disse Eiendele siden under de Danske Konger, indtil Harde Knud den første, Søn af Sigurd Snogöie, og strakte dette Land fornemmeligen sig fra Got-Elven og indtil Rom-Elven. Den svenske Konge havde altsaa et mægtigt og fast Rige, som særdeles var bestyrket ved hans egen Ungdom, Tapperhed og Raskhed, da derimod Harald havde tabt sin Anseelse saaledes, at Søerøvere

hvert allevegne anfulde hans Rige, hvorover hans Venner syntes, at det var ilde, at Riget skulde paa den Maade medtages; Harald Hilderand 31 Konge i Leire.
og andre endog syntes, at han havde levet længe nok, hvorover og endeel fornemme Mænd besluttede at tage ham af Dage i et Bad (a), men Kongen undgik dog lykkeligen denne Fare; Og som Uvenskabet imellem ham og Sigurd var nu aabenbare, besluttede han, at beramme en vis Tid og Stæd til at vove et offentligt og stort Felt-Slag imellem dem, for derved enten at igien erhverve sin forlorne Hæder og Magt, eller og paa en berømmelig Maade at ende sit Liv. Syv Aars Frist gave de hinanden for at berede sig, og sammensanke det udvalgteste Mandskab, og de kiækkeste Folk. Harald fik Krigsmænd fra Siellund, især fra Leire, fra Skaane, Fyen, Slesvig, Jylland, Frisland, Venden, Reid-Gotland, Lifland, Saxen, venteligen ikkun Nordalbingien, Engelland, for saavidt en liden Del deraf stod under de Danske, fra Ost-Gotland, ja endog adskillige fra Norge, nevnlig fra Grænland, fra det Trondhiemske og fra Helgeland, hvorover man ei maa undre sig, saasom Haralds Søn Throndvar allerede Konge i det Tronhiemske. Men hel mærkeligt er det, at endog Sigurds egne Svogre, Alf og Alfarin, Gandalfs Sønner fulgte Haralds Faner. Venteligen have de anseet sig som fornærmede af deres Svoger, ved det, han havde taget deres Fædrenelande i Besiddelse, og maaskee ogsaa ved Æren forbundne dertil, fordi de vare Haralds Mænd. Sigurd havde derimod samlet sine Folk fra Sverrige, Vest-Gotland, Helsingeland, Vermeland, og især mange

(a) Badstuer vare ligesaa brugelige i gamle Dage i vore tre nordiske Riger, som nu i Rusland. Frygt for Besmittelse, efterat de veneriske Syger vare opkomne, har som Terpager viser i Ripis Cimbricis p. 547. giort dem rare hos os.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

mange fra Norge, nemlig fra Thoten, Vigen, Theleinarken, Tronhiem, Møre, Sogn, Fiorde Fylke, Fiale-Fylke, Jedderen, Agdesiden; Desuden havde han og Kurer og Esther i sin Hær, og var den sidste Sterkodder uden Tvil derfra, dog af gothisk Æt. Sigurd havde og Kiæmper fra Garderige, og det var intet Under, siden han selv var derfra; Ligeledes havde han og nogle fra Engelland. Mærkeligt er det, at Harald havde paa sin Side Reid-Gother, Vender og Liver, hvilke vare de ældre Indvaanere i Landene Sønden for Østersøen, og Sigurd derimod Kurer og Esthier, hvilke ere af Finsk Herkomst, og vare de yngre Indvaanere i bemældte Lande; Og sees heraf, at det naturlige Fiendskab imellem disse Folk haver foranlediget dem til tage forskiællig Partie. Da dette Slag er bleven paa Vers nøie beskrevet af den tredie eller yngste Sterkodder, saa er det intet Under, helst denne Sang var endda til udi Saxo's Tid, at man haver det saa omstændeligen optegnet, og at man veed Navn paa 74 berømte Stridsmænd og Kiæmper af Haralds Hær, og 96 af Sigurds. At opregne dem alle vilde blive kiædsommeligt, dog maa de fornemste nævnes. Paa Haralds Side vare da: Brun, som synes at have været den øverste Felt-Herre, Dagfar og Natfar, Sønner af Sævar Jarl i Smaaland, Herand Søn af Kong Ring i Øst-Gotland, og hans Staldbroder Bose, hvilke tvende komme med 1000 Mand Harald til Hielp; De tvende Skioldmøer Hetha og Visina fra Slesvig, af hvilke den første bragte hundrede vel udrustede kiække Mænd med sig, og den sidste, som bar hans Banner (a), anførte en-

Aar 735.

(a) Saadan en kaldtes gemenligen en Merkismand, af Merk, at Tegn. I senere Tider var han den fornemste i Værdighed ved de norske Kongers Hof næst Stalleren, see Hirdskraa c. 21. 22. 50. 61. 38. Om denne sidstes Værdighed tales ellers alerede i Hakon Adelstens Lov p. 170.

en Hær af Vender, forsynede paa deres Broste med smaae runde Skiolde, og ellers bevæbnede med smaae himmelblaae Skiolde (a) og lange Sværde, og pleiede de i Strid, for desbedre at hugge med begge Hænder, enten at kaste Skioldene paa Ryggen, eller at slye dem til Trosset; Hagen Hoggenkind ligeledes fra Slesvig; Toke fra Jvem Herred (b), Stamfader maaskee for den berømte Palne Toke; Den Skioldmoe Vebiorg; Den Frislænder Ubbe; Orm Engellænder; De Konger Humle og Biar, hvilke havde nedlagt mange i Tvekamp; Alf og Alfarin Gandalfs Sønner, hvilke fra gammel Tid af havde været Haralds Mænd. Og endeligen Thorny, Tyrfing, Teitur og Hialte der ei alene vare stærke, store og øvede i Krig, saa at de kunde skyde med Bue og Blide, og figte vel i Tvekamp, men endog meget vel erfarne i hurtigen at giøre Vers udi Fæderne Sproget. Men overalt saa vare alle disse Krigere Kongens Mænd, og hans Fortroelige, saa han havde ei alene beviist dem megen Ære, mend-

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

p. 170. I senere Tider kaldtes den der bar Fanen hos os en Baner-Mester, som forekommer i et Diploma af 1428, dog var hans Værdighed ei nær saa stor som Merkismandens.

(a) Worm i Epistolis p. 1103. beskriver saadan et Skiold, at have bestaaet af 4 Læg, tvende af Læder, og tvende af Lindetræe. Det yderste var af Læder, hæftet med en Art Biie til det andet saa fast, at inter Sværd kunde gaae igiennem. Uden paa var det rødt maled. Det var aflangt og krumt opbøiet, og havde tvende Hanke. Og laae Trælæggene saaledes, at det ene havde sine Aarer paa langs, det andet paa tværs, saa det var umueligt at hugge mere end eet igiennem ad Gangen. Derhos var det temmelig let. Om Skiolde gives god Efterretning i en Note ved Speculum Regale p. 372. og om smaa Skiolde eller Buklere p. 375.

(b) Som Herred kiender jeg intet af det Navn, Maaskee derved forstaaes Jfvø Sogn i Skaane.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

Aar 720.

endog foræret dem forgyldte Sværde (a), og kosteligt Bytte i Krigen. De berømmeligste Anførere og Kæmper i Sigurds Hær vare disse: Odd Vidförle, eller Orvar Odd fra Jedderen; Han var den anden af det Navn, og giorde imedens han stod i Haralds Tieneste, et lykkeligt Tog til Aqvitanien, paa de Tider da Saracenerne plyndrede det, og forend Carolus Martellus fik dæmpet deres Overmod; Sterkodder, som jeg forhen haver omtalt; Inge, en Svensk, som anførte den hoire Floi; Oluf eller Oly, Kinriks Søn, Under-Konge i Lindsei udi Engelland; Alf den stormodige fra Upsal, som baade færdig kunde kaste med Spyde, og som derhos ikke gik i noget Led, men frem for Hæren; Den norske Prinds og Helt Ali den Frækne, som nu havde forladt Haralds Partie, og slaget sig til Sigurds, og fulgtes han af syv tapre og kiække Konger; hvoriblant var Regnald fra Garderige, Regnalds Søn, og Radbarts Sønnesøn, et Sødskendebarn af Sigurd, en meget tapper Anfører, som var forrest i Spidsen; Sivald, der bragte elleve Skibe med sig, Sigurd til Forstærkning; Læsir, hvis forgyldte Skib var besat med vel udrustede Kæmper, og som forhen havde erholdet en Seier over Chazarerne (b); Erik fra Helsingeland, hvis store

(a) Vore Fædre brugte meget forgyldte Sværde, af dem havde den norske Kong Oluf den hellige mange, hvoraf han gav eet til Sigvatur Skald, see denne Konges Saga hos Snorro c. 172. Forgyldte Skiolde, i det mindste som tildels vare forgyldte, forekomme ogsaa. Saaledes havde den bekiendte Eigil Skallagrimsön et paa Je. . d, som, hvor Huderne var hæftede sammen, var beklæd med Guldblik, og prydet med Stene; og veiede dette Guldblik 12 Unzer. See hans Saga c. 79. Videre om Sværde see Dolmers Hirdskraa p. 252., og om Skiolde p. 252, saa og Barth. Ant. p. 150.

(b) Saxo siger over Pannonierne, men da Ungarer og Huner ofte blandedes sammen, er jeg vis paa, at den gamle Saga haver talet om Huner,

store Drage-Skib var besat med udvalgte Kæmper; Trygge og Tomul, som hver anførte 12 Skibe. Fem Krigshelte komme der og fra Thelemarken, hvilke tilligemed deres Landsmænd bleve satte bagest i Slagt-Ordenen, endskiønt de vare treffige Bue- og Slynge-Skyttere, men de vare derhos ei mindre ydmyge, end tapre, og bleve derfore ei anseete, men holdte for ligesaa ubeqvæme og uskikkede til Gierning, som til Ord; Og disse foragtelige vare dog de, der fornemmeligen erhvervede Sigurd Seiren, bevisende derved den gamle Sandhed, at de Ringeagtede ere ofte de Dutligste, og at de sande Store prale ikke. Der vare og adskillige, som nedstammede fra den gamle forgudede svenske Konge Freir, og som tilligemed vare hans Præster, tapre og kloge Folk. Af disse mange Anførere og berømte Stridsmænd kan man slutte, at begge Hære have været meget store. Vore gamle Skribenter fortælle ogsaa, at Haralds Skibsflode strakte sig fra Sogia, et ubekiendt Stæd i Sieland til Skanør (a) i Skaane, saaledes, at man kunde gaae over fra det ene Land til det andet paa lutter Skibe, ligesom paa en Broe, og Skanør giør det troeligt, at Sogia eller Lygia, som det og kaldes, bør søges i Stevns Herred lige over for. Over denne store Flode, har man saa meget mindre Aarsag at undre sig, som baade Skibene vare smaae, og Harald desuden havde sammendraget sin Hær fra saa mange Lande, saa at mange vare komne til ham fra Austurveg, ja endog lige fra

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

ner, og derved denne Gang forstaaet Chazarer, men Saxo derimod tænkt paa Ungarer, og kaldet dem for Latinens Skyld Pannonier, fordi de i hans Tid beboede det gamle Pannonien.

(a) Huitfeld p. 171. taler alerede ved Aar 1203 om Skanør, som en Kiøbstæd, hvilken den uden Tvil var bleven ved Sildefiskeriet, og bliver det herved rimeligt, at den længe tilforn har været en anseelig Handelsplads.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

Kænugard, hvorved uden Tvil her forstaaes den Del af Rus-
land, hvor Kiov ligger, thi da reiste man langs op ad Dniper,
og derfra til Duna og ned af den, ja vel og igiennem Ilmensøe
til Ladoga, ned af Neva-Floden, og ind i den Finske Bugt.
Saasnart Harald havde sin Hær samlet, sendte han en vis Hior-
leif med det saxiske Mandskab til Kong Sigurd, for at opsige Fre-
den, og udvælge Stæd og Plads til Striden. Derefter begav
Harald sig i Søen med sin Flode, og kom efter syv Dage til Cal-
mar (a) med en utallig Hær, thi 7000 Saxer, Liver og Vender
vare og stødte til ham. Skaanningerne derimod droge forud til
Lands, som de der vare Veien best bekiendte, og derfore skulde
tiene til Veivisere, og til at udspeide Leiligheden. Sigurd var paa
sin Side ei mindre stærk, thi hans svenske og norske Flode seilede
ud af Stoksund, hvor nu Stokholm ligger, 2500 Skibe stærk,
hvilket viser, at Skibene have været heel smaae. Heraf maae
man og slutte, at Harald haver ei forhindret de norske Skibe for-
hen i den lange Tid af syv Aar, at støde efterhaanden til Sigurd,
ved at fare igiennem Øresund, hvor han vel havde kunnet sperre
dem Igiennemfarten, men uden Tvil ei har vildet efter de Tiders
giængse Tænkemaade, nemlig at ville overvinde sin Fiende, for-
nemmelig ved Magt; hertil kommer, at det og lader, at disse tven-
de Konger have villet samle al deres Magt, for ret at prøve Styr-
ke sammen. Floden fra Øen Gulland havde Befaling, at oppe-
bie den svenske Flode i den Havn Garne paa bemældte Øe, og
siden den hele samlede Flode, at sætte alt Mandskabet i Land imel-
lem det Landskab Vic i Øst-Gotland, og det Landskab Verend i
Smaaland, hvor Sigurd vilde møde dem med sit Følge og med
Vest-

(a) Calmar er et gammelt Stæd, og nævnes Kalmarnes af Snorro i Oluf Helges Saga c. 168. p. 693. T. I.

West-Gotherne. Efter denne Indretning red Sigurd først fra Upsal over Kiøping til Dyar-Sund, som er et smalt Sund af Hialmar Søe ved det Stæd Dya udi Sødermanland, hvor han lod sig sætte over, og derfra drog han Land-Veien vester paa til den store Skov Kolmirk, nu Kolmorden, som skiller imellem Sverrige selv og Ost-Gotland, og derfra igiennem Ost-Gotland ind i Smaaland, hvar han foreenede sig med den Hær, der havde været paa Floden, hvilken den norske Oluf havde anført. Saasom Winden var de Danske imod i nogen Tid, saa komme de senere til det bestemte Stæd end Sigurd, som derover imedens red sin Hær om, der baade i Henseende til Stæd og Orden var gandske i Forvirring. Han satte den Troppviis i Orden, og strakte den ene Fløi sig hen til Verend i Smaaland, hvor ogsaa det meste af Slaget gik for sig paa den navnkundige Bravalla-Hede, der ligger i Albo Herred to Mile fra Verio, og er to Mile lang, først som en Aas af een Mil, og siden en Sand-Hede ogsaa af een Mil. Sigurd satte de Tapperste og best bevæbnede i Spidsen under Anførsel af den norske Oluf, af Regnald og af Biryil. Begge Sidefløiene bleve krumt opstilte; Den Høire anførtes af Inge, Trygge, og af de tvende Alfreks Sønner Alver og Folke; Den Venstre derimod af Læsir. En stor Mængde, meest af Kurer og Esthier, var sat paa Siderne af Fløiene, og allerbagest stode Slynge-Skytterne, iblant hvilke Theleboerne vare. Harald var imedens, saasnart han var ankommet, ei heller ledig; Han overlod til Brun at sætte Hæren, som var inddeelt i Roder, hver 100 Mand stærk, i Orden, og brugte Brun da Haralds sædvanlige Maade. Den mellemste Deel af Hæren stilte han op i en Spidse; Hetha beskikkede han til at anføre den høire Fløi, Hakon eller Hogen den venstre, og Visna førte Hoved-Banneret. Sigurd, som allerede havde sin Hær

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

 i Or-

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

i Orden, bød den at være stille, og Tegn til Slag ei at blæses, forend Harald saaes paa sin Vogn ved Baneret. Imidlertid holdt Sigurd saadan Tale: „Letteligen haaber jeg, at denne Hær „vil adspredes, som anføres af en blind Mand, der, ved at hi„ge efter et andet Rige i den høieste Alder, viser at han er lige„saa blind paa Sindet, som paa Oinene, da han ikke kan mæt„tes med Rigdom, endskiønt han, i Henseende til sine Aar, „burde være nøiet med Graven. Nødvendigt er det v I Sven„ske, at I stride for Frihed, Fæderneland og for Børn; Haab „have I at vinde, da Fienden har ueftertænksom og dumdristig „paataget sig denne Krig. Betænker desuden, at de Danske „ere kun faae, som I stride imod, de fleste ere Saxer og andre „qvindagtige Folk. I Svenske og Norske bør derfore betragte, „hvor overlegen de Nordiske Folk altid have været Tydske og „Vender. Foragter derfor den Hær, som snarere er en sam„menløben Hob Mennesker, end en retskaffen Krigshær.“ Ved slig Tale satte Sigurd Mod i sine, og betiente sig behændigen efter Kongers og Krigs-Anførere Vis af den dumme Foragt, det ene Folk har for det andet, og af den stolte og forfængelige Tillid, de bære til sig selv. Harald tiltalede og sine Folk, siddende paa en høi Vogn, og sigende: „Mange Velgierninger haver jeg „beviist Sigurd, og de lønner han med Utaknemlighed. Den „paafører mig Krig, som jeg har skiænket Riget. Ingen Med„ynk bær han med min høie Alder, ei skaaner han sin Farbroder, „og sine egne Lyster foretrækker han for Slægtskab og Velgier„ning. Betænker nu I Danske, at I altid have været berøm„melige ved eders Seiervindinger over Fremmede, at I pleie „snarere at herske over Naboerne end at adlyde dem; lader nu „saadan Ære eder ei betages, ved et overvundet Folks Dumdri-

„stighed,

Harald Hildetand 31 Konge i Leire.

„ stighed, og lader mig i min Alderdom ei miste det Rige, som „ jeg i min Ungdom har forhvervet.„ Ved Ruderer blev nu blæst til Strid, og Feldtkrig giort, hvor det allerskarpeste Slag begyndte, som indtil den Tid havde staaet i Norden, thi saasnart man kunde naae hinanden med Kastespyde, skingrede Vaabnerne af dem, Pile hvislede i Luften, og Stov skiulte Himlen. Slyngeskytterne vare ei heller ledige. Da Kastespydene (a) vare opbrugte, deels ved Hænder, deels ved Blider udkastede, greb man til Sværdene, og de med Jernpigger besatte Kolver (b). Nu randt Blodet strommeviis. Beslægtede Folk, beslægtede i Sæder, i Sprog, i Gudelære, ved fælles Oprindelse, rasede frem som vilde Biorne, og slagtede hinanden for at afgiore den vigtige Tvistighed, enten deres Konge skulde hede Harald eller Sigurd, thi den som tabte beholdt sine Love, sit Sprog, sin Fædernes Troe, sine Liggendefæer. De Daarer vilde ikke indsee, at Doden lurede paa dem, uden at de havde nodig at udfordre den. Naboefolk, som alle Ting indbyde til Venskab og Fred, ere gemenligen uforsonlige, og hinandens værste Fiender. Dog saadanne Betragtninger formaae ei, at tilintetgiore de blodige Optrin, de rasende Heltegierninger, som Historien, Menneskets

(a) Saadanne Spyde vare af Træe med Jern paa Enden. Iblant vare de og, helst i de ældre Tider, af Metal, og ere saadanne blevne oppløiede paa Honsgaards Mark i Sletherred ved Limfiorden. De vare een Alen lange. Thestrups Krigs-Armatur p. 53, hvor han og beretter, at paa samme Sted ere fundne Kaarder af Metal, som havde været forgyldte, og vare neppe 1½ Alne lange: Ja han vidner i sin Ungdom at have seet en Kaarde af puurt Guld, funden i en Hoi i Egnen af Haarbo-Øre, af samme Skikkelse som de gamle Ulfs-Klinger.

(b) I senere Tider finder man dem, deels at have været af Jern, deels af Træe. Hvitfeld T. I. p. 247.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

neskers Historie, allevegne er fuld af; De ere alligevel skede, de ville desvarre! endnu ofte skee, Tak være Kongerne, og de frie Folks saa kaldte Fædre. Unødig og med Gysen maae jeg derfore vedblive, at beskrive dette Slag, vore Fædres, den gamle Tids, gid alene dens! Grumhed. Iblandt Haralds Kiæmper udmærkte den Friser Ubbe sig især. Fremmest stod han i Spidsen, og angreb Regnald den Fremmeste af Sigurds Hær. De holdte en ordentlig Tvekamp, og saaledes vare de fornemste Kæmpers Sæd paa de Tider, at de forvandlede den almindelige Strid til en eenslig. Mange Hug skiftede de sammen, endeligen faldt Regnald. Dernæst gialt det Trygge, som og maatte falde for Ubbes Haand. Siden nedlagde han Alfreks tvende Sønner, saa og Inge, og trængte saa haardt frem, at alle i det forreste Led fulde for ham, undtagen de, som havde vendt sig imod andre af Haralds Folk. Nu tiltalede Sigurd sine Krigere, og forestilte, det var en Skam, at een Mand skulde giøre saadant Nederlag, og hvor er Sterkodder, spurgde han. Denne berømte Krigsmand traadde da frem, og skiftede Hug med Ubbe, udi hvilket Vaabenskifte han fik sex store Saar, og Ubbe derimod kun eet. Men deres Tvekamp blev adskilt, ved det andre af Hæren trængde sig frem imellem dem, hvorpaa Ubbe omkom den Kæmper Agnar Jarl fra Noatun, og hug med begge Hænder, saa at de derover vare gandske blodige, og turde nu ingen stride nær ved mod ham, hvorover Theleboerne sigtede med deres Pile paa ham, og især Haddir hin Haarde, og Roel Taa, og stode da 24 Pile igiennem ham, hvorved han segnede død ned til Jorden. Ubbe havde i alt dræbt elleve Kæmper, foruden andre ringere Krigsfolk, og sex Kæmper i det forreste Led havde han farligen saaret; Alle disse vare enten Svenske eller Gother. Ligesom Ubbe gik det den Skiold-

mø

mod Veborg. Efterat hun forst havde dræbt den Norske Kæmper Sot fra Sogn, og siden holdt Tvekamp med Sterkodder, i hvilken hun værgede sig saavel med Hielm, Brynje og Sværd, som den beste Krigsmand, og hug ham et slemt Saar i Kind og Hage, saa at den sidste dinglede paa ham, men han stoppede skiegget i Munden, bed i det, og holdt Hagen saaledes fast; Efter alle disse Bedrifter blev hun igiennemskudt med en Pil af den Theleboer Thorkel Thrae, thi disse Folk skiode med saadan Styrke, at Pilene ginge igiennem Skiolde, Hielme og Brynjer, ligesom de kunde være bare Kroppe, og udvirkede derved frem for andre at Seieren faldt i Sigurds Hænder (a). Imidlertid var den dog længe tvivlraadig, og syntes Lykken snart at hælde til den ene, snart til den anden Side. Sterkodder udviiste og megen Tapperhed, og svarede til det Navn han havde indlagt sig, thi han fældte de Danske Kæmpere Hune, Ella, Borgar og Hiort, og derefter angreb han Skioldmoen Visna. Du raser imod din Ende, sagde hun, og nu skalt du doe; ja for skal du tabe Kong Haralds Baner, svarede han, og hug med det samme venstre Haand af hende. Brae Skalks Fader vilde hævne hende, men Sterkodder stak ham igiennem, og nu laae der Dynger af døde Kroppe paa Valpladsen. Derefter dræbte Sterkodder Gnep hin Gamle, Roe Langskeg, Gardr og Hake, en meget tapper Kriger, som dog forst tilredde ham saaledes, at han mistede een Finger paa sin hoire Haand, havde faaet et Hug ved Halsen i Skulderen, og et andet i Brystet, saa Lungen krob ud, hvilket siden efter vilde længe

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

(a) Mærkeligen kalder Saxo her Theleboerne, Guthoner eller Gother; og ere de vel blevne saa kaldte i det gamle Vers af Sterkodder. Altsaa tilkom det gothiske Navn alle de tre store nordiske Folk, Danske, Norske og Svenske.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

ge ei læges, og synes forunderligt. Men efter at Slaget havde saaledes længe vedvaret tvistsomt, gave Thrønderne, og Dølingerne (a) fra Norge det Udslag til Sigurds Beste, og fornemmeligen Theleboerne, hvilke med deres Pile tilføiede Haralds Folk ubodelig Skade, saa at der da skeede et stort Nederlag paa de Danske. Den blinde Harald mærkte nu af sine Folkes Skrig, at Striden gik ham imod, men for at blive vis derpaa affærdede han Brun og Hetha, for at udforske Tilstanden, og fik da til sin Forskrækkelse af Brun at vide, at Sigurds Hær var vel ordnet, ja Svinfylket, og det saa tæt, at man ei kunde overse den. Hvorledes kan dette gaae til, sagde da Harald; jeg tænkte at ingen vidste dette uden jeg, men Odin vil vriste mig Seiren af Hænderne, det haver han aldrig for giort, og jeg beder ham ei heller at giøre det endnu; men vil han ei unde mig og de Danske Seier, som før, da lade han mig falde med alle Danske, og alle dem, som falder med os, giver jeg ham, om han vil unde mig Seiren. I vred Hue tog han nu twende Sværde, af det Slags kaldte Saxer, og stak paa alle Sider med begge Hænder, og giorde alt hvad en Blind formaaer at giøre; Men nu syntes det at være Tid for Forræderen Brun, at iværksætte sit onde Forsæt; han slog derfor af alle Kræfter til Haralds Hoved med sin Kolle, saa at Hielmen brast, og Hovedet knustes. Dog en Dansk Konge, en Konge saa navnkundig som Harald, kunde ei omkomme ved Menneske-Haand, derfore kom den Sagn ud, at han var bleven dræbt af Odin selv, som havde paataget sig Bruns Person. Harald døde ei heller alene, nei rundt om Vognen, lige indtil over Hiulene og Vognstangen, laae fuld opstablet med døde Kroppe, og forsikres der, at være blevne i dette Slag af vel Bevæbnede

(a) Det er Beboerne af Gudbrands- og Øster-Dalene 2c.

nedt frie Krigsmænd (a) 12000 paa Sigurds Side, og 30000 paa Haralds, foruden de slet Bevæbnede (b), hvoraf dog vel ikke ret mange have sat Livet til, da de formeligen snart have taget Flugten. Med Harald fulde i dette Slag femten andre Konger. Saasnart Sigurd saae Haralds Vogn tom, sluttede han at Kongen var faldet, og lod derfore strax blæse fra Strid, som ufortøvet derpaa ophørte, thi de Danske stundsede og med Slaget. Derefter tilbød han dem Fred, siden det nu var forgiæves at stride, efterat Anføreren var faldet, og de vedtoge den. Dagen efter lod han lede efter Haralds Lig, som man med Møie først fandt ved Middagstider under en Hob døde Kroppe, og var til den Tid allerede Valpladsen plyndret. Nu søgte Sigurd ved Smiger, at vinde de Danske, for derved at faae Riget, og at udelukke Haralds trende Sønner, hvilket ogsaa lykkedes ham; Til den Ende lod han Harald prægtigen begrave paa følgende Maade. Først lod han hans Legeme aftoe, og siden legge paa den Vogn, han havde brugt i Slaget, og for den spænde sin egen Livhest, belagt med et Gyldenstykkes Teppe, og med den Sadel Sigurd selv red i. Et stort Baal blev derpaa opreist, og paa det kastet den forgyldte Bagstavn af Kong Haralds eget Skib, saa og Hesten, efterat den var bleven dræbt ved Baalet. Sigurd frembragte da en Bøn, hvorudi han bad, at Harald maatte paa denne Hest ride fremmerst i Spidsen af de Slagne til Odins Bolig, og der skaffe saavel Venner som Fiender gode Pladser. Alle Fornemme ginge derefter

Harald Hildetan 31 Konge i Lejre.

(a) Det er at sige Bønder, Selveiere, den Tids Adel, hvoraf Folkets Styrke bestod, som alle vare Krigsmænd, havde Ret at vælge Konger, at samtykke og forkaste Love ꝛc.

(b) Hvilke uden Tvil have bestaaet af de saa kaldte Brydier, ja vel og Trælle, som man kunde nogenledes ligne med vore nu værende Husmænd, Inderster.

Harald Hildetan 31 Konge i Leire.

sørgende om Badlet, og kastede, efter Sigurds Paamindelse, Vaaben, Guld og andre Kostbarheder paa det. Siden blev en stor Hoi til Erindring opkaster paa Valpladsen, som endnu er at see der, omkringsat med mange Stene, ei langt fra den Bondeby Skateleo, og fra Asnen Soe. Der vises ogsaa Ubbes Grav, samt Vistas Veborgs, og mange fleres saavel af Sigurds som Haralds Kæmpere, alle paa samme Maade. Undertiden opgraves der Kobbersværde og Knive, og Stykker deraf. Og udi alle disse Hoie vil jeg gierne troe, at Stridsmændene ligge begravne, undtagen Kong Harald selv, thi Sigurd lod samle hans Aske i en Krukke, og sendte den til Leire, for der at legges i en Hoi tilligemed hans Vaaben, og en af hans Heste, og vises ved Leire endnu en Hoi, som udgives for Haralds Grav, men som jeg snarere anseer for et Offersted. Af det Navn Blend, som en af Kong Haralds Kæmper førte, have Indvaanerne i Smaaland siden taget Anledning, at digte sig en Qvinde ved Navn Blenda, der i Spidsen af en Qvindehær skal have overvundet de Danske. Visse Navne af Stæder i den Egn, saasom Skeggeløse Bye, Qvingeberg, Erindringen af de Skioldmoer, Harald havde med sig, og især den Skik at Fruentimret i den Egn arver lige med Mandfolket, har og giort meget til at giøre denne Digt sandsynlig (13).

Sigurd Ring 32 Konge i Leire.

Efter den mægtige Harald Hilderands Død, blev hans Brodersøn Sigurd Ring Konge i Danmark, og forenede saaledes sammen Sverrige, Gotland, Danmark og Nordalbingien, saa og den

(13) T. 8. p. 347. 338. 348. 350. 351. 354—462. 407. 423. 444 440. 441. 419. T. 9. p. 66. Saxo l. 7. p. 142. 143. 139. l. 8. p. 143—147. Sch. N. H. T. p. 372. 371. 377—385. Sogubrot p. 18—32. Suecia antiqva & hodierna T. 3. Orvar Odds S. c. 1. Herrauds Bose S. c. 8.

den ei uanseelige Deel, han besad i Norge, og de Stykker af Venden, Reid-Gotland og Engelland, som de Danske eiede. Hvorledes han egentligen er kommet i Besiddelsen af Danmark vides ikke tilfulde, allerhelst Harald efterlod sig trende Sønner, om hvilke det er forunderligt, at ingen af dem optræder i Bravalla Slag. Imidlertid kunne følgende rimelige Aarsager opgives hertil. Først de Danskes store Svækkelse ved bemeldte Slag, og dernæst den Misfornøielse, de havde fattet over Haralds sidste Regimentes Aar, saa at de maaskee have derover ingen af hans Sønner villet have til Regent over sig, og endeligen den Umag Sigurd giorde sig, for at vinde dem ved den Ære, han beviste den afdøde Konge. Hertil stødte, at trende af Haralds Sønner vare bosatte i Norge, og at Sigurd fast aldrig kom til Danmark, men forblev meest i Sverrig og Norge, saa at de Store kunde derved giøre i Danmark næsten hvad de vilde, og desuden syntes det snart herved, at Danmark ei stod under fremmed Herredømme, saasom Sigurd lod det regiere Landskabsviis ved Under-Konger. Saaledes satte han den norske Oluf til Regent i Skaane, Armod, ogsaa en Nordmand, Søn af Gnodar Asmund, lod han blive ved at regiere i Halland, Sivald i Isathe, og den Skioldmøe Hetha, satte han over det øvrige Danmark, dog saaledes at de smaae Konger i Syslerne bleve ved Magt. Men det varede ei længe, forend Sielandsfarerne bleve kiede af dette Fruentimmer-Regimente, hvilket de ansaae at være skammeligt for sig, og derfore kaldte hende en Hund. De ginge derover til Oluf, beklagede sig og forlangede ham til deres Konge. Oluf lod Hetha komme til sig, og truede hende til at affstaae Sieland og Fyen med alle Smaaøerne til sig, saa at hun alene beholdt Jylland tilbage, hvoraf hun dog maatte love at give ham Skat. Det lader ei, at Oluf haver regieret

Sigurd Ring 3a Konge i Leire.

Aar 737.

Aar 745.

 meget

Sigurd Ring 32 Konge i Leire. Aar 760.

meget længe i Danmark, og er han uden Tvil død nemmeligvis i Norge, hvorhen han maaskee har begivet sig til sit Rige, hvorpaa Sigurd gjorde sin egen Søn Harald, som han havde avlet med en vis Ingeborg, der vi var af stor Stand, til Under-Konge i Sieland. Oluf skal ellers have regieret strengt og haardt, og været saa behændig, at han uden Stig-Bøile kunde svinge sig op paa en Hest. Ved disse Tider regierede Sigurd med Tilnavn Svend, eller Snaren-Svend udi Hunsingov i det Grøningske. Til ham sendte Sigurd Ring sine Svogre-Gandalfs Sønner, som Gesandtere, for at kræve Skat, eller og forkynde Krig. Men denne liden Konge var modig nok til at vælge det sidste. Striden blev da berammet at skulde holdes paa Grændserne af det Holstenske (a) paa et Sted, kaldet Jarnamodir, som uden Tvil er nu bortskyllet af Havet. Did seilede Sigurd Svend Sønden fra, og lod med Hæsselstænger mærke Stædet. Noget efter komme Gandalfs Sønner seilende Norden fra, thi de anførte Krigshæren, saasom Sigurd Ring selv havde da Krig med Kurer og Kvæner (b), og maat-

te

(a) Vel snarere i Ditmarsken, med mindre at Jarnamode skulde være Treenens Udløb efter en Formodning i Danske Atlas T. 7. p. 23., fordi der ved den har forhen ligget en Skov, kaldet Jarnwith.

(b) Ihre har skrevet en særdeles Afhandling de Qvenlandia antiqva, og paastaaer deri, at herved forstaaes det svenske Nordland fra Helsingeland Nord efter, men dette strider baade imod Fundin Noregr, saa og imod Cajanernes Navn, hvilke begge anvise Qvænerne Sæde i Cajanien, hvorfra de dog have udbredet sig siden til det svenske Lapland, og det norske Finmarken, hvorfor og Biörner de Varegis p. 115. 116. 118. 119. antager Cajanien for Qvenland. Og uden Tvil er det dette Folk, som Paulus Diaconus l. 1. c. 15. kalder Gentem Feminarum, og sætter længst inde i Tydskland, ligesom Adamus Bremensis p. 58. 59. kalder Landet Terram Feminarum, og sætter det ved Østersøen, og ei langt fra Birka i Sverri-

ge.

re værge sit Land, nemligen Sverrige, mod dem. Den Slesvigske Konge Sivald var med sin Svigersøn Ozhar paa Sigurd Svends Side. Striden var skarp, og stod paa i trende Dage. Endeligen gave Ozhar og Sigurd Svend selv Udslaget, thi den første dræbte Regnald, som havde omkommet hans Dronnings Farfader Hogne, og den anden drev Sterkodder paa Flugt, og gav ham et hesligt Saar paa Kinden, saa at han mistede tvende Tænder, og toge de 40 tapre svenske Kæmpere Flugten. Noget efter dette døde Sigurd Svend, som i vore Kæmpeviser kaldes Sigurd Snaren Svend, og blev hans Datter Aslaug, som da var tre Aar gammel, opfød af en vis Heimer udi Norge. Sigurd Svend var af Volsunge Ætten, og beslægtet med Niflungerne i det Colniske, til hvilke sidste uden Tvil hører Nibelung, Søn af Childebrand, den franske Kong Pinini I Morbroder, og Nivelong, Carl den Skaldedes Mand, til hvilken denne Konge gav Aar 843 noget Gods ved Auxerre. Gundling mener at Billung er en Forkortelse af Nibelung, og at den berømmelige Billungiske Hertugelige Slægt i Saxen har stammet fra Chidebrand. Aslaug blev siden gift med den navnkundige Regnar Lodbrok den ældre. Kort efter forommeldte Slag omkom Sterkodder den hallandske Kong Armod udi et Bad. Aarsagen hertil er ubekiendt. Denne Sterkodder var en mægtig og navnkundig Sørøver, hvorvel hans fleste Bedrifter ere forglemte. Han slog sig i Selskab med en vis Norsk

Sigurd Ring 32 Konge i Leire. Aar 740.

Aar 742.

ge. Da nu Paulus levede og skrev i Italien udi det 8 Sæculo, saa sees deraf dette Folks Ælde. Grönvallde Ostro Bothnia p. 3 og 4 vidner at Caunu betyder paa Finsk undseelig, tugtig og mener, at Cajaner have Navn deraf. Han vil og at Cajanien haver forhen strakt sig videre end nu, og begrebet Ost Bothnen i sig; Og er dette rigtigt, thi af Fundin Noregs synes det at være klart, at hele Finland har fordum ført Navn af Kvænland eller Cajanien.

Sigurd Ring 32 Konge i Leire.

Norsk Søerøver-Konge Beimun, som var saa bekiendt, at andre slige bleve siden efter ham kaldte Beimun, og giorde de saadan Pagt sammen, for at vedligeholde deres Tapperhed, at de aldrig skulde lade sig forraske af Drukkenskab. Denne Beimuns Sønner vare siden med i Bravalla-Slag paa Haralds Side. Efter Beimuns Død var Sterkodder en Tid i Selskab med nogle Biarmiske Kæmpere, og giorde mange Bedrifter med dem, og siden opholdt han sig hos Sigurd Ring, men som han tilsidst ei længer kunde taale de qvindagtige Dandse, og den bløde Lyd af Bielder, som brugtes ved Ofringerne i Upsal, saa begav han sig derfra til Danmark, hvor han indlagde Skam i Striden mod Sigurd Svend, og begik det Mord paa Armod, fra hvilken Tid af han vankede om, foragtet af alle, og døde tilsidst i Usselhed, men var dog imedens en Tidlang udi Anseelse hos den Svenske Under-Kong Eisten Beli, hos hvilken han var Hof-Skald, og som vel tilligen var den svenske Konge, der gav ham et Skib, hvormed han foer i Søerøverie, og endede sit Liv med Skam og Møie (a). Ovenmeldte Armod var gift med Odny, Dotter af den skaanske Kong Hakon, Broder af Hogni, og Søn af Asmund. Armods Søn Asmund blev Konge efter ham. Sigurd Svends Moder hed Hiordys, og blev anden Gang giftet med Alf, Søn af Hialprek, Konge i Thye, udi hvis Nabolav i Vendsyssel regierede da Alf, Sigars Søn, en deilig Herre, som ved sit Fribytterie giorde sig navnkundig, og som havde et krid hvidt Haar, hvilket baade ansaaes for rart og for smukt. Alfhild, den østgothiske Kong Sigurds eller Siyards Dotter, var paa de Tider ei mindre berømt for sin Deilighed og

Kydsk-

(a) Vikar 3, Konge i Hordeland levede med denne Sterkodder, hvilket haver givet Anledning til at sammenblande denne Sterkodder med den mellemste. See min T. 9. p. 129. Tavle 27. 9.

Kydskhed, saa at hun baade bedækkede sit Ansigt med et Slør, og desuden lod sig i sit Jomfrue-Bur bevogte af tvende meget stærke Kiæmper, hvilke derfor lignedes med Øgler og Slanger. Alt dette giorde Adgangen til hende meget farlig, allerheldst hendes Fader havde befalet, at den, som ei kunde vinde hendes Hierte, skulde halshugges, og hans Høved sættes paa en Stage. Men da Fare opmuntrer de Uforskrækte, saa opflammedes Alf end mere herved. Han drog did, og omkom begge Kæmper. Sivard sagde da, at det stod til Dotteren, om hun vilde have ham. Nu var hun vel ikke derimod, men Moderen raadde hende derfra, og bebreidede hende, at hun lod sig indtage af Deilighed, og saae mere paa den, end paa ret provet Tapperhed. Alfhild, for at overbevise hende om, hvor stor Pris hun satte paa Tapperhed, slog sig derpaa til Søsrøver-Levnet, og fik endeel Skioldmøer med sig. Alle vare de iførte Mands Klæder og Vaaben. Noget efter truffe de paa en Søerøver eller Viking-Flok (a), som da nyligen havde mistet sin Anfører, og hvilken valgte Alfhild, for hendes Deiligheds Skyld, i hans Stæd, hvorpaa hun med dem udrettede større Krigs-Bedrifter, end man kunde tiltroe et Fruentimmer. Saasnart Alf fik dette at vide, satte han allevegne efter hende, men forgiæves, og ved den Leilighed faldt han engang om Vinteren uventeligen i Blekingernes (b) Hænder, hvilke med deres Flode laae da ind-

Sigurd Ring 32 Konge i Leire.

(a) Worm i Marm. Dan. p. 269. og 370. anfører adskillige Oprindelser til det Ord Viking, af hvilke jeg anseer den af Vig ɔ: Nederlag for den beste. Med det Navn Viking kaldte Angelsaxerne paa deres Sprog vore danske Søerøvere, see Ælfric i Camdeni Britannia p. 161.

(b) Saaledes forklarer jeg Saxonis Blacmanni, og saaledes bør uden Tvil Blaamænd naar de forekomme i vore Sögur førend det 9de Sæculum forklares; og om dette Stæd gielder saadant især, thi ellers maatte man

 sige

Sigurd Ring 32 Konge i Leire.

indfrosne. Alf lod sine Folk tage Støvler paa, og gaae ud paa Isen. Blekingerne tænkte, at han flyede, og satte efter, men som de glede paa Isen, saa bleve de letteligen overvundne. Derfra seilede han til Finland, hvor han i en snever Vig forefandt nogle faae Skibe, hvilke Alfhild ham uafvidende, anførte. Hun besluttede ei at lade sig indslutte der, og derfore roede af alle Kræfter Alf imode. Hans Folk vilde, forskrækkede over denne Kiækhed, have taget Flugten, men han sagde, at man ei ved et Dieblikes Feighed burde besmitte mange Heltegierninger, og drog derfor Fienden imode. Slaget var skarpt, men Alf entrede Alfhilds Skib, og roddede sig Vei der fra For- til Bagstavnen, og hans Staldbroder Borkar slog Hielmen af hendes Hoved, og saae da af det glatte Ansigt, at her snarere burde figtes med Kys end med Vaaben. Alf blev glad, at han nu uventeligen fandt den, som han længe forgiæves med megen Moie havde søgt til Lands og Vands. Han bragte hende til at ombytte Mands med Qvinde-klæder, og holdt derpaa Bryllup. Borkar ægtede hendes Veninde, den Skioldmoe Gro, og blev ved hende Fader til Halfdan. Sigurd regierede en Tid lang med megen Anseelse, og blev Den Gulland uden Tvil først til Stadighed undertvunget af ham, og forenet med det svenske Rige, som den siden blev ved, undtagen at den undertiden var i de Danskes Hænder. Med denne Oes Erobring gik saaledes til. Den blev ofte bekriget af mange Konger, og deriblant ogsaa af de Svenske, hvorover Indbyggerne forligede sig saaledes med Sigurd, at de skulde aarligen give 60 Mark Sølv, og de Svenske være frie hos dem for Kornpaalægget og andre Paalægge, hvorimod de igien maatte handle i Sverrige, hvor

sige at Morer, Ethiopier, Blaamænd vare komne hid nord, thi Striden gik for sig paa Isen.

hvor de vilde, uden at svare nogen Told, og Kongen skulde beskytte dem, naar de det fordrede. De forbunde sig og til at følge Kongen i Sverrige overalt udi Krig med 7 Snekker (a), hvilket siden blev indskrænket til de hedniske Lande, efterat baade Sverrige og Gulland vare Christnede. Men Sigurd Ring blev gammel og tung, saa han ei mere kunde være saaledes paa færde som forhen, og da begyndte hans Rige og Vælde at aftage. Først giorde Sivald i det Slesvigske sig uafhængig, og venteligen faldt Nordalbingien da ogsaa fra. End mere, den Deel, som de Danske eiede udi Lindsei i Engelland, mistede de ogsaa, thi Eova eller Offa, en Sønneson af Ingel, paaførte den der værende Danske Under-Konge Oluf Krig, havde mange Træfninger med ham, og slog ham saaledes i den sidste, at han maatte tage Flugten, og forlade Landet, hvorpaa han begav sig til Sverrige til Kong Sigurd, som derpaa beskikkede ham til Under-Konge over gandske Nørre-Jylland, hvad enten Hetha da har været død, eller og har maat afstaae det. Til at giøre Ende paa de Danskes Herredømme i Engelland bidrog den Ost-Angliske Konge Albert ogsaa sit. Sigurd Ring skal og have besiddet Hitland og Orkenøerne, hvilke langtfraliggende Lande have vel og været iblant dem, der fulde fra. I alt skal han have behersket tyve Kongeriger, hvilket nok gaaer an, naar man for Exempel regner i Danmark, Sieland, Skaane 2c., hvert for et Rige, ja man kunde faae endda langt flere, naar man vilde, som ei var Uret, regne hvert Syssel for et Rige. Imedens voxede Sigurds Søn Regnar op ved sin Faders Hof;

Sigurd Ring 32 Konge i Leire.

Aar 740.

Uuu 2 han

(a) Af Snorro i Oluf Helges Saga c. 124 sees at Snekker regnedes til Langskibe, og havde undertiden 20 Roder Banke, hvilke uden Tvil vare af det største Slags. Siden Snekker vare Langskibe, og man ei kan tvile paa, at jo Drager ogsaa vare Langskibe, saa betyder deres Navn vel saa meget som Snog, Snake paa Engelsk.

Sigurd Ring 32 Konge i Leire. han var deilig efter sin Moders Æt, og slægtede i Styrke og Førlighed Harald Hildetan og Ivar Vidfadme paa. Herraud var da Under-Konge i Ost-Gotland. Han indelukte sin Dotter Thora i en rund Fæstning, hvoraf hun fik det Tilnavn Borgar-Hiort, det er Hinden i Fæstningen. Regnar, som da havde ikkun femten

Aar 743. Aar, besluttede at prøve det Eventyr, og at frie til Prindsessen, hvorvel han vidste at hun var bevogtet af tvende stærke Kæmper, hvoraf den ene hedte Orm, og friede selv til hende. Regnar angreb dem med Sværd, og et Spyd, som var forsynet med Hager, og var saa lykkelig at nedlegge dem begge, og blev derpaa

Aar 744. 745. til Belønning Besidder af Thora. Med hende avlede han tvende

Aar 748. Sønner, Erik og Agnar, hvorpaa hun nogle Aar efter døde. Ragnar var jævnlig ude paa Fribytterie, og holdte mange sig til ham, thi han var god imod sine Venner, men haard mod sine Fiender. I Anledning af disse idelige Søefarter gik han fast altid klæd som Søemand i lodne og begede Buxer, og fik deraf det Tilnavn Lodbrok, thi Brok betydde Buxer paa det gamle Sprog. Saa længe Thora levede, opholdt han sig i Ost-Gotland, men efter hendes Død foer han bestandig ud paa Søerøverie, og da skede det at han havde en haard Strid i Øresund, og siden en anden

Aar 748. den ved Duna-Floden, da han var tive Aar gammel, i hvilken han overvandt otte Jarler. Noget efter dette skede det, at Sigurd Ring red en Høst om i sit Rige Vester-Gotland for efter Sædvane at dømme i Rettergangs Sager, i følge Lands Lov, og da komme hans Svogre Gandalfs Sønner til ham, og bade ham om Bistand imod Kong Eisten, Halfdan Hvidbens Søn, som da regierede over Vestmøre eller Vestfold. I Anledning heraf drog han ind i Vigen, hvor da holdtes et høitideligt Offer i Skiring

Sal,

Sal, (a) og hvor iblant mange andre indfandt sig en Prindsesse fra Vendsyssel, Dotter af Kong Alf, som for sin Deiligheds Skyld kaldtes Alfsol. Hende blev Sigurd, endskiønt han var til Aars, aldeles indtaget af, og vilde eie hende, hvorvel det var Guderne imod. Venteligen er deres Villie skreven udforsket ved Lodkastning eller paa anden Maade. Sigurd begiærede hende derfore af hendes tvende Brødre, Alf og Inge, som vare tilstæde, men de nægtede at give en saa deilig Pige til en gammel rynket Gubbe. Kongen blev fortørnet over, at han, som saa stor en Monark, skulde faae Afslag af sine egne Undersaatter, og truede med Krig, thi nu strax kunde han ei gribe til Vaaben for Gudstienestens Skyld. Hvorvel nu Alfs Sønner vare stærke og modige, saa frygtede de dog for Sigurds talrige Krigshær, og derfore gave deres Søster Gift ind, forend de droge i Striden, paa det hun ei skulde falde i Seierherrens Hænder. I det paafulgte hæftige Slag satte de begge Livet til, og dræbte Regnar Alf med egen Haand, hvorover han fik det Tilnavn Alfsbane, som dog har siden maat giøre Plads for det andet Tilnavn Lodbrok. Sigurd selv blev og meget saaret, og som Alfsols døde Legeme bragtes til ham, saa lod han de døde Kroppe legge paa et Skib, besteg det selv, og satte sig i Bagstavnen, hvor han og lod legge Alfsols Lig. Derpaa antændte han Skibet med Beg, Gummi og Svovel, og lod sette alle Seil til, hvorpaa det med en stærk Landvind drev ud til Havs, hvorefter han selv dræbte sig, efterdi han, som en saa mægtig og berømmelig Konge, vilde heller efter sine Forfædres

Sigurd Ring 32 Konge i Leire.

Aar 750.

Uuu 3

(a) Dette Stad laae paa Vestfold, see Lang. T. 2. p. 114. not. z, og kaldes af Thiodolf i Ynglinga Saga c. 50 hos Snorro p. 56. efter Peringskiolds Udgave Skiris Sal, hvor Kong Halfdan Hvidbeen blev begravet.

Sigurd Ring 32 Konge i Leire. dres Vis komme med Kongelig Prage til Odin, end doe af Alderdoms Skrøbelighed, hvilke Ord han med et frit Mod sagde til sine Mænd, som stode paa Strandbredden, ved hvilken han dog forhen havde til sin Erindring ladet opkaste en Hoi, og befalet at
Aar 715. kalde den Rings Hoi. I denne Konges Tid bleve Friserne an-
729. grebne og mere end eengang overvundne af den frankiske Major Domus Carolus Martellus, og var Radbod endda i Live den første Gang, og anden Gang drog Carl did med sin Flode, omkom den frisiske Første Poppo, og ødelagde deres Templer og hellige Lunde. Sam-
Aar 737. me Kriger stred og imod Saxerne, og tvang dem til at give Skat. Imidlertid giorde dog baade Saxer og Friser siden Indfald i de frankiske Lande, og foruroeligede de Christne, hvorimod Frankerne indtoge deres Castel Ohsborg. En Frugt af disse Seiervindinger var ellers, at den hellige Bonifacius prædikede sikkert under de frankiske Kongers Skyts for Thyringer, Hesser og Friser, og omvendte mange til Troen (13).

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire. Regnar blev efter sin Faders Død en mægtig Konge i Danmark, begge Gotlande, Sverrige og eendeel af Norge, og førte

Regnar

(13) Min T. 4. p. 24. 25. T. 6. p. 184. T. 7. p. 817. 222. T. 8. p. 403 — 424. 429. 432. 443. 240. 476. 245. 527 — 529. 647. 648. 649. 650. 669. 670. 310 — 315. 354. 533. 649. 165. 283. T. 9. p. 163. 209. Tavle 55. 58. 93. T. 10. p. 41. Saxo l. 8. p. 147. l. 7. p. 126. 127. 128. l. 6. p. 104. l. 9. p. 168. 169. 170. Norna Gests S. c. 6. 7. Sch. N. H. T. 1. p. 395. 395. 484. Volsunga S. c. 52. Torfæi Series p. 318 — 321. 508 — 510. Arngrimi Suppl. p. 834 — 842. Cod. Worm. af Edda p. 163. Regnars S. c. 2. 3. Carm. Stroph. 1 — 3. Sogubrot p. 32. Olavi Trygvini S. part. 2. p. 89. Mabillonii Acta S. Bened. T. IV. p. 68. Annales Pithoei 8vo p. 3. b. a. p. 2. b. f. p. 1. b. Kollarii Analecta Vind. T. 1. p. 549. 552. Bouquet T. 8. p. 435. Orig. Guelf T. 4. p. 552. Langebeks Script. Rer. Dan. T. 2. p. 272.

derfore Tilnavn af Vaidghe, det er den Mægtige. Han regierede disse Lande efter de Tiders sædvanlige Viis ved Under- eller Skatte-Konger, som i mange Maader nøde stor Frihed, deels ved Tidernes Tænkemaade, deels og ved Over-Kongernes idelige Omflakken paa Havet. Disse Omstændigheder, saa og Regnars mange Aar foraarsagede, at mange af dem nægtede ham Lydighed, og at fremmede Konger anfulde hans Lande, og borttoge af dem, thi det har altid været vanskeligt, at sammenholde et alt for stort og vidtløftigt Rige, og det var endda vanskeligere i hine urolige Tider, end i vore. Men af alt hvad da skeede, var intet som gik Regnar mere til Hierte, og som maaskee ogsaa var farligere for ham, da han derved let kunde blive skilt ved al sin Andeel i Norge; End dette, at Freir, Under-Konge i Sverrige, som efter Navnet stammede uden Tvil fra de ældgamle svenske Konger af den Ynglingske Slægt, giorde Indfald i Norge, og dræbte den ældgamle Sigurd Ring, Fosterfader til Regnars Fader, ja lod sig ikke nøie dermed, men gav endog Hustruerne af Sigurds Venner offentligen til Priis. Saasnart dette rygtedes hastede Regnar til Norge, hvor mange Matroner, som enten vare blevne mishandlede, eller frygtede for at blive det, begave sig væbnede og i Mands Dragt til hans Leir, da de hellere vilde døe end lide Forhaanelse. Iblant dem var og den Skioldmøe Lathgertha, som udmærkede sig meget i det paafulgte Slag, og blev af alle kiendt for at være et Fruentimmer, ved det hun lod flagre sine lange Haar paa Skulderne. Hun bidrog meget til Seiren, og faldt Freir selv i Slaget. Eisten Beli, Harald Hildetands Søn kom uden Tvil i hans Stæd, thi man finder ham noget efter at have været Under-Konge i Sverrige, og stort Venskab mellem ham og Regnar. Venteligen har Regnar sat ham ind, som sin nær Beslægtede, hvilken

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

han

Regnar Lodbroc eller Vaidgl·e 33 Konge i Leire.

han tiere kunde lide paa, end dem af det ældgamle svenske Konge Æt, og maaskee ogsaa for derved at udslette det Fiendskab, han kunde bære til ham, fordi Regnars Fader havde skilt hans Fader ved Liv og Rige, og ham selv ved sin Fæderne Arv. Det Mod Lathgertha havde udviist i bemeldte Slag, satte Regnars Hierte i Lue, og dertil hørte ikke meget. Han lod strax efterforske hendes Fødsel, og da han fandt den at være høi og berømmelig, lod han ufortøvet ved andre beile for sig til hende, thi han tilstod at have fornemmelig vundet Seir ved hende. Lathgertha gav et ikke ugunstigt Svar, hvorvel hun havde i sit Hierte besluttet anderledes. Regnar, brændende af Længsel og Elskov, gik strax om Bord, seilede ind i Tronhiems Fiord, lod sine Folk blive i Guldalen, og hastede alene til hendes Gaard, dog en uventet Vanskelighed mødte ham ved dens Indgang; Lathgertha havde der ladet binde en bidsk Hund og en Biørn, men efterat Regnar havde nedlagt dem begge, saaledes at han giennemborede Biørnen med sit Spyd, og qvalte Hunden, blev hans Elskelige hans Belønning. Ved hende blev han Fader til twende Døttre, og til een Søn, nemlig

Aar 753. Fridlev, og opholdt han sig trende Aar i Norge, thi denne Konge kom ikke oftere til Danmark end hans Fader, men var meget i Sverrige, og mest ude paa Søerøverie. Saaledes var Sniagen hos den Tids Konger, at de heller vilde flakke om paa Havet, og rende efter en indbildt Ære, end sidde stille hiemme, og regiere deres Riger i Fred, dog maae man tilstaae, at undertiden vare de nødde dertil, saasom Havet da vrimlede af Søerøvere, saa at de ofte maatte ud for at bærge deres Land, hvilket de tænkte, altid bedre at skee ved dem selv, end ved andre. Mærkeligt er det, at naar en Regent haver mere end eet Rige at styre, saa holder han sig gemenligen meest til et og seer ikke til de andre,

hvor-

hvorover det sielden er til Verdens Gavn, at mange Riger sammensmælte, eller at eet bliver alt for stort, undtagen dets Nabo-Rige bliver meget mægtigt, da det for Forsvars Skyld er got. Saa-dan Regnars lange Fraværelse havde onde Følger i denne urolige Tid, thi Jyderne, som ikke kunde taale, at deres Konge var saa længe borte, giorde Opstand, og finge Skaaningerne til at tage Deel deri; begge angrebe Siellandsfarerne, som vare Regnar mere troe. Da Regnar hørte dette, foer han med 300 Skibe fra Norge, havde en lykkelig Bør, og overfaldt uventeligen Skaaningerne ved Hvitebye, som ligger i Albo Herred i Christianstads Len, omtrent tre Mile Norden for Cimbris Havn, hvor rundt omkring findes mange rare Mindesmærker af Gravhøie, og Steen-dysser, og iblant andre det rare Monument ved Kivik, hvor Billeder ere udhugne, og hvor man synes at have villet efterligne de ægyptiske Monumenter, hvor ogsaa romerske Guld- og Sølv-Myndter i temmelig Mængde findes. Vaaren efter angreb han de Jyder, som boede ved Limfiorden, og overvandt dem, og atter slog han Skaaningerne og Hallandsfarerne twende gange, og bragte dem derved til Lydighed. En Trop Danske Søerøvere skal og ved denne Tid have med Sværd og Ild hiemsøgt Northumberland, hvorover Abbed Tiota flygtede derfra til Glastonbury, og bragte adskillige Levninger af Helgenes Legemer med sig. Aaret forhen skal de have for første gang plyndret Øen Tenet, og nogle Aar efter skulle de nordiske Folk, som beboede Valland, det er Walcheren og de flere Zelandske Øer have opført der Jordhøie, for i Mangel af Diger (a), som de endda ikke kiendte, at sætte sig i Sikker-

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Aar 754.

Aar 753.

Aar 758.

hed

(a) Mærkeligt er det, at Britterne skulle alerede ved Aar 560 omtrent og forhen have havt Diger, efter et Poema af Thaliesin, see Evans Welsh. Bards p. 52.

Regnar Lodbroc eller Vaidhge 33 Konge i Leire.

hed imod Overskyllelser og hoie Vande, hvorvel saadanne Hold have allerede været brugte i Holland og i Frisland af Indbyggerne forend den ældre Plinii Tid. Og disse Nordiske skulde efter nogles Beretning være komne fra vort Sieland, og have efter det opkaldet Zeeland, som er en af de syv foreenede Provincer, da jeg dog snarere troer, at den haver Navn efter det den ligger ved Soen. Ovenmældte Oe Tenet skulle de Danske aarligen have plyndret, saalænge Cuthbert var Erkebisp i Cantorbery, og han sad fra 742 til 758. Nonne-Klosteret Minstre, som ligger paa bemældte Oe, skal da og jævnligen have lidet meget. Ved ovenmældte Uroligheder glemte Regnar sin Lathgertha, som det ei heller synes, at han har været ordentlig gift med, thi han havde efter Thoras Dod beslutt et ei at gifte sig igien, og forordnet visse Mænd der skulde styre Riget for hans Sønner. Med saadant Sindelav drog han til Norge igien, vel for at besøge sine Slægt og Venner, men ikke for at besøge Lathgertha, saa snart glemmes undertiden Kierlighed. Da hændte det sig, at han en Nat lagde med sine Skibe ind i en Havn tæt ved Spanger-Eide, som ligger ikke langt fra det sydligste Forbierg i Norge, strax Østen for Lindesnes. Paa dette Stæd opfoddes da Prindsessen Aslaug, Sigurd Svends Dotter, under Navn af Kraka, og havde Ake, Besidder af dette Stæd, tilligemed hans Kone Grima, myrdet hendes Fosterfader Heimar, bemestret sig hans Skatte, og udgivet Aslaug under fornævnte Navn for deres Dotter, og brugte de hende derfore til at vogte Qvæget. Men hun, som vel vidste hvo hun var, og længtes efter sin Frihed, blev glad, da hun saae de mange og smukke Skibe, thi nu tænkte hun den forønskte Tid var for Haanden at komme derfra; Til den Ende toede hun sig reen og kæmmede sit Haar, som var langt og smukt, endskiønt Kiærlingen, eller hendes saa

kaldte

kaldte Moder, forbød det. Imedens komme de Mænd til Gaarden, som Regnar havde sendt i Land for at bage Brød; De forundrede sig strax over denne deilige Pige, og vilde ikke lade sig overtale til at troe, at Grima var hendes Moder. De bade hende knede Deien, de derimod vilde bage Brødet, men som de bestandig havde Oinene vendte til hende, saa blev Brødet ilde stegt og brændt. Regnar var hermed misnøiet, og spurgde hvordan det var gaaet til; De sagde alle Ting fra, og paastode at hun var ei mindre skiøn end Thora. Naar saa er, sagde Kongen til nogle, han sendte til hende, da bed hende komme til mig, thi jeg maae endeligen eie hende, men hun maae hverken være klædt eller uklædt, hverken have spist, ei heller være fastende, hverken komme eene, ei heller have noget Menneske med sig; Og dette giorde han for at prøve hendes Forstand og Herkomst, thi vore gamle Fædre ansaae en høi Byrd at være stedse ledsaget med en mere end gemen Forstand. Kraka svarede dem, at hun Morgenen efter vilde komme, men nu kunde de fare bort. Imidlertid overveiede hun hvad Kongen hermed kunde mene, og begav sig Dagen derpaa ned til hans Skib, alene fulgt af en Hund, og indsvøbt i et Fiskergarn, hvorover hun lod hænge sit lange Haar. Derhos havde hun bidt paa en Løg, og saaledes havde hun ikke spiset, og dog kunde man lugte Mad af hende. Paa denne Maade opfyldte hun Regnars tunge Begiæring. Da hun kom nær Skibet, bad hun om Sikkerhed for sig og sit Følge, forend hun vilde gaae ind paa det, men Løftet blev slet holdt, thi Hunden blev strax slaget ihiel, fordi den havde bidet Regnar i Haanden. Kongen blev og saa indtaget af hendes Deilighed, at han ønskede Odin vilde formaae denne skiønne Møe til strax at favne sig. Dog den snilde Kraka beraabte sig paa givne Leide og Sikkerhed, og bad om Forlov

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

 lov

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

lov at drage bort igien. Nu fristede Regnar hende ved Gaver, og tilbød hende en prægtig Guld sømmed, og med Sølv virket Kaabe, som Thora havde eiet, dog hun afslog den, og sagde at den ei anstod hende som en ringe Pige, thi hun blev stedse ved, at hun hedte Kraka, og lod sig ei i det mindste mærke med sin høie Byrd. Tilsidst vilde Regnar, at hun skulde blive Natten over paa Skibet, men hertil var Kraka ingenlunde at formaae; Faer din bestæmte Vei, Herre, sagde hun, og har du mig ved Tilbagekomsten endda i Erindring, saa send Bud efter mig; ikke vil jeg pyntes, det sømmer mig som en ringe Pige ei at bære, hvad Thora Hiort har baaret; Maaskee og du syntes for meget om mig, om jeg var pyntet. Kraka vilde være Dronning, og ikke Frille, hun vilde skylde Elskov alle Ting, og Herkomst intet; hun vilde være en lykkelig Dronning. Hvert Fruentimmer, der fører sig saa fornuftig og dydig op, bliver og lykkelig. Elskov gav Regnar Vinger; Efter føie Tid kom han i samme Havn, og sendte Bud til Kraka. Hun kom, og gav da først de Gamle, hun boede hos, tilkiende, at hun vel vidste, de havde dræbt hendes Fosterfader Heimer, men at hun dog ei vilde lønne dem ilde derfor, siden hun saa længe havde været hos dem. Saa snart hun kom om Bord, vilde Regnar, at de skulde søge Seng sammen den Nat, men hun forestillede, det var hæderligere, at dermed beroede indtil de komme hiem i hans Rige, og havde holdt Bryllup, da det og vilde blive hæderligere for deres Arvinger om de finge nogen. Regnar fandt sig heri, men utaaleligt var det ham, da hun siden ei vilde tilstæde ham al Frihed, og paa Forespørgsel, hvor længe dette skulde vare, svarede, i tre Nætter, foregivende at Fosteret ellers vilde tage Skade. Hun paastod og, at først burde man ofre til de hellige Guder paa Slottet. Dog heri vilde Regnar ei bønhøre hende. Da

nu

nu hendes første Søn Ivar fik den saa saa kaldte engelske Syge, og blev derved saa slet til Fods, at han ei kunde gaae, saa mente man at Kraka havde forudseet dette. Heraf fik Ivar ellers det Tilnavn Benløs (a). Uagtet alt dette blev han dog en stor Kriger, og lod sig i Strid bære paa sit Skiold, hvorfra han skiød med en stærk Bue. Siden fødde Aslaug Biörn, Hvidserk, Rognvald, Sivard eller Sigurd. Ragnhild var hendes Dotter, og næst Ivar venteligen den ældste. Ivar var en duelig Mand, og derhos meget klog, saa at ingen holdtes for at være hans Lige i Klogskab paa de Tider; De andre bleve ogsaa alle kiække og modige Krigsmænd, men Sivard eller Sigurd var og berømt for sin Klogskab, og kaldtes derfore Snog- eller Orm-Øye, om hvilket Tilnavn Efterriden har siden digtet, at der var at see, ligesom en Orm i hans Øie, og det skulde Moderen Aslaug have forud spaaet. Saaledes formerede Regnar Verden, men langt mere ødede han den; thi ved disse Tider giorde han et Tog til Helsingeland, og holdt et skarpt Søeslag med Helsingerne i Floden Ilo, som flyder i Øster-Botnen udi Ulaborgs-Len. Derfra drog han videre, og bekrigede Biarmerne, hvilke skulle have taget deres Tilflugt til Hexerie, og opvakte en stærk Hagel og Storm, som hindrede Regnar i hans Seilads, det er at sige Uveir og Modvind hindrede Regnar, og dette blev efter det vrange Begreb, man da havde om langt bortliggende Folk, heldst af Finsk Herkomst, tilskrevet Troldom; Og herover maae man ei undre sig, da det endnu ikke er ualmindeligt hos den

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Aar 755.

Aar 756.

758. 760.

762. 764.

(a) Vore gamle Skribenter ville vel, at han har faaet det Tilnavn, fordi han i Stædet for Ben havde pure Brusk, men saadant laber vel ingen sig indbilde. Dog at vore Gamle ei alene have fabuleret saadant, kan sees deraf, at Anonymus Salernitanus c. 14. i Pratilli Historia Principum Langobardorum T. 2. p. 65. beretter det samme om et Barn i Italien.

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

den Norske Almue; at ansee Finnerne for Hexemestere, endskiønt de boe op til dem, ja paa visse Steder saa at sige iblant dem. Ved denne lange Seilads led Regnars Hær Mangel paa Fode-Vare, og da siden ved Sommerens Komme stærk Hede slog sig til, saa kom Bugløb iblant hans Folk, hvoraf mange døde. Imidlertid overvandt dog Regnar disse Vanskeligheder, og kom uventeligen til Biarmeland, hvis unævnte Konge sendte til Matul Regent i Finmarken, om Hielp imod fælles Fiende, der ei engang vilde lade dem boe i Roe, som ved deres Beliggenhed syntes at burde være frie for al Fiendtlighed. Denne Finske Regent giorde Regnars Vinterqvarteer i Biarmeland meget urolig, thi han var forsynet med en anseelig Mængde gode Bueskyttere, som tilligemed vare Skieløbere (a), der angrebe Regnar snart hist, snart her, og med samme Il droge tilbage, som de komme. Dog Regnar overbar dette med Taalmodighed, indtil han engang fandt Leilighed om Natten at overfalde dem, og at jage dem paa Flugt. Udi dette Slag satte den Biarmiske Konge Livet til, og den Finske maatte tage Flugten. Regnar ansaae denne Seir for saa vigtig, maaskee fordi den var erhvervet i et saa langt fraliggende Land, at han lod Underretning herom udhugge med Runer i Klipper. Siden udstrakte han sine Streiferier lige til Utgard (b), det er Landet ved Ishavet forbi Archangel. Imedens Regnar saaledes fordærvede de østlige Lande, bleve de vestlige oplyste og forskiønnede ved en til Anseende ringe Mand, nemlig den Engelske Munk Winfrid, Be-

dæ,

(a) Af det Navn Skrid-Finner, som Jornandes og Procopius give dem, sees at den Øvelse at løbe paa Skie, er meget gammel, hvortil og Naturen selv indbyder i de nordiske Lande om Vinteren.

(b) Egentligen Petzora, som vel var Grændsen for vore nordiske Folks Seilads paa de Kanter. Udi Biarmeland findes endnu Runer, men af hvilke dog hvert Bogstav betyder andet end vore Runer.

der, Discipel, som siden blev formedelst sine Velgierninger kaldet Bonifacius, og den første Erkebisp i Maynz. Han prædikede ellene for Bayrer, men han førte ogsaa fuldkommen den Christne Troe ind iblant Thyringer og Hesser, og forstyrrede allevegne de hedniske Templer og Lunde. Friserne forkyndte han og Evangelium mere end eengang, og det lige til Floden Labek eller Lavica, som, saa lange den Franske Konge Pipinus levede, var Grændsen mellem de hedniske og christne Friser, og skiller Frisland og Groningen ad, men tilsidst blev Bonifacius ved Doccum ihielslaget af de hedniske Friser, da han var 85 Aar gammel. Imidlertid kan det ikke nægtes, at den christne Lære, han indførte, jo allerede var vanziret ved mange menneskelige Tilsætninger, især ved Læren om de Romerske Bispers alt for store Magt; Dog dette var ikke hans, men Tidernes Skyld. Hans Discipel Gregorius blev efter hans Død ved at prædike lige til Labek, og Lullus, en anden af hans Discipler, blev Erkebisp i Maynz efter ham, i hvilken Bye mange af de christne Friser havde nedsat sig (a). Efter ovenmeldte Søetoge vendte Regnar hiem igien, og da skede det, at han først ved følgende Leilighed fik at vide hvo Kraka var. Med sin Under-Konge Eisten udi Sverrige holdt han got og fortrolig Venskab vedlige,

Regnar Lodbroc eller Vaidgbe 33 Konge i Leire.

Aar 735.

(a) Den hellige Bonifacius i sine Epistler p. 24. og 25. beskriver Saxernes tugtige, men haarde, Sæder saaledes, at om nogen Jomfrue blev besvangret i sin Faders Huus, eller en Qvinde var sin Mand utroe, da nøddes hun undertiden til med egen Haand at ophænge sig, og hendes Forfører blev ligeledes ophængt over hendes Grav, og undertiden blev hun jaget fra det ene Sted til det andet, og pidsket paa blotte Ryg af Qvinderne paa hvert Sted, ja skaaret og stukket med Knive, saalænge indtil hun døde, eller laae som død p. 137. beretter Lullus om en Christen Præst, at han solgte tvende af Kirkens Livegne, med den enes 2 Sønner, og den andens Hustru og Dotter til Saxen for een Hest. Hvilke Sæder! Hos os vare de vel ei da bedre.

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge Ertre.

lige, saa at de skiftedes til hver Sommer at besøge og beværte hinanden. Ovenmeldte Kong Eisten var mægtig, folkerig, klog, men derhos ond. Han var en stor Elsker af Skalde-Konsten, og ophøldte Sterkodder, der skal have sammensat en Digt om de Danske Konger og en Nordmand, ved Navn Flein, som var af Kongelig Slægt, sig ved hans Hof. Denne Flein fik hans Dotter til ægte. Den berømte Skald Brage, af hvilken haves endnu adskillige Vers, deels trykte, deels utrykte, ophøldt sig og længe hos ham. Ved Regnars Død 794 var Brage Beddasôn hos Aslaug, og siden i sin Alderdom hos den Rogalandske Kong Hiör i Norge, ved hvis Hof han venteligen er død. Brage giorde en smuk Vise om Aslaugs Fædre, hvoraf endnu haves et langt Stykke i Codice Wormiano af Edda. Intet Under er det ellers, at Regnar yndede Skalderne, thi baade han, hans Dronning Aslaug, og deres Børn vare selv Skalder. Eisten boede i Upsal, hvor han, som en ivrig Tilbeder af Guderne, holdt saa store og ærlige Offere ved lige, at der paa de Tider vare ikke Mage til dem i Norden. Især var han meget hengivet til Freias Tieneste, og dyrkede han hende under Billede af en levende Koe, som han altid tog med sig i Feltslag, og stillede i første Led, meenende at sejre ved hende. Denne Koe kaldtes Se-Belia, det er den idelig brølende. Eisten var ei alene kiæk i Krig, men vidste ogsaa snedigen at bestyrke sig ved Forbund med adskillige Høvdinger og andre Mænd. Nu var Raden til Regnar, at han skulde besøge Eisten, og blev han med sine Folk meget vel imodtaget. Eisten lod sin Dotter Ingeborg, en meget deilig og yndig Pige, skiænke i for Regnar og sig, og begyndte da Regnars Folk at mumle om, at det var anstændigere om Regnar friede til Kong Eistens Dotter, end længere beholdt den Norske Gubbes Dotter. Tilsidst frembar en af dem dette for Regnar selv,

og

og han, lige snar til at elske og til at glemme, syntes got herom, og forlovede sig med Prindsessen, dog saaledes at hun længe skulde være Fæstemoe, og Bryluppet ei skee saa hastig. Derefter forlod han Eistens Hof, og forbød sine Folk underveis, ei at sige det ringeste fra, om hvad hændet var i Sverrige, med Trudsel, at den skulde miste sit Liv, som aabenbarede det. Nu kom Regnar hiem, og satte sig i sit Hoisæde; Alle bleve glade ved hans Komme, og drukke Glædes-Øl over den. Strax efter kom Kraka til ham, satte sig paa hans Knæe, lagde Hænderne om hans Hals, og spurgde hvad Nyt, men han svarede at der var intet Nyt. Samme Spørgsmaal igientog hun, efterat de vare komne i Seng, men fik samme Svar; Nu vilde hun vel blive ved at snakke og spørge adskilligt, men han foregav at være træt og mødig af Reisen. Da skal jeg sige dig Tidende, blev hun ved, siden du vil ingen sige mig. Hvad da, spurgde han. Det kalder jeg Tidende, svarede hun, om Konge haver fæstet sig Kone, og haver dog forhen en anden. Hvem siger det, faldt han hende ind i Talen. Beholde skulle dine Mænd Liv og Lemmer, igien svarede hun, thi ingen af dem har sagt mig det, men mine Fugle sadde i Taarnet tæt ved Dig, og ved dem har jeg faaet alle Ting at vide, dog dette vil jeg bede Dig om, at Du ei fuldfører det udlovede Ægteskab, thi Du maae vide, at jeg ikke er nogen ringe Mands Dotter, men jeg er Konge-Dotter, og derpaa fortaalte hun ham en lang Tildragelse om hendes Fader Sigurd Svend, og hendes egen Skiæbne. Men som Regnar var noget seen til at troe dette, saa anførte hun til Bevis paa Sandheden, at det Barn hun gik med skulde blive en Prinds, og slægte sin Morfader paa, ja og ligne ham; Og treffer dette ind, sagde hun, saa lad Barnet opkaldes efter ham, og faer saa ei til Sverrige efter

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire. Aar 764.

Kong Eistens Dotter. Noget efter fødde Aslaug, thi dette hendes rette Navn bar hun stedse siden, en Prinds, som blev baaret ind i Salen til Regnar, lagt ham i Skiødet udi hans Kappe, og han tilligemed adspurgt, hvad Barnet skulde hede. Regnar svarede, at det skulde hede Sigurd, blive en mægtig Stridshelt, og slægte sine Forfædre paa; Og derpaa gav han ham i Navnfæste et Guld Armbaand, og befoel at bringe ham ud i Kammeret. Sigurd blev overøst med Vand, ligesom alle andre Aslaugs Børn. Saales des vidste den snilde Aslaug, at undvige den hende overhængende Fare; Overtroe selv maae tiene den Kloge, og den Snilde erholder altid Fordeel over den Sløve. Uvidst kan det synes, om hun og virkelig har været Sigurd Svends Dotter, eller om hun har listigen betient sig af saadan Digt, for at tilbagekalde den udslukte Kiærlighed i hendes Konges Hierte. Men maaskee Hun og, vis nok til at indsee Foranderligheden af Regnars Hiertelav, har forbeholdet sig at aabenbare Sandheden om sin Herkomst til beleilig og fornøden Tid. Hidindtil have vi ei seet uden prisværdig, kiæk og snild Opførsel af hende, men Eistens Fornærmelse ulmede for meget i hendes Sind, den drev hende til Hævn, hvorom noget herefter skal tales; Dog kan Hævn hos Fruentimret undskyldes i saadant Fald. Imedens Regnar saaledes havde at bestille med Krigs- og Kiærligheds-Sager, søgte hans Broder Harald, som formodentligen var hans Under-Konge i Danmark, at giøre sig uafhængig, og formaaede i den Hensigt Jyder og Skaaninger til at giøre Opstand, ja at fradømme Regnar Konge-Navnet, og at give det derimod til Harald. Frafaldet var saa vigtigt, at Regnar søgte allevegne om Hielp, og sendte derfore ogsaa til sine Norske Venner og Undersaatter. Lathgertha, som havde giftet sig, kom med sin Mand og sin og Regnars Søn, Fridlev, som endda

vare hel ung, saa og en Flode af 120 Skibe ham til Hielp; Saa lidet kan retskaffen Elskov glemmes. Faren blev anseet for saa stor, at Regnar tog baade Drenge og gamle Mænd med i sin Krigs-Tieneste. Slaget gik for sig ved Ullerv, som ligger ei langt fra Landskrone. Regnars tvende Sønner Erik og Agnar (a) vare og med i det, og blev den ene af dem saaret, og kastet til Jorden, hvilket giorde saa slem en Virkning, at Regnars Hær saae sig om efter Flugten. Dog Regnar satte ved haard Tiltale Mod paa nye i den. Lathgertha var ei heller sen; Hun giorde en Vending, greb Fienden an i Ryggen, og bragte derved den Uorden ind i hans Hær, som nyelig havde været i Regnars; og derpaa blev Haralds gandske Magt slaget af Marken, og han selv nød til at tage Flugten. Hans Hustrue, herover forbitred, dræbte ham om Natten med et kort Spyd, og tiltog sig derpaa hans Rige og Værdighed. Aslaugs ældste Søn Ivar var 7 Aar, da dette skede, og har maaskee seet paa Slaget, men at han selv skulde have i den Alder været med i det, og giort store Manddoms Gierninger, som Saxo vil, er urimeligt. Hvorledes det siden gik Haralds Enke, findes ikke opskrevet, men rimeligen er det kommet til Forlig, thi jeg finder, at en vis Borkar, som synes at have stammet fra Halfdan Snialle, har været Regnars Under-Konge i Skaane, og at hans Søn Halfdan har været gift med Gyritha Haralds Dotter. Denne Borkar var, som forhen er sagt, gift med Gro, og fik siden Role, en Dotter af den Slesvigske Konge Sivald, og Søster af Sigar, der var Konge i Ringsted. Noget efter ovenmeldte Slag belønnede Regnar Lathgerthas Troskab derved, at han giorde

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Aar 762.

 deres

(a) Saxo siger vel at det var Ivar og Sivard, men Tiden tillader det ikke, de tvende andre derimod vare de ældste, og af den Alder, de kunde være med.

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

deres fælles Søn Fridlev til Konge over det Tronhiemske, og siden tilligemed over Orkenøerne. Ei længe efter satte Herraud Regnars Svigerfader Livet til i et Søeslag, som det lader at Regnar tabte. En vis Sörle eller Saur søgte derpaa at tilegne sig Ost-Gotland, og at skille Regnars Sønner Erik og Agnar derved. I Følge med dem drog Regnar did, og gik med sine tvende Sønner i Kamp mod Sorles Kiæmper Skarde og hans syv Sønner, og overvandt dem i begge Krigshæres Paasyn, hvorpaa Regnar angreb Sörle selv, og nedlagde ham med hans gandske Hær, hvorefter han satte sin ældste Søn Erik til Under-Konge i Ost-Gotland, og begav sig nogle Aar efter selv til Austurveg, for at undertvinge og igien erobre de Lande, hans Fader og Formænd havde eiet, og nu i lang Tid vare frafaldne. Men som han mærkede, at hans Sønner vare urolige, og søgte ved Fribytterie og Krigstog at indlegge samme Ære, som han, saa formaaede han sin kiære Ven den Svenske Kong Eisten til, at holde sig Sverrige til gode imod hans egne Sønner; Saa lidet taaler Ærgierrighed og Thronen en Medbeiler. Men saasnart Regnar var bortdraget, raadsloge Erik og Agnar sammen, hvorledes de kunde skille deres egen Fader ved Sverrige, og havde Aslaug uden Tvil ogsaa sin Hævn forduldt her under. Til den Ende samlede de en stor Hær og bygde Skibe; Men da Agnars eget Skib skulde løbe af Bankestokken, skede det, at en Mand kom til at staae lige for det, og blev derved dræbt, hvilket de ansaae for et ulykkeligt Tegn, dog lode de sig derved ei afskrække fra deres Forsæt. Saasnart de vare seilede ind i Meleren, sendte de Bud til Kong Eisten og bade ham komme til sig. Ved Ankomsten sagde Erik, at hans Ærinde var, at Eisten skulde give sig under dem, paa sligt Vilkaar vilde han ægte hans Dotter Borghild, og bleve de da vel alle tre stærke

Aar 763.

Aar 764.

ke nok, at værge Landet imod Regnar. Eisten svarede, at han vilde give dette tilkiende for Landets Høvdinger, men da han bar det frem paa Thinget, var alt Landsfolket derimod. Budstikke blev da sendt ud overalt, og en utallig Hær sammendraget, der var fire gange saa stærk som Regnars Sønners. Eisten drog dem ikkun med den tredie Del i Møde, og skiulte Resten i en Skov, hvorover Regnars Sønner giorde sig ingen Betænkning at angribe ham; Men efterat Slaget havde begyndt, fulde de skiulte ud, og angrebe dem paa alle Kanter; Imidlertid værgede de sig tapperligen, og giorde begge Prindserne al mulig Modstand, dog efterat Agnar var faldet, blev Erik taget til Fange. Eisten var dog saa ædelmodig, at tilbyde ham Fred, dernæst saa megen Bod for hans Broder af Upsala Rige, som han selv vilde have, og desuden hans Dotter til ægte. I vor Tid havde enhver taget imod saa gode Vilkaar, men Erik var aldeles inddrukket af sin Tids vilde og modige Tænkemaade, og udbad sig kun alene Fred for sine Folk, og Frihed selv at vælge sin Dødsmaade, hvilket blev ham tilstaaet, og derpaa qvad han denne Vise: „Ei vil jeg „Bod for Broder, ei ved Ring kiøbe Møe, og høre Eisten qvæ„det vorde Agnars-Bane. Ei Moder græder mig, øverst over „Valen vil jeg døe; Spyde lader staae igiennem mig." Da Spydene bleve nedsatte qvad han: „Ei noget Kongs-Evne mon „bedre Dyne slide, skiønt Ravne, Broder! os begge ei lønli„gen rive." Forend han blev hævet op paa Spydene tog han et Armbaand, kastede til sine Mænd og sang: „Forkynder sidste „Ord; Reiserne ere endte i Øster; Lad Aslaugs spæde Møe ha„ve min Ring; Med vreden Hue, hvis de min Død spørge, Stif„moder min forkynde den da for milde Sønner." Efterat han var sat paa Spydene, saae han en Ørn flyve, og havde endda

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Aar 775.

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Mod og Styrke nok at qvæde denne Vise: „ Hvit Ravnen nu „ skriger over Hoved, kræver Føde af mine Saar, og snarlig udhugger mine Ojenstene. Jlde han lønner de mange slagne, „ jeg ham gav i Striden." Saaledes døde Erik som en fuldkommen Jrokeser, en vild Amerikaner. Eriks Mænd droge hiem for at bringe Aslaug Ring og Tidende. Men da de komme til Sieland, vare Prindserne ude paa Søeroverie efter Sædvane, thi de søgde ei at giøre sig mindre berømmelige derved end deres Fader, imod hvis Villie de lagde under sig Sieland, Reid-Gotland, Gulland (a), Øland og alle Smaae-Øerne i Østersøen, og opholdt Ivar sig derpaa med sine yngre Brødre i Leire, og oppebar alle Kongelige Skatter, som Faderen skulde have havt. Om Jylland mældes intet, venteligen have Regnars Under-Konger, Oluf Engelænder, hans Søn Grim Grae, det er den Graa, og Sønnesøn Audolf Aulfge det er den Stærke, værget Landet, og holdet det Regnar tilhaande. Denne Konge var ellers meget misnøiet med, at hans Sønner toge hans Skat-Lande fra ham, hvilket synes at vise, at Sieland og Øerne ere da ei blevne anseete for det rette Dana-Rige, men at det endda haver tilkommet Skaane og Halland, hvor og det Danske Riges og Folks Oprindelse bør søges. Regnar opholdt sig derfore og ikkun sielden paa Øerne, men mere i Halland, hvor han ofte skal have havt Tilhold i Arånæs, nu Kongsbakke. Eriks Mænd biede tre Dage forend de ginge til Aslaug, og forkyndte hende hans og Agnars Død. Ved Ankomsten funde de hende i Hoisædet, og spurgde hvo de vare; De sagde sig at være Eriks og Agnars Ligmænd. „ Hvad, svarede hun ved en Sang, sige i for Angest, ere Svenske

(a) Denne Øe forstaaer jeg ved Eigotland hos den gamle Skribent i Langebecs Scriptores T. 2. p. 272.

„ ke i Landet? eller ere Kongerne faldne udenlands? Spurgt haver „ jeg Danske Kæmpers onde Forevarsel, men videre veed jeg ikke." En af dem svarede: „ Dig sige vi nu Stifsønners Død, Thoras „ Sønners Død og udvalgte Hærs Undergang. Fløi Ørn over „ den Døde og forkyndte hans Lov. Nyere end dette veed jeg ikke, „ og nu har jeg fremført Sagan." Hun spurgte da end yderligere Sammenhængen ud, hvorpaa han fremførte den Vise, Erik havde qvædet, da han sendte hende Ringen. En strids Taareflod brast da af hendes Øine, og var det baade den første og sidste Gang hun græd, og forsikrede hun at ville hævne dem, ei mindre end om de havde været egne Sønner. Disse komme imedens hiem, og var Sigurd da tolv Aar. Aslaug gik ind til dem, og spilte Biörn og Hvidferk Skak, og Sigurd stod hos dem. Aslaug opmuntrede dem da til, at hævne deres Brødres Død, og forsikrede, at de havde ei ladet dem blive eet halvt Aar uhævnede, om sligt havde hændet dem. Sigurd mældte da, at endskiønt Reisen var lang, og vilde medtage tre Uger (a), saa skulde dog Eisten Beli ei længer regiere i Upsal, om han end bød megen Rigdom, saafremt deres Sværds-Odder duede noget. Biörn lovede og Hævn, endskiønt, lagde han til, han ei meget talede derom. Hvidserk udlovede at fare afstæd, hvorvel det var Vinter, og lagde hertil, lader os snarere hævne end love, lad Agnars Bane nyde alt Slags Onde, og lader os skyde Skib i Hav. Ivar sagde tilsidst, at de alle vare snilde, modige og kiække, men at de behøvede hans Bestandighed, endskiønt han maatte lade sig bære i Slag. Derpaa begyndte de at udruste deres Skibe. Sigurds Foster-Fader samlede

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Aar 776.

(a) Dette viser, at man endda fulgte den gamle Skik at søge Havn hver Nat, naar det var muligt, og til den Ende at selle eller roe langs Kysten.

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

lede i tre Dage fem Skibe, Hvidserk og Biörn i fem Dage florten, og Ivar i syv Dage ti. Aslaug drog Landveien med 1500 veludrustede Ryttere, og lod sig kalde Randalin, det er den Skioldbærende. Hun foer venteligen til Lands med Rytterne, fordi man endda ei dristede sig til at tage Heste om Bord paa Skibene. Paa et bestemt Stæd mødte de hinanden i Sverrige, og begyndte at skiænde og brænde, hvor de fore frem, sparende ei noget som havde Liv. Da Eisten det hørte, samlede han alt hvad der kunde bære Vaaben, og drog imod dem, havende sin Koe med sig; Dog Ivar skiød den ihiel med Pile, thi han havde en besynderlig Styrke i at skyde med Bue. Koens Fald giorde Eistens overtroiske Hær mismodig, saa den efter nogen Tid tog Flugten, og faldt Eisten selv tilligemed mange af sine Folk. Ivar gav de overblevne Fred, og sagde, at man ei burde krige i et Rige, som var Hovdinge-løst. Da Regnar siden kom hiem fra sit østerlandske Tog, var han meget misnøiet med sine Sønners Opførsel, og sagde, at de burde have opsat Hævnen til han selv var kommet hiem. Dog var uden Tvil den sande Aarsag hertil, baade det Venskab han bar for Eisten, saa og den Frygt han havde for sine egne Sønner, at de skulde skille ham ved Riget. For at forekomme dette, giorde han Biörn til Under-Konge i Sverrige, og tillagde ham ogsaa den Deel, han eiede Sønder paa i Norge. De andre sendte han ud Vester paa, for at erhverve Ære og Bytte, og selv drog han atter til Øster-Landene. Men forend jeg fortæller hvad han denne Gang forrettede der, maae jeg først berette

Aar 771. hvilke Bedrifter, han giorde første Gang. Til dette Tog førte han med sig sine Sønner Ivar, Biörn og Fridlev, saa og Erik og Agnar, hvilke tvende sidste maae siden have forladt ham, for at giøre det ulykkelige svenske Tog. Han lod og udraabe, at hver Hus

bonde

bonde skulde give ham med den af sine Sønner, han ansaae for dueligst, saa og sin troeste Træl. Ved Bornholm holdt han paa dette Tog sit første Slag, hvorudi Follner, en mægtig og stridbar Konge, satte Livet til. Maaskee han haver regieret paa Bornholm, hvilket indtil det 9de Sæculi Slutning havde sine egne Konger. Siden angreb han det Reidgothiske Rige ved Duna, hvilket da synes at have været i fremmede Folks Hænder, enten Esthers eller Letters, som man kan slutte af deres Konges Navn Dian. Ham undertvang han efter mange Slag, og slog omsider ihiel, da han giorde Frafald. Men hans tvende Sønner Dian og Daxon, som havde giftet sig med Døttre af Kongen i Garderige, finge Hielp fra deres Svigerfader, og søgte ivrigen at hævne hans Død. Som de nu havde bragt en meget stor Hær sammen, mærkte Regnar, at han ei kunde overvinde dem med Magt, og greb derfore til List. Han lod giore Kobber-Heste, som kunde rulles frem paa Hiul, og med Styrke drive dem ind paa Fienden, hvor han stod tykkest. Herved bragte han hans Ledder i Uorden, jog ham paa Flugt, og omkom Dian. Samo-Getherne (a), af hvis Herkomst

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

(a) Med mindre at ved Scyther, som Saxo her bruger, skulde forstaaes Tschuder eller Esther. Mærkeligt er det, at Samogetherne kaldte efter Verelius i Lexico i det Ord Raggaina, deres Skovguder Raggaina, som kommer overeens med vort gamle Ord Reigin og Ragn ɔ: det er Guder, og hvilket viser at vore Fædre have havt Omgang med dette Folk, og tiener til at stadfæste, at Aserne have boet der. Möller i Gatterers hist. Bibl. T. 5. p. 295. og 296. vidner, at i de Russiske Annaler forstaaes ved Tschuder, Finner, Kareler og Esther, men at ellers i Almindelighed i gandske Rusland og Nord Tatariet tillegges alle gamle Bygninger og Monumenter det Folk Tschuder; hvilket bringer mig paa de Tanker, at Scytherne forstaaes herved i Henseende til de ældste Tider, eller i det mindste at det Scythiske Navn er, hvorvel urigtigen, bleven udstrakt til alle Folk i de Egne.

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

komst Daxons Moder var, bleve da og overvundne, deres Land indtaget, og af Regnar givet til hans Søn Hvidserk. Kongen af Garderige dristede sig derpaa ei at møde Regnar i Marken, og tog Flugten. Efterat Regnar havde undertvunget de omliggende
Aar 776. Folk, og anvendt fem Aar paa dette Tog, forlod han Østerlandene, og begav sig til et Konge-Stævne. Imedens han var der hændte det foromtalte med hans Sønner udi Sverrige. Udi Ag-
Aar 777. nars Stæd avlede han med Aslaug en anden Agnar. Siden be-
Aar 778. gav han sig atter udi Krig i Østerlandene, og undertvang den Gang Kurer og Sember, og besad saaledes alle de Lande, som hans Forfædre havde eiet, undtagen den Del der havde tilhørt dem i Engelland, og herpaa slog han sig til Rolighed i nogle Aar. Nu ville vi høre hvad hans Sønner imedens foretoge sig Vester paa. Ivar, Biörn, Hvidserk og Rognvald droge ud, men Sigurd blev hiemme, og blev siden sat til at styre Danmark som Under-Konge. De andre vare lykkelige i deres Tog Vester paa, venteligen i Irland, Skotland og Orkenøerne, og seirede overalt. Endeligen foreslog Ivar dem at angribe et fast Stæd, som i Regnars Saga kaldes Hvitaby, og uden Tvil er Hvitzborg i Niala, den samme som Whitherre eller Candida casa i Galloway udi Skotland (a). Ivar vilde just, at de skulde angribe dette Stæd, for at indlegge Ære ved at indtage et, hvor Modstand skede, da de ellers hidindtil havde havt lutter lette Seiervindinger, hvorimod mange havde forgiæves anfaldet Hvitaby, ja endog Regnar selv, og tilskrev Ivar tvende Qvier, som Indvaanerne troede paa, Stædets Fasthed. Rognvald blev for sin Ungdom tilligemed en Del af Mandskabet forordnet til at vogte Skibene, imedens de andre

angrebe

(a) Med mindre man vilde tænke paa Withby, der ligger paa den østlige Side af Northumberland ved Havet, og er just selvsamme Navn.

angrebe Pladsen. Men paa en af Sydersøerne blev han overfaldet af en vis Herthiof, uden Tvil en Norsk Prinds, og omkommet, og de Danske slagne. De andre Regnars Sønner indtoge imedens Byen, efterat Ivar havde med Pile ihielskudt de tvende Qvier. De finge der meget Bytte, brændte hvert Hus i Staden, og reve Murene ned. Og dette synes at have været deres sidste Forretning udenlands for den Gang. Da Aslaug fik Rognvalds Død af dem at vide, sandt hun sig deri, efter de Tider Skioldmøers Viis, og qvad: „Mine Sønner qvælte mig længe, inden jeg fik dem ud, „ dog gav det mig ingen Sorg, Rognvald farvede Skioldet i „ Mandeblod, og yngst af mine Sønner foer hen uforfærdet til „ Odin.“ Ei heller, sagde hun til, kan jeg indsee, at han kunde have levet sig til mere Ære. Af det Navn Herthiof maae man slutte, at Danske eller Norske have ved de Tider været boesiddende i Skotland, hvilket bestyrkes derved, at den hellige Skotske Jomfrue Bega, som levede ved Aar 774, skal have skrevet i en Bog Bønne-Formularer for de Danske. Ved disse Tider og noget forhen, navnlig fra 772 begyndte den mægtige Franske Konge Carl den Store at angribe Saxerne, deels for at bringe dem til det Franske Riges Lydighed, deels og for at twinge dem til at antage den Christne Lære, i Tanke at de derved skulde blive fredeligere, sædeligere, og bedre Undersaatter, og aflegge deres Røverier. Krigen blev ført med foranderlig Lykke, dog saaledes, at de Franske giorde efterhaanden alt mere og mere Fremgang, og endeligen efter 33 Aar opnaaede Aar 805 deres Hensigt, saa at Saxerne antoge den Christne Troe, og bleve forenede med Frankerne eller de Franske under fælles Regiering, dog saaledes, at de skulde beholde deres egne Love. Da Saxerne grændsede op til de Danske, og de Franske tilsidst komme over Elven ind i

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Regnar Lodbroc eller Voidghe 33 Konge i Leire.

Nordalbingien, til hvilket de Danske formente at have en Slags Rettighed, saa kunde vort Folk ei andet end blive opmerksomt herved, da deres egen saavel borgerlige, som geistlige, Frihed, syntes at trues med Undergang, og i det mindste Fare, af et saa kiækt og mægtigt Folk, som de Franske da vare. Imidlertid vare Omstændighederne saa beskafne i Danmark, at de Danske og flere Nordiske Folk ei med Eftertryk satte sig imod de Franske Vaabens Fremgang. Den rette Over-Konge Regnar Lodbrok opholdt sig fast altid i Sverrige, eller og sværmede om paa Søen, og havde større Lyst til saadan ustadig Levemaade, end til at tænke paa sine Rigers sande Beste, hvorfore han ei heller nævnes af de da, eller kort efter, levende Frankiske Skribenter, og den Danske eller rettere Jydske Under-Konge Sigurd eller Sivard var endnu for ung til at paatage sig store Ting, fik ei heller engang siden Lyst til at blande sig meget i den Saxiske Krig, hvortil dog Aarsagerne ere gandske ubekiendte; Denne alene synes man at kunne giætte, nemlig at han haver elsket Fred. Men da det var Carl meget magtpaaliggende, at de Danske og andre Nordiske Folk ei befattede sig med de Saxiske Sager, saa bliver det derved ei urimeligt, at han paa en eller anden Maade har søgt at vinde Sivards Raadgivere. Denne Konge kaldes af de Frankiske Skribenter Sifrid og Sigefrid, og

Aar 777. nævnes først af dem ved Aar 777, da den berømte Saxiske Anfører Widekind, en af de fornemste Vestfalinger flyede med nogle faae Saxer til ham, fordi han ei vilde underkaste sig Carl, som alle de andre Saxiske Anførere, tilligemed det hele Raad og Folk udi Westphalen havde giort i Paderborn, dog saaledes at de skulde beholde deres Frihed, og bleve da mange døbte, og ginge over til den Christne Troe, og en Kirke opført i Paderborn. At Witekind flyede til Danmark dertil var uden Tvil Aarsag, at han

var gift med Kong Sifrids Søster Geva. Saaledes var Danmark længe et sikkert Tilflugtssted for de flygtige Saxer, som derfra giorde siden idelige Indfald i deres Fæderneland, og bevægede deres Landsmænd til Frafald, hvorved Danmark dog var de Saxer, som elskede deres Frihed og Fæderneland, meget til Nytte, endskiønt den ikkun hel lunken tog Del i Krigen. Denne Krig havde omtrent 6 Aar forhen taget sin Begyndelse, hvortil Aarsagen var denne, at Carl, som da ene, hvorvel paa en ikke alt for retmæssig Maade, da han havde stødt sine tvende Broder-Sønner fra Del i Riget, besad det store Frankiske Monarkie, vilde skaffe sine Franker noget udenlands at bestille, for derved at vænne deres Tanker fra Rigets indvortes Tilstand; Men Paaskud var, at Saxerne havde forhen givet de Frankiske Konger Skat, og at de vare urolige Naboer og Hedninger, hvorover blev af ham og Stænderne besluttet udi Worms i Maj Maaned at bekrige Saxerne, for at undertvinge dem og nøde dem til den Christne Troe. Og da det Frankiske Rige blev herved i Tiden udstrakt over Elven til Eideren, saa at det kom til at grændse til vore Danske, og det derved fik Leilighed til at blande sig baade i vor verdslige og i vor geistlige Forfatning, saa bliver det nødvendigt at jeg her maae handle noget om denne Krig. Forend han drog frem med sin Krigshær sendte han den Prædikant Lebuinum til den Saxiske Land-Dag, som holdtes paa det Sted Macklo ved Weseren efter deres aarlige Sædvane; Men han undkom neppe deres Hænder med Livet, og det alene ved en Tale, som Buto, en fornem Saxer holdt, hvorudi han forestilte, at da de før havde vel imodtaget Danske, Slaviske og Frisiske Gesandter, burde de og vel imodtage denne, som var en Guds Gesandt. Nu mente Carl, at have billig Aarsag til at begynde Krigen uden videre Forhaling.

Regner Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Aar 772.

 Han

Regner Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire. Han brød derfore ind i Westphalen med en mægtig Krigshær, og erobrede det faste Stæd Erisburg ved Dimel-Floden, nedbrød Irminsuls vel udarbeidede Billedstøtte (a) og Tempel, bortførte hvad Guld og Sølv der fandtes, og bygde der det første Christne Capel i Saxen. Derfra drog han til Weseren, og indtog mange Saxiske faste Castelller, hvoriblant Heristal, hvorpaa mange Saxer bade om Fred, og lovede at holde sig rolige, gave og til Sikkerhed 12 Gisler. Endeel Saxer bleve siden døbte imellem de Floder Lippe og Dimel, og lod den bekiendte Abbed Sturm i Fulda sig især deres Omvendelse være angelegen. Men alt dette forandrede sig kort efter. Thi som Carl maatte gaae til Italien

Aar 773. imod den Langobardiske Konge Desiderius, saa angrebe Saxerne

Aar 774. Eresburg, erobrede og nedbrøde det, fulde ind i Hessen, indtoge Fritzlar og dræbte Præsterne der. Men Carl angreb dem med 3 forskiellige smaae Krigshære, drev dem tilbage, tog Byttet fra dem, plyndrede og brændte i deres Land, og vendte tilbage over

Aar 775. Rhinen. I Majo holdt han derpaa den sædvanlige Rigsdag, som denne gang gik for sig i Düren i det nu værende Hertugdom Jülich, hvor der blev besluttet med al Magt at fortsætte Krigen. I Følge heraf gik han over Rhinen, indtog det faste Slot Sigeburg ved Rur-Floden, og befæstede Eresburg paa nye. Derefter beleirede han Brunsberg ved Weseren, ei langt fra Höxter, gik over Floden, og trængde til Ocker-Strømmen, efterat han først havde slaget Ostphalerne, hvorpaa en Mængde af dem med deres Anfører Hesso bad om Fred, besvor den, og overgav sig. De af Engeren (b) giorde det samme i den Gow Buchi ved Lippefloden,

(a) Denne Marmor-Støtte findes endnu i Dom-Kirken til Hildesheim.

(b) Saxerne vare som bekiendt delte i trende Folk, Ostphaler, Westphaler og Engrier.

Floden, tilligemed deres Anfører Bruno. Imidlertid havde endel Franker lidet meget ved et hastigt Vestfalisk Overfald ei langt fra Minden ved det Stæd Lubbeke. Dog Carl hævnede det strax, og giorde et stort Nederlag paa dem, hvorpaa Vestphalingerne indginge Fred ligesom de andre. Men saasnart Carl drog til Italien, grebe Saxerne atter til Vaaben, erobrede Eresburg, og sløifede det rent, men beleirede Siegesburg forgiæves. Carl kom tilbage, og rykte lige til Lippes Udspring, hvor mange Saxer med Koner og Børn lode sig døbe, og hvor Vestphalinger og Engrier paa nye lovede Lydighed. Eresburg blev da atter opreist og et andet fast Slot anlagt ved Lippe, samt det faste Stæd Desenberg indtaget. Aaret derpaa underkastede alle Saxerne sig, og Witekind flyede til Danmark, som forhen er fortaalt. Da Carl Aaret efter krigede i Spanien mod Saracenerne, og led der et Nederlag, førte Witekind sig denne Omstændighed til Nytte, kom til Saxen igien fra Danmark, og formaaede sine Landsmænd til Frafald, hvorpaa de ødelagde de Franskes Lande paa denne Side Rhinen fra Deutz i Nærheden af Coln indtil Mosel Floden. Da blev Befæstningen ved Lippe nedbrudt, Munke og Præster, Gamle og Unge, ja Børn i Moders Liv dræbte, Kirkerne brændte, og Nonnerne voldtagne. Dog den Hær Carl sendte ud imod dem, naaede dem ved Ederfloden i Hessen paa det Stæd Lihesum, og slog dem gandske. Ikke veed jeg om det Indfald som Normannerne, venteligen de Danske, giorde 779 i Frisland, har været en Følge af noget Forbund imellem dem og Saxerne. Vidst er det, at Frisland stod da under den Franske Carl, men vidst er det ogsaa, at enkelte Personer og Anførere af Danske og Norske giorde ofte saadanne Indfald paa deres egen Haand uden nogen Befaling af deres rette Over-Konge, hvilket saa meget des lettere kunde

Regner Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Aar 776.

Aar 777.

Aar 778.

Aar 779.

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

kunde skee, som hans Myndighed stod ofte paa svage Fødder, og de mange Under- Skatte- Søe- og Hær-Konger, samt Jarler, undertiden lidet agtede hans Befalinger, og han ogsaa iblant var ikke i Stand til at twinge dem. Hvorom alting er, saa skiendte og brændte Normannerne i Frisland, og sloge Jan Hermana ihiel med mange Friser i den Bondebye Westerbierum. Friserne forbittrede over deres Høvdings Død, samlede sig og dræbte 350 Normanner, og toge det meste af Byttet tilbage. De øvrige Normanner flyede til Skibene, kappede Ankerne af, og toge Flugten, hvorpaa Friserne begave sig hiem, men Dagen efter overfulde Normannerne uventeligen de Bonde-Byer Kornwert og Hindelopen, og stukke dem i Brand, dog Indvaanerne af Stavern mødte dem med 30 Skibe, sloge dem paa Flugt og borttoge 5 af deres Skibe. Imidlertid nærmede Carl sig alt mere og mere, slog Saxerne ved Bucholt ved Hase Floden, hvorpaa alle Westphalinger overgave sig, hvilket og Angrier og Ostphaler giorde paa det Stæd Medufulli ved Weseren, hvorpaa mange

Aar 780. bleve døbte af den bekiendte Abbed Sturm. Aar 780 kom han til Elven, og ved det Stæd Orheim, nu Orem, som ligger ikke langt fra Wolfenbüttel, hvor da en almindelig Rigs-Dag holdtes, bleve mange Ost-Saxer, eller Ost-Phaler døbte, endog af Bardangau, hvor Bardewik ligger, saa bleve og nogle Vender døbte, af dem, der boede i det nu værende Lüneborgske, Sønden for Elven; Og disse ere uden Tvil de første Vender, som ere blevne omvendte til den Christne Troe. De af Bardangau, saa og Nordalbingerne underkastede sig da ogsaa Carls Scepter. Carl sendte da Willehad ud at prædike i Wigmodie, det er det nu værende Bremiske imellem Weser og El-

Aar 781. ven, hvor han lærte med megen Frugt, og bragte de omkring

boende Saxer og Friser til at love, at de vilde lade sig døbe. Men denne gode Billie varede ikke længe, thi Witekind kom atter tilbage fra Danmark til Saxen, og opvakte Saxerne til Frafald, og da gik det ilde til med de Christne, saa at adskillige af Willehadi Disciple bleve dræbte; Genval med sine Staldbrødre i det Bremiske, den Præst Folcard med Grev Emming i den Gow Leri, hvilken laae ved Floden Hunt i det Oldenborgske, Benjamin i den Gow Eishriustri, nu endel af det Oldenborgske, og den Clerk Atrebanus i Thiatmarsgaho, det er Ditmarsken, hvilket er det første, at dette Landskab nævnes af nogen gammel Skribent. Willehad selv undgik neppeligen deres Hænder, ved at flye til Utriustri, nu Rustringen i det Oldenborgske, hvorfra han siden seilede langs Frisland. Altsaa see vi heraf, at Christendommen var da alerede kommen over Elven, og som man noget efter finder en Kirke og Menighed i Meldorp, saa er det rimeligt, at Willehad har stiftet den. Heraf sees ellers, at Ditmarsken er da bleven regnet til Saxernes Land. Ludger, en fød Friser, opdraget og underviist i Utrecht, og i York hos Alcuin, og som med megen Frugt havde prædiket for Friserne i Egnen af Doccum, maatte da og tage Flugten, thi Witekind ødelagde alle Ting lige til Flie. Dog ovenmeldte Uhæld var ikkun en Overgang, thi efter adskillige Trefninger og deriblandt den ved det Bierg Sontal ved Weser-Floden, hvor Frankerne lidde et stort Nederlag, vendte Witekind ved Carls Ankomst tilbage til Danmark, hvorpaa Carl lod af de Saxer, som indfunde sig hos ham, og skiødde al Skylden paa Witekind, 4500, hvilke havde været med i Slaget ved Sontal, nedhugge uden Skaansel ved den Stad Ferden, i Tanke ved saa stræng en Hævn at holde de andre i des bedre Lydighed. Forend disse Ting skeede, sendte Sivard et Gesandskab, hvis Hoved var Halfdan Borcari Søn,

Regner Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire. Aar 782.

 og

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 35 Konge i Leire. og hvormed ogsaa fulgte en vis Asmund, til Carl, hvilket traf ham i sin Leir ved Lippe-Flodens Udspring. Hensigten af Gesandtskabet var uden Tvil at stifte Fred, men Forslagene maae ei have været antagelige for Carl, thi der siges, at Carl gav Gesandterne kloge Svar, og som han vedblev at krige imod Saxerne, saa haver han venteligen ved sine Svar ikkun søgt at undvige Forslagene. Iblandt Gesandterne nævnes en Asmund og en Halfdan, hvilken var en Søn af Borkar, Under-Konge i Skaane, gift med Gyrithe, Dotter af Harald Sigurd Rings Søn, og blev han ved hende Fader til den navnkundige Harald Klak, den første christne Konge i Danmark. Ved denne Leilighed synes en Godefrid ogsaa at have været Konge i Danmark, hvilket viser at Sigefrid eller Sivard haver taget sin Broder til Med-Regent. Witekind var nu vel paa nye flygtet til Dannemark, men kom efter Sædvane atter igien, og fornyede Krigen med Carl, thi ovenmeldte store

Aar 783. Henrettelse havde forbitret Saxerne. I eet Aar, ja i een Maaned skede tvende store Hoved-Træfninger, den ene ved Detmold, og den anden ved Hase-Floden, hvorudi 6000 Saxer satte Livet til, og bleve Saxerne gandske slagne i begge, hvorpaa Carl forfulgte Fienden over Weser indtil Elven, og indjog allevegne Skræk hvor han kom. Witekind maatte da atter flye nord over Elven. Imidlertid

Aar 784. blev han dog ved at forurolige Kysterne af de Lande, der laae ved Vester-Havet, helst Frisland, hvor han skiendte og brændte, ødelagte Kirker, og tvang dem der boede ved Flee, nu Zuyder-Søen, til at forlade Christendommen. Herover opbragt drog Carl selv imod Ostphalerne, hvor han fandt liden Modstand, hvorimod en anden Hær under hans ældste Søn, den unge Carl, slog det Saxiske Rytterie, og omkom 7000 af det ei langt fra Lippe-

Aar 785. Floden. Mod Slutningen af samme Aar kom han atter igien,

og

og agtede at besøge Nordalbingerne, men kunde, fordi Veiene vare ved Regn blevne alt for slette, ei naae til Weseren. Dog gik han siden i Junio over den, efterat han havde plyndret allevegne omkring i Vestphalen, og begav sig til Bardewick, hvor han bragte det saa vidt med Witekind og hans Broder Albion, at de komme did fra Nordalbingien og de Danskes Grændser under frit Leide over til ham. Han afgiorde da med dem, at de skulde drage til ham i Frankerige, og lade sig oplære i den christne Troe, hvorpaa de bleve døbte i Attigny, og vare Saxerne siden stille i nogen Tid, hvoraf Willehad benyttede sig, oprettede i Wigmodia de nedbrudte Kirker, og beskikkede Præster paa nye. Og som fem frisiske Pagi eller Gower, det er Egne eller Strækninger, og deriblant Hunsingow, underkastede sig Carl, saa blev ovenmældte Ludger beskikket til at prædike for dem og for Indvaanerne af Den Bant (a). Bemeldte Gower begrebe Groningen og Ost-Frisland i sig. Aaret førend Witekinds Omvendelse kom en Normannisk Flode til Frisland paa Emsen, hvilken de af Stavorn, og af Ezons Stad, beliggende ved Lauwert, droge imod, og nødde til Flugt, men kort efter komme de igien, og vilde ind i Zuyder-Søen; Droge dog bort igien og seilede ud ved Ameland, saasnart Friserne komme efter dem. Carl søgte nu at forsikre sig sine Erobringer i Saxen, og da han indsaae, at saadant let kunde skee ved at rodfæste den christne Lære, og den best vedligeholdes ved at indrette Bispe-Sæder, ligesom i andre christne Lande, og ved at indføre Hierarkiet, som havde saa stor Magt at twinge Gemytterne og holde dem i Lydighed, saa skal han derfore have

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Aar 784.

(a) Den samme Romerne kaldte Burchana, og laae imellem Lavica og Ems, og blev i Middelalderen ved Vandsloder til adskillige Øer, der nu næsten er gandske bortskyllede. See min 5 Tome p. 60.

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Aar 786 stiftet Bispedommet i Ferden, som da strakte sig lige til Østersøen imellem Udløbene af de Floder Traven og Pene, og beskikkede Svibert til den første Bisp der. Imedens disse Ting ginge for sig, swærmede Regnar Lodbrok om i Vesterhavet, nedlagde ved Skarfa Skiær i Skotland en Kong Rafn, vandt og et Slag ved Inthyris Øer, nu Øen Tyre-y, ligeledes i Skotland, omkom om Morgenen i en Strid udi Flæmingia Land (a), nu Flandern, en Kong Freir, dræbte efter sex Dages Trefning ved Englanes, som uden Tvivl har været et Forbierg i Kent, nogle 100 Mænd tilligemed en vis Valthiof; Ved Bardafiord i Halland erholdt han og en Seier. Siden drog han til Skotland igien, og vandt et Slag i Hiadninga-Vog paa Syder-Øerne. Derfra begav han sig til Northumberland, og stridde der tiligen om Morgenen. Vendte siden atter tilbage til Skotland, og omkom i Ilasund (b), paa den store Sydersiske Øe Ila, en vis Kong Örn. Paa den bekiendte Øe Onlungs-Ei eller Aunguls-Ey, nu Anglesey (c), havde

(a) Saaledes kaldes det af Snorro efter den gamle Poet Halfred i Oluf Trygvesöns Saga c. 29, ligeledes i Krakemal udi Regnars Saga Stroph. 10. Flandern, eller rettere Flandre kaldes det alerede i Caroli M. Capitulariis l. 4. c. 7. p. 892 hos Lindenbrog. W. Thorne hos Twisden col. 919. kaldes Indvaanerne af Flandern hel mærkeligen Flemingi.

(b) I Arnæ Codices n. 3. 6 og 7 fol. kaldes det Alasund. Af det Navn har eet været paa Hitland. See Arnæ n. 325, 4to efter min Udskrift p. 68, hvilket Stykke er trykt i Orkneyinga Saga, og findes der p. 176.

(c) I Samson Fagres S. c. 22. p. 36. kaldes den Aungulsey, og ligeledes i vore andre Sögur, ja af Snorro selv i Magni Barfods Saga c. 11. og siges den der at være trediedelen af Bretland eller Wales, hvilket dog er for meget. Rowland har om denne Øe, som i gamle Dage hedte Mona, skrevet en hel Bog, som anden Gang er trykt til London 1766, i 4to., saa og History of the Island of Anglesey, London 1775, 4to, hvilken er et Tillæg til Rowland. Lang. Script. T. 3. p. 209. not. c. p. 210. not. k. Lhovydii Epistola de Mona in Britanniæ descriptione. Londini 4to 1731.

de han og en Strid, og seilede derfra med tre meget store Skibe eller Dromunder (a) til Vest-Sex, for at udspeide Landet, hvortil kom at Britterne i Cornwallien havde kaldet ham til Hielp. Ved Dorcester landede han, efterat hun først havde plyndret paa Øen Portland, og havde han den Gang lutter Norske med sig fra Hordeland, thi de Danske havde han ladet blive tilbage, venteligen ved Anglesey, og bestode de ikkun af de sletteste af Bøndernes Sønner, og af Trælle, hvilket havde en god Virkning, thi de søgte ved Manddoms Bedrifter at udslette det forhadte Rygte, de vare komne i. Nu angreb Lodbrok uventeligen den Vest-Saxiske Kong Bithrics Foged eller Greve Hama, hvilken Saxo kalder Konge, venteligen i den Tanke, at fremmede vare ligesaa gavmilde med Konge-Navn, som vore egne, og ihielslog Lodbrok denne Hama, som Ethelwerd kalder Beaduheard. Saadan Fordel opmuntrede Lodbrok til at gaae videre. Han drog ind i Mercia, hvor Offa da regierede, men et Partie af hans Hær blev slaget, og nogle fangne, af hvilke Offa fik at vide, at de fornemste Danske havde sendt dem ud paa Speiderie, og at en utallig Mængde Danske vilde følge efter dem, hvilket viser, at Hensigten gik da ei ud paa mindre, end paa Erobringer. Offa lod dem uskadde vende tilbage, for at mælde, at de følgende skulde, saa længe Offa levede, blive behandlede som de forud sendte. Og dette var

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge Leire. Aar 787.

(a) Dette Navn var brugeligt i Grækenland, og troer jeg at det først, tilligemed Bygningsmagden er i 9 eller 10 Seculo bleven bragt hid til Norden. I Arnæ n. 762, 4to p. 172, 173. berettes at den Orkenøiske Jarl Rognvald mødte i Middelhavet en Dromund saa stor, at hans 15 Skibe saae ud som Baade imod den. Dette skeede i det 12 Seculi Midte. Navn havde de af deres hurtige Seilads. De vare Langskibe. See videre om dem i Ducangii Lexico Græco medii ævi i Ordet Δρόμωνες Af Herrauds S. c. 7. p. 33. kan og sees at Dromuner vare især grækiske Skibe.

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Aarsagen, hvi Mercia blev i Fred for de Danske, saa længe Offa levede, og han døde Aar 794. Imidlertid drog dog Regnar bort med endel Bytte fra Vest-Saxen, thi Birhric og hans Undersaatter havde levet i stor Sikkerhed. Ved sin Hiemkomst berettede Regnar og hans Folk, at Engelland var rigt og vellystigt, hvilket foraarsagede, at de Danske siden ofte komme der, som Fiender. Mathæus af Westmünster fortæller, at Kaars lode sig see paa Folkes Klæder i Engelland forend dette Indfald skeede, og mener han at sligt betegnede Indfaldet. Saaledes var Tænkemaaden paa de Tider, at altid noget forunderligt skulde gaae forud for uventelige og store Krige, Pest og andre saadanne Ulykker. Maaskee at det Concilium, som Aaret efter 788 blev holdt i Finkenhale i Bispedømmet Durham udi Northumberland, er bleven sammenkaldet i Anledning af dette de Danskes Indfald. Den oft omtalte Willehad blev af Carl udi Speyer den 14 Julii beskikket til den første Bisp i Bremen, ved et Diploma, da han twende Aar forhen var til Worms bleven udvalgt dertil, og er det underligt, at udi det Diploma (a) udstædet til ham derover ei underlegges ham i det aandelige noget Land Norden for Elven, hvilket viser at baade Christendommen, og Frankernes Herredomme havde endnu ei fæstet ret Fod der. De Lande, Willehad blev beskikket til Bisp over, vare Wigmodia, det er Landet omkring Bremen, Lara eller Leirgow, og Leri ved Weser-Floden, Riustri nu Rustringen, Asterga eller Hostracha og Ostergo, udi West-Frisland, Nordendi og Wanga, som begge vare Dele af Frisland, hvoraf den første havde Navn af Byen Norden, og den anden grændsede op til

Aar 788.

Jeve-

(a) Baring viser i Clavi Dipl. p. 404. not. q. at dette Diploma er, som mange andre, hidindtil noget urigtig udgivet. Herom og dets Indhold handles i Bremisches Heb-Opfer T. 2. p. 51 — 68.

Jeveren (α). Efter Regnars Forsøg paa Engelland tales saare lidet om ham indtil to Aar før hans Død, og finder jeg intet mere opregnet end dette alene, at han forordnede eller rettere paa nye igien indførte den Skik, at tolv erfarne Mænd skulde dømme i alle Sager (a), saaledes at hverken Anklageren, eller den Anklagede maatte selv gaae i Rette, og derved skal megen Kiv og Ondskab være bleven hæmmet. Heraf sees ellers, at alle Sager bleve da ei alene afgiorde ved Tvekamp, som mange vrangeligen forestille sig, men at ordentlig Lov og Dom haver været i Brug, og uden Tvil ogsaa Advocater, eller Sagførere. Imedens Regnar var borte, og Sønnen Fridlev med ham, faldt endel af Norge fra, og valgte sig en anden Konge, dog Regnar bekrigede og ihielslog ham, og overlod den Del han eiede i Norge til sin Søn den Svenske Kong Biörn, hvilken førte det Tilnavn Jernside for sin Haardførhed, og Tapperhed, og fordi han aldrig blev saaret i noget Slag. Men imedens de Danske tænkte paa at giøre Erobringer i et saa langt fraliggende Land, som Engelland, bestyrkede Carl sig alt mere og mere, og udvidede sine Grændser i deres Nærværelse. Aar 789.

Regnar Lodbroc eller Vai, the 33 Konge i Leire.

Den

(a) Om disse tolv Mænds Dom, dens Ælde og Skiæbne i Norden handler Westphal. i Mon. Cimbr. T. 3. præf. p. 62 — 64. Og kunde man ogsaa ved at tage 12 Mænd til sig, sværge sig frie, hvilket kaldtes Tylter Eed. Saadanne Dommere ere endnu i Brug udi Engelland, og kaldes Jurés. Da Magnus Gode forligede sig med Harde Knud, svore ei alene Kongerne, men 12 de fornemste Mænd af hvert Rige svore og med. See Snorro i Magni Godes S. c. 7.

(α) Langeb. Scr. Dan. T. 1. p. 346. not. p., p. 349. not. h., p. 347. not. t., p. 345. not. i., p. 350. not. l. til Cointe Annales Franc T. 6. p. 369. Hvor Wigmodius og de fleres Beliggenhed beskrives.

Ragnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Den Obotritiske (a) Regent Witzan havde undergivet sig ham, og han regierede i Vestdelen af det nu værende Meklenborgske. Bestyrket ved ham, og med en Hær af Franker, Saxer, og Soraber (b), hvilke vare et Vendisk Folk, der beboede Lausitz, gik Carl over Elven og bekrigede det mægtige Vendiske Folk, Wilzer, Leuticier eller Welataber kaldet, hvilket besad Østdelen af Meklenborg, For-Pominern, og et stort Stykke af det Brandenborgske. Carl havde og Friser med sig, som seilede op ad Elven, og siden ad Havelen, og undertvang han de Wilzer, som boede paa hin Side af denne sidste Flod. Dette Tog opvakte endeligen Sivard af sin lange Søvn, saa at han ikke alene lod en Hær af Danske, men og af Svenske, som hans Broder, Biörn Jernside sendte ham til Hielp, drage did for at standse Carls Fremgang; Dog det hialp ikke: Efter mange og store Slag, hvorudi Carl overvandt dem alle, bleve endeligen Wilzerne undertvungne af ham, og var dette meget farlig for de Danske, ei alene for Carls derved tilvoxende Magt, men endog for den Colonie Jomsborg, som de havde liggende i Wilzernes Land, og som nu stod Fare for at komme under fremmed Aag. Ved denne Tid døde Willehad den 1 Novbr. udi Blexen, da Pleccateshem i Grævskabet Rustringen

(a) Obotriterne vare et Slavisk Folk, og beboede den vestlige og største Del af Meklenborg. Et Slavisk Folk af samme Navn, dog med Tilnavn Prædenecenter, boede i Dacien, og forekommer hos Lucium i Schwandtneri Scr. Ung. T. 3. p. 85 og 87. Venteligen have begge disse Obotriter været eet Folk, da de boede i Polen, eller og i Rusland, som Slavernes første Boepæle, og have siden delet sig i tvende Hobe, og hver taget sin Vei.

(b) Soraber ere uden Tvil komne fra Severien i Rusland, dersfra gangne til Polen, hvor og Severien har Navn efter dem, siden delet sig i tvende Hobe, en nedsat sig Sønden for Donau i det 7de Sæculo, og bleven kaldet Servier, Serber; En anden gaaet til Tydskland og bleven kaldet Soraber.

gen. Han var først Bisp i Bremen, og blev siden giort til en Helgen. Willeric var hans Eftermand. Af den lærde Engellænder Alcuin, som stod i saa stor Naade hos Kong Carl, haves fire Breve til en ubenævnt Bisp, der var sat til at omvende Hedningerne, hvorved maaskee sigtes til St. Willehad, og hvor han iblant andet formaner ham at være Sandheds Prædikant, og ei Tiendes Inddriver, „ thi „ hvorfore, bliver han ved, skulle vi legge det Aag paa de Ukyn„ diges Halse, som hverken vi eller vore Brødre have kunnet bære." Gyldent Raad, som det havde været at ønske, at Efterkommerne mere havde lagt paa Hierte, og ei ved utidig og unødven Strænghed i den Post standset og forhalet Christendommens Fremgang i disse nordre Lande, hvorvel det ellers var billigt paa en lempelig Maade at sørge for Præsternes Underholdning, der best skeer ved Tiende. Den Christne Lære kom ellers Aar 790 Danmark hel nær, thi en af de Øer, som nu lyde under det Danske Scepter, blev da omvendt til den christne Troe, nemlig Fosetisland, nu Helgeland, som da var en stor og folkerig Øe, men er efterhaanden ved Vandets Bortskyllelse blevet gandske liden. Ovenanførte Ludger, som siden blev første Bisp i Münster, og sat efter Døden paa Helgenes Liste, kom til bemældte Land, og omvendte det gandske, ødelagde alle Fosetis Templer, og lod bygge Kirker i deres Stæd. Selv-Øens Regent lod sin Søn Landric døbe, som blev viet til Præst, og prædikede siden længe for Hedningene, derefter vilde Ludger have draget til de Danske, for at prædike for dem, men Kong Carl vilde ikke, venteligen for ei at opvække dem til Fiendtligheder imod sig, da han vidste hvor hengivne de vare til deres hedniske Lære. Ludger skal være bleven meget bedrøvet herover, allerhelst han forud saae, hvor mange Ødeleggelser

Regner Lodbroe eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Aar 790.

Aar 805.

Aar 809.

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

gelser de i Fremtiden vilde anrette, hvilket han gierne, som en fornuftig Mand, kan have forudseet, men naar legges til, at han forud saae, at det ei skulde skee imedens han levede, og han døde 809, den 26 Martii, men dog imedens hans Søster Hinburg levede, saa indseer vel enhver, at saadan Spaadom er, hvad denne Post angaaer, giort bag efter. Under Regnar skeede ogsaa en mærkelig Tildragelse med Sigar, Konge i Ringsted, Søn af den Slesvigske Konge Sivald. Med denne Sigars Søster, hvis Navn er ubekiendt, avlede Regnar Godefrid, rettere Gudrod efter vort Sprog, som derfore er vel siden bleven Over-Konge i Slesvig efter sin Morfader, og har faaet Jylland paa samme Maade tilligemed. Bemældte Sigar bortog den deilige Signe, Søster af Hakon, Konge et Stæd i Skaane, og af Hagbarth, hvilke tvende vare Sønner af Asmund, der formodentligen har været Konge i Halland, og opbrændte Sigar ved den Leilighed adskillige af deres Mænd. Venteligen er Angrebet efter Sædvane skeet om Natten, og Huset hvori de laae blevet indsluttet, og sat Ild paa. Da dette skeede var Hakon i Irland og førte Krig der. En vis Hyldegils havde forhen friet til Signe. Han kaldtes ogsaa Beordra, og blev siden en Fyrste i Mercia, hvor han døde 769. Han var af fornem Slægt, og meget vel skabt, men dog vilde Signe ei have ham, fordi han ei havde giort sig berømmelig ved Krigs-Bedrifter, og foredrog hun ham Sigar, hvilket viser at hun har ladet sig godvilligen bortage af denne sidste. Imidlertid blev Hildegils dog ved at frie med Hæftighed til hende, og til den Ende bestak en vis Bolvise, som var hendes Brødres Raad, og søgte at opvække Uenighed imellem dem og Sigar, der forhen havde været gode Venner. Herover angreb Hagharth Hildegils, over-

vandt

vandt ham, og gav ham et slemt Saar bag til (a). Det varede længe inden Hakon hævnede sin Søsters Rov; Venteligen er han bleven opholdt ved sin Irske Krig, og imedens lader det, at Hagbarth er død. Endeligen begav Hakon sig til Danmark, for at bekrige Sigar, men da blev han forladt af Sterkodder, og den Sielandsfarer Hakon, Vigars Søn, af hvilke den første især længe havde fulgt ham, men vilde nu ei stride imod Sigar for Venskabs Skyld, ligesom den sidste ei for Landsmandskabs Skyld. Uventeligen overfaldt Hakon Sigar, og dræbte ham; men Sigars Søn Sivald samlede Folk sammen, for at hævne sin Faders Død, hvorover Hakon begav sig med tredie Parten af Hæren til Hærvig, hvor hans Flode laae, saasom han ikke fandt sig stærk nok. Men hans Staldbroder Hakon, med Tilnavn den Stolte, vilde ingenlunde flye, og leirede sig ved Axelsted, nu Alstæd, oppebiende en Flode, som skulde komme ham til Hielp. Dog Sivald angreb ham, og skulle nogle Qvinder ogsaa have mænget sig i Striden, som stod i tvende Dage, og hvis Udfald blev, at begge Anførerne Sivald og Hakon satte Livet til, men Sielandsfarerne dog beholdte Seiren. Natten efter kom den forventede Flode op af Suseaae, og da den saae Nederlaget, kastede den en Høi op over Hakon, som endda i Saxo's Tid kaldtes Hage Høi. Dog den Skaanske Kong Borkar kom med det skaanske Rytterie, for at hævne sin Svoger-Broder Sigars Død, overfaldt Hakons Folk uformodentligen, og nedlagde mangfoldige af dem. Den anden Hakon, Asmunds Søn, som var Aarsag til alt dette, flyede med trende Skibe til Irland, hvor han to Aar efter døde. Da en Hakon

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Aar 792.

(a) Saaledes maae vel ikke med Hildegils være gaaet til. Saxo har p. 129. flere Omstændigheder, og tildeels andre, ved det han urigtigen har henført ham til de ældre Sigars, Hakons og Hagbarths Tider, om hvilke jeg længe forhen haver handlet.

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Hakon var med i Bravalla-Slag, saa kan han gierne have været en af disse Tvende, og rimeligst den som førte Tilnavn af den Stolte. Regnar synes i sin sidste Tid at have kriget med en Alf, Konge i Thye, og at have dræbt ham, og han var uden Tvil, Søn af Hialprek, der ægtede Sigurd Svends Moder, og hos hvilken Sigurd Svend blev opfød. Efter al Anseende har Regnar, eller hans Fader Sigurd Ring, været den første, som til Stadighed har bragt Øen Gulland under de svenske Konger, da den ofte forhen havde havt sine egne. Aarsagen, at den kom under de Svenske, var, at den jævnligen blev bekriget af mange Konger, og deriblant ogsaa af de Svenske Aar 793, giorde fast alle Saxer Opstand imod Carl, og forenede sig med de omliggende hedniske Folk, venteligen ogsaa med de Danske; Iblant andre sendte de Bud om Hielp til Avarerne i Ungarn. Deres Forbittrelse gik saa vidt, at de brændte Kirkerne op, som vare hos dem, joge Bisper og Præster ud, og sloge nogle ihiel. Begyndelsen til Opstanden var denne. Carls Feltherre Theoderic drog med sine Tropper igiennem Riustri, men blev angrebet af Saxerne, hvilke den Danske Kong Sivard var med en Flode kommet til Hielp, ved Siede-Bæk, hvor den falder i Weseren, udi det nu værende Grevskab Hoia, Sønden for Delmenhorst (a). Denne forenede Magt, som havde lagt sig i Skiul, omkom bemældte Theoderik, og derpaa fulde alle Saxerne fra. Imedens Sivard giorde sig bekiendt ved dette Tog, kom den gamle Lyst til Feide og Søekrig igien over Regnar. Til den Ende udrustede han en anseelig Flode og Hær, og lod i Særdeleshed bygge

Aar 793.

tvende

(a) Saaledes forener jeg sammen Saxo's Beretning p. 171. om Sigurds Tog imod Carl den Store, med de Frankiske Skribenters Beretning om Saxernes Foretagende imod Theoderic i min 8 T. p. 571. og 572.

tvende meget store Skibe eller Knorrer paa Eidun i Vestfald udi Norge, hvor hans Rige strakte sig lige til Dofrefiæld og Lindesnæs. Fra Norge satte han ud med sin Flode, og drog forst til Skotland, hvor han den 19de Januarii paa Oen Eo, nu Jova eller Hii, hvorhen de Danske Soerovere ofte komme, dræbte S. Blaimacus, Søn af en Irsk Konge, fordi han ei vilde opdage hvor det meget Guld fra S. Columbæ Grav var kommet hen. Hans Søn Ivar, som havde et Rige i Northumberland, var imedens bleven jaget ud deraf ved Hella, en Søn af Hama, som Regnar for nogle Aar siden havde dræbt. For at sætte denne sin Søn ind igien, saa og for at igientage Riget i Lindsey, som hans Formænd, de danske Konger, havde eiet, besluttede Regnar at giøre et Tog til Engelland, thi dette Engelske Rige var det eneste, som endnu feilede ham, at han ei havde undertvunget alle de Riger, hans Fader Sigurd Ring havde eiet. Og dette sit Forsæt iværksatte Regnar saaledes, at han den 13de Junii efter gammel Stil, som jeg allevegne følger i denne Historie, giorde Landgang paa Øen Lindisfarne i Northumberland, hvor han ødelagde og plyndrede den bekiendte S. Cuthberti-Kirke og Kloster, ihielslog nogle af Munkene, klædde andre nøgne ud, og druknede nogle i Havet; Han førte og adskillige Fanger bort med sig, og deriblant endel Drenge, hvis Befrielse Alcuin foresatte sig at udvirke ved Kong Carl, hvilket viser, at der have været Danske iblant disse Soerovere, og ei Norske alene, som Kroniken af Mailros siger. Men at Danske og Norske vare sammen paa dette Tog, passer sig heel vel paa Regnars vidt udstrakte Herredømme. Alcuin skriver og om dette Tog, at det opvakte en utrolig Skræk, saasom ingen troede, at saadan Seilads kunde have skeet. Fra Lindisfarne seilede Regnar videre, steg i Land udi Norfolk, drog til Norwich, og

Regnar Lodbroc eller Veidghe 33 Konge i Leire.

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33] Konge Leire. kom i Slag med Ella eller Elli Hama's Søn (a), som da var en liden Under-Konge, enten i Northumberland eller i Lindsey, og synes tilligemed at have for de andre Engelske Konger havt Ost-Kysten under sin Bevaring imod fiendtlige Indfald. Ivar var i alt dette Regnars Veiviser. Striden varede i trende Dage, thi Ella havde mange Britter fra Wales med sig. Tilsidst lede dog de Engelske et stort Nederlag, og var de Danskes Forlis ikke synderlig stort. Paa dette Tog i Skotland og Engelland medgik omtrent eet Aar. Men efter Regnars sædvanlige Uroe maatte han nu hen til et andet Land, og gialdt det da Irland. Ivar, Biörn og Agnar fulgte ham, og maaskee flere af

Aar 794. hans Sønner. Udi Irland holdt han i Vedrafiord Slag med Kong Marsten, og omkom ham; Siden figtede ham imod en vis Eigil, uden Tvil en Nordmand, og mistede der sin Søn Agnar. Endeligen angreb han den Dublinske Kong Melbric, nedlagde ham, indtog og plyndrede Dublin, hvor han erhvervede stort Bytte. Udi Irland forblev han næsten eet Aar, og lod sine Sønner imedens reise hiem til deres Moder (b). Imod Aarets Slutning begav Regnar sig til Engelland igien, for at tugte Ella, som endog bekrigede ham i Irland, og giorde ham hans Bundsforvandte afspænstige. Atter tog han Veien til Lindisfarne, og holdt der uden for ved Lindiseirs Søeslag med tre Irske Herrer, som vare komne Ella til Hielp, og overvandt dem. Derefter seilede han til Tine-Floden, ved hvilken Newcastle nu ligger, og drog op ad den til det Kloster Gyrvum, nu Jarrow, som og da kald-

(a) Maaskee Ella var en Søn af den Northumbriske Kong Alhred, som blev udjaget Aar 774. See min T. 8. p. 675. 676.

(b) Historien siger vel ikke dette, men det maae dog saa være, efterdi de vare hiemme, da de finge Tidende om deres Faders Død.

kaldtes Egfridi Havn, og som da for smaae Skibe var seilbar 3000 Skridt over Girwi. Men ved denne Leilighed mistede han i en Storm sine tvende store Knorrer, og flere Skibe som sunke. Og mødte dette ham, fordi han imod Aslaugs Advarsel havde med saa store Skibe søgt til de Engelske Kyster, hvis Farlighed formedelst Grunde og Banker hun dog havde forestillet ham. Imidlertid gik han i Land, og plyndrede Klosteret Gyrvum og omliggende Egn, men blev af Ella overfaldet med en usigelig stor Hær, imod hvilken Regnar vel værgede sig got, saa at han fire Gange brød igiennem den fiendtlige Slagtorden uden at faae mindste Saar, hvilke hans hvidgraae silke Brynie afværgede, som Aslaug ved Bortreisen havde givet ham med de Ord, at nu vilde hun lønne ham den Kiortel han før havde givet hende; og at intet Sværd kunde bide paa denne, fordi den var indviet til Guderne. Tilsidst bleve dog Regnars faae Folk overmandede, og ihielslagne ved Udløbet af Tine-Floden; Han selv indestængt mellem Skioldene, og til Fange taget, og vilde han da ei svare eet Ord, eller give tilkiende hvo han var, i hvor meget han end blev spurgt derom. Herover besluttede Ella, som ei kiendte ham, og nu vilde sætte et Exempel paa saadanne Søerøvere, at lade ham lide en gruelig Død. Han lod ham sætte i en Ormegaard, opskiære, og Slanger og Orme legge ind i ham. Men endskiønt han saaledes led megen Pine, sagde han dog intet, hvorved han gav sig tilkiende, thi dertil var han for stolt, klagede ei heller, men sagde alene tilsidst: „Vidst vilde Grisene nu grynte, om de vidste Galtens Tilstand, og hvad den Gamle nu maae lide.“ Saaledes endte den stridbare og urolige Regnar sit Liv; Han søgte ideligen Døden, og fandt den tilsidst. Mægtigere Konge havde Danmark til den Tid ei havt, endskiønt Danmark selv havde liden

Regnar Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Baade

Regnar, Lodbroc eller Vaidghe 33 Konge i Leire.

Baade deraf, efterdi han var mere at ansee for Svensk og Norsk Konge, ved sit idelige Ophold i bemeldte Riger, hvortil kom hans øvrige Lande og Riger ei indlemmedes i det Danske Rige, thi saadant var et Stats Greb, som vore Fædre ei kiendte; Tryggere og billigere var det og, at hvert Rige beholdt sin Form og sine Skikke. Derfore maae man ansee Norden under Regnar, som mange Riger samlede under eet Hoved, og hver regieret efter egne Love; Riger som levede i Fred sammen, feidede aldrig, eller sielden paa hinanden, og giorde ofte fælleds Krigstog. Regnars idelige Omflakning, hans Sønners urolige Sindelav, og Tidernes vilde Tænkemaade, foraarsagede dog, at Danmark under ham bekrigede Sverrige tvende Gange, endskiønt de havde fælles Konge. Regnars vidtstrakte Herredømme blev adskilt efter hans Død, og delet imellem hans mange Sønner, og kunde det ei være anderledes efter Tidernes Tænkemaade; Thi da de ei udgiorde eet foreenet Rige, men særskilte Riger under een Konge, som havde samlet dem, deels ved Arv, deels ved Vaaben, og han derhos efterlod sig mange Sønner, som efter Tidens Brug alle kaldtes og vare Konger, saa skulde og hver have sit Land. Desuden ønskede da Undersaatterne i hvert Rige, at have sin egen Konge, saa at det var næsten ugiørligt, at holde saa stor en Bygning længe sammen. Og da den nu engang blev adskilt, kom den aldrig mere siden til den Fuldkommenhed (13).

Imidler-

(13) Min T. 3. p. 325. T. 4. p. 24. T. 5. p. 57—61. T. 6. p. 408 409. T. 7. p. 839. 855. 857. T. 8. p. 623—631. 412. 514. 515. 519. 269. 733. 271. 558—574. 634. 636—641. 643—651. 654. 192. 193. 297 324. 243—271. 240. 344. 345. 399. 684. 282. 335—338. 476. 617—620. 687. 702. 703. 709. 714. 656—660. 665. 667. 671. 676. 681. 688. 713. 556. 161. 162. 614.

Imidlertid gik den fuldkomne Deling ei strax for sig, saasom alle Regnars Sønner med fælles Kræfter først søgte at hævne hans Død, Sivard 34 Konge i Leire.

614. T. 9. p. 371. 372. Tavle 79. 65. Saxo l. 9. p. 169—177. l. 7. p. 128. 129. 132. 133. Torfæi Series p. 397. 398. Langebeckii Script. rer. Dan. T. 2. p. 270 — 277. T. 1. p. 342 — 360. 267. 441. Lagerbrings S. R. H. T. 1. p. 150. Arngrimi Suppl. p. 842. ꝛc. Sch. N. H. T. 1. p. 402 — 409. Orms S. bag ved Hrankells i Arnæ n. 116, 8vo. p. 337., hvor den gruelige Dødsmaade, at riste Ørn paa ens Ryg beskrives. Ragnars S. c. 3 — 6. 8 — 12. 15. 16. Chron. Aug. col. 2235 & 2236. in Twysden Scr. 10, Gilbergs Beskrifning øfver Christianstads Lån. Lund 8vo. 1767 p. 88. Alfordi Annal Brit. T. 2. p. 594. 595. 598. 599. 620. 672. Tunelds Indledning til Geographien øfwer Sverrige, 8vo. Stokholm 1741. p. 351. og 352. Cave H. lit. p. 409. Philalethi Tronhjemske Samlinger T. 2. p. 9. Willehadi vita c. 7. 9. 20. in Lang. Scr. Dan. T. 1. p. 347. 349. 359. Poeta Saxo ap. Leibnitzium in Scr. Brunsv. Joh. Glaston Vol. 1. p. 105. 106. Mascov T. 1. p. 127. 128. Krakamali Arnæ n. 161. 4to. p. 67. 71. efter min Udskrift i Skalda Tal i Arnæ n. 761. p. 115. 131. 146. A. Cornelii Chronyk van Friesland. p. 57 — 60. Eyndii chr. Zelandiæ p. 89. 90. Danske Snorro, Kiøbenhavn, 4to 1757. p. 611. Volsunga S. p. 62. Arnæ n. 3. 6. 7. Fol. n. 281, 4to. Videnskabernes Sælskabs Skrifter 12 Deel p. 275. Chr. Saxon. p. 64. Wilkinsii Concilia M. Britanniæ T. 1. p. 153. Molleri Cimbr. lit. T. 2. p. 494 — 499. v. Ludgerus p. 985 — 989. Bunaus Teutsche Hist. T. 2. p. 342 — 352. 374 — 377. 386. 398 — 405. 414 — 434. 466. 467. 479. 480. Krakemal eller Sangen om Regnars Bedrifter er trykt under Navn af: En gammel Kiæmpevise om Danske Mænds Tapperhed, digtet af Koug Regnar Lodbrog, paa nu brugelig Dansk udsat med Forklaringer i Bredden af Christen Berntsön, Wiborg, trykt 1652, 4to og findes i Geheimeraad Hielmstiernes Bibliotheque. Joh. de Essendia i Bibl. Hist. Gott. T. 1. p. 34. 35. Schatenii Annal. Paderb. P. 1. p. 4 — 27. Vita Karoli M. in Boecleri Scr. Germ. p. 51. Vita Libuini c. 13. ap. Surium die 12 Nov. p. 281. Acta Sanct. Martii T. 3. p. 646. 649. Jan. T. 2. p. 237. 238. Ludgeri vita c. 8. 13. 16 18. 19. in Broweri Sider. p. 40 — 45.

 Orig.

Sivard 34 Konge i Leire.

Død, og lode Æren gaae for Nytten. Dog besadde Sivard (a) og Godefrid imedens Jylland, Ivar de Danske Øer, Biörn Sverrige, Gotland og Regnars Andeel i Norge, og Hvidserk, Reid-Gotland og noget af Venden. Disse Prindser finge Faderens Død at vide paa følgende Maade. De sidste Ord, Regnar havde sagt, bleve berettede for Ella, som begyndte at tænke dem efter, og faldt derved paa den Formodning, at den ihielslagne Danske Anfører maatte være Kong Regnar, som baade havde mange Sønner, og som desuden var bekiendt for sin Stridbarhed, og sit uovervindelige Mod, hvilket han især havde udviist i den smertelige Død, han led. For at afværge deres Hævn, fik han med stor Møie en Mand overtalet, at drage til Ivar og Brødre, for

Orig. Guelf T. 4. p. 346. 368. Ethelverd l. 3. Præf. in Scr. post Bedam p. 839. 840. Leibn. Scr. Brunsv. T. 3. p. 72. 92. Lelands itinerary T. 7. p. 121. Kollarii Analecta Vindob. T. 1. p. 563 564. Annal. Franc. T. 2. p. 32. Chron. Alberici p. 118. Annal. Pithoei 8vo p. 9. Vita Blaitmaci in Mabillonii Act. Sanct. Benedict. T. 4. p. 443. 444. & ap. Canis T. 2. Part. 2. p. 202. 203. Vita S. Gregorii ib. p. 326. Tanneri Bibl. Britanno-Hibernica p. 93. in nomine Bega. Maderus ad Adam Brem. p. 175. Wolterus ap. Meib. T. 2. p. 22. Baringii clavis p. 278. Schatenii Hist. Westphaliæ. l. 8. p. 505—507. Ad. Brem. ap. Lindenbr. p. 4. l. 1. c. 9. Cod. Adel. Bab. ap. Eccard. T. 2. col. 104. in Corp. Hist. Medii ævi. Vor Langebek haver i det endnu utrykte Diplomatario Daniæ tilstrækkeligen redet Rigtigheden af dette Diploma, rettet Feilene, og hævet Vanskelighederne. Hartzheim har og alerede giort det Conc. Germ. T. 1. p. 259—261. Oefelii Scr. rer. Boic. T. 1. p. 431. An. Met. ap. Du Chesne T. 3. p. 283. Langtoft P. 1. p. 10. taler om de Danskes Krige mod Brihtric Konge af Vest-Saxen, og kalder de Danskes Anfører Kebriht, og Brihtrics Feltherre Herman, hvilket vel ei vil sige andet end Hærens Anfører.

(a) Islænderne kalde denne Konge Sigurd. Men Saxo bruger allevegne Sivard, hvor de Sigurd, som kan sees af min 8 T. p. 376.

for at mælde dem dette, og at byde dem Bod. Han paalagde ham og, at give nøie Agt, hvorledes enhver bar sig ad. Sendebudet kom til Danmark, just da de sadde til Bords og drukke, dog spilte Sivard og Hvidserk Skak sammen, og Biörn stod paa Gulvet med et Spyd. Sendebudet fortaalte alle Ting omstændeligen, og Ivar spurgte ham ud med al Kaaldsindighed. Da Beretningen kom til Regnars sidste Ord, krystede Biörn Spydskaftet saa stærkt, at der blev Tegn efter hans Hænder i det, og da Fortællingen var til Ende, giorde han saadan Bevægelse med Spydet, at det brast i twende Stykker. Hvidserk tog saa fast i Skakbrikken, at Blodet sprak ud under hans Nægle, og Sigurd, som skravede sine Nægle med en Kniv, skar sig i Fingerbenet uden at mærke dertil. Ivar derimod blev ved at spørge, dog skiftede han uophørligen Farve, og svolmede i Ansigtet. Hvidserk vilde have ladet dræbe Ellas Mænd, men Ivar formente det, leggende til, at de skulde faae fare i Fred, og at han vilde give dem hvad de krævede, og dem fattedes. Ved Hiemkomsten fortaalte de hvad dem var mødt, og Ella sluttede deraf, at Ivar vilde blive ham den haardeste. Derfore lod han og befale allevegne, at holde flittig Vagt ved Stranden, for ei uformodentligen at blive overfaldet. Efterat Ellas Mænd vare farne, holdte Regnars Sønner Raad, og vare de alle eenige deri, at ville drage til Engelland for at hævne deres Faders Død, undtagen Ivar, som vel vilde fare med, men alene for at tage imod Bod. De andre bleve meget vrede paa ham, bøde Skibe ud, men finge ikke saa mange, de ønskede, fordi det rygtedes, at Ivar var lunken. Ved Ankomsten til Engelland holdte de Slag med Ella, hvorudi de bleve overvundne, atter fordi Ivar og hans Folk ei vilde stride. De flyede til deres Skibe og seilede tilbage til Danmark. Ivar derimod gav til

Sivard 31 Kongé i Leire.

Sivard 34 Konge i Leire.

tilkiende, at han vilde blive efter, og forlige sig med Ella. Han bad dem forestaae sin Del i Riget, og at sende sig det Løsøre, der tilkom ham. Derefter forføiede han sig til Ella, og begierede Bod for sin Fader. Ella syntes at burde have nogen Troe til ham, siden han ei havde villet stride imod ham med sine Brødre, men dog bar han Frygt for ham, hvilken han og gav tilkiende; Dog efterat Ivar havde svaret, ei at ville bekrige ham, fattede han Tillid til ham, og bleve de saa forligte, at Ivar fik den Stad Lindum, nu Lincoln, med omliggende Egn. Der lod han bygge en fast Borg, og beteede sig meget venlig og gavmild med Guld og Sølv imod Landsfolket, saa deres Hierter hang meere til ham end til Ella, hvilken dog havde stor Fortrolighed til ham, og fik ofte mange gode Raad. Da det nu var kommet saa vidt, sendte Ivar til sine Brødre, og bad dem komme med en Hær, for at hævne deres Faders Død, saasom nu beqvæmest Leilighed var dertil. De droge en stor Hær sammen af gandske Danmark, og Gotland og alle de Riger, de raadde for, og foere skyndeligen adstæd med 400 Skibe. Ivar gav Ella det tilkiende, fornyede sine Løfter, om ei at stride imod ham, men lagde til, at Ella kunde ei heller forlange, at han skulde stride mod sine egne Brødre; Tilbød sig dog, at drage til dem, for om mueligt at mægle en Fred, hvormed Ella var fornøiet, men ved Sammenkomsten ophidsede han dem end mere, forsikrende, at Ella havde langt færre Folk end de. Til Ella derimod sagde han, at der var intet ved dem at udrette, og at de vare uforsonlige. Saaledes maatte Ella give sig i Strid mod dem med et langt ringere Antal Folk, saasom hel mange af hans egne sloge sig til Ivar, hvilken formeente at holde sin Eed, naar han hialp ingen af Parterne. Herover skede det, at Ellas Hær blev, hvorvel efter en haard Modstand,

slaget,

slaget, og han selv taget til Fange. Ivar var da tilstæde, og sagde, nu bør os at ihukomme hvad Død han har tilføiet vor Fader. Derefter befoel han og de andre, at lade opskiære Ellas Ryg i en Ørns Skikkelse, hvilken Straf bestod deri, at først blev Kiødet fraskaaret, og i Saarene Salt strøet, siden Ribbenene hugne fra Rygbenet, og bøiede ud ad ligesom en Ørns Vinger, og igiennem dette store Saar Lungen uddraget. Efter dette tilegnede Ivar sig alt det Rige, som de Danske forhen havde eiet i Engelland, nemlig Lindsey, og noget af Northumberland, og som den rette Northumbriske Over-Konge Ethelred blev ved den Tid dræbt af sine egne Folk, saa kom dette Rige gandske i Uorden, indtil det endeligen blev 827 erobret af den Vest-Saxiske Kong Egbert, thi hvorvel det imedens havde nogle Konger af sin gamle Konge-Slægt, saa vilde det dog ei sige meget med deres Magt, og derfore fandt og Ivar Leilighed at udbrede sin, saa at han endog bemestrede sig Staden York, og fæstede der sit Sæde. Han levede længst af alle Regnars Sønner, og døde i en høi Alder udi Engelland, og blev der lagt i en Høi. Børn efterlod han sig ikke, thi han havde ei nogen Attraae til Kiønnet. Han befoel at man skulde begrave ham i den Egn, som var mest underkastet fiendtlig Indfald, thi da skulde ingen Fiende faae Magt over Landet. Og omtrent i den Egn var det at den Norske Kong Harald Haardraade siden faldt. Wilhelm Conqvæstor lod hans Høi opkaste, og hans Legeme, som endda fandtes helt og holdent, opbrænde. De andre Regnars Sønner delede Landene ved Lodkastning imellem sig ved deres Tilbagekomst, saa at Biörn Jernside fik Sverrige, med Upsala Stad og Eiendom, saa og begge Gotlande, og alt det Land, som dertil ligger; Sivard fik Halland, Skaane og Ei-Gotland, det er de Danske Øer, samt Jylland, der regne-

Sivard 34 Konge i Leire.

Aar 796.

Sivard 34 Konge i Leire.

des til Verne, fordi det er en Halv-Oe; Desuden fik han og hvad Regnar havde eiet i Norge, nemlig hele Vigen og Agder til Lindesnæs, og en stor Del af Upland; Hvidserk fik Aunstur Rige eller Reid-Gotland og Venden, ved hvilket sidste vel fornemmeligen forstodes Jomsborg, og hvad de Danske ellers besadde der hist og her, hvorvel den følgende Historie viser, at de især paastode, at have Ret til Obotriternes Land. Men endskiønt de saaledes skiftede, som det lader, Landene paa en vilkaarlig Maade mellem sig, saa behøvte de dog nødvendigen at vælges og samtykkes af Undersaatterne, som ogsaa skeede med Sivard paa alle Thinge i Danmark, hvilket uden Tvil ogsaa er skeet med de andre, som derpaa droge hver til sit Rige. Men endskiønt Sivard saaledes regierede over Jylland, saa var dog hans Broder Gudrod eller Godefrid tilligemed Medregent der. Disse Brødre lode sig ellers ikke nøie med, at de saaledes havde hævnet deres Faders Død, men de vilde og æviggiøre hans Minde, hvortil Aslaug, hans efterladte Dronning, havde især megen Attraae, og lode derfore ved den berømte Skald Brage sammensætte den Sang kaldet Krakemaal, eller Regnars Sang, ved hvilket sidste Navn nogle forledet have urætteligen meent, at Regnar havde selv i sin Dødsstund siunget den. Efterat nu Sivard saae sig rolig Besidder af Thronen, tænkte han paa at sætte sig i Sikkerhed for den

Aar 794.

mægtige Carl, hvilken havde imedens lykkeligen dæmpet Saxernes forhen omtalte Opstand, ved at gaae med tvende Krigshære ind i deres Land, af hvilke han selv førte den ene Sønder fra ind i Saxen giennem Thyringen, og lod sin Søn Carl gaae med den anden over Rhinen ved Cøln; Med hvilke han ødelagde Landet, fik stort Bytte, tog mod Gisler, forflyttede hver tredie Saxer (a), og

(a) Venteligen kun af de stridbare, og det endda fra en vis Egn.

og indgik Forliig med dem paa Marken Suntfeld ved Minden. Men da dette fornemmeligen ikkun synes, at have vedkommet Vestphaler og Angrer, saa drog han Aaret efter imod Ostphalerne, og kom lige til Elven, og til deres Moradser, og det Stæd Liuni, nu Lyneborg, hvor Witzan, Obotriternes Konge, blev dræbt af dem, da han vilde komme Carl til Hielp, og var i Færd med at gaae over Elven. Carl opholdt sig paa dette Tog ogsaa i Wigmodia, og siden i Bardevie, og bleve Saxerne forfærdede, overgave sig til ham, skyede Gisler, og antoge paa nye den Christne Troe, til hvilken han tvang dem ved at ødelegge deres Agre og Landsbyer med Sværd og med Ild. To Aar efter holdt han en Samling i Aachen, hvor og Saxer, saavel Vestphaler og Angarier, som Ostphaler, mødte, og hvor Penge-Boder for en ædel Saxer bleve ligesaavel bestæmte til 60 Skilling og til 12, som for en Franker: For en Friboaren derimod ikkun til 5, og for en Litus, det er den ringeste Almues Mand, en Frigiven, til 4. Derpaa kom Carl atter igien i November Maaned til Saxen, slog ved Alisni (a) en Broe over Veseren, gik ind i Wigmodia, indtog Gisler i Thratia (b), plyndrede og brændte allevegne, og sendte bort en Mængde Fanger af Mænd, Qvinder og Børn. Saaledes maatte Carl næsten hvert Aar giøre Tog til Saxen, for at dæmpe Opror efter Frankernes Talemaade, da Saxerne derimod paastode, at figte for Frihed, Gudstieneste og Fæderneland. Denne Gang kom han atter lige til

Sivard 34 Konge i Leire.

Aar 795.

Aar 797.

(a) Dette Stæd kan jeg ikke finde, thi det kan hverken være Aliso i Westphalen, ei heller Eltz i det Hildesheimske, saasom de begge ligge for langt fra Weseren. Maaskee det dog kan være Liebenaw i Grevskabet Hoya.

(b) Maaskee den Pagus Draween i det Lüneborgske mellem Buchow, Dannenberg og Ulzen indtil Gørde; see Grupens orig. Germ. T. 2. p. 228. 229.

Sivard 34 Konge i Leire.

Aar 798.

til Elven, ja til Vesterhavet ind i Hadeler Land, og opholdt sig paa det Stæd, som efter ham blev kaldet Karlesstant. Han tog Gisler baade af Saxer og Friser, og holdt Jul og Paaske i Saxen. Ved Herstal i Bispedommet Paderborn lod han ved Weserfloden opføre store Bygninger, og maatte Saxerne give hans Folk baade Vinter-Qvarter og Sold. Imedens han saaledes opholdt sig i Saxen, giorde Nordalbingerne Oprør ved Paaske-Tider, dræbte de Legater, som vare hos dem for at pleie Retten, og deriblant trende Grever, af hvilke Goresled nævnes, saa og en vis Godeskalk, som Carl havde faa Dage tilforn sendt til den Danske Kong Sivard, og nu vendte tilbage, efterat have forrettet sit Gesandtskab. Rimeligen har Sivard opholdt sig paa sit Riges Grændser, siden Godeskalk var kun faae Dage om at reise frem og tilbage. Dette Gesandtskab tænker jeg at være foranlediget ved et andet, formodentligen først sendt af Sivard, endskiønt Historien tier derom. Og som man ei finder, at Sivard haver efter sin Faders Død ført Krig med Carl, saa er det venteligen, at alting er ved disse Gesandskaber bleven afgiort paa en fredelig og venlig Maade mellem dem. Ovenmeldte Nordalbingernes Frafald, foraarsaget uden Tvil ved denne grusomme Lov, givet Aar 789. Om Saxer herefter skiuler sig iblant sit Folk, og vil ikke lade sig døbe, men vedblive at være Hedning, da skal han omkommes; Smuk Maade at fortplante Christendommen paa efter Christi Exempel og Forskrift! Dette Frafald, siger jeg, foraarsagede, at Carl brød op ved Minden, plyndrede alt Landet mellem Veser og Elven, hvilken satte Grændser for hans egne Vaaben, maaskee efter Forlig med Sivard, saa at Carl, for ei at opvække Mistanke, skulde ikke selv gaae over Elven; Ved Bardevic blev han selv staaende, og sendte en Hær over Elven, som

bestod

bestod af hans egne Folk, anforte af Ebowinus, der havde den hoire Floi, og af Obotriter, anforte af deres Fyrste Thrasico, hvilke, endskiønt Hedninger, figtede got, saa at der efter en Skribent blev ved Suentana (a) i Obotriternes Land, som det synes, hvorind Saxerne vare faldne, 2901 Saxer paa Pladsen, og efter andre 4000. De øvrige toge Flugten, og mange af dem begyndte at handle om Forlig; Carl tog da dem til Gisler, som de fornemste Saxer sagde at være de mest troløse, og belobe de sig til 1600, som alle bleve fordelte omkring i de Frankiske Landskaber. Disse Nordalbingi vare da meget stærke, saasom mange af de andre Saxer vare flyede til dem. Af hvilket man haver Grund til at formode, at de Danske ere og blevne meget forstærkede ved flygtige Saxer, saasom de strax efter vise sig saa folkerige og mægtige i de paafølgende Normanniske Toge. Nordalbingernes Land blev da brændt og plyndret. Obotriterne komme med Seirens Beretning til Carl i Nord-Thyringen, og han vendte derpaa tilbage til Aachen, førende utallige Gisler med sig. Men som Carl endda ei troede Saxer og Vender, kom han Aaret efter atter med en Krigshær til Vestphalen, og forblev selv i Paderborn, hvor Pave Leo indviede Kirkerne. Sin ældste Søn Carl sendte han over Veseren med den halve Hær, for at afgiøre adskillige Sager med Wilzer, Obotriter, Bardingauer (b), og modtage visse Nordalbinger. Strax efter begyndte Normannerne, hvorved især forstaaes Danske og Norske, saa at den hele Sværm kaldes

Sivard 34 Konge i Leire.

Aar 799.

Aar 800.

(a) Denne Flod er Zwentina, der har sit Udspring fra Pløner Søe og gaaer igiennem Skoven Isarnho, og falder ud ei langt fra Kiel, see min 6 Tome p. 298, og heraf sees at Slaver, og det Obotriter, have alerede beboet noget af Vagrien førend Carl den Store flyttede dem did.

(b) Ere de som boede i Bardevik og der omkring.

Sivard 34 Konge i Leire.

des derfor ofte Dansk, men iblant hvilke Normanner ogsaa un-
dertiden vare Svenske, Esther, Vender og Friser; de begyndte
at forurolige de Franske Kyster, hvorover Carl reiste fra Aachen
til Havet, og siden langs det til Rouen, og anlagde han da Be-
fæstninger, og indrettede en Flode, thi som en klog Herre ind-
saae han letteligen, at en Soemagt var det eeneste, som kunde hol-
de disse urolige Folk i Ave, og sætte Riget i Sikkerhed for dem,
og havde de folgende Franske Regenter fulgt denne vise Plan,
saa havde de derved forekommet alle de paafulgte Ulykker, men un-
der Carls Son og Efterfolger Ludvig den Fromme, var Regie-
ringen svag, og blev end svagere under de folgende Konger. Paa
denne Carls Reise, eller og en anden, som varede fra midt i Mar-
tio til Julii Begyndelse, er det maaskee skeet, at da han sad til
Tafels udi en Soestad i Gallia Narbonensi, der begreb Langue-
doc og Provence i sig, nogle Skibe bleve seete uden for Havnen,
hvorom blev dømt adskilligt, da nogle toge dem for Joder, andre
for Afrikaner, og atter andre for Engellændere, men alle for
Handelsskibe, hvorimod Carl af deres Bygningsmaade og hastige
Vendinger sluttede hvo de vare, og derfore sagde: Disse Skibe
ere ei laddede med Vare, men med stridbare Fiender. Da sogte en-
hver til sit Skib, og skyndte sig, at faae fat paa dem, men Nor-
mannerne foere bort som en Lynild, saasnart de horte, at Carl selv
var der, hvilken de kaldte Hamren for hans Styrke og Mods
Skyld. Carl stod imedens i et Vindue, og saae paa dette, og
fældte mange Taare. Ingen turde sporge, hvorfor han græd.
Endeligen sagde han: „O, I mine troe Mænd, derfore græder
„ jeg ikke, at disse lumpne Folk skulde kunne skade mig noget,
„ men jeg bedroves meget over, at de i mit levende Live have turdt
„ komme til denne Strandbred, thi jeg seer forud, hvor meget

„ Ont

„Om de ville tilfoie mine Efterkommere, og deres Undersaatter.“ Af det Normannerne lode sig see ved Kusterne af Gallia Narbonensis sees, hvor tidlig de ere gangne igiennem Strædet ved Gibraltar, og have hiemsøgt Middelhavet. Carl blev imedens ved, uophørligen at bekrige Saxerne, især dem der boede Norden for Elven, og lod deres Land forurolige og plyndre om Sommeren. Men nu at komme til Sivard igien, da omkom hans Broder Hvidserk noget efter han var anlanget til sit Rige paa følgende Maade. Den Reidgothiske Konge Daxon, om hvilken forhen er bleven talet i Regnars Historie, bar meget utaalmodig det Aag, som nu var ham paalagt, ved det Hvidserk var bleven Over-Konge der. Han besluttede derfore, at besnære ham med List, og stilte sig til den Ende meget venlig an. Hvidserk bad ham derpaa til Giest, og fandt han da Leilighed at snige under Skin af Kiøbmandskab mange bevæbnede ind i Staden, hvormed han angreb Hvidserk om Natten i hans eget Huus. Hvidserk forsvarede sig saa got, at der laae en Dynge af Døde omkring ham, dog blev han tilsidst fanget med tolv af sine Mænd, hvilke Daxon vel gav Frihed at vende til Danmark, men de vilde ikke, og besluttede at lide samme Skiæbne som deres Herre. Imidlertid tænkte Daxon paa at giøre sig Hvidserk til Ven, baade af Statsklogskab, saa og af Medynk over hans Skiønhed, hvorfore han tilbød ham sin Dotter med det halve Rige. Dog Hvidserk vilde ei have Livet skiænket, og forlangte Døden, da han var vis paa Hævn. Daxon gav ham da Frihed at vælge, og han begiærede at bindes med sine tolv Mænd, og brændes paa et Baal af Menneskehoveder, hvilket og skeede. Hvo kiender ei her igien de vilde Efterfølgere af Odins Lære. Da Sivard (a) fik dette at høre, tog han sig denne Van-

Sivard 34 Konge i Leire.

Aar 802.

Aar 800.

 hæld

(a) Saxo tilskriver vel Regnar dette, men det maae vedkomme Sivard, siden det skeede efter Regnars Død.

Sivard 34 Konge Leire.

hæld saa nær, at han lagdes syg til Sengs, dog Aslaug opmuntrede ham ved en mandig Tale til snarere at søge Hævn end at sørge qvindagtigen. Og herved opmuntret, giorde han et Tog til Reid-Gotland med sin Flode, fangede Daxon og sendte ham i Lænker til Utgard, hvorfra han dog snart kaldte ham tilbage igien, ja satte ham ind i Riget paa Vilkaar, at han med tolv af de fornemste Mænd skulde aarligen barbenet bringe ham Skat. Venteligen har Daxon været meget elsket hos sit Folk, og Sivard ei seet paa anden Maade at kunne beholde Reid-Gotland, for de idelige Indfald af Letter, Kurer, Esthier og flere. Det synes og heraf, at Sivard har og vedligeholdt et Slags Overherskab eller Samqvæm, i det mindste med Petzora, og venteligen ogsaa med Biarmeland, og flere ved Ishavet liggende Landskaber, hvor Utgard bør søges. Sivard var gift med Blæja eller Helene Ellas Dotter, og avlede med hende Hordeknud, som efter Anseende, har ikkun været eet Aar gammel, da Faderen døde 803 omtrent, thi Aaret efter nævnes Godefred (a) som Over-Konge i Jylland, og Hemming regierede uden Tvil paa Øerne og i Skaane. Denne Hemming, saavelsom en Sivard, vare rimeligen Sivard Snogøyes Sønner, men med en anden Dronning, end Blæja, thi 811 og 812 vare de allerede voxne, og Hemming uden Tvil længe for. Med Blæja avlede Sivard og en Dotter, som Aslaug opkaldte efter sig (b), og opfødde,

Aar 803.

(a) Godefred er uden Tvil samme Navn som Gudrod, med hvilket han og i nogle Islandske Annaler kaldes. Guthred er vel og samme Navn, undertiden er det Islandske vel og bleven kaldet Godfrode.

(b) Dog kaldes hun af nogle Þora, men maaskee at Þora har ægtet Ingiald Helges Søn af et andet og ældre Ægteskab, og at hun har været Moder til Oluf Hvidben, Konge i Dublin, som døde 871. Blæja kan da og have været Moder til Þora, og hun hel ung da Faderen Sigurd døde. See min 6 T. p. 527. 528.

fødde, og som siden blev gift med Helge den Hvasse, Prinds fra Ringerige (a), og Moder ved ham til Ingel, og Sigurd Hiort. Helges Broder, Frode, var Konge i Ringerige, og begge vare de Sønner af Oluf eller Ale, Under-Konge i det meste af Danmark, og især Konge i Skaane, udi Sigurd Rings Tid. Sivard Snogøye skal være omkommet i et Slag (b), og Helge Hvasse derfra have ført hans Fane, Sværd og Skiold til Danmark til Aslaug, som trøstede sig med en Sang af Indhold, at Odin kaldte denne Krigens Mand tilig til sig, som forhen havde giort sig navnkundig i Strid udi Spanien; Om hvilket sidste ellers intet findes. Forunderligt er det at denne Konge beskrives af nogle Skribenter som uduelig, og som en der intet udrettede. Aarsagen hertil har uden Tvil været, at han tog sig Saxerne saa lunkent an imod Carl. Udi hans Tid have Normannerne giort adskillige Søetoge, som nu bør fortælles, da de Danske have ofte uden Tvil havt megen Del deri, og stundom alene. Syv saadanne Røverskibe komme engang til Blie, 2 af dem ginge derpaa til Lauwert, og 2 til Emsen, hvorpaa de af Stavorn med 5 Skibe overfulde de andre i Blie, sloge Folkene ihiel, og bragte Skibene op til Stavorn. Derefter angrebe de tilligemed dem af Ezons Stad (a), de 2 paa

Sivard 34 Konge i Leire.

Aar 794.

(a) Et Fragment hos Langebek T. 2. p. 284. giør Aslaug og Hordeknud til Tvillinger, men Tiden af Aslaugs Børn, naar de ere fødde, tillader det ikke, med mindre man vilde lade Hordeknud fødes tiligere, omtrent 797, hvorimod dog strider, at han først havde sin Farmoder Aslaug, tilligemed Helge og Godefrid til Formyndere, og siden, efter Godefrids Død, 810 den Jydske Under-Konge Gorm. Da Helge levede efter 803, saa sees heraf at Ale maae have levet langt hen i det 8 Seculo.

(b) Dog ikke imod Keiser Arnulph, som det Islandske Fragment hos Langebek p. 283. uretteligen vil, thi det skeede først 891.

Sivard 34 Konge i Leire. Lauwert, fange dem imellem sig, og erobrede dem, dog ikke uden stor Forlis, saasom Søerøverne værgede sig tapperligen. Da de twende, paa Emsen hørte dette, seilte de bort, komme dog igien om otte Dage, plyndrede paa Emsen, og satte derfra Kaasen til Lauwert, hvor de bleve tagne af dem fra Stavoren og fra Ezons Stad. Nogle Aar efter komme først i Majo endel Jydske Søe-
Aar 797. røvere til Lauwert, hvor de plyndrede og brændte nogle Huse, og vendte med Bytte tilbage. Opbragte herover, udrustede de af Stavoren, Ezons Stad og Dokkum mange Skibe, hvormed de foere til Jylland, og giorde stor Skade med Rov og Brand, men efterat den Danske Konge havde samlet en anselig Magt, droge de bort igien med stort Bytte, uden at blive forfulgte. Hamconius vil efter sine Frisiske Skribenter, at Sivard opbrændte den Frisiske Stad Utganga, som skal være Ptolemæi Siaturanda, men blev af den Friser Ubbo, som han havde ladet komme til Samtale med
Aar 795. sig, ved det han foregav, at ville spille ham Landet i Hænderne, dræbt om Natten i sit Tælt med en Steen, hvorpaa de Danske, som plyndrede de Vongriske Kuster (b), bleve udjagede. Dog det var ei alene Frisland, som vore Folk hiemsøgte, Irland maatte og føle dem, thi de plyndrede den største Deel deraf, og ødelagde den De Rechraim eller Rachira, som ligger uden for Grevskabet Antrim, og bortførte S. Findanum med

(a) Menso Altingius i descr. Frisiæ parte 2 p. 52. vidner at Esonstadium laae i Ostergow ved Lavils Udløb, hvor den Flod Eha falder i den, og at den ved Vandfloderne af 1219 til 1222 er undergaaet. Dens Beliggenhed kan sees paa hans Chart over Frisia libera inter Kinnemum & Amisiam.

(b) Herved forstaaes Ost- og Vest-Dongerden, som ligge ved Nordsøen, og hvoraf den første strækker sig til Lauwer-Søe. De ligge i den Hollandske Provindse Frisland i den Deel, som kaldes Oestergø. See Büschings Geographie T. 4. p. 155.

med hans Søster, dog undkom han deres Hænder, men ikke førend han af sin Herre var bleven solgt til en anden Nordmand, og af den igien til den tredie, efter deres Sædvane at handle med Fanger, naar de ei snart droge hiem. Findanus døde 826 den 3die Januarii. Samme Gang plyndrede de mange Irske Øer, og havde de egentligen først fanget Findani Søster, hvorpaa Faderen sendte ham med Penge til dem, for at løse hende ud. Han tog en Tolk med sig, men blev undervejs fanget af dem, kastet i Lænker, og ført til deres Skibe, som laae ikke langt derfra. Dog endel af dem, som tænkte bedre, sagde, at man ikke burde anfalde dem, som vare komne for at løse andre ud, hvorpaa han blev løsladt. Dog nogen Tid efter blev han af Irer, som havde slaget hans Fader ihiel, forraadt til Normannerne. Den, som af dem var bleven hans Herre, og endnu ikke havde Lyst at vende hiem, solgte ham derpaa til en anden, og saaledes kom han i fierde Haand. Denne vilde nu vende hiem, tilligemed ham, og alle sine andre Fanger, men midt paa Havet mødte dem en anden Normannisk Flode, fra hvilken en gik om Bord paa det Skib, Findanus, befandt sig, og spurgde om Irlands Beskaffenhed; men blev til sin Uhæld kiendt af en Tilstædeværende, at han han havde slaget hans Broder ihiel, hvorover denne strax ihielslog ham. Herpaa komme de tvende Skibe i et haardt Slag sammen, men bleve endeligen adskilte ved de andre Skibe. Derefter komme de til en ubebygget Øe af Orkenøerne ved Petland, hvor de stege i Land, og hvor Findanus sneg sig fra dem, og svømmede siden derfra til det faste Land i Skotland, hvor han opholdt sig i tvende Aar, drog derfra til Frankerige, Italien, Tydskland, hvor han forblev i 4 Aar, og blev siden, da han var 51 Aar gammel, Munk i Reichenau Aar 800, hvilket sidste Aars-

Sivard 34 Konge i Leire.

tal

Sivard 34 Konge i Leire.

tal maae være urigtigt, eller og Indfaldet paa Den Rechrain, hvorudi Findan blev bortført, skeet længe forhen. Nogle Aar efter komme de igien, og vare disse egentligen Norske. De beginge Fiendtligheder Nord i Landet, og paa Syder-Øerne, thi de angrebe Vest Kanten af Momonien med 50 Seilere, satte Tropper i Land, plyndrede, og havde i Sinde at sætte sig fast i Landet, dog Airtre, Konge af Momonien eller Munster drev dem tilbage med en Forlis af 416 Mand. Paa Syder-Øerne plyndrede de Abbediet af Hy Columb Kill, og dræbte Munkene. Killach, Abbed af Hy, undgik deres Hænder, og flyede til Irland, hvor han opholdt sig i 7 Aar, forend han vendte tilbage. Disse Karle, som foruroligede Irland, ere i Historien bekiendte under Navn af Ostmanner (a), og oprettede

(a) At Ostmænd have faaet Navn efter Østen kan sees deraf, at Porleik hin Fagre kalder i sit Digt hos Snorro i Harald Haardraades S. c. 35. de Norske Austmen, venteligen fordi de vare komne Nord-Ost fra til Island at bekrige det. Man kunde og heraf slutte, at saadant Navn tilkom de Norske især, i det mindste vare de Ostmænd, som komme til Irland, for det meste Norske. Saaledes fører den bekiendte Ejvind, som levede i det 9de Sæculo, bestandig Tilnavn af Austman, fordi han længe opholdt sig i Irland, hvor alle Nordiske og de fra Østersøen kaldtes Austmænd. Det var saa brugeligt i gamle Dage, at kalde Folk efter deres Beliggenhed imod nogen af Verdens Kanter saa, at de Svenske kaldes derfore Austmen i den Norske Gulathings Lov, og de Engelske kaldte alle dem, der boede ved Østersøen, Esterlinger, hvoraf Skinner i det Ord Sterling mener, at den Mynt Sterling skal have faaet Navn, fordi Folk ved Østersøen forstode paa de Tider best frem for andre at slaae Mynt, hvorpaa jeg dog tviler, da Engelændere og Britter oplærte af Romere, have fra umindelige Tider slaget Mynt. Videre om Ostmænners Navn, see min 6 Tom. p. 168 og 169. Du Cange i den nye Edition af hans Glossario T. 3. col. 166 og 167. i det Ord Sterlingus, synes og at bifalde Sterlings Navns og Mynts Oprindelse af Osterlinger, ved hvilke han dog herligen viser at Ostphalerne eller de nu værende Indvaanere Sønden for Elven i den Nedersaxiske Kreds bør forstaaes, hvilke siden forkortede kaldtes

rede under det Navn adskillige Riger i Irland. De kaldtes saa, forbi de komme Øster fra did. Irrerne kaldte dem Lochlannuigs, det er Søemænd, og delte dem ind i Dubh- og Fionn-Lochlannuigs, det er de Sorte og de hvide Søemænd, betegnende de Danske ved det første Navn, og de Norske ved det sidste, maaskee efter deres Klæders Farver. Engelland blev ikke heller i Fred for de Danske, som foere ud for bespeide det, og ved den Leilighed plyndrede Kirkerne af Aercenes og Tynmouth (a), og ihielsloge det sidste Stæds Øverste. En vis Fremundus skal de og for den Tid have ihielslaget (b). Efter Aar 800 skal Alburga Søster af den West-Saxiske Konge Egbert have stiftet S. Mariæ Munkekloster i Wilton, hvis Kirke de Danske forhen havde ødelagt (14).

Sivard 34 Konge i Leire.

Naar

tes Sterlinger, og tilsidst Stellinger. Leland i Discourse foran for 1ste Tome af hans Irske Historie p. 45. vil, at det var egentligen de Engelske, som kaldte de Nordiske, der havde sat sig ned i Irland, Østmænd, men at Irrerne selv kaldte dem Duff-Galls og Finn-Galls, det er de sorte, og de hvide Fremmede, saa og Danshir ɔ: Danske. Schiöning handler om Østmannerne, deres Navn, og hvilke de vare, i sin Norske Historie T. 1. p. 512.

(a) Tinmouth ligger i Northumberland ved Udløb af Tine-Floden. Aercenes kiender jeg ikke.

(b) Ikke skulde jeg troe at derved forstodes Fremundus, Søn af Kong Offa i Mercien, som efter Cambden i Britannia col. 599. blev dræbt i sin Faders Pallads. Men rettere er det hvad Alford siger i Annal. Brit. T. 2. p. 678., at Fremundus ei var en Søn af denne Offa, og at han hører til senere Tider.

(14) Min T. 6. p. 232. 298. T. 7. p. 749, hvor det beviser at de Tydskes Sifrid, Sigefred er de Danskes Sigurd. T. 8. p. 649. 654. 653. 660. 636. 635. 633. 632. 668. 671. 687. 690. 708. 646. 702. 726. 727. —730. 733. 736. 741. 742. 574—581. 376. 318. 547. 555. 551. T. 9. p. 105. Tavle 19. 92. 95. T. 10. p. 30. Ragnars

Sivard 34 Konge i Leire.

Naar man i Almindelighed betragter disse Toge, som i næste Aarhundrede naaede deres Høide, synes de vel ved første Diekast alene at være giorde af vilde, ukegierlige og rovbegierlige Folk; men naar overveies, at de have særdeles tiltaget i Vesterhavet under Carl den Store, og hans Efterfølgere, da de forhen vare mest skede inde i Østersøen, eller og imellem de trende Nordiske Hoved-Folk indbyrdes; Og dernæst at disse Folk især synes at have været forbitrede paa de Geistlige, og derfore med saa megen Vrede ødelagde Kirker og Klostere, saa synes mig følgende Hoved-Aarsager at have været hertil: 1) Det Had, Carl opvakte mod de Christne, ved den haarde Omgang, han brugte mod de hedniske Saxer, af hvilke mange flygtede til Danmark, og opeggede de Danske end mere imod de Christne (15). 2) Den Frygt man bar for Frankernes dagligen tilvoxende Magt, som man tænkte best at kunne dæmpe ved at angribe dem i deres egne Lande; Hertil

gners S. c. 17. 22. Saxo l. 9. p. 176. 177. 174. 175. Oluf Tryggvasons Saga part. 1. c. 71. p 72. c. 79. 81. Langebek T. 2. p. 278 — 281. 423. T. 1. p. 496. 267. Bolters Dith. Gef. T. 1. p. 347. Lagerbring S. R. H. T. 1. p. 157. 584. Hervarar S. c. 20. p. 180. Notkerus Balbulus i Hahnii coll. Monum. T. 2. p. 586. 587. Duchesne Scr. Fr. T. 2. p. 724. Struvii Corp. Hist. Germ. p. 158. 159. A. Cornelii Chron. v. Frisland. p. 59—61. Histoire de l'Irlande par Ma-Geoghegan T. 1, p. 376. og 377. O-Halloran History of Ireland T. 2. p. 148 — 152. Ademarus in Freheri Scr. Franc. T. 2. p. 404. an. 800. & in Reuberi Scr. Germ. p. 32. Baluzii Capit. T. 1. c. 252. cap. 8. Goldasti Scr. Alem. T. 1. Part. 2. p. 203. 204. Bunaus deutsche Hist. T. 2. p. 497. 498. 514—518. 524—526. 531. 560. 567—569. Lelandi coll. T. 2. p. 219. Baluzii capitularia T. 1. coll. 275 — 277. T. 2. coll. 1047. Schatenii Ann. Paderb. T. 1. p. 27—48 Hamconii Frisia f. 40. p. 1. f. 84. p. 2.

(15) Min T. 7. p. 829.

til kom, at de Nordiske Folk vare kiækkere og hurtigere Soe- mænd end andre paa de Tider, og havde bedre beseilede Skibe, hvorover de og troede tilsidst at Søen hørte dem alene til. Hvad Engelland angaaer, da formente de Danske at have en grundet Paastand paa en Del deraf, hvilken, som det gemenligen pleier at gaae, formaaede dem til at tage mere og tilsidst det Hele. Man finder derfore og, at mange af disse Toge ere foretagne efter Over-Kongernes Befaling, ja udførte af dem selv, hvorvel jeg derfor ikke nægter, at jo mange ere giorde af Jarler, og forneme Prindser paa egen Haand, ja endog stundom imod Over-Kongernes Villie, og saadanne Tog ginge gemenligen ikkun ud paa Bytte. Naar hertil legges, at Søerøverie ansaaes for en ærlig og anstændig Næringsvei, at den Odinianske Lære opmuntrede til Tapperhed, og Foragt for Døden, at disse Nordiske Lande ligge, frem for mange andre, beqvæme til Seilads, og give alle mulige Ting til Skibsbygning af sig, at Franker, Engellændere, Skoter, Irrer vare da slette Søemænd, og endeligen at Danmark og Norge havde undertiden flere Folk end de kunde nære, saa bliver ingen Grund mere tilovers, at forundre sig over disse idelige Søetog, hvilke giorde de Danske og Norske mægtige, og adskillige andre Folk overlegne, saa længe de stode paa, og er det hel mærkeligt, at disse tvende Folk vare mægtige og stridbare og blomstrende, saa længe de vedbleve slige Søetog, men saasnart de holdte op med dem, og lode deres Flode forfalde, hvilket skeede med de Danske i det 13 Sæculi Midte, og med de Norske i Begyndelsen af det 14, saa tabte de og deres Anseelse iblant Folkene for en lang Tid, deres Handel blev dem frarevet og faldt i Hanse-Stædernes Hænder, og den Danske Almues Frihed

Sivard 34 Konge i Leire.

Sivard 34 Konge i Leire.

Frihed gik under, og blev et Rov for Geistligheden og for Adelen. Som Aarsag til Udvandringerne kan og Odels-Retten ansees, da den ældste Søn, og paa Bornholm den yngste, arvede alene sin Faders Gaard, hvorover Fædrene joge deres andre Sønner fra sig, at søge Brød og Lykke udenlands. Og dette var igien meget Aarsag til, at de tilbageblivende ægtede mange Qvinder, hvorved Landet snart igien blev besat med Folk. Her var da et Tilfælde, og det eeneste Tilfælde, at Polygamie kan blive nyttig for Folke-Formerelsen, nemlig naar der ere faa Mænd og mange Fruentimmer.

Regi-

Register.

Alryne,

B.

Biark-

Coma-

D.

Flein,

G.

Glumer,

Gunholm,

H.

Japhet,

J.

K.

 rindelse

M.

N.

Niflung,

Oluf

Ostman-

Qvaner,

Grund-

merk

Sivard,

Skrep,

T.

 Tho-

U.

Veset

Y.

Z.

Ø.

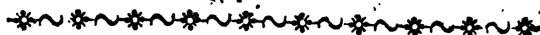

Trykfeil.

Side 14. Lin. 3. nød læs nødet.
— 17. — 21. Konge, læs Konge (
24. sig læs han tilsog sig.
— 22. — 11. Ghristi læs Christi.
— 23. — 15. mellemste, Odin læs mellemste Odin.
— 27. — 1. Rek læs Rex.
— 35. not. b. lin. 2. Hænec, læs Hæner.
— 37. not. a. lin. 12. nimis, læs nummis.
16. Nauclis, læs naulis.
— 41. Lin. 18. vare, læs var.
— 46. — 16. maat, læs maattet.
— 64. lin. ult. Baltholins, læs Bartholins.
— 72. — 2. mægtige, læs mægtigste.
— 73. — 1. de, læs da.
— 80. — 3. fatte, læs satte.
— 82. — 18. da, læs de.
— 86. i Bredden, Re: læs Regent.
— 101. lin. 9. fast Brødre-laug, læs Fostbrødre-laug.
— 122. lin. 16. paa, læs i.
— 123. — 23. Biarner, læs Biarmer.
— 124. — 5, 6. Svin Fylke læs Svin-fylke.
— 126. — 22. Syssel satte, læs Syssel, satte.
— 127. — 13. Stregeleg, læs Strengeleeg.
— 128. — 24. ufaaelig, læs usaarlig.
— 138. — 7. første, læs Første.
— 140. — 16. fornemmeliger, læs fornemmeligen.
— 195. — 14. Osfian, læs Ossian.
— 198. Not. 10. undet, læs under.
— 201. — 10. formenede, læs formanede.
— 203. — 22. hun, læs han.
— 207. — 28. varet, læs været.
— 274. — 5. biev, læs blev.
— 319. not. lin. 11. for store til Armringe og for smaae til Fingerringe,

Nnnn 2 læs

læs for smaae til Armringe og for store til Fingerringe.

Tillæg til Side 555. Lin. 13.

Ado Viennensis, en Skribent, som skrev ved Aar 874, beretter i sin Kronike ætat. 6. i Biblioth. max. Patrum T. 16. p. 805. at da Witichind flyede Aar 777 til Normannos, begierede han Hielp af dem mod Kong Carl.

